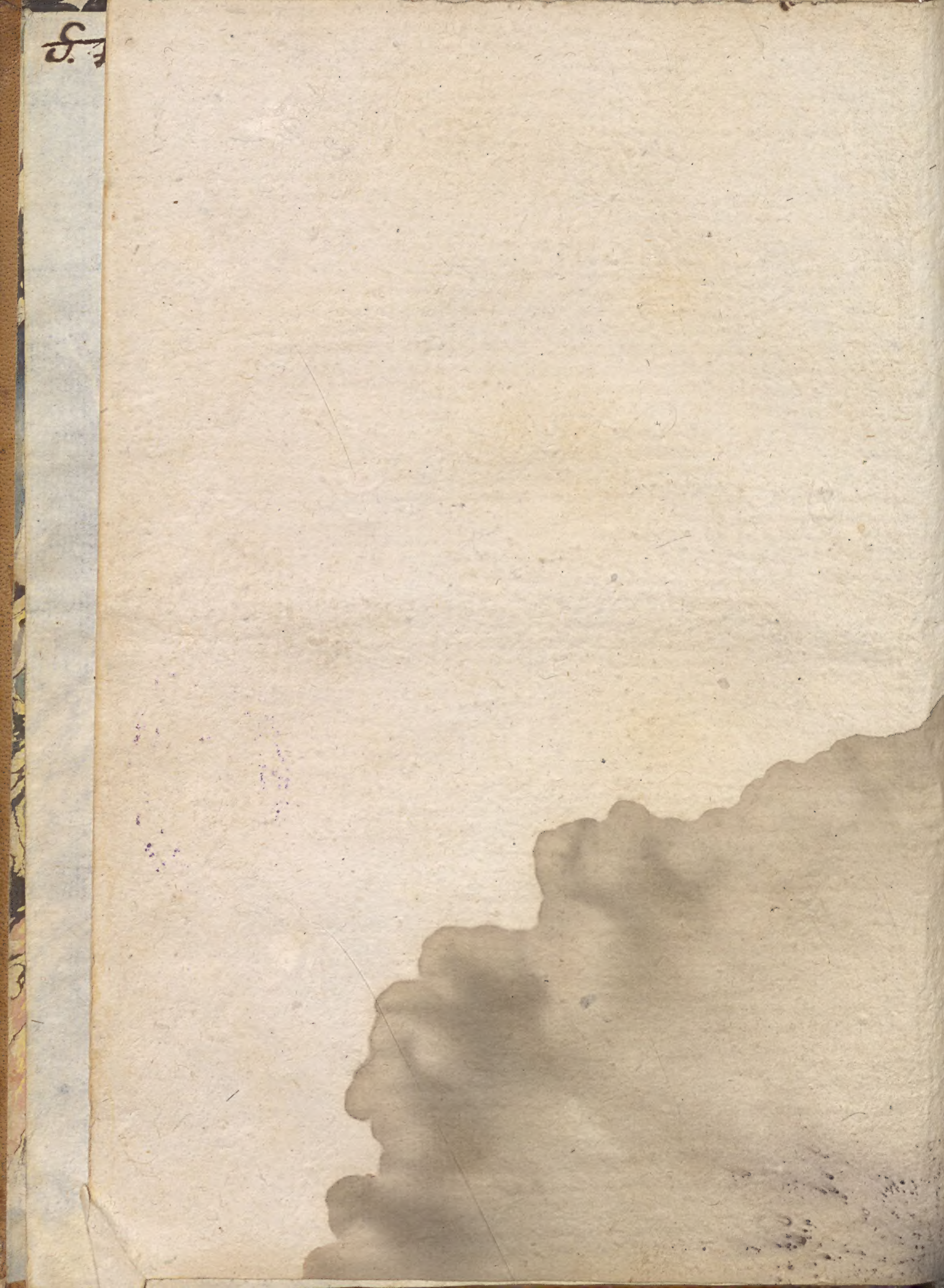

Aurelij Prudentij Clementis viri consularis Libelli Cum cō-mento Antonij Nebrissensis.

Cum priuilegio.

Ex libris Gabrielis Martorell S. Theologie D.rs

Aelij Antonij nebrissen͂ ad prudentium ex britannis reducē.

Aureli clæmens prudenti dic mihi quæso:
Quis te tam durus misit in exilium?
An libuit toto diuisos orbe britannos:
Atq; chaledonij visere monstra maris?
Balænas. orcas. & physeteras anhelos.
Et grandes cetos arboribusq; pares.
Nonne fuit melius celtas non linquere iberos:
Et nunquam patrios deseruisse lares?
Cæsaris augusti dictas de nomine terras:
Hic vbi fundit opes liber & alma ceres.
Hic vbi dat fruges inuerso copia cornu:
Et pomona suas: atq; minerua suas.
Sed tibi nunc recta: nisi desipis: ire necesse:
Ut post liminij iure relicta petas.
Ut possessores iniustos pellere possis:
Qui tua nunc lacerant: diripiūtq; bona.
Qui sunt hi dices? sunt barbaros atq; soloecos.
Est horum proles: & numerosa manus.
Ergo citus propera. domui succurre labanti.
Nam res absentis: iustaq; causa perit:
Si te forte tui nequeunt agnoscere ciues:
Illis sermo tuus si peregrinus erit:
Interpres veniam. si tentant pellere tectis:
Assertor veniam: suppetiasq; feram.

PEr quinquennia. Carmen est tricolon tristrophon primus versus est gliconicus constans spondeo choriambo & pyrrhichio. secundus asclapiadeus cōstans spōdeo & duobus choriambis & pyrrhichio. tertius est choriambicus sapphicus constans spondeo tribus choriambis & pyrrhichio. Cum poeta ageret annū ętatis septimum & quinquagesimū quod reliquum erat vitę dedicat rebus diuinis. itaqꝫ numerat studia sua puerilia et adolescentię. tū ꝙ in iuuenili ętate egerit causas & deinde rexerit vrbes. & in palatio cū cęsaribus sit versat⁹ vsqꝫ ad senectutem. Fuimus iā. ad illud vergilianum alludit fuimus troes. Per decem quinquēnia. quinquaginta ānos. Septimus cardo. i. septima vertigo siue reuolutio solis. Rotat annum. s. voluit. vergili⁹ atqꝫ in se sua per vestigia voluitur annus. Insup. i. vltra quinquaginta. Instat terminus. i. mors. quę omniū finis est. Et diē vicinū senio. i. mortē quę est senectuti proxima. Quid egimus. q. d. nihil quod esset animę cōducibile. Aetas prima. s. puerilis q̄ fuit sub pędagogis. Sub ferulis crepantibus. i. sonantibus. nā ferulis pedagogi in pueros seuiunt Martialis in disticho cuius lēma est ferula. Ingratę nimiū pueris gratęqꝫ magistris clara prometheo munere ligna sumus. Columela nec manibus mites ferulas nec curibus ęquas. Iuuenalis. & nos ergo manū ferulę subduximus. Mox docuit toga. subaudi virilis. nā post togā pretextam pueri anno ętatis octauo decimo sumebāt togam virilem: quo tēpore vt inquit Terentius liberior cecat viuendi potestas. & Persius. totaqꝫ impune subura permisit sparsisse oculos iā candidus vmbo. Falsa loqui. blandiri ęqualib⁹ nā adulationis est mentiri. persius cum blandi comites. aut p togā intellexit vitā togatorum qui regibus suis adulantur. Tum. i. eo tēpore aut deide. Proteruitas lasciua. oīa hęc ad libidinem spectant. lascinia. ꝓteruitas. petulantia procacitas nequitia Exin iurgia. tempus illud designat cū in foro causas egit. Iurgia. i. litigia. Seneca in hercule furente. hic clamosi rabiosa fori iurgia vencreas improbus iras & verba locat.

Aurelij Prudentij Clementis viri consularis in librum Cathemerinon Praefatio.

PEr quinquennia iam decem
  (Ni fallor) fuimus: septimus insup
Annum cardo rotat: dum fruimur
  sole volubili.
Instat terminus: et diem
  Vicinum senio iam deus applicat.
  Quid nos vtile tāti spatio temporis egimus?
Aetas prima crepantibus
  Fleuit sub ferulis. mox docuit toga
  Infectum vitijs falsa loqui non sine crimine.
Tum lasciua proteruitas
  Et luxus petulans (heu pudet ac piget)
  Foedauit iuuenem nequitię sordibus ac luto.
Exin iurgia turbidos

Turbidos animos. non perspicientes iustā an iniustam causam defenderemus. Studium vincendi.i.nimia & immoderata cura vincendi causam turpem. Male pertinax. idest in malā partē pernicax. Horatius in alia significatione dixit & digito male ptinaci. Casibus asperis. quia sollicitus erat & sub ancipiti sorte vinceret ne an vinceretur. Bis legum. dicit se rexisse vrbes cum potestate iuris dicundi hoc est fuisse prętorem principis beneficio. idq; bis sibi cōtigisse. Reddidimus ius ciuile.i. iusta petentibus per ius ciuile restituimus. Reos. videt accipere in ea significatione qua recētiores accipiunt cum sit reus a quo in iudicio aliqd petit, iuste siue iniuste. Tādē miliciæ gradu. significat se p̄uenisse ad p̄fecturam prętorij. nam post principem is erat ordine p̄m⁹. fuerūt autem sub imperatorib⁹ pręfecti prętorio qui sub regib⁹ fuerūt tribuni celerū sub cōsulib⁹ magistri equitū. Pietas principis. i. princeps pientissimus qui me eo dignitatis euexit. Vita volans. Ouidius labit occulte fallitq; volatilis ętas. Irrepsit subito. vt vergili⁹ ait non intellecta senect⁹. Arguēs.i. reprehendēs me. Oblitā. veteris massalię cōsulis. sub hoc cōsule videt natus prudētius. Prima dies.i. natalis. Quā multas hyemes.i. annos. Nix capitis.i. canicies. Post obitū carnis. q̄a aīa nō interit. Vel bona vel mala. nō simplicit bona vt mala q̄ sunt animi. s; fortunę & naturę bona & mala dicit. Mors aboleuerit. q̄a cotidie morimur & cotidie cōmutamur. neq; aliud est in nobis viuere q̄ morte accedere. Quisquis es.i. cū quo mihi sermo est. Perdidit mundū.i. oīa bona mūdana quę vt dixi aut fortunę aut naturę sunt. Nō sunt illa dei. q̄a sola animi bona tendūt ad deū. cętera cū vita terminant. Cui⁹ habeberis.i. in cui⁹ potestate futur⁹ es. Fine sub

Armarunt animos: & male pertinax
Vincendi studium subiacuit casibus asperis.
Bis legum moderamine
Frenos nobilium reximus vrbium.
Ius ciuile bonis reddidim⁹. terruimus reos.
Tandem militiæ gradu
Euectum pietas principis extulit
Assumptū propi⁹ stare iubens ordine primo.
Hæc dum vita volans agit:
Irrepsit subito canities seni
Oblitum veteris Massaliæ consulis arguēs.
Sub quo prima dies mihi
Quam multas hyemes voluerit: & rosas
Pratis post glaciē reddiderit: nix capiti pbat.
Nunquid talia proderunt
Carnis post obitum vel bona vel mala:
Cū iā quicq̄d idest: q̄d fuerā: mors aboleuerit?
Dicendum mihi quisquis es:
Mundum quem coluit mens tua perdidit.
Nō sunt: illa dei: quæ studuit. cui⁹ habeberis.
Atqui fine sub vltimo

fortuna

in cui⁹ potestate es habeberis

vltimo.i.prope mortem. Stulticiā exuat.i.deponat amorem taliū rerū. Si nequit meritis.i.operibus iustis.quāquam ⁊ ipsa concelebratio meritoria est. Cōtinuet.s.anima laudet deum die nocteqꝫ. Pugnet cōtra ; reses.hęc futura est totius operis materia.

Peccatrix anima stultitiam exuat:
Saltē voce deū concelebret: si meritis nequit.
Hymnis continuet dies:
Nec nox vlla vacet: quin dominum canat.
Pugnet cōtra ęreses.catholicā discutiat fidē.
Conculcet sacra gentium.
Labem roma tuis inferat idolis.
Carmen martyribus deuoueat.laudet apl'os.
Hęc dum scribo: vel eloquor:
Vinclis o vtinam corporis emicem
Liber: quo tulerit ligua sono mobilis vltimo.

Emicem liber.illud apostoli ē.miser ego homo q̄s me liberabit a corpore mortis hui⁹. ⁊ illud cupio dissolui ⁊ esse cū christo. Quo.i.eo quo. Ligua mobilis.i.loquēs talia.scilicet diuina. Tulerit me sono vltimo.i.optauerit me ferri aut latū iri vltimis precibus. hoc est vtinam intercanendum talia moriar.

Hymnus ad gallicantum.

Ales diei nuncius. Carmen est dimetrū iambicum recipiens in locis imparibus iābum spondeū ⁊ interdum anapestum: in locis vero paribus semper iambum. Incipit Prudentij cathemerinon.hoc est hymnorū per horas diei.atqꝫ auspicatur a galli cātu.hoc est a media nocte quā varro gallicinium vocat. nam media nocte inclinante gallus prope semꝑ canit.hortatur itaqꝫ hymnographus vt gallo canente omnes surgant ad canendum christo deo: petendūqꝫ peccatorum condonationē.dicit itaqꝫ primo q̄ per gallū figurate debemus intelligere christum.⁊ queādmodum ille prędicit lucem prope futurā: ⁊ tenebrarū noctis magnam partem abscessisse ita christus vocat nos vt relictis tenebris peccatorū surgamus ad vitā.iuxta illud apostoli.paulus ro.xiij.nox precessit dies autē appropinquauit.abijcite ergo opera tenebrarū

Hymnus ad gallicantū.

Les diei nuncius
Lucē propinquam
prędicit:
Nos excitator mētiū
Jam christus ad vitam vocat.
Auferte clamat lectulos
Aegros, sopores desides.

Ales nuncius diei.i.gallus qui nūciat diē aduētare. Vergilius in moreto. excubitorqꝫ diem cātu prędixerat ales. Christus.qui per gallum figuratur. Vocat ad vitam.i.ad se.qui dixit ego sum via veritas ⁊ vita.⁊ alubi ego sum lux mundi. Auferte clamat lectulos.clamat per gallū excitatorē. Lectulos ęgros.idest in quibus ęgroti solent iacere: neqꝫ possant unde surgere. Sopores desides.scilicet.ab effectu.quia nimius somnus desidiam et langorem parit.

Castiq; recti ac sobrij
Vigilate: iam sum proximus.
Post solis ortum fulgidi
Serum est cubile spernere:
Ni parte noctis addita
Tempus labori adieceris.
Vox ista qua strepunt aues
Stantes sub ipso culmine:
Paulo anteq; lux emicet:
Nostri figura est iudicis.
Tectos tenebris horridis
Stratisq; opertos segnibus
Suadet quietem linquere
Jam iam que venturo die.
Vt cum coruscis flatibus
Aurora coelum sparserit:
Omnes labore exercitos
Comfirmet ad spem luminis.
Hic somnus ad tempus datus
Est forma mortis perpetis.
Peccata ceu nox horrida
Cogunt iacere: ac stertere.
Sed vox ab alto culmine
Christi docentis præmonet:
Adesse iam lucem prope:
Ne mens sopori seruiat.
Ne somnus vsq; ad terminos
Vitæ socordis opprimat

Jam sum proximus. i. ego qui sum sol lux vera quę illuminat omnē hominē venientē in hūc mundū iam appropinquo. iuxta orietur timētibus nomē meū sol iusticię. Post solis ortū dicit peruenīedū esse Neq; expectādū quousq; sol oriatur. iuxta illud anacharsis ad misonem. ante diē properas o mison munus aratri. ille refert ꝑperat viuere nemo satis. addēda igitur est pars noctis laudibus diuinis. Serū est spernere cubile. i. relinquere lectum. post ortū solis tardi est ⁊ desidiosi. ⁊ subaudi culpādi nisi partē noctis adieceris labori. i. vigilię. nā queādmodū somnus est quies rerꝫ placidissima vt dicit ouidius. ita vigilia est labor. Vox ista. nō solū galli sed etiā cęterarꝫ auium quę sub lucē canūt. Strepunt. i. sonāt. aut ad illud respicit ꝙ cū gallus cantaturus est alas excutiens strepitū facit. sub ipso culmine. ex vergilio. viij. ęn. ⁊ matutini volucrum sub culmine cātus. Figura nostri iudicis. i. figurate ꝑ illā volucrū vocez intelligimus christū qui est iudex viuorꝫ et mortuorꝫ. iuxta illud. pater omne iudiciū dedit filio. Die iam iā. i. cito vēturo suadet nos mortales. Tectos tenebris. i. inuolutos peccatis. ⁊ opertos. Stratis segnibus. i. lectis qui faciunt nos segnes linquere quietem. i. somnū vt supra laborez appellās vigiliā. Aurora sparserit coelum. vergilius. iiij. ęn. Et iā prima nouo spargebat lumine coelum titoni croceuz surgens aurora cubile. Coruscis flatibus. i. flāmis. aut quia sub auroram spirant aurę. Cōfirmet. i. preparet. s. aurora hoc est tēpus matutinum. Nos omnes exercitos. i. exercitatos. Labore. i. vigilia. vt supra. Ad spem luminis. idest christi paulo post orituri vt nos illuminet. Hic somnus moraliter dicit per somnum qui est mortis imago intelligimus animę mortē ⁊ per tenebras noctis intelligimus peccata. quę suo torpore cogunt nos somno grauatos iacere ⁊ dormire. Sed vox christi docentis ab alto culmine vnde gallus et aues canunt. vt diximus. Adesse proprie pro accedere. Somni desidia sub peccato. Ad terminos vitę. idest vsq; ad horam mortis. Socordis. languentis.

Pectus sepultum crimine:
Et lucis oblitum suæ.
Ferunt vagantes dæmonas
Lætos tenebris noctium
Gallo canente exterritos
Sparsim timere: et cedere.
Inuisa nam vicinitas
Lucis. salutis. numinis
Rupto tenebrarum situ
Noctis fugat satellites.
Hoc esse signum præscij
Norunt repromissæ spei:
Qua nos soporis liberi
Speramus aduentum dei.
Quæ vis sit huius alitis:
Saluator ostendit Petro.
Ter ante q̄ gallus canat
Sese negandum prædicans.
Fit nanqꝫ peccator prius:
Quam præco lucis proximæ
Inlustret humanum genus:
Finemque peccandi ferat.
Fleuit negator denique
Ex ore prolapsum nefas:
Cum mens maneret innocēs:
Animusque seruaret fidem.
Nec tale quicquam postea
Linguæ locutus lubrico est.
Cantuqꝫ galli cognito:
Peccare iustus destitit.
Inde est ꝙ omnes credimus
Illo quietis tempore:
Quo gallus exultans canit
Christum redisse ex inferis.

Sepultum. obrutum. Vergilius. ij. æn. Inuadūt vrbem somno vinoqꝫ sepultā.

Suæ lucis. idest coelestis vnde traxit originem. aut Suæ lucis. idest christi. Ferunt. ea est hominum opinio atqꝫ hodie vulgo id creditur. Sparsim timere. qui prius agminatim incedebant. Quod videtur simile illi quod anchises apud vergilium in. vi. æne. dicit. et me seuus equis oriens afflauit anhelis. Inuisa vicinitas. reddit causam cur dæmones fugiūt: quia. s. ciuitas lucis fugat satellites noctis. i. christus dæmones. Rupto situ. i. squallore siue torpore noctis. vnde vergilius. vi. æn. per loca senta situ dixit. Hoc esse signum. s. cum gallus canit scim⁹ ꝙ lux nostra prope est. Liberi soporis. id est sopore liberati. Vis lique alitis. idest galli potestas. Fit nanqꝫ. sensus et ordo est. petrus et quilibet homo fit peccator prius q̄ præco lucis. i. gallus hoc est christus illustret etc. Fleuit negator. s. petr⁹

Prolapsum ex ore nefas. quia oblitus sui christum negauit. vnde ad cantū galli resipuit et ad se redijt. Nec tale quicq̄. sed postea petrus permansit in fide vsqꝫ ad mortem. Lubrico linguæ. i. lubricitate quia nunquā tale verbum est lapsum ex ore illius. Inde est. ꝙ illo tempore quo gallus canit credibile est christuz spoliata morte redijt ad superos. Tempore quietis, idest somni vt supra.

i. demones

Tūc mortis oppssus vigor.
Tunc lex subacta est tartari.
Tunc vis diei fortior
Noctem coegit cedere.
Jam iam quiescant improba.
Jam culpa furua obdormiat.
Jam noxa letalis suum
Perpessa somnum marceat.
Vigil vicissim spiritus
Quodcunqꝫ restat temporis:
Dum meta noctis clauditur:
Stans ac laborās excubet.
Jesum ciamus vocibus.
Flentes. precantes. sobrij.
Intenta supplicatio
Dormire cor mundum vetat.
Sat conuolutis artubus
Sensum profunda obliuio
Pressit. grauauit. obruit
Vanis vagantem somnijs.
Sunt nempe falsa ꝛ friuola:
Quæ mundiali gloria
Ceu dormientes egimus.
Vigilemus: hic est veritas.
Aurum. voluptas. gaudium.
Opes. honores. prospera
Quæcunqꝫ nos inflant mala:
Fit mane: nil sunt omnia.
Tu Christe somnum disijce.
Tu rumpe noctis vincula.
Tu solue peccatum vetus:
Nouumqꝫ lumen ingere.

Vigor mortis. iuxta illud prophetę ero mors tua o mors. Vis diei. i. christus q̄ dies est. Noctē. i. diabolū. Jamiam. hortatur occasione tēporis. vt cessemus a peccatis: ꝛ vigilemus christo. Improba quiescant. i. mala nostra cessent. Et cul pa furua. i. nigra ꝛ tenebrosa quia vt dixīmus ꝑ tenebras peccata intelligimus. vnde est illud abijciamus opa tenebraꝝ Noxa letalis. peccatū quod mortē parit. Perpessa suū somnū. i. cessationeꝫ a peccatis. Marceat. torpescat ꝛ cesset. Vicissim. quia vt somni ꝛ vigilię vicissitudo est: ita esse debet peccatorū ꝛ resurrectionis a pctō. Meta noctis claudit. i. termin⁹ noctis finit. hoc est sub ortū sol. Ciamus. i. vocemus siue moueamus. et declinatur cio. cis. ꝛ cieo. es. Sobrij. ante cibum. Intēta. attenta. nā qui remissus est in orando facile dormitat. Obliuio profunda. qm̄ in profūdo somno omniū rerū obliuiscūtur. Pressit sensum. i. vim sentiendi. quia omnia mēbra in somno torpent. Conuolutis artubus. i. oībus mēbris impeditis neqꝫ officiū suum exercentibus. Sensum dico vagantē vanis somnijs. i. solutum ad vana tantum phantasmata. Sunt ne mire. comparat bona fortunę tenebris noctis. vera auteꝫ bona hoc est animi comparat luci diei. itaqꝫ illa agimus quasi in tenebris. hęc autem in luce. Aurum voluptas. oīa hęc bona opinata et falsa quę nos inflāt in superbiam aduenientē luce euanescūt. ideo dicit Fit mane. i. si lux oriat. Disijce. i. dissipa. Vergilius primo ęn. ꝛ disijce corpora ponto. Vincula noctis. i. peccatorum quibus impliciti sumus. Peccatum vetus. quo sumus inueterati. Ingere lumē. i. illustra nos tuo lumine. hoc est gratia ꝛ venia tua.

Hymnus ad matutinum.

Hymnus ad matutinum.

--/v-/--/v-/

Cathemerinon.

Nox ⁊ tenebræ ⁊ nubila
Confusa mūdi ⁊ turbida:
Lux intrat. albescit polus.
Christus venit. discedite.
Caligo terræ scinditur
Percussa solis spiculo.
Rebus q; iam color redit
Vultu nitentis sideris.
Sic nostra mox obscuritas
Fraudisq; pectus conscium
Ruptis retectum nubibus
Regnante pallescit deo.
Tunc non licebit claudere:
Quod quisq; fuscum cogitat.
Sed mane clarescent nouo
Secreta mentis prodita.
Furante lucem squalido
Impune peccat tempore:
Sed lux dolis contraria
Latere furtum non sinit.
Versuta fraus ⁊ callida
Amat tenebris obtegi:
Aptam q; noctem turpibus
Adulter occultus fouet.
Sol ecce surgit igneus.
Piget. pudescit. poenitet.
Nec teste quisquam lumine

Nox ⁊ tenebræ. Hymnus qualis superior. ales diei nuncius. Matutinum tempus est inter gallicinium et ortum solis. ex occasione temporis in quo incipiunt tenebræ euanescere ⁊ lux increbescere. multa dicit de tenebris hoc ē peccatis. ⁊ de luce. i. de christo. dicit igitur. O nox ⁊ o tenebræ. ⁊ o nubila mundi confusa ⁊ turbida. quia in tenebris oīa cōfunduntur: sicut in luce discernuntur. Lux intrat. subaudi fenestras. Persius iam clarū mane fenestras intrat. Albescit. lucescit. Christus venit. qui est sol iusticiæ. Caligo terre. i. tenebræ quæ fiūt sole ab aspectu nostro subtracto terra interueniēte. q̄a si terra nō esset nullæ essēt tenebræ quia sol cuncta illustraret. Spiculo solis. ad fabulā alludit quæ in apollinem sagittas refert propter radios. nā spiculum sagitta est. Color redit rebus qui fuerat ablatus a tenebris noctis. vnde vergilius ⁊ reb⁹ nox abstulit atra colorem. Vultu nitentis sideris. i. ex presentia solis. Sic nostra. sensus ē ꝙ quēadmodum sole oia illustrātur: sic nostræ tenebræ: hoc est peccatorum sordes a christo purgētur. Pectus consciū fraudis. i. in quo fraudes latent. Retectum. i. apertum. Vergilius. radiisq; retexerit orbem. Pallescat. pro albescat. et alludit ad tempus matutinū quo aurora pallet. Vergilius. iiii. æn. titoni croceū linquens aurora cubile. Tunc. cū christus sol iusticiæ ortus fuerit: qui oia occulta reteget. Fuscū. i. nigrū hoc est turpe. Nouo mane. i. noua luce. quia deum nihil latet: cū sit lux. Vergili⁹. iii. geor. dū mane nouum dū gramina canent. Secreta prodita. i. manifestata. Ante lucē. q̄a qui male agit odit lucē. Squallido tēpore. i. tenebroso hoc est inerti ⁊ inculto. Peccat impune. quia sine arbitris furatur. sed non impune nisi ad tempus. quia nihil occultū quod non reueletur. Lux. i. dies. Contraria dolis. idest fallere cupientibus. Fouet noctem. idest amplectitur et amat. quia vt diximus qui male agit odit lucem. Sol igneus. ex opinione antiquorum aut ab effectu. Piget pudescit poenitet. quia turpiter facta patescunt.

Peccare cõstanter. quia nõ constabit sibi ipsi: sed mutabit vitę modũ. Sumptis poculis. s. nocte hesterna: qa pudet nos fuisse ebrios. Cũ. i. quo tempore. s. matutino. Libido fit tẽperans. i. libidinosus cõtinet a voluptatibus. Nugat. i. qui ꝑ noctẽ nugas agebat ꝛ delibabat. Sapit. i. sapiẽs est ꝛ resipiscit. castũ. i. caste ꝛ mũde. Nũc nũc. s. tẽpore matutino Viuit seuerũ. ꝓ seuere. Ludicrũ. i. nemo ludit. Oẽs colorãt vultu serio. i. accomodãt vultũ grauẽ ꝛ tristẽ ꝛ dissimulãt suas ineptias. Hęc hora. s. matutina. Est vtilis. i. est accomodata vini ꝛ opibus. Gerat qꝺ studet. i. administret suũ officium. Miles q̄ versat in bello. Togat⁹. q̄ exercet artes pacis. vñ est illud ciceronis cedãt arma togę. Institor. mercatores q̄ merces exercẽt. Illũ forẽsis gl̃ia. s. togatũ q̄ agit causas in foro. Hũc rapit. classicũ triste. i. militẽ. nã classicũ est son⁹ tubecũ canit ad pugnã qꝺ tristiciã affert pugnaturis militib⁹. Hinc. i. a tẽpore matutino. Suspirãt lucra. qa negociãtur vt lucrẽtur. At nos. s. boni christiani ꝛ religioni dediti. Nescij lucri ꝛ foenoris. vt mercatores. ꝛ nescij fandi. i. agẽdi causas in foro. Arte bellica. vt milites. Pura ꝛ simplici. i. vni tantũ rei intẽta. Iuuenal. tũ fęmina simplex. ꝛ horati⁹. simplex mũdicijs. Dicim⁹ te. i. laudam⁹ te. horati⁹ p̃ma dicte mihi summa dicẽdi camoena. His questib⁹. i. lucris. aut quęstubus vt vult valla. Hęc munera. i. officia. vnde munus q̄ officio carẽt. Nostris sensibus. i. p̃cib⁹ q̃s mẽte cõcipim⁹ ꝛ voce effundimus. Dispice. aspice ꝛ circũspice. ꝛ tuo fauore ꝓsequere. qa vt inq̄t Seruι⁹ aspect⁹ dei semꝑ fauorem affert. Illita fucis. i. maculata vitijs. legit et fuscis. i. inq̄nata tenebris ꝛ sic magis cohęret sequẽs littera: cũ dicit luce purgẽtur tua. aut respicit ad aliã solis ꝓprietatẽ q̄ nõ solũ illustrat ꝫ etiã purgat. Durare tales. i. ꝑseuerare

Peccare constanter potest.
Quis mane sumptis nequiter
Non erubescit poculis:
Cum fit libido temperans:
Castum ꝙ nugator sapit.
Nunc nunc seuerum viuitur.
Nunc nemo tentat ludicrum.
Inepta nunc omnes sua
Vultu colorant serio.
Hęc hora cunctis vtilis.
Qua q̃sq̧ qꝺ studet: gerat.
Miles. togatus. nauita.
Opifex. arator. institor.
Illum forensis gloria.
Hunc triste raptat classicum.
Mercator hinc ac rusticus
Auara suspirant lucra.
At nos lucelli ac foenoris
Fandi que prorsus nescij
Nec arte fortes bellica
Te Christe solum nouimus.
Te mente pura ꝛ simplici.
Te voce. te cantu pio
Rogare curuato genu:
Flendo ꝛ canendo dicimus.
His nos lucramur quęstibus.
Hac arte tantum viuimus.
Hęc inchoamus munera:
Cum sol resurgens emicat.
Intende nostris sensibus.
Vitam que totam dispice.
Sunt multa fucis illita:
Quę luce purgentur tua.
Durare nos tales iube:

Quales tinctos flumine iordane.idest aqua baptisinatis.quę iam inde a christi baptis mate fuit consecrata.remotis sordibus.quia p baptisma delentur peccata hoc est origina le ꝛ actuale. Nox mundi.idest peccata quę per noctē intelliguntur. Dehinc.idest post baptisma. Atris nubibus.quę subtrahunt lucē. Syderis eoi.idest lucis matutinę.Il lumina. abiiciendo tenebras ꝛ inferēdo lucē. Tetram picē.idest nigrorē pecca torum. Tingis.lauas ꝛ in candorē ver tis. Iuuenalis qnāquā in diuersa sentē tia qui nigrū in candida vertunt. Esaie pmo. si fuerint peccata vestra vt coccinū quasi nix dealbabuntur. Crystallum. aquam congelatam siue lapidē quę alba sunt.Ebeno.idest ex ebeno. quę materia nigra est.Vergilius primo geor.india ni grum fert ebenū. Liuida.nigra vt sępe diximus. Sub nocte. p exemplū iacob luctantis cū angelo probat qđ dixit qđ p tenebras intelligimus peccatū ꝛ per lu cem culpe remissionē. nam quēadmodū legimus geñ. cap.xxxii. iacob rediens ex mesopotamia. cū venisset ad locum quē ipse vocauit phanuel:per totā noctem lu ctatus est cū angelo.quod erat quasi deo resistere.sed postea sub aurorā hoc est lu ce aduentante cessit quia tacto ab ange lo coxendicis neruo claudicauit atq ita victus est. Sub nocte.ordo est.iacob lu ctator audax impar pręlio āgeli sudauit. Eousq.i.quoad surgeret. quod factū est Sub nocte coerula. idest nigra.vel poti ad coeli colorem rettulit. Poplite lapsā te.idest labenter succiduo. Vergilius.ii. ęñ.multo lapsantem sanguine nati traxit Victus femur debile.idest ab angelo de bilitatum . et est synechdoche Perdidit vigorem culpę.idest vires suas quibus angelo resistens peccabat. Inguen pro coxen dice posuit:quę e regione inguinum est. Nutabat.vacillabat ꝛ claudicabat. Pars vilior corporis.Horatius primo sermonum.inguen ad obscenum subductis vsq facetus. Longe sub loco cordis.quia inguina ꝛ partes genitales distant a corde in quo viget sapientia.

Quales remotis sordibus
Nitere pridem iusseras
Iordane tinctos flumine.
Quodcunq nox mundi dehic
Infecit atris nubibus:
Tu rex Eoi syderis
Vultu sereno inlumina.
Tu Sancte:qui tetram picem
Candore tingis lacteo.
Ebeno que crystallum facis:
Delicta terge liuida.
Sub nocte iacob coerula
Luctator audax angeli
Eousque lux surgere:
Sudauit impar prælio.
Sed cum iubar clarescceret:
Lapsante claudus poplite.
Femur que victus debile
Culpæ vigorem perdidit.
Nutabat inguen saucium:
Quæ corporis pars vilior.
Longe que sub cordis loco
Diram fouet libidinem.

Hę imagines.i.figurę. Hominē obsitū tenebris.i.peccatis inuolutū. Uires rebelles.i.quibus deo resistit. Perdere quia frustra resistit. Sed ille est beatior cui membrū intēperans ꝛ inobediēs. Dies inuenerit claudū ꝛ tabidū.i.luxatū et cōuulsum. Tandē facessat.hortatur fugiēdas esse tenebras ꝛ sequēdā esse lucē. Facessat cęcitas.i.recedat.nā facessere tū facere tū recedere significat. liuius facesse hinc tarq̄nias aut corinthū. Sinistris gressib⁹.q̄a via sinistra in precipitiū trahit ex sentētia litterę pythagorę. Serenū.animi trāquillitatē. Puros.sine vlla pturbatiōe. Obscurū.i.tenebricosū. Oculi lubrici.i.libidinosi.ꝛ q̄bus ducib⁹ p̄cipitamur. Speculator.testis ꝛ arbiter quē nō possum⁹ quicq̄ celare. Q̄d mēs cōcipit.q̄a scrutās corda ꝛ renes.

Hymnus ante cibum.

O Crucifer bone lucisator. Carmē est monocolon alcmaniū.dactylicū.trimetrū.hypercatalecticū cōstās trib⁹ dactylis ꝛ syllaba. Principio inuocat christū ac proīde totā trinitatē.hortatq̄ȝ seipsum ad cibi parsimoniā.ꝛ sobriā coenā. q̄si sit ieiuniū ecclię cōpletur⁹. O crucifer q̄ tulisti crucē ad locum caluarię vbi passus es:ꝛ nunc fers illā q̄si victorię insignia. Lucisator.i.lucis creator. Omniparēs .i.omniū rerū pater.q̄a p filiū pr̄ oia creauit.ꝛ ipse p se cū pr̄e ꝛ spū scō creator est. Uerbigena fuit tēpus quo nō putabam⁹ de christo posse dici verbigenā ꝛ reuera si verbigena exponat verbū genitū recte dicit. sed nos cōsimiliū seq̄bamur ratiōnē.naȝ verbigena ita exponendū est verbo genitus sicut martigena marte genit⁹.iunonigena iunone genitus. improprie igitur dixit verbigena sicut infra in hymno natalis christi dixit Ex ore quamlibet patris sis ortus et verbo editus.neq̄ȝ enī est part⁹ verbo sed est verbū a patre partū siue editū.

Hæ nos docent imagines.
Hominem tenebris obsitum
Si forte non cedat deo.
Vires rebelles perdere.
Erit tamen beatior
Intemperans membrum: cui
Luctando claudum ꝛ tabiduȝ
Dies oborta inuenerit.
Tand in facessat cæcitas.
Quæ nosmet in præceps diu
Lapsos sinistris gressibus
Errore traxit deuio.
Hæc lux serenum conferat:
Puros que nos præstet sibi.
Nihil loquamur subdolum.
Voluamus obscurum nihil.
Sic tota decurrat dies:
Ne lingua mendax: ne manus
Oculi ue peccent lubrici:
Ne noxa corpus inquinet.
Speculator adstat desuper:
Qui nos diebus omnibus.
Actus que nostros prospicit
A luce prima in vesperum.
Hic testis. hic est arbiter.
Hic intuetur quicquid est
Humana quod mens concipit.
Hunc nemo fallit iudicem.

Hymnus ante Cibum.

O Crucifer bone lucisator.
Omniparens pie verbigena.

Edite corpore Virgineo.
Sed prius in genitore potens
Astra.solum.mare q3 fierent.
Huc nitido precor intuitu.
Flecte salutiferam faciem
Fronte serenus. et inradia.
Nominis vt sub honore tui
Has epulas liceat capere.
Te sine dulce nihil domine.
Nec iuuat ore quid appetere
Pocula ni prius.atque cibos
Christe tuus fauor imbuerit
Omnia sanctificante fide.
Fercula nostra deum sapiāt.
Christus et influat in pateras
Seria.ludicra.verba. iocos.
Deniq3 qd sumus.aut agim⁹
Trina superna regat pietas.
Hic mihi nulla rosæ spolia.
Null⁹ aromate fragrat odor.
Sed liquor influit ambrosi⁹.
Nectaream que fidē redolet
Fusus ab vsq3 patris gremio.
Spne camoena leues ederas.
Cingere tēpora quis solita es.
Serta que mystica dactylico
Texere docta. liga strophio
Laude dei redimita comas.
Quod generosa potest anima
Lucis. et aetheris indigena
Soluere dignius obsequium?
Quā data munera si recinat
Artificem modulata suum?

Edite.generate et parte. Iuuenal' si bos ederet agnū. In genitore.i.cū genitore Nitido intuitu.i. sereno vultu. Irradia.inspira sanctifica subaudi nos. Tu⁹ fauor imbuerit.i.inspirauerit et impleuerit. Fide sanctificante.i.nobis omnia p fidem cooperātibus: quę nos sanctificat tibi. Sapiāt deū.i.diuinū habeant saporem. sicut dicimus melimela poma q̄ sapiunt mel. Influat in pateras.i.inspiret in vina.vt vinū quoq3 sapiāt christu3. Seria.quę opponuntur iocis. Ludicra.i.ludos:qui permissi sunt ad cessationem et quietē. et deniq3 omnia verba quę loquūtur.nā et virtutē quādam ponit aristoteles in huiusmodi rebus in.ij.et.iiij. ethi. Hic mihi.i.in hoc meo prandio siue coena:nō facio qd solēt diuites et potētes in cōuiuijs sumptuosioribus: qui coronati et vnguentis delibuti discūbunt. Spolia rosę.i.corone ex rosis quę ad hoc afferūtur ex rosetis. Ex aromate. ex rebus odoratis. Sed ambrosius liquor.i. succus diuinus.i.qd supra dixit qui deu3 sapiāt.Est nāq3 ambrosia queādmodum poetę dicūt cibus deoꝝ sicut nectar illorū potus. Fusus.i.descēdens ex cęlo. Camoena.o musa christiana. Sperne hederas.qb⁹ coronaris in describēdis poematis secłarib⁹.nā hederę cōsecratę sunt baccho poetaꝝ deo peculiari. sicut laur⁹ phębo.Martialis.qd possūt hederę bacchi dare. Sertaq3.ordo est.tu o musa docta texere serta mystica.i.coronas nō laureaceas et hederaceas s3 ex sacris litteris cōtexta:tu inquā. Redimita.laude dei. i.ornata et instructa rebus diuinis. Liga caput.i.corona et cige caput. Strophio .i.corona.vergili⁹ in copa.Et grauidū roseo necte caput strophio. alias accipit p cingulo. Anima indigena.ętheris.quę hēt celestē originē.Iuuenalis sensū a celesti demissū traxim⁹ arce. Modulata suū artificē.i.laudās deū canēdo. Recinat munera data.i.cātet beneficia a deo accepta

que oia numerat per genera. et primo volucres celi. deinde pisces maris. postea terre fruct' iuxta illud genesis primo. faciamus hominē ad imaginē et similitudinē nostrā et presit piscibus maris et volatilibus celi. et bestijs vniuerse terre. Ipse homini. quia oia subiecit pedibus eius. et hominē sibi. Que polus. i. volucres coeli. hoc est aeris. Callidus dolus. quia nisi parentur insidie volucribus nō possumus illas capere. itaqꝫ opus est calliditate et dolis. Aut pedicis. i. laqueis qui bus a pedibus capiātur. vergilius primo geor. tūc laqueis captare feras et fallere visco. et ibidem. tunc gruibus pedicas et retia ponere ceruis. Aut maculis. retibus maculosis. sunt autē macule ipsa retis foramina mallas hispani vocant. Vimina illita. i. virge perūcte. Glutine corticeo. i. visco quod fit aut ex corticib' quarūdam corborꝫ aut ex visco quod innascitur ex stercore turdorū. de quo vergilius in. vi. enē. Quale siluis brumali frigore viscum fronde virere noua qd nō sua semina et croceo foetu teretes circūdare truncos. Seriem plumigerā. i. aues q̄ gregatim et ex serie volant sicut grues. Vetant abire. i. capiunt illas. Texta sinuosa. i. retia sinus multos habētia contexta ex canabe aut lino. Greges fluctuagos. i. pisces qui vt dicit psalmista perābulant semitas maris. Acumine vulnifico. i. hamo qui nō potest capere piscē nisi vulnus inferat. Sequitur calamū. i. harundinem qua trahitur. piscis inquā Saucius ora credula cibo. i. q̄ nimiū crediderunt esce latenti in hamo. Opes ingenuas. i. quas decet homines igenuos estare. Segetis aristifere. i. frumenti. que sola habent aristas. puta ordeū. triticum. tipha. far. semen. Brachia vitea. idest vitium que a similitudine nostrorum brachiorum brachia dicuntur. in arboribus: que ex trunco diuiduntur sicut rami ex brachijs. et germina ex ramis. Vergilius sexto eneidos. In medio ramos annosaqꝫ brachia pandit vlmus opaca ingens. Luxuriant palmite. idest effunduntur in palmites. qui sunt quasi rami in vite. Pampineo. idest pampinis hoc est frondibus pleno. Bacca alūna pacis. idest oliua que est insigne pacis. Vergilius secundo georgicorum. et placitam paci nutritor oliuam. Et ouidius sexto meta. circuit extremas oleis pacalibus oras. Suppeditat. subministrat. Absit. christianos non decere esus carnium dicit: ex sententia py-

Ipse homini. quia cūcta dedit.
Quae capim' dn̄ante manu
q̄ polus. aut hum'. aut pelag'
Aere. gurgite rure creant
Haec mihi subdidit. et sibi me.
Callidus inlaqueat volucres
Aut pedicis dol'. aut maculis.
Inlita glutine corticeo
Vimina plumigeram seriem
Impediunt. et abire vetant.
Ecce per aequora fluctiuagos
Texta greges sinuosa trahunt.
Piscis item sequitur calamuꝫ
Raptus acumine vulnifico
Credula saucius ora cibo.
Fundit opes ager ingenuas
Diues aristiferae segetis
Hic vbi vitea pampineo
Brachia palmite luxuriant.
Pacis alūna vbi bacca viret.
Haec opulentia Christicolis

thagore qui mortalibus esu carnium interdixit. Illa fames.i.cibi appetitus. Cędibus pecudum. Vergilius.ij.geor.ante impia q̄ cęsis gens est epulata iuuencis aureus hanc vitam in terris saturnus agebat. & in sacris litteris legimus ante diluuium non fuisse vsuȝ carnium. Oleris coma.i.folia herbarum hortensium. Siliqua foeta.i.plena.sūt autem siliquę folliculi illi siue vaginę in quibus legumina proueniunt. Epulis innocuis.idest quę nulli nocent animali. immo prestant ne noceatur. Mulctra.vasa illa lactis exceptoria.quę & mulctraria dicuntur. Vergilius in bucolicis.bis venit ad mulctram vnus alit vbere foetus.idē in georgicis.implebunt mulctraria vaccę. Spumea.spumantia cū lac emungitur. Niueos latices.i.lac. Gemino vbere.puta caprarum & ouium & boum.naȝ quę plurimos procreāt foetus plures habent papillas.vt sues. Per coagula densa.effectiue pro condensantia. Liquor.i.lac liquidum. Coit.idest solidadescit in spissaturq;. Lac tenerū.idest nō pingue sed subtile.serum significat. nam pingue coagulatur in caseum. Calatho fragili idest fiscina vnde lac exprimitur. Mella recens.ordo est. Fauus qui constat melle & cera. Recens cum primum eximitur ex alueo apum. Sudat mihi. idest quasi sudorem mittit. Mella cecropia.idest optima & generosa qualia sunt ex hymetto monte attico.celebratur autem mel atticū apud omnes autores maxime apud galenum. Nectare olente. ad thymi odorem retulit.de quo vergilius pmo geo. redolentq; thymo fragrantia mella. Apis opifex.idest mellis operatrix. Liq̄t hęc.s.mella. ex rore coeli & floribus thymi concinnat in liquorem. Nexilis inscia connubij.idest quę non nectitur alteri eiusdē speciei vt prolem generet. neq; enim apis generat more aliarum animantium ex coitu. Vergilius quarto georgicorum. Illum adeo placuisse apibus mirabere morem
Quod nec concubitu indulgent nec corpora segnes
In venerem soluunt aut foetus nixibus edunt
Verum ipse natos folijs et suauibus herbis
Ore legunt.ipse reges paruosq; quirites
Sufficiunt. Hinc quoq;.idest vltra superiora quę diximus ex agro proueniunt poma. Munera mitia.idest poma matura.Vergilius in bucolicis.sunt nobis mitia poma.

Seruit & omnia subpeditant.
Absit enim procul illa fames:
Cędibus vt pecuduȝ libeat;
Sanguineas lacerare dapes.
Sint fera gentibus indomitis.
Prandia de nece quadrupedū
Nos oleris coma nos siliq̄ foeta
Legumine multimodo
Pauerit innocuis epulis.
Spumea mulctra gerūt niueos
Vbere de gemino latices.
Perq; coagula densa liquor
In solidum coit. & fragili
Lac teneruȝ premitur calatho
Mella recens mihi cecropia.
Nectare sudat olente fauus
Hęc opifex apis aerio
Rore liquat.tenuiq; thymo.
Nexilis inscia connubij.
Hinc quoq; pomiferi nemoris
Munera mitia proueniunt.

Arbor tremefacta.cōcussa. Grauis.i.onusta pomis. Pluit imbre deciduo.i.ad modū imbris demittit Suū onus.i.suos foetus quibus est onusta. Quę veterū. sensus est.qđ neq; homeri aut vergilij tuba.i.grādiloquētia aut boetus tragic⁹. neq; lyra.i.poete lyrici poterit laudibus exequare munera q̄ accepimus a deo. Flatibus refertur ad tubam.⁊ fidibus ad lyrā. Opus.i.quę operatus est hominis causa. Te pater optime. ex hoc infert sibi omni tēpore agendas esse gratias deo pro muneribus acceptis. Mane nouo.vt supra ex autoritate vergilij. Sumere cū monet hora cibū. antiq̄ nō cōsueuerunt sumere cibum ante horā vespertinā.tēporib⁹ saluatoris nostri hora nona dici coenabāt.sed ⁊ in nostra religione ieiunātes nō sumebāt cibos ante horā vespertinā. Nostra harmonia. nota accentū in ātepenultima. Quod calet.oīa sua dicit autor debere laudare deū. Quod halitus interior calet.i. spiritus qui attrahit vt refrigeretur cor: ⁊ in corde calescit. Et quod vena abdita tremit.i.arteria abscōdita palpitat. Et incitata pulsat. vnde ⁊ arteriarū pulsus dicitur. Et quod lingua latēs in cauea .i.in oris cōcauitate.s; caueā appellauit: quia aues quę garriūt caueis cōtinētur: ita ⁊ lingua garrula in cauea est. Esto mihi laus.i.totū explētur in laudem dei Nos igitur. igitur hoc in loco nō illatiue sed cōpletiue tenetur. Tua man⁹ cōposuit nos.i.plasmauit ⁊ fruxit. Cespite madido.i.terra humēti. quia terra alias nō cōstaret. Ouidius pmo meta. quā .s.terrā satus iapeto mixtam fluuialibus vndis fruxit in effigiem moderantū cuncta deorum. Meditata.i.exercens et faciens similitudinē suam. non q; deus habuerit tunc efficiem humanam vt putauit Epicurus. Ut materia.i.corpus sic formatū. Foret rata.quia informe cadauer iacebat. Flauit.genesis cap.ij.formauit dominus deus hominem de limo terre.⁊ inspirauit in faciem eius spiraculum vitę. Ore.idest spiritu oris sui.intus dedit animā. Tunc.idest postquam illum creauit.genesis.ij.tulit dominus deus hominem ⁊ posuit eum in paradiso voluptatis:vt operaretur ⁊ custodiret illū Jubet hominē.s.creatum.

Arbor onus tremefacta suū
Deciduo grauis imbre pluit.
Puniceos q; iacit cumulos.
Quæ veter; tuba.quæ ue lyra
Flatibus incita.vel fidibus
Diuitis omnipotentis opus.
Quæq; fruenda patēt homini
Laudib⁹ æquiperare queat:
Te pater optime mane nouo.
Solis ⁊ orbita.cum media est.
Te quoque luce sub occidua
Sumere cu; monet hora cibū.
Nostra deus canet harmonia.
Quod calet halitus interior
Corde.qđ abdita vena tremit:
Pulsat ⁊ incita.quod resonat.
Lingua sub ore latens cauea:
Laus superi patris esto mihi.
Nos igitur tua sancte manus
Cespite composuit madido
Effigiem meditata suam:
Utque foret rata materies:
Flauit ⁊ indidit ore animam.
Tunc per amoena vireta iubet

Locis frondicomis.i.arborosis.nam frondes tantum sunt arborum. Ver perpetuū.i.flores qui veris tempore prouenuint. Martialis.cuz breue sicanius ver populantur apes. Redolet.ad flores refertur ille odor. Latex celer.i.aqua celeriter fluens. Rigat prata multicolora.propter florum varietatē in coloribus. Amne quadrifluo.i.qui diuidi-

Frōdicomis habitare locis.
Ver vbi perpetuum redolet.
Prata que multicolora latex
Quadrifluo celer amne rigat
Haec tibi nunc famulentur ait.
Usibus omnia dedo tuis.
Sed tamen aspera mortifero
Stipite carpere poma veto.
Qui medio viret in nemore.
Hic draco perfidus indocile
Virginis inlicit ingenium.
Ut socium malesuada virum
Mandere cogeret ex vetitis
Ipsa pari peritura modo.
Corpora mutua nosse nefas
Post epulas inoperta vident
Lubricus error & erubuit.
Tegmina suta parant foliis:
Dedec⁹ vt pudor occuleret.
Conscia culpa deum pauitās
Sede propria procul exigitur
Innuba foemina quae fuerat:
Cōiugis excipit imperium

tur in quattuor illa flumina quę oriūtur ex paradiso voluptatis phison.s.gion.tigris.euphrates.geñ.ij. Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum qui inde diuiditur in q̄ttuor capita. Famulentur ait.i.seruiant geñ.ij.p̄cepitq3 deus homini dicēs.ex omni ligno paradisi comede. de ligno autez scientię boni & mali ne comedas. Medio nemore. geñ.ij. produxit lignum vitę in medio paradisi & lignum scientię boni & mali. Hic. tunc. Illicit. blādiciis attrahit. Ingenium indocile. aut p in doito posuit hoc rudi.aut indocile bonarum.s.artium & virtutum.quę in foemina nō reperiuntur.teste aristotele. Malesuada.i. q̄ semper malū suadet. Vergili⁹ sexto eñ.malesuada fame . Corpora.ordo est.post epulas.i.postquā comederūt de ligno vetito. Vident corpora inoperta .i.nuda.mutua.i.alter alterius.& mutuo & subaudi q̄ corpora erat nefas nosse.qa prius q̄ comederent nō videbant verenda sua. Lubricus error erubuit.i. post q̄ sunt preuaricati per errorē erubuerit. Tegmina perizomata. Conscia culpa. i.culpe conscii. Exigitur.i.expellitur. Ex sede ppa nō ppa qñ illam perdidit:sz quę fuisset propria si non peccasset. Innuba.i.viro nō subiecta sed socia & omnium particeps.nā nubere est minori conditioni se cōiugi suo dare. Martial. vxori nubere nolo meę.& sequit inferior matrona suo sit prisce marito non aliter fiunt foemina virq3 pares. Ouidius quoq3 metamor. tibi nubere nympha volentis votis cede dei. vides quid est viruz nubere vxori suę. hoc ē esse inferiorem et subiectum illi. Igitur innubam dixit euam idest viro nō subditam.vnde subdit:coniugis excipit imperium. idest subditur illi . vnde mulieri dixit deus sub potestate viri eris et ipse dominabitur tui. Foedera tristia.idest mulieri iniqua.qa foedera ęqualia esse debent vtriq3 parti. Plectitur. idest punitur. Colla trilingyia.idest serpentis

qui vulgo putatur triplices habere linguas. Vergilius. iij. geor. linguis micat ore trisulcis.] Calce terat. ad illud respicit quod serpenti dixit. ipsa côteret caput tuû. Muliebre solum. idest terram quã mulier calcat. siue plantam pedis vnde solea dicta. Suspicit. i. obseruat ꝛ veneratur ꝛ mulier suspicit virum. in priori tamẽ significatione est pro sursum aspicere. vt vergilius daphni qd antiquos signorum suspicis ortus. In secundo pro venerari. vt plinius cecilius in epistolis patrẽ tuû suspexerim magis an amauerim. His ducibus. idest autoribus. Glomerans. miscens ꝛ inuoluẽs. Luit morte. i. poena mortis. Impia. que. s. in deum cõmisit. Ecce venit. prosequitur hominis a morte peccati liberationem. Noua progenies. ad illud vergilij alludit. Iam noua progenies coelo demittitur alto. vel ad illud Iere. xxxi. Creauit dominus nouû super terram femina circũdabit virû. Proditus a procul datus. Alter homo. secũdus adam. quem paulus vocat nouum hominez ad ephe. v. induite inquit nouum hominez. Non luteus. verus homo sed non propagatus cû traduce peccati primi hominis. ideo dixit carens vitijs. Sermo patris. verbû. sapiẽtie. xviij. dum medium silentiû tenerent omnia opṡ sermo tuus a regalibus sedibus descendit. Numine quam. ordo est. quãcarnem puella intemerata parit. Grauis. i. grauida. Vergilius in bucolicis. non insueta graues tentabunt pabula foetas. Numine rutilante. idest spiritu sancto splendenti. et respicit ad ignis naturam in qua spirit[9] sanctus ad discipulos venit. Non thalamo. i. matrimonio virili. Neqȝ illecebris. idest voluptatibus. genialibus. idest cõiugalibus. Horati[9] lectus genialis in aula est. nam genius generationis erat deus. Hoc erat illud odium vetus. de quo deus ad serpentem loquitur. inimicicias ponam inter te et mulierem. et semen illius. Discidiû digladiabile. idest discordia in qua digladiati sunt homo ꝛ diabolus. Vipera cernua. idest serpens in humum delectus. nam illud significat cernuus. vnde illi dixit deus super pectus tuum gradieris. Proteritur pedibus. scilicet. virginis deipare.

Foedera tristia iussa pati.
Author ꝛ ipse doli coluber.
Plectit̃ improbus. vt mulier
Colla trilinguia calce terat.
Sic coluber muliebre solum
Suspicit. atqȝ virum mulier.
His ducibus vitiosa dehinc
Posteritas ruit in facinus.
Dumqȝ rudes imitatur auos.
Fasqȝ. nefasqȝ simul glomerans
Impia crimina morte luit.
Ecce venit noua progenies.
Aethere proditus alter homo.
Non luteus. vel vt ille prius.
Sed deus ipse gerẽs hominẽ
Corporeis que carens vitijs.
Fit caro viuida sermo patris
Numine quam rutilãte grauis
Non thalamo. neqȝ iure tori.
Nec genialibus inlecebris
Intemerata puella parit.
Hoc odium vetus illud erat.
Hoc erat aspidis atqȝ hoîs
Digladiabile discidium.
Qđ modo cernua foemineis
Vipera proteritur pedibus.

Edere nanqꝫ deum merita
Oia virgo venena domat.
Tractibus anguis inexplicitis
Virus inerme piger reuomit
Gramine concolor in viridi.
Quæ feritas mō non trepidat
Territa de grege candidulo?
Impauidas lupus inter oues
Tristis obambulat. et rabidum
Sanguis inmemor os cohibet.
Agnus enim vice mirifica.
Ecce leonibus imperitat.
Exagitans qꝫ truces. aquilas.
Per vaga nubila. ꝑ qꝫ notos
Sydere lapsa columba fugat.
Tu mihi Christe columba potēs
Sanguine pasta cui cedit auis.
Tu niueus per ouile tuum.
Agnus hiare lupum ꝓhibes
Subiuga tigridis ora pmēs.
Da locuples deus hoc famulis
Rite precantibus. vt tenui
Membra cibo racreata leuēt.
Neu piger immodicis dapibus
Viscera tanta grauet stomachus
Haustus amarus abesto ꝓcul.
Nec libeat tetigisse manu
Exitiale quid. aut vetitum.
Gustus. et ipse modum teneat:
Sospitet vt iecur incolume.

Domat venena. s. serpentis venenali. Tractibus. ordo est. Anguis concolor in viridi gramine: quia viridis est. vnde horatius virides colubres dixit. et vergilius virides occultant spuncta lacertos. Piger. i. frigidus Vergilius frigidus in pratis cantādo rūpitur anguis. Aut piger. i. iā debilitatus. vnde dicit reuomit virus inerme. s. post christi incarnationem. Tractibus inexplicitis. i. sinuosis. et in spicas conuolutis. Quæ feritas. i. omnes fere timēt inuadere gregē christianum. De grege cādidulo. i. baptismate mundato. vnde et baptizati veste candida induuntur. et inde dominica in albis celebratur. quia ea die cathecumeni baptizabantur. Immemor sanguinis. quia iam dedidicit vesci sāguine humano. Vice mirifica. i. facta vicissitudine contra cōmunem naturæ cursum. Imperitat leonibus. cum agnus fit præda leonum. Et columba lapsa sydere. idest de coelo descendens. hoc ē christus alias spiritus sāctus qui in illa specie descendit post christi baptismum exagitans aquilas truces. etc. Auis pasta sanguine. hoc est aquila. idest demō qui solet in mortales grassare. per lupū quoqꝫ et tigridem æque diabolum intelligit.

Da locuples. post longam erbasim redit ad propositum. Leuent membra. id est membra habeant non grauata cibo sed leuia et agilia. Stomachus grauet viscera tota. quasi dicat satis est ipsum esse aliquatenus cibo grauatum sed non occupet alia membra. Sed proprie stomachus est ipsum ventris os. et sic stat melius sententia. Haustus amarus. id est potus qui in amaritudinem terminatur. Vnde est illud Anacharsis scythe. tres vuas vitis fert quarum prima voluptas. secunda ebrietas. tertia moesticia.

Exitiale. idest mortiferum ipsi animæ. Iecur incolume. per iecur affectus intelligit. ex Platonis opinione.

Angu{b}us horrificis.idest demonibus. Libamina.q̄ ante christi natalem offerebant demonibus. Semel. hoc est morte naturali qua vt ait apostolus statutum est hominibus semel mori sed non morte animę. Vigor igneolus.idest anima. et est vergilij.vi.ę̄n. igneus est ollis vigor ⁊ cęlestis origo.appositiue. Oris opus.i.in quod vt paulo ante diximus inspirauit spiraculum vitę. Compositus.i.citatus. De solio patris.hoc etiam ex sententia aristotelis qui dicit animas non ex traduce corporis sed a deo infunditur. Liquida rationis.i.purę ⁊ ab omni contagione immunis. Viscera mortua.i.corpus caducum etiam reparabitur in die iudicij. Effigies prisca.idest prior. Innascitur.pro renascitur vt stet versus. Situ puluereo.i.puluere squalido ⁊ resoluto. Credo equidem nec vana fides.vergilij est ex quarto ę̄n. Corpora viuere. pro esse victura vt supra renascit pro renascetur. More animę.i.sicut anima corpori superstes viuit.et est Iuuenalis.vulgi perit omne cadauer more animę.quāquā in diuersa sententia. Nā modo. Argumentum est pauli apostoli ad probādum ꝙ sumus resurrecturi q̄a christus primitię dormientium resurrexit. Deum corporeum.i.christum. De phlegetonte.i.ab inferis. quia phlegetō inferorum fluuius est. Gradu facili.nō laborioso.cum ceteris facilis sit descēsus auerni vt vergilius in.vi.ę̄n.dicit.sed reuocare gradum superasq̧ euadere ad auras hic labor hoc opus est. Eadē spes idest resurgendi a mortuis ad superos. Manet mea.i.expectat.idest expecto resurrectionem mortuorum. Quę redolētia.more antiquorum qui odoribus aromaticis condiebāt corpora. Sarcophago.sepulchro. Christus homo rediuiuꝰ idest q̄ ex morte redijt ad vitaā Iuuenal. ac velut exausta rediuiuus pullulet arca nūmus. Dux parilis.idest mihi ęqualis in natura humana.⁊ dux meus vocat membra ⁊c. Ad astra ignea.secundum platonem ⁊ antiquos.sed vt inquit aristoteles in primo de coelo illa opinio adhuc vigebat suis temporibus:

Sit satis anguibus horrificis.
Liba quod impia corporibus
Ah miseram peperere necem.
Sufficiat semel hoc facinus.
Plasma dei potuisse mori.
Oris opus.vigor igneolus.
Non moritur.quia flante deo
Compositus.supo q̧ fluens
De solio patris artificis
Vim liqudæ rationis habet.
Viscera mortua.quin etiam
Post obitum reparare datur.
E que suis iterum tumulis
Prisca renascitur effigies
Puluereo coeunte situ.
Credo eq̄dem (neq̧ vana fides)
Corpora viuere more aīæ.
Nam modo corporeū memini
De Phlegethōte gradu facili
Ad superos remeasse deum.
Spes eadē mea mēbra manet.
Quæ redolentia funereo
Iussa quiescere sarcophago.
Dux parilis rediuiuus homo
Ignea christus ad astra vocat.

Ode post cibum.

Pastis visceribus. Carmen est monocolon. phlaleucium hendecasyllabū. acatalecticum. constans spondeo dactylo. et tribus trocheis. Continuatur hec oda ad precedētem nam sumpto cibo reliquū est vt deo gratias agamus. Cōmendat itaq3 in primis dei omnipotentiam. cui omnia debemus. deinde dicit nos debere mundatū habere domicilium hoc est corpus ab ingluuie et crapula et aiam a peccatis vt possim⁹ fieri tēplū spūs sācti: qui verus est hominis cibus. Sed pro vtroq3 cibo agēdas esse gratias, p̄bat Danielis exemplo. ex cui⁹ historia moraliter aliquid infert quod ad nos pertineat. Visceribus. interioribus et exterioribus. nā3 et de carne Vergi. pri. eñ. dixit. tergora diripiūt costis ⁊ viscera nudant. ⁊ Lucretius visos gigni sanguemq3 creari. Lex corporis. quod nisi reficiatur cibo durare non potest

Ode post cibum.

— — / — ∪∪ / — ∪ / — ∪ / — ∪ /

Pastis visceribus ciboq3 sumpto:
Quem lex corporis imbecilla poscit:
Laudem lingua deo patri rependat
Patri: qui cherubim sedile sacrum
Nec non ⁊ Seraphim suum supremo
Subnixus solio tenet: regit que.
Hic est: quem Zebaoth deum vocamus:
Expers principij: carens que fine.
Rerum conditor. et repertor orbis.
Fons vitæ liquida fluens ab arce
Infusor fidei. sator pudoris.
Mortis perdomitor. salutis author.
Omnes quod sumus: aut vigemus inde est.

Patri. agēdas esse gr̄as ait p̄mū p̄ri deinde filio tū sp̄ui săcto. Patri subaudi iquā. Qui subnix⁹. i. sedēs. Solio supremo. i. sede qua nulla est superior. quia dei duo sunt propria. maxim⁹ propter eminantiam. et optimus propter beneficentiam. Tenet et regit suum sedile sacrum. cui innititur. et per sedile intelligimus rerum omniū prouidentiam et arbitriu3 potestatēq3 quale est illud super solium dauid sedebit et regni eius non erit finis. Cherubim et seraphim. in numero plurali. nam cherub et seraph sunt singularis. Et possunt esse casus accusatiui per appositionē ad cubile sacrum. quasi velit dicere q̄ cherubim et seraphim sunt dei sedile quibus tanq̄ sedi innititur possunt esse et genitiui. quia sedile illud ex cherubim et seraphim constat. Deum sabaoth. i. exercituū. et scribit̄ per sama non per. 3. vt aldus manutius castigauit. nam 3eta aliud sonat q̄ sama. Expers. i. infinitus et eternus quia caret principio ⁊ fine. Rerum conditor creatio rerū ad totā trinitatē pertinet sed attribuit̄ patri quasi principi creationis. vnde est in symbolo. patrem omnipotentem creatorem coeli et terrę. Repertor orbis. qr orbem vt sic dixerim peperit. Sic vergi. eñ. hominū rerūq3 repertor dixit. Fōs vitę. ad filiū hoc ptinet. ex quo p redēptionē vita nr̄a pendet. Fluēs ab arce liquida. i. emanans a patris celsitudine p eternā gn̄ationē. Infusor fidei. i. qui nobis quid esset credendū faciendūq3 ad salutē reuelauit. et infudit predicauitque. Sator pudoris. i. castitatis ⁊ integritatis vitę autor. Qđ sum⁹. p creationē qđ vigemus. p ba-

Regnat spiritus ille sempiternus
A christo simul et parente missus.
Intrat pectora candidus pudica:
Que templi vice consecrata rident:
Postq̃ combiberint deum medullis.
Sed si quid vitij doli ve nasci
Inter viscera iam dicata sensit:
Ceu spurcum refugit celer sacellum.
Tetrum fragrat enim vapore crasso
Horror conscius æstuante culpa:
Offensum que bonum niger repellit.
Nec solus pudor innocens que votum
Templum constituunt perenne Christo
In cordis medij sinu ac recessu:
Sed ne crapula ferueat cauendum est:
Quæ sedem fidei cibis refertam

ptismatis regenerationẽ. Inde subaudi a christo. Regnat.s.cuz patre ⁊ filio. Missus aut exponendũ est missus pro inspiratus a patre et filio. aut pertinet ad missionẽ personarum quoniã pater mittit filiũ. et non contra. mittit spiritũ sanctũ et nõ contra filius mittit spiritũ sanctuz ⁊ non cõtra. Missus itaq; fuit spiritus sanctus a patre et filio aut in noĩe filij sup centũ et viginti illos qui erant in cenaculo sion in die pẽtecostes. Mittitur ⁊ cotidie in eos qui sũt digni vnde subdit. Intrat pectora candidus pudica. Candidus. aut ad colũbę candorem rettulit in cui' specie super baptizatũ christum descendit aut candidus.i.candorem in se habens ⁊ nobis eundem cõicans. Que pectora rident.i. ornata sunt per metaphorã quia que ornata sũt ridere videntur. Vice templi.i. ad similitudinez tẽpli ornati: in quo deus peculiariter habitare creditur. Sed si quid.i. si spirit' sãctus qui templũ nostrum mundatũ intrat et habitat: si sensit in nobis aliquod vitium innasci qd templũ coinquinet fugit. Viscera dicata.i. consecrata et digna in quibus habitaret: ita fugit quasi a templo foetido et peccatis cõmaculato. Horror conscius.i. peccatuz quod facit horrorẽ ex turpitudine sua ⁊ peccator ipse conscius sibi. Culpa æstuante.i. nõ permittente peccatorem quiescere: quia vermis ille non potest mori. Iuuenalis exemplo quodcũq; malo cõmittitur ipse displicet autori. ⁊ illud eiusdem. tacita sudant precordia culpa. Niger.s. ille horror immundus. Repellit bonum offensum.i. spiritum sanctum quez offendit sua illuuie et spurcicia. Nec solus pudor. non satis inquit esse hominez castum pudicũ et innocentem ad hoc vt sit templum dei. sed debet esse sobrius et a cibi nimietate temperans. Templum perenne.i. continuũ ⁊ non intercisum. In sinu ac recessu cordis nam cor tres habet sinus. vnde persius vt mihi te quantuz sinuoso in pectore fixi. sed hic sinum posuit pro interiori recessu. igitur exponendũ in sinu medij cordis.i. medio sinu cordis. Ferueat. ad naturam vini rettulit. persius. indomitum quod despumare falernum. Sedem fidei.i. cor in quo fides habitat Paulus ad romanos capi. x. Corde creditur ad iusticiam. ore autem confessio fit ad salutem.

Coarctet. angustet et constringat. Usꝙ ad congeriem. i. epularũ repletionem. Corda
expedita. i. non impedita et occupata. Eum infusum. i. christũ receptum. Hic pastus ve
rus. qui dixit Joannis. vi. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Sed
nos. tu inquit o christe reficis nos epulis que non solum corpus sed et animũ reficiunt. Fo
uens. i. recreans Paratu gemino. i. cibi apparatu ad vtrumꝙ valenti. s. ad membra ꝛ ad

Usꝙ ad congeriem coarctet intus.
Parcis victibus expedita corda
Infusum melius eum receptant.
Hic pastus animæ est: sapor que verus.
Sed nos tu gemino fouens paratu
Artus atꝙ animas vtroꝙ pastu
Confirmas pater: ac vigore comples.
Sic olim tua præcluens potestas
Inter raucisonos situm leones
Illapsis dapibus virum refouit.
Illum fusile numen execrantem
Et curuare caput sub expolita
Aeris materia nefas putantem
Plebs diræ Babylonis ac tyrannus
Morti subdiderant. feris dicarant
Seuis protinus haustibus vorandum.
O semper pietas fides que tuta.
Lambunt indomiti virum leones.
Intactumꝙ dei tremunt alumnum.
Astant comminus. et iubas reponunt.
Mansuescit rabies: fame que blanda
Prædam rictibus lambit incruentis.
Sed cum tenderet ad superna palmas:
Expertum que sibi deum rogaret

animum. Confir
mas pater si pater
ad christum refera
tur. nomen honoris
est alioqui per ado
ptionem fratres il
lius sumꝰ. vel ad de
um patrem apostro
phat. vel ad totam
trinitatẽ. Sic olĩ
Affert exemplum
ex historia Danieli
que scribitur in ip
sius libro. cap. xiiij.
qui positus in lacu
leonũ pastus ẽ vtro
ꝙ cibo ab abbacuc
propheta adducto
per angelũ. Sic. s.
pascendo corpus et
animũ. Præcluẽs
potestas. i. pollẽs vt
exposuimus in psy
chomachia. qui pa
tria virtute cluis.
Raucisonos leones
. i. raucosono quodã
rugientes. Refo
uit virũ. i. recreauit
Danielũ. Dapibꝰ
illapsis. i. de coelo de
scendẽtibꝰ. Illũ fu

sile. ordo ẽ. Plebs ꝛ tyrãnꝰ. i. cyrꝰ rex sub quo hec gesta sũt. Subdiderãt illũ morti. i. obie
cerãt. Execrantẽ numẽ fusile. i. statuã beli ex aere fusile fabrefactã. Et putantẽ nefas cur
uare caput. i. adorare numen belis. Sub expolita materia aeris. i. qui belus erat ex aerea
materia. Astãt cominꝰ. i. q̃si ministri apparẽt Danieli. Iubas reposũt. q̃s irati solẽt ar
rigere. Rabies ingenita leonibꝰ ꝛ tũc maxie cũ ex fame laborarẽt. Vergi. ij. eñ. quos ipro
ba vẽtris exegit cecos rabies. Et rabies illa rescẽdit. Lãbit prędã. i. danielũ: q̃ futurꝰ erat
leonibꝰ esca. Fame blanda. i. nõ rabiosa sed placida.

Clausus iugiter. per dies septem. nam tamdiu fuit in lacu leonum. indigens victus. i. alimenti. Nuncius. qui grece dicit̄ angelus. Iussus. s. adeo. terris. i. in terras. Vergi. pri. eñ. et libyce desixit lumina terris. Obsequente mundo. i. coelo per quod angelus volans delapsus est: obtemperāter cedēte ipsi angelo descēdenti. Dapes. inemptas. i. quas abbacuc non emerat ex primis ex foro pecunijs. sed domesticas. Arte agresti. erant autē dapes ille pulmentum et panes vt refert historia in q̄bꝰ cibis concinnādis non erat opus arte aliqua. Cesarie huius. s. abbacuc. Prehensa manu. subaudi angeli. nā capillo capitis angelus illum portauit babylonē. Sēsim. i. non præcipiter. Angelus xp̄i prolepsis est. non dum enim verbū erat christus: quidicet vtramq; naturā diuinam et humanam. Libatibus gustui tuo. Danielus. ex forma quā diximus alijs in locis. Excitauit erexit. Ciboq; fortis refocillatus et refectus. Amen reddidit. i. geminauit. Alleluia dixit. i. dei laudes. Sic nos. ad propositū redit. Sic quēadmodū Danielꝰ fecit: q̄ sūpto cibo deo gr̄as egit. Tu nos Danieli historiā moralit̄ exponit vl̄ potiꝰ parabolice dicēs ꝙ quēadmodū Danielꝰ carcere leonū iclusus pastꝰ fuit ab abbacuc ꝓpheta ⁊ liberatus tandem ab ira leonū ita et nos liberati a potestate demonū pascemur cibo coelesti. ⁊c.
Tu. subaudi deus. Regis nos conclusos actu mūdi. i. actionibꝰ mūdanis. Impotētis i. nimiū potentis ⁊ seuientis in nos. nā ipotens a latinis sic accipitur. vnde ⁊ tyrānū impo

Clausus iugiter indigens que victus:
Iussus nuntius aduolare terris:
Qui pastum famulo daret probato.
Raptim desilit obsequente mundo.
Cernit forte procul dapes inemptas:
Quas messoribus Abbacuc propheta
Agresti bonus exhibebat arte.
Huius cæsarie manu prehensa
Plenis sicut erat grauem canistris
Suspensum rapit: ⁊ vehit per auras.
Tum raptus simul ipse prandium que
Sensim labitur in lacum leonum:
Et quas tunc epulas gerebat: offert.
Sumas letus ait: libens que carpas:
Quæ summus pater angelus que Christi
Mittunt libatibus sub hoc periclo.
His sumptis Danielus excitauit
In coelum faciem: cibo que fortis
Amen reddidit. alleluia dixit.
Sic nos muneribus tuis refecti
Largitor deus omnium bonorum
Grates reddimus: et sacramus hymnos.
Tu nos tristifico uelut tyranno
Mundi scilicet impotentis actu

tentes dicuntur et impotentiam tyrannorum dicimus cum per potentiam aliquid sentsic exercet. Repellis feram. hoc est diabolum a nobis. Que circunfremit. iuxta illud apostoli. prima Petri. v. aduersarius videt diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret. Tunc. s. cum sic claudimur. Vexamur premimur. i. si quando sumus in huiusmodi angustia illata a carne a mundo a diabolo qui sunt publice hostes nostri. Fides est iuncta

Conclusos regis: et feram repellis:
Que circum fremit: ac vorare tentat
Insano acuens furore dentes.
Tunc te summe deus precemur vnum.
Vexamur. premimur malis. rotamur.
Oderunt. lacerant. trahunt. lacessunt.
Iuncta est supplicijs fides iniquis.
Nec desit tamen anxijs medela.
Nam languente trucis leonis ira
Illapse super ingeruntur esce.
Quas siquis sitienter hauriendo
Non gustu tenui: sed ore pleno
Internis velit implicare venis:
Hic sancto satiatus ex propheta
Iustorum capiet cibos virorum:
Qui fructum domino metunt perenni.
Nihil est dulcius ac magis saporum:
Nil quod plus hominem iuuare possit:
Quam vatis pia precinentis orsa.
His sumptis licet insolens potestas
Prauum iudicet: inrogetque mortem:
Impasti licet inruant leones.

pro sit adhibita vt sit presens pro futuro imperatiui siue optatiui vel pro erit. Iniquis supplicijs i. iniquorum qui nos sic vexant et premunt. Nec desit. pro non deficiet presens pro futuro vt supra vergi. lac mihi non estate nouum non frigore desit. pro deficit. Languente ira. s. debilitata virtute diuina. Esce illapse super. i. ex coelo aduenientes. Ingeruntur pro ingerent nobis. Quas. s. escas coelestes. Si quis hauriendo sitienter. i. non cum fastidio et quasi qui degustat. Sed pleno ore deuorauerit. Hic satiatus ex sancto propheta sicut Danielus ab abbacuc. Virorum iustorum qualis fuit abbacuc. Qui metunt domino. hoc ad illud pertinet quod abbacuc cibos illos quos detulit ad Danielum messoribus parabat vt ibidem legitur hi sunt messores de quibus apostolus. qui parce seminat parce et metit. et psalmographus venientes venient cum exultatione portantes manipules suos. Pia orsa. i. verba diuina que nobis deus per prophetas denunciat: quibus nihil dulcius excogitari potest dicente propheta. quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. His sumptis. s. cibis hoc est diuinis preceptis. Potestas insolens. i. arrogans et superba. nam insolens illud significat vnde est insolentia. superbia. Iudicet prauum pro praue nemine pro aduerbio figura nota inroget. i. intentet et minet.

Leones impasti. quales erāt quibꝰ obiectus est danielus. Feremꝰ tuā crucē. i. in hac confessione si oportuerit moriemur. et alludit ad illud. si quis vult venire post me abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me.

Ode ad accensionē lucernę.

Inuentor rutili. Carmē est monocolon asclepiadeū cōstans spōdeo. duobꝰ chori ambis & pyrrhichio. hic hymnꝰ in principio noctis cū lumina accendūtur cantari debet. vel potiꝰ & peculiariter i sabbato sancto vesperi cū lumina noua incendūtur: aut incēdi deberēt. nā officium illud vesptinū anticipatur hodie: & quod deberet fieri sub lumina prima precipit fieri hora nona. & nihilominꝰ hodie fit hora decima. quod est incongruū toti officio in quo noctis fit mentio. In hoc igit carmine mīta de ignis laudibꝰ atq; pinde lumis dicūtur. deinde affert exēpla ex testamento veteri: qd̄ moses deū in rubo ardēti vidit. qd̄ q; ignis colūna hebreis per desertū ductauit. &c. Inuētor creator luminis de quo hic agendum est. et luminis quo mortales illustras. Certis vicibꝰ. i. vicissatim vt nūc dies nunc nox sit. Chaos horridū. tenebrę & caligo. Redde lucē. vtraq; & hāc qua media videmus & lucē quę a nobis ignorātię tenebras pellat. Quāuis inquit feceris stellas & luminare minus quod preesset nocti: tū ostēdisti hominibꝰ aliā viā noctis illustrādi. s. ex igne excusso ictu silicis. Regiā. domū coelestē. Incussu silicis. vergiliꝰ pmo eneid. ac primū silicis scintillā excudit achates. ex semine saxigeno. i. ex pricipio qd̄ habet a saxo ignis. Hoc signas quod significat nos debere quęrere verā lucē a christo qui est lapis quē reprobauerūt edificātes. & petra de qua pmo corin. x. aplus scribit petra aūt erat xp̄s. Stabilē petrā de qua luce. vi. posuit domui fundamētū supra petrā. Nostris igniculis. i. animis nostris. de qui

Nos semper dominū patrem fatentes
In te Christe deus loquemur vnum:
Constanter que tuam crucem feremus.

Ode ad accensionem lucernæ.

Inuentor rutili/Dux bone luminis:
Qui certis vicibus/tempora diuidis:
Merso sole chaos ingruit horridum:
Lucem redde tuis Christe fidelibus.
Quamuis innumero sydere regiam
Lunariq; polum lampade pinxeris:
Incussu silicis lumina nos tamen
Monstras saxigeno semine quærere.
Hoc signas opere Conditor inclyte
Lumen veridicum mentibus omnium
In Christo domino quærere iugiter:
Quem petram loquitur doctor egregius.
Ne nesciret homo spem sibi luminis
In Christi solido corpore conditam:
Qui dici stabilem se voluit petram:
Nostris igniculis vnde genus venit.

bus dixit vergili⁹.vi.eneid.igneus est ollis vigor τ coelestis origo. aut reuera ignes quib⁹ vtimur in nocte. Quod si prior sententia placet: quod sequit.. Pinguis quos olei.quos exponēdū est nō min⁹ sed ignes per quos animi nostri designātur. Igitur ques.s.ignes Pascimus fouem⁹. Lychnis myxis ex lino. Madentib⁹ intinctis oleo. Aut facib⁹ aridis.ex lignis fissis.vergil.in buco.mopse nouas incide facis.nā ille ,pprie dicūtur faces.

Pinguis quos olei rore madentibus
Lychnis aut facibus pascimus aridis.
Quin τ fila fauis scirpea floreis
Presso melle prius collita fingimus.
Viuax flamma viget: seu caua testula
Succum linteolo suggerit ebrio.
Seu pinus piceam fert alimoniam.
Seu ceram teretem stuppa calens bibit.
Nectar de liquido vertice feruidum
Guttatim lacrymis stillat alentibus:
Ambustum quoniam vis facit ignea
Imbrem de madido flere cacumine.
Splendent ergo tuis muneribus pater

quę cū sūt aridę lucem clarā effundūt cū virides fumo immixtā. Ouidi⁹. fax quoq; quā tenuit lachrymoso.stridula fumo. Quin etiā fingim⁹. figuram⁹ in cereos. Fila scirpea.i.papyros ex q̄bus vt scribit Plini⁹ fiebant lychni ad vsus lucernarū Collita.i. peruncta τ inuoluta.a lino is.litū. Fauis floreis.i.quos apes cōficiūt ex floribus sed non illita totis fauis sed cera tantū ideo dixit presso prius melle. Viuax flammā.tres modos tetigit pascendi ignem primus ex oleo τ lychnis.secundus ex facibus lignorū.tertius ex lychnis papyraceis τ cera. Nunc duos illorum repetit τ tertium addit.de primo. Igitur dicit viuax flamma viget. Seu testula caua.idest lucerna fictilis in qua oleum cōtinetur. nam testa vas fictile est.vergilius primo geor.testa cum ardente viderent scintillare oleum. Suggerit succum.idest subministrat oleum. Lintheolo.idest lychno siue myxo ex lino. Ebrio. idest madefacto oleo. Alimoniā piceam.i.tędas pineas.quę prębent igni fomitē τ alimētum. Stuppa.i.lychnus ex stuppa. Ceram teretē.idest formatam in teretem figuraz. hoc est cereum.de quo supra dixit. Nectar.idest cera liquefacta ab igne cerei.quā nectar vocauit: quia cum melle ab apibus ex rore coelesti concinnata est. vnde vergilius.et dulci distendunt nectare cellas. Feruidum concalefactum. De vertice liquido.idest claro et lucenti igni.vergilius in bucolicis.et liquidi simul ignis. Stillat guttatim.defluit in guttas. Lachrymis.idest quę guttę sūt quasi lachrymę quę alunt ignem. vel potius que cū debuerint alere defluxerunt vi caloris non valentis totum quod liquefecit resoluere. Ideo dicit. q̄ Vis ignea facit imbrem imbustum.idest ceram in circuitu liquefactam. Flere. perstitit in translatione quia lachrymarum fecit mentionem. τ posuit flere pro fluere. Tuis muneribus.tuo beneficio.

Flammis mobilibus. aut ad radiorum naturam retulit quoniam vibrantur. aut quoniam lychni pendentes et lucernę ⁊ cerei huc et illuc agitantur. vt infra. pendent mobilibus lumina funibus. Lux emula. i. diei imitatrix. Agit diem adsentem. i. per noctem representat diem. nam agere aliquando est representare iuuenalis. vxorem comędus agit. Quam nox fugit. quia luci contraria. Victa. lucernarum splendore Peplo lacere. i. palla qua tegitur nox luce intercisa ⁊ quodammodo lacerata. vergi. pri. en. peplumque ferebant suppliciter tristes. Sed quis. ignem precipuam quandam habere cognationem ⁊ originem a deo dicit. Rapidi luminis. i. lucentis intense sicut vergi. i. geor. dixit rapidiue potentia solis. Deo. i. in deo. Moses non moyses dixit Flammeum. quasi igni flagrantem Sacris sentib⁹. i. in spinis rubi quos sacras dixit quia in illis vidit deum. Vincula pedum nexa. i. quib⁹ calcei erant ligati. Exhodi. iij. solue inquit domin⁹ calciamentum de pedibus tuis. locus enim in quo stas terra sancta est. Innoxueris. i. laqueis et vinculis calceorum. Pollueret locum. quoniam calcei ex morticinio constant. vnde etiam in sacris magicis Vergilius. libro iiij. en. dixit vnum exuta pedem vestes in vincla recincta. Hunc ignem. aliud ponit exemplum ad confirmandam ignis diuinitatem. Populus incliti sanguinis. i. ab abraam quem deus elegit ex tanta hominum multitudine. originem ducens. Meritis maiorum non suis sed patrum suorum. Et impotens. pro valde potens. nam in particula in compositione aliquando auget. non qua ratione supra dixit Mundi scilicet impotentis actio. nam qui malum agit impotens dicitur. nisi forte et hic. impotentem hebreorum populum vocat quasi in malum esset pronus. Barbaris. i. aegyptijs. vt in psalmo. dominus iacob de populo barbaro. Per longa auia. idest per desertum. Mouerant castra. euntes in deserto per quadraginta mansiones illas de quibus in Exhodo. capi. xv. et infra. et in libro numerorum. cap. xxxiij. Caerulę noctis. ad coeli colorem retulit vt supra.

Flammis mobilibus scilicet atria.
Absentem que diem lux agit ęmula:
Quam nox cum lacero victa fugit peplo.
Sed quis non rapidi luminis arduam
Manentem que deo cernat originem:
Moses nempe Deum spinifero in rubo
Vidit conspicuo lumine flammeum.
Felix: qui meruit sentibus in sacris
Coelestis solij visere principem:
Jussus nexa pedum vincula soluere.
Ne sanctum inuolucris pollueret locum.
Hunc ignem populus sanguinis inclyti
Maiorum meritis tutus ⁊ impotens
Suetus sub dominis viuere barbaris.
Jam liber sequitur longa per auia.
Qua gressum tulerant: castra que cærulæ

Radius sole micātior. colūna ignis. quę illos in deserto per noctē ductabat: quēadmodū nubes per diē. Et incidēter deinde narrat quomodo deus mose duce liberauit populum ex egyptiorum dominatione. Niliaci littoris. i. egypti quā nilus rigat. Felle inuido. quia in felle est inuidię sedes. Ouidius. ij. meta. de inuidia. pectora felle virent.. Clangere classicū. vtrūqꝫ tubarū est. vergili⁹. insequitur clamor qꝫ virū clangorqꝫ tubarū. et classicū sonus ipse tubarū dicitur. Tuba canit triste. i. bellicū quendā sonum. Præfigit spicula: idest ferreos aculeos. calamis gnosijs. i. cretensibus. nam illi sunt optimi ad sagittarum vsum. vergilius libro. v. ęne. gnosia bina dabo leuato lucida ferro spicula. et in bucolicis. non licet torquere cydonia cornu spicula. nā gnosos et cydon vrbes cretę sunt. Tumidis draconibus. nam i vexillis illa erāt forte egyptiorum insignia. vel potiꝰ romanorum signa fuerant dracones apud quos draconarij dicti sunt antesignarij. Gēs hebreorum. s. Nescia

Noctis per medium concita mouerant:
Plebem peruigilem fulgure præuio
Ducebat radius sole micantior.
Sed Rex Niliaci littoris inuido
Feruens felle iubet præualidam manum
In bellum rapidis ire cohortibus:
Ferratas qꝫ acies clangere classicum.
Sumunt arma viri: se que minacibus
Accingunt gladijs. triste canit tuba.
Hic fidit iaculis. ille volantia
Præfigit calamis spicula gnosijs.
Densatur cuneis turba pedestribus.
Currus pars & equos & volucres rotas
Conscendunt celeres: signa que bellica
Prætendunt tumidis clara draconibus.
Hinc iam seruitij nescia pristini
Gens pelusiacis vsta vaporibus
Tandem purpurei gurgitis hospita
Rubris littoribus fessa resederat.
Hostis dirus adest cum duce perfido:
Infert & validis prælia viribus.
Moses porro suos in mare præcipit
Constans intrepidis tendere gressibus.
Præbent rupta locum stagna viantibus
Riparum in faciem peruia. sistitur
Circumstans vitreis vnda liquoribus:

Comidos de trompet

pristini seruitij. i. iā liberata a seruitute. Usto vaporibus pelusiacis. i. egyptiacis. nā pelusiū egypti est vrbs iuxta quā hebrei fuerunt in seruitute. Hospita maris purpurei. i. castrametans iuxta mare rubrum. Hostis dirus. p hostes diri. vt vergilius vterūqꝫ armato milite cōplēt. Stagna rupta. i. mare in partes diuiso littorib⁹ tantū distantibus

quantũ sufficeret populo traiiciendo. Unda circũstans.i.ab vtraqȝ parte. Vitreis li
quorib'.i.perlucẽtib' aquis in vitri modũ. Sistit.i.stat et nõ fluit. Pubes decolor.i.egy
ptij nigri.nã fusci sunt ad maris nr̃i orã iteriora xo egypti ethiopię iũgunt. Cõcavo pela
go q̃ hebrei trãsierũt Percita.i.incitata ad modum turbinis. Unda confusa.i.ab vtra
qȝ parte cõfluentis in mediũ concauũ Reuoluit in semet.i.contra se inuicem. Nigrorum
satellitum.s.regis qui vt diximus nigri sunt. Triste iusticiũ. appositiue.i.ex qua strage egyptiorũ indicendum erat iusticiũ. qui fiebat in magna aliqua reipublicę calamitate. est autem iusticium cuȝ ob eã causam non redditur ius.hoc ẽ tacetur. Lucanus in.ij. ferale per vrbem iusticium.rc. Iuuenalis.si magna artiri cecidit dom' horrida mat pulsati proceres differt vadamonia p̃tor. Triste autem dixit ab effectu.vt vergilius.triste lupus stabulum.

Dum plebs sub bifido permeat æquore.
Pubes quin etiam decolor asperis
Irritata odijs rege sub impio
Hebræum sitiens fundere sanguinem
Audet se pelago credere concauo.
Ibant præcipiti turbine percita
Fluctus per medios agmina regia.
Sed confusa dehinc vnda reuoluitur
In semet reuolans gurgite confluo.
Currus tunc ꝛ equos tela que naufraga
Ipsos ꝛ proceres ꝛ vaga corpora
Nigrorum videas nare setellitum:
Arcis iustitium triste tyrannicæ.
Quæ tandem poterit lingua retexere
Laudes Christe tuas: qui domitam Pharõ
Plagis multimodis cædere Præsuli
Cogis iustitiæ vindice dextera.
Qui pontum rapidis æstibus inuium

Retexere. Hymnographus.quę vox quę poterit lingua retexere. quę tu
martyribus munera pręparas.idest componere in modum texentis.nam hoc in loco pro
iterum accipitur.alias vertit verbi significationem in contrarium.vt Ouidius. Domi
tã pharon.idest egyptũ et posuit partem pro toto.nã pharos contra alexandriã egypti po
sita est. Pręsuli iusticię.idest iusto tuo iudicio: qui pręsides.nam pater omne iudiciũ
filio tradidit. Inuium.ex natura sua. Rapidis ęstibus. idest maris inundationibus
cum feruore quodam.Vergilius primo ęneidos.furit aestus harenis.et Lucanus in pri
mo.Tethios vnivage lunaribus aestuat horis. Vetas persultare.idest influere in vię
inanitatem.et hoc contra maris naturam. In salo refluo.idest quod alias ex natura
sua refluum est. Cui ieiuna.duo miracula tãgit a deo facta de quibus in Exhodo cap.
decimoquinto et decimoseptimo.sed a Prudentio pręposterę narrantur . nam primo sca

cundum.id est secundo in loco primum exponit. Cui.idest ad cuius gloriam siue [illegible] tiam. Saxa ieiuna.idest arida et sine succo.hoc factum in petra oreb. quam virga per cutiens moses erumpente aqua populum satiauit.de quo Exhodi cap.xvij. Scatebris loquacibus.idest aquę ebulitionibus sonoris.quęq videbantur loqui.sunt autem scatebrę ebulitiones aquarum siue alterius liquoris aut alterius rei erumpentis. Vergilius primo georgicorū Ecce supercilio cliuosi tramitis vndam elicit. illa cadens raucum per leuia murmur saxa ciet scatebrisq arentia temperat arua. Scissa silex. vt Vergilius i bucolicis. ah silice in nuda conixa reliquit. alias generis est masculini. Sub axe igneo.idest sub Coelo calido. quia arabię pars illa vbi hebręi peregrinabūtur valde meridionalis est.

Persultare vetas: vt refluo in saluo
Securus pateat te duce transitus:
Et mox vnda rapax deuoret impios.
Cui ieiuna vix saxa loquacibus
Exundant scatibris: ꝛ latices nouos
Fundit scissa silex: quæ sitientibus
Dat potum populis axe sub igneo.
Instar fellis aqua tristifico in lacu
Fit ligni venia mel velut athicum.
Lignum est quo sapiunt aspera: dulcius.
Nam præfixa cruci spes hominum viget.
Implet castra cibus. tunc quoq ninguidus
Illabens gelida grandine densius
His mensas epulis hac dape construunt:

Instar fellis. Hoc narratur in exhodo cap.xv. venerunt inquit hebręi in mare neq poterant bibere aquas de mari.eo quod essent amare.et sequitur.ostendit deus mosi lignum quod cum misisset in aquas in dulcedinem verse sunt. Lacu tristifico.idest amaro nam triste pro amaro posuit vergilius in primo georgicorum cum dixit tristesq lupini.ꝛ in secundo.Media fert tristes succos tardumq saporem. Venia ligni.i.beneficio. vergilius primo ęn.orantes veniam et templum clamore petebant. Mel atticum. quod vt supra diximus generosissimum est. Lignum est dulcius pro dulce. Quo aspera. idest amara.sapiunt.idest dulcescunt.Designabat autem lignum illud crucem domini: p quā omnes nostrę amaritudines erant dulcorandę. vnde hymnographus cecinit dulce lignū dulces clauos.dulce pondus sustinet. Sed suspicor eo in loco mendum esse legendumq lignum dulce claui dulce pondus sustinet.vt versus stare possit. Pręfixa cruci. idest omnis spes nostra posita est in cruce quę per lignum vt dixi illud significatur. Implet castra.duo quoq miracula narrat pręposteere quę scribuntur in exhodo cap.xvi. hoc est māna quod pluit.et coturnices quę ceciderunt in castris hebręorū. Cibus ninguidus.id est in modum niuis candicans ꝛ cadens.erat enim quasi semen coriandri album. Illabens.cadens. Construunt hebrei. instruunt.

Christus. tunc deus nūc deus & homo cibans nos angelorū pane. Necnon ventus inuehit alites. i. coturnices. Anhelitu imbrifero. i. spiritu ferente illas quasi imbrem. Nube crassa. i. in morem nubis crasse. Que agmina. coturnicum. Conflata in humū. i. flatu proiecta. Fuga reduca. i. a periculo illas liberanti. alias reduces a periculo liberati passiue. sic vergilius. reduces socios & reduces agnos primo en. dixit. Pietas numinis vnici. i. vnius dei. non multi vt apud ethnicos habebātur. Mysticis dapib⁹. i. figuratis in lege veteri. Fessos ille. quod narrat in exodo de populi israelitici ex egypto liberatiōe. & reductiōe in terram canaan p deserta hoc est in terram lacte & melle fluentem: designat q deus vocat nos p labores ad paradisum voluptatis dicit igitur. Illic. scilicet deus vnic⁹ Regēs populū. s. christianū sibi peculiarē. Discissis turbinibus. i. dissipatis. omnibus q possunt nos perturbare.

Quam dat sydereo Christus ab æthere.
Necnon imbrifero ventus anhelitu
Crassa nube leues inuehit alites:
Quæ conflata in humum cum semel agmina
Fluxerunt reduci non reuolant fuga.
Hæc olim patribus præmia contulit
Insignis pietas numinis vnici:
Cuius subsidio nos quoque vescimur
Pascentes dapibus pectora mysticis.
Fessos ille vocat per freta sæculi
Discissis populum turbinibus regens.
Iactatasque animas mille laboribus
Iustorum in patriam scandere præcipit.
Illic purpureis tecta rosarijs
Omnis fragrat humus: calta que pinguia.
Et molles violas & tenues crocos
Fundit fonticulis vnda fugacibus.
Illic & gracili balsama surculo
Desudata fluunt. raraque cinnama

Vocat nos fessos. ex hac via qua peregrinamur fatigatos. Per freta seculi. vt hebreos vocabat per mare rubrū. Et precipit. animas iactatas mille laboribus. vt hebreos per deserta huc & illuc vagantes. Scandere in patriam iustorum. vt hebreos in terrā promissionis quo illos vocabat. Illic. i. in patria quo nos vocat quā metaphorice describit: quasi paradisum hoc est ortū voluptatis. Fragrat. odorē spirat. Unda ex fonticulis fugacibus. i. fluētibus per terre superficiē. atque illam rigantibus. Fundit. i. perfundit et rigat. Caltha pinguia. idest flores eximios qui calthe genere foeminino poti⁹ dicuntur. Vergilius in bucolicis. mollia luteola pingit vacinia caltha. & Columela. Flauentia lumina calthe. nam flos ille pallens est. Et molles violas. cū vergilio dixit molles nā ille mollia vacinia scribit. Balsama desudata. que quasi ex sudore defluunt: excipiunturque. Spirant. idest suauem odorem emittunt. Iuuenalis. spirantesque crocos & in

vena perpetuū ver. Et folium quod sic proprie dicitur vnde vnguenta foliata. de quib' Ju
uenalis. moechis foliata parantur. Fonte quod abdito vult significare folium ex paradi
so voluptatis originem habere ex fonte vnde oriuntur quattuor illa flumina. Portat in
exitum. i. ostiuʒ quo exit in mare. Concentu parili. Atqui vergilius dixit. est mihi dispa
ribus septem compacta cicutis fistula. sed cum per se voces sint dispares in consonātia sūt
pares. Sunt & spi

Spirant & folium. fonte quod abdito
Prælambens fluuius portat in exitum.
Fœlices animæ prata per herbida
Concentu parili suaue sonantibus
Hymnorum modulis dulce canunt melos.
Calcant & pedibus lilia candidis.
Sunt & spiritibus sæpe nocentibus
Poenarum celebres sub styge feriæ
Illa nocte: sacer qua rediit deus
Stagnis ad superos ex Acheronticis:
Non sicut tenebras de face fulgida
Surgens oceano lucifer imbuit:
Sed terris domini de cruce tristibus
Maior sole nouum restituens diem.
Marcent suppliciis tartara mitibus.
Exultat que sui carceris otio
Umbrarum populus liber ab ignibus:
Nec feruent solito flumina sulphure.

ritibus. quod apud inferos aliquando sunt feriæ hoc est festa in quibus iudicia non exercentur sicut legim' apud Ouidium libro. x. meta. & apud Vergiliū. in. iiii. geor. cū orpheus descendit ad inferos petiturus a diis infernis Eurydicen vxorem suaʒ. vt poetæ fabulantur. Nunc itaq; dicit autor idem cōtigisse quo tempore saluator noster descendit ad inferos vt inde educeret sāctorum animas

Feriæ celebres. q̄ celebrantur apud illos nos exercendo poenas solitas.

Sub styge. palude inferna. dii cuius iurare timent et fallere numē. vt dicit Vergi. in. vi
Illa nocte subaudi tales feriæ fuerunt. Ex stagnis acherontiis. i. ab inferiis. vbi est ache
ron fluuius. Nam quemadmodū in argumento huius odes diximus: illa nocte qua chri
stus rediit ab inferis hic hymnus peculiariter canitur: in quo fuit consuetudo apud anti=
quos per domos lumina complura disponere ex omni materia que potest prebere alimen=
tum igni. Illa nocte suspēditur sententia vsq; ad illū versuʒ nec feruent solito flumina sul
phure. Surgens. s. deus homo. Imbuit tenebras. i. implet inferos. De face fulgida. i.
suo splendore. nō sicut lucifer imbuit tenebras: quia lux illa luciferi breuis ē atq; maligna.
Sed maior sole. i. maior lucem præ se ferens q̄ sol. Restituens diem. s. fugatis tenebris.
Marcent. languescunt. Umbrarū populus. i. animarū que erant apud inferos. Soli
to sulphure. phlegetontē signt q̄ igneus est nā phlox. gos. Est ignis quo miseroꝝ aiæ purgā
tur. Verg. i. vi. ifestū eluitur scel' aut exurit igni. Et iuuenalis. s. q̄ darent sulphura cū taedis

Nos christiani repraesentantes lucem illam qua christus noctē illam illuminauit. Trahimus noctem.i. vigilamus. Concilijs festis.i.celebribus. Per pia gaudia.i.religiosa et spiritalia. Congerimus vota.i. concipimus vota. Et agimus liba.i.offerimus munera. Extructo sacrario.i.composito vbi talia dona reponūtur. Mobilibus funibus.i.qui huc et illuc agitantur. vt supra flammis mobilibus dixit. Quae suffixa pendēt. Vergilius pri.en̄.dependēt lychni laquearib⁹ aureis. Fota natatib⁹.quia in lucerna flāma illa natat super oleo qḋ ē fomes et alimentū ignis. Vitro perspicuo.i.trans lucēti. Credas cōparat lumina ex laquearibus dependentia coelo stellato. Credas.i. credere possis. Aream stelligeram.i. coelum stellatum quod in pellis modum est expansum. Stare desuper.i. in tecto splendere. vergili⁹ stant lumina flāmę. Geminis trionibus quia due sunt arcti.s.maior et minor Verg. pri. geor. perq; duas i morē fluminis arctos ⁊ credas He speros purpureos.

Nos festis trahimus per pia gaudia
Noctem concilijs: vota que prospera
Certatim vigili congerimus prece:
Extructo que agimus liba sacrario.
Pendent mobilibus lumina funibus:
Quae suffixa micant per laquearia.
Et de languidulis fota natatibus
Lucem perspicuo flamma iacit vitro.
Credas stelligeram desuper aream
Ornatam geminis stare trionibus.
Et qua bosphoreum temo regit iugum
Passim purpureos spargier hesperos.
O res digna deus: quam tibi roscidae
Noctis principio grex tuus offerat:
Lucem. qua tribuis nil preti osius.
Lucem. qua reliqua praemia cernimus.
Tu lux vera oculis. lux quoq; sensibus.
Intus tu speculum. tu speculum foris.
Lumen: quod famulans offero. suscipe.
Tinctum pacifici chrismatis vnguine.
Per christum genitum summe pater tuum:

i.luciferos pulchros.nā eadēq; stella ē lucifer ⁊ hesper⁹.eadē veneris stella dr. Spargier .psparg i coelo.ca pte. Qua temo regit iugū bosphoreū.i.in parte septētrionali vbi est bosphor⁹ siue thracius siue cimeri⁹. Nā vterq; subiect⁹ est arctino siue booty et plaustro. O res digna de⁹.ordo est. Lucem pro lux.sic Vergi.vrbē quā statuo vestra ē.p vrbs. Principio noctis roscidę a rore qui per noctem spargiē et per diē euanescit. Reliqua premia.s.tua et a te nobis data. Tu lux quasi offerat lucernā olei hoc dicit. Lux oculis exteri⁹.lux sensib⁹ interi⁹. Suscipe lumē lucernā hanc. Tinctū vnguine.i.pingui oleo sed cū sit vnguē oē pingue quo vngi possum⁹: vt persi⁹ foenisecę crasso vitiarūt vnguine pultes.addit Chrismatis pacifici.i.olei.quod ex oliua cōcinatur q̄ insigne pacis est vt supra diximus. Per te clausula est in omnibus petitionib⁹ christianorū cōsueta. Suscipe inquam o sūme pater.

In quo stat gloria visibilis. cum sis tu inuisibilis. Qui noster domin⁹. per redemptionem peculiariter dominus vt in symbolo confitemur vnicũ dominũ nostrum. Spirat paraclitũ de patrio corde. q̃d. q̃ ipse spirat et pater spirat. Per quem. s. vnigenitum. nã pater per filiũ oĩa agit Continuat regnũ .i. regnat et viuit. Numine triplici. i. personarũ trinitate. Texens. i. continuãs. Saecula saeculis. i. nõ duratione aliqua finita nam saeculũ est spacium centum annorum sed cum dicimus saecula saeculoꝝ aeternitatẽ intelligimus.

In quo visibilis stat tibi gloria.
Qui noster dominus. qui tuus vnicus
Spirat de patrio corde paraclitum.
Per quem splendor. honos. laus. sapientia.
Maiestas. bonitas. ꝛ pietas tua
Regnum continuat numine triplici
Texens perpetuis secl'a seculis. Amen. Finis.

Hymnus ante somnũ.

Hymnus ante somnum.

Ades pater supreme:
Quẽ nemo vidit vnquam:
Patrisq; sermo Christe
Et spiritus benigne.
O trinitatis huius
Vis vna. lumen vnum.
Deus ex deo perennis.
Deus ex vtroq; missus.
Fluxit labor diei.
Redit et quietis hora.

Ades pater supreme. Carmen monocolon. dimetrũ iambicũ cathalecticum. constat tribus pedibus et syllaba. cui si altera adderetur esset dimetrũ integrum. hymn⁹ hic canitur siue canendus esset antaeq̃ irem⁹ cubitũ. Inuocataq; in primis trinitate multa de somno narrat qui cum datus sit homini a deo imortali ad reparandas corporis et animi vires multa in eo contingunt partim honesta et partĩ turpia. dicitq; debere nos lecto tradere signatos cruce: vt aduersari⁹ noster diabolus non suggerat nobis aut vigilantib⁹ aut dormientib⁹ vanas imagines. ꝛc. Pater supreme. a quo est omnis paternitas in coelo et in terra. ad ephesios ca. .iij. Quẽ nemo vidit vnquã. Ioh. cap. pri. Christe sermo patris. i. verbũ. Sap. xviij. dũ medium silentium tenerent oĩa omnipotens sermo tuus a regalibus sedibus descendit. Spiritus benigne. proprie de spiritu sancto benignus quasi bonus ignis propter amorẽ. Vis vna huius trinitatis. de spiritu sancto loquitur. Nam et filius brachiũ dei figurate dicitur. vt Esaie ca. ij. brachiũ domini cui reuelatum est. et spiritus sanctus dei appellat⁹ digitus. vt luce cap. xi. si in digito dei eiicio demonia et tamẽ omniũ triũ personarum eadez est vis et potestas lumen vnum. quia quamuis filius sit lumen delumine vt in symbolo canimus. et ad hebreos cap. pri. qui cum sit splendor patris et figura substantie eius et spiritus sanctus sit ignis hoc est amor ab vtroq; inspiratus: omnium tamen trium vnuz est lumen. Deus ex deo. de filio vel spiritu sancto potest dici potius qꝛ subditur deus ex vtroq; missus. i. inspiratus. Labor dei. quia per diem vigilamus cum vigilia sit labor etiam si nihil agamus quemadmodum ediuerso somnus sit quies.

Vicissim. quia nunc laboramus nūc quiescimus. Mens aestuans. i. per diez negotijs perturbata et diffusa. Poculum obliuiale. i. somnū perfusum succo letheo. i. qui obliuionem omnium reruz affert secum vnde subdit vis lethea. i. lethes fluuius inferorum de quo Verg. in vi. letheū ad fluuiū deus euocat. et ibidez lethei ad fluminis vndas securos latices et longa obliuia potant. Serpit per omne corpus. Vergi. pri. eñ. temp⁹ erat quo prima quies mortalibus aegris incipit et dono diuū gratissima serpit. Lex hec. quoniam dei munere hoc datū est mortalibus. Membris caducis. labore defatigatis. Voluptas medicabilis. i. voluptuosa medicina laboris. Quies amica somnus. Omnes venas. i. omnia interiora. Placat mulcet. Pect⁹ feriatum. i. otiosum et nihil agens. qui per ferias nihil operamur Rigante somno. vergi. in pri. at venus ascanio placidā per mēbra quietem irrigat. Sensus. i. animi acrimonia. quę homine dormiēte vigilat vnde canticorū. v. Ego dormio et cor meuz vigilat. Per figuras. i. per phantasmata: quę sunt rerū quas vigilantes sensim⁹ imagines. Quę sunt operta. i. alioqui occulta. Purus fons ab ethra. idem alijs verbis dicit. Est autez ęthra aethris splendor. vergilius. iij. eñ. et lucidus aethra syderea polus. Fingit sibi facies. i. phātasmata. Ictu tenui. i. subtili quadā contemplatione. Sed sensa i dimidio vitę bonos amalis nihil differre scribit Aristoteles in pri. ethicor. hoc est in somno: nisi quantum meliora sunt visa proborū hominū quam quoruncūque. id nūc dicit prudenti⁹. quod dispar horror. i. in somniū quod homines terret somniātes Sensa. pro sensus animi interiores.
Splendor intererrat. i. lumen quoddam occurrit ipsi animo.

Blandus sopor vicissim
Fessos relaxat artus.
Mens aestuās procellis
Curis que sauciata
Totis bibit medulis
Obliuiale poculum.
Serpit per omne corpus
Lethaea vis nec vllum.
Miseris doloris ęgri
Patitur manere sensum.
Lex hęc data est caducis
Deo iubente membris:
Vt temperet laborem
Medicabilis voluptas.
Sed dum pererrat omnes
Quies amica venas:
Pectusque feriatum
Placat rigante somno:
Liber vagat per auras
Rapido vigore sensus.
Variasque per figuras.
Quę sunt operta cernit.
Quia mens soluta curis
Cui est origo coelum
Purusque fons ab ęthra:
Iners iacere nescit.
Imitata multiformes
Facies sibi ipsa fingit:
Per quas repente currens
Tenui fruatur actu.
Sed sensa somniantum
Dispar fatigat horror.
Nunc splendor intererrat:

Qui dat futura nosse.
Plerumq; dissipatis
Mendax imago veris
Animos pauore moestos
Ambage fallit atra.
Quem rara culpa morum
Non polluit frequenter:
Nunc lux serena vibrans
Res edocet latentes.
Atqui coinquinatum
Vitijs cor impiauit:
Lusus pauore multo
Species videt tremendas:
Hoc patriarcha noster
Sub carceris catena
Geminis simul ministris
Interpres adprobauit.
Quorum reuersus vnus
Dat poculum tyranno.
Ast alterum rapaces
Fixum vorant volucres.
Ipsū deinde regem
Perplexa somniantem
Nouit famem futuram
Clausis cauere aceruis.
Mox præsul ac tetrarches.
Regnum per omne iussus
Sociam tenere virgam
Dominæ resedit aulæ.
O q̃ profunda iustis
Arcana per soporem
Aperit tuenda Christus.

Qui dat nosse futura. vnde ex somno visis imaginibus. multi predicũt futura. qualia fuerunt que de ioseph et danielo legimus. Plerũq; dissipatis. hoc et Aristoteles dicit quod ebrijs et crudis phantasmata perturbantur. et illorum insomnia nihil habẽt veritatis. Mendax imago. i. phantasma nihil significans. Animos mestos. timentes sibi aliquod inde infortunium. Atra ambage. i. obscura aenigmate: quod non possunt interpretari: cum nihil vt dixímꝰ significent. Quẽ rara. i. qui raro peccat. Nam si dixerimꝰ quod peccatum non habemus nos metipsos fallimꝰ. quoniã vicijs nemo sine nascitur. Vibrans hunc. i. irradiãs et illuminans sic infra econtrario gladius fulgurans pro vibrans. Impiauit. impiũ et immũdum fecit. sicut expiare est mundare sacrificio. Species imagines. Hoc patriarcha. exemplo Joseph probat qđ dixit. ex Gen. ca. xl. ordo est Joseph noster patriarcha subaudi positus sub catena carceris. Interpres. i. somniorũ coniector approbauit hoc. i. verũ esse probauit. Geminis ministris. i. pincernę et pistori regis. Quorũ vnus. s. pincerna. Ast alterũ. s. pistorem. Somniante perplexa ex. cap. xli. quod somniũ pharaonis nemo poterat interpretari: sed Joseph illud explicauit. Nouit cauere. i. arcere Clausis aceruis. s. frumenti. Pręsul. a rege non solũ annonę sed et caeteris rebus pręfectꝰ: ita vt post regẽ esset primꝰ. dixit enĩ illi pharao vno tantũ regni solio pręcedẽte. et quę sequũtur. Tetrarches. vnus de quattuor regibus dicitur. vt herodes tetrarcha herodis superiores filꝰ quia parti quartę regni erat prefectꝰ. sed hic tantum pro regni participe posuit vt horatius prio. sermo. modo reges atq; tetrarchas. Resedit aulę domine. i. pręcedit in aula domini omnium rerum aegiptiarum. Tuenda. i. intuenda. et videnda.

Quam tacēda. vt de paulo qui vidit secreta que non licet homini loqui. Euangelista. s. Joannes qui per angelū vidit ea que in apocalypsi. narrantur. vidit autē nō oculis sed mēte neq̃ in somnis sed vigilans. quanquā sedul⁹ videt innuere qd̄ in somnis vidit Joannes omnia illa: que scribit. Hieronym⁹ aūt in prologo apocalipsios vbi tria visionum genera ponit hanc Joannis reuelationez: in qua reuelāte angelo vel poti⁹ spū sancto nō tm̄ figuras spū vidit: sed etiā sigta mēte itellexit. Remotis nebulis. i. sine vllo ipedimēto ad cōtēplandū. Que latebāt signata. i libro. s. de quo Apoca. ca. v. et vidi inqt librū scriptū it⁹ ⁊ foris signatū sigillis septē. Ipsū tonātis agnū. i. dei pr̄is filiū: q est agn⁹ tollēs pctm̄ mūdi. Purpurātē decede de quo subdit euāgelista. ⁊ vidi iqt agnū stātē tāquā occisū hn̄tē cornua septē ⁊ oculos septez. Qui resignat. i. aperit. Verg. i. iiij. cū et lumina morte resignat. Nā sic itelligēdū qd̄ dat sōnos. i. mortē. ⁊ adimit dās vitā et resignat. i. aperit ex morte. Cōsciū futuri. i ī quo vētura scripta erāt. Gladi⁹ anceps de quo in apocalypsi. ca. xix. de ore eius procedit gladius ex vtraq̃ parte acutus: vt in ipso percutiat gētes. Fulgurans p vibrās sicut supra econtrario posuit lux serena vibrans p fulgurans. Quesitor pro criminū quesitor. vt apud Verg. li. vi. eñ. quesitor minos vrnā mouet ille silentū. et hoc quia pater om̄e iudiciū dedit filio. Bis timendus. i. anceps hoc est ab vtraq̃ parte scindens. Pria ⁊ secūdas. hoc est naturalis ⁊ que per pctm̄ venit de qua apocalypsis. xx. infern⁹ et mors missi sūt in stagnū ignis. hec est mors secunda. Ultor criminū vindex tm̄ benign⁹. quia mia ⁊ veritas obuiauerunt simul iusticia et pax osculatae sunt

Retūdit reprimit: neq̃ tm̄ in nos saeuit quantū nos peccauim⁹. paucos qui scilicet sunt imedicabiles. Tribunal perenne. q2 illi data est potestas in coelo et i terra. Mat. vlti. et qd̄ paulo añ dixi. pater oē iudiciū dedit filio. Nomē supra omne nomē ad Phil. ca. ij. ꝑpter qd̄ et de⁹ exaltauit illum ⁊ dedit illi nomen qd̄ est super oē no

Quam clara. quam tacenda.
Euangelista summi
Fidissimus magistri
Signata quae latebant
Nebulis videt remotis.
Ipsum tonantis agnum
Decede purpurantem.
Qui conscium futuri
Librum resignat vnus.
Huius manum potentem
Gladius perarmat anceps.
Et fulgurans vtrinq̃
Duplicem minatur ictum.
Quaesitor ille solus
Animae que corporis que
Ensis que bis timendus
Prima. ac secunda mors est.
Idem tamen benignus
Ultor retundit iram:
Paucos que non piorum
Patitur perire in aeuum.
Huic inclitus perenne
Tribuit pater tribunal:
Hunc optinere iussit.
Nomen supra omne nomen.
Hic praepotens cruenti
Extinctor antichristi
Qui de furente monstro
Pulchrum refert trophaeum.
Quam bestiam capacem
Populosq̃ deuorantem.

Quā sanguinis charybdim
Joannes execratur.
Hanc nempe quæ sacratum
Præferre nomen ausa
Imam petit gehēnam
Christo perempta vero.
Tali sopore iustus
Mentem relaxat heros:
Ut spiritu sagaci
Coelum peragret omne.
Nos nil meremur horum:
Quos creber implet error:
Concreta quos malarum
Vitiat cupido rerum.
Sat est quiete dulci
Fessum fouere corpus.
Sat si nihil sinistrum
Vanæ minentur vmbræ.
Cultor dei memento
Te fontis et lauacri
Rorem subisse sanctum
Te chrismate innotatum.
Fac cum vocante somno
Castum petis cubile:
Frontem locumq; cordis
Crucis figura signet.
Crux pellit omne crimen.
Fugiunt crucem tenebræ.
Tali dicata signo
Mens fluctuare nescit.
Procul procul vagantum
Portenta somniorum
Procul esto peruicaci
Præstigiator astu engañador del dia
O tortuose serpens:

men.&c. Extinctor antichristi quē interfecit iesus spiritu oris sui. de quo paul' et Joannes multa in apocalypsi. Christo vero. quia antichristus nō est christus verus vnde ab anti quod est p̄ et christ' dictus est: quasi p̄ christo se gerens. Tali sopore. qualis fuit illo Joseph. vt hic Joānis. Justus heros. i. vir semideus. vt dicit Aristoteles. vij. ethicorū. si ex hominibus fiunt dij p̄pter virtutē: talem heroicam intelligimus. Relaxat mentē. i. soluit partem illā qua intelligim' et meminim': vt contempletur diuina: Ut peragret coelū. quia vt dicit Cicero i pri. thus. Nulla est tanta velocitas que possit cum animi velocitate comparari. et illud thaletis velocissima mens oīa cū penetret. Sed heroes possunt hoc. Nos. s. qui nō sum' tales. Creber error. i. qui sumus multis perturbationib' inuoluti. Nā quanquā nio sit caelestis origo vt dicit Verg. i. vi. in tm̄ viget in quātum nō noxia corpora tardāt: terrniq; hebetant artus moribūdaq; mēbra. hinc metuūt. cupiūtq;. dolēt gaudētq;. &c. Cupido concreta. Vergi. est ibidem. Nec funditus inquit oēs corpore excedunt pestes. penitusq; necesse est multa diu concreta modis inolescere miris. Sat est. sensus est satis est nobis p̄ quietem reficere vires deperditas. & si nō meremur diuinā reuelationē: saltem non occurrēt nobis isomnia que nos deludāt. Cultor dei. i. o christiane. Subisse rorē. i. fuisse baptizatū. et chrismate inunctū. Tenebræ fugiunt. i. demones. quos paulus vocat potestates tenebrarū. Procul esto prestigiator. i. diabol' qui per prestigias deludit homines maxime in somnis. Tortuose serpens. i. sinuose quoniam serpentes ita mouentur sinuando se Vergili'. ij. eñ. sinuantq; imensa volumina terga. idē in. v. Qualis saepe viæ deprehensus in aggere serpēs nec quicquā longos fugiens dat corpore tortus.

Qui mille per meandros
Fraudesqꝫ flexuosas
Agitas quieta corda:
Discede. Christus lux est.
Hic Christus est. liquesce.
Signum quod ipse nosti
Damnat tuam cateruam.
Corpus licet fatiscens
Iaceat recline paulo:
Christum tamen sub ipso
Meditabimur sopore.

Per maeādros mille. i. per multiplices flexus ꝛ dolos. est autē maeandrus cariæ fluuius qui ꝓpterea quod per plana labitur multos facit flex⁹. vnde ꝛ res in se reuolutæ ꝛ perplexæ maeandri dicūtur vergilius. v. eneið. purpura maeādro duplici meliboea cucurrit. Hic christus lux est. cum tu sis tenebræ: quæ nō possūt simul esse cum luce. Liquesce. i. tabesce siue languesce: vt nil possis contra me Signū. s. crucis. Damnat tuā cateruam. i. te atqꝫ angelos tuos. Corpus fathiscens. i. ꝯfessum. nā fessus ab eo quod est fathisco deriuatur. Iaceat recline. i. reclinatum in lecto. Paulo. i. ad breue tempus. Meditabimur christum. non actu quandoquidem dormimus: sed habitu ꝛ entelechia: Iuxta illud quod supra diximus ego dormio ꝛ cor meū vigilat.

Hymnus ieiunantium.

O Nazarene. carmē est quale illud senex fidelis canendū a ieiunantibus. Multa de ieiuniorū laudibus narrat: ꝛ quantū conferant ad animi vires erigendas atqꝫ e diuerso carnis libidinē domandā: affertqꝫ in exemplum heliæ mosis ioannis baptistæ niniuitarum et tandē christi ieiunium. cui adiungit elemosynā in paupeires. Itaqꝫ in primis christū inuocat: q̄si ieiunij suo ieiunio sanctificatorem. O nazarene dux bethleem. duplex patria tāgitur in qua conceptus ꝛ nutritus ꝛ in qua natus est: additur etiā ex euangelio capharnaū vt dicit hieronymus signoꝝ dñi familiaris. Dux bethlem. ad illud respicit quod matheus scribit cap. ij. citans testimonium michæ prophetae ex cap. v. et tu bethleem terra iuda nequaquā minima es in principibus iuda. ex te enim exiet dux qui regat populū meū israel. Castis parsimonijs. i. ieiunijs que nos castos faciūt. sed parsimoniam posuit pro parco cibo. sicut ꝛ hymnographus quoqꝫ cecinit potus cibiqꝫ parcitas. Rex serenus. i. vultu placido ꝛ fauēti. Festū nostrū. i. ieiuniū quo nos alicui festo pꝛeparamus. vel ipm ieiuniū p se festū vocat. vt in sequēti hymno. solum⁹ festū fruimurqꝫ mē

Hymnus ieiunantium.

O Nazarene dux Bethlem verbum patris:
Quem partus alui virginalis protulit.
Adesto castis Christe parsimonijs:
Festumqꝫ nostrum rex serenus aspice.
Ieiuniorum dum litamus victimam.
Nil hoc profecto purius mysterio:

no. Litamus victimā.qm̄ in ieiunio nosmetipsos sacrificamus deo. Mysterio.i.mystico sacrificio. Fibra cordis liuidi.i.peccato coinquinati.sed fibra poti⁹ de iecore ꝙ̄ de corde dicitur. Ne aruina.i.nimius luxus qui p aruinā hoc est pinguitudinē designatur. Resudans crapulā.i.vinū quod vt ait hieronym⁹ despumat in libidinē. Mentis obstrā gulatae.i.quā strangularet si nimio cibo ⁊ potui indulgerem⁹. Hinc.ex ieiunio. Luxus. oīm rez supfluitas.

Quo fibra cordis expiatur liuidi.
Intemperata quo domantur viscera:
Aruina putrem ne resudans crapulam
Obstrangulatæ mentis ingenium premat.
Hinc subiungatur luxus ⁊ turpis gula.
Uini atq͡ʒ somni degener socordia.
Libido sordes.inuerecundus lepos.
Uariæq͡ʒ pestes languidorum sensuum
Parcam subacte disciplinam sentiunt.
Nam si licenter diffluens potu ⁊ cibo
Ieiuna rite membra non coerceas:
Sequitur frequenti marcida oblectamine
Scintilla mentis vt tempescat nobilis.
Animusq͡ʒ pigris stertat vt præcordijs.
Frenentur ergo corporum cupidines.
Detersa vt intus emicet prudentia.
Sic excitato perspicax acumine
Liberq͡ʒ flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur.
Helias tali creuit obseruantia
Uetus sacerdos ruris hospes aridi:
Fragore ab omni quem remotum ⁊ segregē
Spreuisse tradunt criminum frequentiam
Casto fruentem syrtium silentio.

Gula vini.qua illa præcipue mēti nocet. Socordia somni.i.que sequit ebrietate. Degener.q̄ facit homines degenerare. Lepos inuerecundus .i. verba impudica dū volumus videri lepidi. Uarie pestes. ita proprie appellātur pctā animi pestes. Sentiunt.i.dolēter recipiunt: nā de sensu qui est cū dolore intelligit: quod incōtinētib⁹ contingit. Diffluens. tu redundās. Scintilla. igniculus ille animi.nobilis mentis.ex origine quaʒ vt sepe ex coelo duxit. Marcida oblectamur .i. languēs voluptatib⁹. Tempescat.refrigescat ex ingenito illo calore. Prudētia detersa .i.anima ratiōalis mūdata. Sic.s.p ieiunia. Spūs pspicax.i.qui oīa pspicit cū ex ieiunio excitat̄. Liberq͡ʒ flatu laxiore.i.cū arctaret̄ ex nimio cibo ⁊ potu:ex illa angustia liberabit̄ p ieiuniū ⁊ vtetur liberiori spacio. Helias vet⁹ sacerdos.i.ppheta. Tali obseruātia.i.obseruatiōe ieiuniȷ̄. Hospes ruris aridi.nā fugiēs ipotētiā Iezabel vt legim⁹ in.iiȷ.reg.cap.xix.pfect⁹ est in desertū viā vni⁹ diei cū comedisset panē subcinericiū ab angelo mōstratū ambulauit in fortitudine cibi illius q̄draginta dieb⁹ ⁊ q̄dragita noctib⁹ vsq͡ʒ ad mōtē dei i oreb.vbi māsit i spelūca. Fragore.

Strepitu hoium. Frequẽtiã criminũ.i.vbi frequẽtãtur crimina. Silentio syrtiũ.i.deserti vbi nõ magis est habitatio q̃ in syrtibus aphrice. Sed mox raptus.hic raptus in.iiij.lib.Re.cap̃.ij.legitur. Igneis iugalib⁹.ecce inquit currus igneus ꝛ equi ignei diuiserũt heliã ꝛ eliseũ. Afflaret.coinquinaret. Non ante.idem confirmat mosis exemplo de quo exhodi.xxiiij.in calce.Ingressus inquit moyses mediũ nebule ascendit in montẽ ꝛ fuit ibi q̃dragĩta dieb⁹ et q̃draginta noctibus. Coeli septẽplicis.i.septẽ plãctarꝝ. quid nõ ꝛ alioꝝ globoꝝ? Decez recursib⁹.i.dieꝝ reuolutionib⁹.q̃rte hoc ẽ q̃dragita dieb⁹. Ioãnes.s.precursor dñi. Hui⁹ artis.i.ṽtutis hoc ẽ ieiunij. Curuos viarum tramites.ex eo quod scribit Marcus in principio sui euãgelij citãs illud ex Esaia cap̃.xl.vox clamãtis in deserto parate viam dñi.rectas facite semitas eius. Retorsit.i.ex curuitate rectitudinem reduxit. Dispendia.i.viaꝝ ambages. Dedit lineã.i.iter rectũ. Calle recto.sꝫ ãgusto qm̃ arcta est via que ducit ad vitã. Nuncius. Ioannes quem malachias capi.iij. appellat sic.ecce ego mitto angelũ meũ: qui preparabit viã tuã ante te. Hanc obsequelã.i.obsequiũ siue ministeriũ. Construẽs iter.i.sternẽs viã. Deo affuturo.xp̃o paulopost vẽturo. Ut cliuosa.ex eo q̃d scripsit Esaias cap̃.xl.erũt praua in directa ꝛ aspera in vias planas. Leuib⁹.i.planis ꝛ nõ asperis. Ueritas illapsa.i.xp̃us de celo descendẽs

Sed mox in auras igneis iugalibus
Curruq; raptus euolauit praepeti: ligero
Ne de propinquo sordium contagio
Dirus quietum mundus afflaret virum
Olim probatis inclytum ieiunijs.
Non ante coeli principem septemplicis
Moses tremendi fidus interpres throni
Potuit videre: quam decem recursibus
Quater volutis sol peragrans sydera
Omni carentem cerneret substantia.
Uictus precantis solus in lachrymis fuit
Nam flendo pernox inrigatum puluerem
Humi madentis ore pressit cernuo:
Donec loquentis voce praestrictus dei
Expauit ignem non ferendum visibus.
Ioannes huius artis haud minus potens
Dei perennis praecucurrit filium:
Curuos viarum qui retorsit tramites.
Et flexuosa corrigens dispendia
Dedit sequendam calle recto lineam.
Hanc obsequelam praeparabat nuntius
Mox affuturo construens iter Deo
Cliuosa planis: confragosa vt leuibus aspera
Conuerterentur: ne ve quicquam deuium
Inlapsa terris inueniret veritas.

qui dixit ego sum via veritas et vita. Hic ortus. s. Joannes. Non usitatis. quia ex patre sene et matre anu. Tetendit ubera. quia repugnantib' ubera distendūtur. Oblita lactis. idest que et propter aetatē et propter desuetudinē erant sicca. In pectore vieto. i. languido et viribus destituto. viere apud antiquos erāt viuare. Terē. in eunucho. victus veternosus. etc. Praedicaret. cū exultauit gaudio infans in utero matris. luce primo. Pellib' hirtis. bestiarum. idest camelorum.

Non usitatis ortus hic natalibus
Oblita lactis iam vieto in pectore
Matris tetendit serus infans ubera.
Necante partu de senili effusus est:
Quam praedicaret virginem plenam deo.
Post in patentes ille solitudines
Amictus hirtis bestiarum pellibus
Setis ve tectus hispida et lanugine
Secessit horrens inquinari: ac pollui
Contaminatis oppidorum moribus.
Illic dicata parcus abstinentia
Potum cibumque vir seuerae industriae
In usque serum respuebat vesperum:
Parum locustis et fauorum agrestium
Liquore pastum corporis vetus dare.
Hortator ille primus et doctor nouae
Fuit salutis. nam sacrato in flumine
Veterum pietas lauit errorum notas.
Sed tincta postquam membra defecauerat:
Coelo refulgens influebat spiritus.
Hoc ex lauacro labe dempta criminum
Ibant renati non secus: quam si rudis
Auri recocta vena pulchrum splendeat:
Micet metalli siue lux argentei

Mar. cap. primo. et Math. iij. et erat ioannes vestibus pilis camelorum. et zona pellicea. circa lumbos eius. et locustas et mel siluestre edebat. Horrēs. timēs Oppidorum morib' oppidanorum. unde et de illo dixit saluator noster qui mollibus vestiuntur in domib' regum sūt etc. Dicata abstinētia. i. ieiunio dedicato. Hortator. predicās poenitentiā agite appropinquabit enim regnū coelorum. Math. iij. Sacrato in flumine in iordane. Veterum errorum notas. i. maculas. quod vero habetur pietas mēdum est. et nescio an debeat legi vict' ut supra. in pectore vieto. vel pietas interiectiue positū est: ut apud vergiliū. vi. eneidos. heu pietas heu prisca fides. Quod vero dicit lauit. quō debeat intelligi vide. nā baptismū ioānis nō abluebat pecca. et quod sequit q descēdebat spūs sctūs. de solo xpo legit cū fuit baptizat' a ioanne q descēdit spūs sanct' in specie colūbe vel poti' velut colūba. Vena auri recocta. i. balnea igni purgata nā ita per recoctionē aurū purgat. fit obrizū. Lux metalli argētei. i. splendor argenti. quia nec vena est aurum nec argentū metallū: sed eruuntur ex vena siue metallo. Purgamine polito. idest poliente.

Sudum.i.clarū et serenū.et positum nomen pro aduerbio sudū pro sude sicut pulchrū,p pulchre.sic Vergili⁹ toruūq3 repente proclamat.et sedet aeternūq3 sedebit:pro torne ꝛ aeter ne. Referre.prosequitur de ieiunio niniuitarū. Stēma.i.nobilitatē ꝛ laudez ductā ab antiq tate. Proditū.i.litteris mandatū. Volumine fideli.in iona propheta qui est ex sacro ca nonc. Ut diruend,.ordo est. Ut .i.quomodo.flumen benigni patris.i. ira ex bonitate dei placata. Pepercerit nicolis habitatoribus niniue. Repressis ignib⁹. aut quod igne vastaturus erat vrbē. aut quia hoc non legit in predicto libro:s3 quod erat euersur⁹ exponendū potius vt supra ignibus,p furore siue ira.

Gens prepotens. lucan⁹ et foelix sic fama ninus. Fluentez nequiter.i.lapsam in libidinem Laciuia. corrupti.i.ipsi corrupti per lasciuiā. Soluerat dissolutā fecerat. Vulgo.i.cōmuniter ꝛ passim. sine differētia personarū. Cōtumax rebellis. Fastidio bruto.i.supbia bestiali. Tandem post multa illorum ciuium crimina.

Sudum polito praenitens purgamine.
Referre prisci stemma nunc ieiunij
Libet fideli proditum volumine:
Ut diruendae ciuitatis incolis
Fulmen benigni mansuefactum patris
Pie repressis ignibus pepercerit.
Gens insolenti prepotens iactantia
Pollebat:olim quam fluentem nequiter
Corrupta vulgo soluerat lasciuia:
Et inde bruto contumax fastidio
Cultum superni negligebat numinis.
Offensa tandem iugis indulgentiae
Censura iustis excitatur motibus.
Dextram perarmat rhompheali incendio
Nimbos crepantes ꝛ fragosos turbines
Vibrans tonantū nub᷑ flammarū quatit.
Sed poenitendi dum datur diecula:
Si forte vellent improbam libidinem
Veteresq3 nugas condomare ac frangere:
Suspendit ictum terror exorabilis.

i. ira gladi

Censura indulgentię iugis.i.deus censor indulgentissimus iugiter nā indulgentia proprie est patrū in filios mollis et delicata educatio. vt dicit quintilianus. Offensa illorū vitiis. Excitatur motibus iustis.i.iusta ira ad puniēdū illos. Incendio rhompheali.exponendum vt supra.i.ense illo de quo ē cā.cap.iij. Collocauit ante paradisum voluptatis cherubim et flāmeuz gladium atq3 versatilem. est enim rhomphea graece latine gladius siue framea. Vibrans nymbos crepantes.i. sonoros et cum fragore vementes. Flāmarum tonantū.i.fulminū que cum erumpūt:tonat nubibus ruptis.

Sed poenitendi.ordo est. Sed terror exorabilis.i.deus minis territans:qui tamen potest exorari hoc est ab illo venia impetrari. Suspendit ictum.i.continuit manū neq3 misit fulmen paratum. Diecula.poenitendi.i.in quo penitentiam agerent.

Et sententia dicta .i. iam [illegible]. Substitit .i. cessauit paruo tẽpore .s. vno die. Ultor mi
tis sicut supra fulmẽ mansue[illegible] Uertit in tharsos fugã. videtur significare quã scriptura
vocat tharsis esse tharsu[m ci]uitatẽ cilicie: septuaginta tamẽ qbus assentitur hieronimus
carthaginẽ interpretant[ur] [illegible] õtib⁹. quas vulgus appellat scalas. et omnia que sequũtur pa
tent ex lectione ipsius [pro]phete. Urna. vas in quo iaciunt sortes. vergili⁹ in .vi. stat ductis
sortib⁹ vrna. Bel
uinis. balene. Pre
da .i. ionas. qui ita
vocatus est ac si es
set balene cibus.
Transmissa. idest
transglutita subito
Eludit ictus. quia
non fuit dentibus
lysa. Linguam
a qua etiam nõ est
lysa. quod fecit de⁹:
Ne molares viui
di. idest acuti Dis
secarent mordicus.
id ẽ morsu siue mor
dendo. Offam. id
est carnem. Re
tentam. idest si in
ter dentes et linguã
fuisset retenta.
Transit et preterit.
nulla in oris inani
tate facta mora.
Ternis processib⁹
pro tribu s spaciis.
more poetico posito
distributiuo pro nu
merali vt vergilius
primo eneidos. bi
na manu lato cris
pãs hastilia ferro.
Per latebras. per
tubos hoc est laryn
gam et ventrem.
Recessus tortiles.
id ẽ penetralia cur
ua. Anhelus extis aestuantibus. quia cum balene intestina aestuarent: necesse erat pro

Paulum [illegible] dicta substitit sententia.
Jonam Pro[ph]etam mitis vltor excitat:
Poenae [im]minentis iret vt praenuntius.
Sed no[uerat] ille cum minacem iudicem
Seruare malle: quam ferire ac plectere.
Tectam latenter vertit in Tharsos fugam.
Celsam paratis pontibus scandit ratem.
Udo reuincta fune puppis soluitur.
Itur per altum. fit procellosum mare.
Tum causa tanti quaeritur periculi.
Sors in fugacem missa vatem decidit.
Jussus perire solus e cunctis reus:
Cuius voluta crimen vrna expresserat.
Praeceps rotatur. et profundo immergitur.
Exceptus inde beluinis faucibus
Alui capacis viuus hauritur specu.
Transmissa raptim praeda cassos dentium
Eludit ictus in cruentam transuolans
Impune linguam: ne retentam mordicus
Offam molares dissecarent viuidi.
Os omne transit. et palatum praeterit.
Ternis dierum. ac noctium processibus
Mansit ferino deuoratus gutture.
Errabat illic per latebras viscerum.
Uentris recessus circumibat tortiles
Anhelus: extis intus aestuantibus.
Intactus exin tertiae noctis vice

sic escribitur
+ capitelon
scio quia tu de
clemens et
[illegible] patiens
et misericors
et multe
miseration
s et ignosc
super mali
cia

phetam anhelare. Exin. deinde. Vice tertie noctis. id est cũ aduenisset nox tertia postq̃ fuit deuoratus. vice autem noctis dixit: quia nox ⁊ dies inuicem sibi succedunt. vnde illud Caij vicissitudines noctium faciunt dies alacriores. Qua fluctus. descriptio est littoris Qua. idest ea parte maris qua fluctus frangitur. Fine murmuranti. idest in termino maris vbi fit murmur ex collisione vndarum ad saxa. nam in mari summo nõ fit talis fragor. Punices salsos. idest saxa cauernosa ex salsedine aque illisae. vergili⁹. dulces latebroso in pumisce nidi. Percito gressu. veloci. Cẽsor. s. ionas quasi censor. idest magister morum. Imputans. i. cũ reprehensione cõmemorans. Impendit. idest instat ⁊ immi net super vos. Apicem. verticem. Fumum ruine. idest vrbis euerse. Et struem. pro stragem. Tect⁹. idest adumbratus. Flagellis flagella sũt summe arborum partes dicta ab eo quod vẽto flagellãtur. vt ait Seruius in illud. vergilij. ij. geor. neue flagella summa pete aut summa destringe ex arbore plãtas

Monstri vomentis pellitur singultibus:
Qua murmuranti fine fluctus frangitur:
Salsos que candens spuma tundit pumices
Ructatus exit: se que seruatum stupet.
In Niniuitas se coactus percito
Gressu reflectit: quos vt increpauerat
Pudenda censor imputans obprobria:
Impendet inquit ira summi vindicis.
Urbem que flamma mox cremabit: credite.
Apicem deinde ardui montis petit
Visurus inde conglobatum turbide
Fumum ruine cladis ⁊ dire struem
Tectus flagellis multimodi germinis:
Flato ⁊ repente perfruens vmbraculo.
Sed moesta postquam ciuitas vulnus noui
Hausit doloris: heu supremum palpitat.
Cursant per ampla congregatim moenia
Plebs ⁊ senatus omnis etas ciuium.
Pallens iuuentus. eiulantes foemine.
Placet frementem publicis ieiunijs
Placare Christum. mos edendi spernitur.
Glaucos amictus induit monilibus

ramis

Germinis multimodi. idest plante illius effuse in multos ramos. sed que fuerit illa plãta dubium est. hieronymus hederam interpretatur alij cucurbitam fuisse dicunt. hebrei neutrum esse dicunt. sed suffruticẽ palestine familiarem quod cicaion apud illos dicatur. vulnus doloris. quod ex penitẽtia sequebatur. Palpitat supremum. idest tremit ad mo rientium similitudinẽ. quorum membra non mouentur sed palpitant. ⁊ posuit supremũ nomen pro aduerbio. Christum. idest deum vt supra diximus per prolepsim. Mos edendi idest consuetus cibus. Glaucos. virides quod in luctu etiam hodie in italia faciunt. vt lu

gentes vtantur vestibus eius coloris tendentis in nigrorem: ꝛ que fere imitentur cupressos.
vergilius tertio eneidos. stant manibus are ceruleis mestę victis atraq; cupresso. Pul-
lati patres. idest vestibus nigris induti. Iuuenalis. horrida mater pullati proceres. Re-
cincta veste. quod etiaz in summo luctu scribit vergilius in. iiij. eneidos. fecisse dido. vestes
inquit in veste recincta testatur moritura deos. Setas textiles. idest cilicium quod texi-
tur ex villis capraꝝ vergilius tertio georgicoꝝ. setas intensaq; menta cinipij tondent hirci. Velamine nigrante. sicut in nuptijs vtebātur flammeolo.

Matrona demptis. pro que gemma. ꝛ serico
Crinem fluentem sordibus spargit cinis.
Squalent recincta veste pullati patres.
Setas que plangens turba sumit textiles.
Impexa villis virgo bestialibus.
Nigrante vultum contegit velamine.
Iacens harenis ꝛ puer prouoluitur.
Rex ipse coos æstuantem murices
Lænam reuulsa dissipabat fibula.
Gemmas virentes. ꝛ lapillos sutiles
Insigne frontis exuebat vinculum
Turpi capillos impeditus puluere.
Nullus bibendi nemo vescendi memor
Ieiuna mensas pubes omnis liquerat.
Quin ꝛ negato lacte vagientium
Fletu madescunt paruulorum cunulæ.
Succum papillæ parca nutrix denegat.
Greges ꝛ ipsos claudit armentalium
Solers virorum cura: ne vagum pecus
Contingat ore rotulenta gramina:
Potum strepentis neve fontis hauriant.
Vacuis querelæ personant præsepibus.

Rex ipse. niniuitarum. Lacenam vestem preciosam. Aestuantem murices. idest purpuras quę imitantur flagrātem ignem. vergilius in. iiij. eneid. tyrioq; ardebat murice lęna. Coos. a co insula prope rhodū. vnde vestes coę dictę. Ouidius. hinc ꝛ auaricię causas ꝛ coa puellis vestis ꝛ erubro lucida concha gemma. ꝛ propertiꝰ. ꝛ tenues coa veste mouere sinus. Fibula. zona qua vestes cinguntur. Gemmas viren-
tes. smaragdos. Lapillos sutiles. vniones ꝛ margaritas dicit quę ideo terebrantur vt ve-
stibus attiaris insuantur. Vinculum frontis. idest coronam ex gemmis ꝛ margaritis
constructam. vergilius primo eneidos. ꝛ duplicem gemmis auroq; coronam. Nux parca
denegans succum infantibus. Rotulenta gramina. vergilius cum ros intenta pecori
gratissimus herba est. Potum. idem. nulla neq; amnē libauit quadrupes, nec grami-
nis attigit herbam. Vacuis. manibus ꝛ sine pabulo.

Mollitus his et talibus breuem deus
Iram refrenat temperans oraculum
Prosper sinistrum. prona nam clementia
Haud difficulter supplicem mortalium
Soluit reatum. fit que fautrix flentium.
Sed cur vetustae gentis exemplum loquor?
Pridem caducis cum grauatus artubus
Iesus dicato corde ieiunauerit:
Praenuncupatus ore qui prophetico
Emanuhel est siue nobiscum Deus.
Qui corpus istud molle naturaliter
Captum que laxo sub voluptatum iugo
Virtutis arta lege fecit liberum
Emancipator seruientis plasmatis
Regnantis ante victor et cupidinis.
Inhospitali namque secretus loco
Quinis diebus octies labentibus
Nullam ciborum vindicauit gratiam
Firmans salubri scilicet ieiunio
Vas appetendis imbecillum gaudijs.
Miratus hostis posse limum tabidum
Tantum laboris sustinere ac perpeti
Explorat arte sciscitator callida:
Deus ne membris sit receptus terreis.

Iram breuem. quia ira furor breuis est vt dicit Horatius in pri. epistolaru. et psalmographus. nunquid irascitur per singulos dies. Prosper. prosperitatem afferens. Oraculu quod per prophetam iussit predicari. Reatum. cuius erant rei. Fit fautrix. idest fauet.

Sed cur vetustae. quasi dicat cum habeamus exempla recentiora: omittamus antiqua.

Pridem. non multo tempore ante annos circiter trecentos. Grauatus artubus. qui et itinere defatigabatur. et sitiebat ad puteu. et esuriebat in deserto. Dicato corde. id est ad hoc ieiuniu sacrum dedito. Ore prophetico. scilicet esaiae. qui dixit capi. vij. Ecce virgo cocipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius emmanuel. Qui. scilicet emmanuel. i. sumpta carne factus homini familiaris.

Arta lege virtutis. idest predicans virtutis viam que arta est et difficilis.

Fecit liberum. id est a seruitute peccati liberauit. Corpus molle naturaliter. i. ad mollicie et voluptate procliuo. Iugo laxo. no arto qualis est virtutu sed laxo. quia lata est via que ducit ad perditione.

Emancipator. i. assertor et vindex plasmatis seruietis. i. hominis sub iugo peccati existentis. Cupidinis regnatis ante. s. quam nram carne sumeret. Loco inhospitali. i. in deserto Quinis octies. i. qdragita. Vindicauit. i. sibi assupsit. Gram ciboru. i. suauitate. Firmas. cofirmas et firmu facies. Vas imbecillu. i. corpus quod est quasi animi vas. vn apostolus sciētes vnusquisque suu vas possidere. Imbecillu. i. fragile alioqn et pnu ad voluptates que vt ait Arist. nobis cognatae sut. Limu tabidu. i. homine ex luto factu atque ex cosequeti mortale. Explorat. inquirat et tentat post tergu.

cum dixit illi christus vade retro satana.&c. Quisq; pro viribus. Vergilius quisq; viri. Liuor hostis atri.i.diabolus liuidus et inuidus.inuidet in nobis cum videt nos ieiunãtes Probat.approbat et laudat. Aram altaris.i.deuz propter quẽ placandũ facimus sacrificium. Limat rubiginem.i.abstergit peccati sordes. Persusa. illud qđ de eleemosyna scribitur sicut aqua extinguit ignẽ:ita eleemosyna extinguit pctm̃ de ieiunio posse veri⁹ dici putat autor. nihilomin⁹ tamen illã ieiunio adiungit. Seges scabra.i.spinosa et aspera que non sũt bonũ semen crescere. Vanescit intermoritur. Largitas blanda.i. mite op⁹ misericordię.ẽ quippe.misericordię opa adiungit ieiunio. Inter potentes egenus ducere.i.putare omnes homines natura esse ęquales atq; vt ait iuuenalis paribus constare elementis. Non vt foemina illa arrogans et immitis apud eundẽ clamat o demẽs ita seruus homo. Laudis rapacem.i.auarã glorię. Cuius sinistra

Sed increpata fraude post tergum ruit
Hoc nos sequamur quisq; nunc pro viribus:
Quod consecrati tum magister dogmatis
Tuis dediste Christe sectatoribus.
Ut cum vorandi vicerit libidinem:
Late triumphet Imperator spiritus.
Hoc est quod atri liuor hostis inuidet
Mundi:poliq; quod gubernator probat:
Altaris aram quod facit placabilem.
Quod dormientis excitat cordis fidem.
Quod limat ægram pectorum rubiginem.
Persusa non sic amne flamma extinguitur:
Nec sic calente sole tabescunt niues:
Ut turbidarum scabra culparum seges
Vanescit almo trita sub ieiunio:
Si blanda semper misceatur largitas.
Est quippe et illud grande virtutis genus
Operire nudos.indigentes pascere.
Opem benignam ferre supplicantibus.
Unam paremq; sortis humanæ vicem
Inter potentes atq; egenos ducere.
Satis beatus quisq; dextram porrigit
Laudis rapacem prodigam pecuniæ:
Cuius sinistra dulce factum nesciat.
Illum perennes protinus complent opes.
Ditatq; fructus foenerantem centuplex

ad illud ex Math. cap. vi. nesciat sinistra tua quid faciat dextera. Illum foenerantem. qui dat simplum vt accipiat centuplum ex Math.cap. xix. omnis qui reliquerit domum aut fratres aut sorores. centuplũ accipiet.

Hymnus post ieiunium.

Christe seruorum. Carmen sapphicum mixtum adonico. Canitur post solutum ieiunium hoc est post coenam ieiunantium canitur hic hymnus hora nona: quando ieiunium soluitur hoc est tempore coenae. In quo primo dicit quanta indulgentia deus christianos tractet qui sub lege astrictos tamen habenas laxas dat permittendo illis ut largiori cibo ieiunia soluant et faciem lauent. quanto praeterea nos amore prosequatur ex eo demonstrat: quod relictis nonaginta nouem omnibus hominem perditum quaesitum deoque restituit pro quibus beneficiis gratias a nobis agendas esse dicit.

Regimen pro rector. Frenas leniter ex eo quod euangelista scribit. Math. xi. iugum meum suaue est et onus meum leue. Lege facili. non qualis fuit vetus quae iubebat ex talione poenas luere hoc est oculum pro oculo manum pro manu.

Hymnus post ieiunium.

Christe seruorum regimen tuorum:
Mollibus qui nos moderans habenis
Leniter frenas: facilique septos
Lege coerces:

Ipse cum portans onus impeditum
Corporis duros tulerit labores
Maior exemplis: famulos remisso (i. molli)
Dogmate palpas. (i. doctrina)

Nona summissum rotat hora solem:
Partibus vix dum tribus euolutis:
Quarta deuexo superest in axe
Portio lucis.

Nos breuis voti dape vindicata
Soluimus festum. fruimurque mensis
Affatim plenis. quibus imbuatur
Prona voluptas.

Tantus aeterni fauor est magistri
Doctor indulgens ita nos amico
Lactat hortatu leuis obsequela ut

Ipse cum portans. Ordo est. cum tu ipse maior exemplis. vel maior. i. magister. vel potius maior. quia omnia quae nobis praecepit facere ipse maiorem in modum fecit et subiit omnes labores humanos ut nobis esset exemplo. Corpus impeditum. et quod aio potius est impedimento quam auxilio. Palpas famulos. i. blanditiis illos molliter tractans. Iuuenalis. quem munere palpat charus. Dogmate remisso. i. non rigido. sed molli. Nona hora qua antiquiores soliti erant soluere ieiunium. Partibus tribus subaudi ex quattuor in quas dies diuiditur: quemadmodum et nox in quattuor vigilias. prima. tertia. sexta. nona. Nos soluimus festum. i. ieiunium vt in superiori hymno festumque nostrum reserens aspice. Breuis voti. i. quod vouimus in obsequium. Dape vindicata i. accepta. Imbuatur voluptas. i. impleatur fames quam euacuando sequitur voluptas cum ipsa dolorem potius afferat pronam appellat. i. ad quam sumus natura proni. ex Aristo. vt diximus supra. Fauor magistri. i. ita fauet nobis: quod non prohibet nos vesci cibo sufficienti. Sed indulgens. i. molliter et delicate nos educans

quia significat idulgere vt supra diximus. Lactat nos. i. nutrit quasi infantes lacte. Et obsequela. i. nos illi obsequentes mulceamus. i. Reficiamus mēbra ieiunio debilitata. Addit sub audi ad superiora. Nequis velit macerare frontem. ex eo quod scribitur Mathei. cap. vi. cū ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes exterminant enī facies suas vt videātur hoibus ieiunātes est autē exteriare extra terios ponere qd faciūt q se vltra modū macerāt Inuenuste. turpiter. quia venustū ē pulchrū. Sz comat decus vultus. i. ornet faciem et exhilaret illā. ex eo qd dixit. tu autē cū ieiunas vnge caput tuū oleo et faciem tuā laua. Et comat honorē pexū capitis. i. ornet caput et pectat illud vnde caput maneat pulchrū naz horror hic pro pulchritudine ponit. vt apud Vergil ū. pri. enī. et laetes oculis afflarat honores. Color luteus. i. pallidus Tingat faciem subducto rubore. puta suffitu cymini. vnde horatius quod si pallerez casu biberēt exangue cyminum .i. quod sanguinez extinguit ex quo robur constat.

Mulceat artus.
Addit et nequis velit inuenuste
Sordidus cultā macerare frontem.
Sed decus. vultus capitisq; pexum
Comat honorem.
Terge ieiunans ait omne corpus.
Ne ve subducto faciem rubore
Luteus tingat color. aut notetur .i. pallidus
Pallor in ore.
Rectius læto tegimus pudore
Quicquid ad cultum patris exhibemus.
Cernit occultum deus. et latentem
Munere donat.
Ille ouem morbo residem. gregisq;
Perditam sanat. male dissipantem
Vellus adfixis vepribus per hirtæ
Deuia siluæ.
Impiger pastor reuocat. lupisq;
Gestat exclusis humeros grauatos.
Inde purgatam reuehens aprico

Laeto pudore. i. rubore. quoniam quos pudet rubent. vnde pudor pro rubore et econtrario rubor pudore: nam vt dixit Diogenes ille est color virtutis. Cernit occultū deus. ex eo quod ibidem scribitur. pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi Ille ouē quātus sic amor dei erga nos ostēdit q relictis nonaginta nouē ouibus. i. nouē ordinibus angelorū hominē deperditū perfectus est quesitū ex eo qd scribit Math. xviii. si fuerint alicui centū oues et errauerit vna ex eis. nōne relinqt nonagintanouē. ouē morbo desidem. i. tardā et pigrā qualē Vergi. li. iii. geor. Describit. quā procul aut molli succedere sepius vmbre videris aut sūmas carpentem ignauius herbas Extremamus sequi aut medio procumbere campo pascentē et sere solā decedere nocti: continuo culpā ferro cōpesce. Gregisq; perditā. i. a grege aberrantē. Exclusis lupis. fugatis. Gestat humeros grauatos. i. ouē humeros grauātem Purgatam. s. sentibus. Ouili aprico. ecclesiae aut beatorū numero.

Campo viridi patres.i.paradiso. Ubi nulla spina.que scilicet ouium vellera sirmo r cutem ledat. Uibrat crispatur. Implexis lappis.i.inuolutis illis herbis de quibus vergilius primo geor.subit aspera silua lappęq; tribuliq;. Sudibus perarmat.i.spinis erectis in modū sudiū Juuenalis.erectas in terga sudes. Carduus horrēs.hirtus spinis.vergi. segnisq; horrerēt in aruis cardu⁹. Coma herbarū.idest foliuz emittit flores. Obumbrat .i. incumbit fluuio vitreo.i.pellucido et transparenti. Fluentis viuis.i.mobilibus r ex aqua natura scaturienti. vt vergilius viuoq; sedilia saxo. Compensant.exequare possunt. Quamlibet. sensus ē q̄ quātumcunq; nos ieiunio maceremus et oremus die noctuq; omnia beneficijs diuinis sunt minora. Minor cura vincitur.i.omne illud qđ curamus. Frangit at cratem. Sed inquit quanquā ita sit: si nos vltra modum macerem⁹ dissoluetur hoc figmētū. Grandior vsus labor. quia nimiū vtendo testaceo vase aliquādo frangit̄ r ita corpus nostrū qđ est ex luto cōpositū. Cratē.q̄ ex virgis conterit̄.hic pro figlino opere ponit̄ Humor aquosus. q2 vētre vacuo confluunt eo humores quare cibus esuriētib⁹ imperat̄. Laxus r liber.i.solut⁹ r vt ad saturitatē edam⁹:sed nō ad satietatē. Neq; terror seuer⁹.i.de

Reddit ouili.

Reddit r patris.viridiq; campo
Uibrat in plexis vbi nulla lappis
Spina.nec germē sudibus perarmat
Carduus horrens.

Sed frequens palmis nemus.r reflexa
Uernat herbarum coma. tum perēnis
Gurgitem viuis vitreum fluentis
Laurus obumbrat.

Hisce pro donis tibi fide pastor.
Seruitus.quæ nam poterit rependi
Nulla compensant pretium salutis
Uota precantum.

Quamlibet spreto sine more pastu
Sponte confectos teneremus artus.
Lecq; contemptis epulis rogemus
Nocte.dieque.

Uincitur semper minor obsequentum
Cura.nec munus genitoris æquat.
Frangit at cratem luteam laboris
Grandior vsus.

Ergo ne limum fragilem solutæ
Deserant vires.r aquosus albis
Humor in venis dominetur ægrum
Corpus eneruans.

Laxus,ac liber modus abstinendi
Ponitur cunctis.neq; nos seuerus
Terror impellit.sua quenque cogit

Velle potestas.
Sufficit quicquid facias vocato
Numinis nutu prius inchoare.
Siue tu mensam renuas.cibum ve
Sumere tentes.
Annuit dexter deus.et secundo
Prosperat vultu.velut hoc salubre
Fidimus nobis fore.quod dicatas
Carpimus escas.
Sit bonum supplex precor.et medelam
Conferat membris.animumqȝ pascat
Sparsus in venas cibus obsecrantum
Christicolarum.

seuerus et terrens. Impellit nos.i.cogit nos subaudi vltra modū a cibo cōtinere. Sua potestas cogit quemqȝ velle.i.vt quisqȝ velit secūdū suā possibilitatē. Sufficit. iuxta illud apostoli quicquid facitis in noīe dn̄i nr̄i iesu christi facite. Hoc salubre.s. qđ carpimus escas.rc. animū pascat. quia ex salubritate corporis sequitur animi libera cōtēplatio.

Hymnus ad omnes horas.

DA puer plectrum. Carmen monocolon tetrametrū trochaicuȝ catalecticū archilochiū constans septem pedibus et syllaba recipiēs in locis parib' spondeos in iparib' vero trocheos semper habet. est carmē accōmodatū qđ ad oēs horas canat᷑. Cōmemorat duplicē christi ortū aeternū a patre et tēporalē a matre. deinde miracula cōplura que fecit ⁊ passionez descensumqȝ ad inferos: et ad coelū ascensionē vn̄ vētur' est iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ tandē hortat᷑ oēȝ serū ⁊ aetatem ad illi' laudes concelebrandas.

Hymnus ad omnes horas.

DA puer plectrum choreis. vt canaȝ fidelib'
Dulce carmē.⁊ melodū gesta christi īsignia
Nūc camoena nr̄a solū pāgat. hūc laudet lyra.
Christus est.quē rex sacerdos ad futurū protinus
Infulatus cōcinebat voce.corda et tympano.
Spiritū coelo influentē ꝑ medullas hauriens.
Facta nos etiā probata pangimus miracula.
Testis est orbis.nec ipsa terra. qđ vidit.negat

Da puer. famuluȝ suuȝ alloquit᷑ more poetico iubetqȝ sibi afferri musicum instrumentū vt cātet voce ⁊ chordis christi miracula. Plectrū.istrumētū quo tāgunt᷑ chordę sȝ hic pro ipso īstrumēto ex fidib' posuit. Choreis fidelib'.i.nō aetnicis sȝ christianis. Et melodū.s.carmē.neqȝ enī declinat᷑ melos melodis vt quidā putāt. sȝ melos melu. ergo carmē melodū.i. dulce a meli quod ē mel ⁊ ode cāt'. Gesta isignia appositiue. Camoena.i.carmē ꝑ metonimiā. Laudet lyra.i.carmē lyrae applicatū Rex sacerdos.i.dauid qui fuit rex sed sacerdotē cur illū vocet nō video: qm̄ sacerdotiū cū regno in xp̄ȝ cōuenit nisi forte qȝ vnct' fuit. Ad futurū ꝓtin'.i. paulo post

insulatus. more pōtificis infula idnt⁹. Voce cātando. chorda in psalterio decachordo aut ci thara pluriū chordaꝝ. Tympano. instrumēto noto. Coelo ifluēte. i. qui e coelo ifluebat aspi rabatq₃. Facta ꝛ ꝓbata. i. nō solū facta ſ₃ etiā veris euāgelistaꝝ testimonijs ꝯprobata. Te stis orbis imo indt ois terra iquā exiuit son⁹ apostoloꝝ. Deū ꝓditū. i. ꝑtu virginis editū. Cō min⁹. i. ꝓpe ad illud Baruch. v. in terris visus ē et cū hoib⁹ cōuersat⁹ ē. Ex parentis corde.

Commin⁹ deū docendis proditum mortalib⁹.
Corde natu s ex parentis ante mundi exordium
Alpha ꝛ ω cognominatus ipse fons. ꝛ clausula
Omniū. quæ sunt. fuerūt. quæq₃ post futura sūt.
Ipse iussit. ꝛ creata. dixit ipse. ꝛ facta sunt.
Terra. coeluz. fossa. ponti. trina rerū machina.
Quæq₃ i his vigēt sub alto solis. ꝛ lunæ globo.
Corporis formam caduci. mēbra morti obnoxia
Induit. ne gens periret prioplasti ex germine.
Merserat quā lex profundo noxialis tartaro.
O beatus ortus ille. virgo cum puerpera
Edidit nostram salutem foeta sancto spiritu.
Et puer redemptor orbis os sacratū protulit.
Psallat altitudo coeli. psallant te omnes angeli.
Quicq̄d est virtutis vsquā psallat in laudē dei
Nulla linguaꝝ silescat. hoc et omnes consonet.
Ecce quē vates vetustis. cōcinebant seculis.
Quem prophetaꝝ fideles paginæ spopōderāt.
Emicat. promissus olim. cuncta conlaudēt eū.
Cantharis infusa lympha fit falernum nobile.
Nuntiat vinū minister esse promptū ex hydria
Ipse rex sapore tinctis obstupescit poculis.
Mēbra morbis vlcerosa viscerum putredines
Mādo. vt abluātur inquit. fit ratū. qđ iusserat.
Turgidā cutem repurgant vulnerū piamina

qr quēadmodū sa- piētia ꝓficisci⁊ ex cor de scōꝝ platonē vñ vecordes dicim⁹ in sanos: ita xp̄s q̄ est sapientia patris ꝑ aeternā gñationē ort⁹ ē ex corde pr̄is. Alpha et ω. cogno minat⁹. Apo. pri. ip se fons. i. principiū Et clausula. i. finis in quē omnia clau dunt terminant⁊q₃. Verg. in buco. ante diē clauso cōponet vesper olympo. Ip se iussit ex psal. xlviij qr ip̄e dixit ꝛ facta sūt ipse mādauit et creata sūt. Fossa pō ti. i. maris recepta- culū siue alueū. Coe lū ꝑ aere posuit. sub dit namq₃ queq₃ vi gēt in his sub alto globo solis. signifi- catq₃ tria. elemēta in qb⁹ aialia viuūt Corporis caduci. i. mortalis obnoxia. i. obligata. Prioplasti cur nō poti⁹ ꝓto plasti ne sit cōposi- tio ex latino ꝛ greco. Lex noxialis. nō qđ lex nocuit nisi per accidēs: ſ₃ qđ ipsi peccādo ꝯtra legē acceperūt nocumētū. Protulit os. extulit faciē ex vtero virgīs. Virtutis. i. potestatis Paginæ fideles. q̄ nō poterāt mentiri. Cantharis. primū signū qđ fecit iesus i cana galileæ ex Joh. ca. ij. falernū nobile. gñosissimū ex cāpania vinū vt sit species ꝓ gñe. Ipse rex. cōuiuiū pricepts, hoc ē architriclin⁹. rex in hac significatōe apđ martialē iuuenalē ꝛ columelā sa epe

Mēbra morbis vlcerosa. de hoc Mat. viij. ecce leprosus adorabat eū dicēs. dñe si vis potes me mūdare ⁊ extēdēs iesus manū tetigit eum dicēs volo mūdare. Piamia vulnerꝫ. i. munera q̄ iussus ē offerre sacerdotib⁹. Tu perēnib⁹ tenebris. de caeco illo a natiuitate loquit̃ quē iesus facto luto ex terra ⁊ sputo punxit. statiqꝫ vidit ex Joh. ca. ix. Nectare oris. i. saliua illa diuina q̄ nectar pot⁹ ē deorꝫ. Orbib⁹. oculorꝫ sinib⁹ Increpas vētū furētē. ex eo qd scriptū ē Math. viij qd dormiente xp̄o i nauicula qua vehebat̃ cū discipulis cū ingruisset tēpestas expergefact⁹ ab illis in sūmo discrimine positis iperauit vētis ⁊ facta ē trāquillitas magna. Extimū vestis sacratę. ex eo quod scribitur Mat. viiij. q̄ eūte iesu ad domū pricipis synagogę: mulier q̄dā q̄ sanguinis fluxū patiebat̃ accessit retro ⁊ tetigit fimbriā vestimēti eius dicebatqꝫ itra se. si tetigero fimbriā vestimēti ei⁹ salua ero. ⁊ saluata ē Exitu dulcis. de hoc miraculo Lucas. cap. viij. ibat indē iesus in ciuitatē q̄ dr̄ naim. et ecce defūct⁹ efferebat̃ filius vnic⁹ matri suę. et ibidē quō suscitat⁹ ē. Sole iā quarto. quō lazarū a mortuis suscitauit. ex Jo. ca. xj. Vigere. vitā ⁊ vigorē habere. Spiramine aīa id qd sequit̃ p̄ eo qd p̄cedit. Halitus reddit⁹. eodē modo. i. anima. Ambulat p̄ stagna. ex Matheo. ca. xiiij. qd cū discipulorꝫ nauicula quateret̃ fluctib⁹ venit ad eos quarta noctis vigilia ābulās sup̄ sūmos fluct⁹ nec vnda fathiscit. i. dehiscit aut cedit: sꝫ sustinet vestigia. Suet⁹ antro. hoc gestū narrat̃ i Mar. c. v. quo petō exeūte iesu de naui stati occurrit de monumētis homo in spū imūdo. ⁊c. In antro bestiali. i. sepulchro vbi erāt cineres alicui⁹ sepulti. Mētis ipos. q̄ exagitabat̃ a demone neqꝫ quicquā suo arbitrio faciebat. lege ex euāgelista. Tertiqꝫ q̄lis. quo acto multa hoīm milia ex quiqꝫ panib⁹ ⁊ duob⁹ piscib⁹ saturauit. ex Math. ca. xiiij.

Tu perennibus tenebris iam sepulta lumina
Inlinis limo salubri sacri. ⁊ oris nectare
Mox aptis. hac medela lux reducta ē orbib⁹.
Increpas ventum furentē quod procellis tristib⁹
Vertat æquor fundo ab imo. vexet. ⁊ vagā ratē
Ille iussis obsecundat. mitis vnda sternitur.
Extimū vestis sacratæ furtim mulier attigit
Protinus salus secuta est. ora pallor deserit.
Sistitur riuus cruore. qui fluebat perpeti.
Exitu dulcis iuuentæ raptum ephoebum viderat
Orba quem mater supremis funerabat fletib⁹
Surge dixit. ille surgit matri. et stans redditur.
Sole iam quarto carentē iā sepulchro abscōditū
Lazarum iubet vigere reddito spiramine
Foetidum iecur. reduct⁹ rursus intrat halit⁹.
Ambulat per stagna ponti. summa calcat fluctuū
Mobilis liquor profundi pendulā præstat viā.
Nec fatiscit vnda sanctis pressa sub vestigijs.
Suetus antro bustiali sub cathenis frendere
Mentis impos effetatis percitus furoribus
Prosilit. ruitqꝫ supplex. xp̄ꝫ adesse. vt senserat.
Pulsa pestis lubricorum milleformis dæmonum
Corripit gregis suilli sordida spurcamina.
Seqꝫ nigris mergit vndis, vt pec⁹ lymphaticū.

furioso

Qualis ter quaternis.i.duodecim cophinis:nam quali sunt canistra ex viminibus contexta. Peresis.i.comestis a per ⁊ edo.gemellis pro duobus posuit. Tu cibus.quia dixit tot milia saturasse.⁊c.nunc dicit christum esse verum cibum verumque panem. Iuxta illud.Caro mea vere est cibus.⁊ illud eiusdem. ego sum panis viuus qui de coelo descendi. In aeuum.ad illud qui manducat hunc panē viuet in aeternum. Lacunam.receptacula. Vitalia.idest animi penetralia.

Fertque qualis ter quaternis ferculorū fragmina
Affatim referta iam sunt accumbentū millia.
Quinque panibus peresis.⁊ gemellis piscib⁹.
Tu cibus.panisque noster.tu perennis suauitas.
Nescit esurire in aeuum.qui tuam sumit dapē.
Nec lacunam vētris implet.sed fouet vitalia.
Clausus aurium meatus.⁊ sonorum nescius
Purgat ad ꝑcepta xp̄i crassa quaeque obstacula
Vocibus capax fruēdis.ac susurris peruius.
Omnis aegritudo cedit.langor omnis pellitur.
Lingua fatur quam veterna vinxerant silētia.
Gestat ⁊ suum per vrbem laetus aeger lectulū.
Quin ⁊ ipsum (ne salutis inferi expertes forent)
Tartarū benignus intrat.fracta cedit ianua.
Vectib⁹ cadit.reuulsis cardo indissolubilis.
Illa prompta ad irruentes.ad reuertētes tenax
Obice retrorsum repulso porta reddit mortuos
Lege versa.⁊ limē atrū iam recalcandū patet.
Sed deus dū luce fulua mortis antra illuminat
Dū stupētibus tenebris candidū praestat diē.
Tristia squalentis aethrae palluerunt sydera.
Sol refugit.⁊ lugubri sordidus ferrugine
Igneum reliquit axem.seque moerēs abdidit.
Fertur horruisse mūdus noctis aeternae chaos

Clausus aurium. de surdo illo intelligendum quē iesus curauit expuens in manum tetigit linguam eius dicens epheta.⁊c.ex Marco.cap.vij. Nesci⁹ sono⁊.quia surdus ille nunquā audierat. Crassa obstacula.i.auriū sordes Omnis aegritudo.omne genus morbi. Lingua fatur multa miracula cōplectitur.sed maxime de mutis. Mar.ix.Lucę.xij. Silentia veterna.pro inueterata posuit.aut pro torpore linguę. suum lectulū.vt ille de quo Marci.ij.et Joannis.v. Illa prompta ad irruentes.i.ad recipiendū intrantes. Et tenax.difficilis ad reuertentes. Iuxta illud.vergilij.lib.vi. facilis descensus auerni.sed reuocare gradū ⁊c. Recalcandū.i.retroeundū. Luce fulua.coloris aurei. Sydera ęthrę tristia,ꝓpter christi mortē. in qua sol eclipsum passus est Squallentis.lugubris. Palluerunt.in nigrorē versa sunt.vergilius pallētes vmbras herebi. Refugit.indignatus tantū scelus admissū.vt vergilius in ꝑmo eneid. nec tam auersus equos tyria sol iungit ab vrbe. Lugubri ferrugine.vergilius ꝑmo geor.cum caput obscura nitidū ferrugine texit. Fertur horruisse.ex eo quod tenebrę factę sunt ad horā no

nam. ꝛ est imitatio ex vergilio p̄mo geoꝛ. Impiaq; eternū timuerunt soecula noctē. Uocē mobilē. que mouetur per mediū spacium extenditurq;. quid si legas lingua mobilis. que ad hoc mouetur. vt de fama. vergilius libro. iiij. mobilitate viget v iresq; acquirit eundo. Tropheū passionis. qualis describitur a vergilio in lib. xi. Ingentē quercū decisis vndiq; ramis. ꝛc.

Solue vocē mens sonoꝛā. solue lingua mobilem
Dic Throphæū passionis. dic triūphalē crucē.
Pāge vexillū notatis. quod refulget frōtib⁹.
O nouum cæde stupenda vulneris miraculum
Hic cruoꝛis fluxit vnda. lympha pte ex altera.
Lympha nēpe dat lauacrū. Tū coꝛōa ex sāguie ē
Uidit anguis immolatā coꝛpoꝛis sacri hostiam.
Uidit ꝛ fellis perusti mox venenū perdidit.
Saucius doloꝛe multo. colla fractus sibilat.
Quid tibi pꝛofane serpens pꝛofuit rebus nouis
Plasma pꝛimū perculisse versipelli astutia?
Diluit culpam recepto foꝛma moꝛtalis deo.
Ad bꝛeuem se moꝛtis vsum dux salutis dedidit.
Moꝛtuosq; olim sepultos vt redire insuesceret
Dissolutis pꝛistinoꝛū vinculis peccaminum.
Tunc patres. sanctiq; multi. conditoꝛē pꝛæuium
Iam reuertentē secuti. tertio demum die
Carnis indumēta sumunt. e que bustis pdeūt.
Cerneres coire membꝛa de fauillis aridis
Frigidū venis resumptis puluerem tepescere
Ossa. neruos. ac medullas. gluttino cutis tegi
Post vt occasuz resoluit. vitæ ꝛ hominē reddidit
Arduum tribunal alti victoꝛ ascendit patris
Inclytam coelo repoꝛtans passionis gloꝛiam.
Macte iudex moꝛtuoꝝ. macte rex viuentium
Dexter in parentis arce. qui cluis virtutibus
Omniuz venturus inde iustus vltoꝛ criminū.
Te senes. ꝛ te iuuentus. paruuloꝝ te choꝛus.

Fronti bus notatis. i. crucē in qua est altitudo latitudo ꝛ pfundi tas. vnda cruoꝛis. ex eo qđ scribit Io annes cap. xix. vn⁹ militū lancea latus aperuit. ꝛ continuo exiuit sanguis ꝛ aq̄. Coꝛona ex sangui ne est. an foꝛte mar tyrū coꝛonā signifi cat quia effusio san guinis pꝛo baptis mo habet. Uidit anguis. serpēs ille qui erat callidus cū ctis animātibus. Fellis pusti. i. incoc ti. ꝛ rettulit ad dia boli inuidiā. Astu tia versipelli. tractū ab arcadib⁹ qui tra iecto flumine in lu pos se transfigura bant. ꝛ rursus ex lu pis in hoies. itaq; p pꝛijs q̄ nūc hoc nūc illud faciūt dicūtq; vt decipiāt. plautus in amphitryone ver sipellem se facit qū lubet. Foꝛma moꝛ talis. i. hō. Ad bꝛe uē vsum. p quadra ginta hoꝛaꝝ spaciū Insuesceret. pꝛo

assuefaceret. aut pꝛo impsonali ponit. Moꝛtuos sepultos. i. pctōres q̄ in pctō erāt. Redire. subaudi ad vitā. Tūc patres. ad illud refertur qđ scribit euāgelista. Mat. cap. xxvij.

Turba matrũ.virginumq̃ simplices puellulæ
Voce cõcordes pudicis perstrepãt cõcẽtibus
Fluminũ lapsus.⁊ vndæ.littorum crepitudines
Imber.æstꝰ.nix.pruina.silua.⁊ aura.nox.dies.
Omnibus te concelebrent seculorum seculis.

et multa corpa sanctorũ qui dormierãt surrexerũt.⁊c. Glutino cutis. q̃ cute membra quodãmodo cõglutinãtur cõtinẽturq̃. Resoluit occasus.i.mortẽ dissipauit. Coelo.i.coelũ.vt vergilius. It coelo clamorq̃ virũ.clangorq̃ tubarum. Dexter.i.ad dextram patris sedens. Te senes.omnia ad dei laudes exhortatur.

Hymnꝰ in exequijs defunctoꝝ.

Deus ignee fons animarũ.
Duo qui socians elementa.
Viuum simul.ac moribundũ
Hominem pater effigiasti.
Tua sunt.tua rector vtraq̃.
Tibi copula iungitur horum.
Tibi dum vegetata cohærent
Spũs simul ⁊ caro viuit.
Rescissa sed ista seorsum.
Soluunt hominẽ perimuntq̃.
Humus excipit arida corpus.
Animæ rapit aura liquorẽ.
Quia cuncta creata necesse est
Labefacta senescere tandem.
Compactaq̃ dissociari.
Et dissona texta retexi.

Hymnus in exequijs mortuoꝝ.

Deus ignee fons animaꝝ. Carmen est monocolon anapesticũ. parthe niacum.dimetrũ.catalecticũ.constãs tribus pedibꝰ ⁊ syllaba. recipit aũt in duabus primis sedibus.anapestũ ⁊ spondeũ indifferẽter in tertia aũt semꝑ anapestũ ⁊ syllabã. Canitur in exequijs mortuoꝝ et imprimis dicit hominẽ a deo cõpactũ ex anima celesti ⁊ corpore caduco. sed cũ in morte aĩa dissoluitur a corpore: quodlibet illoꝝ suã repetit originẽ. deinde subiũgit multa de resurrectione. ⁊ quod propter illã spem debemus mortuos sepelire ⁊ colere cineres illoꝝ. quod probat exemplo tobię. dicit preterea quod mortui ex ea causa nõ sunt lugẽdi. Fons ignee ex opinione antiquoꝝ dicit qui deum et omnia coelestia ignea esse dixerũt. ⁊ ipm animũ ex natura ignis esse putauit Cicero in primo thusculanarũ. ⁊ Vergiliꝰ.vi. eneid.cũ dixit igneus est ollis vigor ⁊ coelestis origo. Duo elementa.s. viuũ hoc est animã igneã. Et moribundũ. s.corpus. vnde vergilius ibidem moribundaq̃ mẽbra dixit. Vtraq̃.corpus ⁊ anima. Tua sunt.iure creationis. Copula.i.homo ex his duobꝰ copulatus. Spiritus ⁊ caro.vnde canit eccłia.regẽ cui omnia viuũt. Ista.s.duo elementa. Liquorẽ animę.i.animã ex elemento liquido ⁊ puro constantẽ aura rapit in sublime Et texta dissona.ex contrarijs elemẽtis composita. Retexi.i.resolui in ea ex quibꝰ texta idest composita sunt.vt Ouidius.tela retexta dolo. Hanc tu deus. sensus est quod deus monstrat nobis viam qua possimus resurgere in vitam aeternam.nam impij nõ resurgũt in iudicium vt vitam illam viuant: sed potius resurgent in mortem aeternã. Iter inuo-

Hanc tu deus optime mortem
Famulis abolere paratus.
Iter inuiolabile monstras.
Quo perdita mēbra resurgant.
Ut dum generosa caducis.
Ceu carcere clausa ligantur:
Pars illa potentior extet.
Quæ germē ab æthere traxit.
Si terrea forte voluntas.
Luteū sapit & graue captat.
Animus quoq; pōdere victus
Sequitur sua mēbra deorsum.
At si generis memor ignis
Contagia nigra recuset:
Vehit hospita viscera secum.
Pariterq; reportat ad astra.
Nam quod requiescere corpus
Vacuū sine mente videmus.
Spacium breue restat. vt alti
Repetat collegia sensus.
Venient cito secula. cum iam
Socius calor ossa reuisat.
Animataq; sanguine viuo.
Habitacula pristina gestet.
Que pigra cadauera pridem
Tumulis putrefacta iacebāt:
Volucres rapientur in auras
Animas comitata priores.
Hinc maxima cura sepulchris
Impeditur. hinc resolutos
Honor vltim⁹ accipit artus.
Et funeris ambitus ornat.
Candore nitentia claro

labile. i. incorruptū & rectum. Ut dum. haec est via quā dixit. vt q̄diu sumus in hac vita mortali cogamus partē illam irrationalē quę luctatur aduersus spiritū obtēperare rationi. quod est philosophari hoc est animū a corpore separare per cōtemplationē. Generosa caducis. i. anima immortalis cum corpore mortali. Clausa ceu carcere. secūdū platonis opinionē. atq; illud etiam significat apostolus cum dicit miser ego homo quis me liberabit a corpore mortis hui⁹. Pars illa. s. animus. Extet. emineat & dominetur parti illi appetitiuę. Si terrea. sensus: q̄ si ratio sequitur appetitū vincitur q; ab eo: vterq; descendet in gehennā ignis. Voluntas terrea. i. appetitus irrationalis: qui corp⁹ & terrena sapit. quę ponderosa sunt. Si sapit luteū. nō obediens rationi. Et captat graue. i. ea que se habent ex parte carnis. Animus victus. a parte illa irrationali. Sequitur sua membra. cum alto qui ex natura sua quę est ignea tēdere debuerit in sublime.

Ignis generis. i. a quo ducit genus vt supra diximus. Contagia nigra. ab effectu quę illum reddunt pice nigriorē. Viscera hospita. i. carnem cuius natura est deorsum tendere. quę in coelo hospes erit animus autem indigena. Spaciū breue. comparatione ętemitatis. Collegia alti sensus. i. societatem animi qui altus sentit: & profunde intelligit. Calor soci⁹. idest animus ad cuius pręsentiam in corpore sequitur calor. Gestet habitacula. idest corpus quod est suum domicilium.

In auras volucres. i. quas velociter penetrabit. Priores. i. quas prius habuerant. Hinc. idest propter resurrectionis spem. Ultimus honor. vergilius. et cineri nigrato suprema ferebat munera.
Funeris ambitus. i. funus ambitiosum: hoc est quod honoris causa paratur.

Lintea. velamina quibus mortui inuo luũtur. aut que super iniiciuntur. Myrrha. martia. et olentem funera myrrhã.
Sabaeo. thureo. Data somno. vnde in sacris litteris mortui dormire dicuntur. vt non est mortua puella sed dormit et illud amicus noster lazar⁹ dormit. Sopor gelid⁹. mors. Frigida. ab effectu. Vergi. in. iiij. cũ. et cuz frigida mors. aia subduxerit art⁹. Opus. benignũ. vnũ ex septez operibus misericordię. Prius. hoc est imprimis. quia opera misericordie que pauperibus exhibentur: sibi imputãdas christus fatetur. Gemitũ dare sub vna sorte. i. in morte alicuius vt gemamus. Iuuenalis. mollissima corda humano generi dare se natura fatet͂ que lachrymas dedit Natura imperio gemimus cũ fun⁹ adulte virginis occurrit. Cognata nobis. i. eiusdez speciei quam omnes homines ex aequo participant. Sator tobię. Ex volumine ipsi⁹ Tobię. cap. ij. vbi hoc narratur. Pretulit quia relicto prãdio mortuum detulit in domũ vt sub temp⁹ vespertinum sepeliret. Stantibus. vt inferrent fercula pransuro. Lumina nescia solis. i. oculos excaecatos. Illita felle ex pisce. vt scribitur eiusdem libri. cap. xi.
Mordax et amara. quale est fel ex quo tobias visum recepit.

Prætendere lintea mos est.
Aspersaq͂ myrrha sabaeo
Corpus medicamine seruat.
Quid nam sibi saxa cauata?
Quid pulcra volũt mõumẽta?
Res quod nisi creditur illis
Non mortua sed data sõno?
Hoc prouida christi colarũ
Pietas studet: vt pote credẽs
Fore protinus omnia viua.
Que nũc gelid⁹ sopor vrget.
Qui iacta cadauera passim
Miserans tegit aggere terrae:
Opus exhibet ille benignum
Christo prius omnipotenti.
Quia lex eadem monet omnes
Gemitũ dare sorte sub ima:
Conataq͂ funera nobis
Aliena in morte dolere.
Sancti sator ille Tobiæ
Sacer ac venerabilis heros
Dapibus iam rite paratis
Ius prætulit exequiarum.
Iam stantibus ille ministris
Cyathos et fercula liquit.
Studioq͂ accinctus humãdi
Fleto dedit ossa sepulchro.
Veniunt mox præmia coelo:
Pretiumq͂ rependit ingens.
Nam lumina nescia solis
Deus inlita felle serenat.
Iam tunc docuit pater orbis
Quam sit rationis egenis
Mordax et amara medela

Cum lux animū noua vexat.
Docuit quoq3 nō prius vllum
Coelestia cernere regna.
Quā nocte ꝛ vulnere tristi
Tolerauerit aspera mundi.
Mors ipsa beatior indest.
Quod per cruciamina leti
Via panditur ardua iustis.
Et ad astra doloribus itur.
Sic corpora mortificata
Redeunt melioribus annis.
Nec post obitum recalescens
Compago fatiscere nouit.
Haec quae mō pallida tabo
Color albidus inficit ora:
Tunc flore venustior omni.
Sāguis cute tinguet amoena.
Jam nulla deinde senectus
Frontis decus inuida carpet.
Macies neq3 sicca lacertos
Succo tenuabit adeso.
Morbus quoq3 pestifer artus.
Qui nūc populatur anhelos
Sua nunc tormenta resudans
Lucet inter vincula mille.
Hunc eminus aere ab alto
Victrix caro ianq3 perennis
Cernet sine fine gementē
Quos mouerat ipse dolores
Quid turba superstes inepta.
Clangens vlulamina miscet?
Cur tam bene condita iura?
Luctu dolor arguit amens?
Jam moesta quiesce querela.

Lux noua. quę nō potest acipi nisi ex amaritudine. Coelestia regna. vbi est illa lux inaccessibilis. Nocte ꝛ vulnere idest ex tenebris vulnere factis. sicut tobias ex stercore hirundinis caecatus. Astra itur doloribꝰ. vergilius. disce puer ex me virtutē verosq3 labores: quia sic itur ad astra. Redeūt melioribꝰ annis idest in aetatē plenitudinis christi vt ait apostolus. Fatiscere. quia post resurrectionem non erit alia mors. Color albidus. qui sequitur cadauera. Sanguis venustior. pulchrior. Tinguet. colorabit. vnde dicti tinctores. Cute amoena idest quę infectio faciet cutē hylarem. Senectus inuida. i. que nobis inuidēs cito venit. vnde gallus aemula quid cessas finem properare senectus. Decus frontis. i. pulchritudinē faciei. Macies sicca. sicut econtrario corpulentia succi plena. Succo adeso. i. consumpto ab adedendo. Morbꝰ pestifer. quasi de deo morborum pręside dicit. de quibus vergilius in sexto. pallentesq3 habitant morbi tristisq3 senectus. Resudans sua tormenta. i. qui nos torquet ꝛ sudare cogit Lucet inter vincula. i. regnat inter nos impediens operationes membrorum. Caro victrix. i. corpora nostra iam glorificata ꝛ voti sui cōpos. aut quę vicit mundum. Gementē. quasi deum vt dixi more poetico illum fingit. Quid turba. inuehitur in eos qui mortuos lugent: quoniam videntur de resurrectione desperare. Clangens. clamitans. aut ad tubarum clangorem rettulit: quibus in funeribus vtebantur. vergilius. insequitur clamorq3 virum clangorq3 tubarum.

Condita iura. idest leges adeo ꝛ natura bene ꝛ iuste latas.

Sua pignora.suos filios. Reparatio vitę.quia per hanc mortē itur ad illam vitam.
Sic semina sicca. Joannis cap.xij.nisi granum frumenti cadens in terrā mortuū fuerit.
Meditantur.an imitantur immo vero referunt. Nunc suscipe.terrā alloquitur quasi
defuncti matrem. Membra nominis.
idest partem minimā totius:que retinet
tantum nomē vt dicatur hic est sepultus
antonius aut ioānes. Sequestro.idest
ad tempus depono. Fragmina.i.fru=
sta ⁊ partē. Generosa. quia fuit vt sta=
tim dicet habitaculū animę. Ab ore fa
ctoris. qui spirauit in hominē spiraculū
vitę. Sapientia feruens. quia sapuit ⁊
viguit.vnde ⁊ illa dicuntur feruere que
frequentantur.vt vergilius pmo eneid.
feruet opus. sicut econtrario frigere quę
torpescunt. In istis.subaudi membris.
Principe christo.qui fuit christianus
et in baptismate accepit salem sapientię.
Tu.o terra. Tege depositum. quod
summa fide reddendum est. Ille fictor
idest deus hominis plasmator. nam fi=
ctor dicitur qui ex luto format fictilia.
Requiret sua munera. idest suum opus
in die resurrectionis omnium hominū.
Et aenigmata proprij vultus.i. figuram
ad imaginē suam factam. quid si legas
scemata. Tempora iusta.quę pater po=
suit in potestate sua. Impleat omnem
spem.i.resurrectionē quā speramus ⁊ ex
pectamus vt in symbolo canimus. Pa
tefacta.i.tu o terra aperta. Qualē tra=
do.idest non solum quantum ad corpori
lineamenta sed etiam quantum ad qua
litates:modo non sint ad imperfectionē
Non si.sensus est: quod etiam si homo
dilapsus fuerit in cineres ⁊ cinis ipse dis
sipatur nō tamē neque capitis capillus ex
eo peribit vt scribitur. Fauillis.i.fauil
las. Cinisculus arens.quod proprium
cineris est:vnde ⁊ plurimū humoris bi
bit.vergilius.vi.eneid. postquā collapsi
cineres ⁊ flāma quieuit reliquias vino ⁊
bibulam lauere fauillā. Mensura pu
gilli.i.quē possit capere pugillus. Vaga
flamina.i.venti.

Lacrymas suspēdite matres.
Nullus sua pignora plangat
Mors hæc reparatio vitæ est.
Sic semina sicca virescunt.
Jam mortua.iamque sepulta.
Quæ reddita cespite ab imo
Veteres meditantur aristas.
Nunc suscipe terra fouendum.
Gremioque hunc concipe molli
Nois tibi mēbra sequestro
Generosa ⁊ fragmina credo.
Animæ fuit hæc domus olim
Factoris ab ore creatæ
Feruens habitauit in istis
Sapientia principe Christo.
Tu depositum tege corpus
Non immemor ille requiret
Sua munera fictor ⁊ auctor
Proprijque enigmata vultus.
Veniant modo tempora iusta
Cum spem deus impleat oēm
Reddat patefacta necesse est
Qualem tibi trado figurā.
Non si cariosa vetustas
Dissoluerit ossa fauillis.
Fueritque cinisculus arens.
Minimi mensura pugilli.
Nec si vaga flamina. ⁊ auræ
Vacuum per inane volantes
Tulerit cum puluere neruos.
Hominem perisse licebit.

Sed dum resolubile corpus
Reuocas deus. atqꝫ reformas
Qua nam regione iubebis.
Animam requiescere puraꝫ?
Gremio senis abdita sancti
Recubabit vt est Eleazar
Quē floribus vndiqꝫ septum
Diues procul aspicit ardens.
Sequimur tua dicta redēptor:
Quibus atra morte triūphans
Tua per vestigia mandas
Socium crucis ire latronē.
Patet ecce fidelibus ampli
Via lucida iam paradisi:
Licet ꝛ nemus illud adire
Homini qꝺ ademerat anguis.
Illud precor optime ductor
Famulam tibi precipe mentē
Genitali in sede sacrari.
Quā liquerat exul ꝛ errans.
Nos tecta fouebimus ossa
Violis ꝛ fronde frequenti.
Titulumqꝫ ꝛ frigida saxa
Liquido spargemus odore.

Sed dum. idest inter diem mortis ꝛ diē iudicij. Animā puram. peccatis nō inquinatam. Gremio sancti senis. i. in sinu abraam. Vbi est eleazar. idest lazarus de quo in euāgelio. et eleazar nomen est integrum a quo est abscisus lazarus.
Floribus septum. alludit ad paradisi hoc est horti nomen. Diues. qui induebatur purpura ꝛ bysso. Morte atra. i. de morte. Socium crucis: idest qui etiā in cruce passus est tecum: cum illi dixisti Hodie mecum eris in paradiso. Patet ecce. ex eo tempore. Illud precor. quid si legas illic precor. In sede genitali. i. vnde duxit originem. Exul. propter peccatum inde pulsa. Nos. vivi. s. colemus ossa defunctorum. Violis. quod hodie faciunt mahumetis sectatores.

Hymnus octauo kalendas Januarij.

Quid est quod arctū. Carmen est quale illud ales diei nuncius. cantatur in die natalis christi in quo multa de vtraqꝫ illius generatione hoc est aeterna et temporali ⁊ de iis quae contigerunt circa christi natalē: quez dicit tandem esse venturum iudicem bonorum ⁊ malorum. Nam de vtroqꝫ eius aduentu ecclesia facit mentionē eo tempore. atqꝫ addit etiā de cotidiano aduētu per gratiā. Quid est. phantasia est poetae qui fingit se mirari qd̄ illud est qd̄ dies qui ante illud tēpus decrescebāt nascent christo incipiūt crescere? vt possit cōmodissime aptari qd̄ de illo Joannes dixit oportet illū crescere me autem minui. nā Joannes natus est sole peragrante cancri principiū quo die incipiūt dies decrescere christū vero satis cōstat natū sole intrāte primū pūctū capricorni quo die icipiēs dies crescere Arctū circulū. i. tropicū capricorni quē sole deseribēte relinqt supra horizōtē minimā portionē. vñ dies ē breuis. de quo Verg. i. cū quid cantū oceano properent se tingere soles hiberni. Sol recurrens. i. retro et versus nos currens cū antea procurrisset a nobis. Deserit subaudi arctū circulū Tramitē lucis. i. facit dies lōgiores. et īcipit in dies minuere tenebras noctis. Festina dies. i. q̄ breuis erat tā ⁊ pperabat ad occasu. q. d. oia tā ppe erant tenebris inuoluta cū natus est christus. Gratiā fugacem. i. diem ab effectu gratiosa omnia faciens qui tunc breuis erat. Et recisa. s. dies diminuta luce. quā pene Extinxerat facē. i. lucē. Subductam sensim. i. subtractam paulatim. Jubar. i. sol. aut lucifer. Vergilius. it portis iubare exorto delecta iuuentus. Scandit priores lineas. i. circulos siue paralellos contrariores breuioresqꝫ. Pusio. puer nascere. Mater castitas. per emphasim hoc non solum casta sed ipsa castitas. Parens et ipse. subaudi qui est filius est pater matris. Nam quod legitur parens et christus coniugis: nō potest versus stare. coniugis vero p aeternus cum patre. a con ⁊ iugis iuge compositum Mediator dei. s. et hominis qui graece dicitur mesotes. Et duplex genus. i. ex duplici natura cōstās. s. humana ⁊ diuina. Ex ore. signtius supra ex corde verbū fuisse genitū dixit: quā nūc ex ore. sed hae translationes in diuinis recipiunt. Et verbo editus. imo verbum editū: vt supra dixit verbigena. In pectore. i. in corde sicut supra.

Hymnus octauo Kalendas ianuarias.

Quid est qd̄ artū circulum
Sol iam recurrēs deserit?
Christus ne terris nascitur?
Qui lucis auget tramitem?
Heu quam fugacem gratiam
Festina voluebat dies.
Quā pene subductā facē
Sēsim recisa extinxerat.
Coelum nitescat laetius.
Gratetur et gaudēs humus.
Scandit gradatim denuo
Jubar priores lineas.
Emerge dulcis pusio:
Quem mater edit castitas.
Parens et ipse coniugis. expers
Mediator et duplex genus.
Ex ore quamlibet patris
Sis ortus ⁊ verbo editus:
Tamen paterno in pectore

Sophia callebas prius.
Quæ prōpta coelū condidit
Coelum diemq3 et cætera.
Uirtute verbi effecta sunt
Hæc cuncta. nam verbū deus.
Sed ordinatis seculis
Rerumq3 digesto statu
Fundatur ipse: et artifex
Permansit in patris sinu.
Donec rotata annalium
Transuoluerentur millia.
Atq3 ipse peccantem diu
Dignatus orbem viseret.
Nam cæca vis mortalium
Uenerans inanes venias
Uel aera vel saxa algida
Uel ligna credebat deum.
Hæc dum sequuntur: perfidi
Predonis in ius venerant
Et mancipatam fumido
Uitā barathro immerserant.
Stragem sed istam non tulit
Christus cadentum gentium
Impune: ne forsan sui
Patris periret fabrica.
Mortale corpus induit:
Ut excitato corpore
Mortis catenam frangeret:
Hominemq3 portaret patri.
Hic ille natalis dies:
Quod te creator arduus
Spirauit: et limo indidit
Sermone carnē glutinans.
Sentis ne virgo nobilis

Sophia. sapientia. ꝛ pduxit penultimaʒ cum sit breuis Callebas. i. eras sapiens. nam illud est callere. Quae. s. sophia. Prompta. i. ex corde patris edita. Condidit. quia per illum pater omnia condidit. Iuxta illud Psal. xxij. verbo domini coeli firmati sunt. Uerbum deus. Ioannes. pri. et deus erat verbū. Ordinatis seculis. i. mundi series ex qua dependent secula. Digesto. i. rebus in suo loco dispositis. Fundatur ipse. s. rerū status. Artifex. s. patris verbū eiusdēq3 filius. In sinu. vt supra in corde siue in pectore. hoc est in patre. Iuxta illud. nescis quod ego in patre et pater in me est. Annualium. pro annorū cum sint annales historię per annos singulos digestę. Naʒ cęca. haec causa est cur venit quia ignorabant mortales verū dei cultū. Naenias i. res inanes quales sunt nenię mulierculařum. Aera. statuas aereas. In ius. in potestatem. lucanus. iusq3 datū sceleri

Mancipatam. obnoxiā ꝛ subiectā. Impune. quia vltus est vicem humanā spoliando inferos et vindicando nos a potestate diaboli. Fabrica patris. homo factus ad illius imaginem. Excitato corpore. i. ascito et assumpto. Hic ille natalis christum alloquitur dicēs. hic est ille natalis dies: in quo pater. Arduus creator. i. summus pater. Spirauit te. progenuit te. nam fili⁹ generatꝰ spiritus sanct⁹ spiratur. Et indidit limo. i. īmisit in carnem humanā. ex limo compactā. Glutinans carnem sermone. i. hominem verbo coniungens. sed illud non est factum die in quo natus est: sed in instanti conceptiōis autor tn̄ alludit ad illud psalmi secundi. dominus dixit ad me filius meus es tu et ego hodie genui te.

Per fastidia. non quod virgini contigerint fastidia: quę pregnātibus solent: de quibus dixit Vergili⁹ in bucolicis matris longa decem tulerant fastidia mēses sed loquitur ex more aliorū foeminarum. sicut quod dicit Enixa est puerpera. et alibi enixa puerpera regē nō qđ in partu fuerit ille nixus cū dolorib⁹ qui aliis foeminis contingit: sed quod salua integritate peperit quemadmodū et caeterę mulieres. Decus pudoris. i. virginitatis intactę. Crescere honore partus. i. christi nati. q. d. non solum virginitas permansit eadem q̄ prius sed etiā aucta est honore qm̄ virgo et mater. Quanta gaudia. s. non solum matris sed omnium. mortaliū. Nouellū saeculū. qz oīa renouata sunt iuxta illud Esaye. xliij. ecce ego noua facio omnia. et nunc orientur et Vergili⁹ in bucolicis toto surget gens aurea mundo. Vagitus ille. s. qui in reliquis mortalibus est auspiciū futurae calamitatis. in christo fuit exordium orbis vernantis. i. renascentis. Plinius libro. vij. in principio. Nam illud significat vernare. qm̄ flos aetatis veri assimulatur. vnde subdit mundus depulit veternū pro vetustatē. alioqui veternus est torpor qui contingit hydrope laborantibus vnde Vergi. li. pri. geor. nec torpore graui passus sua regna veterno. Floribus. aemulatio est vergiliana in bucolicis. at tibi pria puer nullo munuscula cultu florentes hederas passim cū baccare tellus primaqz ridenti colocasia fundet acantho. et infra ipsa tibi blandos fundent cunabula flores. Syrtium harenas. syrtes in aphrica loca ab ipsa natura vt ait Lucanus. li. ix. ad sterilitatem dānata tunc factę sunt fertiles. Fragrasse. i. odorem spirasse: vt Vergili⁹. redolentqz thymo fragrantia mella. Sensere. quia mollita sūt et rigorem deposuerunt. Obduxit herbam cotibus. i. terit cotes herbis. Vergi. in bucolicis. obducat pascua iunco. sudās

Natura per fastidia
Pudoris intactum decus
Honore partus crescere?
O quanta rerum gaudia.
Aluus pudica continet:
Ex qua nouellum seculum
Procedit et lux aurea.
Vagitus ille exordium
Vernantis orbis prodidit.
Nam tunc renatus sordidum
Mundus veternum depulit.
Sparsisse tellurem reor
Rus omne densis floribus:
Ipsasqz harenas Syrtium
Fragrasse nardo et nectare.
Te cuncta nascentem puer
Sensura dura et barbara.
Victusqz saxorum rigor
Obduxit herbam cotibus.
Iam mella de scopulis fluunt.
Iam stillat ilex arido
Sudans amomum in stipite.
Iam sunt miricis balsama.
O sancta prę sepis tui
Aeterne rex cunabula:
Populisqz per seculum sacra:
Mutis et ipsis credita.
Adorat hec brutum pecus
Indocta turba scilicet

amomū ad illud vergilij respicit. assyriū vulgo nasceretur amomū. Myricis et hoc ad illud pinguia corticibus sudent electra myricis Mutis et ipsis credita. quia etiaz ipsa animalia muta crediderūt in presepibus illis iacere christū deū et hoiez vnde subdit. Adorat haec &c.

Adorat excors natio:
Uis cuius in pastu sita est.
Sed cum fideli spiritu
Concurrat ad præsapia
Pagana gens et quadrupes:
Sapiatq; :quod brutũ fuit:
Negat patrum prosepia
Perosa præsentem deum.
Credas venenis ebriam
Furijs ve lymphatam rapi.
Quid prona per scelus ruis:
Agnosce si quicquam tibi
Mentis resedit integræ
Ducem tuorum principum.
Nũc quē latebræ ⁊ obstetrix
Et virgo foeta et cunulæ
Et imbecilla infantia
Regem dederunt gentibus:
Peccator intueberis
Celsum coruscit nubibus
Deiectus ipse et inritis
Plangens reatum fletibus.
Cum vasta signum buccina
Terris cremandis miserit.
Et scissus axis cardinem
Mundi ruentis soluerit.
Insignis ipse ⁊ preminens
Meritis rependet congrua
His lucis visum perpetis:
Illis gehēnam ⁊ tartarum.
Iudæa tunc fulmen crucis
Experta quid sit senties.
Quem te furoris præsule
Mors hausit et mox reddidit.

quod aũt dr̃ bouē et asinũ fuisse in presepi allegatos: nõ dicit euãgelista. sed sumptũ est ex eo qd̃ scribit Lucę. cap. ij. q̄ mater reclinauit īfantē recēs natũ ī pręsepio et ex eo qd̃ legit̃ Esaie. i. cognouit bos possessorē suũ et asin⁹ pręsepe dñi sui. Excors natio. quę p asinũ itelligit̃ et bouē In pastu. q̄ nihil habēt ratiõis s; causa vētris mouent̃. Sed cũ. sensus est qd̃ pagani hoc ē magi q̄ erāt perse venerũt adoraturi xp̄z. et q̃drupedes etiā cognouerũt possessorē suũ. Sed ꝓsapia patrũ. i. posteritas patriarcharũ. Perosa deũ presentē q̄ in bethleē nat⁹ est. q. d. i media iudęa. Ebriā venenis. i. q̄si veneficio mentē alienataȝ habere. Lymphatā. i. furiosā tractũ a canibus rabie percitis: q̄ limphā. i. aquā fugiunt vnde a graecis hydrophobi vocantur. i. aquam timentes. Resedit. i. remansit. hoc est si tota non abijsti in insaniam Ducem principum. ex eo quod supra dixit ex auctoritate prophetę Mathei. v. ex te inquit exiet dux qui regat populũ meũ israel. Obstetrix. atqui nulla legitur obstetrix interfuisse in ortu christi: sed ipsa virgo sibi ipsi obstetricata est. Gentib⁹. aut peculiariter gentilib⁹ aut cunctis. Fletibus irritis. i. nihil proficientibus. Buccina. vt apostolus dicit pri. cor. xv. omnes quidem resurgemus in momento in ictu oculi. in nouissima tuba. et pri. thes. iiij. Ipse dñs in tuba dei descendet de coelo. Scissus axis. nõ quod mũdus soluend⁹ est sed quod in aliā formā mutand⁹. Meritis. bonis aut malis. nā demeritũ latine nõ dr̃. p eo qd̃ opponit̃ bene merito. Senties nõ simpliciter s; cũ maxiõ dolore. Quē. s. xp̄z. Mors hausit ⁊ reddidit q̄ de eo dixit ꝑpheta ero mors tua o mors morsus tuus inferne. ⁊ illd̃ quod Ecclesia canit. qui mortē nostrā moriendo destruxit ⁊c. Te praesule furoris. sub. o iudea que per furorē christũ crucifixisti.

Hymnus in epiphania dñi.

Quicunq christum. Carmen est quale illud ales diei et superior. Canendũ est in festo epiphanie. Multa in laudẽ stelle dicit: ex qua magi cognouere christum esse natum et qua duce vt illũ adorarẽt in bethleem venerũt: quẽ locũ laudibus effert: quod fuerit christi genitale solum. deinde infantium occidionẽ prosequitur. Et christuz in mose dicit fuisse figuratũ ponitq vtriusq multas conueniẽtias. Et tandẽ oẽs ad christi laudes hortatur indifferẽter. Queritis sicut magi querebant. Signũ .s. stellã. Glorie perennis .i. xpi: qui est gloria patris. Rotam solis idest currum. Secuta lunã .i. cursum noctis cui luna preest. nam ad hoc creata est vt preesset nocti. et quẽadmodũ luna sequitur solem. ita et illam stelle. Arctoa sydera .i. due arcti hoc est maior et minor. Motibus retortis. quia rotãtur circa polum mundi. Obire nolint .i. occidere. vnde et obitus stellarũ sepe pro occasu illarum ponitur. stelle aũt ille siue cõstellationes nunquã occidũt nobis. sed quãuis nõ occidant tamẽ per diẽ nõ videntur subtrahente illa solis luce. et per noctem aliquãdo nõ apparent quia subducuntur nubibus. stella aũt christi index et per diẽ et per noctẽ semper lucebat. Aeternum. nomẽ pro aduerbio. sed hic nõ proprie ponitur sed pro perpetuo dũ ea fuit opus. nã postea in ea est resoluta ex quibus fuit cõposita elementis nunquã mergitur sicut alie stelle. Obductã facẽ .i. splendorẽ. Tristis cometa. qui a tristi aliqd semp minatur cũ apparet. Intercidat .i. pereat siue cedat. Sirio vapore. sirius stella est in ore canis pestilens. de qua vergilius .iij. eneidos. tũc steriles exurere sirius agros. Sub luce dei .i. stella q deũ natũ demonstrat. Magi persici. nã magi et nomẽ est patrie et nomẽ pfessionis. sũt enĩ magi psarum

Hymnus epiphanie.

Quicunq Christũ queritis:
Oculos in altum tollite.
Illic licebit visere
Signum perennis glorie.
Hec stella que solis rotam
Vincit decore ac lumine:
Venisse terris nuntiat
Cum carne terrestri deum.
Non illa seruit noctibus
Secuta lunam menstruam:
Sed sola coelum possidens
Cursum dierum temperat.
Arctoa quamuis sydera
In se retortis motibus
Obire nolint: attamen
Plerumqz sub nymbis latent.
Hoc sydus eternum manet.
Hec stella nunquã mergitur.
Nec nubis occursu abdita
Obumbrat obductam facem.
Tristis cometa intercidat.
Et si quod astrum sirio
Feruet vapore. iam dei
Sub luce destructum cadat.
En Persici ex orbis sinu
Sol vnde sumit ianuam
Cernunt periti interpretes
Regale vexillum magi.

Quod vt refulsit: cæteri
Cessere signorum globi.
Nec pulcher est ausus suam
Conferre formam lucifer.
Quis iste tantus inquiunt
Regnator astris imperans:
Quem sic tremunt coelestia:
Cui lux et aethra inseruiunt:
Inlustre quiddam cernimus:
Quod nesciat finem pati.
Sublime. celsum. interminuz.
Antiquius coelo et chao.
Hic ille rex est gentium
Populi quæ rex iudaici
Promissus abraæ patri:
Eiusqꝫ in æuum semini.
Aequanda nam stellis sua
Cognouit olim germina
Primus sator credentium
Nati immolator vnici.
Jam flos subdit dauidicus
Radice iesse editus
Septriqꝫ per virgam virens
Rerum cacumen occupat.
Exin sequuntur perciti
Fixis in altum vultibus:
Qua stella sulcum traxerat.
Claramqꝫ signabat viam.
Sed verticem pueri supra
Signum pependit imminēs.
Pronaqꝫ submissum face
Caput sacratum prodidit.
Videre quod postqꝫ magi:
Eoa promunt munera.

pepuli arti magicę deditissimi. Vexillum signum quasi vex illum. Caeteri globi. quia vt mathematici probant stellę globosę siue sphericę sunt. Lucifer pulcher. quem vt Vergilius inquit venus ante alios astrorum diligit ignes. et Aristoteles. v. ethicorum. Neqꝫ lucifer neqꝫ hesperus ita admirabilis vt est iusticia. quã iri pulcherrimę comparat. Lux et aethra. idem prope significant. nã aethra splendor aetheris est. Vergilius. iii. enei. et lucidus æthra siderea polus. Cernimus illustre. i. stellam quę designat deū immortalē. Et chao. ex quo Anaxagoras dixit deum cuncta creasse. Eius semini. i. posteritati. cuz dixit illi deus in semine tuo benedicētur omnes gentes. Sua germina. i. suos nepotes. Aequanda stellis ex Genesi. ca. xv. suspice coelum et numera stellas si potes. sic erit semen tuum ꝛc. Primus sator credentium. i. qui primus deo credidit. Radice iessae. ex eo quod scribitur Esaie. cap. xi. Egredietur virga de radice iessę. Stella sulcum traxerat. Vergilius. ii. enei. tum longo limite sulcus dat lucem. Signum. i. stella. Prona face. i. splēdore stelle sub misso. Prodidit ostendit.

Aurum regium. i. coronarium et quod regibus offertur. Indolem trinā. i. tria insignia futuræ virtutis tuæ. nam signuz est indoles futuræ probitatis. nam christus homo deus rex et mortalis erat.

Maior magnarum vrbium. i. maxima. vt sit comparatiuū pro superlatiuo. ex eo quod scribitur Michee. v. et citatur ab euangelista. Math. cap. ij. tu bethleem ephrata paruulus es in milibꝰ iuda. ex te mihi egredietur qui sit dñator in israel

Incorporatum coelitus. i. humanatuz vt dicunt graeci a spiritu sancto. Te altrice. te procreante. Hunc et prophetis. ordo est. Testator. i. deꝰ pater. q̄ testimonium filio perhibuit. d. hic est filius meꝰ dilectus. ⁊c. Et sator. i. genitor. Iubet hunc. i. christum. Adire regnum. iuxta illud Mat. vlti. mihi data est omnis potestas in coelo et in terra. Et cernere. i. discernere et iudicare. ex eo quod scribitur Ioh. v. pater omne iudicium dedit filio.

Prophetis testibus et signatoribus. ad illud alludit quod testes qui adhibebantur testamento signabant illud. Iuuenalis me prior ille signabit. Dia. aerea vnde et sub dio et sub ioue dicimus aliq̄d fieri. i. sub aere vel sub coelo et non sub tecto. Ad exitū. i. occasū qua parte sol exit a nobis hoc est a nostro hemispherio.

Tartara et coelum. nam eo vsqꝫ regnū christi penetrat dicente apostolo ad philipē. ca. ij. vt in nomine iesu omne genu flectatur coelestium terrestrium et infernorum. Nomen israel. i. populū iudaicum ⁊ diximus ex Michea ex te mihi egredietur qui sit dominator in israel.

Straticꝫ votis offerunt
Tus myrrhā et aurū regiū.
Agnosce clara insignia
Uirtutis ac regni tui
Puer o cui trinam pater
Prædestinauit indolem.
Regem deumqꝫ adnunciant
Thesaurus. ⁊ flagrans odor
Turis sabæi. ac myrrheus
Puluis sepulchrū prædocet.
Hoc est sepulchrū quo deus
Dum corpus extingui sinit:
Atqꝫ id sepultum suscitat
Mortis refregit carcerem.
O sola magnarum vrbium
Maior betblem: cui contigit
Ducem salutis coelitus
Incorporatum gignere.
Altrice te summo patri
Hæres creatur vnicus
Homo ex tonantis spiritu:
Idemqꝫ sub mēbris deus.
Hunc et prophetis testibus
Iisdemqꝫ signatoribus
Testator et sator iubet
Adire regnum ⁊ cernere.
Regnū quod ambit omnia
Dia et marina et terrea
A solis ortu ad exitum
Et tartara et coelum supra.
Audit tyrannus anxius
Adesse regnum principem;
Qui nomen israel regat:
Teneatqꝫ dauid regiam.

Exclamat amens nuncio
Successor instat. pellimur.
Satelles in ferrum rape.
Perfunde cunas sanguine.
Mas omnis infans occidat.
Scrutare nutricum sinus:
Interqꝫ materna vbera
Ensem cruentet pusio.
Suspecta per bethleem mihi
Puerperarum est omnium
Fraus: nequa furti subtrahat
Prolem virilis indolis.
Transfigit ergo carnifex
Mucrone districto furens
Effusa nuper corpora:
Animasqꝫ rimatur nouas.
Locum minutis artubus
Vix interemptor inuenit.
Quo plaga descendat patens.
Juguloqꝫ maior pugio est.
O barbarum spectaculum.
Inlisa ceruix cautibus
Spargit cerebrum lacteum:
Oculosqꝫ per vulnus vomit.
Aut in profundum palpitans
Mersatur infans gurgitem.
Cui subter arctis faucibus.
Singultat vnda et halitus.
Saluete flores martyrum:
Quos lucis ipso in limine
Christi insecutor sustulit
Ceu turbo nascentes rosas.
Vos prima christi victima
Grex immolatorum tener

Amens herodes prorumpit in exclamationem dicens ego nuncio vobis o iudei. Successor. in regno. Pellimur. s. ex regno. Pusio. puer et sunt casus singulares pro pluralibus figurata vsitata etiaꝫ in sacris litteris. vt Exo. viij. venit musca grauissima in domos. Per bethleem. vnde christus erat oriturus. q. d. ꝛ si in bethleem natus est quem ego timeo mihi successurum tutius tamen est vt omnes pueri abimatu et infra pereant. Districto mucrone. i. euaginato ense. Nuper effusa. i. paulo ante parta. Rimatur. i. quasi per rimas eruit et extrahit. Animas nouas. i. nuper in corpora infusas. Minutis artubus. qui adeo erant parui vt vix esset locus vulneri. Jugulo. i. parte colli anteriori qua erat iugulandus. O barbarum. i. o crudele spectaculum. Cerebrum lacteum. i. lactantiuꝫ infantium. Vomit. oculos. i. reiectas. Arctis faucibus. per quas spiramus et respiramus. Vnda et halitus singultat. quia loco halitus succedebat aqua ex quo necesse erat singultus fieri. Flores martyrum. i. primicie. in limine lucis. i. introitu vite. Vergi. li. vi. continuo audite voces vagitus et ingens infantumqꝫ anime flentes in limine primo. ꝛc. Turbo tempestas.

Palma & coronis. quib' victores donabantur. Inter coxui. ordo est. solus partus virginis integer fefellit ferrum. idest frustratus est. Inter fluenta. idest fluxus sanguinis. coeui. i. eiusdem aetatis. Sic stulta. hoc figuratum fuisse dicit in mose qui vt scribitur exhodi cap. ij a filia pharaonis educatus est: cum rex precepisset quicquid masculini sexus natum esset in flumen proijci. Moses receptor. idest assertor siue recuperator ex aegyptia seruitute. Mens obstetricis. aut mater moses quę pariens sibijpsi obstetricata est. aut alicuius obstetricis quę noluit prodere pharaoni ortum pueri. vt exhodi capitulo primo legitur. Mēs obstetricis sedulę. idest obstetrix sedulę mentis. Cōtumax in tyrannum. idest non obediens illi quod fuit pietatis op' Ad spem glorię potentis. idest qui seruabatur vt per illum fierent dei mirabilia. Sacerdotem. qui res diuinas tractaret & per quem populo legem daret. alioqui aaron peculiaris erat dei sacerdos. Cęso aegyptio. de quo exhodi cap. secundo. vidit inquit moses virum aegyptium percutientem quendā de hebreis fratribus suis quem percussum abscondit in sabulo. Absoluit iugo. idest expediuit ex aegyptia seruitute. Hoste saucio. idest diabolo victo.

Aram ante ipsam simplices
Palma & coronis luditis.
Quid proficit tantum nefas?
Quid crimē Herodem iuuat?
Unus tot inter funera
Impune Christus tollitur.
Inter coæui sanguinis
Fluenta solus integer
Ferrū. quod orbabat nurus
Partus fefellit virginis.
Sic stulta Pharaonis mali
Edicta quondam fugerat
Christi figuram præferens
Moses receptor ciuium.
Cautum & statutum iusserat:
Quo non liceret matribus
Cum pondus alui absolueret:
Puerile pignus tollere.
Mens obstetricis sedulæ
Pie in tyrannum cōtumax
Ad spem potentis gloriæ
Furata seruat paruulum.
Quem mox sacerdotem sibi
Assumpsit orbis conditor:
Per quem notatam saxeis
Legem tabellis traderet.
Licet ne Christum noscere
Tanti per exemplum viri?
Dux ille cæso Aegyptio
Absoluit israel iugo.
At nos subactos iugiter
Erroris imperio graui
Dux noster hoste saucio
Mortis tenebris liberat.

Hic expiatam fluctibus
Plebem marino in transitu
Repurgat vndis dulcibus
Lucis columnam præferens
Hic præliante exercitu
Pansis in altum brachijs
Sublimis Amalech premit:
Crucis quod instar tunc fuit.
Hic nempe Jesus verior
Qui longa post dispendia
Victor suis tribulibus
Promissa soluit iugera.
Qui ter quaternas denique
Refluentis amnis alueo
Fundauit: et fixit petras
Apostolorum stemmata.
Jure ergo se Judæ ducem
Vidisse testantur magi:
Cum facta priscorum ducũ
Christi figuram pinxerint.
Hic rex priorum iudicum
Rexere qui Jacob genus:
Dominæ que rex ecclesiæ.
Templi et nouelli et pristini.
Hunc posteri Effrem colunt.
Hunc sancta manasse domus.
Omnesque suspiciunt tribus
Bissena fratrum semina.
Quin et propago degener
Ritum secuta inconditum
Quæcunque durum feruidis
Baal caminis coxerat.
Fumosa auorum numina
Saxum, metallum, stipitem.

Hic expiatã.s.moses qui populũ ꝑ mare rubũ traiecit: ꝑ quod significabat xp̃i baptismus qd̃ in dulcib⁹ iordanis aquis est postea cõsecratũ. Præferẽs colũnã lucis.de qua luce Esaie cap̃.ix. populus q̃ ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnã.et alludit ad colũnã que præcedebat hebreos exhodi.xiij.et.xxxiij. Hic præliãte.exhod.cap̃.xvij.legit̃ q͂ israel pugnãte cõtra amalech i raphidim cũ leuaret moses man⁹ vincebat isrl̃. si autẽ paululũ remisisset supabat amalech.qd̃ significabat xp̃m: q̃ expansis brachijs in cruce reportatur⁹ erat victoriã suis. Verior iesus .i.saluator.qr et alij saluatores populi dicebant̃ sicut iosue q̃ æque dicebat̃ saluator.sed illi a seruitute corporis hic a seruitute animi liberauit. Post lõga dispendia.i.multos annos tandẽ peperit verã libertatẽ. Suis tribulib⁹.qr venit ad saluandas q̃ perierãt de domo vel q̃ erant ex gẽte sua siue tribu.nã tribules dicũtur ex eadẽ tribu. Jugera ꝓmissa.i.terrã promissionis qd̃ Josue fecit vt in libro iosue legim⁹ sed ꝑ terrã ꝓmissionis nos terrã viuẽtiũ intelligim⁹ hoc est.vitã eternã.

Qui ter q̃ter.i.duodeci lapides quos iosue iussit poni in medio iordãis cũ traiecit flumẽ. de quo iosue cap̃.iiij. ꝑ quos designãtur duodeci aploꝝ noia.stẽmata qr ois ecclie nobilitas inde emanauit. Jure ergo.i.merito magi intellexerũt illũ esse regẽ mũdi cũ viderẽt oia q̃ dicta et facta sũt ꝑ ꝓphetas in illo cõplere. Rex iudicũ. rex regũ et dñs dñantiũ. Templi nouelli.i.ecclie et synagoge. Effrem. litteraturã sequit̃ graecã cũ ab hebreis ephraim dicat̃. Ephraim et manasse filij ioseph q̃b⁹ iacob portiões aequas iussit distribui cũ reliq̃s filijs suis: q̃ erãt duodecim.vt legit̃ geñ.xlix. Suspiciũt.i.venerant̃.sicut ecõtrario despiciũt ꝓ cõtennũt. Quin et ꝓpago.nõ solũ iacob posteritas xp̃m colit s; et gẽtes q̃ colebãt idola

pillados
atados
figura y prodis
expresis

cesserũt illi. Ritũ incõditũ.i.religionẽ falsã ꝫ dẽmonũ ꝓpago illa deserit. Que cunꝙ̃ coxerat aurũ.i.metallũ aliquod in effigiẽ idoli cõflauerat in caminis feruidis. Baal.i.honorẽ ꝛ cultũ demonũ. Numina fumosa.i.statuas antiquas. Juuenales fumosos equitũ cũ dictatore magistros. Judea roma.totũ orbẽ intelligit per has nationes. Laudate. omne genus hominũ ad christi laudẽ inuitat. Nemo post hac mortuus.i.cui omnia viuunt vt canit ecclesia.

Rasum.dolatum.sectile.
In Christi honorem deserit
Gaudete quicquid gentiũ est
Judæa.Roma.ꝛ Græcia.
Aegypte.thrax.persa.scytha.
Rex vnus omnes possidet.
Laudate vestrum principẽ
Omnes beati.ac perditi
Viui.imbecilli.ac mortui.
Jam nemo post hac mortuus.
Finis.

Aurelij prudentij Romanus.

Romane. Carmẽ est quale illd senex fidelis. Romani antiocheni monachi qui sub diocliciano passus est iudice asclepiade martyriũ prosequit. Infra tamẽ dicit sub galerio.s. ꝫn mirũ ꝑsecutio christi anoꝝ que sub dioclitiano coepit:ad galerij principatũ vsꝙ̃ durauit. Cui' fauorem ad dicendũ implorati cũ ipse abscissa lingua sit locut'. ꝛc. Adsertor fortis.i.testis ꝛ illi' fidei defensor. nã adserere est in libertatem vindicare:ꝛ ꝓhibere ne cui libero seruitus indicat. Tu fautor.i.mihi fauẽs Oris elinguis.i.q loq nescio tuas laudes. Cõptũ.ornatũ ꝛ elegãs. Mira laudũ.i. miras laudes.vel miracula.ꝓpter que laudãdus es. Mutos eloq scis.i.expertus es:cũ tibi fuit abscissa lingua. Plectrũ palati.i.linguam: qua in loquẽdo vtimur quasi plectro in musicis instrumẽtis. Persius pictꝫ plectrem linguæ.et plini' plectea linguꝫ dixit palati ꝛ faucib ad que loca lingua illisa format voces. Silentiũ.quia nihilominus abscissa lingua christũ confitebatur vt in eius vita ex Eusebio legimus. Vox testis veritatis.vnde Mar.de elinguate.nescit tu populũ quod tacet ille loqui.ꝛ de Cicerone idem.incipient omnes pro Cicerone loqui etiã si illi caput sit auulsum. Herẽs linguꝫ debili.iuxta illd psalmi.xxi. Lingua mea adhesit faucib'.ꝛ ps.cxxxvi adhereat lingua mea faucib' meis.modis absonis.i.versib' absurdis.ꝛ male sonãtibus.

Au.Pru.V.C.Romanus Martyr.

Omane Christi fortis adsertor dei
E linguis oris organũ fautor moue.
Largire comptũ carmẽ infantissimo.
Fac vt tuarũ mira laudum concinã.
Nam scis ꝛ ipse posse mutos eloqui.
Plectrum palati.ꝛ fauciũ sæuus tibi
Tortor reuulsit:nec tamen silentium
Indixit ori.quo tu fatebaris deum.
Vox veritatis testis extingui nequit:
Nec si recisis palpitet meatibus.
Sic noster hærens sermo linguæ debili
Balbutit:ꝛ modis laborat absonis.

Superno rore.i.diuina gratia mihi a tuo christo obtenta. Lacte spirituali.nō corporeo qui cibus est corporis. Vox rauca.vertetur in tinnulā & sonorā. Laxabit. extendet quod erat contractū.& impeditū. Praecepta. Ordo est.euangelista Matheus.cap̄.x. cum tradent vos nolite cogitare quomō aut quid loquamini. Ipsum messian.i.christū qui dr̄ hebraice messias. Nolite ꝓuidēter querere verba.i.nō prouideatis & premeditemini quid sit loquendū. Sacramentū meū.i.legem quā ego vobis ꝑmisi reuelaui. Ego suggerā.i. subministrabo. Imparatis. impremeditati. Sed mea lingua.patens facundie xp̄o.i. per xp̄m. nā vt stet carmen mea lingua casus nominādi est:vt nō possit legi christ⁹ vt oēs codices hn̄t: Ipse.s.christus.explicabit quos tumultus demon mouerit in supremo spiritu. idest cū martyr moreretur. aut dū ipse demon vinceretur a martyre qz dicit dū domat. & quod subdit demon dico pestis peior in nouissimo furore. qd̄ magis declarat per similitudinē anguis vulnerati. Quassando.i.hastile labefactando. sed quo magis hastile quassat eo profundius vulnus sedet.nec sentit.legendum sic. Et non sentit pericula morsuum.i. morsus alioqui periculosos esse cassos.idest inanes.quia inaniter mordet hastile. Galerius.cesar qui creatus cum constantio augustus imperium totius orbis cum illo partitus est.ita vt gallias.italiam & aphricam constantius illyricum & asiam galerius obtineret. In omnem mundum qui tunc erat sub dicione romanorum.

Sed si superno rore respergas iecur:
Et spiritali lacte pectus inriges:
Vox impeditos rauca laxabit sonos.
Euangelista scripsit ipsum talia
Praecepta Messian dedisse apostolis.
Nolite verba:cum sacramentum meum
Erit canendum:prouidenter quaerere.
Ego imparatis quae loquātur: suggeram.
Sum mutus ipse:sed potens facundiae
Mea lingua Christo luculenter disseret.
Ipse explicabit quos supremo spiritu
Daemon tumultus: dū domatu mouerit
Furore pestis peior in nouissimo.
Sic vulneratus anguis ictu spiculi
Ferrum remordet:& dolore saeuior
Quassando pressis immoratur dentibus.
Hastile fixum sed manet profundius:
Nec cassa sentit morsuum pericula.
Galerius vrbis forte Romanae statum
Ductor regebat (vt refert antiquitas)
Immitis.atrox.asper.implacabilis.
Edicta late mundum in omnem miserat.
Christum negaret quisqz mallet viuere.

Hæc ille serpens ore dictat regio:
Qui mortuorum de sepulchris exiens
Clamabat: quid ante tempus aduentu cito
Mea regna soluis? parce fili altissimi:
Vel possidere corda porcorum iube.
Præfectus istis imminens negotijs
Asclepiades ire mandat milites:
Ecclesiatenus quæ de sacrarijs
Raptare plebem mancipandam vinculis:
Ni disciplinam Nazarenam respuat.
Mox ipse templum cogitans inrumpere:
Et dissipare sancta sanctorum studens
Armis profanis præparabat impijs
Altaris aram funditus pessundare:
Foresq; et ipsas in ruinam soluere.
Præcurrit index his repente cognitis
Romanus sacræ heros excellentiæ:
Venire in armis perduelles nuntiat:
Animos pauentum præstruens hortatibus:
Stent vt parati: ne ve cedant turbini.
Conspirat vno foederatus spiritu
Grex Christianus agmen imperterritum
Matrum. virorum. paruulorum. virginum.
Fixa et statuta est omnibus sententia
Fidem tueri: vel libenter emori.
Refert repulsus miles ad subsellia
Plebis rebellis esse Romanum ducem:
Flagrare cunctos peruicaci audacia:
Iugulos retectos obstinate opponere:
Quo gloriosa morte fortes oppetant.
Præceps iubetur inde Romanus rapi:
Solusq;: et incitator: et fax omnium
Pro contumaci plebe causam dicere.
It non resistens: seq; vinciri petit:

Ille serpens. i. diabolus ore regio. i. per os principis dictat. vt notarij scribant edictum: edictum autem erat vt qui mallet viuere negaret Christum.

Qui exiens de sepulchris. Mat. ca. viij. et Marci. v. hoc quo pacto gestum est narratur. Mandat ire. et raptare. i. rapere de ecclesia et de sacrarijs. Plebem s. christianam

Precurrit index. i. ipse nunciat futuram pestem et munit animos christianorum. Repulsus miles. i. milites vergili⁹ vterumq; armato milite complent. Ad subsellia. i. ad tribunal asclepiades. Opponere iugulos. i. offerre sub audi refert. Fax omnium. i. inflammator et incentor.

Manus in tergū. vt vinceretur. vergilius. iuuenē post terga reuinctū. Amor coronę. i. ipse qui cupiebat subire martyriū. Artē lictoris. i. facit quod lictor debuit facere. Vngulis bisulcis. i. bifidis aut forcipatis quod genus tormenti crebro in martyribus legitur. Irrumpit altū limen. i. iudicis pretoriū ingreditur. Preconibus. qui plerūq3. i. ipsi carnifices sunt. Ob ora. i. ante faciē iudicis. Infame monstrum. ignominiose martyrē alloquitur iudex. Vilis. parui precij homo. Intestabilis. idest infamis quippe qui vel ex hoc facto non habes ius testandi. Ventilator. idest tranquillitatis vrbis & ciuium cōmotor & concitator tumultus. Legibus. subaudi imperatoriis. Frequentia illiterata. idest christiani vulgus imperitum. Credidit subaudi te predicante. Quiddā populare. i. indoctū & stolidum & quale populus sapit & nō quale sapientes. Autumant. i. dicunt. Ceu gigātes. quia nihil aliud est volūtati deorū resistere nisi gigantum more diuis bellū mouere. Et victi obruantur. sicut gigātes fulminati sunt a ioue qui fulminibus montes deiecit per quos volebāt in coelum ascendere. Quos. scilz ciues.

Flexas & vltro torquet in tergum manus.
Amor coronæ pene præuenit trucem
Lictoris artem sponte nudas offerens
Costas bisulcis execandas vngulis.
Irrumpit altum limen: & præconibus
Stupore mutis ipse tortorem trahit.
Adstanti ob ora sic tyrannus incipit.
Infame monstrum. vilis. intestabilis.
Tu ventilator vrbis & vulgi leuis
Procella mentes inquietas mobiles:
Ne se imperita turba dedat legibus.
Populare quiddam sub colore gloriæ
Inlitterata credidit frequentia:
Et se per æuum consecrandos autumāt:
Si bella diuis ceu gigantes inferant:
Victiq3 flammis obruantur montium.
Hoc tu parasti perdite spectaculum
Cladis cruentæ de necandis ciuibus:
Quos vt profanos impiati. & seculi
Reos necesse est te magistro interfici?
Tu ansa mortis. tu malorum signifer.
(Ni fallor) æquū est: vt qđ author īprobus
Tolerare multos compulisti: vt carnifex
In te recurrat. proq3 tantis cædibus:
Quæ mox futuræ: primus exitum luas.
Feras & ipse quod ferendum suaseras.
His ille contra reddit ore libero.

Profanos. i. a te pphanatos & factos reos seculi ipiati. i. religiōis false inductę a te. Te magistro. i. te artifice tātorum malorum. Ansa mortis. i. p quē illi mortē apphēdēt quasi p ansam quandā. Quę mox futurę. subaudi sūt in tuos discipulos. Luas exitum. idest mortem.

Amplector.i.volo et amo. Si me consulis.idest si mihi credis. Domum sanctam.idest ecclesiam. Factus noster.idest christianus. Uncis vinculisque crescere.i.quod vndique distraherentur et sic membra extenderentur. Venusta prosapia.idest honesta ex familia et bene de ciuibus merita. neque licere talem virum ita puniri. Noxialem stipitem idest eculeum. Poena plebeia.i. qua plebei plectuntur. Tundatur terga. synecdoche per verbum passiuum. Plumbo.idest plumbatis. Extuberet. turgescat contusionibus. Persona quæque. idest cuiuscunque conditionis sit. Plectitur competenter. idest plecti debet. Magnique refert.idest differentia magna est. Gradu. idest conditione et statu. Forma reorum, idest genus vnumquodque reorum datur tormentis sed diuersorum generum. Erect⁹. ex tormentis quib⁹ erat incuruatus. Infit.idest incipit loqui. Absit.id est non est vera nobilitasque prouenit ex parentibus aut quæ legibus humanis definitur.sed generosa secta christi nobilitat viros.

Amplector o præfecte:nec me subtraho
Ut pro fideli plebe solus immoler.
Dignus subire cuncta: si me consulis:
Quæcunque vestra iusserit crudelitas.
Intrare seruis idolorum ac demonum
Sanctā salutis nō licet nostræ domū:
Ne polluatur purus orandi locus.
Confido in sancto spiritu nunquā tibi
Dandū:vt beatū limē attingas pede:
Nisi forte noster factus in nostrū gregē
Mereare sumi:quod pater faxit deus.
Incensus his Asclepiades iusserat
Euiscerandū corpus eculeo eminus
Pendere:et vncis vinculisque crescere.
Apparitores sed furenti suggerunt
Illum venusta nobilem prosapia
Meritisque multis esse primū ciuium.
Iubet amoueri noxialem stipitem:
Plebeia clarū poena ne damnet virū.
Tundatur inquit terga crebris ictib⁹:
Plūboque ceruix verberata extuberet.
Persona quæque competēter plectitur:
Magnique refert vilis an sit nobilis
Gradu reorum forma tormētis datur.
Pulsatus ergo martyr illa grandine
Postquā inter ict⁹ dixit hymnū plūbeos
Erectus infit.absit vt me nobilem
Sanguis parētū præstet:aut lex curiæ.
Generosa Xpi secta nobilitat viros.
Si prima nostris quæ sit in cunabulis

Textu stematis.i.seriem auoꝝ recensere velis. Ab ore patris.quādo primū creauit hominē inspirando in eum spiraculū vitę.cui qui nō obedit ille ignobilis.⁊ hęc est vere nobilitatis origo.sed accedit inquit huic nobilitati decus insigne si quis mortē oppetat in testimonium vere religionis. Ut magistratus venit.vt tu nunc venisti: si vulnera ignis et ferri inusta signent hoc est insignē reddant probū testē nominis cōfitendi.s.xpi. ⁊ mors in

Origo textu stēmatis recenseas:
Dei parentis esse ab ore coepimus.
Cui quisqȝ seruit:ille vere est nobilis.
Patri rebellis inuenitur degener.
Honos deinde stēmati accedit nouus:
Et splendor ingēs: vt magistratus venit:
Si confitendi nominis testem probum
Signent inusta ferri ⁊ ignis vulnera.
Et vim dolorum mors sequatur inclyta.
Caue benignus esse peruerse velis:
Nec mi remissus leniter peperceris.
Incūbe membris tortor: vt sim nobilis.
His ampliatus si fruar successibus:
Genus patris matrisqȝ floccifecero.
Hæc ipsa vestra dignitatum culmina
Quid esse censes? nonne cursim transeūt
Fasces.secures.sella.prætexta.togæ.
Lictor.tribunal.⁊ trecenta insignia
Quibus tumetis: morqȝ detumescitis?
Cum consulatum initis: vt vernæ solent:
(Pudet fateri) farre pullos pascitis.
Aquila ex eburna sumit arrogantiam

clyta sequatur vim dolorū.i. vulnerum copiā. Peruerse benignus.i.maleuolens benignitati tuae.quā nolo ergame exerceas. Ut sim nobilis vera nobilitate que ex preclare gestis cōparat. Ampliat⁹.honoratus vnde amplitudo pro honore. His successib⁹.i.ad vota venientib⁹ felicitatibus. Cursim cito.quia annui sūt magistratus.imo ⁊ si ꝑ vitā durent breues tamē sūt. Fasces secures.isignia consulū ⁊ praetorū. Sella curulis.que aedilium erat.vnde aediles curules dicti. Pretexta toge insignia erant triūphantiū.Liui⁹.lib.iij.ab vrbe con. triūphantes inqt toga ꝑtexta.⁊ tunica palmata ⁊ toga picta ⁊ corona triūphali laureaqȝ honoratos fuisse scribit Iuue.ꝑtexta ⁊ trabeę.fasces.lectica tribunal.Erat aūt trabea regū ex purpura ⁊ albo.augurū ex cocco ⁊ purpura.deoꝝ ex purpura tm̄.vt notat serui⁹.Tribunal.vñ reddūt iudicia a ꝑtorib⁹ maris.Lictor.q̇ ꝑferebat insignia cōsulū.⁊ erāt.xij.sicut ⁊ fasces ⁊ secures. Tumetis.supbitis.Detumescis.cū defūcti estis magistratu.Cū cōsulatū initis.i.incipitis cōsulatus officia exercere.Pascitis pullos farre.ꝑ pullarios q̄ nihil magnū inchoabāt priꝰ q̇ pullos cōsulerēt ex tripudijsqȝ captarēt auspicia. Ut vernę solēt.q̄ illō poti⁹ seruoꝝ officiū est ꝙ liberoꝝ. Aqla ex eburnea.Triūphātes nāqȝ vt scribit Liui⁹.lib.iij.scipionē eburneū ꝑferebāt extante in sūmitate aqla ex eadē materia.de qua Iuue.da nūc ⁊ volucrē sceptro que surgit eburno.

Osse beluę.i.ebore ex cuius materia erat sceptrum et aquila. Figura alitis.i.aquilę. Iam si suberis.ordo est.quid ego existimē esse proiecti᷒.i.abiecti᷒ et vilius vobis: si iaceatis proni et adorantes ad pedes sigillorum.et statuarū suberis.i.ex materia suberna delatorū.siti infra quercū sectilem.i.statuā factam ex querus materia. Nudare plantas.hoc in sacris cybeles matris deorum fiebat.Et est ordo ego scio proceres togatos i.principes romanos.nudare plantas.i. incedere nudis pedibus. In sacris matris idee.i.cybeles magne deorū matris. Ante carpentum.i.currū in quo precedente pompa eius simulacrum p mediā vrbē vehitur. Lapis nigellus.i.statua ex nigro lapide. Muliebris oris.i.foeminee similitudinis. Clausus argēto.i.capsula argentea. Euehend᷒ essedo.i.curro per mediā vrbem. Sedet.s.i cathedra imposita currui. Ad lauacrum.nam statua cibeles ad almonē fluuiū deferebatur lucanus i primo Et lotam paruo reuocant almone

Gestator eius:ac superbit beluę
Inflatus osse:cui figura est alitis.
Iam si suberis ad sigillorum pedes
Iaceatis infra sectilem quercum siti:
Quid esse vobis ęstimem proiectius?
Nudare plantas ante carpentum scio
Proceres rogatos matris idęę sacris.
Lapis nigellus euehendus essedo
Muliebris oris clausus argento sedet:
Quem dū ad lauacrū pręeūdo ducitis
Pedes remotis atterentes calceis
Almonis vsq; peruenitis riuulum.
Quid illa turpis pōpa:nempe ignobiles
Vos esse monstrat:cum luperci curritis.
Quem seruulorum non rear vilissimum:
Nudus plateas si per omnes cursitans
Pulset puellas verbere actas ludicro?
Miseret tuorum me sacrorum et principum
Morumq; roma seculi summum caput.
Age explicemus:si placet: misteria

cibelen. Illa pompa de qua statim dicturus sum. Cum curritis luperci.i.lupercalia.exercitis quę erant sacra panes lycaei.et per lupercos sacerdotes fiebant vnde lupercalia dicta. Quem.s.ex vobis.non rear vilissimum seruulorum.q.d.in eo estis viliores seruis.

Nudus.nam luperci mense februario nudi per vrbem discurrebant vt scribit Ouidius in secundo fastorum: cum hircina pelle. Pulset puellas. nam vulgo persuasum erat si puellę a luperco in manu pulsarentur mox posse fieri foecundas. Ouidi᷒. Nupta quid expectas non tu pollentibus herbis nec prece nec magno carmine mater eris. Excipe foecundę patiēter vulnera dextrę iam socer optatum nomen habebit aui. Iuuenalis quoq; nec prodest agili palmas prębere luperco. Verbere ludicro.i.pulsatione per ludum.

Summum caput.saeculi.i.mundi huius princeps. Age o prefecte o asclepiades sub quo iudice causam meam ore. Misteria vestra.i.sacra vana.

Nequid sordium. i. sordidos deos. Vultuosus. i. vultu mirabundus. Supinus. superbus. Juuenalis. et multum referens de mecoenate supino. Rigens. rigidus asper et durus. Ratione. argumētationibus. non viribus a furore procedentibus. Patris et christi. quem dixit supra suum esse patrē hoc est creatorē. et a quo est nobilitas. Stuprorū. quia sic multi deorum secundū vos procreati sunt. vt bacchus a ioue ex semele. hercules ab eodem. ⁊ ex alcmena. Nubunt puellę. vt proserpina plutoni hebe herculi. Luduntur. vt europa agenoris ab ioue. ⁊ aegina ab eodem. Amasionū. i. deorum amatorum illarū. Incesta feruent. i. frequentantur. Vergili' pri. enē feruet opus. Furta moechorum. vt mars qui venerem vulcani adulterauit. et iupiter alcmenā amphitryonis. Fallit marit' iupiter relicta vxore nymphas comprimens. Vxor iuno callisto et semelen et alias complures. Adulteros. propter martem dicit: fuit a vulcano retibus implicitus vt iiij. meta. ouidius. Cespes fumet. nā ex cespitibus fiebāt arae in quib' erat sacrificandū Juuenalis. qua festus promissa deis animalia cespes expectat. Delphos. vbi colit apollo ad radices montis parnassi. Ephebi palestrici. hyacinthi pueri quē in ludo disci p errorē phoebus occidit de quo multa Ouidius in. x. meta. effoeminauit. i. stuprauit. Licētia gymnadis. i. in ludo gymnastico hoc est in disci ludo in quo multa licēter tali cōmittunt. Impuratus. īpurus et turpis deus. Dicauit. i. vt vocis diutis cosecrauit mercede stupri. Succubam. i. concubinū siue cynedum florulentū. i. in florem sui nominis conuersum.

Praefecte vestra. iam necesse est audias
Nolis velis nequid colaris sordium.
Nec terret ista: qua tumes vesania.
Quod vultuosus. quod supinus quod rigens.
Tormenta leti comminaris asperi.
Si me mouere rebus vllis niteris:
Ratione mecum: non furore dimica.
Jubes relictis patris et Christi sacris.
Vt tecum adorem foeminas ac mille mares
Deas deosque deque sexu duplici
Natos nepotes abnepotes editos
Et tot stuprorum sordidam prosapiem.
Nubunt puellae. saepe luduntur dolis.
Amasionum comprimuntur fraudibus.
Incoesta feruent. furta moechorum calent.
Fallit maritus. odit vxor pellicem.
Deos catenae colligant adulteros.
Ostende quaeso quas ad aras praecipis:
Veruece caeso fumet vt cespes meus?
Delphos ne pergam? sed vetat palaestrici
Corrupta ephoebi fama: quem vester deus
Effoeminauit gymnadis licentia.
Mox fleuit impuratus occisum graui
Disco: ⁊ dicauit florulentum succubam.

Conductus idem pauit alienum pecus.
Furem deinde perditi passus gregis
Segnis bubulcus tela et ipsa perdidit.
An ad cybellis ibo lucum pineum?
Puer sed obstat gallus ob libidinem
Per triste vulnus perꝙ sectum dedecus
Ab impudicæ tutus amplexu deæ.
Per multa matri sacra plorandus spado.
Sed credo magni limen amplectar Jouis:
Qui si citetur legibus vestris: reus
Laqueis minacis implicatus Juliæ
Luet seueram victus et scantiniam
Te cognitore dignus ire in carcerem.
Quid aureorum conditorem temporum
Censes colendum? quem fugacem non negas
Latuisse furtim: dum reformidat malum.
Quem si beate viuere audit Juppiter:
Plectat necesse est occulendi conscios.
Quid inter aras dissidentum numinum
Putas agendum? Martis indignabitur
Offensa virtus si colatur Lemnius.
Junonis iram sentiet quisꝙ: vt deum
Signo aut sacello consecrarit Herculem.

Conductus.s.ab admeto pheræo rege: cui phebus pastoricium famulatũ exhibuit. Vergilius.iij.geor. pastor ab amphryso. Furem passus.s.mercurium qui furto obduxit illi boues. de quo Ouidius.ij.meta. Perdidit tela.a mercurio subducta. horati⁹. viduus pharetra risit apollo. Lucum pineum cybelles. idã siluam siue dindyma siue berecyntum siue cybelum montes phrygiæ dicit: qui pinis abundant que arbores cybelo sacræ sunt Martialis de nucibus pineis. poma scimus cybeles ꝓcul hinc discede viator Puer gallus. i. atys. qui per furorem se ipsũ castrauit. Ob libidinem. quia deprehensus fuit a cybele in nympha sagaritide. triste vulnus quo sibi absciddit genitalia. Per dedecus sectũ. i. ꝑvirilia abscissa qđ dedec⁹ ẽ i viris. Spado plorãd⁹ matri subaudi deorꝫ. ꝓ multa sacra qꝛ in sacris matris deorꝫ plorabat a gallis sacerdotib⁹ illi⁹. Juliæ minacis.s. legis que punit moechos. de qua Juuenalis. vbi nũc lex iulia dormis et Martialis saepe. Minacis. que poenas minatur. Victus. conuictus in iudicio. Luet ⁊ scantiniam. i. nõ solũ iuliã. sʒ ⁊ scatiniã quæ punit pathicos et praedicones. lex scatini a dicta est a. C. scatinio ꝙ cõdãnatus est: qđ stuprũ adolescenti Marcelli filio itulerit. Te cognitore. i. etiã te iudice. Aureorũ tẽporꝫ. i. saturnũ sub quo fuit aetas aurea. Quẽ fugacẽ. qꝛ iouẽ filiũ fugit ab illo pulsus regno latuisse.s. in latio vnde latiũ dicta terra latente deo vt scribit Ouidi. Cõscios occulẽdi. i. occultãdi illũ Dissidentiũ. qui dij ipsi iter se discordes sũt ⁊ tales iducunt ab homero caeterisꝙ poetis. Virt⁹ martis. i. fortis mars qꝛ bellorũ de⁹. Lẽnius vulcano ꝙ colit i lemno insula. cui⁹ est riualis qꝛ marit⁹ veneris. herculẽ qꝛ iunonis priuign⁹ ex alcmena pellice

natus. Dices licenter. i. q̄ poetę habent hanc fingendi licentiã. ad quod roman' respondet quod ⁊ ipse iudex cũ poetis id credit. id spectat et cõprobat. et colit. Piaclũ. i. piaculuꝫ q̄ cõmittitur legẽ. do talia. Id plaudit. i. cũ plausu auditur ⁊ recipit. Cycnus. i. fabula q̃ fingitur ꝙ iupiter in specię cygni adulterauit ledam tyndarei vxorẽ atq̧ ita genuit helenaꝫ et pollucẽ. ⁊c. Lydius histrio qui caꝫ fabulã agit. Ouidi' lydius aequatã ter pede pulsat

Dices licenter hæc poetas fingere.
Sed sunt et ipsi talibus mysterijs
Tecum dicati: quodq̧ describunt: colũt.
Tu cur piaclum tam libenter lectitas?
Cur in theatris te vidente id plauditur?
Cycnus stuprator peccat inter pulpita.
Saltat tonantem tauricornem lydius
Spectator horum pontifex summus sedes.
Ridesq̧: et ipse nec negando deluis:
Cum fama tanti polluatur numinis.
Cur tu Sacrate per cachinnos solueris:
Cum se maritum fingit Alchmenæ deus?
Meretrix adonin vulneratum scænica
Libidinoso plangit affectu palam.
Nec te lupanar cyprydis sanctæ mouet.
Quid quod sub ipsis veritas signis patet
Formata in ære criminum vestigijs?
Quid vult sigillum semper adfixum Ioui
Auis ministræ? nempe velox armiger
Leno exoletum qui tyranno pertulit.
Facem recincta veste prætendit Ceres:
Cur si deorum nemo rapuit virginem?
Quam nocte quærens mater errat peruigil.
Fusos rotantem cernimus tyrinthium.

humũ. Sũm' põtifex. q. d. iudex ⁊ cẽsor religionis. Nec deluis negando. i. nõ purgas ⁊ lauas sed poti' assentiẽs videris confiteri. Sacrate. tu o maxime sacerdos. Solueris p cachinnos. i. in nimios risus. Maritum alcmenę. i. amphitryonẽ cum. s. agit fabula plauti de hac re. Meretrix scaenica aut ipsa venus plãgens adonim. aut meretrix venerẽ representans. Vulneratum. s. ab apro. vt scribit. x. meta. Sanctę cypridis. i. veneris quam tu sanctã dicis: quam tamen sacras in lupanari. Sub ipsis signis. i. statuis. Patet veritas. q̄ designant crimina deorum. Sigillum statua paruę aquile que fuit administra rapt' ganymedis. affixum ioui. i. q̄ ioui apponit. Armiger velox. qui gerit iouis arma. i. fulmina vnde armiger iouis dicit. Leno qui catamytũ ioui raptũ ex ida silua detulit. Ceres. dũ querit filiã proserpinã raptã a plutone. Recicta veste imo precicta dũ q̃rit filiã. Nã recicta est soluta. vt apud Vergi. iiij. eñ. vnũ exuta pedẽ vinclis in veste recicta. Si nemo deoꝝ. q̄ ergo aliq̄s rapuit ideo querit. quã mater querẽs pretendit facẽ accẽsaꝫ. Tyrinthiũ i. herculẽ a tyrithe vrbe cognominatũ. rotãtẽ fusos cũ seruiuit iole Euryti regis filię. vł potius omphialydis reginę.

Fistularũ præsides.ꝑpter pana dicit fistularũ inuentorẽ. vergilius. pan primus calamos aera coniungere plures instituit. In algis vilibus.i.habitantes in paludibus more ranarũ. Quicquã tale.quale nunc diximus. Derisus mouet pulmonẽ. ex iuuenale perpetuo risu sermonẽ agitare solebat democritus. Uanitatis mysticę.i.false religionis Deos latinos.picta romulum hersiliam florã. Deos aegyptios. quos hic cõmemorat.

Quis. pro quib⁹ roma sacrificat. Canopus.aegypti ciuitas. Compræcare simiaꝫ.i.cercopithecum simiã caudatã. Iuuenalis. effigies sacri iubet aure acercopitheci. Aspis aesculapij.i. serpẽs sub cuius effigie colitur aesculapi⁹ de⁹. Crocodilus.ibis. canis. hęc numina putantur ab aegyptijs. Iuuenalis.crocodrilon adorat ps hęc illa pauet saturam serpẽtib⁹ ibim. ⁊ ibidem oppida tota canẽ venerantur Porris. Iuuenalis.porrũ ⁊ cepꝫ nefas violare ⁊ frãgere morsu. Acerbũ cepe.quia mouet lachrymas. Mordax alliũ.quia vim habet mordicandi. Lares fuliginosi. idest fuligine obscuri quia illis sacrificatur ex rebus fumum exhalantib⁹. Respuũtur.a quibusdam. Holuscula consecrata.s. ab

Cur sine ære non fuit ludibrio?
Quid rusticorum mõstra detester deum?
Faunos.priapos.fistularum præsides.
Nymphas natantes. incolasqꝫ aquatiles
Sitas sub alto more ranarum lacu?
Diuinitatis ius in algis vilibus?
Ad hæc colenda me vocas censor bone?
Potes ne quicquam tale: si sanum sapis:
Sanctum putare? nonne pulmonẽ mouet
Derisus istas intuens ineptias
Quas vinolentæ somnijs fingunt anus?
Aut si quid vsquã est vanitatis mysticæ:
Nobis colendum est: ipse primum incipe:
Pronusqꝫ adora quicq̃d in terris sacri est:
Deos latinos ⁊ deos Aegyptios
Quis Roma libat: q̃s canopus supplicat.
Uenerem precaris? cõprecare ⁊ simiam.
Placet sacratus aspis Aesculapij?
Crocodilus.ibis. ⁊ canes cur displicent?
Adpone porris religiosas arulas.
Uenerare acerbum cepe. mordax allium.
Fuliginosi ture placantur lares.
Et respuuntur consecrata holuscula.
Aut vnde maior esse maiestas focis
Quam nata in hortis sarculatis creditur:
Si numẽ ignib⁹.ollis numẽ ⁊ porris inest?
Sed pulchra res est forma in aere sculptilis.

aegyptijs. Aut vnde maior.quasi dicat aeque vtraqꝫ numina sũt cõtẽnẽda. Quã nata in hortis.Iunc.o sanctas gẽtes qb⁹ hęc nascũtur in hortis numina. Forma scu lptilis.

.i. imago dei fabrefacta. Imprecabor quasi tanti mali autorib⁹ Mironis et polycleti. sta tuariorũ iter grecos celebriũ. Uerorũ coelitũ. i. qui a vobis putanẽ veri. Rigentẽ barbã qꝛ ex aere factã. nam quod Horatius dixit ⁊ molles imitabitur aere capillos. ad artis laudẽ pertinet ideo subdit. leniter defluentem flectens comã. Pectus hydris. ad aegida rettulit in qua erat caput medusae hydris exasperatũ. Fulmẽ aeris. ex aere fabricatũ. Sibilantis gorgonę. i. medusae quaꝫ dixim⁹ aegidi minervę insitã habereqꝫ hydros. Ephebum bacchũ. Triũphos indicos. vnde victor redijt. Thyrso quo furorẽ incitet cum volet. Molle succinctam. i. muliebriter nomen pro adverbio. Massa fusilis i. aes fusile. Liquore crispo. i. aere liquido crispos ducens capillos. Clauã an claua? Iã quis terror. q. d. timent qđ minime est timẽdũ Expresserit polite. a supiorib⁹ intelligẽdũ est ars. sicut superius circũligat limat asperat iterũ Finxit vultib⁹ retortis. i. transuersis.

Auertat ora. i. faciem. Litãtis. sacrificantis improprie id qđ praecedit ꝑ eo qđ sequi debet: cuꝫ sit litare sacrificio impetrare. Intẽtet minas. i. videẽ minari statua lapidea. Ipsũ mentorẽ statuariũ nobilissimũ atqꝫ celatorẽ egre-

Quid imprecabor officinis graeciae:
Quae condiderunt gentibus stultis deos?
Forceps Myronis. Polycleti malleus
Natura verorum est atqꝫ origo coelitum
Ars seminandis efficax erroribus:
Barbam rigentem dum iouis circumplicat.
Dum defluentem leniter flectens comam
Limat capillos: et corymbos Liberi:
Et dum Minervae pectus hydris asperat.
Iniecit atram territis formidinem:
Ut fulmen aeris ceu tonãtis horreant.
Tremant venenum sibilantis Gorgonae.
Putent Ephoebum post triumphos indicos
Ferire thyrso posse cum sit ebrius.
Tum quod Dianam molle succinctam videt:
Uenantis arcum pertimescunt virginis.
Si forte vultum tristioris Herculis
Liquore crispo massa finxit fusilis:
Clauam minari: ni colatur: creditur.
Iam quis pauentum corda terror occupat?
Iunonis iram si polite expresserit:
Uelut retortis intuens obtutibus
Auertat ora delicantis hostia.
Lapis severa fronte mentitur minas.
Miror quod ipsum nõ sacratis Mentorem:
Nec templum et aras ipse Phidias habet
Fabri deorum vel parentes numinum.
Qui si caminis institissent segnius:
Cum condiderunt gentibus stultis deos:

Non esset vllus Juppiter conflatilis:
Non erubescis stulte pago dedite
Te tanta semper perdidisse obsonia:
Quæ dijs ineptus obtulisti talibus.
Quos trulla.peluis.cantharus.sartagines.
Fracta ⁊ liquata contulerunt.vascula:
Ignosco fatuis hæc tamen vulgaribus:
Quos lana terret discolora in stipite.
Quos sæpe falsus circulator decipit:
Quibus omne sanctū est:q̄d pauendū vanulæ
Edentularum cantilenæ suaserint.
Vos eruditos minor et doctos viros:
Perpensa vitæ quos gubernat regula
Nescire vel diuina vel mortalia
Quo iure constent.quanta maiesta s edat
Quicquid creatum:quæ creauit omnia.
Deus perennis res inexstimabilis
Non cogitando non videndo clauditur.
Excedit omnem mentis humanæ modū.
Nec comprehendi visibus nostris valet.
Extraq; et intus implet:ac superfluit.
Intemporalis ante quam primus dies
Esse et fuisse semper vnus obtinet.
Lux ipse vera veri et author luminis
Cum lumen esset:lumen effudit suum.
Ex luce fulgor natus hic est filius.

gili. Juue. rarę siue mētore mēsę. Martialis. mētoris haec man⁹ est an polyclete tua Phidias. de quo Junena. phidiacū viuebat ebur. Fabri deor̄ causa cur debeāt sacrari. Institissent segni⁹. i. nō fuissēt tā igeniosi ⁊ diligētes nō esset. Jupiter vllus q̄ coleret. Tāta obsonia. i. liba q̄ obtulisti dijs manib⁹. Quos trulla. i. q̄ cōflati sūt ex vasis aeneis fractis. Liq̄ta cōflata cōtulerūt. i. i vnū cōflata fuerūt materia vn̄ fierēt. Vulgarib⁹ fatuis. i. vulgo iperito. Lana discolora i stipite. prestigias circulatoris alicui⁹ significat ex color̄ mutatiōe Falsus circulator. i. qui fallit hoies iperitos Sanctū est. i. venerandum adorandū q̄. Edētular̄. i. vetular̄ quę hmōi nęnias cātitāt. Regula ppēsa. i. examinata et recta. i. qui habetis rectā viuendi rationē. Diuina ⁊ mortalia. i. humana. Quo iure constēt. que hoies obtēperare debēt deo vero oiq; rer̄ creatori nō facticijs deis Quāta maiestas. q. d. nō dei fictiles ⁊ cōtemnēdi q̄les vos colitis. Edat. crect et pariat: qđ nō potuit fieri nisi ab infinita potentia et virtute. Nō claudit̄. i. nō cōprehendit̄. Visibus nr̄is. q2 deum nemo vidit vnquā. Jo. pri. Extra ⁊ int⁹. i. oēm mūdi machinā iplet ⁊ qđ extra ē hoc ē totū iane ⁊ adhuc redūdat. itēporalis q2 ei⁹ duratio nō mēsurat̄ tēpore s3 aeternitate. Obtinet esse ⁊ fuisse. q2 in deo esse et fuisse ⁊ futur̄ esse oia simul sunt. vnde aeternitas definit̄ interminabilis vitę tota simul et perfecta possessio. Lux ipse vera pr̄ lux lucē filiū genuit vide i symbolo desi de deo lumē de lumie cōsitētes canim⁹. Effu

dit.ex se genuit aeterna gñatiõe. Fulgor. ad hebreos ca.pri. qui cũ sit splẽdor pr̃is et figura substantię ei'. Vis vna.i.eadẽ est ptãs pr̃is et filij natura simplex.i.quãquã sit lux ex luce et splẽdor ex lumine nõ tñ est duplex lux et duplex natura sed vna tñ. Vna virtus.i.vna potestas. Solũ.i.terrã Vim.i.magnitudinẽ maris. Globos spheras vel poti' ipsos stellarum

Vis vna patris.vis et vna est filij
Vnusq; ab vno lumine splendor satus
Pleno refulsit claritatis lumine.
Natura simplex pollet vnius dei.
Et quicquid vsquã est:vna virtus condidit.
Coelum.solumq;.vim marini gurgitis.
Globos dierum noctiumq; presides.
Vẽtos.procellas.fulgura.imbres.nubila.
Septentriones.hesperos.estus.niues.
Fontes.pruinas.et metalla.et flumina.
Prerupta.plana.montiũ conuallia.
Feras.volucres.reptiles.natatiles.
Jumenta.pecua.subiugales beluas.
Flores.fruteta.germina.herbas.arbores.
Que sunt odori queq; vernantes esui.
Hec non labore et arte molitus deus:
Sed iussione quam potestas protulit
Mandauit esse:facta sũt:que nõ erant.
Verbo creauit omniformem machinam.
Virtus paterna semper in verbo fuit.
Cognostis ipsum:nũc colendi agnoscite
Ritum modumq;.quale sit tẽpli genus.
Que dedicari sanxerit donaria.
Que vota poscat.quos sacerdotes velit.
Quod mandet illic nectar immolarier
Aedẽ sibi ipse mente in hominis condidit
Viuam.serenam.sensualem.flabilem.

globos hoc est solẽ et lunã. Presides dierum.ad illud Gen. luminare mai' qd preesset diei et minus qd nocti. Septentriões duas arctos dicit. Hesperos i.luciferum q idẽ p diuersitate ort' et occasus hesperus est. Montiũ conuallia i.conualles inter mõtes positas. Subiugales. q dicunt iumenta a iungẽdo. hoc ẽ qb' aram' et vehimus onera. Queq sũt vernãtes. .i.florentes odori.i. gr̃a odoris. Et esui gratia pomorum edendorum. Labore et arte .i.arte laboriosa. Molit' edificans. Sed iussione.i.verbo. Mãdauit esse. ex Psal. ipse dixit et facta sunt ipse mãdauit et creata sunt Cognostis ipz.i.dixi vnde illũ.cõgnoscere debeatis Ritũ colendi.i.quomodo coli debeat. Quale gen' tẽpli.qd illi extruẽdũ ẽ vt rite colat. Que donaria.i.munera et sacrificia. Nectar.vinũ qd offerri debeat. Aedẽ viuã.i.tẽplũ nõ manu factũ iuxta illud apostoli.nescitis q: mẽbra vr̃a tẽplũ sũt spũs sacti q i vobis ẽ.et alibi.vos enĩ estis tẽplũ dei. Serenã nõ obscurã sz rõis luce clarã Sẽsualẽ.i.que habet vires sentiendi et intelligendi. Flabilẽ.i.spiritalẽ.quid si legas stabilem.

Incapacem posse solui. quod exponit nō destructilem. Juxta illud ad ephesios cap. ij. in quo omnis edificatio constructa crescit in templū sanctū dei. Pulchrā venustā. pulchritudine vera hoc est honestatis. Preeminentē. fastigiatā in tolū more templi manu edificati. Illitam. depictam varijs coloribus. Sacerdos. ille ipse cuius anima tēplū dei est: qui seipsum deo per ieiunia τ orationes τ innocentiā deo sacrificiū offert. Uirgo fides. q religiōis fundamētum est fides. τ per eam intrandum est. Innexa crines. i. corōata. Uinculis regalibus. i. corona regia. Uictimas candidatas. quēadmodum boues τ oues candidę solebāt offerri. τ quę sint ille victimę ostendit. Frontis. pudorē. quia verecūdia est color virtutis vt dixit diogenes. Quietem pacis. de qua pace angeli canūt τ in terra pax hominib' bona voluntas. Regulā scientię. i. scientiā per quā actus nostros regam'. Parcitatē sobriā idest quę faciat nos sobrios. Spem nō iacentē. sed quę erigat nos ad coelestia speranda. Largā manū. liberalē in mendicos τ pauperes. Amoenus vapor. sicut ex hostijs

Solui incapacem posse nec destructilem.
Pulchrā. venustam. preeminentē culmine.
Discriminatis inlitam coloribus.
Illic sacerdos stat sacrato in limine.
Foresq; primas virgo custodit fides.
Innexa crines vinculis regalibus
Poscit litari victimas Christo τ patri:
Quas scit placere. candidatas. simplices.
Frontis pudorem. cordis innocentiam.
Pacis quietem. castitatem corporis.
Dei timorem. regulam scientiæ.
Jeiuniorum parcitatem sobriam.
Spem non iacentem semper τ largam manum.
Ex his amoenus hostijs surgit vapor
Uincens odorem balsami. turis. croci.
Auras madentes persicorum aromatum.
Sublatus inde coelum adusq; tollitur.
Et prosperatum dulce delectat deum.
Hanc disciplinam quisquis infensus vetat:
Uetat probatum viuere: τ sanctum sequi.
Uetat vigorem mentis alte intendere:
Nostriq; acumen ignis ad terram vocat.
Nec excitari vim sinit prudentiæ.
O mersa limo cæcitas gentilium.

ascendebat fumus ad deum. Auras madentes. i. sparsas. Aromatū persicor. quia ex persia τ arabia odores pueniūt nobis. Sublat' inde. s. ex tēplo viri boni τ iusti. Dulce psperatū. i. illud sacrificiū pspere cumulatū τ oblatū. Delectat deū. i. est deo acceptū. Hāc disciplinā. quā ego modo pposui. Infensus. irat' τ phibēs. Probatū viuere. i. pbe τ sācte. Uigorē mētis. i. diuina cōtēplari. Acumē ignis. i. vim intelligēdi igneā q ex coelo traxit originē. vergi. igneus est ollis vigor τ coelestis origo. Uim prudētię. i. partis intell.

lectiue. Mersa limo.i.terrestrib9 inuoluta. Carnulēta.i.carni ꝛ nō spiritui subiecta. Spissus error.i.frequens ꝛ creber.aut nubilosus ꝛ tenebrosus vt statim subdit. Amicū terris.i.quod amat terrestria. Cadaueri.i.corpori ꝛ rebus corporeis. Subiecta.i.terrestria ꝛ infima nunquā superna ꝛ coelestia. Furor ne summus. q.d. furor est maximus. Terrulenter.i.quasi terrestria. qr diuina aliter querūtur. Deasceato.i. ascia siue dolabra dolato. Scripta saxa. aras alicui deo īscriptas et marie cereri siue bonē deē qbus porco sacrificabat. Obsecrare aras.i. deos quib9 sunt arē dedicate. Lambere venas morticinas deorū.i.qui fuerūt mortales ꝛ repete a superioribus semꝑ furor est de idolothito mādúcare. Viris ꝛ fortib9 ꝛ liberis. hoc est xp̄ianis. Asserentib9. cōfitētib9 Mors subiacet.i. vincit contēnitꝙ. Irā subdolā.i.latēter dolosam. Stomachat9 alto felle. idest irat9 ꝛ tñ iraꝫ alte cōprimēs. Dū silet longū.i.dū longū silentiū martyri accōmodat. Bilē cholera in q̄ est irae sedes. Vomit.i.in exclamationē,prūpit. Et in medio foro.vbi ego ꝓsum. Et perorat.i.nō solū oratione vtit sed etiā ꝑ oratione in qua mouētur affect9 vt ꝑsuadet auditorib9 quod in oratiōe dictū est.

O carnulenta nationum pectora.
O spissus error.o tenebrosum genus.
Terris amicum.deditum cadaueri
Subiecta semper intuens:nunquam supra.
Furor ne summus vltima ꝛ dementia est
Deos putare:qui creantur nuptijs?
Rem spiritalem terrulenter quærere.
Elementa mundi consecrare altaribus.
Id quod creatum est conditorem credere.
Deasceato supplicare stipiti.
Verris cruore scripta saxa spargere.
Aras offellis obsecrare bubulis.
Homines fuisse cum scias quos consecras:
Venas deorum morticinas lambere.
Desiste iudex seculi tantum nefas
Viris iubere:fortibusꝗ ꝛ liberis
Nil est amore veritatis celsius
Dei perennis nomen asserentibus.
Nihil pauori est.ꝛ mors ipsa subiacet.
Dudum coquebat disserente martyre
Asclepiades intus iram subdolam:
Stomachatus alto felle dum longum silet:
Bilem que tectis concipit præcordijs.
Tandem latentis vim furoris euomit.
Pro Juppiter quid est:quod ex hoc audio?
Stat inter aras ꝛ deorum imagines:
Et quod fateri cogor in medio foro
Tacente memet hic perorat perditus:
Quicquid sacrorum est ore foedans impio?

Ore impio.i.sacrilego. O fas pioꝝ.q.d.heu pietas ⁊ fas.i.qđ p religionē licet. O sta tus prisci moris.i.o prisca fides. Nostra saecula.i.hoīes nři saeculi.carpūt inuenta regū pōpilioꝝ.i.nume pōpilij qui religionē in vrbē romā prim⁹ induxit.⁊ alioꝝ qui similes pō pilio nume fuerūt. Sophistas.qui versutis argumētationib⁹ tollūt religionē nostram. Post mille cōsules.i.mille annos.qm̄ anni a cōsulib⁹ denoīabant. vñ lucan⁹.annū a cō sule nomē habentē Ab vrbe. roma sub audi condita.nō qđ semp a cōsulib⁹ res fuerit administrata. qm̄ ex mille annis qui fuerūt a cōdita vrbe ad tēpora romani martyris roma sub regib⁹ fuit p ducētos quinquaginta annos. Nestoras.i.herou₃ tpa ex quibus nr̄a religio habuit ortū. Quicquid nouellu₃.q.d. hoc nouū est atq₃ ex cōseq̄nti odiū affert secū. Pyrrhā consule.q̄ fuit vxor deucaliōis sub quo fuit diluuiū. Vester de⁹.q.d.dormiebat ne. aut q̄d tūc faciebat. Romul⁹ puer mauortius.i. martis filius. Arcē septicollem.i. romam q̄ septē mōtes cōplectit capitolinū.exq̄linū auētinū viminalē. palatinū.celiū maiorem celiū minorē.

O fas piorum.moris o prisci status
Inuenta regum pro salute publica
Pompiliorum nostra carpunt saecula.
Quis hos sophistas error inuexit nouus:
Qui non colendos esse diuos disputent:
Nunc dogma nobis Christianum nascitur
Post euolutos mille demum consules
Ab vrbe Roma:ne retexam nestoras:
Quicquid nouellum surgit:olim non fuit.
Vis summā rerum nosse:pyrrham consule.
Vbi iste vester tunc erat summus deus.
Diuum fauore cum puer mauortius
Fundaret arcem septicollem Romulus:
Quod Roma pollet auspicato condita
Ioui statori debet ⁊ dijs caeteris.
Hoc sanctū ab aeuo est:hoc ab auis traditū.
Placanda nobis pro triumphis principis
Delubra:faustus vt secundet gloriam
Procinctus:vt que subiugatis hostibus
Ductor quietum frenet orbem legibus.
Accingere ergo quisquis es nequissime
Pro principali rite nobiscum deos
Orare vita:vel quod hostem publicum
Pati necesse est:solue poenam sanguine.

vñ roma sacra septimōtialia fiebāt. Cōdita auspicato.i.optimis auspicijs sub romulo cōdita q̄ duodecim vultures in eius fundatiōe vidit. Ioui statori.i.q̄ in pugna cōserta cui⁹ sabinis turpē fugā militū romuli statit.i.stare fecit.vñ iupiter stator dict⁹. Delubra placāda.i.dij q̄ in delubris colūtur. Faustus procinctus.i.foelix exercit⁹ siue belli expeditio. Secūdet gloriā.i.fortunet p̄ncipis nr̄i victoriā. Frenet orbē.i.regat. vergi. gētes frenare supbas. Pro pn̄cipali vita.i.pro p̄ncipis icolumitate. Hostē publicū.i.lese maiestati reū.

Spreuisse tẽpla.i.religionẽ violasse est cõtẽpsisse iussa principis qui religionẽ suam obseruari precipit. Ut fideles.i.sub christi fide. Renascantur lymphis.i.baptizentur. Capiant paraclitũ.spiritũ sanctũ qui in baptizatos descendit. Idoloꝝ caliginẽ.contrariaꝫ

Spreuisse templa:respuisse est principem.
Tunc ille:nunq̃ pro salute ⁊ maximis
Fortissimisq̃ principis cohortibus
Aliter precabor:quem fidele vt militent:
Christiq̃ lymphis vt renascantur patri:
Capiant ⁊ ipsum coelitus paraclitum:
Ut idolorum respuant caliginem:
Cernant vt illud lumen æternæ spei
Non succulentis influens obtutibus:
Nec corporales per fenestras emicans:
Puris sed intus.quod relucet mentibus.
Pupilla carnis crassa crassum perspicit.
Et res caduca:quod resoluendum est:videt.
Liquidis videndis aptus est animæ liquor.
Natura feruens sola feruentissimæ
Diuinitatis vim coruscantem capit.
Hoc opto lumen Imperator nouerit
Tuus meusq̃ si velit fieri meus.
Nam si resistat Christiano nomini:
Meus ille talis Imperator non erit.
Scelus iubenti crede nunquam seruiam.
Statis ministri clamitans iudex ait.
Statis?manusq̃ continetis vindices?
Non rupta sulcis dissecatis viscera?
Animam nec intus abditam rimamini:
Erumpit vnde vox profana in principem?
Scindunt vtrumq̃ milites teterrimi
Mucrone hiulco pensilis latus viri.
Sulcant per artus longa tractim vulnera.

luci que deus est vt supra dixit. Illud lumen. ipsum deuꝫ quo speramus nos fruituros. Nõ obtutibus succulentis .i.ocul' ⁊ visu que in humore consistunt Fenestras corporales. idest oculos. Crassum.i. nõ spirituale sed carneũ. Res caduca.i.oculus qui corrumpendus est nõ potest videre nisi qd corrũpẽdum est vel immutandum. Liquor animę. idẽ puritas siue claritas. Natura feruens. idest animus igneus vt sępe dictum est. Hoc lumen.s. diuinum. Fieri meus idest christianus ordine cuius ego sum Iubenti scelus.i. impietatem. Statis.idest cessatis ab vltione. Vindices idest punitrices. Sulcis. sulcando ⁊ rumpendo viscera. Rimamini. idest per rimas excludistis. Viri pensilis. idest in aculeo pendentis. Mucrone hiulco.ab effectu quod hiare facit vulnera. Tractim.per tractus,hoc est trahẽdo vngulas ⁊ pectini. Longa vulnera,idest in longum porrecta.

Obliqua rectis. ita vt vulnera ex transuerso in vulnera incursent. Albet pectus. quia ossa alba sunt. Nitendo. i. dum nituntur infligendo vulnera. Quicquid lancinemur. i. in quo laceramur. Non dolet. Martialis vulnus qd' fieri non dolet inquit. Heu gemenda. verba sunt Romani de iis qui concurrebant ad spectaculum. qui potius miserandi erant: quam is qui pendebat. Nostre sortis. i. nostrorum tormentorum timent exemplum. De catasta. vinculis siue compedibus. Splendor vt supra dixit ex epistola ad hebreos qui cum sit splendor patris et figura substantie eius. Particeps noster. i. homo cuiusmodi nos sumus. Perpetem. non hanc breui duraturam. s. corporis sed anime. Non occidit. i. que immortalis est. Dispares casus. qd statim declarat quo modo dispares. Mercis qualitas. i. quam merx sit preciosior curandum est. Que nam. s. merx. Perpetis substantie. i. anime immortalis. nam corpus continuo. Casura. i. que alioqui sunt corrumpenda suapte natura. Instat. i. occidit modus que fuit consumenda. Nec distat. i. non refert. Fidicule. tormenti genus per chordas siue quod eo fides extorqueatur siue ab ipsis fidibus dictum.

Obliqua rectis: recta transuersis secant.
Et iam retectis pectus albet ossibus:
Nitendo anhelant: diffluunt sudoribus:
Cum sit quietus heros in quem sæuiunt.
Hæc inter addit sponte Romanus loqui.
Si quæris o præfecte verum noscere:
Hoc omne quicquid lancinamur: non dolet.
Dolet: quod error pectori insidet tuo.
Populos quod istos tecum trahis perditos.
Currunt frequentes vndique ad spectaculum
Gentile vulgus. heu gemenda corpora.
Crudumque nostræ sortis exemplum tremunt.
Audite cuncti. clamo longe. ac prædico.
Emitto vocem de catasta celsior.
Christus paternæ gloriæ splendor. deus
Rerum creator: noster idem particeps
Spondet salutem perpetem credentibus
Animæ salutem: sola quæ non occidit:
Sed iuge durans dispares casus subdit.
Aut luce fulget. aut tenebris mergitur.
Christum secuta patris intrat gloriam.
Disiuncta Christo mancipatur tartaro.
Curanda mercis qualitas: quæ nam mihi
Contingat olim perpetis substantiæ.
Nam membra paruipendo quo pacto cadant
Casura certe lege naturæ suæ.
Instat ruina. quod resoluendum est ruat.
Nec distat ignis et fidiculæ seruiant:
An corpus ægrum langor asper torqueat:

Armet morbos. qui longe magis excruciant aliquando ꝙ tormenta. Pleuresis. pro pleuritis. i. dolor lateris. Atro felle. idest melancholia. que fellatrum interpretatur. Ignis obductus. idest febris cutem inflammans ab omni corporis parte. Papulas. cutis exularationes cum rubore. vergilius. iij. geor. ardentes papulę atq; immundus olentia sudor membra sequebatur. Cauteribus. idest ferramētis chirurgicis quibus inurāt corpora. Reuelluntur idest luxantur dislocanturq;. Neruis crepitantibus. perinde ac si rumpantur. Ossa diuidi. idest rumpi & frāgi illorum opinione qui podagra & arthresi. hanc vulgus indoctum arteticam vocant. idest morbū articularem. Medentium. i. chirurgorum. Laniena carnificina. Hippocratita. quia hippocrates vinceri iubet illos qui secādi sūt. Uiuum viscus. i. caro. vergilius primo eneid. et viscera nudant. vnde visceratio dicta cum carnes distribuebātur viritim. Scalpellum tingit. i. madefacit ferramentum illud quo scalpitur caro. Putredo. pars putrida. Ouidius pmo meta. sed immedicabile vulnus ense rescindendū est ne pars syncera trahatur. Putate. idest perinde est me a carnificibus laminari ac si chirurgi deberent inurere & secare partes corporis mei lesas. Secat salubriter. idest salutis gratia comparandę. Non est. esse non debet. Artus tabidos. membra putrida. Rebus viuidis. idest animę. Quanta corruptela. quia caro concupiscit aduersus spiritū ad galatas capi. v.

Cum sæpe morbos maior armet seuitia.
Non vngularum tanta vis latus fodit
Mucronæ: quanto dira pulsat pleuresis.
Nec sic inusta laminis ardet cutis:
Ut febris atro felle venas exedit:
Uel summam pellis ignis obductus coquit:
Papulasq; feruor æstuosus excitat.
Credas cremari stridulis cauteribus.
Miserum putatis quod retortis pendeo
Extentus vlnis quod reuelluntur pedes.
Compago neruis quod sonat crepitantibus.
Sic eiulantes ossa clamant diuidi:
Nodosa torquet quos podagra & artbresis.
Horretis omnes hasce carnificum manus.
Num mitiores sunt manus medentium:
Laniena quando sæuit hippocritita?
Uiuum secatur viscus: & recens cruor
Scalpellum tinguit: dum putredo abraditur?
Putate ferrum triste chirurgos meis
Inferre costis: quod secat salubriter:
Non est amarum: quo reformatur salus.
Uidentur isti carpere artus tabidos:
Sed dant medelam rebus intus viuidis.
Quis nescit autem quanta corruptela sit
Contaminatæ carnis ac solubilis?

Sordet. pestes anime notat que ex parte carnis oriuntur. Sordet. ad auaritiã referri potest. q̃m sordes pro auaricia sepe legimus. Horatius. sepulchrũ sine sordibus extrue. Tumescit. hoc ad superbiã. Liquitur. defluit in delicias. Foetet. si legas gaudet quattuor animi perturbationes tangit. Liuores. inuidiam. Regestum. congestum et coadunatum. Carni. voluptatib' corporeis Illusa vestis. id ẽ picta et auro intertexta. Vergilius. ij. geor. illusasq3 auro vestes. i. in quibus artifex quasi ludẽs aliquid varietate colorum depinxit. Bombix. vestes ꝑ bombycine. Aruinam fouet. i. pinguitudinẽ creat carnis nã illud pingue dicitur aruina. Tantis malis. quasi dicat his morbis carnis. Fomitẽ. materiã peccãdi hoc est corpus. Situ. squalore et illuuie ac sordibus carnis rescissis. Libera ab oi dolore. i. que afferũt anime dolorẽ. hoc ẽ vitia. Tyrãnus. q̃ nõ potest saeuire nisi in partes corpis. animã vero nõ põt cruciare. Hoc solum. s. corp'. Omnibus. q2 paulopost oĩbus est moriẽdũ. Tabescit. in tabẽ defluit et resoluitur.

Sordet. tumescit. liquitur. foetet. et dolet.
Inflatur ira. soluitur libidine.
Plerunq3 felle intincta liuores trahit.
Aurum regestum nonne carni adquiritur?
Inlusa vestis. gemma. bombix. purpura
In carnis vsum mille quaeruntur dolis.
Luxus vorandi carnis aruinam fouet.
Carnis voluptas omne per nefas ruit.
Medere quaeso carnifex tantis malis.
Concide. carpe fomitem peccaminum.
Fac vt resecto debilis carnis situ
Dolore ab omni mens supersit libera:
Ne gestet vltra quod tyrannus amputet.
Nec terrearis turba circunstantium.
Hoc perdo solum: quod peribit omnibus.
Regi. clienti. pauperiq3 et diuiti.
Sic vernularum. sic senatorum caro
Tabescit: imo cum sepulchro recondita est.
Iactura vilis mordet et damnum leue:
Si quo carendum est: perdere extimescimus.
Cur quod necesse est non voluntas occupat?
Natura cur non vertit in rem gloriae?
Legale damnum deputemus praemijs.
Sed praemiorum forma quae sit fortibus
Videamus. illa nempe quae nunquam perit:
Coelo refusus subuolabit spiritus.
Dei parentis perfruetur lumine

Carẽdũ est. s. vita. quã alioqui sum' amissuri. Volũtas occupat. i. ꝑcipit i suã laudẽ q° postea necessitate subituri sum'. Natura. i. mors naturalis. nõ vertit pro vertit. In rem glie. i. vñ laudẽ assequimur. Legale dãnũ. i. poenã a lege inductã. Premijs. i. cõuertam'. In volũtatẽ vñ p̃miũ recipiam'. Forma p̃mioꝝ. i. species. Spũs refusus. i. q̃ ex coelo ha

buit originē codē refundet. Regente christo.i.sub xp̄o rege. Coelum ceu liber. Esaie. cōplicabūtur sicut liber coeli. & omnis militia eorum defluet sicut defluit foliū de vinea. & saluator noster dicit coelū & terrā transituros in aliā formā. Globus solis. oia interitū & in aliā formā mutāda scriptura sacra sepe memorat. sed imp̄imis solē & lunā. Sphērā menstrualē.i. lunā cuius cursus mōstruo tēpore cōficitur. Presens vtile.i. quod in presentiarum vtile videtur.

Regente Christo stans in arce regia.
Quandoqz coelum ceu liber plicabitur.
Cadet rotati solis in terram globus.
Spæram ruina menstrualem destruet.
Deus superstes solus. & iusti simul
Cum sempiternis permanebunt angelis.
Contemne præsens vtile o prudens homo:
Quod terminādū: quod relinquendū est tibi.
Omitte corpus rem sepulchri & funeris.
Tende ad futuram gloriā. perge ad deum.
Agnosce qui sis. vince mundū & seculum.
Vix dum elocutus martyr hanc peregerat
Orationem: cum furens interserit
Asclepiades. vertat ictum carnifex
In os loquentis: inqz maxillas manus:
Sulcosqz acutos & fidiculas transferat.
Verbositatis ipse rumpatur locus.
Scaturientes perdat vt loquacitas
Sermonis auras perforatis follibus:
Quibus sonandi nulla lex ponit modum.
Ipsa & loquentis verba torqueri volo.
Implet iubentis dicta lictor improbus.
Charaxat ambas vngulis scribentibus
Genas: cruentis & secat faciem notis.
Hirsuta barbis soluitur carptim cutis.
Et mentem adusqz vultus omnis scinditur.
Martyr fluentem fatur inter sanguinem.

Agnosce qui sis. q. tu nō es is qui digito monstrari potest. sed quisqz animus suus est vt Aristoteles in ethicis & Cicero. in. vi. de rep. scribunt. Interserit. interloquit. In os loquētis. vt confundat instrumenta loquendi. Fidiculas speciē p genere posuit. nā quid fidiculę poterant ori nocere. Locus verbositatis.i. os quo verba effundit. Scaturientes auras.i. verba ex ore emanātia. Follibus.i. buccis que cū loquimur in modū folliū inflantur ad emittendam vocem. Modū. finem. Horatius. est modus in rebus sūt certi deniqz fines. Verba.i. instrumenta quib9 verba formātur. Charaxat.i. sculpat & signat. sed caratto est verbum grecū & in futuro charaxo. Vngulis scribētib9.i. arātib9 siue sulcantib9 faciē. Notas. litteras vt pstaret in translatione. Hirsuta barbis. aut quia barbā more gentis nutriebat. aut ex longo carcere. Carptim.i. dum carpit lacerataqz vsqz ad mentū. ipsam barbę sedem siue ossa menti. Vult9 pro facie.

Grates tibi o præfecte magnas debeo:
Quod multa pandens ora iā xp̄m loquor.
Arctabat ampli nominis præconium
Meatus vnus. impar ad laudes dei
Rimas parentes inuenit vox edita:
Multisq; fusa rictibus reddit sonos
Hunc inde plures. et profatur vndiq;
Christi patrisq; sempiternam gloriam.
Tot ecce laudant ora: quot sunt vulnera.
Tali repressus cognitor constantia
Cessare poenam præcipit. tunc sic ait.
Per solis ignes iuro: qui nostros dies
Reciprocatis administrat circulis:
Cuius recursu lux et annus ducitur:
Ignes parandos iam tibi tristis rogi:
Qui fine digno corpus istud deuoret:
Quod perseuerant tam resistit nequiter
Sacris vetustis: nec dolorum spiculis
Victum fatiscit: fitq; poenis fortius.
Quis hunc rigorem pectori iniecit stupor?
Mens obstinata est. corpus omne obcalluit.
Tantus nouelli dogmatis regnat furor.
Hic nempe vester Christus haud olim fuit:
Quem tu faceris ipse suffixum Cruci.
Hæc illa crux est omnium nostrum salus:
Romanus inquit. hominis hæc redemptio est.
Scio incapacem te sacramenti impie
Non posse cæcis sensibus mysterium
Haurire nostrum. nil diurnum nox capit.
Tamen in tenebris proferam claram facem.
Sanus videbit. lippus oclos obteget.

Grates debeo. pro habeo. Multa ora cum ante hac vno tantū ore loquerer. Meatus vnus. i. vnum os p quod iurabat vox vna. Rictibus. i. oris aperti onibus. Vndiq;. i. ab omni parte faciet. Cognitor. i. iudex Per solis ignes lucem et splendorem Nostros dies. i. aetatem nostrā quā diebus metimur. et quicquid aliud agimus. Reciprocatis. tam in motu diurno q̄ i annuo in se recurrēdo vt dicit Vergilius. atq; in se sua per vestigia voluitur annus. Deuoret cōsumat Spiculis. armamentis quibus dolor infertur. Fatiscit finditur ceditq; Stupor. qui nihil sentit ex iflictis vulneribus. Obcalluit. calles obduxit Haurire. i. accipere. Diurnum. i lucidum. quia lux et tenebre nō possunt simul esse. Claram facem. i. lucem claram. i. manifestam veritatem. Sanus videbit. i. qui credit statim intelliget iuxta illud nisi credideritis non intelligetis. Lippus. qui lucem non admittit ex oculorum defectu. Oclos. oculos syncopa nota in huius nominibus saeclum pro seculum. periclum pro periculum.

Insanabilis.qui iã habet organa vidẽdi lesa. Regẽ perennẽ.haec sũt verba lucis:quã tenebre nõ poterãt cõprehendere. Manẽtez inse.qr ĩtra se pater generat filiũ. caetera aut extra se creauit. Nõ minorẽ tẽpore.qr aeternaliter illũ intra se genuit. Fons retro.i. pricipiũ quo dies et tẽpora inceperũt. Ex patre.manãs ab illo per aeternã generationẽ. Hoc pater qđ fili⁹.quantũ ad essentiã quę significat̃ per gen⁹ neutrũ.nã in genere masculino falsum esset dicere hic est pater qui ẽ fili⁹.

Remouete lumen dicet insanabilis.
Iniuriosa est nil videnti claritas.
Audi profane quod grauatus oderis.
Regem perennem rex perennis protulit
In se manentem:nec minorem tempore:
Quia tempus illum non tenet.nã fons retro
Exordiorum est et dierum et temporum.
Ex patre Christus.hoc pater:quod filius.
Hic se videndũ praestitit mortalibus.
Mortale corpus sumpsit immortalitas.
Ut dum caducum portat aeternus deus:
Transire nostrum posset ad coelestia.
Homo est peremptus:et resurrexit deus.
Congressa mors est membra gestanti deo.
Dum nostra tentat.cessit immortalibus.
Stultum putatis hoc sophistae seculi:
Sed stulta mundi summus eligit pater:
Ut stultus esset seculi prudens dei.
Antiquitatem Romuli ꝛ mauortiam
Lupam renarras primum:ꝛ omen vulturum.
Si res nouellas respues:nil tam recens.
Uix mille factis implet hanc aetatulam
Cursus dierum conditore ab augure.

Immortalitas.diuinitas. Caducum i.hominẽ mortalez Nostrũ.i.nos mortales. Homo ẽ peremptus.i.qua homo erat. Resurrexit deus.i.qua de⁹ erat.vt pri.Petri.pri.et apostol⁹ paulus multis in locis scribit.ꝛ qđ pr̃ suscitauit illũ et qđ de⁹ suscitauit illum a mortuis. Congressa deo.i.cum deo. vergilius atq̀ ĩpar congressus achilli. Gestanti mẽbra.s.humana. Duz nostra tentat.i.tenet. Cessit ĩmortalib⁹.quid si legas immortalitas.vt sit sẽsus qđ ĩmortalitas.cessit morti.qr dicimus ex cõicatione naturaruz qđ deus passus est. Stulta mũdi.ex pria Cori.pri.qđ stultũ est dei sapientius est hoĩbus.et ibidẽ q̃ stulta sũt mũdi elegit de⁹.ꝛ cap.iij.sapientia hui⁹ mundi stulticia est apud deum. Antiquitatẽ romuli confutat qđ asclepiades dixerat de antiquitate religionis romanę. Lupã mauortiã.i.martis tutelę consecratam q̃ romulũ educauit. Omen vulturũ.cũ auspicia vrbis condendę captans vidit duodeci vultures Nil tã recens.q̃p.s.romuli deificatio. Uix millę tot fere anni fuerũt ab vrbe cõdita ad galerũ sub quo raman⁹ pass⁹ est. Fastis.i fastis.hoc est annalib⁹ q̃ fasti dicunt̃ vnde est Ouidi⁹ de fastis. Ab augure.romulo qui auguria captauit cũ vrbẽ esset cõditurus.

Sexcenta possum regna pridem condita
Proferre toto in orbe si sit ocium:
Multo ante clara: quam capellam gnosiam
Suxisse fertur Juppiter Martis pater.
Sed illa non sunt. hæc et olim non erunt.
Crux ista Christi quam nouellam dicitis:
Nascente mundo factus vt primū est homo:
Expressa signis expedita est litteris.
Aduentus eius mille per miracula
Prænunciatus ore vatum consono.
Reges. prophetæ. iudicesq̧. et principes.
Virtute. bellis. cultibus. sacris. stilo
Non destiterunt pingere formam crucis.
Crux prænotata: crux adumbrata est prius.
Crucem vetusta combiberunt sęcula.
Tandem retectis vocibus propheticis
Aetate nostra comprobata antiquitas
Coram refulsit ore conspicabili:
Ne fluctuaret veritas dubia fide:
Si non pateret teste visu comminus.
Hinc nos. ⁊ ipsum non perire credimus
Corpus sepulchro: quod vorādum traditur:
Quia Christus in se mortuum corpus cruci
Secum excitatum vexit ad solium patris:
Viamq̧ cunctis ad resurgendum dedit.

Sexcenta regna. pu ta assyrioꝝ sicyonioꝝ. aegyptiorū. que omnia fuerūt ante iouē patrē martis progenitoris romuli. Capellā gnosiam. i. amalthęā que iouē educauit. Jlla nō sūt quia iam perierūt. et haec que nunc sunt aliquādo peribunt. Expressa signis et expedita litteris. puta quod adam fuit ex fructu arboris deceptus. ⁊ per arboris crucē restitut⁹ iuxta illud quod ecclesia canit: et qui in ligno vincebat in ligno quoq̧ vinceretur. Litteris. s. sacris quę hoc multis ī locis significarūt vt qd̄ moises exaltauit aeneū serpentē in deserto. Consono ore. quia idē predixerūt ꝗꝗ diuersis essent locis et tēporibus. Crux adumbra. i. per figurā vmbratilē significata. nā figura vmbra rei est: quam designat significata ē autem haec crux saepe apud prophetas vt quod dominus regnauit in ligno. Combiberūt. i. imbuta fuerūt crucis significatōe quę quidem nostris tēporibus est completa. Retectis vocibus. i. apertis ⁊ manifestatis cū antea fuissent recte. Antiquitas cōprobata. i. antiquoꝝ prophetarum dicta aetate nostra experimento vera. Refulsit coram. i. publice est manifestata.

Ore conspicabili. i. verbis nō obscuris vt prius sed perspicuis. nam quod antea nō intelligebatur: nunc perspicue oculis cernimus. Veritas fluctuaret. vacillaret et infirma esset: nisi ea quę sunt predicta viderent̄ oculis manifesta. Cōminu⁹. i. prope et ante oculos. Nō perire corp⁹. nisi ad tēpus. q2 postea resurrecturi sum⁹ quē admodū ⁊ xp̄s resurrexit primicię dormientiū qd̄ apl̄s multis i locis testat̄. Crux illa nr̄a est. i. pro nobis xp̄s passus est.

Nos patibulum ascendimus.s.cum christo cui⁹ membra nos sumus ipse autē caput. Peremptus nobis.i.causa nostra. Nobis reuersus.i.resurgens vt et nos in die iudicij resurgamus. Qui moriens homo.i.qua parte moritur est homo. Nam qua deus est imortalis permanet. Natura duplex.s.de⁹ et homo.sed moritur qua est homo domat mortez qua est de⁹ iuxta illud prophete ero mors tua o mors morsus tuus inferne. Redit resurgit. Iuxta illud qđ perire nesciat.i. in imortalitatez. Dixisse pauca. colligit supiora vt transitum faciat ad sequentia. De mysticis.de mysteriis que supra retulit. De processu spei .i. spes nostra quo tendat. Margaritas spargere. iuxta illud saluatoris. Mat.cap.vij.quod sanctum nō est canibus dandum neq3 porcis margaritae. Profunda ratione quia nō es capax sē tentiarū que sūt ꝓfundiores. Interroget sensus est. adducat puer simplex et qui neq3 artē sylogizandi neq3 artē orandi nouerit: sed in puris naturalib⁹ vt ita dicā sit posit⁹.⁊ hic sit iudex inter nos. Cōsulam⁹ ꝓxima.i. nō altiora sed q̄ sūt nobis ꝓpiqua Sentētia simplex.

Crux illa nostra est. nos patibulum ascendimus.
Nobis peremptus Christus et nobis deus.
Christus reuersus ipse qui moriens homo est:
Natura duplex moritur:et mortem domat:
Reditq3 in illud:quod perire nesciat.
Dixisse pauca sit satis de mysticis
Nostræ salutis:deq3 processu spei.
Iam iam silebo.margaritas spargere
Christi vetamur inter immundos sues:
Lutulenta sanctum ne terant animalia.
Sed quia profunda non licet luctarier
Ratione tecum:consulamus proxima.
Interrogetur ipsa naturalium
Simplex sine arte sensuum sententia.
Fuci imperitus fac vt adsit arbiter.
Da septuennem circiter puerum aut minus:
Qui sit fauoris liber:et non oderit
Quenquam:nec vllum mētis in vitium cadat.
Periclitemur quid recens infantia
Dicat sequendum.quid nouus sapiat vigor.
Hanc ille sancti martyris vocem libens
Amplexus:vnum de caterua infantium
Paruum:nec olim lacte depulsum capi:
Captumq3 adesse præcipit.quid vis roga

plex.i.nō fucata aut arte aliq̄ imbuta. Fuci imꝑitus.fucū appellat.i.factū medicamētum quo vtunť mulieres:dialecticaz rethoricā et physicā. Septuennē.i.septē annoꝝ. Fauoris liber.i.qui neutrę parti faueat.i.sit vacu⁹ amore.odio.inuidia:que solēt adprimere hoi verū iudiciū. Periclitemur.i.periculū hoc est experiētiā faciam⁹. Nouus vigor.i.ille puer nulla arte ibut⁹ s3 rex oi3 rudis. Ille.s.prefect⁹. Hāc vocē.s.vt puer rudis esset iudex libēs ꝑ libēter vt recēs ꝑ recēter. Lacte depulsū.i.ablactatū.vergili⁹ i buc.depulsis arbut⁹ hedis

Pusio. idest hic puerulus. Quod probarit. idest vtrius nostrum sententiam approbarit. Ardens. cupiens. Lactantis oris. idest pueri lactentis. Quid videtur esse verum ꝛ congruens. idest vtrum verius ꝛ congruentius. Est quicquid illud. ordo est. quicquid illud est. Quod est vnicum vni. ex platonis sententia qđ deus vnum deum genuit. et quod dicunt poetę Iouem ex concussione capitis mineruã genuisse. sed vnũ pater generauit intra se qui et ipse deus est. Nec pueri. Iuuenalis nec pueri credũt nisi qui nondũ aere lauantur. Sub pudore. idest premio pudore. Fluctuans. idest nesci⁹ quid faceret. Leges. quarũ ipse prefectus erat executor. Autor huius. id ē quis te docuit ista. Mater. subaudi est autor. Et deus matri. etiam est autor. Imbibit. idest hausit ꝛ accepit sub audi illud. Quo pasceret. idest nutriret me. Fontibus gemellis. vberibus lacte manantibus: qui sunt pares ꝛ aequales. Hausi credere. idest accepi vt crederem. Magistra impia. aut in filium docens vnde periret. aut in deos male de illis sentiens. Tristem exitum. idest filij tristem mortem aspiciat. Male eruditi. idest in malum ꝛ perniciem illius docti. Quem corrupit, malis artibus erudiendo. Adsit vilis muliercula. hęc est vera lectio non absit.

Inquit: sequamur: quod probarit pusio.
Romanus ardens experiri innoxiam
Lactantis oris indolem filiole ait:
Dic quid videtur esse verum ꝛ congruens:
Unum ne Christũ colere ꝛ in Christo patrem:
An comprecari mille formarum deos:
Arrisit infans: nec moratus rettulit.
Est quicquid illud quod ferunt homines deum
Unum esse oportet: quod vni est vnicum.
Cũ Christus hoc sit: Christus est verus deus.
Genera deorum multa nec pueri putant.
Stupuit tyrannus sub pudore fluctuans.
Nec vim decebat innocenti ætatulæ
Inferre leges. nec loquenti talia
Furor sinebat efferatus parcere.
Quis author inquit vocis est huius tibi:
Respondit ille mater. ꝛ matri deus.
Illa ex parente spiritu docta imbibit:
Quo me inter ipsa pasceret cunabula.
Ego vt gemellis vberum de fontibus
Lac paruus hausi: Christum ꝛ hausi credere.
Ergo ipsa mater adsit exclamat. cedo
Asclepiades: disciplinæ ꝛ exitum
Tristem suæ magistra spectet impia.
Male eruditi torqueatur funere
Infantis orba: quemq; corrupit: fleat.
Adsit ministros vilis vt muliercula

Fatiget nostros. ministros. delassando illos filius dum torquebit infans. Nam quę filius patietur acrius sentiet mater: quam idem ipse filius. vnde subdit. Quantulus dolor. quasi dicat minimus dolor vexabit artus infantis: quia breui morietur: ipsa autem mater viuet in luctu filio orbata. hinc illud Quintiliani torquebis filium et fatebitur mater.

Oculi parentis spectantis tormenta filij. Vngulę ferramenta quibus dilaniabantur martyrum corpora. vnde hymnographus. cessit his lacerans fortiter vngula: nec carpsit penetralia.

Nostros fatiget. quantulus autem dolor
Vexabat artus mortis auxilio breuis.
Oculi parentis punientur acrius:
Quam si cruentę membra carpant vngulę.
Vix hęc profatus pusionem pręcipit
Sublime tollant: et manu pulsent nates:
Mox et remota veste virgis verberent:
Tenerumque ictibus tergum secent.
Plus vnde lactis. quam cruoris defluat.
Quę cautes illud perpeti spectaculum?
Quis ferre possit aeris. aut ferri rigor?
Impacta quoties corpus attigerat salix.
Tenui rubebant sanguine vda vimina.
Quem plaga fierat roscidis liuoribus.
Ferunt minaces verberantium genas
Inlacrimasse sponte dimanantibus
Guttis per ora barbarum frementia.
Scribas et ipsos et coronam plebium.
Proceresque siceis non stetisse visibus.
At sola mater hisce lamentis caret.
Soli sereno frons renitet gaudio.

Tollant sublime .i. sublimiter hoc est in altum. Manu pulsent nates. quo modo infantes verberantur. quod iubet fieri vt paulatim crescant tormenta cum doloribus. Plus. lactis. ex Iuuenale de hedo. qui plus habet lactis quam sanguinis. Quę cautes. idest quas homo saxeus et durus crudelisque. Quis rigor ęris et ferri. i. aereus et ferreus. Salix impacta. i. virga saligna illisa corpori. Vimina. i. virgę sanguine humide. Quem plaga fierat. i. quem sanguinem virgę expresserant: eo modo quo lachrymę ex oculis eliciuntur. sed forte aliud verbum loco fierat reponendum est. Liuoribus roscidis. i. manantibus in modum roris virgarum ictibus facientibus liuores. Genas minaces. idest oculos que genis integunt. sed quomodo minaces si illachrymabantur nimirum quia duplici laborabant affectu crudelitate scilicet et commiseratione. vnde subdit per ora frementia barbarorum. nam et fremebant et flebant.

Coronam plebium. idest plebeiorum qui stabant in circuitu spectantes. Non stetisse. sub. ferunt ex superioribus. Frons renitet. i. est leta et serena lucretius nec domus argento fulgens auroque renitens.

Pietas contumax.i.matris perseuerantia.nam contumacia in malam accipitur partem Sensum indulgentię.quia vt ait Quintilianus indulgentia est mollis liberorum edu- catio .sed hęc mater colubebat tenerum illum amorem et obfirmabat se ad patientiam. Ardor animę estuantis quia tristicia et dolor exiccant ossa. itaqꝫ in tormentis positi siti- unt. neqꝫ hoc affe- ctu saluator noster caruit dicens in cru ce Joannis ca.xix. sitio quamquam il lud sitio aliud si- gnificabat. Torua mater.i. irata in fi- lium quod videba tur cedere atqꝫ vin ci tormentis. Emi nus. alonge. sicut supra comminus pro pe. Hanc stirpem .i.talem filium mi- hi futurum vt vin- ceretur. Leto.i. mortis timore. Po stulas? interrogati ue legendum. Fons viuus.ex Joanne. ca.iiij. aqua quam ego dabo fiet in eo fons aquę salientis in vitam aeternam et Psalmo.xxxv. apud te est fōs vitę. Fluentum. idest flumen. Vergilius xanthiqꝫ fluenta de serit. Flagrantiaꝫ idest ardorem.geli' libro.xi. vigor ille maternę flagrantię paulatim restingui tur. Hic hic.exemplis ad animi robur puerum hortatur mater.et primo sanctorum inno- centium. Calix bibendus.alludit ad illud ex euangelio Math.cap.xx.potestis bibere ca licez quem ego bibiturus sum. Paruuli.et per appositionem aetas oblita lactis. &c. et est ordo aetas refecta poculis amaris sanguinis:mox deinde refecta poculis dulcib' sum psit. Matris et potentia.sic Vergilius.primo eneī.ad cupidinem filium loquitur. Nate

Stat impiorum corde pietas fortior
Amore Christi contumax doloribus.
Firmatqꝫ sensum mollis indulgentię.
Sitire sese paruus exclamauerat.
Animę ęstuantis ardor in cruciatibus
Hoc exigebat:lymphę vt haustum posceret.
Quem torua mater eminus tristi intuens
Vultu seueris vocibus sic increpat.
Puto imbecillo nate turbaris metu.
Et te doloris horror afflictum domat.
Non hanc meorum viscerum stirpem fore
Deo spopondi.non in hanc spem glorię
Te procreaui:cedere vt leto scias.
Aquam bibendam postulas?cum sit tibi
Fons ille viuus pręsto:qui semper fluit.
Et cuncta solus irrigat viuentia
Intus forisqꝫ:spiritum et corpus simul
Aeternitatem largiens potantibus?
Venies ad illud mox fluentum (si modo
Animo ac medullis solus ardor ęstuet
Videre Christum) quod semel potum affatim
Sic sedat omnem pectoris flagrantiam:
Vita vt beata iam sitire nesciat.
Hic hic bibendus nate nunc tibi est calix:
Mille in Bethlem quem biberunt paruuli.

mee vires mea magna potentia solus. simile est illud Gen. cap. xlix. Ruben primogenitus meus tu fortitudo mea. Pater. deus omnipotens iuxta illud Cani hominis sapientia illius. Vagitibus. i. infantibus: vt de inocentibus dixit. Scis saepe. alterum. exemplum

Oblita lactis et papillarum immemor
Aetas amaris mox deinde dulcibus
Refecta poclis mella sumpsit sanguinis.
Exemplum ad istud nitere o fortis puer
Generosa proles matris et potentia.
Omnes capaces esse virtutum pater
Mandauit annos. neminem excepit diem.
Ipsis triumphos annuens vagitibus.
Scis saepe dixi cum docenti adluderes.
Et garrulorum signa verborum dares
Isaac fuisse paruulum patri vnicum.
Qui cum immolandus aram et ensem cerneret
Vltro sacranti colla praebuerit senem.
Narraui et illud nobile ac memorabile
Certamen: vna matre quod septem editi
Gessere pueri sed tamen factis viri
Hortante eadem matre in ancipiti exitu
Poenae et coronae sanguini vt ne parcerent.
Videbat ipsos apparatus funerum
Praesens suorum: nec mouebatur parens.
Laetata quoties aut oliuo stridula
Sartago frixum torruisset puberem
Dira: aut cremasset laminarum impressio
Comam: cutemque verticis reuulserat
A fronte tortor nuda testa: vt tegmine
Ceruicem adusque dehonestaret caput.

adducit de isaac immolando. ex Gen. cap. xxii. Docenti. s. mihi. Adluderes. i. quasi per ludum verba mea redderes. Vergili⁹. vii. en. nec plura alludens quod seruius exponit ad responsum verba componit vnde subdit. et garrulorum signa verborum dares. nam pueri nõ exacte pscrũt que audiunt a docẽte. Sacranti, i. sacrificare volẽti abraã patri seni. Narraui. tertium effert exemplum de septem Machabeis. ex secũdo Machabeorum volumine cap. vii. vbi latissime ponitur historia. In ancipiti exitu. quia forte illi defecissent si mater illos non fuisset exhortata. Ne parcerent sanguini. imo sanguinẽ effunderent. Funerum suorum aut funerũ que sui filii sustinebant. aut quod illorum mortes erant sua mors. Sartago stridula. i. stridens cũ in ea frigitur aliquid et hoc mortis genere obiit ex machabeis primus. Laminarum impressio. i. lamina candens capiti impressa. sed hoc non legitur in machabeorũ libro sed quod sequitur videlicet quod secundo ex machabeis tortor dedetraxit capitis cutẽ relicto craneo cute nudo. et est ordo. tortor reuulserat cutẽ verticis a fronte: nuda testa. i. tegmine nudata. vsque ad ceruicẽ ita vt dehonestaret. i. deformaret caput tegmine subaudi detracto.

Clamabat illa. patere. gemmis vestiet
Apicem corona regio ex diademate.
Linguam tyrannus amputari iusserat
Uni ex ephoebis: mater aiebat. satis
Jam parta nobis gloria est. pars optima
Deo immolatur. ecce nostri corporis
Digna est fidelis lingua: quæ sit hostia
Interpres animi. enuntiatrix sensuum.
Cordis ministra. præco operti pectoris.
Prima offeratur in sacramentum necis.
Et sit redemptrix prima membrorũ omnium.
Ducem dicatam mox sequentur cætera.
His Machabeos incitans stimulis parens
Hostem subegit subiugatum septies:
Quot foeta natis: tot triumphis inclyta.
Me partus vt feracem gloriæ
Mea vita præstet: in tua est situm manu.
Per huius alui fida conceptacula:
Per hospitalem mense bisquino larem:
Si dulce nostri pectoris nectar tibi:
Si molle gremium: grata si crepundia:
Persiste: & horum numerũ authorẽ adsere.

Regio diademate. i. corona quę regũ est insigne. Linguam tyrannus. hoc antiochus iussit fieri ex machabeis tertio. Pars optima. s. lingua. cuius laudes ex officio prosequitur. Fidelis interpres animi. nã vt Horatius in poetica arte scribit natura. effert animi mot⁹ interprete lingua. Cordis ministra. i. corũ quę corde concipiuntur. Præco. quasi preco sit nomẽ cõmune duorũ generũ dixit lingua præco. Redemptrix. s. animę. Ducem dicatam. i. deo cõsecratam. Ducẽ. i. preuiam & oĩum primã Machabeos. sic gracce appellarunt quos vocãt hebraci asmonaim. interpretatur aũt machabęus pugnator. nam mache est pugna. et machenię pugno. Septies. naʒ toties de antiocho triumphauit mater illa cũ filijs victoribus. Feracẽ glorię. i. fertilem & foecundam Per huius alui. adiuratio est. Cõceptacula. i. vterũ siue loculos vbi concipiuntur infantes Larem hospitalẽ idest vterum in quo diuersatus es p mẽses decem. s. inchoatos de quibus autores sępe faciunt mẽtionem. Vergilius. matri longa decem tulerũt fastidia mẽses. Si dulce nectar. i. lac. Vergilius. iiij. eneid. si bene quid de te merui fuit aut tibi quicquam dulce meũ. Molle gremiũ. in quo te sępe sustinui. Grata si crepũdia. i. amuleta & ludicra que solent infantibus appendi. nonnunquã incunabula & panni quibus inuoluuntur. dicuntur autẽ crepundia a crepitu: vnde etiam crepitacula. de quibus Martialis in disticho cuius lemma est crepitaculum. Si tibi plorator de collo vernula pendet hęc quatiant tenerum garrula sistra manum. Persiste. idest esto constans & perseuerans. Adsere. idest adsertor esto & profitere. Authorem horum munerum. i. tantorum beneficiorũ quanta nobis contulit. s. animum corpus vitam: vnde subdit.

Qua nam arte.ordo & sensus est.ego nescio qua arte.i.quomodo. Coeperis viuere nobis intus.i.cum te gestarē intra viscera quomodo ex inanimi factus sis animatus. Nihilumqȝ illud.nō nihilū quia est aliquid semen virile & menstruū muliebre vnde est hominis corpus.nam anima a deo infunditur. Animator.i.deus scit.ego nescio.Si igitur qđ viuis.quod spiras hoc totum dei est. Impendere.subaudi decet.vt Vergilius pmo eneiđ me ne incoepto desistere victam. Cuius munere.i.beneficio. Ortus es.i.viuis. Quod dedit.i.vitam. Refuderis.i.reddideris. Strepentes.sonātes cum cędebatur puer. Cognitor.i.iudex qui de causa cognoscebat. Per recentes vias cicatricum.idest per cicatrices adhuc recētes. Exarabant.i.vngul' sulcos ex carnificando ducebant Ferrum acutum.idest vngulas. Recrudescentibus plagis.idest recentatis & renouatis. Notas apertas.i.vulnerū signa que adhuc non coierant. Quos.s.tortores. Victor superbus.quia victoria facit homines superbos & arrogātes.et sunt verba romāi ad tortores. Potesse.pro

Qua nam arte nobis viuere intus coeperis:
Nihilumqȝ & illud vnde corpus:nescio:
Nouit animator solus & factor tui:
Impendere ipsi:cuius ortus munere es:
Bene in datorem quod dedit:refuderis.
Talia canente matre iam lætus puer
Virgas strepentes & dolorem verberum
Ridebat.hic tum cognitor pronuntiat.
Claudatur infans carcere:& tanti mali
Romanus author torqueatur acrius.
Illum recentes per cicatricum vias
Denuo exarabant:quaqȝ acutum traxerant
Paulo ante ferrum:mox recrudescentibus
Plagis apertas persequebantur notas.
Quos iam superbus victor ignauos vocat.
O non virile robur:o molles manus:
Vnam labantis dissipare tandiu
Vos non potesse fabricam corpusculi?
Vix iam cohæret:nec tamen penitus cadit
Vincens lacertos dexterarum inertium.
Citius cadauer dentibus carpunt canes:
Longeqȝ morsus vulturum efficatior
Ad deuorandas carnis ossas mortuæ.
Languetis imbelli fame:ac fathiscitis.

posse.Lucretius.pro si forte aliquis credit grauiora potesse corpora. Vix cohæret.s.corpusculum.Vergilius in buco.vix ossibus haerent. Dexterarum inertium.i.languentium & debilium ad infligenda verbera & plagas. Citius.subaudi q̄ vos corpus hoc meū laceratis. Languetis imbelli fame.i.cupitis me excarnificare & desunt vobis vires. Et fatiscitis.i.deficitis & fessi estis.vnde defessus a defatiscor deducitur participiū prisciano autore.

Gula ferina. qualis est ferarum. Socors edacitas. i. ignaua rabies edendi. Morarum poenitet. i. vis cito perire. Fies fauilla. i. cremaberis et redigeris in cinerem. Abiens a foro. vbi iudicatus est ad ignem. Respectans pone. i. retro. sed retro superfluit quia respecto per se significat retro aspicio. Appello. i. prouoco. nam illud proprie est prouocare: quod recentiores appellare dicunt. Esse nil. i. frustra. Complices. i. simul socii et sectatores. Vir hominis. quia infans homo est sed imperfectus. Locum cedis. in quo infans iugulari et romanus cremari debebat. Primitiuum foetum. i. infantem mater ferebat iugulandum eo modo quo abel obtulit deo de primogenitis gregis sui. gen. cap. iiii. Ferculo abelis. est ferculum quod fertur et in quo aliquid fertur. Puriorem ceteris. ait namque scriptura. abel obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum. Immorata. immo statim dedit non flens sed leta. Patrone ex filio. quia cum sis mihi nunc filius illic eris mihi patronus. et est casus vocatiui patrone. et est iungendum dulcissime patrone. Carminis dauidici. qui est in ordine psalmorum centesimus quintusdecimus. preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius.

Gula est ferina. sed socors edacitas.
¶ Exarsit istis turbida ira iudicis:
Secque in supremam concitat sententiam.
Si te morarum poenitet: finem citum
Subeas licebit. ignibus vorabere
Damnatus: et fauilla iam tenuis fies.
Abiens at ille: cum foro abriperent virum
Truces ministri: pone respectans ait.
Appello ab ista perfide ad Christum meum
Crudelitate: non metu mortis tremens:
Sed vt probetur esse nil: quod iudicas.
Quid differo inquit ille vtrosque perdere:
Puerum ac magistrum complices sectae impiae?
Gladius recidat vile vir hominis caput
Infantis: istum flamma vindex concremet.
Sit his sub vno fine dispar exitus.
Peruentum ad ipsum caedis implendae locum.
Natum gerebat mater amplexu et sinu:
Ut primitiuum crederes foetum geri
Deo offerendum sancti Abelis ferculo:
Lectum ex ouili puriorem caeteris.
Puerum poposcit carnifex. mater dedit.
Nec immorata est fletibus: tantum osculum
Impressit vnum. vale ait dulcissime:
Et cum beatus regna Christi intraueris:
Memento matris iam patrone ex filio:
Dixit. deinde dum ferit ceruiculam
Percussor ense: docta mulier psallere
Hymnum canebat carminis dauidici.

Mors sancti. huius filii mei. Tuus ille seruus. ex psalmo centesimo vigesimo secundo. sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum sicut oculi ancillę in manibus dominę suę ita oculi nostri ad dominũ deum nostrum. Talia retexens. i. canẽs. sic hymnographus que vox quę poterit lingua retexere. alias retexere est quod textum est nõ textum facere. Explicabat pallium. quo exciperet sanguinẽ pueri. Tendebat manus. cũ explicato pallio. Globũ. idest sanguinis vndam conglobatam. Vstor. qui struebat pyrã. Pinu arida. quo facilius ignem comprehenderet. Foeni struem. idest cumulum fomitis. Quo pastu. i. quo fomite. Ferocius. pro fortius. Et iã ordo est, et iaz romanus actus. idest impulsus. Eminus. a longe. furca brachijs retortis. idest habenti brachia retorta ingerebatur. etc. Haec eius orsa. i. postea hęc locut' est. Fragor nubis hoc est tonitrus. nã fragor proprie de rebus dicitur fractis. sed quia dicit ruentis potest intelligi de fulmine. sed non significat nisi imbrẽ de coelo cadentem.

Pretiosa sancti mors sub aspectu dei.
Tuus ille seruus. proles ancillae tuae.
Talia retexens explicabat pallium:
Manusqz tendebat sub ictu et sanguine:
Venarum. vt vndam profluam manantium
Et palpitantis oris exciperet globum.
Excepit: et caro adplicauit pectori.
At parte campi ex altera immanem pyram
Texebat vstor fumidus pinu arida
Sarmenta mixtim subdita: et foeni struem
Spargens liquata rore feruentis picis:
Quo flamma pastu cresceret ferocius.
Et iam retortis brachijs furca eminus
Romanus actus ingerebatur rogo.
Scio inquit ille non futurum: vt concremer:
Nec passionis hoc genus dictum est mihi:
Sed restat ingens: quod fiat miraculum.
Haec eius orsa sequitur immensus fragor
Nubis ruentis. nimbus vndatim nigro
Praeceps aquarum flumine ignes obruit.
Alunt oliuo semicombustas faces:
Sed vincit imber iam madentem fomitem.
Trepidare teter carnifex rebus nouis
Turbatus: et qua posset arte insistere:
Versare torres cum fauillis humidis:
Prunas maniplis confouere stupeis:

Obruit ignes. idest extinguit. Alunt. scilicet tortores. Fomitem. idest materiaz ignis combustibilem. Trepidare. pro trepidabat. Nouis rebus. idest miraculis. Insistere insistebat. Versare. idest versabat. Torres. idest titiones. Confouere. idest confouebat et proprie nam fouere de foco proprie dicitur.

Semen ignis.i.scintillas. Querere.pro querebat. Magus nam magice imputat hec miracula non diuine potentie. Carmine thessalorum. vbi artes magice vigebant vt est apud lucianum et apuleium. Lucanus de necromantica phormonoe dixit. thessalis incubuit membris. Vertere poenam in ludibrium.i.dum punitur eludere nos. Fortasse ceruix. per ironiaz hoc dicitur Flecti.p cadi. Coibit plaga.i consolidabit in cicatricem. Vertex.i.caput pars pro toto. Eminebit. extabit. Partez quampiam.i.aliam. Morte simpla.i. simplici et vnica. Multiplex criminosus. i. multipliciter nocēs. Vel iteruz repete ne ex superiori Tot modis. q.d. tot mortibus. Lerna.pro lernea hydra. nota est fabula. Imminutis corporis damnis. lege iminutus.i. truncatus damnis corporis. Ipse hercules erit presto.i. presens.q.d. nō aderit Hydrina vulnera .i. que hydre intulit nam tandē compressis faucib' hydrā exiccauit et quasi vstulauit. Viscerum confinia.i.iuncturas. Vel dispare.i. luxare conuellere et distrahere. Vincula nexa neruis.idest ossa neruis colligata. Date hunc.s.romano. Ossibus reuulsis.i.luxatis.nam qui scit de dolare et restituere ossa luxata poterit facilius illa dissipare. Nodis.i.colligationibus quod faciunt luxatorū medici et chirurgi.

Et semen ignis inter vndas quærere.
Quod cum tumenti nuntiatum est iudici:
Commouit iram fellis implacabilis.
Quousqꝫ tandem summus hic nobis magus
Inludit inquit thessalorum carmine
Poenam peritus vertere in ludibrium.
Fortasse ceruix si secandam iussero:
Flecti sub ensem non patebit vulneri.
Vel amputatum plaga collum diuidens
Rursus coibit: ac reglutinabitur:
Humerisqꝫ vertex eminebit additus.
Tentemus igitur ante partem quampiam
Truncate ferro corporis superstitis:
Ne morte simpla criminosus multiplex
Cadat: vel vna perfidus cæde oppetat.
Quot membra gestat: tot modis pereat volo.
Libet experiri lerna sicut traditur
Utrum renatis pululescat artubus:
Ac se imminutis corporis damnis nouum
Instauret. ipse presto erit tunc hercules
Hydrina suetus vstum ire vulnera.
Iam nunc secandi doctus adsit artifex:
Qui cuncta norit viscerum confinia:
Vel nexa neruis disparare vincula.
Date hunc reuulsis qui medetur ossibus:
Aut facta nodis sarciens compaginat.

Omni corpore.i.toto.q.d.in deos invecta est. Vetus fas.idest antiquã religionẽ. nam fas dicta est que prius dicebatur themis. Retectam.idest apertam. vergilius radijsq3 retexerit orbem. Palatum tractat.explorans quomodo possit totam linguam abscindere.

Linguam priorem detrahat radicitus:
Quæ corpore omni sola viuit nequior.
Illa procaci pessima in nostros deos
Inuecta motu fas profanauit vetus:
Audax ꝛ ipsi non pepercit principi.
Aristo quidam medicus accitus venit.
Proferre linguam præcipit.profert statim
Martyr.retectam pandit.ima ꝛ faucium
Ille ꝛ palatum tractat.ꝛ digito exitum
Vocis pererrans vulneri explorat locum.
Linguam deinde longe ab ore protrahens
Scalpellum inusq3 guttur insertans agit.
Illo secante fila sensim singula
Nunquã momordit martyr:aut os dentibus
Compressit arctis:nec cruorem sorbuit.
Immotus ꝛ patente rictu constitit:
Dum sanguis extra defluit scaturiens
Perfusa pulcher menta ruffo stemmate
Fert:ꝛ cruenti pectoris spectat decus.
Fruiturq3 ꝛ ostro vestis vt iam regiæ.
Præfectus ergo ratus elinguem virum
Loqui ad sacrandum posse cum verbis carens
Nil in deorum oblacteraret dedecus
Iubet reduci iam tacentem ꝛ debilem
Multo loquentis turbine olim territus.
Reponit aras ad tribunal denuo
Et tus ꝛ ignem viuidum in carbonibus.
Taurina ꝛ exta vel suilla abdomina.

Exitum vocis.i. epiglotida qua vox ex arteria erumpit. Scalpellum. ferramentũ illud quo vena pertũditur in sanguinis diminutione. scalprũ quoq3 reperitur pro nouacula. Marcian᷒ scalpro dicebat circuncidi vitia infantibus posse. Fila singula .ex quibus cõpacta est lingua. Patente rictu.i.ex ore aperto. Ruffo stẽmate.i.coronã quã ex ruffo sanguine est assecutus, stẽma namq3 a stepho quod est corono deducitur. Ostro vestis regię.nã ostru3 hoc est purpura vestibus tantũ accõmodabatur principum . q.d. tam honorific᷒ erat hic sanguis in veste romani quã purpura in vestibus regum. Oblacteraret. blaterare inquit festus est stulte ꝛ percupide loqui. nouit᷒ quoq3 multa.de hoc verbo. Multo turbine.idest magno impetu ꝛ vehementia:qua obruebatur antea. Abdomina suilla.idest porcina. ꝛ est abdomen pingue illud quod intestinis obducitur.

Insufflat. cum nō loqueretur in contēptū insufflauit illos. Nunquid. i. aliquid. Inti mo pulmone. vnde est vocis origo interior. Torta. i. repercussa. Sub testudine oris. i. sub coelo hoc est oris concauitate. Ex palato repercusso. idem est quod ex testudine oris. De pectine dentiū. nā vox articulata complures litteras format inter linguā & dentes. vt t. d. th. f. v. consonās. Pectine dentiū. i. de dentibus vel a dentib⁹ pectinatum coeuntib⁹.

Lingua plectruz mobile. q2 lingua ē quasi plectrū quod ferit certa loca ad formandū verba. & puto pro nunc vtro biqz legēdū esse nec vt sit sensus. qui de ūs fecit in me vt vox expressa ex intimo pulmone: repercus sa ad coelum nec det sonos ex palato repercusso. nec tem peret de pectine den tium. neqz sit. His agendis. i. forman dis lingua. & cetera quod duobus exem plis probat se eo mo do loqui quo si de⁹ vellet loqueretur fi stula vel cymbaluz q̄ habent sonos & non voces articula tas. In ipsis mea tibus. idest fistulis quasi arterijs. La bra pressa. vt in pro latione. b. p. ph. in litteris nunc hian tia. vt in alijs litte ris. quasi dicat. ita possent loqui cym bala & fistule perinde ac si haberent instrumenta quibus formantur litterę & voces arti culatę. Statum naturę verti. idest mutari ab illo. scilicet. Cui. idest a quo. Forma. idest oris figura.

Ingressus ille vt hos paratus perspicit:
Insufflat ipsos ceu videret dæmonas.
Irridet hoc Asclepiades lætior.
Addit deinde. nunquid inclementius
Sicut solebas es paratus dicere?
Effare quod vis: ac per ora edissere.
Permitto vocem libere vt exerceas.
Romanus alto corde suspirans diu
Gemitu querelam traxit: & sic orsus est.
Christum loquenti lingua nunquam defuit.
Nec verba quæras quo regantur organo:
Cum predicatur ipse verborum dator:
Qui fecit vt vis vocis expressa intimo
Pulmone & oris torta sub testudine
Nunc ex palato det repercusso sonos:
Nunc temperetur dentium de pectine:
Sitqz his agendis lingua plectrum mobile.
Si mandet idem. faucium sic fistulas
Spirare flatu concinentes consono:
Vt verba in ipsis explicent meatibus:
Vel exitu oris cymbalis profarier
Nunc pressa parce labra nunc hiantia.
Dubitas ne verti posse naturæ statum:
Cui facta forma est: qualis esset primitus?
Hanc nempe factor vertere vt libet potest.

Leges texere ac retexere. idest ponere ac tollere. Sic vergilius. vi. eneidos. leges fixit atq; refixit. Postulet. desideret. quia potest facere vt sine lingua quis loquatur. Pressit pede. quo pacto absente saluatore discipuli obruebantur vndis ad quos per fluctus venit. ex Mattheo. cap. xiiii.

Positas P leges texere. ac retexere:
Linguam loquela ne ministram postulet.
Vis scire nostri numinis potentiam:
Fluctus liquentis æquoris pressit pede.
Natura fluxa ac tenuis in solidum coit.
Quæ dispar illis legibus: quis condita est:
Solet natatus ferre: fert vestigia.
Habet vsitatum munus hoc diuinitas:
Quæ vera nobis colitur in Christo τ patre.
Mutis loquelam: percitum claudis gradum:
Surdis fruendam reddere audientiam.
Donare cæcis lucis insuetæ diem.
Hæc si quis amens fabulosa existimat:
Vel ipse tute si parum fidelia
Rebare pridem: vera cognoscas licet.
Habes loquentem: cuius amputaueras
Linguam. probatis cede iam miraculis
Horror stupentem persecutorem subit.
Timorq; τ ira pectus in caliginem
Vertere. nescit vigilet: an ne somniet.
Miratur hærens quod sit ostenti genus.
Formido frangit: armat indignatio.
Nec vim domare mentis effrenæ potest:
Nec quo furoris tela vertat: inuenit.
Postremo medicum sæuus insontem iubet
Reum citari. nundinatum hunc arguit

Fluxa τ tenuis. qualis est aquę. Coit. condensatur: vt sustinere possit ne cedat pōderi. Dispar. contraria. Quis. pro quibus puta q̄ sit natabil nunc autē sub christo sustinet vestigia. Hoc munus. idest officium quod facit miracula vt hoc q̄d dixit τ que sequuntur. gradum percitum. i. velocē. alias percitus. i. cōmotus Audiētiam. actū audiēdi. Cede miraculis. idest vincere τ dare locum. Vertere pro vertebat. in caliginē. id ē ignorantiam veri q2 ira impedit animū ne possit cernere verum. Haerens dubitans. Iuuenalis. hęremus dicat ipsa Formido τ indignatio. affectus contrarij in eodem homine. vim. idest violentiam τ impetū

Quo. idest in quē saeuiat: cum non possit in romanum. Citari. in ius vocari. Nundinatum. idest ad diem certum vocatum. nam nundinari est in vrbem litis causa ad certum diem venire. aliquando etiam alijs de rebus. Pactus cum romano precium faciens.

Colluderet.i.collusionem faceret. Irritum.i.vanum nihilq; efficiens. Retunsis.i.obtusis et hebetibus. Sauciata parte et non totam linguam. Usq;quaq; omni ex parte alias semper alias vbiq; sigt. Manere.&c. subaudi iudex dicebat non posse et non posse iterũ verba exprimi in oris cõcauitate sine lingua quę moderatur verba. Esto.concedam⁹ quod erũpat vox aut spiritus non tamen articulatus. Uacuo. specu. i. ex ore vacuo aut thorace Echo.i.per repercussionẽ vñ generatur echo. Oratio. que constat vocib⁹ articulatis. Ueris veritate et experimento. Calumniam falsam criminationem. Haustus patentes. i. partes per quas haurim⁹ cibum potumq;. Regat spiramina idest formet voces in verba quod est linguę officium. Puncto leui. idest punctura modica. Plectro. i. lingua. Cicero.ij. de natura deorum plectri similem linguam nostra solent dicere. Fatus. i. loquela a faris vel fare. Magistra vocis. i. lingua vt dicit verborum moderatorũ In vitium cadit. idest viciatur et leditur. Fiat periculum.i.experimentum. Terentius. fac periculum in litteris. fac in palestra Lingua eruta. i.euulsa. Uox fragosa.i.horrida et aspera.sed si elinguis fiat nullam habebit omnino. Clamor inconditus. idest inarticulatus. Nil stridulum. idest non modo non emittet vocem sed neq; stridorem quidem.

Mercede certa pactus vt conluderet:
Aut ferrum in ore nil agens et irritum
Versasse frustra. seu retunsis tactibus
Aut arte quadam vulnus illatum breue:
Quod sauciata parte linguam læderet:
Neruos nec omnes vsquequaq; abscinderet.
Manere saluam vocis armoniam probe
Non posse inani concauo verba exprimi:
Quæ concrepare lingua moderatrix facit.
Esto vt resultet spiritus vacuo specu
Echo: sed extat inde non oratio.
Veris refutat medicus hanc calumniam.
Scrutare vel tu nunc latebras faucium:
Intraq; dentes curiosum pollicem
Circunfer: haustus vel patentes inspice:
Lateat ne quicquam: quod regat spiramina.
Quanquam forassem forte si puncto leui:
Tenui ve linguam contigissem vulnere.
Titubante plectro fatus esset debilis.
Nam cum magistra vocis in vitium cadit:
Usus et necesse est et loquendi intercidat.
Fiat periclum si placet: cuiusmodi
Edat querelam quadrupes lingua eruta
Elinguis: et quẽ porca grunitum strepat:
Cui vox fragosa. clamor est inconditus:
Probabo mutam nil sonare stridulum.

Salutem principis. sic iurare consueuerũt subditi. per vitam et per genium principis. Suggillet verba. forte suggerat. i. subministret: qȝ suggillare aliud est. Latronẽ christianorũ. i. persecutorem et carnificem. Non bubulus. i. a boue ꝓfusus. Agnoscis illũ. s. bubulum sanguinẽ: et quod non est hic bubulus sed meus. Pagane. i. non initiate ad christianorum sacra sed profane. et est translatio sumpta ex eo quod omnis homo aut miles est aut paganus. Uestri bouis. i. quem vos sacrificare consueuistis. Litata cęde. i. in sacrificio effuso bouis sãguine. Scrobe acta sub terram. videtur significare terentina sacra quę fiebãt romę i campo martio in loco qui dicebatur terẽtos i quo erat ara diti patri sacra pedib' viginti sub terraȝ defossa sacrificabatur autẽ bos nigra. Infulatus. i. infula indutum habens caput quod erat sacerdotum insigne vt nũc est episcoporũ mitra. Tempora. s. ipse festus et quasi die festo ornatus.

Testor salutem principis me simplici
Functum secantis arte iudex optume:
Seruisse iussis absqȝ fraude publicis.
Sciat hic: quis illi verba suggillet deus.
Ego vnde mutus sit disertus: nescio.
His se Aristo purgat. at contra impium
Nil hæc latronem Christianorum mouent.
Magis magisqȝ fertur in vesaniam.
Quærit num alienus sanguis ille asperserit
Uirum: suo ne fluxerit de vulnere.
Respondit his Romanus. eccũ præsto sum.
Meus iste sanguis verus est: non bubulus.
Agnoscis illum: quem loquor miserrime
Pagane vestri sanguinem sacrum bouis:
Cuius litata cæde permadescitis
Summus sacerdos nẽpe sub terram scrobe
Acta in profundum consecrandus mergitur
Mire infulatus: festa vittis tempora
Nectens: corona tum repexus aurea:
Cinctu gabino sericam fultus rogam.
Tabulis superne strata texunt pulpita
Rimosa rari pægmatis compagibus.

Repexus. aut nimium pexus. vt persius. pexus togaqȝ recenti. aut quod sacerdoti caput repecteretur vt turbarentur capilli. Ouidius. iij. de arte illa depexa modo est. Cinctu gabino. i. precinctus et expeditus Vergili' libro. vij. ipse quirinali lituo cinctuqȝ gabino et Lucan' in pri. ritu succincta gabino. Fultus togam. i. habens togam sericeam. Superne. i. a parte superiori scrobis. Pulpita strata. i. stragulis operta. Rimosa. vt per rimas defluat sanguis in scrobẽ. Rari paegmatis. i. pulpiti in modum paegmatis suggesti. rarum autem dixit pro rimosum. est autem paegma machina ex tabulis compacta que rotis imposita poterat deferri per vrbem. Iuuenalis et paegma et pueros inde ad velaria raptos.

Aream.i.pulpiti illius planiciẽ quã dixit rimosã. Minutis hiatibus.i.foraminib' per que defluat sanguis. Huc taurus.sacrificandus.s.qui ad arã ferebat cenatus lintheo candido 7 cornib' auratis.7 serti ex florib'. Fulgor bractealis.i.ex bracteis auri. quibus est inauratus. Venabulo.vl' cultro vel alio ferramẽto cũ venabulũ sit venationi aptũ. In texta.i. tabulata tabulis cõtexta.i modũ põtis sublicij. Flumẽ vapoꝝ.i. sãguinis euaporãtis. Tabidũ rorẽ.i. sanguinẽ iã corruptũ qr extra venas i modũ roris sparsũ. Defoss'.s.i scrobe quã dixit putrefactus.i. maculatus et tabidus. Quinos supinat.i.organa oi3qn q3 sẽsuũ erigit vt sãguinẽ excipiat. Genas oculorũ palpebras aut malas. Cadauer.s.bouis. Sãguie egesto.i.exhausto.ab illa cõpage.i.scrobe cui supimpositũ erat pulpitũ ex tabulis cõpactũ. Amictus ebrios.i. sanguine madefactos. Recentis piaculi.i.sacrificij facti in piaculũ.i. purgationẽ aiaꝝ. Emin' alonge nõ audẽ eos accedere ꝓpter venerationẽ sacerdotis

Scindunt subinde vel terebrant aream:
Crebroque lignum perforant acumine:
Pateat minutis vt frequens hiatibus.
Huc taurus ingens fronte torua 7 hispida
Sertis reuinctus aut per armos floreis:
Aut impeditis cornibus deducitur.
Nec non 7 auro frons coruscat hostiae:
Setasque fulgor brattealis inficit.
Hic vt statura est immolanda belua:
Pectus sacrato diuidunt venabulo.
Eructat amplum vulnus vndã sanguinis
Feruentis.inq3 texta pontis subditi
Fundit vaporum flumen:7 late aestuat.
Tum per frequentes mille rimarum vias
Illapsus imber tabidum rorem pluit:
Defossus intus quem sacerdos excipit
Guttas ad omnes turpe subiectans caput.
Et veste et omni putrefactus corpore
Qui nos supinat obuias offert genas.
Supponit aures.labra.nares obicit.
Oculos et ipsos perluit liquoribus.
Nec iam palato parcit:et linguam rigat:
Donec cruorem totus atrum conbibat.
Postquam cadauer sanguine egesto rigens
Compage ab illa flamines retraxerint:
Procedit inde pontifex visu horridus.
Ostentat vdum verticem.barbam grauem.
Vittas madentes.atq3 amictus ebrios.
Hunc inquinatum talibus contagijs.
Tabo recentis sordidum piaculi
Omnes salutant atq3 adorant eminus:
Vilis quod illum sanguis et bos mortuus

Lauerint.i.explauerint. Hecatomben.i.centũ boum hostiam.de qua saepe homerus.et Iuuenalis qui promittat hecatombem.vnde subdit centena ferro.etc. Augures.id est ipsi sacrificuli. Macellum puluinarũ.i.sacrificia templorũ redundantia cruore quasi in macello.puluinaria aũt sternebantur in honorẽ deorum Cicero in quarto thus.deorũ inquit puluinaribus et epulis magistratuum. Nos in ipsis de sacerdotibus bellonę dicit: qui non alieno sed sanguine suo deę sacrificabant et vtraq3 manu gladijs strictis armati per vrbem exercebantur.et ita vaticinabantur fanatici.i.furibundi. Mati em deã. lego deum pro deorum.i.cibelen. et apuleij sententia qui tres deas bellonã cibelen isidem eidem numẽ esse putat et Iuuenalis coidẽ sacerdotes illis attribuit. cum dicit bellonę matrisq3 deum chorus intrat.etc. Rotare.subaudi caput Parta.i.parata. Coelum.i.diuinitat.m. Hic.s.gallus sacerdos matris deorum. Metenda.i.secanda. Horatius.pri.s.r. caudãq3 salacem

Foedis latentem sub cauernis lauerint.
Addamus illam vis hecatonben tuam:
Centena ferro cum cadunt animalia:
Variaq3 abundans caede restagnat cruor:
Vix vt cruentis augures natatibus
Possint meare per profundũ sanguinem:
Sed quid macellum pingue puluinarium:
Quid maximorum lancinatores gregum
Euiscerata carne crudos crimnor:
Sunt sacra:quando vosmetipsi exciditis.
Votiuus et cum membra detruncat dolor:
Cultrum in lacertos exerit fanaticus:
Sectisq3 matrem bracchijs placat deam.
Furere ac rotare ius putatur mistycum.
Parta ad secandum dextra fertur impia.
Coelum meretur vulnerum crudelitas.
Ast hic metenda dedicat genitalia.
Numen reciso mitigans ab inguine
Offert pudendum semiuir donum deae.
Illam reuulsa masculini germinis
Vena effluenti pascit auctam sanguine.
Vterq3 sexus sanctitati displicet.
Medium retentat inter alternum genus
Mas esse cessat ille:nec fit foemina.
Foelix deorum mater imberbes sibi

demeteret ferro. Numen.i.deam cibelen. Nam putabant id esse sacrificiũ quoddam genus Iuuenalis.mollia qui sanna secuit genitalia testa. Semiuir. quoniã genitalia amisit. Donũ pudendum.i.mentulam virilem Vena masculini generis.i.genitale virile quod venis constat.Horatius nam simul acuenas inflauit tetra libido. Sanctitati.i.deę sanctę nam gallus neq3 vir est neq3 foemina vnde et semiuir appellat. Imberbes aut quia castratis decidũt barbę vnde Iuuenalis et desperatio barbę aut quia ephebi ad hoc mun' eligebant.

Leuibus. acutis et politis. Sacrandus. sacerdos ille gallus. Sphragitidas. idest medicamenta ex terra sphragitide hoc est sigillata: que valet ad cicatricanda vulnera. Celsus libro. v. pastillus ad glutinandũ vulnus sphragis nuncupatur. nam sphragizo est sigillo siue cõcludo. Membra. idest genitalia abscissa. Igniuerint. i. acus ille fuerint ignite. sꝫ vsitati⁹ est igneo vel ignesco. Stigmarit. pro stigmatizauerit. i. stigmati notauerit. Obducit cutem. idest operit partẽ illam cauterio notatã. Tormenta inuri. idest per inustionẽ infligi. Finis. mors que est malorum finis. Jam non licebit. scilꝫ post mortem. Cedas. idest vincaris. Et desinas. scilicet torquere. Sector. idest carnifex qui secat membra. Sed peremptoris. ordo est. Sed manus perẽptoris strangulatrix faucium succedet illis scilicet faucibus. quia vox inqeta oris garruli aliter nescit silere ꝙ si fregero tubam. idest intercluserо vocis meatus per strãgulationẽ.

Parat ministros leuibus nouaculis.
Quid cum sacrandus accipit sphragitidas:
Acus minutas ingerunt fornacibus.
His membra pergunt vrere. vt igniuerint
Quancunqꝫ partem corporis feruens nota
Stigmarit: hanc sibi consecratam predicant.
Functum deinde cum relinquit spiritus:
Et ad sepulchrum pompa fertur funeris:
Partes per ipsas imprimuntur bractee.
Insignis auri lamina inducit cutem.
Tegitur metallo: quod perustũ est ignibus.
Has ferre poenas cogitur gentilitas.
Hac dij coercent lege cultores suos.
Sic demon ipse ludit hos: quos ceperit.
Docet execrandas ferre contumelias.
Tormenta inuri mandat infelicibus.
At noster iste sanguis ex vestra fluit
Crudelitate. vos tyrannide de impia
Exulceratis innocentum corpora.
Si vos sinatis: incruente viuimus.
At si cruente puniamur: vincimus.
Sed iam silebo. finis instat debitus.
Finis malorum. passionis gloria.
Jam non licebit improbe. vt licuit modo.
Torquere vostra vel secare viscera.
Cedas necesse est victus: et iam desinas.
Cessabit equidem tortor et sector dehinc.
Judex minatur: sed peremptoris manus
Succedet illis strangulatrix faucium.
Aliter silere nescit oris garruli
Vox inquieta. quam tubam si fregero.
Dixit. foroqꝫ protrahi iussit virum

Carceris noxialis: s. in quo noxii sunt clausi. Lictor nefandus. sic appellatur consulis aut pretoris minister. Vinculis. s. corporis in quibus violenter detinetur ex platonis sententia. ad quod alludit apostolus cum dicit cupio dissolui et esse cum christo. et alibi. miser Ego quis me liberabit a corpore mortis huius. Principi. quemadmodum diximus galerio cesari. qui hunc asclepiadem prefecerat antiochie. Ordinem voluminum .i. volumina librorum explicatum. Tragoedie. Nam haec materia quodam modo tragica fuit. In fasces. s. librorum vel potius in annales qui a consulibus nomen acipiebant quorum fasces erant insignia cum securibus. Conficit ob litterat. quia in actis sub galerio non reperitur huius martyris passio. Inscripta christo. in libro vite de quo in Apocalipsi. et in euangelio Luce cap. x. nomina vestra scripta sunt in coelis. Apex. qui litteris hebraeis presertim iponi consueuit Obsolescet. i. oblitterabitur. vnde obsoleta dicuntur desueta longo vsu. Angelus adstans. ex euangelio angeli inquit eorum semper vident faciem patris pingens describens. Sanguinis dimensio. i. quantitas. Sulcus. qua ductum est ferrum.

Trudi in tenebras noxialis carceris.
Elidit illic fune collum martyris
Lictor nefandus. sic peracta est passio.
Anima absoluta vinculis coelum petit.
Gesta intimasse cuncta fertur principi
Præfectus addens ordinem voluminum:
Seriemque tantæ digerens tragoediæ
Lætatus omne crimen in fasces refert
Suum tyrannus chartulis viuacibus.
Illas sed ætas conficit diutina.
Fuligo fuscat. puluis obducit situ.
Carpit senectus: aut ruinis obruit.
Inscripta Christo pagina immortalis est:
Nec obsolescet nullus in coelis apex.
Excepit adstans angelus coram deo:
Et quæ locutus martyr: et quæ pertulit:
Nec verba solum differentis condidit:
Sed ipsa pingens vulnera expressit stilo
Laterum. genarum. pectorisque. et faucium.
Omnis notata est sanguinis dimensio.
Ut quanque plagam sulcus exarauerit.
Altam. patentem. proximam. longam. breuem.
Quæ vis doloris. qui ve segmenti modus.
Guttam cruoris ille nullam perdidit.
Hic in regestis est liber coelestibus
Monimenta seruans laudis indelebilis:
Relegendus olim sempiterno iudici
Libramine æquo: qui malorum pondera

Proximam. i. in cutis summitate vt sit contrarium ei quod dixit altam hoc est profundam. Segmenti. i. secationis. nam a seco dicitur segmentum. In regestis. i. in voluminibus in quibus continentur acta

et res geste. Nã corrupte dr volumẽ illud Gregorij registrũ.p regestis. Et premiorũ.i.bo noꝝ id quod sequitur.p eo qđ precedit. Inter hedorũ greges.i.inter peccatores qui sistendi sunt ad sinistraz in dicis ex euangelio Mat.cap.xxv. Di gnoscerer eminus. .i. a longe me con spiceret Roman⁹. Hoc.s.romano. Transfer hunc hedũ.s.a sinistra i dex trã.⁊ sis agn⁹ ⁊c.

Et præmiorum comparabit copias.
Vellem sinister inter hedorum greges
Ut sum futurus eminus dignoscerer:
Atqꝫ hoc precante: diceret rex optimus:
Romanus orat. transfer hunc hedum mihi.
Sit dexter agnus induatur vellere.

Finit Romanus.

Au. Pru. Cl. V. C. Peri stephanon.

Emiterij et chaledonij martyrum.

Hos duos martyres calaguritanos fuisse satis constat ex hymno cuius initiũ est bis nouem noster vbi legit Calaguris ambos quos veneramur. Naz qđ in quadã histo ria illorũ legitur fuisse legionarios.i.ex legione ciuitate ex errore ortum est: qm fuerunt mi lites ex quadã ipa toria legione voca ti sunt autem emi terius et caledoni⁹ siue vt in recentio rib⁹ libris legimus emiterius et cele doni⁹ siue chelido nius Scripta sunt coelo ode monoco los qualis est illa da puer plectrum. prima pars huius carminis cõtinet laudes martyrum et loci in quo eorum corpora sunt sepulta qui mira mul torum populorum veneratione frequentatur propter miracula que ibi fiunt. deinde ponit ipsorum vitam et martyriuz. tum postea redit ad miracula. Coelo. iuxta illud Luce.ca.x. noĩa vestra scripta sunt in coel' duorum martyrum quorũ non ponit noĩa sicut neqꝫ posuit in hymno duodeviginti martyrũ caesaraugustanorũ. Notis sanguinis.i.litteris ex sangui ne martyrũ scriptis Terra ibera. aut hispana que a graecis dr iberia. aut.ppꝛie ibera vbi e calaguris vnde sunt hi duo martyres. vt nr̃a gestabit calaguris ambos quos veneramur.

Hymnus in honorem sanctorũ Mar tyrum Emiterij et Chaledo nij Calagurritanorũ.

Scripta sunt coelo duorũ martyrũ vocabula:
Aureisqꝫ Christus illic annotauit litteris
Sanguinis notis eadẽ scripta terris tradidit.
Pollet hoc felix per orbem terra ibera stẽmate.

Stemmate.i.corona vt in romano diximus vel nobilitate posuit. Hic locus.s.calaguris celtiberorum vrbs. Pudicus.castus et mundus. Hospes. qui reciperet.alias qui recipitur. Calentes vndas cede.i.sanguine duorum martyrum effuso. Confrequentant. concelebrant. Incolę calaguritani. Colon⁹ exteri orbis. i.peregrinus. Fama proditrix.i manifestatrix.nam prodere est procul dare in hac significatione. Ambiant.i.ambitiose obseruent. sumptum verbum ab ĳs qui suffragatores assectantur ad obtinendos magistratus. Puras preces. i. honestas nam tales esse debent si volum⁹ aliquid a deo ĩpetrare vt etiam persius et Iuuenalis dicũt Tersis fletibus. nam venerat flens ⁊ redit lętus lachrymis abstersis et exiccatis. Suffragantum idest martyrum qui sunt nobis apud deum suffragatores. Non sinant. ordo est. Audiunt. scilicet preces supplicum. et statim ferunt p̃ces ad deum. vt nõ sinant mane. i. vanum. Murmur. idest preces subaudi quas vllus fuderit voce non alta sed suppressa iuxta illud persĳ murmur humilesq; susurros tollere de templis. Ab ipso fonte.a deo quia vt Iacob⁹ in canonica scribit cap.pri. omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum.quę dona.scilicet a deo profecta. Irrigant causas.idest fouent et recreant et sanant morbos vnde causarĳ dicuntur valitudinarĳ vt digestorum libro de re militari. causaria missio est quę propter valitudinem laboribus militię soluit. Suis testibus. idest martyribus. Nam martyr interpretatur testis. Dispendio sanguinis.idest iactura et damno mortis. Lux longior.i.vita immortalis.rependit recompensat.

Hic locus dignus tenendis ossibus visus deo:
Qui beatorum pudicus esset hospes corporũ.
Hic calentes hausit vndas cęda tinctus duplici.
Illitas cruore sancto nunc arenas incolę
Confrequentãt obsecrãtes voce. votis. munere.
Exteri nec nõ et orbis huc colonus aduenit.
Fama nã terras in omnes precucurrit p̃ditrix
Hic patronos esse mũdi: quos p̃cantes ambiant.
Nemo puras hic rogãdo frustra cõgessit preces.
Lętus hinc tersis reuertit supplicator fletibus:
Omne quod iustũ poposcit impetratũ sentiens.
Tanta pro nostris periclis cura suffragantũ est:
Nõ sinãt inane vt vllus voce murmur fuderit.
Audiunt: statimq; ad aurẽ regis ęterni ferunt.
Inde larga fonte ab ipso dona terris influunt:
Supplicũ causas petitis quę medelis inrigant.
Nil suis bonus rigauit christus vnquã testibus.
Testibus quos nec catenę: dira nec mors terruit
Vnicum deum fateri sanguinis dispendio:
Sanguinis sed tale damnũ lux rependit longior.

Membra. ordo est. donare ferro hostili membra texta et compacta. Venis languidis. i. aegrotantibus quae alias erant consumenda morbis. Nobilis porta. per quam intratur ad coeli aulam. Fonte rubro. i. in sanguinis baptismate quod est vnum de tribus que dant testimonium in terris. De sede cordis. quia ex corde exeunt cogitationes. Mat. cap. xv. Nec rudem. incipit vitam martyrum narrare. nam antea quam militarent christo: militauerant caesari. Ad perenne cingulum. nam antea erant ornati baltheo. i. cingulo militari. quod erat insigne militiae. nunc vero sunt ornati baltheo siue cingulo aeternitatis: quod est insigne militum christi. Virtus sueta bello. i. fortitudo exercitata bello saeculari. Militat armis sacrarijs. idest sacratis hoc est christo. Signum crucis. pro signis et vexillis caesaris. Pallijs. idest velis siue vexillis et signis Ventosis. i. quae vento agitantur. vel potius ventosis. i. vanis et superbis.

Hoc genus mortis decorum est: hoc probis dignum viris:
Membra morbis exedenda texta venis languidis
Hostico donare ferro: morte et hostem vincere.
Pulchra res ictum sub ense persecutoris pati.
Nobilis per vulnus amplum porta iustis pandit.
Lota mens in fonte rubro sede cordis exilit.
Nec rudem crudi laboris ante viam duxerant
Milites: quos ad perenne cingulum christus vocat.
Sueta virtus bello et armis militat sacrarijs.
Caesaris vexilla linquunt. eligunt signum crucis.
Proque ventosis draconum quos gerebant pallijs:
Praeferunt insigne lignum quod draconem subdidit.
Vile censent expeditis ferre dextris spicula.
Machinis murum ferire. castra fossis cingere.
Impias manus cruentis inquinare stragibus.
Forte tunc atrox secundos israelis posteros
Ductor aulae mundialis ire ad aram iusserat:
Idolis litare nigris: esse Christi defugas.

Draconum. que erant insignia vexillorum cum aquilis. vnde signiferi et antesignarij tum aquiliferi tum draconarij dicebantur. vegetius auctor est libro primo. quid inquit ipsi draconarij atque signiferi. qui sinistra manu hastas gubernant. Claudianus in epithalamio stent bellatrices aquilae saeuique dracones. Idem de tertio consulatu honorij involucres tollunt aquilas. hi picta draconum colla leuant. Insigne lignum. s. crucis. Quod. per christi passionem. Draconem. idest diabolum. qui sub specie serpentis euam decepit. Vile censerit. idest turpe negotium. exercere officia militaria que subdit. Forte. ordo est. Ductor atrox. idest crudelis princeps. Aulae mundialis. idest imperij romani quod erat saeculare vt more religionis nostrae loquamur. Iusserat posteros israelis. idest christianos qui in locum filiorum israel substituti sunt ex gentilibus. ideoque dixit secundos quia primis successerunt. Litare. idest sacrificare improprie. nam litare est sacrificio impetrare. Et iubebat etiam. Esse defugas christi. idest perfugas siue transfugas: sunt autem qui se ad hostes in bello transferunt.

Pestis succincta ferro.idest persecutor armatus. Fidem liberam.que facit homines liberos vera libertate. sicut econtrario qui facit peccatum seruus est peccati. Illa fortis.s. fides christianorum. Ungulas bisulcas.idest bidentatas. Duris bacis.baca quod genus sit vinculi non legi. forte legendum est boiis.est autem boia genus vinculi tam lignea quam ferrea. plautus in asinaria.neruos.catenas carceris numelas.pedicas.boias.vsus est eodem vocabulo in plogo psychomachie dicens. attrita bacis colla liber erigit. Barbaras manus.crudeles. Ueritas.idest christiana religio. Uirtus cesa.idest fidelis cesus. Solum triste percussit.scilz cadēs in terram:quod triste spectaculum prebebat. Et ingesta.scilicet virtus illa. Rogis. quia multi ex martyribus vstulati sunt. Hic duorum.i.in persecutione illa: Hi duorū.ergo hi duo martyres fratres erant Ad bipennē publicam. quia consulum τ pretorum insignia erant virgarum τ securium fasces. Post vim verberum.idest post virgarum verbera. Crepantur.idest sonantium cum plagas inferunt.

Liberam succinta ferro pestis vrgebat fidem.
Illa virgas.τ secures.τ bisulcas vngulas
Ultro fortis expetebat Christi amore interrita.
Carcer inligata duris colla bacis impedit.
Barbaras forum per omne tortor exercet manꝰ.
Ueritas crimen putatur.vox fidelis plectitur.
Tunc τ ense cæsa virtus triste percussit solum.
Et rogis ingesta moestis ore flammas sorbuit.
Dulce tunc iustis cremari.dulce ferrum perpeti.
Hic duorum cara fratrum conualescunt pectora
Fida:quos per omne tempus iunxerat sodalitas.
Stant parati ferre quicquid sors tulisset vltima:
Seu foret præbenda ceruix ad bipennē publicā:
Uerberū post vim crepantū:post catastas igneas:
Siue pardis offerendum pectus:aut leonibus.
Nos ne Christo procreati mãmonæ dicabimur?
Et dei formam gerentes seruiemus seculo?
Absit vt coelestis ignis se tenebris misceat.
Sit satis qđ capta primo vita sub chirographo

Post catastas igneas.cum sit catasta carcer vbi venales serui sunt expositi venditioni. dicta a catastao quod est expono.in vita martyrū ponitur pro quodā genere tormenti siue vinculi.τ forte pro igneas legendum est ligneas. Pardis.sunt mares in genere pantherarum pardi sicut foemine dicuntur varie. Nos ne.verba sunt martyrum. Christo.id ē cultui christiano geniti. Mamone.idest diabolo.rebusqꝫ mundanis. est autem mamona lingua syrisca siue aramea:pecunia aut diuitie:quarū dominus videtur esse diabolus. videtur vtqꝫ poeta alludere ad illud Matthei capi.vi.non potestis deo seruire τ mamone.

Coelestis ignis.ij.cor.vi.que participatio lucis ad tenebras. Uita capta.forte legendū coepta. Sub primo chirographo.i.sub militari sacramento quo eramus addicti prius imperatori.

Functa rebus cesaris. idest officio debito caesari. Rependi. idest reddi ⁊ restitui. Juxta illud. Mathei. xxij. Reddite que sunt cesaris cesari ⁊ que dei deo. Magistri signiferi et draconarij. Tribuni. scilicet militum qui erant prefecti legionum. Absistite. idest discedite. Aureos torques. idest insignia militaria que dātur pro vulneribus in prelio acceptis pro munere. Stipendia. que dantur militibus. quia nemo militat suis stipēdijs. Candidatis. idest veste cādida indutis. vnde ⁊ ecclesia canit. Te martyrū candidatus laudat exercitus. Rigor ⁊ chalybs flexus. idest rigidum ferrum ⁊ durum flexum in catenas ⁊ vincula. Jnuoluit. idest impedit. Grauibus circulis. idest catenarum anulis. O vetustatis. dicit poeta quod multa sunt martyres perpessi que scripta fuerunt de miraculis que in eorum morte fūt facta: sed obliterata sunt a satellitibus ⁊ ministris ne proderentur in ipsorum confusionē. Obliuio obsoleta. idest q̄ facit res obsolescere ⁊ in desuetudinem tendere. Jnuidentur nobis. idest illi inuiderūt nobis tātam gloriam ideo cōcremauerūt scripta. Tenacibus libellis. scilicet memorie rerum gestarum. Spargerent idest diuulgarent. Jugibus. idest non constat quo mortis genere sint affecti: mortui sint in catenis: ⁊ nutrierunt longum capillum ⁊ barbam. restituimus autem ordinem versuū qui erant confusi. ⁊ turbabant sensum. Subtrahunt. idest quanquā cetera obsoleuerunt hoc vnum miraculum quod statim subiungit non potuit obliterari.

Debitum persoluit omne functa rebus cæsaris.
Tēpus est deo rependi: quicquid est propriū dei.
Jte signorum magistri. ⁊ vos tribuni absistite.
Aureos auferte torques: sauciorum præmia.
Clara nos hinc angelorum iam vocant stipēdia.
Christus illic candidatis præsidet cohortibus.
Et throno regnās ab alto damnat īfames deos.
Vosq; qui ridēda vobis monstra diuos fingitis.
Hæc loquētes obruuntur mille poenis martyres.
Nexibus manus vtrasq; flexus inuoluit rigor.
Et chalybs adtrita colla grauib⁹ ambit circulis.
O vetustatis silentis obsoleta obliuio.
Jnuidētur ista nobis: fama ⁊ ipsa extinguitur.
Chartulas blasphemus olim nā satelles abstulit:
Ne tenacibus libellis erudita secula
Ordinem. tempus. modumq; passionis proditū
Dulcibus linguis per aures posterorū spargerēt.
Quo viros dolore tortor. qua ve poena ornauerit.
Jugibus longū cathenis an capillum pauerint.
Hoc tamen solum vetusta subtrahunt silentia:
Jlla laus occulta non est. nec senescit tempore.
Missa quod sursum per auras euolarūt munera.
Quæ viam patere coeli præmicando ostenderēt.

Herens. idest dubitans an gladio percuteret prępeditus stupore. Sed peregit ictum. idest percussit truncauitq martyres. quod est contrarium ei. quod supra dixerat. sed illic fortasse loquebatur de tormentis citra mortem. hic vero de mortis genere. Vasconum. qr calaguris in vasconibus celtiberis est sita. Crudelis error. quia per errorem hoc fecerũt: quia vt dicit apostolus. si dominũ glorię cognouissent nunq̃ illum crucifixissent. Spiritus hostiarum. idest horum martyrum animas qui se deo obtulerunt hostias immolatas. Cerne. id ē si nõ credis hoc crede saltem miraculis. Deuorant precordia. idest torquent homines. Miscent sensibus. illos perturbando. Homo plenus hoste suo. idest a demone possessus. Sistitur. ponit ante martyrum sepulchra. Cruda lumina. id ē oculos toruos. Expiandus. homo. scilicet demoniac⁹ purgandus ꝛ liberand⁹ a demonis potestate. Nõ suorum criminum. quia illud crimen non est hominis sed demonis. Eiulatus. scilicet demonum cum torquẽtur virtute martyrum vt inde exeãt cum non videatur tortor. Crescit. id ē extenditur suspensus. Latronem. demonem. Illęsam rapinam. translatio est sumpta ex lupis: qui relinquunt rapinam incruentam ꝛ abeunt faucibus siccis. Vergilius secundo eneidos. Lupi ceu raptores. catuliq relicti faucibus expectant siccis. Vngue ab imo. idest pedum.

Illius fidem figurans nubæ fertur anulus.
Hic sui dat pignus oris (vt ferunt) orarium.
Quæ superno rapta flatu lucis intrant intimum.
Per poli liquentis axem fulgor auri abscõditur.
Ac diu visum sequacem textilis candor fugit.
Subuehuntur vsq in astra. nec videntur ãplius.
Vidit hoc conuentus adstans. ipse vidit carnifex.
Et manum repressit hæres. ac stupore obpalluit:
Sed tamen peregit ictum: ne periret gloria.
Jam ne credis bruta quondã vasconũ gẽtilitas:
Quam sacrũ crudelis error immolarit sãguinẽ?
Credis in deum relatos hostiarum spiritus?
Cerne quã palã feroces hic domãtur dæmones:
Qui lupino capta rictu deuorant præcordia.
Strangulãt mẽtes ꝛ ipsas: seq miscẽt sensibus.
Tũc suo iam plenus hoste sistitur furẽs homo
Spumeas efflãs saliuas. cruda torquẽs lumina.
Expiandus quæstione non suorũ criminum.
Audias: nec tortor adstat: eiulatus flebiles.
Scinditur per flagra corpus: nec flagellũ cernit.
Crescit et suspensus ipse vinculis latentibus.
His modis spurcũ latronẽ martyꝝ virt⁹ quatit.
Hæc coercet. torquet. vrit. hæc catenas incutit.
Prædo vexatus relictis se medullis exuit.
Linquit illæsam rapinam. faucibus siccis fugit:

Confitens quia non potest dissimulare. Corpora alba.i.pallida qualia sunt aegrotantium persius. atq3 albo ventre lauatur. Horror algid'.i.febrem pr¢cedens horripilium. Decoloros artus.q¡ correptis frigore color mutat. Tumor.i pigue illud nō soli- dū s3 ianc quo aegrotātes tumēt. Nostro oppido.i.calagurri. s3 quō nr̄o si prudēti' c¢saraugustan' ē an nr̄o.i.hispano.an celtibero.an qd̄ calagurris a c¢saraugusta nō multū distat. Sospitant.a morbis liberant. Hymnist¢.i.hymnū cantantes.pro salute filiorum et maritorū sed hymnistas dixit matres sicut in psychomachia sodomita libido.

Ungue ab imo vsq3 ad capillum salua reddit oia.
Confitens ardere sese: nam gehenne est incola.
Quid loquar purgata longis alba morbis corpa:
Algidus cum decoloros horror artus cōcutit:
Hic tumor vultū relinquit. hic color verus redit
Hoc bonū Saluator ipse: quo fruamur: praestitit:
Martyrū cum mēbra nostro consecrauit oppido:
Sospitant quae nunc col onos quos liber' alluit.
State nūc hymniste matres p receptis paruulis.
Coniugum salute laeta vox maritarum strepat.
Sit dies haec festa nobis: sit sacratum gaudiū:

Finit peristephanon.

Antiqua fanor parēs. carmen est q̄le illud. ales diei nūci'. In pria carminis pte prudēti' gratulaē rom¢ qd̄ laurentio duce expulerit deos gentiliū. deiñ a xysto martyriū sibi predictū narrat. et quō spe thesaurorum eccl̄i¢ pfectū vrbis delusit: ⁊ tādē igni ipostt' aiā3 exhalauit. tū demū iter gratulaē vrbi ⁊ celebritatē cū ossa martyris cōmemorat. Parēs fanorū.i.tēplor diis dicator fabricatrix. Iam xp̄o dicata. lego dedita vt slet xp̄'. sēsus tñ idē. Ritū barbar.i.religionē deor falsā. Reges supbos. sēsus est qd̄ pri' sub falsa religione vicit orbē terrar. nūc sub laurentio vicit deos falsos. Insignib' victorijs de orbe tote partis. Urbis togat¢. ex ver. romanos rer dños gētēq3 togatā. Capta feritate.i.post barbaros domitos ⁊ captos. Uiribus cossi. Corneli' coss' tribun' militū bello cū verētibus habito tolūniū eor regē occidit spoliaq3 opima de eo ioui feretrio detulit scd̄s post romulū. Camilli M.furi' camillus qui capitoliū a gallis senonib' obsessū liberauit de quo Uerg. referentē signa camillū et c¢saris qui singularē obtinuit dictaturam.

Hymn' in honorē passiōis Laurentij beatissimi martyris.

Antiqua fanorum parens
Iam Roma christo dedita
Laurentio victrix duce
Ritum triumphas barbarum.
Reges superbos viceras.
Populosq3 frenis presseras.
Nunc monstruosis idolis
Imponis imperi iugum
Haec sola deerat gloria
Urbis togatae insignibus:
Feritate capta gentium
Domaret vt spurcū Iouem.
Non turbulentis viribus
Cossi Camilli. aut Caesaris:
Sed martyris Laurentij

Non incruento praelio.
Armata pugnabat fides
Proprij cruoris prodiga.
Nam morte mortem diruit:
Ac semet impendit sibi.
Fore hoc sacerdos dixerat
Jam Xystus adfixus cruci:
Laurentium flentem videns
Crucis sub ipso stipite.
Desiste discessu meo
Fletum dolenter fundere.
Praecedo frater: tu quoque
Post hoc sequeris triduum.
Extrema vox episcopi
Praenuntiatrix gloriae
Nihil fefellit. nam dies
Praedicta palmam praestitit.
Qua voce: quantis laudibus
Celebrabo mortis ordinem:
Quo passionem carmine
Digne retexens concinam:
Hic primus e septem viris:
Qui stant ad aram proximi:
Levita sublimis gradu
Et caeteris praestantior.
Claustris sacrorum praeerat
Coelestis arcum domus
Fidis gubernans clavibus:
Votasque dispensans opes.
Versat famem pecuniae
Praefectus vrbis regiae
Minister insani ducis.
Exactor hauriet sanguinis.
Qua vi latentes eruat

Non incruento. quia fuso sanguine peperit sibi victoriã. Prodiga cruoris. sic Horatius. animaeque magnae ꝓdigũ paulum superante poeno. Semel impẽdit sibi. i. vitam praesentem vt viueret vitam immortalẽ. Xystus. episcopus q̃ martyrio praecessit laurentiũ. appellatur que xystus nõ vt vulgus scribit sixtus. litteris inuersis. Sub stipite crucis. vbi xistus pendebat. Discessu meo. quo a te diuellor per mortẽ. Qua voce. poeta dicit se imparẽ ad describendã tam grandẽ materiam. Retexẽs. pangẽs et componẽs carmen. Primus e septem viris. ex cõsuetudine primitiuae et incipientis ecclesiae. in qua fuerunt electi septem viri leuitae qui altari ministrarent: quorum princeps fuit stephanus vt legitur actuum. capi. vi. Caeteris. aut leuitis collegis aut caeteris in rebus puta martyrio. Claustris sacroꝝ. erat enim aedituus et aerarij sacri custos. Arcanum dom⁹ celestis. idest thesaurum secretum ecclesiae. Votas opes. et hoc more primitiuae ecclesiae: ex communi victitantes. omnia namque vendebant: et ponebant ante pedes discipuloꝝ. Praefectus vrbis. erat ab imperatore vrbi praepositus cuiusmodi potestatem habent qui hodie dicũtur viceregis. Insani ducis. idest imperatoris qui talem praeposuit. Exactor hauriet sãguinis. lege exactor hausti sanguinis. idest qui acerbe exigebat vectigalia vsque ad effusionem sanguinis. Juuenalis. Ossa vides regum vacuis exhausta medullis. Qua vi. repete a superiorib⁹. et versat qua vi. etc.

Cumulos. auri et argēti. Montes monetę. vt vulgo dicimus montones. Soletis inquit. hec verba sunt prefecti blandienti laurentio dum pecunias extorqueat. et est sensus. non sumus adeo crudeles vt vos christiani dicitis. Sed censura feruēs. idest censor iratus. Abest idest non sciuit. Quod debeas obire. idest exequi vt obeo munus legationis. idest exequor. Vestris orgijs. idest sacris. nam orgia sunt omnia sacra sed bacchi pręcipue. Foederis. idest religionis Sanguinem sacrum. non quod christiani sanguinē hostiarum funderent: sed ꝙ hic ignarus religionis putat illos ita facere. Auroq;. idest cādelabris aureis Fratribus. idest eiusdem religionis socijs. sicut diximus factum fuisse in ecclesię initio. Millia. sub. multa. Addicta idest vendita. vt saepe in libris digestorū vnde est et titulus de in diem addictione vel venditione. Foedis auctionibus. quia ex eis liberi relinquuntur exheredes. Sanctis parentibus. idest quos appellatis sanctos. Haec. scilicet quę ex distractione illa bonorum redigūtur. Creditur. a nobis christianis cum sit potius impietas.

Nummos operta existimans
Talenta sub sacrarijs:
Cumulosq; congestos tegi.
Laurentium sisti iubet.
Exquirit arcam ditibus
Massis refertam: et fulgidæ
Montes monetæ conditos.
Soletis inquit conqueri
Sæuire nos iusto amplius:
Cum Christiana corpora
Plus quā cruēte scindimus.
Abest atrocioribus.
Censura feruens motibus.
Blande et quiete efflagito:
Quod sponte obire debeas.
Hunc esse vestris orgijs
Morēq; et artem proditū est:
Hanc disciplinam foederis
Libent vt auro antistites.
Argenteis scyphis ferunt.
Fumare sacrum sanguinem:
Auroq; nocturnis sacris
Adstare fixos cereos.
Tum summa est cura fratribus:
Vt sermo testatur loquax:
Offerre fundis venditis
Sestertiorum millia.
Addicta auorum prædia
Foedis sub auctionibus
Successor exhæres gemit
Sanctis egens parentibus.
Hæc occuluntur abditis
Ecclesiarum in angulis:
Et summa pietas creditur

Nudare dulces liberos.
Deprome thesauros: malis
Suadendo quos præstigijs
Exaggeratos obtines:
Nigrante quos claudis specu.
Hos poscit vsus publicus.
Hoc fiscus. hoc ærarium:
Ut dedita stipendijs
Ducem iuuet pecunia:
Sic dogma vestrum est audio:
Suum quibusq; reddito:
En Cæsar agnoscit suum
Nomisma nummis inditū.
Quod Cæsaris scis: Cæsari
Da: nempe iustum postulo.
(Ni fallor) haud vllam tuus
Signat deus pecuniam.
Nec cum veniret. aureos
Secum Philippos detulit.
Præcepta sed verbis dedit
Inanis a marsupio.
Implete dictorum fidem:
Quæ vos per orbē vēditis.
Nummos libenter reddite.
Estote verbis diuites.
Nil asperum Laurentius
Refert ad ista aut turbidū:
Sed vt paratus obsequi
Obtemperanter annuit.
Est diues inquit non nego:
Habetq; nostra ecclesia
Opumq; & auri plurimū.
Nec quisquā in orbe ditior.
Is ipse tantum non habet

Malis prestigiis. idest artibus quib⁹ miseros deludis faciens illis apparere quod non est: quę ars planetarū & circulatorum & prestigiatorum est. Specu nigrante. idest obscuro & tenebroso. Usus publicus. quia resp. habet his opus. Fiscus & aerarium. haec distant inter se: quoniam fiscus est ipsius principis aerarium reip. pecunię destinatę. Pecunia dedita .i. decreta & attributa stipendiis militum. Dogma vestrum. ad illud saluatoris refert: cum dixit. reddite que sūt cęsaris cęsari & que dei deo. Suum nomisma. idest nummū in quo est impressa imago sua. dixerat namq; saluator. cuius est imago hęc & circumscriptio. dicunt ei caesaris. Tuus deus. idest dei tui imago in nullis nomismatis est impressa.

Cum veniret. ad euangelium predicandum. Philippos. monetaz quam philippus macedonum rex & alexandri pater percuti iussit. Horatius. rettulit acceptos regale nomisma philippos. Inanis a marsupio. idest vacuus. hoc enim multis in locis saluator discipulis interminatur. Fidem dictorum. idest facite quod dicitis. Vēditis. idest diuulgatis quasi dicat. venditis falsa pro veris nisi factitis quod predicatis. Diuites verbis. i. non pecunia eo modo quo stoici dicunt sapientes diuites esse. Obtemperanter. obedienter.

Argenteorum aenigmatum. lege emblematum. i. vasorum emblematis insignatorū. Possidens arcem. s. imperij. Nūmus scribitur. i. cuius imago imprimitur. et titulus circumscribitur. Iuuenalis scripto radiat germanicus auro. Locupletis numinis. i. dei mei qui locuples ē Christi. subaudi arca. Paululum induciarū. i. in certā diem dilationē. quasi gesturus postea bellum cum prefecto inducias vocat. Digestim digerendo nummorum genera. Spem deuorat. i. concipit. plautus in asinaria. mea dicta deuorate. i. auide accipite. et Martialis deuorat draucos. Laudatus. s. a prefecto quod tam benigne sit pollicitus illos thesauros. Sponsor sui. et sponsor lucri. s. quod redditurus ipse cum omni suppellectili Ecclesiastica. Agmina infirma. s. pauperum valitudinariorum. Cauatos vtrisq; obtutibus. i. vacuos vtrisq; oculis hoc est cecos quos ipse ducebat. Nutantem gradum. i. passum vacillātem. Claudus. tria claudit atis genera exponit. aut fracto. aut amputato aut breuiori crure.

Argenteorum aenigmatum
Augustus arcem possidens:
Cui nūmus omnis scribitur.
Sed nec recuso prodere
Locupletis arcam numinis.
Vulgabo cuncta: et proferam
Preciosa quae Christi tenet.
Unum sed orans flagito
Induciarum paululum:
Quo fungar efficacius
Promissionis munere.
Dum tota digestim mihi
Christi suppellex scribitur.
Nam calculanda primitus:
Tū subnotanda est summula.
Laetus tumescit gaudio
Praefectus: ac spem deuorat:
Aurum velut iam conditum
Domi maneret gestiens.
Pepigere tempus tridui.
Laudatus inde absoluitur
Laurentius sponsor sui
Et sponsor ingentis lucri.
Tribus per vrbem cursitat
Diebus infirma agmina:
Omnesq; qui poscunt stipem
Cogēs in vnum et congregās.
Illic vtrisq; obtutibus
Orbes cauatos praeferens
Baculo regebat praeuio
Errore nutantem gradum.
Et claudus infracto genu
Vel crure trunco semipes
Breuiorve planta ex altera

Gressum trahebat imparem.
Est vulnerosis artubus.
Qui tabe corrupta fluat.
Est cuius arens dextera
Neruos in vlnam contrahat.
Tales plateis omnibus
Exquirit assuetos ali
Ecclesiæ matris penu:
Quos ipse primus nouerat.
Recenset exin singulos
Scribens viritim nomina.
Longo et locatos ordine
Adstare pro templo iubet.
Præscriptus et iam fluxerat
Dies. furebat feruidus
Iudex auaro spiritu
Promissa solui efflagitans.
Tum matyr assistas velim:
Coramque dispostas opes
Mirere: quas noster deus
Prædiues in sanctis habet.
Videbis ingens atrium
Fulgere vasis aureis:
Et per patentes porticus
Structos talentis ordines.
It ille: nec pudet sequi.
Ventum ad sacratam ianuā.
Stabat cateruæ pauperum
Inculta visu exanima.
Fragor rogantum tollitur.
Præfectus horrescit stupēs
Conuersus in Laurentium
Oculisque turbatis minax.
Contra ille. quid frendens ait

Tabe corrupta. i. pure ex vlcere defluēti.

In vlnam contrahat. i. in brachiorum. ambitum incuruet.

Penu. i. alimentis que in penario solēt adseruari. vt in degestis titulo de penu legata. Recenset. i. recognoscit.

Viritim per singulos viros.

Prediues in sanctis. ambigue loquitur vt prefectus putaret in sacrariis. ille autem intelligebat in pauperibus.

Structos talentis ordines. i. talenta ordinibus distributa.

Ad sacratam ianuam. ad templum.

Fragor rogantum. i. clamor mendicantium.

Sordida aut vilia.q.d.hęc vasa precio-
sa sunt. Rudera effossa.nam venę auri
et argenti eruderãtur a metallarijs. eru-
derare aũt est purgare ⁊ rudera ipsa pur
gamenta que ex scrobibus effodiuntur.
Ex metallis.que vulgus appellat mine
ralia. Poenalis labor.eorum.s. qui dã
nabantur in metalla effodienda. Am-
nis turbidus.puta in lydia hermus et pa
ctolus in hispania tagus et minius. Iu-
venalis omnis arena tagi quodq; in ma
re volvitur aurũ. Terrulentũ. cum est
in balnea nã postea igni purgatur. Pu
dor ꝑ aurum. Ovidius pri.meta. effodi-
untur opes irritamenta malorũ.et Verg.
iij.enn.quid nõ mortalia pectora cogis au
ri sacra fames. Intercidunt. q2 omnia
corrumpuntur auro. Venenum glorię.i.
aurũ:quo vera gloria perit. aut more lo-
quitur christianorum qui gloriam appel
lant sanctorũ beatitudinem. Lux et hu
manum genus.i.christus qui est lux mũ-
di. Joh. ca.viij.homines ab eo redempti
vnde subdit. Hi sunt alumni luminis de
quo lumine Joannes perhibuit testimo
nium. Jo.pri. Corpus debile. iuxta illõ
apostoli.ij. Cor.xij.cum infirmor fortior
sum. Mentis vicissim.ordo ⁊ sensus est
Vicissim.i.rursus et e diuerso. Vis sen
suum mentis sauciatur fortibus subaudi
membris. Sanguis in culpam cadens
i.incitans ad culpam cum calidus est.
Si est effoetus. idest debilitatus et ex-
haustus. Malis.i.morbis. Contrahat
virus elumbe.i.quod eneruat ⁊ debilitat
Minus ministrat virium.idest non ha
bet tantas vires ad peccandum. Detur
optio.i.electio. Fragmenta.i.fracturam.

Minitaris:aut q̃d displicet:
Nũ sordida hęc aut vilia:
Num despuẽda existimas:
Aurum quod ardenter sitis:
Effossa gignunt rudera.
Et de metallis squalidis
Poenalis excudit labor.
Torrens vel amnis turbidis
Voluens arenis implicat:
Quod terrulentum ac sordidũ
Flãmis necesse est decoqui.
Pudor per aurum soluitur.
Violatur auro integritas.
Pax occidit.fides perit.
Leges et ipsę intercidunt.
Quid tu venenum glorię
Extollis et magni putas:
Si quęris aurum verius.
Lux est et humanũ genus.
Hi sunt alumni luminis:
Quos corpus arctat debile:
Ne per salutem viscerum
Mens insolescat turgida.
Cum mẽbra morbus dissecat:
Animus viget robustior.
Mentis vicissim fortibus
Vis sauciatur sensuum.
Nam sanguis in culpam calens
Minus ministrat virium:
Si feruor effoetus malis
Elumbe virus contrahat.
Si forte detur optio:
Malim dolore asperrimo
Fragmenta membrorũ pati:

Et pulcher intus viuere.
Committe formas pestium:
Et confer alternas lues:
Carnis ne morbus foedior:
An mentis ⁊ morum vlcera?
Nostri per artus debiles
Intus decoris integri
Sensum venusti innoxium
Laboris expertes gerunt.
Vestros valentes corpore
Interna corrumpit lepra.
Errorq; mancū claudicat:
Et cæca fraus nihil videt.
Quemuis tuorum principum
Qui veste ⁊ ore prænitent:
Magis probabo debilem:
Quam quis meorum pauper.
Hunc qui superbit serico:
Quem currus inflatū vehit:
Hydrops aquosus lucido
Tendit veneno intrinsecus.
Ast hic auarus contrahit
Manus recuruas: ⁊ volam
Plicans adūcis vnguibus
Laxare neruos non valet.
Istum libido foetida
Per scorta tractum publica
Luto ⁊ cloacis inquinat:
Dum spurca mēdicat stupra.
Quid ille feruens ambitu
Sitimq; honoris æstuans
Mersis ne anhelat febribus.
Atq; igne venarum furit?
Quisquis tacendi intēperans

Intus.i. in parte animę. Committe. idest compara. Lues alternas. idest alternatim subeuntes. Nostri. subaudi pauperes. Debiles per artus. truncatis membris debilitati. Intus.i. in anima: Expertes laboris.i. morbi et doloris.

Venusti gerunt. sensum integre. Decoris. idest habent mentem integram et decoram. Vestros gentiles infideles. Lepra interna.i. animi pestis. Claudicat mancum.i. ad modum mancorum et truncatorum. et est aduerbium. sicut intonat horrendum. et ridet sardonicum. Probabo magis debilem. subaudi esse. Hydrops aquosus.i. aqua intercus. Tendit.i. extendit et inflat. Veneno lucido. sic Horatius dixit turgescit vitrea bilis. ⁊ persius et splendida bilis. Mendicat stupra. idest interpellando pueros et puellas et huiusmodi procaces a precando ⁊ petulantes a petendo dicuntur. Sitim honoris aestuans.i. quodam feruore petens honores. et comparatur ambitiosus febrienti.i. luxuriosus spurco. auarus mā co. superbus hydropico. maledicus quoq; comparatur hepatico vel potius splenetico. de quo dixit persius sed sum petulanti splenecachinno.

prodere silenda. vt ad risuz moueat auditores. Prurit ⁊ scalpit ⁊ scabies. ad eos pertinet qui non possunt animi secretum retinere. sed dicacitate quadam laborant. sicut qui habet scabiem non potest vngues continere. Strumas turgidas. strumosos cōparat inuidis. est autem struma vt inquit celsus tumor glandulosus. maxime circa fauces ⁊ alas ⁊ inguina. Morbo regio. idest iterico. qui aurigo dicitur ab auri colore. dictus regius ꝙ huiusmodi morbo laborātes delicate debeant ⁊ regum more curari.

Sicut videntur interim. idest nunc in hac vita. Si suppetat facultas. idest si detur tibi ad hoc copia. Recensendos. idest recognoscēdos. Obsitos pannis. Terentius. pannis et annis obsitus. i. pannosos qui nunc sunt purpurati. Palpebra putri. qualis est in vinosis. Cicatrix cruda. idest nō consolidata sed purulenta ⁊ pure manans.

paroneʒ

Silenda prurit prodere:
Vexatur ⁊ scalpit iecur.
Scabiemqꝫ cordis sustinet.
Quid inuidorum pectorum
Strumas retexam turgidas:
Quid purulenta ⁊ liuida
Malignitatum vulnera:
Tute ipse qui Romā regis
Contemptor æterni dei:
Dum dæmonū sordes colis:
Morbo laboras regio.
Hi quos superbus despicis:
Quos execrandos iudicas:
Breui vlcerosos exuent
Artus. ⁊ incolumes erunt.
Cum carne corruptissima
Tandem soluti ac liberi
Pulcherrimo vitæ statu
In arce lucebunt patris.
Non sordidati aut debiles:
Sicut videntur interim:
Sed purpurantibus stolis
Clari: ⁊ coronis aureis.
Tunc si facultas suppetat
Coram tuis obtutibus:
Istos potentes seculi
Velim recensendos dari.
Pannis videres obsitos
Et mucculentis naribus.
Mentum saliuis vuidum.
Lipposqꝫ palpebra putri.
Peccante nihil est tetrius:
Nil tam leprosuz: aut putridū.
Cruda est cicatrix criminum:

Oletq; vt antrum tartari.
Animabus inuersa vice
Corrupta forma infligitur:
Quas pulcher aspectus prius
In corpore oblectauerat.
En ergo nummos aureos.
Quos proxime spoponderam.
Quos nec fauillis obruat
Ruina. nec fur subtrahat.
Nunc addo gemmas nobiles.
Ne pauperem Christũ putes.
Gemmas corusci numinis:
Ornatur hoc templũ quibus.
Cernis sacratas virgines?
Miraris intactas anus?
Primiq; post damnum tori
Ignis secundi nescias?
Hoc est monile ecclesiae.
His illa gemmis comitur.
Dotata sic Christo placet.
Sic ornat altum verticem.
Eccum talenta suscipe:
Ornabis vrbem Romulam.
Ditabis & rem principis.
Fies & ipse ditior.
Ridemur? exclamat furens
Praefectus: & miris modis
Per tot figuras ludimur:
Et viuit insanum caput?
Impune tantas furcifer
Strophas cauillo mimico
Te nexuisse existimas:
Dum scurra saltas fabulam?
Concinna visa vrbanitas

Antrum tartari. idest sulphur olet. Versa vice. idest econtrario q2 vt inquit Aristoteles li. iij. ethi. penę medicinę quedam sunt que per contraria fieri debent. vt qui dum viuerent erant ornatus studiose in morte sint deformati. contrarium ei quod Vergilius. vi. eñ. scribit: quisq; suos patimur manes. Ruina obruat. ad illud specta quod saluator dicit Lu. cap. xij. thesaurizate vobis thesauros.

Gemmas nobiles. virgines dicit et con tinentes. Intactas anus. post primas nuptias. alias intacta est virgo. Vergili⁹ pri. eñ. cui pater intactaz dederat primis q; iugarat ominibus. Ignis secundi. id est secundarum nuptiarum. Verticem idest caput. haec est illa noua Jerusalem descendens de coelo quasi sponsa ornata viro suo. de qua in Apoca. cap. xxi. Rem principis. i. patrimoniuz. Hora. rem quo cunq; modo rem si possis recte. Et viuit? q. d. et non occiditur. Furcifer. ignominię causa sic appellabantur serui. Stro phas. i. tergiuersationes. vtitur Martia lis saepe et ex nostris Hieronimus. Ca uillo mimico. i. cauillatione quali vtunt poetę comici et mimographi. Saltas fa bulã nã erant poemata quę saltabant. vt sillenus vergilianus. quem ipse vergili⁹ saltasse dicitur. Cõcinna visa. i. adeo ne nisus tibi sum idoneus vt mihi illuderes.

Acroama siue acroma. interpretatur auditio ab acrome audio. nepos in vita attici nemo in conuiuio eius aliud acroma audiuit Suetonius in augusto acroamata et histriones et triuiales ex circo ludos sunt ergo acroamata fabulę quę ad delectationē narrari solent. Adeo. sensus ē adeo ne nos censores debemus esse faciles: vt hęc et talia patiamur. Fascibus. i. consulib' et pretoribus quorum insignia sunt fasces. Securim. que fascibus virgarum adiungebatur. Retundit lenitas. i. clementia hebetat vt non saeuiat in huiusmodi delusores. Libenter oppetam. idest moriar. Mors votiua. i. quę a vobis optatur. Volenti. s. tibi optāti mortem. Compendiosus. i. breuis. Rapti velociter sed dabo vt lente per eas Inextricabilis. i. qui nō extricabit resoluet animam a corpore. nam extricare est explicare et dissoluere. Tepentes. ne. s. vapore ignis strāguletur. Abdita cordis. & sic pereat. Senescens. i. prope modum extinctus. Temperet tormēta. i. non acuat Semustulatus. i. semusti. Lucanus in viij. semusta rapit resolutaque nondū. Mysteriarches. i. misteriorum et sacrorum princeps. sicut mistarches sacerdotum.

Exemplum dabit. s. caeteris eiusdem secte.

Tractare nosmet ludicris.
Egon cachinnis venditus
Acroma festiuum fui?
Adeo ne nulla austeritas:
Censura nulla est fascibus.
Adeon securim publicam
Mollis retundit lenitas?
Dicis libenter oppetam.
Votiua mors est martyri.
Est ista vobis nouimus
Persuasionis vanitas.
Sed non volenti impertiam
Praestetur vt mortis citae
Compendiosus exitus.
Perire raptim non dabo.
Vitam tenebo: & differam
Poenis morarum iugibus.
Et mors inextricabilis
Longos dolores protrahet.
Prunas tepentes sternite:
Ne feruor ignitus nimis
Os contumacis occupet:
Et cordis intret abdita.
Vapor senescens langueat:
Qui fusus afflatu leui
Tormenta sensim temperet
Semustulati corporis.
Bene est quod ipse ex omnibus
Mysteriarches incidit.
Hic solus exemplum dabit:
Quid mox timere debeant.
Conscende constratum rogum:
Decumbe digno lectulo.
Tunc si libebit disputa:

Nil esse Vulcanum meum.
Hæc fante præfecto. truces
Hinc inde tortores parant
Nudare amictu martyrem.
Vincire membra. et tendere.
Illi os decore splenduit:
Fulgorq; circunfusus est.
Talem reuertens legifer
De monte vultum detulit:
Iudæa quem plebes aureo
Boue inquinata & decolor
Expauit: & faciem retro
Detorsit impatiens dei.
Talemq; & ille prætulit
Oris corusci gloriam
Stephanus per imbrem saxeũ
Coelos apertos intuens.
Illuminatum hoc eminus
Recens piatis fratribus.
Baptisma quos nuper datum
Christi capaces fecerat.
Ast impiorum cæcitas
Os oblitum noctis situ
Nigrante sub velamine
Obducta clarum non videt.
Aegyptiæ plagæ in modum:
Quæ cum tenebris barbaros
Damnaret hæbreis diem:
Sudo exhibebat lumine.
Quin ipsa odoris qualitas.
Adusta quam reddit cutis:
Diuersa vtrosq; permouet
His nidor. illis nectar est.
Idemq; sensus dispari

Vulcanum meum. i. quem ego dico esse meum numen et quem tu irrides. Et tendere. i. distendere funibus. Legifer. i. moses cum secundo legem ex monte detulit vt legitur Exo. xxxiiij. Aureo boue. vitulo quem sibi conflauerat vt est in Exodo. cap. xxxij. Decolor degenerans. Expauit. videntes inquit aaron et filij israel cornutam moysi faciem timuerunt prope accedere. Ille stephanus. protomartyr de quo Actuũ. cap. vi. viderunt faciẽ eius tanq̃ faciem angeli. et cap. vij. cum autem stephanus esset plen' spiritu sancto intendens in celum vidit gloriam dei &c. per imbrem saxeum. i. cum lapidaretur

Illuminatum hoc eminus. forte aliter legendum est. est tamen sensus quod baptizati cernebant stephanum habentem faciem angeli. aut legendum quod baptizati a laurentio illuminati cernebant illum fulgore circumfusum eminus. i. a lõge. Recens piatis. per baptisma. in initio nascentis ecclesię cum per baptisma fiebant spiritus sancti capaces. Cæcitas impiorum. qui torquebant Laurentium. Oblitum. i. obscuratũ. noctis situ. i. quasi vmbra et tenebris: in quibus est rerũ situs. i. squallor. Obducta operta. sub nigro velamine. i. sub vmbra. Aegyptiae plage. de qua in Exodo. cap. x. tribus diebus in tenebris nemo vidit fratrẽ suum vbicũq; habitabãt filij israel lux erat. sic in Laurẽtij martyrio baptizati fideles videbant illũ fulgentẽ. tortores aũt nihil tale videbãt sz quasi nube obductũ. Barbaros egyptios vt i psalmo in exitu israel de egypto dom' iacob de populo barbaro Sudo lumine. i. sereno Verg. viij. eñ. p sudũ rutilare videt dictũ sudũ. i. sine humido. Qualitas diuersa odoris. quia a christianis iudicatur nectar odoratum a tortoribus nidor qui ex concoctis cibis euaporat. Idem sensus. s. odoratus.

Aura varia. quia in aere fundatur odor. Horrore vindice. i. vltrici. in tortores. aut oblectamine in christianos. Christus ignis. de quo Malachie cap. iij. ipse enī quasi ignis conflans. et sedebit cõflans et emundans argentum et purgabit filios leui. Complet lumine et vrit. qui tamē sunt contrarij effectus ex eadem causa ꝓfecti. E catasta. vt supra ex tormento fac periculum. i. experire. Crudum ceu assum. quod vtrumqꝫ erat in laurētio. Ludibundus. idest per ludum iocumqꝫ hec dicebat. Urbem romulam. a romulo cõditam. Horatius in carmine seculari. romule genti date rem prolemqꝫ. Numen vnicū. quia pater et filius et spiritus sanctus vnus deus sunt. O splendor ꝛ virtus patris. hebreorum cap. primo. qui cū sit splendor glorie et figura substantie ei⁹ et in hymno splendor paterne glorie. Uirtus patris. i. fortitudo. vnde Esaias cap. liij. et brachium domini cui reuelatum est. Autor horum moenium. quorum romulus dicitur esse conditor. quia ideo fecisti vt roma esset caput orbis vt omnes gentes obedirent vnis legibus. nam qđ vergili⁹ primo eñ. scribit. his ego nec metas rerum nec tempora pono ad imperium ecclesie poti⁹ ꝙ ad seculare pertinet. Quirinali toge. quia romulus post consecrationem quirinus est cognominatus et romana gens togata a vergilio dicitur. vt romanos rerum dominos gentemqꝫ togatam. Obseruantum. i. religionē Ingenia. que apud diuersas nationes varia sunt ꝛ ad diuersa studia inclinata.

Uariatur aura: aut adficit
Horrore nares vindice:
Aut mulcet oblectamine.
Sic ignis eternus deus
(Nā christ⁹ ignis verus ē)
Is ipse complet lumine
Iustos. ꝛ vrit noxios.
Postquam vapor diutinus
Decoxit exustum latus:
Ultro e catasta iudicem
Compellat affatu breui.
Conuerte partem corporis
Satis crematam iugiter:
Et fac periclum: quid tuus
Uulcanus ardens egerit.
Prefectus inuerti iubet.
Tūc ille. coctū est. deuora.
Et experimentum cape:
Sit crudū an assum suaui⁹.
Hec ludibundus dixerat.
Coelum deinde suspicit.
Et congemiscēs obsecrat
Miseratus vrbē romulā.
O Christe numen vnicum.
O splendor. o virtus patris.
O factor orbis ꝛ poli
Atqꝫ author horū moenium.
Qui sceptra rome i vertice
Rerum locasti sanciens
Mundum quirinali toge
Seruire ꝛ armis cedere:
Ut discrepantum gentium
Mores ꝛ obseruantiam
Linguasqꝫ ꝛ ingenia ꝛ sacra

Vnis domares legibus.
En omne sub regnum remi
Mortale concessit genus.
Idem loquuntur dissoni
Ritus: ad ipsum sentiunt.
Hoc destinatum quo magis
Ius Christiani nominis
Quodcunque terrarum iacet:
Vno illigaret vinculo.
Da Christe Romanis tuis:
Sit Christiani vt ciuitas:
Per quã dedisti: vt cæteris
Mens vna sacrorum foret.
Confoederantur omnia
Hic ide mẽbra in symbolũ.
Mansuescit orbis subditus:
Mansuescat & sũmũ caput.
Aduertat abiũctas plagas
Coire in vnam gratiam.
Fiat fidelis Romulus:
Et ipse iam credat Numa.
Confundit error troicus
Adhuc catonum curiam
Veneratus occultis focis
Phrygum penates exules.
Ianum bifrontem: & sterculũ
Colit senatus. horreo
Tot mõstra patrũ dicere:
Et festa Saturni senis.
Absterge xpe hoc dedecus.
Emitte Gabriel tuum:
Agnoscat vt verum deũ
Errans Iuli cæcitas.

Regnum remi. pro romuli. nã et ille particeps regni fuit. Dissoni ritus. i. diuersi mores. et homines diuersorum studiorum. Idem loquuntur et sentiunt. quia idem credunt et confitentur. s. fidem christianam. vel potius ad linguam latinam referendum et ad leges romanorũ. Hoc destinatum. a deo: vt quemadmodũ omnes tenentur vno imperio teneantur etiã vna religione. Mens vna sacrorum. q̃a cum imperio propagata est religio christiana. In symbolum. i. in conuenientiam nam symbolum est in quo plura conueniunt. Mansuescit orbis. non totus sed ecclesia orientalis et græca vnde incoepit religio nostra. Caput. roma. vergilius q̃ alias inter caput extulit vrbes. Aduertat. roma videat. Abiunctas plagas. i. disiunctas regiones. In vnam gratiaz. idest amorem religionis conuenire. Romulus & numa. per quos intelligit romanorum principes. Error troicus. idest romani qui a troianis acceperunt religionem hoc est vestam et penates et palladium. Curiam catonum. i. nobilium romanorum quales fuerunt catones. Occultis foscis. ignem vestalem qui in abditis seruabatur. vergilius. ii. æne. æternum que adytis effert penetralibus ignem. Penates exules. vergilius victosque penates. Ianum bifrontem. Ouidius primo fastorum Ianus bifrons anni tacite labẽtis origo solus de superis qui tua terga vides. Sterculum. Macrobius in primo satur. cyrenenses mellis et fructuum repertorem saturnum existimant hũc romani sterculium vocant. Gabriel. recte non est ausus declinare sub hac terminatione. Cæcitas iuli. idest eorum qui ab ascanio iulo æneæ filio descendunt a quo iulius cæsar ducebat originem. Vergilius Iulius a magno demissus nomen iulo.

Vocatoꝛ gentium. s. paulus qui precęteris predicatoꝛ gentium dicitur. Recludit. i. apperit. Aeternitatis. idest coelorum et vitę aeternę. Stupro sororis. Junonis quę iouis dicitur et soroꝛ et cōiunx. Exturbat. eiicit. Ouidius. xv. meta. Exturbare animas posuit pro eiicere. Factum. neronis. qui petrum et paulū martyrio coronauit. Quod tu armaueras. idest molitus eras quod cessit in perniciē tuam. Futurum principem. constantinum intelligit cuius edicto vt inquit hieronymus gentilium tēpla subuersa sūt.

Obdens pessulos. i. ianuarum repagula. Marmora templorum. s. Idola. i. sanctorum imagines. quia idola deorum noxia erant. Vincula carnalia. quibus anima in corpore tenetur. Erupit. prorupit pro simplici compositum.

Et iam tenemus obsides
Fidissimos huius spei.
Hic nempe iam regnant duo
Apostolorum principes.
Alter vocatoꝛ gentium.
Alter cathedram possidens
Primam recludit creditas
Aeternitatis ianuas.
Discede adulter Juppiter
Stupro sororis oblite.
Relinque romam liberam:
Plebemqꝫ iā Christi fuge.
Te paulus hinc exterminat.
Te sanguis exturbat Petri.
Tibi id quod ipse armaueras:
Factum Neronis officit.
Video futurum principē
Quandoque: qui seruos dei
Tetris sacrorum sordibus
Seruire romam non sinat.
Qui templa claudat vectibus:
Valuas eburnas obstruat.
Ne fasta damnet limina
Obdens ahenos pessulos.
Tūc pura ab omni sanguine
Tandem nitebunt marmora.
Stabunt ꝛ vere innoxia.
Quę nunc habentur idola.
Hic finis orandi fuit
Et finis idem vincula
Carnalia erupit. volens
Vocem secutus spiritus.
Vexere corpus subditis

Ceruicibus quidã patres:
Quos mira libertas viri
Ambire Christum suaserat.
Repens medullas indoles
Afflarat: & coegerat
Amore sublimis dei
Odisse nugas pristinas.
Refrixit ex illo die
Cultus deorum turpium.
Plebs in sacellis rarior.
Christi ad tribunal currit.
Sic dimicans Laurentius
Non ense præcinxit latus:
Hostile sed ferrum retro
Torquens in authorem tulit.
Dum dæmon inuictum dei
Testem lacessit prælio:
Perfossus ipse concidit:
Et stratus æternum iacet.
Mors illa sancti martyris.
Mors vera templorum fuit.
Tunc vesta pallados lares
Impune sensit deseri.
Quicquid quiritum sueuerat
Ornare res vanas Numæ:
Christi frequentans atria
Hymnis resultat martyrem.
Ipsa et senatus lumina
Quõdã luperci aut flamines
Apostolorum et martyrum
Exosculantur limina.
Videmus illustres domos
Sexu ex vtroq; nobiles
Offerre votis pignora

Libertas viri. idest laurentiũ. nã patres illi cum vidissent martyrem tanta libertate apud vrbis prefectum fuisse vsum coeperunt et ipsi christum quęrere. Indoles. probitans illa martyris. Repens medulas. illorum patrum inflamarat.

Nugas pristinas. idest vanitates gentilicas. In sacellis. deorum gentilium.

Rarior. cum antea esset frequentior.

Curritur. pleriq; omnes currunt. Retro torquens. pro retorquens. nam moriens hostem superauit. sic enim in dies crescebat ecclesia. Stratus aeternum. aeternaliter nomen pro aduerbio. Vergilius sexto æneid. sedet aeternumq; sedebit. Vesta. idest ignis vestalis. Ouidi⁹. nec aliud vestam quam viuam intellige flammam. Lares pallados. i. templum vbi erat palladium. Impune. quia si negligentia virginum vestalium ignis extingueretur. capitale erat illis. sed tunc impune ille ignis extinctus est. Res vanas numę. qui religionem romanis tradidit et sacra. Resultat martyrem. i. resultando concinit. Luperci. sacerdotis panos dei pastorꝝ. Et flamines sacerdotes collegiorum. Lumina senatus. i. ex senatoribus illustrissimi. Ex vtroq; sexu. ex patre et matre fulgentes sanguine.

Pignora clarissimorum liberum. pro liberorum. idest ipsos liberos. qui sunt pignora parentibus.

Pontifex vittatus: qui fuit apud gentiles in summa veneratione. Claudia vestalis. per quam intelligit quemlibet virginem sacerdotē ex collegio vestę. hęc est illa claudia que cum accusaretur pollutę castitatis purgans inocentiam suā cingulo traxit nauē que neqꝫ velo neqꝫ remis promoueri poterat Terqꝫ quaterqꝫ et septies. ex Uergilio pri.eñ. o terqꝫ quaterqꝫ beati. sed septies conflatur ex ternario et quaternario. qui numerus ex certa quadam ratione perfectus est. Te o laurenti. Cōminus. idest prope et in eadē vrbe. Aduolui propter. i. prope. Uergi. in buc. propter aquę riuū viridi procumbit in vlua. Nos vasco iberus. sensus est ille dicitur foelix cui licet romę visitare cineres beati laurentij. sed nos hispanos Iberus vasco. i. fluuius qui vascones abluit. Diuidit. i. separat nos. non quia iberus appelletur vasco cum preterfluit caesaraugustam vrbem: sed quod ortus in vasconibus fluit per illos ⁊ deinde per celtiberos. Binis alpibus. quod ipse declarat trans alpes cotianas ⁊ trans pyreneum dictę sunt autem coctię alpes a coctio gallorum rege qui cum augusto amicitiā fecit coctianę dicuntur a cornelio tacito. Ninguidos. i. niuosos. nā ninguis pro nix dicebant antiqui. et inde ninguidus. a. um. Sidoni⁹. iani numqꝫ ninguidos menses. Uix fama. i. nescitur Urbanum solum. i. vrbis que per excellentiam sic dicitur. Coelum intuemur. vbi est certior sedes martyrum. Sic. s. intuentes coelum. Allectus vrbi Jerusalem coelesti. de qua in Apocalipsi. ca. xxi. Jnenarrabili. i. cuius opulentia narrari non potest Coronam ciuicā. quę dabatur illi qui ciuem in prelio seruasset.

Clarissimorum liberum.
Uittatus olim pontifex
Adscitur in signum crucis:
Aedemqꝫ Laurenti tuam
Uestalis intrat claudia.
O ter quaterqꝫ ⁊ septies.
Beatus vrbis incola
Qui te actuorum comminus.
Sedem celebrat ossium.
Cui propter aduolui licet:
Qui fletibus spargit locum.
Qui pectus in terram premit.
Qui vota fundit murmure.
Nos vasco iberus diuidit
Binis remotos alpibus
Trans cotianorum iuga.
Trās ⁊ pirenas ninguidos.
Uix fama nota est: abditis
Quam plena sāctis Roma sit:
Quam diues vrbanum solum
Sacris sepulcris floreat.
Sed qui caremus his bonis:
Nec sanguinis vestigia
Uidere coram possumus.
Coelum intuemur eminus.
Sic sancte Laurenti tuam
Nos passionem quærimus.
Est aula nam duplex tibi.
Hic corporis. mentis polo.
Jllic inenarrabili
Allectus vrbi municeps
Aeternæ in arce curiæ
Gestas coronam ciuicam.
Uideor videre illustribus

Gemmis coruscãtem virũ:
Quem Roma coelestis sibi
Legit perennem consulem
Quæ sit potestas credita:
Et muneris quantum datũ:
Probant quiritum gaudia:
Quibus rogatus annuis.
Quod quisq supplex postulat:
Fert impetratum prospere.
Poscunt. litantur. indicant.
Et tristis haud vllus redit.
Ceu præsto semper assies.
Tuosq alũnos vrbicos
Lactante complexus sinu
Paterno amore nutrias.
Hos inter o Christi decus
Audi poetam rusticum
Cordis fatentem crimina:
Et facta prodentem sua.
Indignus agnosco et scio.
Quem Christus ipse exaudiat
Sed per patronos martyres
Potest medelam consequi.
Audi benignus supplicem
Christi reum Prudentium:
Et seruientem corpori
Ablue vinclis seculi.

Finis.

sed quia laurentius multos hoc modo reduxit ad christuz merito donatur corona ciuita. Roma coelestis. sicut hierusalem coelestis. Quæ sit potestas. quod in vita aliorum martyrum facit & in hac facit vt enarret huius martyris quẽadmodum & aliorum potestatem. Gaudia quiritum. consequentium petita.

Litantur. pro litant hoc est impetrant quod poscunt. Assies. antiquum pro adsis. Alumnos vrbicos. idest tuos ciues. Lactante sinu. more matrum quæ filios lactant. Quẽ exaudiat. quia peccatores deus non exaudit. Johan. capi. ix. Medelam. idest peccatorum veniã.

Reum christi. idest quem christus potest accusare peccatorem. Cice. pro milone. reus milonis lege plotia fuit clodius.

Seruientem corpori. dum est in hoc saeculo.

Ode in laudē Eulalię martyris.

—∪∪/—∪∪/—∪∪/⏓

Ermine nobilis Eulalia
Mortis ⁊ indole nobilior
Emeritam sacra virgo suā:
Cuius ab vbere ꝓgenita est.
Ossibus ornat. amore colit.
Proximus occiduo locus est:
Qui tulit hoc decus egregium:
Urbe potens. populis locuples:
Sed mage sanguine martyrij
Uirgineoq́ȝ potens titulo.
Curriculis tribus atque nouem
Tris hyemes quater attigerat:
Cum crepitante pyra trepidos
Terruit aspera carnifices
Supplicium sibi dulce rata.
Iam dederat prius indicium
Tendere se patris ad solium:
Nec sua membra dicata toro
Ipsa crepundia repulerat
Ludere nescia pusiola.
Spernere succina. flere rosas.
Fulua monilia respuere.
Ore seuera. modesta gradu.
Moribus ⁊ nimium teneris
Caniciem meditata senum.
Ast vbi se furiata lues
Excitat in famulos domini:
Christicolasq́ȝ cruenta iubet

Germine nobilis eulalię. carmen est q̄le illud o crucifer bone. principio cōmēdat illā a nobilitate patrie. deinde a nobilitate generis. ⁊ qd̃ ab ineunte ętate dedit speciēnen future religionis. deīde prosequitur ordine beatę martyris passionē. tum demū prosequitur miracula quę in morte illius visa sunt et celebritatē omniū ad eius tumulum. Indole mortis. i. virtute id quod precedit pro eo qd̃ sequitur. nam indoles virtutē precedit. Cuius ab vbere. i. fertilitate. Uergilius p̄mo ę̄n. potens armis atq́ȝ vbere glebę. Occiduo. i. occidenti soli. nā emerita non multū distat a sacro promōtorio q̄ est totius europe locus maxie omniū occidentalis. Curriculis tribus. atq́ȝ nouem. i. solis duodecim reuolutionib⁹ hoc est duodecī annis. Attigerat quater hyemes. i. duodecim annos accipiē do partem annorum pro toto anno. Pyra crepitante. i. lignorum strue incensa. crepitat autē ignis cū ligna cōburuntur quod aiunt vt inquit aristoteles vestam ridere. et notat quo mortis genere passa est martyriū. Aspera. in seipsam talia ꝑpetrando. Dulce sibi. i. rē dulcē. Uerg. dulce satis humor. Indiciū. indolē vt supra dixit. Ad soliū patris. Ad regnū coeleste. in quo dei sedes est. Dicata toro. subaudi fore. i. dederat indiciū se nemini nupturā ire. Crepūdia. dixim⁹ fuisse crepitacula q̄ pusionibus ⁊ puellis dātur ad cohibendos fletus. ⁊ in quibus ludunt. Pusiola. i. puellula. nā pusio paruus est puer. Succina. q̄ gręci dicuntur electra. vulgo ambar gūmi arborum notissimū. Flere rosas. i. cum fletu abijcere cum alię soleant flere vt dentur. Fulua monilia. i. aurea a colore. moribus teneris iuxta illud Sap. ij. cani hois sapiētia illius. Furiata lues. i. ꝑsecutio in christianos. Cruēta. i. cruorē minitās nisi sacrificēt tura et ie-

Tura cremare: iecur pecudis
Mortiferis adolere deis:
Infremuit sacer Eulaliæ
Spiritus: ingenio que ferox
Turbida frangere bella parat:
Et rude pectus anhela deo
Foemina. prouocat arma virum.
Sed pia cura parentis agit:
Uirgo animosa domi vt lateat
Abdita rure et ab vrbe procul:
Ne fera sanguinis in precium
Mortis amore puella ruat.
Illa perosa quietis opem
Degeneri tolerare mora
Nocte fores sine teste mouet:
Septaqꝫ claustra fugax aperit:
Inde per inuia carpit iter.
Ingreditur pedibus laceris.
Per loca senta situ ⁊ vepribus
Angelico comitata choro.
Et licet horrida nox sileat:
Lucis habet tamen illa ducē.
Sic habuit generosa patrum
Turba columni ferunt radiū:
Scindere qui tenebrosa potens
Nocte viam face perspicua
Præstitit intereunte chao.
Non aliter pia virgo viam
Nocte secuta diem meruit:
Nec tenebris adoperta fuit:
Regna canopica cum fugeret.
Et super astra pararet iter.
Illa gradu cita peruigili
Millia multa prius peragit:

cora deis. Parat frangere. ordo est. et rude pectus et ferox ingenio parat frangere. i. superare. Bella turbida. idest perturbationē aliīs afferentia. i. parabat se martyrio patiendo: sꝫ hoc volebant parentes prohibere occultando illam in agro. Fera puella. effera ta amore martyrij. Prouocat arma virum. pro virorum. i. instrumenta q̄ sꝫuiant in ipsam. Quietis. i. pacis et tranquillitatis. Mora degeneri. q̄a videbatur sibi degenerare si non rueret in martyrium. Septa claustra. i. domus sepimenta quibus erat clausa Ingreditur. vadit. per loca senta situ. i. loca spinosa et inculta. Uergilij est in serto ꝓñ. Sileat. i. sit noctis silentiū. Uergilius per amica silentia noctis. Sic habuit. ex exodo cap. xiij. dominꝰ inquit precedebat filios israel ad ostēdendā viā ꝑ diē i columna nubis. et ꝑ noctem in columna ignis. Patrum id est filioꝝ israel. Intereunte chao. id est dissipatis tenebris. Meruit diem. i. diei lucem. Regna canopica. id ē aegyptia nam canopus ciuitas est aegypti que nūc damiata dicitur. sed per regna canopica intelligit regna mundi huius. que martyr fugiebat vt hebrei aegyptia. Gradu peruigili. quia totam noctem vigilauerat.

Plaga eoa.i.regio orientalis. Pandat polum.idest coelum aperiat sol oriēs Vergili⁹ panditur interea domus omnipotentis olympi. Adit tribunal vbi erat iudex In mediis fascibus.i.lictoribus q̃ fasces preferebant magistratibus. Perdere animas.s.vestras precipitando illas ad inferos Scopulis rasilibus.i.viscera vestra radentibus. Male prodiga sui quia male impenditis mortem. Christicolum.i.christicolarum. Isis. apollo qui sunt ex magnis ⁊ consentibus deis.

Maximiani qui particeps imperij cū dio cletiano fuit anno salutis:circiter trecentesimo:quo tempore persecutio valida in christianos fuit. Cliens lapidum.i.cultor idolorū Nam cliens acolendo dicitur

Prostituat.verbū turpe sūptum ab illis qui se prostitunt libidini publice. ⁊ in sacris litteris verbum est frequens moechari de ijs qui idola colunt. Generosa.qualem me profiteor. Quatit.i.persequitur. Dux bon⁹. per ironiam est legendū. Sanguine innocuo. i.martyrū. Corporibus pijs.i.religiosis. Inhiās sumptum apullis hirundininis qui cibis inhiant.i.auide cupiunt Seneca in hercule fur.nullo fine beatas componit apes gazis inhians. Fidem.i.fideles christianos Coacta.i.composita et compacta.

Rem fragilē.corpus frangibile cito.

Quā plaga pandat eoa poluz.
Mane superba tribunal adit:
Fascibus adstat: ⁊ in medijs
Vociferās rogo quis pudor est
Perdere præcipites animas:
Et male prodiga corda sui
Sternere rasilibus scopulis:
Omnipatremq̃ negare deum?
Quæritis o miseranda manus
Christicolū genus? en ego suz.
Dæmoniacis inimica sacris.
Idola protero sub pedibus.
Pectore ⁊ ore deum fateor.
Isis. Apollo. Venus nihil est.
Maximianus ⁊ ipse nihil.
Illa nihil:quia facta manu.
Hic manuum quia facta colit.
Friuola vtraq̃ ⁊ vtraq̃ nihil.
Maximianus opum dominus
Et tamen ipse cliens lapidum
Prostituat. voueatq̃ suis
Numinibus caput ipse suuz.
Pectora cur generosa quatit?
Dux bonus arbiter egregius
Sanguine pascitur innocuo.
Corporibusq̃ pijs inhians
Viscera sobria dilacerat:
Gaudet ⁊ excruciare fidem.
Ergo age tortor adure. seca.
Diuide membra coacta luto.
Soluere rem fragilē facile est.
Non penetrabitur interior
Exagitante dolore animus.
Talibus excitus in furias

Pretor ait. rape precipitem
Lictor: et obrue supplicijs.
Sentiat esse deos patrios:
Nec leue principis imperium.
Quem cuperem tamē ante necez
Si potis es reuocare tuam
Torua puellula nequitiam.
Respice gaudia quāta metas:
Que tibi fert genialis honor.
Te lacrymis labefacta domus
Prosequitur: generisq; tui
Ingemit anxia nobilitas:
Flore quod occidis in tenero.
Proxima dotib9 et thalamo.
Non mouet aurea pompa tori
Non pietas veneranda senum
Quos temeraria debilitas.
Ecce parata ministeria
Excruciablis exitij.
Aut gladio feriere caput.
Aut laniabere membra feris.
Aut facibus data fumificis
Flebiliterq; vlulanda tuis
In cineres resoluta flues.
Hæc rogo: quis labor est fugere:
Si modicum salis eminulis.
Turis et exiguum digitis
Tangere virgo benigna velis.
Poena grauis pcul ab fuerit.
Martyr ad ista nihil: sed enim
Infremit: inq; tyranni oculos
Sputa iacit. simulacra dehinc
Dissipat. impositamq; molam
Turibulis pede prosubigit.

Obrue supplicijs. i. onera. vel lacera. Sentiat. nunc cum dolore est hic sens9. Teren. sentiet qui vir sim. Nequiciam peccatum siue malum. Quanta gaudia metas. i. colliges vnde messores dicti. Genialis honor. i. nuptie. vnde lectus genialis in aula est apud horatiuz. est enim genius generationis de9. Domus. parētum familia. Nobilitas aut parentum aut omniū nobilium. Pōpa tori. i. thalami iam tibi parati ad nuptias. Senum. patris et matris. Debilitas. i. hoc tuo facto temeraria crucias. Ministeria pro ministris. sicut seruicia pro seruis apulei9 tunc me velut quandam victimā publice ministeria perducunt. Feriere caput laniabere membra synechdoche p verbum passiuum. Flues in cineres. i. cremaberis. Vlulanda tuis. more foeminarum que in fletu vlulant. Vergilius et foemineo vlulatu. Fugere hec. i. tanta mala que tibi sunt parata. Eminulis digitis. i. eminentibus et summis et est sensus. poena grauis aberit a te si summis digitis velis tangere modicum salis et exiguum thuris ad sacrificandū. s. dijs salis autem dicit propter molam que sale spargebatur. Vergili9 et sulse fruges et circū tempora vitte varro. de re rustica scribēs de canibus spina neq; eminula neq; curua. Impositam molam que erat parata ad sacrificium. Prosubigit. i. proculcat Verg. iij. geor. et pede prosubigit terram

Nec mora carnifices gemini
Juncea pectora dilacerant:
Et latus vngula virgineum
Pulsat vtrinq3: et ad ossa secat
Eulalia numerante notas.
Scriberis ecce mihi domine.
Quã iuuat hos apices legere:
Qui tua Xp̃e trophæa notãt.
Nomẽ et ipsa sacrum loquitur
Purpura sanguinis eliciti.
Hæc sine fletibus et gemitu
Læta canebat et intrepida.
Dirus abest dolor ex animo.
Membraq3 picta cruore nouo
Fonte cutem recalente lauãt.
Ultima carnificina de hinc
Non laceratio vulnifica
Crate tenus: nec arata cutis:
Flamma sed vndiq3 lãpadib⁹
In latera stomachumq3 furit.
Crinis odorus vt in iugulos
Fluxerat inuolitans humeris
Quo pudibunda pudicitia
Uirgineusq3 lateret honos
Tegmine vertificis opposito.
Flamma crepans volat in faciẽ:
Perq3 comas vegetata caput
Occupat: exsuperatq3 apicem
Uirgo citum cupiens obitum
Appetit: et bibit ore rogum.
Emicat inde columba repens
Martyris os niue candidior
Uisa relinquere: et astra sequi.
Spiritus hic erat Eulaliæ

Pectora iuncea.i. pulchre deducta et composita Terentius in eunucho reddit curatura iunceas. Numerante notas.i signa quæ faciebant vngule. Scriberis. allusit ad notas quæ aliquãdo significãt litteras. ideo dicit o domine tu scriberis mihi.i.in me. Hos apices. qui litteris imponi consueuerũt in litteris presertim hebraeis et graecis. Notant.i. per notas representant. Sanguinis eliciti. ex vulneribus meis expressi. Lucan⁹.in.ix. virus et elicitũ.sacrum nomen.i. christũ

Fonte recalente.i. recentante sanguinẽ Uergi.iij.geor.lauit ater corpore sanguis

Ultima carnificina.i. ignis quod fuit vltimum tormentum. Laceratio.vt ante hac. Crate tenus.i.quæ non penetrabat nisi vsq3 ad costas que sũt quasi quedã crates ipsius corporis. Crinis odor⁹ non tunc sed qui solebat odorib⁹ suffici Uergili⁹.ambrosiæq3 comæ diuinum vertice odorem spirauere. Ut in iugulos.i.in partem colli anteriorẽ. Inuolitans humeris.i.in humeros.et est sensus q virgo deduxit capillos in faciẽ et humeros vt absconderet pudorẽ suum cum moreretur. Tegmine.i.capillis. Flãma crepans.Uergilius.pri.geor.atq3 leuẽ stipulam crepitantibus vrere flãmis. Uolat in faciem.quia capilli sunt igne correpti. Uegetata.nutrita. Exuperat apicẽ.s.capitis.Uergi.ij.eñ. fundere lumen apex.

Columba repens.pro repente sicut recens pro recenter.

Lacteolus, celer, innocuus.
Colla fluunt abeunte anima.
Et rogus igneus emoritur.
Pax datur artubꝰ exanimis.
Flatꝰ i aethere plaudit ouās:
Templaq̃ȝ celsa petit volucer.
Vidit et ipse satelles auem
Foemine ab ore meare palam.
Obstupefactus et adtonitus
Prosilit: et sua gesta fugit.
Lictor et ipse fugit pauidus.
Ecce niuem glacialis hyems
Ingerit: et tegit omne forum.
Membra tegit simul Eulaliæ
Axe iacentia sub gelido
Pallioli vice linteoli.
Cedat amor lachrymantū hoīm:
Qui celebrare suprema solent.
Flebile cedat et officium.
Ipsa elementa iubente deo
Exequias tibi virgo ferunt.
Nunc locus Emerita est tumulo
Clara Colonia Vettoniæ:
Quā memorabilis Amnisa na
Præterit: et viridante rapax
Gurgite moenia pulchra lauat.
Hic vbi marmore perspicuo.
Atria luminat alma nitor.
Et peregrinus, et indigena.
Reliquias cineresq̃ȝ sacros
Seruat humꝰ venerāda sinu.
Tecta corusca super rutilant
De laquearibus aureolis.
Saxaq̃ȝ caesa solum variant

Lacteolus. candidus. Flatus. i. spiritus. Templa celsa. i. coelum. quod proprie templum dicitur. nam hęc nr̄a in terra per translationem dicuntur templa.

Meare pro volare. Sua gesta fugit. i. caede quam virgini fecerat. Lictor. qui praeferebat pretoris insignia. Sub axe gelido. i. sub coelo. pars pro toto. vt intonuere poli. nam polus et axis partes sūt coeli. Vice pallioli linteoli. i. ad similitudinem pallij lintei. Cedat amor. sensus est quod exequię virginis huius magis honorifice sunt: q̄ eorum qui in funere deflentur. Locus. in quo martyr est passa. Emerita. colonia romanorū in prouincia lucitania. Vectoniae. nam vectōes. populi sūt lusitanię. de quibꝰ Luc. li. iiij. vectonesq̃ȝ leues Amnisana. fluuiꝰ qui diuidit baeticam a lusitania et inde nobilis. Gurgite viridante propter arbores aut herbas adiacentes ripis quod illius fluminis est proprium. Hic vbi. ordo est. Hic humus veneranda. propter virginis martyrium. Seruat in sinu. i. gremio reliquias ⁊ cineres sacra. Vbi nitor luminat. i. illustrat. Atria alma. i. templa. Marmore prospicuo. i. pellucenti ⁊ splēdido. Super rutilant de laquearibus. ordo est de super rutilant. Saxa caesa. i. secta in pauimenta vermiculata variata arte museaca qualia nunc emerita multa conspiciuntur.

Rosulenta.idest plena rosis.nam erant in pauimento lapillis formate rose et viole et hu iusmodi flores. Carpite.hoc ad laudem picture pertinet quod flores picti erant ꝙ simillimi veris quare inuitat ad carpendos illos. Genialis hyems.ex vergilio.ij.geor. Inuitat genialis hyems.idest voluptuosa ex eo quod tunc omnes vacant otio.vel potius disiungendus locus a superiori inuitatꝫ ad carpēdos flores quos spargunt in tēplo diue eulalie. et tunc sequitur: non caret his hyems quia emerita in tali situ coeli est qui propter aeris clementiam per mediam hyemē flores parturit. ideo dicit glacies tepens.i.hyems tepida et clemens. Cumulet.i. impleat canistra. Comantibus. florentibus. Pede dactylico. cuiusmodi est presens ode. Vilia. parui estimanda. Festa.i.festo virginis conuenientia. Altar.altare.sicut cochlear et cochleare declinatur. Propiciata. idest propicia et beniuola facta.

Floribus vt rosulenta putes
Prata rubescere multimodis.
Carpite purpureas violas.
Sanguineosꝫ crocos metite.
Non caret his genialis hyems.
Laxat ⁊ arua tepens glacies:
Floribus vt cumulet calathos.
Ista comantibus e folijs
Munera virgo puerꝫ date.
Ast ego serta choro in medio
Texta feram pede dactylico
Vilia. marcida. festa tamen.
Sic venerarier ossa libet
Ossibus altar ⁊ impositum.
Illa dei sita sub pedibus
Prospicit hæc. populosꝫ suos
Carmine propitiata fouet.

In sanctorum duodeuigintí martyrū cesaraugustanorum.

Ode in laudem sanctorum decem ⁊ octo martyrum Cæsaraugustanorum.

Carmen est sapphicum mixtum adonico quale illud christe sanctorum. Celebrat poeta patriam suā narrando duodeuiginti martyres ⁊ vincentium et eucraten. duc sꝫ cōfessores gagium ⁊ crementium eiusdem ciuitatis indigenas.

Is nouem noster populus sub vno
Martyrum seruat cineres sepulchro:
Cæsaraugustam vocitamus vrbem:
Res cui tanta est.
Plena magnorum domus angelorum
Non timet mundi fragilis ruinam

Bis nouē.i.duodeuiginti. Noster populus.qa vt in prudētij vita diximus caesaraugustanus fuit. Res tāta.i.tanto precio estimāda. Mundi ruinā.qppe tanta scōꝝ

presentia est munita. Sinu. translatio sumpta ab iis qui plenos numeribus sinus offerunt. Nube rubente. ad illum respicit quod scribit Euangelista. videbitis filium hominis venientem in nubibus celi Libram iustam. i. iusticiam qui libre omnia adequanti conuenit. Omnis ciuitas. quia omnes venturi sunt ad iuditium. Excitata caput. i. habens caput excitatum. perinde ac si ciuitas sit vna quedã persona. Dona preciosa. i. martyres idigenas. et qđ dixit in genere explicat p partes. Aphra carthago. ad differẽtiã carthaginis spartarie siue noue que est in hispania. Cyprianũ qui fuit carthaginensis. et solaz hanc posuit ex vrbibus peregrinis cuz reliquę omnes sint in hispania. Corduba. ciuitas betice nobilissima. Aciselũ cuius festum ecclesia celebrat. xv. kl. decembris. zoellum huius quoqz festuz celebrat. v. kl. Julij. sed nomine paululum immutato zoilũ pro zoello nuncupans. cum alioqui zoilus nomẽ sit magis celebre. Tres coronas. i. alios tres martyres quoꝝ nomina nõ sunt mihi comperta. Tarraco ciuitas hispanię citerioris. Tribus gẽmis. i. augurio et

Tot sinu gestans simul offerenda
Munera Christo.
Cum deus dextram quatiens coruscam
Nube subnixus veniet rubente
Gentibus iustam positurus æquo
Pondere libram.
Orbe de magno caput excitata
Obuiam Christo properanter ibit
Ciuitas omnis pretiosa portans
Dona canistris.
Afra Carthago tua promet ossa
Ore facundo Cypriane doctor.
Corduba Aciscluм dabit. et zoellum.
Tresqz coronas.
Tu tribus gemmis diadema pulchrum
Offeres Christo genitrix piorum
Tarraco. intexit cui fructuosus
Sutile vinclum.
Hoc nomen gẽmæ strofico illigatum est.
Emicant iuxta lapides gemelli.
Ardet et splendor parilis duorum
Igne corusco.
Parua Felicis decus exhibebit
Artubus sanctis locuples Gerunda.

eulogio et fructuosus. de quibus peculiarem odam paulo post cantaturus est. Cui tarracont. Fructuosus qui fuit terraconẽsis eps. Interit pro intexuit aut interet. Vincluz sutile. i. coronã cõtextã. Hoc nomẽ gẽme. opinor legẽdũ esse noue gẽme. Strophico. i. corone Verg. in copa. necte caput strophio. Lapides gemelli. i. augurius et eulogius qui fuerũt leuite fructuosi Splendor parilis. qr ambo erant eiusdẽ ordinis. Gerũda. ciuitas quoqz hispanię citerioris cõuentis terra con ensis vbi cõciliũ fuit celebre qđ gerundense dr. Foelix

cis quo noīe et alij quoqꝫ martyres fuerūt. Ambos emeteriū ⁊ chaledoniū de quibꝰ supra scripsit oden. Barcinō. ciuitas quoqꝫ eiusdē ꝓuincię colonia romanorū fauētia cognominata. Narbo a qua dicta est prouicia narboneñ. dicitur autē narbo martiꝰ. nūc est narbona.

Urbs. Emerita q̄ est caput lusitanię ħ est ciuitas metropolis. Puellę adoratę. i. eulalię quā omnes venerātur. Ad aram ipsam. i. quasi munus offerendum christo ad aram.

Sanguinē iusti. ꝯplutū ciuitas ē tarraconensis ꝓuincię fortasse alcala qꝛ id oēs opinant̄, et ē ordo iuuabit ferre sanguinē iusti et pastoris appositiue ferculū. i. donū. siue vas seu in quo fert̄ donū. nā vtrūqꝫ sigt̄ ferculū. Tigis ciuitas mauritanię bocchi quę quondā fuit hispanię contributa quā quā terminis hispanię nō cōtineat̄. Cassianus hic tingitanus nō videt̄ esse is de quo paulo est exponet̄ martyriū et ꝑ appositionē ad cassianū subdit monumenta festa regum massylū pro massylorum q̄ sunt populi in eo tractu Uergilius. iiij. eñ. massyliqꝫ ruunt equites. Qui cinis. non cinis sed ille cuius erat cinis. i. cassianus. Paucę. sub ciuitates placebunt singulis aut duobus. et aliquę quique testibus. i. dest martyribus. nam martyr testis interpretatur. Pignore hostiarum. i. talibus hostijs quę sunt pignora quędam ad propiciandum deum. Reuincta oleis. quia oleis abundat quę sunt pacis insignia. Uergilius. ij. geor. et pinguem pacis nutritor oliuam. ideo subdit honori pacis.

Nostra gestabit Calagurris ambos
Quos veneramur.
Barcinon claro Cucufate freta
Surget: ⁊ Paulo spetiosa Narbo.
Teqꝫ præpollens arelas habebit
Sancte Genesi.
Lusitanorum caput oppidorum
Urbs Adoratæ cineres puellæ
Obuiam Christo rapiens ad aram
Porriget ipsam.
Sanguinem iusti cui pastor hæret
Ferculum duplex. geminumqꝫ donum
Ferre Complutum gremio iuuabit
Membra duorum.
Ingeret Tingis sua Cassianum
Festa Massylum monumenta regum:
Qui cinis gentes domitas coegit
Ad iuga Christi.
Singulis paucæ tribus aut duobus
Forsan ⁊ quinis aliquæ placebunt
Testibus Christi prius hostiarum
Pignore functæ:
Tu decem sanctos reuehes ⁊ octo
Cæsaraugusta studiosa Christi
Uertice flauis oleis reuincta
Pacis honori.

Prædines pietate.i.religiõe. Parens orbis poeni.i. Carthago ciuitas aphrice metropolis. In solio.q.d.in arce dominationis. in qua multi martyres passi sunt. Sacer sanguis.s.martyrum. Exclusit ex omnibus portis.qui erant intra vrbez. Inuidorum.quia demonum propria est inuidia. Nigras tenebras.i.offucias quas demones obiiciunt hominibus. Umbrarũ.laruarũ & huiusfantasmatũ Pestis.s.demonũ Refugit populuz .s.caesaraugustanũ Patriã martyrũ .i.vbi martyres nimia fertilitate pueniunt. Debitam sacris coronis. id est ad hoc generatã vt martyres pcrearet. Nobilitatis togatę.i.martyrũ qui iam toga candida induti. vnde canit ecclesia te martyrum candidatus laudat exercitus. Uincenti.qui caesaraugustanus fuit & tamẽ sagunti martyriũ passꝰ vt paulo post dicturus est. Clerꝰ clericorũ ordo.ex quo fuit vincentius.& valerius. Infulata. quia fuerunt eiusdẽ vrbis. Saeuus.qd in christianorũ persecutionibꝰ que fuerãt vsqz in illa tempora caesaraugustę ipous ꝙ vsquam alibi sęuitum est. In istud templum. idest in christianos qui templũ dei sunt vt inquit apostolus an nescitis quod templum dei estis.

Sola in occursum numerosiores
Martyrum turbas domino parasti.
Sola prædiues pietate multa
Luce fruetis.
Uix parens orbis populosa poeni.
Ipsa vix Roma in solio locata
Te decus nostrum superare in isto
Munere digna est.
Omnibus portis sacer immolatus
Sanguis exclusit genus inuidorum
Dæmonum:& nigras pepulit tenebras
Urbe piata.
Nullus vmbrarum latet intus horror.
Pulsa nam pestis populum refugit.
Christus in totis habitat plateis.
Christus vbiqz est.
Martyrum credas patriam coronis
Debitam sacris chorus vnde surgens
Tendit in coelum niueus togatæ
Nobilitatis.
Inde Uincenti tua palma nata est.
Clerus hic tantum peperit triumphum
Hic sacerdotum domus infulata
Ualeriorum.
Sæuus antiquis quoties procellis
Turbo vexatum tremefecit orbem:
Tristior templum rabies in istud
Intulit iras.

Sine laude nostrum.i.nostrorum martyrum. Sub omni grandine.i.persecutione. Peregre necatus.s.sagunti non longe a valentia nunc est monuiedro. Rore sanguinis.forte propterea dicit: qd ibi didicit quo pacto deberet esse martyr: cũ videret ciues suos martyrium pati. Hoc colũt ciues s. quod ibi nat' es & institutus ad fidem potest etiã legi hũc s.martyrẽ. neq3 minori laude censendi sunt qua3 si etia3 illius ossa haberent Prope littus q2 saguntus vt liuius scribit non distat a mari plusquã mille passus. Altæ.i.antiquæ.condita nãq3 est a zacynthijs qui cum hercule in hispaniam venerunt. Nostra palestra.i.christiana militia Oliuo fidei quemadmodum palestritæ oleo se perungebant. et alludit ad oleũ chrismaq3 baptismatis. Hostem persecutorem nominis christiani Palmas victorias dece3 et octo martyrum. Eadem laude.qua.s.illi cucurrerunt. Encrate. virgo et martyr quoq3 ex eadem vrbe que nunc corrupte dicitur engratia.interpretatur namq3 encrate temperata. Recubant ossa.i.monumenta. Quibus virtutibus.i.qua fortitudine. Tu virgo violenta.q2 viribus id fecisti.vt illud ex Euangelio.regnum coelorum vim patitur et violenti rapiunt illud. Dedecorasti seculum.quia victoria tua fuit mundi huius ignominia.

Nec furor quisquam sine laude nostrum
Cessit: aut clari vacuus cruoris
Martyrum semper numerus sub omni
Grandine creuit.
Nonne vincenti peregre necatus
Martyr his terris tenui notasti
Sanguinis rore speciem futuri
Morte propinqua?
Hoc colunt ciues: velut ipsa membra
Cespes includat suus: & paterno
Seruet amplectens tumulo beati
Martyris ossa.
Noster est: quamuis procul hinc in vrbe
Passus ignota dederit sepulchri
Gloriam victor prope littus altæ
Forte sagunti.
Noster & nostra puer in palæstra
Arte virtutis fideiq3 oliuo
Unctus horrendum didicit domare
Viribus hostem.
Nouerat templo celebres in isto
Octies partas deciesq3 palmas:
Laureis doctas patrijs eadem
Laude cucurrit.
Hic & Encrati recubant tuarum
Ossa virtutum: quibus efferati
Spiritum mundi violenta virgo
Dedecorasti.

Martyrum nulli remanente vita
Contigit terris habitare nostris.
Solatu morti propriæ superstes
Viuus in orbe.
Viuis: ac poenæ seriem retexis.
Carnis ⁊ cæsæ spolium recentans:
Tetra quam sulcos habeant amaros
Uulnera narras.
Barbarus tortor latus omne carpsit.
Sanguis impēsus. lacerata membra.
Pectus abscisa patuit papilla
Corde sub ipso.
Jam minus mortis pretium peractæ:
Quæ venenatos abolens dolores
Concitam membris tribuit quietem
Fine supremo.
Cruda te longum tenuit cicatrix:
Et diu venis dolor hæsit ardens:
Dum putrescentes tenuat medullas
Tabibus humor.
Inuid⁹ quāuis obitum supremum
Persecutoris gladius negarit:
Plena te martyr tamen vt peremptam
Poena coronat.
Uidimus partem iecoris reuulsam
Ungulis longe iacuisse pressis.

Martyrum nulli. quia illi assecuti sunt coronam martyrij per mortem haec vero passa est omnia tormentorum genera et tamen superuixit fuitq; sibi ipsi superstes. Retexis. enarras. vt in hymno martyruz. quę vox que poterit lingua retexere. alias retexere est quod textum est infectuz reddere. Recentans. idest renouans. quasi velit dicere exulcerans quod iam in cicatricem coierat. Sulcos. i. laniatus in sulcorū morem. Sub corde e cuius regione sūt papillę. Mynus preciū. idest non multi estimandum precium namq; ali quando poenam si gnificat vt Terenti us ego precium pro stulticia fero. ⁊ Uergi. viij. eñ. rem ma gnam preciūq; mo rę. Concitam quie tem. idest citaz ⁊ ve lociter venientem. Ouidius. Morsq; minus poenę quam mora mortis habet. Longum. nomen pro aduerbio. idest longo tempore. Humor tabidus. idest sanguis corru ptus. martyr voca tiuus est. Plena poena. quia nihil de fuit ad martyrij me ritum. Uidimus. idest si adfuissem⁹ poteramus videre. Uergilius pri. geor. et studio in cassum videas gestire lauā di. neq; enim per tempora licuit prudentio id videre. Ungulis pressis. idest in ipsa thora cis penetralia impressis. Mors pallens. ab effectu. Uergilius in. iiij. enei. et pallida morte futura.

Aliquid tuorum. subaudi membrorum. Fruendum. idest quo gloriaretur. Iuge viuentis. idest immortalis. et est nomē pro aduerbio iuge pro iugiter. Ergo. Cesaraugustā patriam suam hortatur ad canendas duodeuiginti martyrum laudes: quos enumerat: preter quattuor satur ninos. Diues ter senis. nā et cum genitiuo et cū septimo casu construitur diues. horati⁹. diues agris diues positis in foenore nummis. Optato et luperco. et alijs qui sequuntur. Tibi met. idest non tantum ad illorum laudem. sed etiam ad tuā que ex illis tibi quoqꝫ accedit. Euenti. vocatiu⁹ est ab eo quod euentius.

Nomen extolli. ꝓ nomina celebrari. Renuēte metro. quia syllabe q̄dam illorū nominum repugnabāt legi carminis sapphici. Carminis leges. sensus est ꝙ nihil refert illorū nomina scribi nostro versu: q̄a nomina illorum scripta sunt in coelo. luce cap. x. Aureorum nominum. id est aureis litteris scribendorū. Nō est rudis. id est nona quia semper celebrabuntur.

Mors habet pallens aliquid tuorum:
Te quoque viua.
Hunc nouum nostrę titulum fruendum
Cęsaraugustę dedit ipse Christus:
Iuge viuentis domus vt dicata
Martyris esset.
Ergo ter senis sacra candidatis
Diues optato simul ⁊ luperco
Perge conscriptum tibimet senatum
Pangere psalmis.
Ede Successum. cane Martialem.
Mors ⁊ Vrbani tibi concinatur.
Iuliam cantus resonet. simulqꝫ
Quintilianum.
Publium pandat chorus. ⁊ reuoluat
Quale Frontonis fuerit tropęum.
Quid bonus Felix tulerit. quid acer
Cecilianus
Quantus Euenti tua bella sanguis.
Tinxerit. quantus tua Primitiue.
Cum tuos viuax recolat triumphos
Laus Apodemi.
Quattuor posthinc superest virorum
Nomen extolli renuente metro:
Quos Saturninos memorat vocatos
Prisca vetustas.
Carminis leges amor aureorum
Nominum paruifacit: ⁊ loquendi
Cura de sanctis ociosa non est
Hęc rudis vnquam.

Plenus artis modus. idest satis est quod illorũ nomina sint nota christo. Coeli liber. de quo in apocalypsi ioannis. Angelus. qui est cuiusque hominis custos. Iure sepulchri idest quia in illa sepulti sunt: ideo peculiarem gerunt illius tutelam. Ad antiquum numerum. s. decem et octo memoratorũ. Puella viua. id est que post martyrũ tormẽta fuit superstes. Mors vincenti. quem diximus ortũ cesarauguste. passũ vero saguti. Sanguis. idest natale solum. et origo honoris. vt potius honor martyrũ cedat patrie quam loco vbi passus est. Additis gagio et crementio. hi duo cõfessores fuerũt: qui sine sanguine martyrij consecuti sunt parẽ illis gloriam. Latronum. idest persecutorum. sed de his nihil adhuc legi. neque nũc id agimus vt excitiamus monumẽta vetustatis: sed vt aditum quendam ad hec opera grãmaticis aperiamus. Saporẽ. idest portionem quandam martyrij citra sanguinem. Lapsibus nostris. idest peccatis in quibus labimur. Creatrix. s. cesaraugusta martyrum genitrix. Nos pio fletu. Sensus et ordo est Date. i. eia agite se et ceteros hortans hoc dicit: parluamus lachrymis sulcos marmorum i. epitaphorum sulcatas litteras. Spes operta. i. cineres Iuxta illud caro mea requiescet in spe subaudi resurgendi.

Plenus est artis modus annotatas
  Hominum formae recitare Christo:
  Quas tenet coeli liber explicandas
    Tempore iusto.

Octo tunc sanctos recolet. decemque
  Angelus coram patre filioque
  Urbis vnius regimen tenentes
    Iure sepulchri.

Quin ad antiquum numerum trahentur
  Uiua post poenae specimen puella.
  Morsque Uincenti. cui sanguis hinc est
    Fons et honoris.

Additis Gagio: nec enim silendi:
  Teque Crementi: quibus incruentum
  Ferre prouenit decus ex secundo
    Laudis Agone.

Ambo confessi dominum steterunt
  Acriter contra fremitum latronum.
  Ambo gustarunt leniter saporem
    Martyriorum.

Haec sub altari sita sempiterno
  Lapsibus nostris veniam precatur
  Turba: quam seruat procerum creatrix
    Purpureorum.

Nos pio fletu. date. perluamus
  Marmorum sulcos. quibus est operta
  Spes: vt absoluam retinaculorum

Vincla meorum.
Sterne te totam generosa sanctis
Ciuitas mecum tumulis: deinde
Mors resurgentes animas et artus
Tota sequeris.

Vincla. i. peccata quibus deuinctus et impeditus teneor. Animas et artus idest ipsos martyres a mortuis resurgentes in die vniuersalis iudicij.

Ode in Laudem sancti Vincentij Martyris.

Vincentij Martyris.

BEate martyr. hymnus est qualis ille. Ales diei nuncius. vincentij quem vt in superiori ode diximus caesaraugustae fuit ortus et sagunti passus martyrium celebrat. Prospera. idest prosperum fac Liuius libro. viij. quiritium victoriamque prosperetis. Merces sanguinis. i. martyrij. Hic dies. in quo passus es martyrium. Insigni stola. quae fuit apud romanas mulieres insigne castitatis. Testis indomabilis. idest martyr inuictus.

Satelles idoli. i. dacianus minister daemonis. Atris legibus. i. duris et imperiosis. Captator. ille satelles captans vt caperet. Alludit prius vt illum a matre abstrahat ludens et blandiens. Rex maximus. romanus imperator. Romula. i. romana. Vergilius. vi. eneidos. Romula tellus. Omnia mortales omnes.

BEate Martyr prospera
Diem triumphalem tuum:
Quo sanguinis merces tibi
Corona Vincenti datur:
Hic te ex tenebris seculi
Tortore victo et iudice
Euexit ad coelum dies:
Christoque ouantem reddidit.
Nunc angelorum particeps
Conluces insigni stola:
Quam testis indomabilis
Riuis cruoris laueras.
Cum te satelles idoli
Praecinctus atris legibus
Litare diuis gentium
Ferro et catenis cogeret.
Ac verba primum mollia
Suadendo blande effuderat
Captator: vt vitulum lupus
Rapturus alludit prius.
Rex inquit orbis maximus
Qui sceptra gestat romula:
Seruire sanxit omnia
Priscis deorum cultibus.

Vos nazareni aſſiſtite:
Rudemq; ritum ſpernite.
Hæc ſaxa quæ princeps colit:
Placate fumo et victima.
Exclamat hic Vincentius
Leuita de tribu ſacra
Miniſter altaris dei
Septem ex columnis lacteis.
Tibi iſta præſint numina.
Tu ſaxa: tu lignum colas.
Tu mortuorum mortuus
Fias deorum pontifex.
Nos lucis authorem patrem.
Eiuſq; chriſtum filium
Qui ſolus ac verus deus:
Datiane confitebimur.
Hic ille iam commotior
Audesne non felix ait:
Jus hoc deorum et principũ
Violare verbis aſperis?
Jus ſacratum et publicum
Cui cedit humanum genus:
Nec te iuuentæ feruidæ
Inſtans periculũ permonet?
Hoc namq; decretum cape.
Aut ara ture ⁊ ceſpite
Præcanda iam nũc eſt tibi:
Aut mors tuẽda eſt ſanguine.
Reſpondit ille altrinſecus:
Age ergo quicquid virium:
Quicquid poteſtatis tibi eſt:
Palam reluctor: exere.
Vox noſtra quæ ſit: accipe.
Eſt Chriſtus ⁊ pater deus.

Aſſiſtite. idolis adſtate. Nazareni. chriſtiani. Rudem ritum. ideſt nouam religionem. Leuita. nõ quod fuit ex tribu leui iudeus. ſed quod ſacerdos ſacrorumq; miniſter: quemadmodum ⁊ leuitę ex tribu leui fuerunt. Ex ſeptem columnis. ad ſeptem illos ſacramenti miniſtrãdi leuitas reſpicit: de quibus Lucas in actibus apoſtolorum. cap. vi. Deorum mortuorum. non immortalium vt illi vocabant. vnde viuum deum verum ad illorum differentiam dicimus. Lucis autorem. quia a luce fabricam mundi inchoauit: cum dixit fiat lux. Commotior. i. perturbatior. Sacratum et publicum. ideſt religioſum ⁊ profanum. Ara. ideſt idolum in ara impoſitum imprecandum

Ture ⁊ ceſpite. quia ex ceſpitibus ⁊ herbis congerebant altaria. Altrinſecus. ideſt ex altera parte. Age exere. i. eia expedi. Reluctor palam. i. non diſſimulanter reſiſto.

Extorque. idest per tormenta extrahe a me. Si potes. quasi dicat sed non poteris. Ludus christianis. idest quasi per ludum illa experimur. Scitum brutũ. idest decretum bestiale et iniquum. Cõdigna vestris sensibus. quia quales habetis deos talem et sapientiam. Excisa. puta ex saxis aut lignis. Aut recocta. id est ex aere fusili conflata. His. idest talibus dijs. idest in illorum honorem. Spiritus. idest demones maligni. Magistri idest autores. Auspices. idest qui vobis auspicantur in sacrificijs ventura. Vagi. qui vagantur per aerem. Impotentes. idest in malum potentes. aut quia ex se nihil possint nisi permissione diuina.

Lat.nter. per suggestionem alliciendo. Affore regnum. Judicium vltimum dicit. Perfidis. idest malis qui a deo decesserunt quemadmodum et ipsi a principio mũdi. Clamant. puta cum dicebãt iesu christe fili dauid quid venisti ante tẽpus torquere nos. scimus qui sis. Diui et demones. quia in naturalibus angelis sunt aequales.

Serui huius & testes sumus.
Extorque si potes fidem.
Tormenta. carcer. vngulae.
Stridensq; flammis lamina:
Atq; ipsa poenarum vltima
Mors Christianis ludus est.
O vestra inanis vanitas.
Scitumq; brutum Caesaris
Condigna vestris sensibus
Coli iubetis numina.
Excisa fabrili manu.
Cauis recocta & follibus:
Quae voce. q̃ gressu carent
Immota. caeca. elinguia.
His sumptuosa splendido
Delubra crescunt marmore:
His colla mugientium
Percussa taurorum cadũt.
Assunt & illic spiritus.
Sunt sed magistri criminũ.
Vestrae & salutis auspices
Vagi. impotentes. sordidi.
Qui vos latenter incitos
In omne compellũt nefas.
Vastare iustos caedibus.
Plebem piorum carpere.
Norunt & ipsi: ac sentiunt
Pollere Christũ & viuere:
Eiusq; iam ianque affore
Regnũ tremendũ perfidis.
Clamant fatentes denique
Pulsi e latebris corporum
Virtute Christi & nomine.
Diuiq; ijdem daemones.

His intonantem martyrem
Iudex profanus non tulit.
Conclamat. os obtrudite:
Ne plura iactet improbus.
Uocem loquentis claudite.
Raptimqȝ lictores date
Illos reorum carnibus
Pastos. manuqȝ exercitos.
Iam faxo ius prætorium
Conuitiator sentiat.
Impune ne nostris sibi
Diis destruendis luserit?
Tibi ergo soli contumax
Tarpeia calcentur sacra?
Tu porro solus obteras
Romam. senatum. cæsarem?
Uinctum retortis brachiis
Sursum ac deorsum extēdite.
Compago donec ossium
Diuulsa membratim crepet.
Post hinc hiulcis ictibus
Nudate costarum abdita:
Ut per lacunas vulnerum
Iecur retectum palpitet.
Ridebat hæc miles dei
Manus cruentas increpans:
Quod fixa non profundius
Intraret artus vngula.
Ac iam omne robur fortium
Euiscerando cesserat:
Nisusqȝ anhelos soluerat
Fessos lacertorum toros.
Ast ille tanto lætior
Omni vacantem nubilo

Obtrudite. claudite. purior lectio est obstruite. Reorum carnibus. i. carnifices martyrum illi date et obiicite. Ius pretorium. quia decianus pretor erat iuri qȝ dicundo prefectus. Sentiat. cum dolore. s. tormentorum. Luserit. pro illuserit. vergilius. iiii. nostris illuserit aduena regnis. Sacra tarpeia. idest que coluntur i capitolio que rupes tarpeia dicitur. q. d. sacra romanorum. Diuulsa membratim. idest distracta per membra. Hiulcis ictibus et hiantibus vulneribus. Abdita costarum. idest que latent intra costas hoc est exta et omenta. Retectum. idest apertum. Ungula non intraret. id est penetraret. Cessarat. i. defecerat et victum erat. Nisus anhelos. idest conatus ex labore anhelantium. Toros musculos. Nubilo. idest sine vlla tristicia. sed letus. nubilum autem et serenū translationes sunt.

Quis vultus iste. idest tam letus in tormentis. Renidet. idest splendet et serenus est. Prouocat. idest lacessit in tormenta. Et tortus. idest qui torquetur est fortior quam tortus. Illa vis. s. tortorum exercita in tormentis martyrum. Ars dolorum. idest tormentorum inferentium dolores. Alumni carceris. aut lictores aut carnifices aut custodes alloquitur. Cohibete dexteras. idest cessate a tormentis Mihi. idest ad hoc quod volo facere. Vigor. s. martyria patentia patiendi aut vestra torquendi. Vlcera. sāguine fluētia.

Colligit. idest vulnus in cicatricem coit Resulcans. i. iterum scindens. Leuites. sic graece declinatur nos leuita. e. declinamus. Tuorum canum. i. tortorum.

Ostende. illis. s. Riuos. s. sanguinis. Meam poenam. i. de me. Alter homo. i. non hic carnalis qui videtur sed ille interior de quo apostolus. induite nouum hominem.

Frontem serenam luminat
Te Christe præsentem videns.
Quis vultus iste pro pudor
Datianus aiebat furens.
Gaudet. renidet. prouocat
Tortor. ⁊ tortus acrior.
Nil illa vis exercita
Tot noxiorum mortibus
Agone in isto proficit.
Ars ⁊ dolorum vincitur.
Sed vos alumni carceris
Pars semper inuicta mihi
Cohibete paulum dexteras:
Respiret vt lassus vigor.
Præsicca rursus vlcera:
Dum se cicatrix colligit:
Refrigerati sanguinis
Manus resulcans diruet.
His contra leuites refert.
Quam tuorum perspicis
Languere virtutem canum.
Age ipse maior carnifex:
Ostende quo pacto queas
Imos recessus scindere:
Manus ⁊ ipse interserere:
Riuosque feruentes bibe.
Erras cruente: si meam
Te rere poenam sumere:
Cum membra morti obnoxia
Dilancinata interficis.
Est alter homo intrinsecus:
Violare quem nullus potest.
Liber. quietus. integer.
Exors dolorum tristium.

Hocquod laboꝛas perdere
Tantis furoꝛis viribus:
Uas eſt ſolutum ac fictile
Quocunqꝫ frangendū modo.
Quin immo nunc enitere
Illum ſecare ac plectere:
Qui perſtat intus. qui tuam
Calcat tyranne inſaniam.
Hunc laceſſe. hunc diſcute
Inuictum. inſuperabilem.
Nullis pꝛocellis ſubditum:
Soliqꝫ ſubiectum deo.
Hæc fatur: ⁊ ſtridentibus
Laniatur vncis denuo:
Cui pꝛætoꝛ oꝛe ſubdolo
Anguina verba exſibilat.
Si tanta callum pectoꝛis
Pꝛædurat obſtinatio:
Puluinar vt noſtrum manu
Abomineris tangere.
Saltem latentes paginas:
Libꝛoſqꝫ opertos detege.
Quo ſecta paruum ſeminans
Iuſtis cremetur ignibus.
His martyr auditis ait.
Quem tu maligne myſticis
Minitaris ignem litteris:
Flagrabis ipſe hoc iuſtius
Rhōphæa nam coeleſtium
Uindex erit voluminum
Tanti veneni interpꝛetem
Linguā perurēs fulmine.
Uides fauillas indices
Gomoꝛreoꝛum criminum:

Hoc quod laboꝛas. ſ. coꝛpus. Uas eſt. de quo idē apoſtolus ſciētes vnuſquiſqꝫ ſuū vas poſſidere. Uas ſolutum. ideſt ſolubile. Illum. ſcilicet hominem interioꝛem. Calcat. vincit et ſuperat. Exſibillat. quia dixit anguina verba. Callum pectoꝛis. ideſt patientiam. Puluinar noſtrum. ideſt altaria. Nam in templis puluinaria ſternebantur. Libꝛos. religionem veſtram continentes. Rhomphea. i. enſis. Erit vindex. ideſt liberatrix. Interpꝛ̄tem tanti veneni. i. blaſphemiæ. Uides fauillas. Exemplo illum deterret: cū ita illum conflagraturum dicit vt ſodomoꝛum gomoꝛꝛ. Iudices. ideſt teſtes et indicium facientes.

Cinis. quia totus ille locus quasi cinere sparsus est. O serpens. quia supra dixit anguina verba exibilat. Fuligo et bitumen. i. aliquid simile ijs que sunt apud sodomã et gomorram: apud inferos te expectat. bitumen autem sudat asphaltites lacus iudeę. vnde bitumen iudaicũ vocatur. Cunctat' diu. deliberans quid faceret. Extrema omnium. subaudi tormentorum vt scilicet questio exerceatur. per tormenta namq3 in questionibus veritas extorqueri solet. Ad hęc munera. .i. officia. Pernix. alacris et velox.

Ad palestram glorię. idest ad certamen in quo martyr reportaturus erat victoriã

Spes. vincendi ex parte martyris 7 crudelitas carnificis. Regule serrata. cõmodius dixisset lamina cum Vergilio. primo geor. argutę lamina serrę. Dente infrequenti. idest valde frequenti. nã hic in auget. Viuum habitum. idest vaporem igneum. Excussus salis. idest excussio nisi forte velis intelligere quod salis sit casus rectus. Punctis stridulis. idest puncturis cum stridore erumpentib' cum nuca salis.

Sodomita nec latet cinis
Testis perennis funeris.
Exemplar hoc serpens tuum est:
Fuligo quem mox sulphuris
Bitumen et mistum pice
Imo implicabunt tartaro.
His persecutor saucius
Pallet. rubescit. æstuat.
Ins[illegible] torquens lumina
Spu[illegible]q3 frendens eregit.
Tum deinde cunctatus diu
Decernit extrema omnium
Igni grabato et laminis
Exerceatur quæstio.
Nũc ille sese ad munera
Gradu citato proripit.
Ipsosq3 pernix gaudio
Poenæ ministros præuenit.
Ventu3 ad palestram gloriæ.
Spes certat. et crudelitas:
Luctamen anceps conserunt
Hinc martyr. illinc carnifex.
Serrata lectum regula
Dente infrequenti exasperat:
Cui multa carbonũ strues
Viuum vaporat halitum.
Hunc sponte conscendit rogum
Vir sanctus ore interrito:
Ceu iam coronæ conscius.
Celsum tribunal scanderet:
Subter crepante aspergine
Scintillat excussus salis.
Punctisq3 feruens stridulis
Sparsim per artus figitur.

A rui na posthinc igneum.
Impressa cauterem lauit:
Uis vnde roris fumidi
In membra sensim liquitur.
Haec inter immotus manet
Tanquam dolorum nescius.
Tenditqꝫ in altum lumina:
Nam vincla palmas presserāt.
Sublatu s inde fortior
Lugubre in antrum truditur.
Ne liber vsus luminis
Animaret altum spiritum.
Est intus imo ergastulo
Locus tenebris nigrior:
Quem saxa mersi fornicis
Angusta clausū strangulant.
Aeterna nox illic latet
Expers diurni syderis.
Hic carcer horrens suos
Habere fertur inferos.
In hoc baratrum conijcit
Truculentus hostis martyrez
Lignoqꝫ plantas inserit:
Diuaricatis cruribus.
Quin addit ⁊ poenā nouam.
Crucis peritus artifex
Nulli tyranno cognitam
Nec fando compertam retro.
Fragmenta testarum iubet
Hirta impolitis angulis
Acuminata informia
Tergo iacentis sternerent.
Totum cubile spiculis
Armant dolores anxij:

A ruina. pingue illud quod adiacet carni impressa in corpus martyris. vel in ipsuz cauteriū aduoluta. est aūt cauter siue cauteriū instrumentū ad vrendū a cauteriazo quod est cōburo dictum. Lauit. i. tinguit. et declinatur per tertiam lauo. is. laui. Roris fumidi. sic enim gutta distillatur ex pingui. Nescius. i. non sentiens.

In altum lumina. ex Uergilio. ij. enei. lumina nā teneras arcebant vincula palmas. Inde. s. ex tormentis. Usus liber. i. sine impedimento. Animaret. i. animosiorē redderet. Ergastulo. i. carcere cum tamen prope ergastulum sit eoꝝ qui damnantur ad facienda opera. Saxa angusta. i. angustum locum claudentia strangulant. i. contrahunt in strictū quasi puteum Fornicis mersi. i. testudinis subterraneę. Aeterna nox. tenebrę sunt illic semper suos inferos. quasi dicat est ille locus subterraneus quasi inferi inferoꝝ. Baratrū. sic appellatur apud inferos locus damnatorum. Ligno. quem nos hispani cippum vocamus. Diuaricatis. i. distractis quā maximo fieri potest spacio Fando. i. inter loquendum in fabulis. Uergilius. ij. enei. fando aliquid si forte tuas peruenit ad aures. Compertaz retro. i. temporibus retro actis. Fragmenta testarū. i. scrupulos angulosos. Hirta. i. aspera. Informia. i. nō formata in planiciem. Spiculis. i. aculeatis illis lapidibus et scrupulis.

Subter latus insomne. idest non sinebat martyrē dormire. Mucrone obuio. idest stimulo latus excipiente. Beelzebulis. idest diaboli qui princeps siue vir muscarum interpretatur. dicitur namq bel et beel et baal. Cęcitas. idest obscuritas. vnde cęcam noctem vergilius dixit.

Duplex morsus stipitis. idest cippi. q̄ duobus constat lignis incastratis. Cauernis. idest cauis in quibus vinctorum crura infortantur. Datorem luminis. non solum illius sed etiā spiritalis. Mollibus. quę prius fuerant aculeata. Nectar. pro ambrosia posuit: quę vt vergili⁹ dixit diuinum spirat odorē. Augustior. idest venerabilior. Securus tui. quia deus peculiarem tui curam agit. Addere. idest sis additus nam secunda imperatiui modi persona est. Munia poenę minacis. idest officia laborq tormenta patiendi. sunt decussa. idest ex te excussa et detracta. aut decussa pro decussata idest perfecta.

Insomne qui subter latus
Mucrone pulsent obuio.
Hęc ille versutus vafra
Medi tatus arte struxerat
Sed bel zebulis callida
Cōmēta Christus destruit.
Nam carceralis cęcitas
Splendore lucis fulgurat:
Duplexq morsus stipitis
Ruptis cauernis dissilit.
Agnoscit hic Uincentius
Adesse quod sperauerat
Tanti laboris prę mium
Christum datorē luminis.
Cernit deinde fragmina
Jam testulatum mollibus
Uestire semet floribus
Redolente nectar carcere.
Quin et frequentes angeli
Stant: ac loquuntur cōmin⁹.
Quorū vnus ore augustior
Compellat his dictis virū.
Exurge martyr inclite.
Exurge securus tui.
Exurge: et almis coetibus
Noster sodalis addere.
Decussa iam satis tibi
Poenę minacis munia.
Pulchroq mortis exitu
Omnis peracta est passio.
O miles inuictissime.
Fortissimisq fortior
Jam te ipsa sęua et aspera
Tormenta victorē tremūt.

Spectator hæc Christus deus
Compensat æuo intermino:
Proprieqꝫ collegam crucis
Larga coronat dextera.
Pone hoc caducum vasculum
Compage textum terrea.
Quod dissipatum soluitur:
Et liber in coelum veni.
Hæc ille. sed clausas fores
Interna rumpunt lumina.
Tenuisqꝫ per rimas nitor
Lucis latentis proditur.
Hoc cum stuperet territus
Obsessor atri liminis:
Quem cura pernox manserat
Seruare feralem domum.
Psallentes audit insuper
Predulce carmē martyris.
Cui vocis instar æmulæ
Conclaue reddit concauum.
Pauens deinde introspicit.
Admota quantū postibus
Acies per arctas cardinum
Intrare iuncturas potest.
Vernare multis floribus
Stramenta testarum videt:
Ipsumqꝫ vulsis nexibus
Obambulantem pangere.
Implentur aures turbidi
Prætoris hoc miraculo.
Flet victus et voluit gemens
Iram. dolorem. dedecus.
Exemptus inquit carcere
Paulum benignis fotibus

Aeuo intermino. idest immortalitate. Collegam crucis. idest passionis. Larga dextera. i. benigna et munifica. Vasculum. corpus quod est quasi animę vagina. Liber. expeditus. Rumpunt. id est erumpunt per fores clausas. Proditur. idest ostenditur. Obsessor atri liminis. forte legendum carceris. nam quomodo lumen erat atrum. Cura pernox idest vigilia per totam noctem durans.

Manserat. i. expectabat. hoc enim significat cum accusatiuo constructum manco verbum. Cui. s. carmini. Conclaue cōcauum. idest testudineum. Reddit. per vocis repercussionem quod maxime fit per echo in locis concauis. Acies. s. oculorum. nam per ianuarū rimas aspexit quid intra carceris barathrum fiebat.

Stramenta testarū. i. testas illas stratas. Nexibus vinculorum. s. et compedis. Fotibus. idest fomentis quibus recreetur. vt deinde magis sentiat dolores in tormentis.

Pastum nouum. idest materiam integram ad tormenta. Turbam fidelem. i. christianos putantes quod pretor parabat illum dimittere. Duplices sulcos. erant enim vngule ad modum rastri bidentis. pererrat osculis. i. osculatur.

Stillante sanguine. s. martyris. vt pro amuleto vtatur ad pericula morbosque depellendos. Manceps carceris. i. qui ministerio carceris mācipatus erat Ut fert vetustas. i. vt fama ex antiquo tempore constat. Obseratis vectibus. idest clausis ianuis vt diximus. Lucis aduenę. i. extra venienti. Quietem lectuli. quia obdormiuit paululum. Aeger. i. dolens. Taedio morarum. i. quod tamdiu moraretur in hac vita. Siti mortis. i. cupid' moriendi. Et per parenthesiꝫ interponit si mors habenda est que resoluit menteꝫ liberam a corporis carcere. ꝛc. ꝛ pendet vsque ad locum illum. ergo vt recliue. Reddit. quasi rem ab illo mutuo acceptam.

Recreetur: vt pastum nouum
Poenis refectus praebeat.
Coire toto ex oppido
Turbam fidelem cerneres
Mollire praefultum torum.
Siccare cruda vulnera.
Ille vngularum duplices
Sulcos pererrat osculis.
Hic purpurantem corporis
Gaudet cruorem lambere.
Plerique vestem lineam
Stillante tingunt sanguine:
Tutamen vt sacrum suis
Domi reseruent posteris.
Tunc ipse manceps carceris
Et vinculorum ianitor
Ut fert vetustas conscia.
Repente Christum credidit.
Hic obseratis vectibus
Densae specum caliginis
Splendore lucis aduenae
Micuisse clausum viderat.
At vero postquam lectuli
Martyr quietem contigit:
Aeger morarum taedio
Et mortis incensus siti
Si mors hñda huiusmodi est:
Quae corporali ergastulo
Mentem resoluit liberam:
Et reddit authori deo:
Mentem piatam sanguine
Mortis lauacris inclytam:
Quae semet ac vitam suam
Christo imolandam praebuit:

Ergo vt recliue mollibus
Reiecit auleis caput:
Victor relictis artubus
Coelum capessit spiritus.
Cui recta celso tramite
Reseratur ad patrem via:
Quam fratre cæsus impio
Abel beatus scanderat.
Stipant euntem candidi
Hinc inde sanctorum chori:
Pariqꝫ missus carcere
Baptista Joannes vocat.
At Christiani nominis
Hostem coquebant inrita
Fellis venena: et liuidum
Cor efferata exusserant.
Sæuire inermem crederes
Fractis draconem dentibus.
Euasit exultans ait
Rebellis: et palmam tulit.
Sed restat illud vltimum
Inferre poenam mortuo
Feris cadauer tradere:
Canibusve carpendum dare.
Jam nunc et ossa extinxero:
Ne sit sepulchrum funeris:
Quod plebs gregalis excolat
Titulumqꝫ figat martyris.
Sic frendit: et corpus sacrum
Profanus ah dirum nefas
Nudum negato tegmine
Exponit inter carices.
Sed nulla dirarum fames.
Aut bestiarum. aut alitum.

Caput recliue. idest inclinatum. Auleis mollibus. pro culcitris aut puluillis posuit cum sint alioqui aulæa que ad parietes appenduntur. Ad patrem. i. rerū omnium parentem. Cæsus fratre. idest occisus a Cain priogenito Adaꝫ ex Eua vxore. de quo saluatoris testimonio pronūciatur quod fuerit iustus. Pari carcere quia Joannes baptista i carcere quoqꝫ fuit obtruncatus et ex carcere migrauit ad dominum. Vocat. subaudi ad se et iuxta se collocat. Irrita venena. i. vana et que non sunt consecuta suum effectum. Et efferata. s. illa venena que illuꝫ efferatiorem reddiderunt. Inermeꝫ dētibus. quia draconum arma sunt dentes

Euasit exultans. s. vincentius. Palmam tulit. i. victoriam de me. Carpendum. dilacerandum. Extinxero. pro extinguam. nam futurum est indicatiui modi

Plebs gregalis. i. eiusdem gregis hoc est christianorum. Excolat. i. veneretur.

Titulum. idest epitaphium sepulchro insculpat. Negato tegmine. i. funerali veste. Inter carices. i. palustres arundines minutulas.

Tropheum glorię. idest victorem gloriosum. Tactu squallido. idest inmundo. Si qua clangens. subaudi alitum. hoc est aquilarum. nam clangere proprie aqlarum est. Trucis volucris. idest corui. quod ipsum mirum est quod coruus fugaret aquilam. Helię datus. ex tertio regum volumine petēda est historia quo pacto coruus pascebat heliam prophetā.

Excubat. idest vigilat et tuetur. Proximis. ei loco vbi martyris corpus iacebat. Exegit. fugauit. Belluam. idest lupum illum. Congredi tauris. i. cum tauris. vergilius primo ęne. impar congressus achilli. idest cum achille. Plumis mollibus. idest coruo. Malignum. idest maligne. nomē pro aduerbio. Leui volatu. s. corui leuiter volātis. Quis audienti. ex vergilio. iiij. ęneid. quis tibi tunc dido cernenti talia sensus. Spiculis. idest stimulis. Sed quis tyranne. verba sunt poetę alloquentis decianum.

Determinabit. p finiet. Nullus modus. idest finis.

Audet trophæum gloriæ
Foedare tactu squallido.
Quin si qua clangens improbe
Circumuolaret eminus:
Trucis volucris impetu
Depulsa vertebat fugam.
Nam coruus heliæ datus
Olim ciborum portitor
Hoc munus implet sedulo:
Et irremotus excubat.
Hic ex frutetis proximis
Infestus alarum sono:
Oculosq; penitus verberans
Exegit immanem lupum.
Quis perfidorum credere
Ausit rapacem belluam
Tauris paratam congredi
Cessise plumis mollibus:
Ibat malignum murmurans
Leui volatu exterritus:
Prædamq; visam fugerat
Custodis imbellis minis.
Quis audienti talia
Datiane tunc sensus tibi:
Quantis gementem spiculis
Figebat occultus dolor:
Cum te perempti corporis
Uirtute victum cerneres
Ipsis et impar ossibus
Uacuisq; iam mēbris minor:
Sed quis tyranne pertinax
Hunc impotentem spiritum
Determinabit exitus:
Nullus ne franget modus:

Nullus. nec vnquã desinam.
Nam si ferina immanitas
Mansuescit: et clementia
Coruos voraces mitigat:
Mergam cadauer fluctibus.
Insana nunquam naufragis
Ignoscit vnda: et spumeum
Nescit profundum parcere.
Aut semper illic mobilis
Incerta per ludibria
Austri feretur flatibus
Squamosa pascens agmina:
Aut sub fragosis rupibus
Scabri petrarum murices
Inter recessus scrupeos
Discissa rumpent viscera.
Ecquis virorum strenue
Cumbam peritus pellere
Remo rudente et carbaso
Secare qui pontum queas.
Rapias palustri e cespite
Corpus: quod intactu*ꝫ* iacet.
Leuiq*ꝫ* vectum lembulo
Amplum per æquor auferas.
Sed complicatum sparteus
Claudat cadauer culleus:
Quem fune connexus lapis
Præceps in altum deprimat.
At tu per vndas emices
Rorante præceps palmula:
Donec relictum longior
Abscondat aspectus solum.
Hæc iussa quidam militum:
Eumorphio nomen fuit

Nullus: facit vacianum respondentem Nunquam ignoscit. sed semper iniecta devorat. Illic. idest in flumine. Incerta ludibria. idest per motus incertos. Nã et ludere pro moueri in aqua. vergilius posuit primo geor. teretes inquit colludere plumas. Agmina squãmosa. idest pisces. Scabri murices. idest aspere rupes nam murex etiam inter alia hoc quoq*ꝫ* significat. vergilius. vi. ẽn. Inter recessus scrupeos. idest speluncas saxosas et asperas. vnde vergilius in sexto scrupea saxa dixit. Ecquis. interrogatiuum est sed hic videtur ponere pro aliquis: quia subdit peritus pellere cumbam strenue: qui queas. &c. Cumbam. pro cymba posuit vt murrha pro myrrha y psilo mutato in. u. vocalem. Leui lẽbulo. idest paruo lembo. qui etiam ex cymbarum genere est. vergilius primo georg aduerso vix flumine lembum. vbi Seruius exponit nauiculam admodum breuẽ. Culleus sparteus. idest fiscus ex sparto cõtextus. quanquam culleus sit corium ex boue solidum. sed parricidę culleo insuebantur: et deinde in mare deijciebantur fiscinam appellauit culleum a similitudine. Emices. idest eas remorum impulsu. vergili⁹ Iuuenum manus emicat ardẽs. Palmula. idest remi pala. vergilius in. v. Leuas feriat sine palmula cautes. Solũ relictum. idest terram: hoc est vbi terra nusquam appareat: sed vndiq*ꝫ* sit aut coelum aut mare.

Hec iussa arripit. idest exequitur. Funale textum. idest fiscum ex funibus contextum. Corpore suto. idest intus clauso et implicito. Emēsus. idest enauigās Excutit. idest in mare deiicit. Gradiēte christo. quo tempore petrum a profundo maris liberauit. Viator gurgitis. id est viam faciens per mare. Hec virtus. cum populum israeliticum per mare rubrū traiecit. Dehiscere. idest sulcari vndis stantibus ex vtroqꝫ latere. Et ipsa. subaudi virtus. Quietis lapsibus. idest tranquillis. Pronum ad littora. id est decliue. nam pronum dicitur quod deorsum vergit. vergilius. v. ęń. et acuto in murice remi. Spuma candens. epitheton est inseparabile: quoniaꝫ omnis spuma candicat. Fiscella. proprie quam supra culleum dixerat. Remenso marmore. idest retro nauigato mari. Vergilius ij. ęń. pelagoqꝫ remenso improuisi aderunt. Idem in. vij. et lento luctantur marmore tonsę. Aestu secundo et flamine. idest vndarum refluxu sequente et vento. nam aestus maris proprie dicitur cum crescit et vndas ad littora impellit. Certant ipsi. qui merserāt martyris cadauer in pōtum. Fasello. quem supra vocauit cymbam et lembulum. nam fasellus quoqꝫ nauicula est. Iuuenalis. Fictilibus solitum dare vela fasellis.

Violentus. audax. barbarus.
Furore feruens arripit.
Funale textum conserit:
Suto quod implet corpore.
Emensus et multum freti.
Inter procellas excutit.
O prępotens virtus dei:
Virtus creatrix omnium:
Quę turgidū quōdam mare
Gradiente Christo strauerat:
Vt terga calcans ęquoris
Siccis mearet passibus
Plātas nec vndis tingueret
Vasti viator gurgitis.
Hęc ipsa virtus iusserat
Rubrum salum dehiscere:
Patēte dum profundo aridū
Secura plebs incesserit.
Necnon et ipsa nunc iubet
Seruire sancto corpori
Pontum quietis lapsibus
Adcurua pronum littora.
Saxum molaris ponderis
Vt spuma candens innatat.
Tantiqꝫ custos pignoris
Fiscelle fertur fluctibus.
Cernunt stupentes nauitę
Vectam remenso marmore
Labi retrorsum leniter
Aestu secundo et flamine.
Certant et ipsi concito
Pontum faselo scindere:
Longe sed artus pręuolant
Telluris ad mollem sinum.

Prius relatos deniqz
  Humus quieta suscipit:
  Quia pulsa summis nisibus
  Carina portum tangeret.
Foelix amoeni littoris
  Recessus ille. qui sacra
  Fouens harenis viscera
  Uicem sepulchri praebuit.
Dum cura sanctorum pia
  Deflens adornat aggerem.
  Tumuloqz corpus creditum
  Uitae reseruat posterae.
Sed mox subactis hostibus
  Jam pace iustis reddita
  Altar quietem debitam
  Praestat beatis ossibus.
Subiecta nam sacrario
  Jmamqz ad aram condita
  Coelestis auram muneris
  Perfusa subter hauriunt.
Sic corpus ast ipsum dei
  Sedes receptum continet
  Cum machabaeis fratribus
  Secto Esaiae proximum.
Simplex sed illis contingit
  Corona poenarum. quibus
  Finem malorum praestitit
  Mortis supremus exitus.
Quid tale sector ausus est?
  Truncata nunquid corporis
  Segmenta post serram feris
  Obiecit aut vndis dedit?
Num Machabaei martyris
  Linguam tyrannus erutam:

Humus quieta. idest vbi corpus requi escit in spe resurgēdi. sepultus namqz pu tatur a christianis qui aderant. Sanctorum hominum. s. christianorum. Ui te posterę. idest ad diem iudicij quo reui cturi sunt omnes. Subactis hostibus. idest postquam gentiles cesserunt christi anis et summa rerum omnium delata ē ad nos. Altar. vt supra quoqz posuit ꝓ altare. Hauriunt auram. idest fauorez celestem. non quod spirent viuentes ossa sed quod integra manent conseruata di uino munere. Sic corpus. subaudi ha bet se. Ast ipsum. idest animam illius. que est totū hominis esse vt philosophi dicunt. Cum fratribus machabęis. q̄ pro lege domini passi sunt quemadmodū scribitur libro machabęorum secundo. Esaię secto. idest serra in duas partes di uiso. sic enim scribitur diem suuz obijsse.

Simplex. quia machabęi simplici mor te necati sunt. et esaias quoqz. at vincen tius mille tormētorum generibus. Se ctor. idest qui serra esaiam secuit. Quid tale? quale in vincentium. Machabęi martyris. quo pacto hęc gesta sunt capi. vi. secundi voluminis machabęoꝝ legit̄.

Bis inclyte. scilicet in vita cum patereris tormenta et post mortem iniectus mari. Latronem. idest violentum persecutorem. Efficax orator. idest sufficiēs qui pro nobis ores. vel potius orator. i. patronus qui causam nostraȝ coram iudice defendas. Per te. per particula est adiurandi. Vergilius. perq; si qua est quę restat. Stipitem carceralem. idest cippum illum ligneum. Fragmen testeum. idest lapillos illos testaceos. Per lectulum. sepulchrum dicit: in quo situs est. Imputet quod non potest sine reprehensione fieri. Sternimur. proiicientes nos pronos in tuuȝ sepulchrum. Huc illabere. idest ad nos descende.

Raptam ve pellem verticis
Auibus cruentis obtulit.
Tu solus o bis inclyte.
Solus brabij duplicis
Palmam tulisti. tu duas
Simul parasti laureas.
In morte victor aspera
Tum deinde post mortē pari
Victor triumpho proteris
Solo latronem corpore.
Adesto nunc et percipe
Voces precantum supplices
Nostri reatus efficax
Orator ad thronum patris.
Per te. per illum carcerem
Honoris augmentum tui.
Per vincla. flāmas. vngu'as.
Per carceralem stipitem:
Per fragmen illud testeum
Quo parta creuit gloria:
Per quē trementes posteri
Exosculamur lectulum:
Miserere nostrarum precum:
Placatus vt Christus suis
Inclinet aurem prosperam:
Noxas nec omnes imputet.
Si rite solennem diem
Veneramur ore et pectore:
Si sub tuorum gaudio
Vestigiorum sternimur:
Paulisper huc in labere
Christi fauorem deferens.
Sensus grauati vt sentiant
Leuamen indulgentię.

Sic nulla iam restet mora
Quin excitatam nobilis
Carnem resumat spiritus
Uirtute perfunctam pari.
Ut quae laborum particeps
Commune discrimen tulit:
Sit et cohaeres glorie
Cunctis in aeuum seculis.

Finis.

Sic nulla iam. Sic particula est adiurantis vt supra diximus de per. vt sit sensus. fac quod te rogam⁹. sic nulla mora restet: id est cito nobilis spiritus tuus resumat carnem excitatam quod fiet in die vltimi iudicij perfunctam pari virtute. i. vtraqꝫ tua pars exerceat cōmunes operatiōes. vt caro que particeps laboris i passione fuit: sit cohęres glorie. i. simul cum spiritu hęres.

Ode in laudem beatissimorū martyrū Fructuosi episcopi ecclesiae Terraconensis. et Augurij. et Eulogij diaconi.

Fructuosi augurij ꝛ eulogij

Felix Terraco Fructose vestris
Attollit caput ignibus coruscum
Leuitis geminis procul relucēs.
Hispanos deus aspicit benignus:
Arcem quandoquidem potens iberam
Trino martyre trinitas coronat.
Ardens Augurius capessit aethram.
Nec non Eulogius simul supernū
Christi lucidus ad sedile tendit.
Dux ꝛ praeuius ꝛ magister illis
Ad tantum decus ex episcopali
Clarus nomine Fructuosus ibat.
Accitus quia praesidis repente
Iussu venerat ad forum sacerdos
Leuitis comitantibus duobus.
Inde ad carceream viros cathenam
Pastus sanguine carnifex trahebat.
Gaudet currere Fructuosus vltro.
Ac nequis socios timor feriret:

Hi tres martyres ex tarracone fuerant tarraconensis prouincie ciuitate metropoli. sed fructuosus episcopus reliqui duo leuite. Carmen est quale illud. pastis visceribus. Uestris ignibus. i. quia ex incēdio migrarunt ad dominum. Arcem iberam. i. tarraconem vrbem hispanam. Ardēs ex igni conflagrans. Eulogius. ex igni quoqꝫ. Ad tātum decus. s. ad ignis martyrium. Presidis iussu. i. emiliani qui reddebat ius. Carnifex pastus sanguine. quia eius officium est excarnificare.

Eundo.i.inter eundum hoc ē dū eunt. Calore.idest amore. Specum reorū.idest carcerem. Mysticum lauacrum. quia illic baptizabant venientes. Et purgamen aquę. quia baptisma pertinet ad animarum purgationem. Stupent tenebre. mirabilibus que ibi fiebant. Tergeminos fratres. ego nescio an fuerūt tergemini.i.eodē partu nati: sed forte appellat illos tergeminos. idest in christo fratres per baptisma regenerationis. Catastę. idest ipsa tormenta cum ipsi potius illa timere deberent. Imminebat .i.erat tormentorū autor. Nouum comenti genus. idest nouam sectam.& cōmēticiam. Lucos idest arbores alicui deo consecratas: quimos gentibus frequens erat: vt etiā in sacris litteris saepe legimus. Anile dogma.idest vetularum religionem. Gallieni. imperatoris romanorū anno.cclxiiii. post christi natalem. Princeps. idest gallien⁹ imperator. Haec fanti. aemiliano loquenti. Principem dierum. potius legendum esset deorum. sed nihil muto. Prosatū. idest progenitum. Gregis pastor. quia episcopus erat vt diximus.

Praeceptor vehemens eundo firmat:
Inceditq; fidem calore Christi.
Mecum state viri. vocat cruentus
Ad poenam coluber dei ministros.
Ne mors terreat. est parata palma.
Carcer Christicolis gradus coronae est.
Carcer prouehit ad superna coeli.
Carcer conciliat deum beatis.
His dictis adeunt specum reorum.
Exercent ibi mysticum lauacrum
Et purgamen aquae. stupent tenebrae.
Sex hic continuis latent diebus.
Tandem stant trucis ad tribunal hostis.
Fratres ter geminos tremunt catastae.
Iudex Emilianus imminebat.
Atrox. turbidus. insolens. profanus.
Aras daemonicas coli iubebat.
Tu qui doctor ait seris nouellum
Commenti genus: vt leues puellae
Lucos destituant. Iouem relinquant.
Damnes si sapias anile dogma.
Iussum est Caesaris ore Galliani:
Quod princeps colit hoc colamus omnes.
Haec fanti placidus refert sacerdos:
Aeternum colo principem dierum
Factorem dominumq; Gallieni.
Et Christum patre prosatum perenni:
Cuius sum famulus. gregisq; pastor.

Iam fuisti. idest non es nunc sed fuisti olim. Libandum poculum. quod solet fieri his qui trahuntur ad mortis poenam. quemadmodum et saluatori nostro est oblatum. Nona hora. qua ieiunantes soliti erant cibuz sumere. hoc est tertia post meridiem. Meum sacrum. s. ieiunium resoluet. idest violabit. Sitim peregit. idest protraxit: quanquam dixisset sitio. Rotunda cauea. amphitheatrum definit in quo gladiatores concurrebant: & ferarum venationes representabantur et multi martyres excarnificati sunt. Spectacula cruenta. s. gladiatorum. Voluptas fremit. s. spectatorum fauentium alterutri ex gladiatoribus. Niger minister. idest fumidus ex fuligine. Facibus supremis. quia constructa pyra siue lignorum strue: tandem faces subdebantur. Qui dum dissoluit. ex carcere. Fracto antro. idest corpore quod est animi carcer in quo detinetur inuitus. Sodales. amici martyrum.

Subridens ait ille. iam fuisti.
Nec differt furor: aut refrenat iram.
Saeuis destinat ignibus cremandos.
Exultant: prohibentque flere vulgum.
Quosdam de populo videt sacerdos
Libandum sibi poculum offerentes.
Ieiunamus ait. recuso potum.
Nondum nona diem resignat hora.
Nunquam conuiolabo ius dicatum.
Nec mors ipsa meum sacrum resoluet.
Sic Christus sitiens crucis sub hora
Oblatum sibi poculum recusans
Nec libare volens sitim peregit.
Intrant interea locum rotunda
Conclusum clauea: madens ferarum
Multo sanguine: quem furor frequentat:
Cum spectacula perstrepunt cruenta.
Ac vilis gladiator ense duro
Percussus cadit. et fremit voluptas.
Hic flammante pyra niger minister
Ardens supplicium parare iussus
Construxit facibus rogum supremis.
Qui dum corpora concremanda soluit:
Feruentes animas amore lucis
Fracto carceris expediuit antro:
Certant officiis piis sodales.
Plantis calciamenta dissolutis
Pronus detrahere studebat vnus.
Sed sanctus vetat: ora Fructuosus
Inclinata premit. facessite inquit

vnus ex sodalibus illis. Pronus pedibus aduolutis. Facessite. idest discedite.

Obsequela. idest ministerium. Grauet. i. grauiorem et molestiorem faciat. Pedes resoluam. idest excalciabo. Vinclis. i. calceis qui sunt quasi pedum vincula. Velut moyses Exhodi. iij. Sacram cremationem idest rubum qui incensus non cremabatur. Adstare deo. idest accedere ad deum. Vestigia pura. i. calceis nudata. sic Juuenalis obseruant vbi festa mero pede sabbata reges. Stabat calce mero. idest nudo vt Juuenalis. dixit mero pede. Spiritus. idest angelus quispiam. Et serit loquelam. idest aere verberato pfert vba. Tenui puncto. idest. breui momento. Rapit vitam. idest. non aufert vitā: sed reddit restituit qz. Fugiet. quia per hos ignes fugient ignes aeternos gehenne. Minantur. cum ediuerso ignes soleant cremandis minari. Nexus decidunt. idest vincula. Poena. i. vinculum magnum. In morē crucis. i. expansas eorum more qui sūt affixi cruci.

Ne nostram graueto bsequela mortem.
Atqui ipse meos pedes resoluam:
Ne vestigia præpedita vinclis
Tardis gressibus in ruant in ignem.
Cur lamenta rigant genas madentes?
Cur vestri memor vt siem rogatis?
Cunctis pro populis rogabo Christum.
Vix hæc ediderat. relaxat ipse
Indumenta pedum: velut Moyses
Quondam fecerat ad rubum propinquans.
Non calcare sacram cremationem:
Aut adstare deo prius licebat:
Quam vestigia pura figerentur.
Stabat calce mero. resultat ecce
Coelo spiritus et serit loquelam
Quæ cūctos tremefecit audientes.
Non est credite poena quam videtis:
Quæ puncto tenui citata transit.
Nec vitam rapit illa: sed reformat.
Felices animæ: quibus per ignem
Celsa scandere contigit tonantis:
Quas olim fugiet perennis ignis
Hæc inter rapidis focos crepantes
Intrant passibus. et minantur ipsis
Flammarum trepitantibus caminis.
Nexus deniqz qui manus retrorsus
In tergum reuocauerant reuinctas:
Intacta cute decidunt adusti.
Non ausa est cohibere poena palmas
In morem crucis ad patrem leuandas:

Soluit brachia: quæ deum precentur.
Priscorum specimen trium putares:
Quos olim Babylonicum per ignem
Cantantes stupuit tremens tyrannus.
Illis sed pia flamma tum pepercit
Non dum tempore passionis apto:
Nec mortis decus incohante Christo.
Hos cum defugeret vaporus ardor:
Orant: vt celer ignis aduolaret:
Et finem daret anxijs periclis.
Exorata suos obire tandem
Maiestas famulos iubet caducis
Missos corporibus: sibiq; reddi.
Vidit præsidis ex domo satelles
Coelum martyribus patere apertum:
Insignesq; viros per astra ferri.
Quin et filiolæ monens herili
Ostendit sceleris notam paterni
Coelo viuere: quos forum peremit.
Hæc tum virginitas palam viuere
Per sudum meruit patente coelo:
Vt crimen domini domus timeret.
Tum de corporibus sacris fauillæ:
Et perfusa mero leguntur ossa:
Quæ raptim sibi quisq; vindicabat.
Fratrum tantus amor domum referre
Sanctorum cinerum dicata dona:
Aut gestare sinu fidele pignus.
Sed ne relliquias resuscitandas.
Et mox cum domino simul futuras
Discretis loca diuidant sepulchris:
Cernuntur niueis stolis amicti.
Mandant restitui: caueq; claudi
Mixtim marmore puluerem sacrandum.

Trium. s. puerorum qui iussu Nabucdonosor immissi sunt in fornacem ignis ardentis. Illis pepercit. quia illesi ex fornace sūt egressi. hi vero passi sunt pro christi nomine: atq; ex igni consecuti sunt coronam. Ardor vaporus. idest vapor ardens. Aduolaret. vt se velocius adureret. Missos ex corporibus. i. solutos et expeditos. Sibiq; reddi. i. restitui sibiipsis q2 dū anima est in corpore non est sui iuris. ergo cum euadit ex corpore restituitur sibiipsi. Satelles. i. vnus ex ministris præsidis. Filiolæ herili. i. domini sui. Notā sceleris. i. crimē et infamiā patris. hoc est ipsos martyres. Forum. i. āphitheatrū vbi sūt cōcremati. Virginitas. i. filia præsidis vgo. Per sudū. i. p serenum Verg. p sudū rutilare vident. Fauille. i. cineres. Perfusa mero. nā mortuorū cineres vino cōsueuerūt spargi. Vergilius. vi. eñ. relliquias vino et bibulas lauere fauillas. Discretis sepulchris. i. i diuersis locis distribute. Mixtim quod in sepulchrorū monumentis saepe leguntur mixtis cineribus.

O triplex honor. o triforme culmen:
Quo nostræ caput excitatur vrbis:
Cunctis vrbibus eminens iberis.
Exultare tribus libet patronis:
Quorum præsidio fouemur omnes
Terrarum populi pyrenearum.
Circumstet chorus ex vtroq; sexu
Heros. virgo. puer. senex. anicla.
Vestrum psallite rite fructuosum.
Laudans Augurium resultet hymnus
Mistis Eulogium modis coequans.
Reddamus paribus pares camoenas.
Hinc aurata sonent in arce tecta.
Blandum littoris extet inde murmur.
Et carmen freta feriata pangant.
Olim tempus erit ruente mundo:
Cum te Tarraco Fructuosus acri
Soluet supplicio tegens ab igni.
Fors dignabitur et meis medelam
Tormentis dare prosperante Christo:
Dulces endecasyllabos reuoluens.

Nostre vrbis. non qd tarraco sit patria prudētij sȝ nostrā vocat: q: hispan⁹. Eminens cūctis quippe a qua ē cognominata prouincia tarraconēsis terrarum pyrenearum. i. adiacentiū montib⁹ pyreneis. Anicla per syncopen pro anicula. sicut periclū et sęclū pro periculū et sęclȝ. Mixtis modis. i. cantib⁹ modulatis. Parib⁹ i martyrio. Pares camoenas. i. hymnos vt sit metonymia cum ponimus deū presidē pro re cui⁹ est pręses. In arce. i. in vrbe. Murmur littoris resultās ex hymnorum cōcentu. Freta feriata. i. maria festū diē agētia. nā ferię sūt dies festi. Tegēs ab igni. i die. s. iudicij ptegēs te. Reuoluēs i. repetēs et memorās. Endecasyllabos. q: hi v̄s⁹ vt i pricipio diximus phalentici sūt vndeci syllabarum.

Ode in laudē Quirini martyris
Episcopi ecclesiæ Siscianæ.

INsignem meriti virum
Quirinum placitum deo
Vrbis moenia Sisciæ
Concessum sibi martyrem.
Complexu patrio fouent.
Hic sub Galerio duce
Qui tunc illyricos sinus
Vrgebat ditionibus:
Ferunt catholicam fidem
Inlustrasse per exitum.

Quirini episcopi et martyris

INsignem meriti. Carmē est glyconicū cōstans spōdeo. choriambo. et pyrrhichio. fuit autē hic martyr ex siscia vrbe pannonię superioris vt scribit Ptolome⁹ et Strabo. libro. vij. Insignē. Ordo est moenia vrbis siscię fouent complexu patrio Quirinum insignem meriti virum. martyrē sibi concessum. i. ipsi vrbi. Illyricos sinus. i. qui pręerat illyrię: quę est contermina pannonię. et est sumptum ex Vergilio pri. eñ. illyricos penetrare sinus Per exitum. i. per mortem.

Non illum gladij rigor.
Non incendia. non feræ
Crudeli interitu necant:
Sed lymphis fluuialibus
Gurges dum rapit: abluit.
Nil refert vitreo æquore:
An de flumine sanguinis
Tinguat passio martyrem.
Neq; gloria prouenit
Fluctu quolibet vuida.
Summo pontis ab ardui.
Sanctæ plebis episcopus
In præceps fluuio datur
Suspensum laqueo gerens
Ingentis lapidem molæ.
Deiectum placidissimo
Amnis vertice suscipit:
Nec mergi patitur sibi
Miris vasta natatibus
Saxi pondera sustinens.
Spectant eminus e solo
Doctorem pauidi greges.
Nã Christi populus frequẽs
Riparum sinuamina
Stipato agmine sepserat.
Sed quirinus vt eminus
Os circumtulit heu suo
Exemplo trepidos videt
Nil ipse proprij memor
Inter stagna periculi.
Confirmat pia pectora
Verbis mirificis rogans:
Ne quem talia terreant.
Heu constans titubet fides.

Abluit q2 in aqua extict9 assecut9 est qđ alij martyres sanguinis effusione. ideo subdit nil refert vitreo aequore. Fructu quolibet vuida. vel fluminis vel sanguinis. Summo pontis. incipit narrare quo pacto gestum est hoc. Summo põtis. i. a summitate pontis a rdui. In præceps. idest in præcipitium. Nec patitur mergi sibi. i. vt in se mergatur e solo. i. ex ripa fluminis. Sinuamina riparum. idest ripas sinuosas et obliquas. Suo exemplo trepidos. i. timentes ne ipsi quoq; eodem modo traherentur ad mortem.

Terga amnis. idest superficies fluminis. Fluitantibus vadis. idest currente flumine. Nec substracta profunditas. idest flumen profundum subiectū. Dehiscere. idest aperiri et cedere. Gloria insolita. quia non est nouum quod super aequora ambulaueris. quodqꝫ iordanem conuerteris retrorsum. Subiecisse salū solo. idest fecisse mare stabile in quo posset ingredi quasi i solo. Jordanem quoqꝫ nouimus. de quo lege volumē Josue.

Ut modo suspendar. idest suspēsus trahar. Traham scopulum. idest lapidem collo appensum. Plenus titulus. idest gloria. Uis nominis prodita. idest manifestata. Quam gētilis stupor habet. idest stupet et miratur.

Aut poenam putet emori.
Dicentem fluitantibus
Amnis terga vehūt vadis.
Nec substrata profunditas
Saxoqꝫ ⁊ laqueo ⁊ viro
Audet sponte dehiscere.
Sensit martyr episcopus
Jam partam sibi praeripi
Palmam mortis ⁊ exitus:
Ascensumqꝫ negarier
Aeterni ad solium patris.
Jesu cunctipotens ait:
Haud quaquam tibi gloria
Haec est insolita aut noua:
Calcare fremitum maris:
Prona ⁊ flumina sistere.
Scimus discipulum Petrū:
Cum vestigia tingueret
Mortali trepidus pede:
Dextrae subsidio tuae
Subiecisse salum solo.
Jordanem quoqꝫ nouimus
Tortis vorticibus vagum:
Dū fertur rapido impetu:
Ad fontem refluis retro
Confugisse meatibus.
Haec miracula sunt tuae
Uirtutis domine: vt modo
Suspendar leue praenatans
Summo gurgite fluminis
Cum collo scopulum traham.
Jam plenus titulus tui est:
Et vis prodita nominis:
Quam gentilis habet stupor.

Absoluas precor optime
Huius nunc animæ moras.
Quid possis: probat amnicus
Qui vectat silicem liquor.
Hoc iam quod superest cedo:
Quo nil est pretiosius
Pro te Christe deus mori.
Orantem simul halitus
Et vox deserit. et calor
Scandit spiritus ardua.
Fit pondus graue saxum.
Corpus suscipiunt aquæ.

Fit pondus graue. quod fuit antea leue.

Passio Cassiani Martyris

Sylla statuit Cornelius. hoc itali vrbem
Vocant ab ipso conditoris nomine.
Hic mihi cum peterem te rerũ maxima Roma:
Spes est oborta prosperum Christum fore.
Stratus humi tumulo aduoluebar: quem sacer ornat
Martyr dicato Cassianus corpore.
Dum lacrymans mecum reputo mea vulnera: et omnes
Vitæ labores. ac dolorum acumina:
Erexi ad coelum faciem. stetit obuia contra
Fucis colorum picta imago martyris
Plagas mille gerens. totos lacerata per artus.
Ruptam minutis præferens punctis cutem.
Innumerari circum pueri miserabile visu
Confossa paruis membra figebant stilis:
Vnde pugillares soliti præcurrere ceras
Scholare murmur adnotantes scripserant.
Aedituus consultus ait. quod prospicis hospes
Non est inanis aut anilis fabula.
Historiam pictura refert: quæ tradita libris
Veram vetusti temporis monstrat fidem.

Præfuerat studijs puerilibus: et grege multo
Septus magister litterarum sederat.
Verba notis breuibus comprendere cuncta peritus
Raptimqꝫ punctis dicta præpetibus sequi.
Aspera nonnunquam precepta: et tristia iussa
Impube vulgus mouerant ira et metu.
Doctor amatus enim discenti semper Ephoebo:
Nec dulcis vlli disciplina infantiæ est.
Ecce fidem quatiens tempestas seua premebat
Plebem dicatam christianæ gloriæ.
Extrahitur coetu e medio moderator alumni
Gregis: ꝙ aris supplicare spreuerat.
Poenarum artifici querenti quod genus artis
Vir nosset alto tam rebellis spiritu:
Respondent agmen tenerum. ac puerile gubernat
Fictis notare verba signis imbuens.
Ducite conclamat captiuum ducite: et vltro
Donetur ipsis verberator paruulis.
Vt libet inludant. lacerent impune. manusqꝫ
Tinguant magistri feriatas sanguine.
Ludum discipulis volupe est: vt præbeat ipse
Doctor seuerus: quos minis coercuit.
Vincitur post terga manus spoliatus amictu.
Adest acutis agmen armatum stilis.
Quantum quisqꝫ odij tacita conceperat ira:
Effudit ardens felle tantum libero.
Coniiciunt alij lapides: inqꝫ ora tabellas
Frangunt. relisa fronte lignum dissilit.
Buxa crepant cerata genis in pacta cruentis:
Rubetqꝫ ab ictu curta tumens pagina.
Inde alij stimulos et acumina ferrea vibrant:
Qua parte aratis cera sulcis scribitur.
Et qua secti apices abolẽtur: et æquoris hirti
Rursus nitescens innouatur area.

Hinc foditur Christi confessor:et inde secatur.
Pars victus intrat molle.pars scindit cutem.
Omnia membra manus pariter fixere cruentæ:
Totidemq; guttæ vulnerum stillant simul.
Maior tortor erat:qui summa pupugerat infans:
Quam qui profunda perforarat viscera.
Ille leuis:quoniam percussor morte negata
Sæuire solis scit dolorum spiculis.
Hic quanto interius vitalia condita pulsat:
Plus dat medelæ dum necem prope applicat.
Este precor fortes:et vindicite viribus annos.
Quod desit æuo suppleat crudelitas.
Sed male conatus tener infirmusq; laborat.
Tormenta crescunt dum fatiscit carnifex.
Quid gemis exclamat quidam:tute ipse magister
Istud dedisti ferrum:et armasti manus.
Reddimus ecce tibi nunc millia multa notarum:
Quæ stando.flendo te docente excepimus.
Non potes irasci q scribimus.ipse iubebas:
Nunquam quietum dextera vt ferret stilum.
Non petimus toties te præceptore negatas
Auare doctor iam scholarum ferias.
Pungere puncta libet:sulcisq; intexere sulcos.
Flexas cathenis impedire virgulas.
Emendes licet inspectos longo ordine versus:
Mendosa forte siquid errauit manus.
Exerce imperium. ius est tibi plectere culpam:
Si quis tuorum te notauit segnius.
Talia ludebant pueri per membra magistri.
Nec longa fessum poena soluebat virum.
Tandem luctantis miseratus ab æthere Christus
Iubet resolui pectoris ligamina.
Difficilesq; moras animæ ac retinacula vitæ
Relaxat artus.et latebras expedit.
Sanguis ab interno venarum fonte patentes

Vias secutus deserit præcordia.
Totqꝫ foraminibus penetrati corporis exit
Fibrarum anhelans ille vitalis calor.
Hæc sunt quæ liquidis expressa coloribus hospes
Miraris. ista est Cassiani gloria.
Suggere si quod habes iustum vel amabile votum:
Spes si qua tibi est: si quid intus æstuas:
Audit crede preces martyr prosperrimus omnes.
Ratas que reddit: quas videt probabiles.
Pareo. complector tumulum. lacrymas quoque fundo.
Altar tepescit ore. saxum pectore.
Tunc arcana mei percenseo cuncta laboris.
Tunc quod petebam: quod timebam murmuro.
Et post terga domum dubia sub sorte relictam.
Et spem futuri forte nutantem boni.
Audior. vrbem adeo. dextris successibus vtor.
Domum reuertor: Cassianum prædico.

Passio Hippolyti martyris ad Valerianum episcopum.

Innumeros cineres sanctorum Romula in vrbe
Vidimus o Christi Valeriane sacer.
Incisos tumulis titulos. et singula quæris
Nomina: difficile est: vt replicare queam.
Tantos iustorum populos furor impius hausit:
Cum coleret patrios Troia Roma Deos.
Plurima litterulis signata sepulchra loquuntur
Martyris aut nomen: aut epigramma aliquod.
Sunt et muta tamen tacita claudentia tumbas
Marmora: quæ solum significant numerum.
Quanta virum iaceant congestis corpora aceruis
Nosse licet: quorum nomina nulla legas.
Sexaginta illic defossas mole sub vna
Relliquias memini me didicisse hominum.
Quorum solus habet comperta vocabula Christus:

Ut pote quos proprie iunxit amicitiæ.
Hæc dum lustro oculis: et sic vbi forte latentes
Rerum apices veterum per monumenta sequor:
Inuenio Hippolytum: qui quondam schisma Nouati:
Presbyter attigerat nostra sequenda negans:
Usqz ad martyrij prouectum insigne tulisse
Lucida sanguinei præmia supplicij
Nec mirere senem peruersi dogmatis olim
Munere ditatum catholicæ fidei.
Cum iam vesano victor raperetur ab hoste
Exultante anima carnis ad exitium:
Plebis amore suæ multis comitantibus ibat:
Consultus quæ nam secta foret melior.
Respondit fugite o miseri execranda Nouati
Schismata: catholicis reddite vos populis.
Una fides vigeat: prisco quæ condita templo est:
Quam Paulus retinet: quamqz cathedra Petri.
Quæ docui: docuisse piget. venerabile martyr
Cerno: quod a cultu rebar abesse dei.
His vbi detorsit leuo de tramite plebem:
Monstrauitqz sequi: qua via dextra vocat:
Seqz ducem recti spretis amfractibus idem
Præbuit: erroris qui prius author erat:
Sistitur insano rectori christicolas tunc
Ostia vexanti per tyberina viros.
Illo namqz die Roma secesserat: ipsos
Peste suburbanos vt quateret populos:
Non contentus humum celsa intra moenia Romæ
Tinguere iustorum cædibus assiduis.
Ianiculum cum iam madidum. fora. rostra. suburram.
Cerneret eluuie sanguinis affluere.
Protulerat rabiem tyrrheni ad littoris oram:
Quæqz æquoreus proxima portus habet.
Inter carnifices et constipata sedebat.

Officia extructo celsior in solio.
Discipulos fidei detestandi[que] rebelles
Idolij ardebat dedere perfidiæ.
Carcere[que] crinita situ stare agmina contra
Iusserat horrendis excrucianda modis.
Inde catenarum tractus: hinc lorea flagra
Stridere: virgarum concrepitare fragor.
Ungula fixa cauis costarum cratibus altos
Pandere secessus: et lacerare iecur.
Ac iam lassatis iudex tortoribus ibat
In furias cassa cognitione fremens:
Nullus enim christi famulis per tanta repertus
Supplicia auderet: qui vitiare animam:
Inde furens quæsitor ait. iam tortor ab vno
Desine. si vana est quæstio: morte agito.
Huic abscinde caput. crux istum tollat in auras:
Viuentes[que] oculos offerat altibus.
Hos cape præcipites: et vinctos conijce in ignem.
Sit pyra: quæ multos deuoret vna reos.
En tibi quos properes rimosæ imponere cumbæ:
Pellere et in medij stagna profunda freti.
Quos vbi susceptos rapidū malesuta per æquor
Vexerit: et tumidis casa labarit aquis:
Dissociata putrem laxent tabulata carinam:
Conceptum[que] bibant vndiq[ue] naufragium.
Squāmea coenoso præstabit ventre sepulchrum
Belua consumptis cruda cadaueribus.
Hæc persultanti celsum subito ante tribunal
Offertur senior nexibus implicitus.
Stipati circum iuuenes clamore ferebant
Ipsum christicolis esse caput populis.
Si foret extinctum propere caput: omnia vulgi
Pectora Romanis sponte sacranda deis.
Insolitum loeti poscunt genus: et noua poena
Inuenta: exemplo quo trepident alij.

Ille supinata residens ceruice quis inquit
Dicitur? affirmant dicier Hippolytum.
Ergo sit Hippolitus. quatiat: turbetqꝫ iugales.
Intereatqꝫ feris dilaceretur equis.
Vix hæc ille. duo cogunt animalia freni
Ignara insueto subdere colla iugo.
Non stabulis blandive manu palpata magistri:
Imperiumqꝫ equitis ante subacta pati:
Sed campestre vago nuper pecus e grege captū.
Quod pauor indomito corde ferinus agit.
Iamqꝫ reluctantes sociarant vincula bigas:
Oraqꝫ discordi foedere nexuerant:
Temonis vice funis inest: qui terga duorum
Diuidit: et medius tangit vtrunqꝫ latus.
Deqꝫ iugo in longum se post vestigia retro
Protendens trahitur: transit et ima pedum.
Huius ad extremum sequitur qua puluere sūmo
Cornipedum refugas orbita trita vias:
Crura viri innectit laqueus: nodoqꝫ tenaci
Astringit plantas: atqꝫ rudente ligat.
Postquam composito satis instruxere paratu
Martyris ad poenam verbera. vincla. feras:
Instigant subitis clamoribus atqꝫ flagellis:
Iliaqꝫ infestis perfodiunt stimulis.
Ultima vox audita senis venerabilis hæc est.
Hi rapiunt artus: tu rape Christe animam.
Prorumpunt alacres: cæcoqꝫ errore feruntur.
Qua sonus atqꝫ tremor: qua furor exagitant.
Incendit feritas. rapit impetus. et fragor vrget.
Nec cursus volucer mobile sentit onus.
Per syluas per saxa ruunt. non ripa retardat
Fluminis: aut torrens oppositus cohibet.
Prosternunt sepes: et cuncta obstacula rumpunt.
Prona. fragosa petunt. ardua transiliunt.
Scissa minutatim labefacto corpore frustra

Carpit ſpinigeris ſtirpibus hirtus ager.
Pars ſummis pendet ſcopulis. pars ſentibus hæret
Parte rubent fundes. parte madeſcit humus.
Exemplar ſceleris paries habet illitus: in quo
Multicolor fucus digerit omne nefas.
Picta ſuper tumulum ſpecies liquidis viget vmbris
Effigians tracti membra cruenta viri.
Rorantes ſaxorum apices vidi Optime papa:
Purpureaſq; notas vepribus impoſitas.
Docta manus virides imitando effingere dumos.
Luſerat: et minio ruſſeolam ſaniem.
Cernere erat ruptis cōpagibus ordine nullo
Membra per incertos ſparſa iacere ſitus.
Addiderat caros greſſu lachrymiſq; ſequentes:
Deuia quo fractum ſemita monſtrat iter
Moerore attoniti atq; oculis rimantibus ibant:
Implebantq; ſinus viſceribus laceris.
Ille caput niueum complectitur: ac reuerendam
Caniciem moli confouet in gremio.
Hic humeros. truncaſq; manus. ꝛ brachia. vt vlnas
Et genua. et crurum fragmina nuda legit.
Palliolis etiam bibulæ ſiccantur harenæ:
Ne quis in intecto puluere ros maneat.
Si quis ꝛ in ſudibus recalenti aſpergine ſanguis
Inridet: hunc omnem ſpongia preſſa rapit.
Nec iam denſa ſacro quicquam de corpore ſylua
Obtinet: aut plenis fraudat ab exequijs.
Cumq; recenſitis conſtaret partibus ille:
Corporis integri qui fuerat numerus.
Nec purgata aliquid deberent auia toto
Ex homine exterſis frondibus et ſcopulis.
Metando eligitur tumulo locus. oſtia linquunt.
Roma placet: ſanctos quæ teneat cineres.
Haud procul extremo ad culta pomeria vallo
Merſa latebroſis crypta patet foueis.

Huius in occultum gradibus via prona reflexis
Ire per anfractus luce latente docet.
Primas nanq; fores summo tenus intrat hiatu:
Illustratq; dies limina vestibuli.
Inde vbi progressu facili nigrescere visa est
Nox obscura loci per specus ambiguum:
Decurrunt celsis immensa foramina tectis.
Quæ iaciunt claros antra super radios.
Quamlibet ancipites texant hinc inde recessus
Arta sub vmbrosis atria porticibus:
Attamen excisi subter caua viscera montis
Crebra terebrato fornice lux penetrat.
Sic datur absentis per subterranea solis
Cernere fulgorem: luminibusq; frui.
Talibus Hippolyti corpus mandatur opertis:
Propter vbi opposita est ara dicata deo.
Illa sacramenti donatrix mensa: eademq;
Custos fida sui martyris apposita
Seruat ad ætatem spem vindicis ossa sepulchro:
Pascit item sanctis thybricolas dapibus.
Mira loci pietas et prompta precantibus ara
Spes hominum placida prosperitate iuuat.
Hic corruptelis animiq; et corporis æger
Oraui quoties stratus: opem merui.
Quod lætor reditu: quod te venerande sacerdos
Complecti licitum est: scribo quod hæc eadem:
Hippolyto scio me debere. deus cui Christus
Posse dedit: quod quis postulet annuere.
Ipsa illas animæ exuuias: quæ continet intus
Aedicula: argento fulgurat ex solido.
Præfixit tabulas diues manus æquore læui
Candentes: recauum quale nitet speculum.
Nec parijs contenta aditus obducere saxis
Addidit ornando clara talenta operi.
Mane salutatum concurritur. omnis adorat

Pubis. eunt. redeunt solis adusq; obitum.
Conglobat in cuneum latios simul ac peregrinos
Permistim populos relligionis amor.
Oscula perspicuo figunt impressa metallo.
Balsama diffundunt. fletibus ora rigant.
Jam cum se renouat decursus mensibus annus:
Natalemq; diem passio festa refert:
Quanta putas studijs certantibus agmina cogi:
Quæve celebrando vota coire deo?
Urbs augusta suos vomit: effunditq; quirites.
Una et patricios ambitione pari:
Confundit plebeia phalanx vmbonibus æquis
Discrimen procerum præcipitante fide.
Nec minus albanis acies se candida portis
Explicat: et longis ducitur ordinibus.
Exultant fremitus variarum hinc inde viarum.
Indigena. et Picens. plebs et Etbrusca venit.
Concurrit Samnitis atrox habitator: et altæ
Campanus Capuæ. iamq; Nolanus adest.
Quisq; sua lætus cum coniuge dulcibus et cum
Pignoribus rapidum carpere gestit iter.
Vix capiunt patuli populorum gaudia campi.
Hæret et in magnis densa cohors spatijs:
Angustum tantis illud specus esse cateruis
Haud dubium est: ampla fauce licet pateat.
Stat sed iuxta illud quod tanta frequentia templū
Tunc ardeat cultu nobile regifico:
Parietibus celsum sublimis. atq; superba
Maiestate potens. muneribusq; opulens.
Ordo colūnarum geminus laquearia tecti
Sustinet auratis suppositus trabibus.
Adduntur graciles tecto breuiore recessus:
Qui laterum seriem iugiter exsinuent.
At medios aperit tractus via latior alti
Culminis exurgens editiore apice.
Fronte sub aduersa gradibus sublime tribunal

Tollitur: antistes prædicat vnde deum.
Plena laborantes ægre domus accipit vndas.
Artaqꝫ confertis æstuat in foribus.
Maternum pandens gremium quo condat alumnos:
Ac foueat foetos accumulata sinus.
Si bene commemini: colit hunc pulcherrima Roma
Idibus augusti mensis: vt ipsa vocat:
Prisco more diem: quem te quoqꝫ sancte magister
Annua festa inter dinumerare velim.
Crede salutigeros feret hic venerantibus ortus
Lucis honoratæ præmia restituens.
Inter solennes Cypriani vel Chelidoni.
Eulaliæqꝫ dies currat et iste tibi:
Sic te pro populo cuius tibi tradita vita est
Orantem Christus audiat omnipotens.
Sic tibi de pleno lupus excludatur ouili.
Agna nec vlla tuum capta gregem minuat.
Sic me gramineo remanentem denique campo
Sedulus ægrotam pastor ouem referas.
Sic cum lacteolis caulas compleueris agnis:
Raptus ꝛ ipse sacro sis comes Hippolyto.

Passio beatorum apostolorum Petri ꝛ Pauli.

Plus solito coeunt ad gaudia: dic amice quid sit.
Romam per omnem cursitant. ouantqꝫ.
Festus apostolici nobis redit hic dies triumphi
Pauli atque Petri nobilis cruore.
Unus vtrunque dies pleno tamen innouatus anno
Uidit superba morte laureatum.
Scit Tyberina palus: quæ flumine labitur propinquo
Binis dicatum cespitem trophæis:
Et crucis ꝛ gladij testis. quibus inrigans easdem
Bis fluxit imber sanguinis per herbas.
Prima Petrum rapuit sentencia legibus Neronis
Pendére iussum præminente ligno.

Ille tamen veritus celsæ decus æmulando mortis
  Ambire tanti gloriam magistri:
Exigit: vt pedibus mensum caput imprimat supinis:
  Quo spectet imum stipitem cerebro.
Figitur ergo manus subter sola versus in cacumen
  Hoc mente maior: quo minor figura.
Nouerat et humili coelum citius solere adiri.
  Deiecit ora spiritum daturus.
Ut teres orbis iter flexi rota percucurrit anni:
  Diemq; eundem Sol reduxit ortus:
Euomit in iugulum Pauli Nero feruiduz furorez:
  Jubet feriri gentium magistrum.
Ipse prius sibimet finem cito dixerat futurum.
  Ad Christum eundum est. iam resoluor inquit.
Nec mora protrahitur. poenæ datur. imolatur ense.
  Non hora vatem: non dies fefellit.
Diuidit ossa duum Tybris sacer ex vtraq; ripa:
  Inter sacrata dum fluit sepulchra.
Dextra Petrum regio tectis tenet aureis receptuz
  Canens oliua et murmurans fluento.
Nanq; supercilio saxi liquor ortus excitauit
  Fontem perennem chrismatis feracem.
Nunc preciosa ruit per murmura: lubricatq; cliuum
  Donec viuenti fluctu et Colymbo
Interior tumuli pars est vbi lapsibus sonoris:
  Stagnum niuali voluitur profundo.
Omnicolor vitreas pictura superne tinguit vndas.
  Musci relucent. et virescit aurum.
Cyaneusq; latex vmbram trahit imminentis ostri.
  Credas moueri fluctibus lacunar.
Pastor oues alit: ipse illic gelidi rigore fontis
  Uidit sitire quas fluenta Christi.
Parte alia Pauli titulum via seruat ostiensis:
  Qua stringit amnis cespitem sinistrum.

Regia pompa loci est. princeps bonus has sacrauit arces:
  Lusitque magnis ambitum talentis.
Bracteolas trabibus subleuit: vt omnis aurolenta
  Lux esset intus ceu iubar sub ortu.
Subdidit et parias fuluis laquearibus columnas:
  Distinguit illic quas quatenus ordo.
Tum Camyros hyalo insigni variæ cucurrit arcus.
  Sic prata vernis floribus renident.
Ecce duas fidei summo patre conferente dotes
  Vrbi colendas quas dedit rogatæ:
Aspice per bifidas plebs romula funditus plateas
  Lux in duobus feruet vna festis.
Nos ad vtrumque tamē gressu properemus incitato:
  Et his et illis perfruamur hymnis.
Ibimus vlterius qua fert via pontis hadriani:
  Leuam deinde fluminis petemus.
Transtyberina prius soluit sacra peruigil sacerdos:
  Mox hic recurrit: duplicatque vota.
Hæc didicisse sat est Romæ tibi. tu domum reuersus
  Diem bis festum sic colas memento.

Passio Cypriani martyris.

PVnica terra tulit: quo splēdeat omne quicquid vsquā est.
Inde domo Cyprianum. sed decus orbis et magistrum.
Est proprius patriæ martyr: sed amore et ore noster.
Incubat in Lybia sanguis: sed vbique lingua pollet.
Sola superstes agit de corpore: sola obire nescit:
Dum genus esse hominū Christus sinet: et vigere mundum:
Dum liber vllus erit: dum scrinia sacra litterarum:
Te leget omnis amans Christum: tua Cypriane discet.
Spiritus ille dei: qui fluxerat author in propheta
Fontibus eloquij: te coelitus auctus inrigauit.
O niue candidius linguæ genus. o nouum saporem.
O liquor ambrosius. cor mitigat. imbuit palatum.
Sedem animæ penetrat. mentem fouet. et pererrat artus.

Sic deus interius sentitur: et inditur medullis.
Unde bonum subitum terris dederis pater reuela.
Deerat apostolicis scriptis opulentus executor:
Fligitur locuples facundia quæ doceret orbem:
Quæq; voluminibus pauli famulata disputaret:
Quo mage cruda hoim præcordia perpolita nossent
Siue timoris opus: seu mystica vel profūda Christi.
Unus erat iuuenum doctissimus artibus sinistris
Fraude pudicitiam perfringere: nil sacrum putare
Sæpe etiam magicum cantamen inire p sepulchra:
Quo geniale tori iusso lueret æstuante nupta.
Luxuriæ rabiem tantæ cohibet repente Christus.
Discutit et tenebras de pectore. pellit et furorem.
Implet amore sui. dat credere. dat pudere facti.
Iamq; figura alia est: quam q; fuit oris et nitoris.
Exuitur tenui vultus cute. transit in seueram.
Defluа cæsaries compescitur ad breues capillos.
Ipse modesta loqui. spem quærere. regulam tenere.
Uiuere iustitia Christi. et penetrare dogma nostrū.
His igitur meritis dignissimus vsq; episcopale
Prouehitur solium doctor. capit & sedile summum.
Ualerianus opum princeps erat: atq; Galienus.
Constituere simul poena capitis dominum fatenti.
Millia terrigenum spurcissima iusserant sacrari.
Contra animos populi doctor Cyprian⁹ incitabat:
Ne quis ab egregiæ virtutis honore discreparet:
Neu fidei pretium qui sumere degener timeret.
Esse leuem cruciatum si modo conferas futura:
Que deus ipse viris intermina fortibus spopōdit.
Merce doloris emi spem luminis: & diē perennem.
Omne malum volucri tempore transuolare cursim.
Nil graue quod peragi finis facit: et quiete donat.
Se fore principium pulchræ necis & ducem cruoris.
Seq; caput gladio submittere sanguinem dicare.
Quis sociare animā Christo velit: vt comes sequat.

His vbi corda virum Christo calefacta præparauit:
Ducitur ante alios proconsule perfurente vinctus.
Antra latent tyriæ Carthaginis abditis reposta
Conscia tartareæ caliginis abdicata soli.
Clausus in his specubus sanct⁹ Cyprian⁹ et catena
Nexus vtrãq; manũ nomen patris inuocat supremi.
Omnipotens genitor Christi decus et creator orbis
Christe parens hominis: quẽ diligis: & vetas perire:
Ille ego vipereis quæ tu bonus oblitum venenis
Criminibus varijs tinctum miseratus abluisti:
Iamq; tuum fieri mandas: fio Cyprianus alter.
At nouus ex veteri nec iam reus aut nocens vt ante:
Si luteum facili chrarismate pectus expiasti:
Uise libens tenebris ergastula cæca dissipatis:
Eripe corporeo de carcere vinculisq; mundi
Hanc animam. liceat fuso tibi sanguine immolari:
Ne qua ferum reprimat clementia iudicem tyranni:
Heu sciat inuidia mitescere gloriam negare.
Da quoq; ne quis iners sit de grege: quẽ tuũ regebã:
Ne cadat impatiens poenæ: titubetq; quis tuorum:
Incolumen ve numerũ reddã tibi: debitũq; soluam.
Uocibus his dominum permouerat. influebat inde
Spiritus in populum Carthaginis: author acrioris
Ingenij stimulis vt pectora subditis calerent
Ad decus egregium discrimine sanguinis petendu;
Non trepidare docens. nec cedere. nec dolore vinci.
Laudis amore rapi: christum sapere: et fidem tueri.
Fama refert foueam campi in medio patere iussam
Calce vaporifera summos prope margines referta;
Saxa recosta vomunt ignem: niueusq; puluis ardet
Urere tacta potens: et mortifer ex odore flatus
Appositam memorant aram fouea stetisse summa
Lege sub hac: salis aut micam iecur et suis litarent
Christicolæ: aut mediæ sponte ruerent in ima fossæ.
Prosiluere alacres cursu rapido simul trecenti

Surgite puluereo mersos liquor aridus vorauit:
Præcipitemqꝫ globum fundo tenus implicauit imo.
Corpora candor habet. candor vehit ad superna mentes.
Candida massa dehinc dici meruit per omne seclum.
Lætior interea iam Thascius ob diem suorum
Sistitur indomiti proconsulis eminus furori.
Dogmatis atqꝫ loci iussus genus edere Christian⁹ inquit
Trado salutiferi mysteria consecrata Christi.
Ille sub hæc. satis est iam criminis. ipse confitetur
Thascius. ipse Iouis fulmen negat. expedite ferrum
Carnifices. gladio poenam luat hostis idolorum.
Ille deo meritas grates agit: et canit triumphans.
Fleuit abire virum moesta Africa: quo docente facta est
Cultior eloquio. cuius sibi docta gloriatur.
Mox tumulum lacrymans struxit: cineresqꝫ consecrauit.
Desine flere bonum tantum. tenet ille regna coeli:
Nec minus inuolitat terris. nec ab hoc recedit orbe.
Disserit. eloquitur. tractat. docet. instruit. prophetat.
Nec Lybiæ populus tantum regit exitusqꝫ in ortum
Solis et vsqꝫ obitum: gallos fouet. imbuit britannos.
Præsidet hesperiæ. Christum serit vltimis iberis.
Deniqꝫ doctor humi est: idem quoqꝫ martyr in supernis.
Instruit hic homines: illic pia dona dat patronus.

Passio Agnetis martyris.

Agnes sepulchrum est Romuli in domo
Fortis puellæ martyris inclytæ.
Conspectu in ipso condita turrium
Seruat salutem virgo quiritium:
Necnon et ipsos protegit aduenas
Puro ac fideli pectore supplices.
Duplex corona est prestita martyri.
Intactum ab omni crimine virginal
Mortis deinde gloria liberæ.
Aiunt iugali vix habilem toro

Primis in annis forte puellulam
Christo calentem fortiter impijs
Iussis renisam: quo minus idolis
Addicta sacram desereret fidem.
Tentata multis nam prius artibus
Nunc ore blandi iudicis illice:
Nunc sæuientis carnificis minis
Stabat feroci robore pertinax.
Corpusq; duris excruciatibus
Ultro offerebat non renuens mori.
Tum trux tyrannus si facile est ait
Poenam subactis ferre doloribus:
Et vita vilis spernitur: at pudor
Carus dicatæ virginitatis est:
Hanc in lupanar trudere publicum
Certum est: ad aram ni caput adplicat:
Ac de minerua iam veniam rogat:
Quam virgo pergit temnere virginem.
Omnis iuuentus inruit: & nouum
Ludibriorum mancipium petit.
Haud inquit Agnes immemor est ita
Christus suorum: perdat vt aureum
Nobis pudorem: nos quoque deserat.
Præsto est pudicis: nec patitur sacræ
Integritatis munera pollui.
Ferrum impiabis sanguine: si voles:
Non inquinabis membra libidine.
Sic elocutam publicitus iubet
Flexu in plateas sistere virginem.
Stantem refugit moesta frequentia
Auersa vultus: ne petulantius
Quisquam verendum conspiceret locũ.
Intendit vnus forte procaciter
Os in puellam: nec trepidat sacram
Experctare formam lumine lubrico.

En ales ignis fulminis in modum
Vibratur ardens: atque oculos ferit.
Caecus corusco lumine corruit:
Atque in plateae puluere palpitat.
Tollunt sodales seminecem solo:
Verbisque deflent exequialibus.
Ibat triumphans virgo deum patrem
Christumque sacro carmine concinens:
Quod sub profani labe periculi
Castum lupanar nec violabile
Experta victrix virginitas foret.
Sunt qui rogatam rettulerint preces.
Fudisse Christo: redderet vt reo
Lucem iacenti. tum inuenit halitum
Vitae innouatum visibus integris.
Primum sed Agnes hunc habuit gradum
Coelestis aulae: mox alius datur.
Accensus iram nam furor incitat
Hostis cruenti. vincor ait gemens.
Stringe ferrum miles: et exere
Praecepta summi regia principis.
Vt vidit Agnes stare trucem virum
Mucrone nudo: laetior haec ait.
Exulto talis: quod patius venit
Vesanus. atrox. turbidus. armiger:
Quam si veniret languidus ac tener
Mollisque Ephoebus tinctus aromate:
Qui me pudoris funere perderet.
Hic hic amator iam fateor placet.
Ibo irruentis gressibus obuiam:
Nec demorabor vota calentia.
Ferrum in papillas omne recepero:
Pectusque ad imum vim gladij traham.
Sic nupta Christo transiliam poli
Omnes tenebras aethere celsior.

Aeternæ rector diuide ianuas
Coeli obseratas terrigenis prius:
Ac te sequentem Christe animam voca.
Cum virginalem tum patris hostiam.
Sic fata Christum vertice cernuo
Supplex adorat: vulnus vt imminens
Ceruix subiret prona paratius.
Ast ille tantam spem peragit manu.
Unum sub ictu nam caput amputat.
Sensum doloris mors cita præuenit.
Exutus inde spiritus emicat:
Liberqz in auras exilit. Angeli
Sepsere euntem tramite candido.
Miratur orbem sub pedibus situm.
Spectat tenebras ardua subditas.
Uidetqz solis quod rota circuit:
Quod mundus omnis voluit: et implicat:
Rerum quod atro turbine viuitur:
Quod vana secli mobilitas rapit.
Reges. tyrannos. imperia. et gradus.
Pompasqz honorum stulte tumentium
Argenti et auri vim. rabidam sitim
Cunctis petitam per varium nefas.
Splendore multo structa habitacula.
Illusa pictæ vestis inania.
Iram. timorem. vota. pericula.
Nunc triste longum. nunc breue gaudium.
Liuoris atri fumificas faces.
Nigrescit vnde spes hominum et decus.
Et quod malorum tetrius omnium est
Gentilitatis sordida nubila.
Hæc calcat Agnes. ac pede proterit
Stans et draconis calce premens caput:
Terrena mundi qui ferus omnia

Spargit venenis: mergit et inferis.
Nunc virginalis perdomitus solo
Cristas celebri deprimit ignei:
Nec victus audet tollere verticem.
Cingit coronis interea deus
Frontem duabus martyris innubæ:
Unam decemplex edita sexies
Merces perenni lumine conficit.
Centenus extat fructus in altera.
O virgo felix. o noua gloria.
Coelestis arcis nobilis incola:
Intende nostris colluuionibus
Vultum gemello cum diamedate:
Cui posse soli cunctiparens dedit
Castum vel ipsum reddere fornicem.
Purgabo roris propitiabilis
Fulgore nostrum si iecur impleas.
Nil non pudicum est: quod pia visere
Dignaris: almo vel pede tangere.

Finis.

Sequitur Psychomachiæ liber qui incipit Senex fidelis. et signatur per. a paruum.

Enex fidelis Carmen est trimetrum iambicum senarium siue archylochium Recipiens: in locis imparibus spondeum. anapestum. iambū. tribrachum. paribus vero iambum nonnunq̄ et anapestum. Scripturus vero poeta psycomachiam: premittit proemiū: in quo dicit eum qui per virtutes sit cū vitijs decertaturus debere in fide fundamēta iacere. Itaq̧ affert

Aureli Prudentij clementis Psycomachie liber.

Senex fidelis prima credendi via est
Abram beati seminis serus pater:
Adiecta cuius nomen auxit syllaba:
Abram parente dictus Abraam Deo.
Senile pignus qui dicauit victimæ
Docens ad aram cum litare quis velit:
Quod dulce cordi est quod piū. quod vnicū:
Deo libenter offerendum credito.

historiam ex genesi dicens: q̄ abraā a fide orsus est. Quis queadmodū cap. xij. legim⁹: cū apparuisset illi deus dixissetq̧: vt egrederetur de terra et de cognatiōe sua ꝛ de domo patris sui: ꝛ quod daturus esset illi innumeram posteritatē credidit monēti et egressus inde cum tota familia sua venit in terram chanaan. et iterum cap. xv. vbi eadē repromissio ad abraam facta repetitur subdit. credidit abraā deo et reputatū est illi ad iusticiā. et quemadmodū post fidē acceptam cū quattuor illi reges de quibus cap. xiiij. profligassent fudissentq̧ reges pētapoleos. i. quinq̧ illarum ciuitatum que diuino postea iudicio perierunt: Loth quoq̧ abraam ex fratre nepotem qui in sodomis habitabat cum omni substantia duxissent captiuum: Cumq̧ abraam nuncio eius rei accepto expedisset trecentos decem et octo seruos vernaculos regesq̧ insecutus cecidisset: nepotemq̧ cū preda recuperasset: Ita et nos cum vitijs decertaturi a fide auspicabimur atq̧ ita demum fide que aliarum virtutum est fundamentū muniti cum vitijs confligemus. et cetera que sequūtur. Senex fidelis. ordo est. abram senex fidelis. i. qui fide potissimū cēsetur: quia vt diximus credidit abraam deo. Pater serus. quia sero hoc est anno etatis centesimo isaac genuit: Est prima via credēdi. i. quā credituri debemus imitari. Cui⁹ nomē. s. abrā. Syllaba adiecta. s. a. elemēto aspirato addito: siue poti⁹ interiecto. Auxit nomē: vt ex abrā factus sit abraā. Ideo subdit. abrā parēti dictus. i. a patre suo thare. Abraā deo. ex genesi cap. xvij. dixit nāq̧ illi deus nō vocabitur nomē tuū abram: sed vocabitur abraā. quia patrē multarum gentiū constitui te. Hieronymus in libro hebraicaꝝ questionū hunc locū exponens: dicunt inquit hebrei q̄ ex nomine suo deus qd̄ apud illos est tetagramaton hoc est quattuor litteraꝝ he litterā abrahā dederit. dicebat̄ enī abram qd̄ interp̄tatur pater excelsus: ꝛ postea appellatus est abrahā qd̄ est pater multitudinis. nā qd̄ sequitur gentiū nō habetur in nomine sed intelligitur. Pignus senile. i. isaac filiū quē vt dixim⁹ abraā cētenarius genuit. pignus autē ꝓ filijs sepe legimus. Dicauit victime. i. destinauit siue deuouit. Vergili⁹. ij. eñ. ꝛ me destinat are. Cū litare. i. sacrificio aliq̄d adeo impetrare. Offerendū deo credito. i. cui

credi necessarium est: id qđ ⁊ ipse fecit: et reputatũ est illi ad iusticiã. Dulce. pium. vnicum. que tria fuerunt ex isaac patri. Nam quid potuit dulcius esse abraam filio in senecta ex vxore genito? quid obsequentius eo qui patri se victimã prebuit? Nam qđ vnicus ex vxore fuerit satis constat: cũ ex aggar ancilla prius ismaelẽ ⁊ postea ex cetura plures genuerit. Pugnare nos. sensus est: ꝙ abraam cũ loth captiuũ audisset ab illis quattuor regibus qui pẽtapoleos fines vbi loth habitabat populati sunt collecta seruorũ manu illos persecutus ⁊ nepotem restituit libertati ⁊ omnez predam cum victoria reportauit. Deinde centenari⁹ ex sara nonagenaria filiũ legitimũ procreauit: poeta nũc moraliter rem gestam exponens dicit. ꝙ quemadmodum abraam profligatis hostib⁹ genuit filium ex vxore: ita ⁊ nos superatis hostibus spiritalibus qui sunt caro mũdus ⁊ demonia: debemus gignere liberos legitimos. i. opera virtutis deo placẽtia ex anima: que vitijs antea erat sterilis ⁊ oppressa: nũc vero illis expulsis libera. Dicit igitur. Suasit. s. abraã pugnare cum profanis gẽtibus i. cũ vitijs: quemadmodũ ille pugnauit cum quattuor regibus. Prolẽ coniugalẽ. i. ex vxore legitima hoc est aĩa vitijs libera: vt ille ex sara isaac genuit vt apostolus ait nõ secundũ carnẽ sed ex ꝓmissione. Spiritus bellicosus. i. recta ratio ⁊ prudẽtia vitioꝝ profligatrix. Vicerit portẽta cordis. i. vitia ⁊ pestes animoꝝ: que sibi in corde sedes fixerũt. Sed quia pugna illa quã abraã pugnauit pro liberãdo nepote nimis stricte ꝯtractata est: iteꝝ ꝑ partes quo pacto res est gesta exponit. Vinctũ feroces. ⁊c. Sed argumẽtũ hui⁹ historie ex genesi cap. xiiij. deliniata est. Reges feroces. hi q̃ttuor fuerũt. Amraphel rex senear. Arioch rex põti. Codorlogomor rex elamitarũ ⁊ Thadal rex gentiũ. Ceperãt loth. cũ popularẽtur fines pẽtapoleos. vbi forte fortuna eo tꝑe loth habitabat. Criminosis. crimine illo pessimo qđ ab ipsis cognominatũ ẽ. Fouebat. illustrabat. Hic patruelis. i. abraã patrui sui. ac si dicat: ꝙ loth causa patrui sui ⁊ illustrabat loca illa ⁊ honorabat ab illis locis incolis. Sinistris nũcijs. sinistrũ nũciũ afferẽtib⁹. Tersenos. i. duo de vigiti. Hostis eũtis. i. cũ ꝑda se in patriã recipiẽtis.

Pugnare nosmet cum prophanis gentibus
Suasit: ⁊ suum suasor exemplum dedit:
Nec ante prolem coniugalem gignere
Deo placentem matre virtute editam:
Quam strage multa bellicosus spiritus
Portenta cordis sæuientis vicerit.
Victum feroces forte reges ceperant
Loth immorantem criminosis vrbibus
Sodomæ ⁊ gomorrae: quas fouebat aduena
Pollens honore patruelis gloriæ.
Abram sinistris excitatus nuncijs
Audit propinquum sorte captum bellica
Seruire duris barbarorum vinculis.
Armat trecentos terq; senos vernulas:
Pergant vt hostis terga euntis cædere:
Quem gaza diues. ac triumphus nobilis
Captis tenebant impeditum copijs.

Captis copiis.i.aduersariis pentapoleos superatis. Graues.i.onustos. Proterit.i. proculcat & profligat. Catenas.quibus erat impeditus loth cũ reliquis captiuis. Attrita baccis colla.quia antea q̃ ab hostib' caperet. gestabat monilia baccata.i. gẽmata. Vergilius pri.eñ.colloq; monile baccatũ. Prole fratris.i.loth qui erat filius aran fratris abraã. Nequa vis.i.ne aliqua violẽtia. Recentẽ de tanta cede.i.cruentatũ.Vergilius.ij.eñ.De bello e tanto digressũ & cede recẽti. Sacerdos. Melcisedec rex salem: qui abraã reportãti ex hostibus victoriã occurrit offerẽs illi panẽ et vinum. Ferculis celestibus.alludit ad illud qđ scribit psalmo.cix. Tu es sacerdos in eternum secundũ ordinem melcisedec:qui panem & vinum hoc est consecrationis materiã abraã victori obtulit. Sed cui' hic fuerit fili' ignorat. Paulus in epistola ad hebreos ca.vij. Melcisedec inquit rex salẽ sacerdos dei summi: qui obuiauit abrae regresso

Quin ipse ferrum stringit:& plenus deo
Reges superbos mole prædarum graues
Pellit: fugatos sauciatos proterit.
Frangit catenas:& rapinam liberat.
Aurum.puellas.paruulos.monilia.
Greges equarum.vasa.vestes buculas.
Loth ipse ruptis expeditus nexibus
Attrita baccis colla liber erigit.
Abraam triumphi dissipator hostici
Redit recepta prole fratris inclytus.
Nequa fidelis sanguinis prosapiam
Vis pessimorum possideret principum.
Adhuc recentem cæde de tanta virum
Donat sacerdos ferculis coelestibus:
Dei sacerdos: Rex & idem præpotens:
Origo cuius fonte inenarrabili
Secreta nullum prodit auctorem sui.
Melcisedec qua stirpe quis maioribus
Ignotus vni cognitus tantum Deo.
Mox & triformis Angelorum trinitas

a cede regum et benedixit ei:cui & decimas omniũ diuisit abraam. Primũ quidẽ qui interpretatur rex iusticie deĩde rex salem qđ est rex pacis sine patre & sine matre sine genealogia neq; initium dierum neq; finem vite habẽs assimulatus autẽ filio dei manet sacerdos in perpetuũ. Hebrei referẽte Hieronymo in libris hebraicarũ questionũ dicũt hunc fuisse sem filium noe:& supputantes annos vite sue ostendunt ad isaac vsq; etatem peruenisse. Dicit itaq; dei sacerdos.&c.et est ordo. Melcisedec dei sacerdos et idẽ rex prepotẽs.
Ignotus quã stirpe.q̃a vt dicit aplus sine patre.sine matre.sine genealogia. Itaq; idẽ Hieronym' ad Euagriũ scribẽs ageneologon melcisedec appellat. Quis maiorib'.i.q̃bus pẽtib' auis atauis. Reuisit mapalia.&c.melcisedec inq̃. Cui' origo secreta.i.q̃ ignorat. Fõte ienarrabili.i.pncipio qđ enarrari nõ põt. Iuxta illud Esaie.gñationẽ eius q̃s enarrabit. Nullum auctorem sui.i.pgenitorem. Prodit.i.ostẽdit. Mox.s.post oblationem panis et vini. Trinitas triformis angelorum. Ex genesi cap.xviij.vbi legitur.

quod apparuerunt abraam tres angeli in specie virorũ.sed quod aliquando de tribus fit mentio quasi de vno:aliquando singulatim quasi de pluribus:ita per tres angelos trinitatem intelligimus sicut supra per melcisedec christum iesum. Mapalia.domos pastoricias. Vergilius.iij.geor.raris habitata mapalia tectis eadem ꝛ magalia dicitur. Et iam sara.abraam vxor que interpretatur princeps.nã antea sarai.i.princeps mea dicebatur. Vieta.i.languida ꝛ sinevi hoc est naturalib⁹ priuata viribus vt exponit festus. Cicero in.ij.de diuinatiõe. bonis exile et exiguum ꝛ vietuz cor. In aluo fertilis. quasi dicat. licet fronte rugis sulcata ꝛ reliquis viribus corporis destituta.fecunda tamen erat. Mater exãguis. quia in senibus sãguis est diminut⁹. Lucan⁹ in.ij.de marcia.dũ sanguis inerat.dũ vis materna peregi iussa Cato.

Senis reuisit hospitis mapalia.
Et iam vieta Sarra in aluo fertilis
Munus iuuentæ mater exanguis stupet
Hærede gaudens:ꝛ cachinni poenitens.
Hæc ad figuram prænotata est linea.
Quam nostra recto vita resculpat pede.
Vigilandum in armis pectorum fidelium:
Omnem que nostri portionem corporis:
Quæ capta foede seruiat libidini.
Domi coactis liberandam viribus.
Nos esse large vernularum diuites:
Si quid trecenti bis nouenis additis
Possint:figura nouerimus mystica.

Stupet munus iuuente.i.miratur se prestare officiũ iuuencule hoc est parere. Poenitens cachinni.i.risus.quãdo videlicet risit post ostium tabernaculi audiẽs ex angelo qđ filium esset paritura.vnde et isaac risus interpretatur. Hec ad figuram.ex historia superius enarrata infert sensum allegoricum.dicens. Hec linea.i.hec historia que per quandam figuram ostẽdit nobis viam:qua sit in hac vita proficiscendũ ad alteram. Resculpat.q.d.historia ostendit nobis lineam.i.semitam angustam:sed nos debemus eaz resculpere.i.atterẽdo dilatare pede recto non declinando ad dexteram neqꝫ ad sinistram. In armis.ita habẽt omnes codices.sed vt constet sensus in animis potius legendum est. Omnẽ portionẽ nostri corporis.i.partis irrationalis:que membris et partibus corporis vtitur:cũ ab imperio rationis rebellat. Liberandã.i.a vitiorum misera seruitute libertati vere restituendam.

Virib.coactis domi.i.vernaculis domesticis:qđ ꝛ abrã fecit.Quia vt cicero dicit: i morbis corporis:op⁹ medico exteriori habem⁹. at in animi vitijs remedia ipsa intra nos sũt:atqꝫ illud in primis velle curari:quare vires domesticas vocat prudentiã.solertiã ꝛ eiusmodi virtutes. Large diuites.i.valde copiosi.Figura mystica.i. secreta ꝛ diuina. Trecenti bis nouenis additis.i.tercentũ decẽ ꝛ octo.Quid autẽ numer⁹ ille significet:consulẽdus esset quispiã pythagoricus.q̃ in huiusmodi rationib⁹ numeroꝝ versatur.Sed ego nullũ aliud mysteriũ video ꝑ abraã comites significari:nisi trecẽtos decẽ ꝛ octo ẽpos illos q̃ in cõcilio niceno interfuerũt vbi multa de christiana religione cõstituta sunt:sed imp̃mis de fide qua cẽsetur abraã.ibi nãqꝫ symbolũ nicenũ est cõflatũ. Sacerdos verus. q̃

ecundum ordinem melcisedec seipsum in specie panis et vini obtulit. Alto et ineffabili. sicut melcisedec incognito. Victoribus beatis.s.qui superauerũt animi vitia. Paruã casam.hoc est abraam per quem intelligimus victorem vitiorum:qui tamen possit dicere domine non sum dignus vt intres sub tectũ meum. Honorẽ trinitatis hospite. quia honorificum est abraam quod trinitas in domum suam diuertat:et ita animã a vitijs purgate q sit templũ trinitatis. Animam deinde. Ordo est deinde christus faciet animã maritam.i.copulabit illam sibi quasi sponsam. Cõnexibus spiritus idest spiritus sancti copula. Diu expertem prolis pie. idest sterilem bonorum operũ cum erat sub peccatorũ dñatione. Fertilem.i.fecundã cõtra id qd dixit sterilem. Sara puerpera.i. aĩa prolis fecunda. Possidens dotem.qua fuit dotata cum primum creata est hoc est innocentiam. Implebit digno herede idest seipsa. Domum patris.idest regnum celi in quo nostra merces reposita est.

Mox ipse Christus: qui sacerdos verus est:
Parente natus alto et ineffabili
Cibum beatis offerens victoribus
Paruam pudici cordis intrabit casam
Monstrans honorem trinitatis hospitæ.
Animam deinde spiritus connexibus
Piæ maritam prolis expertem diu
Faciet perenni fertilem de semine.
Tum Sarra dotem possidens puerpera
Hærede digno patris implebit domum.

Christe graues hominum semper miserate labores.
Qui patria virtute cluis propria qz sed vna

Inuocat et proponit.

Christe graues.tametsi in proemio superiori prudentius insinuauit qua de re in hoc opere scripturus erat:cum poetarum latinorum moris sit: prius proponere. deinde inuocare. tum demum prosequi opus institutum. hoc in loco simul inuocat et proponit: poetas graecos imitatus.vt Homerus in iliade. Iram pande mihi pelide diua superbi. et in odyssea.dic mihi musa virum captae post tempora troiae. Sed quia poetarum est deos earum rerum praesides.de quibus scripturi sunt inuocare: christum quo cum nobis humanitatis commercium est: quiqz per redemptionem vel peculiari quodam iure noster est dominus:more poetarum inuocat vt nobis in hac pugna rationis cum parte animi irrationali adsit:quandoquidem ipse et per se et per nuncios suos apostolos et prophetas illud ipsum debere facere multis in sacre scripture locis hortatus est. Christe graues. emulatio est vergiliana.ex libro eneidos sexto. phaebe graues semper nostros miserate labores. Qui patria virtute cluis.idest pugnas et es potens.id enim cluere significat:vnde et dei brachium in scriptura appellatur.et Apostolus illum portare omnia verbo virtutis eius dicit.et qui centones ex Vergilij poemate compegerunt significanter pa

trem ad filium loquentem inducunt. Nate meę vires mea magna potentia solus. Propriaqꝫ sed vna. quia illa virtus cum sit patris: est et propria filij: quia vna et eadem est in vtroqꝫ virtus. Unum nanqꝫ. per parenthesim interponit duos versus reddens rationē cur eadem sit virtus patris et filij: quia cum sit idem deus essentia: est tamen trinus in personis. ideo subdit: non tamen et solum. neqꝫ enim satis est confuse vnum et eundē solū deū confiteri: sed explicare gsonas in diuinis vt solū referatur ad personam. vt sedulius solus de solo. itaqꝫ subiūgit: quia tu deus ex patre christe: subaudi procedens per ęternam generationē. Dissere rex noster. ordo est christe rex noster dissere. i. ostende. Quo milite. quibus armis et auxilio. Mēs armata. de parte animi rationali intelligitur. Queat pellere culpas.

Unum nanqꝫ Deum colimus de nomīe trino:
Nō tamē et solū: ꝗa tu Deus ex patre Christe:
Dissere Rex noster: quo milite pellere culpas
Mens armata queat nostri de pectoris antro:
Exoritur quotiens turbatis sensibus intus
Seditio: atqꝫ animam morborum rixa fatigat.
Quod tunc præsidium pro libertate tuenda:
Quæ ve acies furijs inter præcordia mixtis
Obsistat meliore manu. nec enim bone ductor
Magnarū virtutum iopes neruis qꝫ carētes
Christicolas vitijs populantibus exposuisti.
Ipse salutiferas obsesso in corpore turmas
Depugnare iubes: ipse excellentibus armas
Artibus ingenium: quibus ad ludibria cordis

idest vitia quę occupauerūt alteram partem animi rationis expertem: quod appellat antrum pectoris. idest recessum quendam: vbi vitia sedes suas fixeruut. Exoritur quoties. quasi velit dicere ad expellendas animorum pestes tunc prosunt diuina pręcepta. parentum cohibitiones. atqꝫ vt ait Aristoteles amicorum admonitiones atqꝫ consilia: cum sentimus eiusmodi bellum vltra nos geri: hoc est in quibus incontinentia locum habet. Nā qui vitio stupet fibrisqꝫ increuit opimum pingue: demersus summa rursus non bullat in vnda. Quod presidium. significantius dixisset subsidium. Que acies. s. rationū quibus vtendum est contra appetitum. Obsistat. opponatur. Meliore manu. idest exercitu a parte honestiore. Neqꝫ enim bone ductor. sensus est. neqꝫ enim credibile est qđ Simonides inquit inuidisse deum homini faciendo illum tot morbis atqꝫ animorum pestibus obnoxium: quin potius propter nimiam charitatem qua dilexit nos: vt ait Apostolus misisse filium suum: vt eos qui sub peccati iugo erant: a misera vitiorum seruitute liberaret. Carentes neruis. idest viribus. Uitijs populantibus. idest humanū genus euertentibus. Turmas salutiferas. idest virtutes morales. quę opponuntur vitijs. Ad ludibria cordis. idest vanas aut perniciosas cogitationes quę nos illudunt.

Tibi dimicet et vincat. idest ad nominis tui gloriam. Pręsens ratio. idest improp

tu et manifesta. Si liceat notare.idest si mihi concedatur fingere atque ante oculos ponere. Cominus.i.prope more illorum qui conflicturi sunt. Facies virtutum.idest formas siue figuras. Et portenta.i.vitia quae tam sunt praeter naturae intentionem quam hominem nasci bicipitem aut multipedem.

Fidei et idolatriae pugna.

Oppugnanda potens tibi dimicet: et tibi vicat
Vincendi praesens ratio est: si cominus ipsas
Virtutum facies et colluctantia contra
Viribus infestis liceat portenta notare.

Fidei. et Idolatriae pugna.

Prima petit campum dubia sub sorte duelli
Pugnatura fides. agresti turbida cultu.
Nuda humeros. intonsa comas. exerta lacertos
Namque repentinus laudis calor ad noua feruens
Praelia nec telis meminit nec tegmine cingi:
Pectore sed fidens valido: membris que retectis
Prouocat insani frangenda pericula belli.
Ecce lacessentem collatis viribus audet
Prima ferire fidem veterum cultura deorum.
Illa hostile caput phalerataque tempora vittis

Prima petit. opponit atque in certamen committit fidem hoc est christianam religionem atque gentilium impietatem culturamque deorum. quam primo congressu ponit fuisse superatam: vt significet videlicet.i.iis quae ad conuellendam contra nos insurgunt: non esse dandum locum longis disputationibus.sed quod dicitur oculis clausis andabatarum more pugnantes primo impetu rem conficere. Sub dubia sorte. non quod victoria sit dubia fortiter pro fide pugnanti: sed ad naturam respexit: in qua fortuna plerumque dominari solet. Turbida.non quod per aliquam animi perturbationem in pugnam descenderit: sed quod exarmata et nuda: vtcumque illam sors offendit sola conscientia atque sui fiducia ad primum instantis pugnae clamorem concurrerit. Ideo dicit. Cultu agresti.i.inornato. Exerta lacertos.i.habens exertos ac proinde ad conflictum magis expeditos lacertos Noua praelia laudis.idest victoriae vnde magnam laudem atque gloriam erat reportatura. Telis armis vt vulgo dicitur offensiuis. Tegmine.idest armis defensiuis. Membris retectis.idest nudis atque exarmatis. Pericula frangenda.idest periculosum hostem: sed tamen facile profligandum. Lacessentem. scilicet fidem prouocantem illam ad certamen. Collatis viribus.i.consertis in pugna. Veterum deorum. quia idolatria iam inde a prima assyriorum monarchia incepit. Illa.s.fides. Insurgens altior.vt.s.maiori conatu ictum infligeret. Labefactat.i.dissipat atque dissoluit. Phalerata tempora.idest odornata: cum tamen proprie equorum ornamenta sint phalerae. Vittis.idest velaminibus sacris quibus in sacrificiis vtebantur.

Et applicat solo.i.in terrã deprimit. Ora satiata de cruore pecudũ.quas sacrificãtes dijs immolabant. Et pede calcat oculos.i.cum oculis totum caput. Elisos in morte.i. dissipatos ex pedum conculcatione. Vergilius. viij. enei. angit inhęrens elisa oculos et siccum sanguine guttur. Cõmertia gutturis.i.vicissitudo expirãdi et respirandi que per guttur fit. Intercepti.pro interclusi. Animã malignã.i.spiritũ tenuẽ:quẽadmodũ Vergilius.vi.ęne. sub luce maligna duxit pro angusta. Suspiria longa idest singult' mortis. Obitũ difficilem.i.violentũ. Vergilius.iiij.ęñ. longũ miseratã laborem difficilesq; obitus. Legio.s. martyr:per quos fides impietatem gentiũ superauerat. Coacta.constipata et coadunata. Animarat incitarat. Juuenalis. animãte tuba galeatũ sero duelli pęnitet. Floribus. sertis ex floribus contextis. Vestirier.paragoge est pro vestiri. Ostro ardenti.i.purpura siue murice splendenti.Vergilius.iiij.ęñ.tyrioq; ardebat murice lęna.

Altior insurgens labefacta:et ora cruore
De pecudũ satiata solo applicat:et pede calcat
Elisos in morte oculos.animamq; malignam
Fracta intercepti commertia gutturis arctãt:
Difficilemq; obitum suspiria longa fatigant.
Exultat victrix legio.quam mille coactam
Martyribus regina fides animarat in hostẽ.
Tunc fortes socios parta pro laude coronat
Floribus:ardentiq; iubet vestirier ostro.

Pudicitię.et Libidinis pugna.

Exin gramineo in campo concurrere prompta
Virgo Pudicicia speciosis fulget in armis
Quã patrias succicta faces sodomita Libido
Aggreditur:piceamq; ardenti sulphure pinũ

Ex in gramineo.secundus pudicicie cum libidine conflictus:quam nostri terciã animorum pestem faciunt: hoc est luxuriam: cum sit luxuria aliud quemadmodum infra dicemus. Concurrere prona.idest procliuis et parata ad concurrendum cum libidine. Sodomita libido.idest que diu versata est sodomis vrbe illa pentapoleos infami impurate libidinis vitio.quam sodomitam genere fęminino protulit: cum ex forma declinationis grecę id quod alubi diximus generis sit tantum masculini: nam fęminino sodomitis sodomitidis potius diceretur. Succincta faces.idest habens faces ignis succũctas sic enim exponi solet synecdoche per participium.sed hic improprie pro ipsa succincta idest expedita habens faces. Faces patrias.idest intinctas bitumine sulphureo quod asphaltites lacus hoc est mare quod hebrei vocant mortuum exudat: vbi sodoma cum alijs quattuor vrbibus incendio absumpte sunt:itaq; patrias appellauit cum ipsa libido sodomita sit patria nataliq;. Ardenti sulphure:ex bitumine quod diximus. Pinũ piceam.idest facem ex pinu arbore in cuius genere numeratur picea.Vergilius sexto eneidos.Procumbunt picęę.sonat icta securibus ilex.

Appetit.pro impetit et inuadit. Pudibunda.verecunda in bonam partem accipien do. Ignea tela.i.faces pineas ex sulphure incensas. Lupe dirę.i.meretricis:sic enim apud antiquiores dicebatur vnde ⁊ lupanaria dicta sunt. Iuuenalis.ite quibus grata est picta lupa barbara mitra. Tedas.illas faces igneas. Transfigit.traijcit atq₃ trāsuerberat. Gladio adacto.i.impulso ac impresso. Vapores concretos sanguine.i.spiritum sanguine cōmixtū emittit. Vergil.ij.ęn.squallentē barbam cōcretos sanguine crines. Cęnoso.i.ad cęni similitudinem crasso et turpi. Inde ex iuguli trāsfossi vulnere. Hoc tibi habe.subaudi vulnus. Terenti⁹ in ādria habet captus est:quod donatus pro vulneratus est illo in loco exponit. Flāmas mortiferas.i.venereȝ et amores ad mortem ęternā perducētes. Vena intima.pro iecore posuit. Vergilius.iiij.ęne.vulnus alit venis et cęco carpitur igni. Lampade christi.i.amore casto non venereo. Iuuenalis. Nec pharetris veneris macer est aut lāpade feruet.

Ingerit in facieȝ: pudibūda q₃ lumina flāmis
Appetit:⁊ tetro tentat suffundere fumo.
Sed dextram furię flagrantis ⁊ ignea dirę
Tela lupę saxo ferit imperterrita virgo:
Excussas q₃ sacro tędas depellit ab ore.
Tunc exarmatę iugulum meretricis adacto
Transfigit gladio. calidos vomit illa vapores
Sāguine concretos cęnoso.spiritus inde
Sordidus exhalans vicinas polluit auras.
Hoc tibi habe exclamat victrix regina.supremus
Hic tibi finis erit.semper prostrata iacebis.
Nec iam mortiferas audebis spargere flāmas
In famulos famulas q₃ dei:q̄bus intima casti
Vena animi sola feruet de lampade Christi.
Te ne o vexatrix hominum potuisse resumptis
Viribus extincti capitis recalescere flatu:
Assyriū postquā thalamum ceruix olopherni
Cęsa cupidineo madefactum sanguine lauit:
Gēmatū q₃ torū moechi ducis aspera iudith
Spreuit:⁊ incęstos compescuit ense furores
Famosum mulier referens ex hoste tropheum
Nō trepidāte manu mea vindex coelit⁹ audax.

Te ne o vexatrix.pudicicia victrix amare atq₃ hostiliť increpat libidinē ꝓfligatā. Potuisse.subaudi decuit. Verg.pri.ęn.me ne iliacis occūbere cāpis nō potuisse. Recalescere flatu.i.reuiuiscere spū. Capitis extincti.ac si dicat quo tēpore iudith āputauit caput holophernis tu quoq₃ cū illo pariť extincta es. quomō igiť nūc reuiuiscis atq₃ ꝓ̄stinas vires resumis? Assyriū thalamū.q̄a holophernes dux erat nabuchdonosor assyrioꝝ regis. Lauit sanguine.i.cōmaculauit. Moechi ducis.i.q̄ volebat esse moech⁹.vt Verg.quos ego sū toties iā dedignata maritos. Famosum tropheū.victoriā insignē. Mea vindex.i.q̄ me i libertatē asseruit:q̄a vlta est. Cęlis

tus audax:quia illud p̄clarū facinus nō potuit absolui sine cęlesti quodā auxilio. At fortasse paruz fortis.immo fortiter pro pudicicia rem gessit:quāuis sub lege veteri in qua pudicicia nō tantopere cōmendabatur sed nimiū inquit illa figura nouę legis erat:i qua virginieas viduitati,continentia nuptijs p̄fertur:cōtra priscę legis consuetudinem.

Sub vmbra legis.i.lege vmbratili et quę figura erat legis solidę vere ⁊ expressę:quia vt inquit Apl̄us ad corinthios prima oia in figura contingebant illis. Quibus.s. tēporibus. Virtus vera.nō fucata. non adūbrata.vt in lege veteri:in qua p̄bro dabatur filios nō gignere. Fluxit i corpora terrena.i.illapsa est in hoies. Excisura grande caput.sūptum est ex eo qd̄ scribitur pri. cori. pri.Elegit deus ifirma mundi hui⁹ vt fortia queq̄ cōfunderet. Nunquid ⁊ intacte libidinem nihil iuris habere in corpora humana ostēdit: postea q̄ verbū diuinum incarnatū vel vt dicunt gręci humanatū est:pp terea q̄ ex carnis hūane cōmercio cū diuinitate sum⁹ quodāmō cōsecrati. Vllū fas supest.i.relicta ē tibi vlla facultas aut potestas:q.d.nulla:nisi q̄ten⁹ hoies vici se volūt. Ex quo.subaudi tpe vł ex quo partu. Propago p̄sca.i.vet⁹ hō subiect⁹ morti,pp̄ peccatuz. Deseruit naturā.i.mutauit cōditionē. Vis ardua.i.diuina.hoc ē verbū. Seuit nouā carnē.i.inseuit.qd̄ si legas sufsit? Cū p̄re numē.i.deū ex p̄ris substātia: ⁊ hoiem ex substātia matris. Caro diua ē.i.diuinitatis facta p̄ticeps ⁊ sacrata. Que cōcipit illū:vt referat ad totā speciē:nō ad numer. Cōsorti fędere.i.cōi societate:qd̄ queadmodū factū sit ⁊ qd̄ inde sequat multis modis expōit. Dū glutinat.i.sibi coagmētat ⁊ cōnectit. Vsum carnis.i.carnē q̄ veluti instrumēto quodā vtat. Nō degenerāte.i.in deteri⁹ mutata.naz illa degenerare dicūtur q̄ sui gn̄is p̄ncipio nō respōdēt. Iā nō sum⁹.immo ijdē sum⁹:sz au

At fortasse parum fortis matrona sub vmbra
Legis adhuc pugnās:dū tēpora nr̄a figurat:
Vera quibus virtus terrena in corpora fluxit:
Grāde per ifirmos caput excisura ministros.
Nunquid ⁊ intactæ post partum virginis vllum
Fas tibi iā supest:post partū virginis.ex quo
Corporis humani naturam prisca propago
Deseruit:carnem que nouam.vis ardua seuit:
Atq̄ inupta deum concæpit foemina christū:
Mortali de matre homiez:sed cū patre numē.
Inde omnis iā diua caro est:quæ cōcipit illū.
Naturam que dei consorti foedere sumit.
Verbum quippe caro factum non destitit esse:
Quod fuerat:verbum carnis dū glutinat vsū.
Maiestate quidem non degerante per vsum
Carnis:sed miseros ad nobiliora trahente.
Ille manet quod sēper erat:quod non erat esse
Incipiēs.nos quod fuimus:iā nō sum⁹ aucti
Nascendo in melius.mihi cōtulit.⁊ sibi māsit.
Nec deus ex nostris minuit sua:sed sua nostris
Dum tribuit:nosmet dona ad coelestia vexit.

eri nascēdo i meli⁹.i.cōditionē nobiliorē. Mihi cōtulit.i.mihi aliq̄d dedit.ꝛ ipse nihil a misit.qđ adhuc aliis verbis explicat magis. Hec sūt dona.i.bn̄ficicia homini a deo concessa. Quis.ꝑ q̄bus. Lutulēta.luto plēa ꝛ imūda. Post mariā.i.marię fęcundā virginitatē. Perstrigere.i.vel leuit tāgere ꝛ violare. Preceps.actiue.ꝑ p̄cipitās:siue p̄cipitāter impellēs.

Dōa hæc sunt:quis victa iaces lutulēta libido.
Nec mea post mariā potis es perstrigere iura.
Tu præceps ad mortis iter. tu Janua leti
Corpora cōmaculās animas i tartara mergis.
Abde caput tristi iam feruida pestis abysso.
Occide ꝓstibulū.māes pete.claudere auerno.
Inque tenebrosum noctis detrudere fundum.
Te voluāt subter vada flāmea.te vada nigra.
Sulphure⁹q; rotet per stagna sonātia vortex.
Nec iam christicolas furiarum maxima tētes:
Ut purgata suo seruentur corpora regi.
Dixerat hæc.ꝛ læta libidinis interfectæ
Morte pudicitia.gladium iordanis in vndis
Abluit infectum.sanies cui rore rubenti
Hæserat:ꝛ nitidum macularat vulnere ferrū.
Expiat ergo aciem fluuiali docta lauacro
Uictricem victrix: abolens baptismate labem
Hostilis iuguli:nec iam contenta piatum
Condere vagina gladium.ne tecta rubigo
Occupet:ablutum scabrosa sorde nitorem
Catholico in templo diuini fontis ad aram
Cōsecrat: æterna splendens vbi luce nitescat.

Pestis feruida ad veneris ignea naturam rettulit. Abde caput.id ē mergere siue mergaris. Occide ꝓstibulū.i.morere o meretrix. sic.n.meretrices vocanť ꝓstibulę a ꝓstando. Manes pete.i.iferes. In fūdū noctis.i. i ꝓfūditatē iferoꝝ. verg.pallētes vmbras erebi noctēq; ꝓfundaꝫ. Uada flāmea.i. phlegetō fluui⁹ inferoꝝ q̄ flāme⁹ inťpretať. Uada nigra.erebū itelligit de quo verg.imas erebi descendit ad vmbras. Uortex sulphure⁹. ad eundē phlegetōta rettulit.de quo verg. q̄ rapid⁹ flāmis ābit torrētib⁹ amnis tartare⁹ phlegetō. Furiaꝝ maxia.verg.furiaꝝ maxia iuxta accubat. Jordanis i vndis.q̄ sūt xp̄i baptismate cōsecrate. Sanies hęserat.i.sāguis corrupt⁹:q̄ppe q̄ extra venas. Rore rubēti.i.sāguine rorāti. Uulnere.i.vulneris cruore. Uirgo docta.i.q̄ hmōi armoꝝ polituram bn̄ nouerat. Aciē victricē.i.gladiū quo ip̄a fuerat victrix. Labē hostilis iuguli.i.maculā ex libidis cruore. Baptismate.i.ablutiōe ꝛ intictu.nā baptizare ē intigere siue mergere.alludit tn̄ ad baptisma quo vestigia p̄cti abluunť. Tecta rubigo.i.gladij scabricia:q̄ ex vagie tegumēto citi⁹ irrepit. Cōsecrat nitorē ablutū.i.gladiū nitētē ꝛ politū. Sorde scabrosa.i.q̄ gladijs scabriciē supiducit. Ad arā diuini fōtis .i.iordanis xp̄i baptismate cōsecrati.ꝛ tāgit cōsuetudinē illoꝝ q̄ artis suę istrumēta emeriti deo cōsecrabāt i cui⁹ erāt tutela. Hora.pri.epi.Ueiam⁹ armis herculis ad postē fixis latet abditus agro.

i. post mariæ fecundæ virginitatis

p. a. claudere

Patientia cum ira.

Ecce modesta. tertius patientie cum ira conflictus quam nostri quartā animorū pestem dicunt. Graui vultu. i. sereno et constanti. Defixa oculos. i. habēs oculos in terram deiectos: quod ipsum constantie signum est. Vergilius. vi. ene. illa solo fixos oculos auersa tenebat. Spectabat vulnera. que ab omnibus inuicem inferebantur. Et vitalia. subaudi mēbra. Peruia. i. exposita armorū incursionib⁹. Et manebat lenta. i. immobilis ꝛ otiosa. Ira tumens. propriū ire epitheton. Feruida rictu spumanti. i. propter calorē per ora spumas emittens. Intorquens lumina. i. huc atq; illuc voluēs oculos contra id quod de patientia dixit defixa oculos. Sāguinea. Vergili⁹. sanguineā voluēs aciē. Suffuso felle. i. mixto cū sanguine. Lacessit hanc. i. prouocat ad pugnā patientiā

Patientiæ ꝛ Iræ pugna.

Ecce modesta graui stabat Patientia vultu
Per medias inmota acies variosq; tumult⁹:
Vulnera que ꝛ rigidis vitalia peruia pilis
Spectabat defixa oculos: ꝛ lenta manebat.
Hanc procul ira tumēs spumāti feruida rictu.
Sanguinea intorquens suffuso lumina felle.
Ut belli exortem telo que ꝛ voce lacessit:
Impatiens que moræ conto petit. increpat ore
Hyrsutas quatiens galeato in vertice cristas.
En tibi Martis ait spectatrix libera nostri.
Excipe mortiferum securo in pectore ferrum:
Nec doleas: quia turpe tibi gemuisse dolore.
Sic ait. ꝛ stridens sequitur conuitia pinus
Per teneros crispata notos: ꝛ certa sub ipsum
Defertur stomachum: recto q; illiditur ictu.
Sed resilit duro loricæ excussa repulsu.

Telo et voce. idest armis et verbis. Ut exortem belli. quasi inuidens illi: quod significauit per illud quod dixit suffuso felle: cum videret illam immunem belli. Impatiens more. idest non potis se continere. Iuuenalis. impatiensq; more pauet. Conto petit. id est hasta. Increpat ore. quod dixit teloq; et voce lacessit. Quatiens cristas hirsutas. idest ex equina cauda. Vergilius. caudaq; hirsutus equina. et alio in loco. Cui tripliciı crinita iuba galea alta. In pectore securo. idest sine belli cura. quia turpe. non quod ita putabat ira: sed quod patienti id se facere iactat: vt sit dictum per ironiam. Pinus stridens. idest cum stridore volans. Crispata. idest vibrata et tremens. Per notos teneros. i. prauos. qd si legas tenues. Verg. Tenues in vētos vita recessit. Certa. i. nō frustrata ictū destinatū. Illiditur ictu recto. i. in nullā partē aliā deflexo. Resilit. i. resultat ꝛ repercutit. Induerat thoraca. de eadē armatura dixit loricā ꝛ thoracē: cū lorica proprie sit ex hamis cōtexta. thorax ex corio. Sed varro lorica inqt q e loris de corio crudo pectoralia faciebāt. postea succuderūt galli e ferro sub id vocabulū ex anulis tunicā ferreā.

Trilicem thoraca. Vergilius de lorica libro. v. Leuibus huic hamis consertā auroq̧ trilicē loricam: cum sit corio crudo. Martialis. Accipe belligere crudum thoraca minerue. Squāmosa texta. idē dicit sed aliis verbis. nā nihil aliud est lorica ferri: q̄ annuli siue hami ferrei cōtexti in modū squāmarum. Cōmiserat. i. connexuit & coagmētauit. Iuuenalis: eadē plūbo cōmissa manebit. Per neruos intortos. quia forte ad maiorem loricę securitatē nerui interponebantur hamis ferreis. Inde. s. ex armature firmitate. Telorum nimbos. i. ad tela cadētia i modum grandinis siue pluuie. Durans nō penetrabile. nomē pro aduerbio. p impenetrabiliter. vel potius genus posuit p genere. vt sit nō penetrabile p nō penetrabilis. Mota est. i. pturbata. Operiēs. i. expectans. Stomachando. i. irascendo. Impenderat lacertos. i. cōsumpserat vires. Irrita. delusa & frustrata sua spe. Lassauerat. i. vsq̧ ad lassitudinē fatigauerat. Nube iaculorū. quod supra dixit telorum nimbos. Vētosa tela. i. p ventos volitantia. Ictibus vacuis. i. otiosis & finem suum nō consequentibus. Ad capulum. i. ad ensem qua parte capitur cū stringendus est. Connixa ab aure dextra. graphice morem ferire volentium exprimit. Ouidius pri. metamorpho. Retundit aciem. i. hebetat gladii acumen. Vena rebellis. i. galea erea resistens. nam ex venis terre effoditur es & ferrum. Chalybem illisum. i. ensem impactum. Nescia cedere. idest perforari et vinci. Excipit assultus. i. ictus ire assilientis: Mucronis. idest ensis. Crepuisse. idest cum crepitu dissiluisse. Capulum. solum sine lamina ferri.

Prouida nam virtus conserto adamante trilicē
Induerat thoraca humeris. squamosaq̧ ferri
Texta per itortos commiserat vndiq̧ neruos.
Inde quieta manet patiētia fortis ad omnes
Telorum nimbos: & non penetrabile durans.
Nec mota est iaculo monstri sine more furētis
Opperiens propriis perituram viribus iram.
Scilicet idomitos postquā stomachādo lacertos
Barbata bellatrix impenderat: & iaculorum
Nube superuacua lassauerat irrita dextram:
Cum ventosa leui cecidissent tela volatu:
Ictibus & vacuis hastilia fracta iacerent:
Vertitur ad capulū man⁹ iproba: & ēse corusco
Connixa in plagam dextra sublimis ab aure
Erigitur: mediumq̧ ferit librata cerebrum.
Aerea sed cocto cassis formata metallo
Tinnitum percussa refert: aciem q̧ retundit
Dura resultātem: frangit quoq̧ vena rebellis
Illisum chalybem: dum cedere nescia cassos
Excipit assultus: ferienti & tuta resistit.
Ira vbi truncati mucronis fragmina uidit:
Et procul in partes ensem crepuisse minutas:
Iam capulū retinētē manu sine pōdere ferri:

i. ensis

Mentis inops.i.preceps et sine consilio. ebur infelix.i.capulū ex ebore quo infeliciter vsa est. Signa perfida.i.capulū in quo erant signa et imagines ebori impresse.q̄ tū perfida vocat:quia illis nō erat fidendū vtpote falsis. Decoris pudendi.i.ornamenti ex quo plus ignominie quā laudis retulit:Monumenta tristia.i.que tristem recordationem illi afferebant:quoniā illorū defectu victa fuit Effera.i.furiosa et veluti ferarū rabie percita. Unum missile.i.iaculum. In vsus peruersos.i.in perniciem suaȝ versos cū illos antea in patientiam iaculata fuisset. Rasile lignuȝ.i.hastam politaȝ ac leuigatā. Cuspide versa.subaudi cōtra seipsā. Trāsit.pro traijcit et penetrat. Uerbere calido.i.hasta sanguine calefacta. Uicimus vitiuȝ.i.irā vitiosam.nā ira per prudētiā moderata nō est vitiosa vt peripatetici ostendunt:quin potius in mansuetudinem refertur:vt probat Aristoteles in tertio ethicorum libro. Uis ignea.diffinitio ē ire:hoc est accēsio sāguinis circa cor Secat cohortes idest transit.Uergilius.littus harenosum libye ventosqȝ secabat. Job haeserat.qui potissimum patiētia commendatur. Fronte seuerus.idest tristis et rugosus. Anhelus pre nimio labore sudans. Ulcera clausa.in cicatricem coeuntia. Truci vultu subridens.significat in illo tristiciam leticie fuisse mixtam. Per numeruȝ cicatricum.idest multitudinem plagarum. Milia pugnarum sudata.idest cum sudore suo deuicta. Sua premia.appositio est.idest suam victoriam et laudem. Dedecus hostis.scilicet.impatientie et ire. Multiplicare.quia omnia que illi fuerant rapta reddita sunt duplicia.

Mentis inops ebur infelix decorisqȝ pudendi
Perfida signa abijcit:monimētaqȝ tristia lōge
Spernit:et ad proprium succēditur effera letū.
Missile de multis:quæ frustra sparserat:vnū
Puluere de campi peruersos sumit in vsus.
Rasile figit humi lignum:ac i se cuspide versa
Perfodit:et calido pulmonem vulnere trāsit.
Quam super assistens patientia vicimus:inquit
Exultans vitium solita virtute sine vllo
Sanguinis ac vitæ discrimine.lex habet istud
Nostra genus belli:furias omnemqȝ malorū
Militiā et rabidas tolerādo extinguere vires.
Ipsa sibi est hostis vesania.seqȝ furendo
Interimit:moriturqȝ suis ira ignea telis.
Hæc effata secat medias impune cohortes
Egregio comitata viro.nam proximus iob
Hæserat inuictæ dura inter bella magistræ
Fronte seuer⁹ adhuc:et multo funere anhelus.
Sed iam clausa truci subridens vlcera vultu.
Perqȝ cicatricū numerum sudata recēsens
Milia pugnaruȝ sua præmia dedecus hostis.
Illum diua iubet tandē requiescere ab omni
Armorum strepitu:captis et perdita quæ sunt

Nec peritura.idest permansura semper. Per imbres vulniferos.s.telorum.sic supra ex eadem translatione dixit telorum nymbos et iaculorum nubem. Una comes.virtutibus. Est nanque patientia quemadmodum in rhetoricis a Cicerone diffinitur honestas est vtilitatis causa rerum difficilium diuturna perpessio.quod in omni virtute necessarium est quia virtus et ars circa difficile versantur.

Multiplicare opibus:nec iā peritura referre.
Ipsa globos legionum & concurrentia rumpit
Agmina vulniferos gradiēs itacta per ībres.
Omnibus vna comes virtutibus associatur:
Auxiliumque suum fortis patientiā miscet.
Nulla anceps luctamen init virtute sine ista
Uirtus:nā vidua est:quā nō patientia firmat.

Superbiæ & humilitatis pugna.

Forte per effusa inflata Superbia turmas
Effreni volitabat equo:quem pelle leonis
Texerat:& validos villis onerauerat armos.
Quo se fulta iubis iactantius illa ferinis
Inferret tumido despectans agmina fastu.
Turritum tortis caput accumularat in altum
Crinibus:extructos augeret vt addita cirros
Cōgeries:celsūque apicem frons ardua ferret.
Carbasea ex humeris summo collecta coibat
Palla sinu teretem nectens a pectore nodum
A ceruice fluens tenui velamine limbus

Orte p effusos. humilitatis cū superbia congressum ponit ante oculos. Effreni. qualis et ipsa est. Quo. pro vt. Fulta. idest ipsa sedens et sustentata ipelle leonis iubata. Accumularat in altū. idest in sublime crescere fecit. Caput turritū.idest in modum turris extructum. Crinibus tortis.idest in funium similitudinem cōtextis: quasi chimerā et galee cricristas.sic supra dicit de ira. hirsutas quatiēs galeato in vertice cristas. Ut congeries addita.idest illa crininum multitudo adiuncta capiti aut cassidi. Augeret cirros. idest crines. ad maiorem hostis terrorem.

Palla carbasea.ex carbaso genere lini candidissimo contexta. Collecte summo sinu. quia sinus vestis inferiores fluxi erant:sed superior sinus collectus a pectore sursū.ideo dicit.nectens a pectore nodum teretem.idest cingulum.Uergilius in.iiij.eneidos. aurea purpuream subnectit fibula vestem. Idem in sexto. Sordibus ex humeris nodo dependet amictus. itaque nodum teretem fibulam cinguli appellat. Limbus tenui velamine.idest velamen tenue habens limbum. A ceruice fluens.idest pen dens.

Infestas auras.i.obstantes siue obuias. Ouidius.obuiaqz aduersas vibrabāt flamina vestes. Textis turgentibus.i.velaminibus aura inflatis. Sonipes.i.equus nō potens consistere pedibus. Vergilius.stat sonipes et frena ferox spumantia mandit. Frenarier ora.synecdoche per verbū passiuum. Obuertit terga.i.retrocedit. Negata libertate fuge.i.cursus.hoc est quia non pmittitur currere. Ventosa virago.i.superbia opinione sui tumida et inflata. Supereminet.quia i omnibus se ostentat. Circūflectit.s.habenis quāuis supra effrenē dixit: sed intelligendū effrenem pro male frenis obedientem. Aduersum cuneū.i.humilitatis aciem in cunei speciem ordinatā. Milite raro.qa pauci tales reperiuntur. Coegerat.congregauerat. Pauptinis.pauperib⁹. Apuleius. qd oro fili paupertinas reculas donas vicinis. Mēs humilis.i.hūilitas.sed nō potuit i carmie tres syllabas breues ponere. Regina quidē.i.quamq̄ paup nō sine maiestate regia.

Concipit infestas textis turgentibus auras.
Nec minus instabili sonipes feritate superbit
Impatiens madidis frenarier ora lupatis.
Huc illuc frendens obuertit terga:negata
Libertate fugæ:pressis qz tumescit habenis.
Hoc sese ostentans habitu ventosa virago
Inter vtranqz aciē supereminet.et phaleratū
Circūflectit equum.vultuqz et voce minatur
Aduersum spectans cuneum:quē milite raro
Et paupertinis ad bella coegerat armis
Mens humilis regina quidē:sed egens alieni
Auxilij:proprio nec sat confisa paratu:
Spem sibi collegam coniunxerat:edita cuius
Et suspēsa ab humo est opulētia diuite regno.
Ergo humilē postquā male sana Superbia mētē
Vilibus instructam nullo ostentamine telis
Aspicit.in vocem dictis se fundit amaris.
Non pudet o miseri plebeio milite claros
Attentare duces:ferroqz lacessere gentem
Insignem titulis:veteres cui bellica virtus
Diuitias peperit:lætos et gramine colles
Imperio calcare dedit:nunc aduena nudus

Proprio paratu.i.exercitus expeditione. Collegā.i.auxiliarē ad hāc pugnam ad quā sola spe vincendi descendebat. Cuius regno diuite.s.spei. Opulentia.i.omniū rerum abundātia. est edita.i.procreata. et suspensa ab humo.i.e terra subleuata.et alludit ad consuetudinem romanorū qui infantes recens natos humi collocabant et deinde subleuabāt.vnde est dea leuana que infantes de terra leuabat. Humilē mentē.vt supra humilitatē. Nullo ostētamine.i.sine ostētatione:cū supbia nihil sine ostentatiōe faciat.

Fūdit se.i.prorūpit. Nō pudet.insectatur multis vbis atqz amarulentis humilitatis milites dicens indignos qui cum suo exercitu audeant pugnare. Lacessere.prouocare ad certamen. Peperit.comparauit. Calcare.idest possidere.

frenis

Si fas est.q.d.quod nefas est. En qui nostra suis.est quale illud Vergilij ex .vii. en qui nostra sibi bello connubia poscunt. Sceptra.i.insignia nostri regni. Sulcare nouales.i.exercere agros qui quo anno cultura renouantur dicuntur nouales. sicut quo non coluntur anno restiles appellantur. Capta manu.vel antea a nobis vel nunc ab ipsis. Popularier.i.per vim occupare. Hospite aratro.i.cultura sua qui non indigene sed hospites sunt.

Nititur antiquos (si fas est) pellere reges.
En qui nostra suis in prædam cedere dextris
Sceptra volũt? en q̃ nostros sulcare nouales?
Arua qȝ capta manu poplarier hospite aratro
Contendunt? duros ⁊ pellere marte colonos?
Nempe o ridiculum vulgus natalibus oris
Totũ hoiez: ⁊ calidos a mr̃e ãplectimur art⁹:
Vimqȝ potestatum per membra recẽtis alũni
Spargimus: ⁊ rudibus dñamur i ossib⁹ oẽs.
Quis locus i nostra tũc vobis sede dabatur.
Congenitis cũ regna simul ditionibus æquo
Robore crescebant? nati nam luce sub vna
Et domus: ⁊ dñi paribus adoleuimus ãnis.
Ex quo plasma nouum de consepto paradisi
Limite progrediens amplũ transfugit in orbẽ:
Pellitos qȝ habitus sumpsit venerabilis adã
Nud⁹ adhuc: nisi nr̃a foret præcepta secutus.
Quis nam iste ignotis nunc hostis surgit ab oris
Importunus. iners. infelix. degener. amens?
Qui sibi tam serũ ius vindicat hactenus exul?
Nimirum vacuæ creduntur friuola famæ:
Quæ miseros optare iubet: quandoqȝ futuri

Duros colonos.i.nos fortes viros Natalibus horis. Sẽsus est.ego superbia sic exerceo meos milites quod ab hora diei natalis assuefacio illos ad rerum dominiũ. Calidos a matre. Juuenalis. Modo p̃mos incipientem edere vagitus et adhuc a matre rubentez. Vim potestatuz.i.potentes vires. Et omnes.i.ego cũ meis. In ossibus rudibus.i.ab infantia et tenera etate. Quis loc⁹.q.d. in ditione nostra que nobiscuz genita est ⁊ creuit nullus est locus. Congenitis ditionibus.i.regnis ⁊ dominijs rerũ nobiscum genitis. Et domus et domini.idem dicit alijs verbis. Ex quo.dicit iam inde ab initio mundi hoc fuisse q̃ potentiores atqȝ perinde superiores rerum potiti sunt.

Plasma nouum.adam ex luto factus. Pellitos habitus.i.vestes pelliceas. Ouidius de ponto. Littora pellitis nimium subiecta corallis. Nostra præcepta.i. per superbiam occupasset agros. Ab oris ignotis.idest aduena.ignobilis et obscurus. Tam serum ius.idest sero. Nimirum vacue. sensus est non esse credendum famę: quę iubet miseros bene sperare. Friuola creduntur famę.idest frustra illi creditur. Vacue. idest vane siue otiose. Spem boni futuri. quia spes non est nisi de bono futuro.

Ut palpent. sensus est vt hęc lenis consolatio blandiatur illorum desidię. Pigro medicamine.i.leui remedio. Quidni.i.certe. Spes iners.i.quę inertium est. Palpet illos.i.illis blandiatur.construiturq́ʒ cum accusatiuo ⁊ cum datiuo. Juuenalis. queʒ munere palpat carus. Horatius.cui male si palpare recalcitrat. Quos bellona.dea belli. Non excitat.non exercet. In isto puluere.idest in exercitio militari.ac si dicat indigni sunt qui ĩ militia versentur. Truci ęre.idest terribili tuba. Uirtus tepefacta.i.fortitudo quę debet esse feruētissima. Resoluit. euirat eneruat. Jecur gelidum. nam cum in feruore iecoris sit vis amoris: pudicicia frigescat ea parte necesse est. Pietatis opus tenerum.idest religionis quę in timore est dei: videtur q́ʒ homines facere formidolosos. Sudatur. idest exercetur. Uirt' conscia. idest vires quarũ nobis ipsis sumus conscij. Nugas.idest homines nihili. Hanc dextram.i.nostrum robur. Cum choris virgineis.i.cum virtutibus quę virgines finguntur.vt puticicia.pietas. Justicia egens.quia viri iusti non possunt ditari. Honestas pauper.quia qui in sola honestate ponit beatitudinem pauper fit necesse est cum bona fortunę non numeret in bonis. Sobrietas arida. cum e contrario ebrietas sit madida. Albo vultu.i.pallido. Tenui sanguine.s.tantum in facie.vbi est sedes pudoris. Simplicitas aperta.quia nullam habet duplicitatem. Ad omne vulnus. quia quilibet potest illã decipere. Prostrata in humũ.vnde dicitur humilitas. Nec libera sed serua. Trepidatio.i.conscientia proprij timoris. Prodit degenerum.i.facit degenerare. Faxo ego.idest faciam. Sub pedibus.conculcando nõ ferro percutiendo. Perstringere.idest vulnerare. Imbuere ferrum.idest intingere. Sanguine algenti.idest hostium ignauorum. Fragili triumpho.idest ex tam parua materia.

Spem fortasse boni: lenta vt solatia mollem
Desidiam pigro rerum medicamine palpent.
Quid ni illos spes palpet iers: q̃s puluere i isto
Tirones bellona truci non excitat ære:
Imbelles q́ʒ animos virtus tepefacta resoluit?
An ne pudicitiæ gelidum iecur vtile bello est?
An tenerum pietatis opus sudatur in armis?
Quam pudet o mauors ⁊ virtus conscia: talem
Contra stare aciem: ferro q́ʒ lacessere nugas:
Cumq́ʒ hanc virgineis dextram cõferre choreis.
Justicia est nã semper egens. ⁊ pauper honestas.
Arida sobrietas.albo ieiunia vultu.
Sanguine vix tenui pudor interfusus . aperta
Simplicitas: ⁊ ad omẽ patẽs sine tegmĩe vuln⁹.
Et prostrata in humum: nec libera iudice sese
Mens humilis: quã degenerẽ trepidatio prodit.
Faxo ego sub pedibus stipularum more teratur
Inualida ista manus. neq́ʒ enĩ perstrigere duris
Dignamur gladijs: algenti ⁊ sanguine ferrum
Imbuere: ⁊ fragili vires foedare triumpho.

Rapidum cornipedem.i.equum velocem. Laxis frenis.i.solutis.Vergilius. Laxas sciret dare iussus habenas. Umbonis equi.i.clypeo siue cetra ex corio equino. Ruinam.i.humilitatem ruentem. Fraus callida.quę pro parte superbię in pugna stabat. Aequore interciso.i.campo medio effosso.vt in illa compleretur quod psalmigraphus scribit:incidit in foueam quam fecit. Detestandis pestibus.i.inter pestes detestandas.

Talia vociferans rapidum calcaribus vrget
Cornipedem:laxis ꝙ volat temeraria frenis
Hostē humilē cupiēs ipulsu vmbonis equini
Sternere:deiectam ꝙ super calcare ruinam.
Sed cadit i foueam praeceps:quā callida forte
Fraus interciso suffoderat aequore furtim.
Fraus detestandis vitiorum pestibus vna est
Fallendi versuta opifex:quae praescia belli
Planiicem scrobibus violauerat insidiosis
Hostili de parte latens: vt fossa ruentes
Exciperet cuneos:atꝙ agmina mersa voraret:
Ac ne fallacem puteum depraendere posset
Clara acies:virgis adopertas texerat oras:
Et super imposito simularat cespite campū.
At regina humilis quanuis ignara manebat
Ulteriore loco:nec adhuc ad fraudis opertum
Venerat:aut foueae calcarat furta malignae.
Hūc eques illa dolū: dū ferk prae pete cursu:
Incidit:ꝛ caecum subito patefecit hiatum.
Prona ruētis equi ceruice inuoluitur:ac sub
Pectoris impressu fracta īter crura rotatur.
At virtus placidi moderaminis vt leuitatem
Prospicit obtritā mōstri sub morte iacentis:

Versuta.callida ꝛ astuta sed in malā. Praescia belli.gerendi inter superbiam ꝛ humilitatem. Violauerat.effodiēdo corruperat. Deprēdere.quasi quod lateret furto. Oras.s.fossarū. Adopertas virgis.i.arborum ramis. Simularat campum cespite.i.herbis congestis: cuꝫ reuera esset fossa. Quamuis ignara.scilicet latentis fosse. Ulteriore loco.idest citra fossam. Ad opertum fraudis.idest ad scrobem quem fraus effoderat:in quem humilitas non incidit: quia suo praecipicio superbia loci fraudem patefecerat. Eques illa.idest superbia obequitans. Incidit hunc.idest in hunc. Hiatum cęcum.idest ramis ꝛ cespitibus opertum. Prona inuoluitur.idest pręceps deijcitur. Ceruice equi.idest super equi ceruicem. Sub impressu pectoris.scilicet ęqui qui super ipsam sessricem cecidit. Fracta.idest dissipata et lacerata. Inter crura.scilicet equi. Virtus placidi moderaminis.idest humilitas vitę humanę moderatrix. Leuitatem monstri.idest superbiam sibi contrariam quod est quasi monstrum quoddam.

Intendit gressum.i.properat. Erigit os parce.quod superbia quassanti capite atq3 erecta ceruice fecisset. Uultu comi.i.festiuo et hilari. Cunctanti.dubitanti quid faceret.vel quod humilitas nihil precipitanter agit. Amorem laudis.i.victorie. Hostem.superbiam. Supinat faciem.quia prona erat. Leua reuocante.idest illam resupinante. Orantis.misericordiam victricis suppliciter implorantis. Colla.scilicet cum capite. Spes.humilitatis comes. quia ipsa humilitas nihil sublime aut minax dixit. Grande loqui. quod ante hac faciebas. Magna cadūt. Lucanus. in se magna ruūt. Inflata crepant. idest rumpuntur tumescēdo. Tumefacta premuntur.idez dicit aliis verbis. Supercilium.i. superbiā Iuuenalis.Si cū magnis virtutib9 affers grande supercilium. Sentencia christi. Luce capi.xiiij. Qui se exaltat humiliabitur:et qui se humiliat: exaltabitur. atq3 vnus ex septem sapientibus. interroganti aesopo quid faceret iupiter:respondit.extollit humiles atq3 superbos deprimit. Uidimus.quod de superbia dixit:spes exemplo golie ex primo regum libro demonstrat. Membris.erat quippe procerus. Animis.idest animositate grandiloquus. Inualida manu . dauid pueri debilis comparatione golie:cum alioqui robustissimus esset. Stridore fundali.idest missum ex funda cum stridore. Cauo vulnere.quia lapis descendit ad intimum cerebrum Amarus.amarulentis vtens verbis. Indomitum et formidabile. nomina sunt pro aduerbiis. Dum territat auras. Ex Uergilio.xi.eneidos.celum territat armis. Ludrica pueri. quia funda rem aliquam figere puerorum ludus est.

Intendit gressum mediocriter:os quoq3 parce
Erigit:ꝛ comi moderatur gaudia vultu.
Cunctanti spes fida comes succurrit:ꝛ offert
Ultorem gladium:laudis q3 inspirat amorē.
Illa cruentatam correptis crinibus hostem
Protrahit:ꝛ faciem leua reuocante supinat.
Tunc caput orantis flexa ceruice resectum
Eripit:ꝛ madido suspendit colla capillo.
Extinctum vitium sancto Spes increpat ore.
Desine grāde loqui.frāgit deus oīe superbū.
Magna cadūt.iflata crepāt.tumefacta p̄mūt.
Disce supercilium deponere:disce cauere
Ante pedes foueā:quisquis sublime minaris.
Peruulgata viget nostri sentencia Christi:
Scādere celsa hūiles.ꝛ ad ima redire feroces.
Uidimus horrēdū membris animis que goliā
Inualida cecidisse manu.puerilis in illum
Dextera fundali torsit stridore lapillum
Trāsiectā que cauo penetrauit vulnere frōtē.
Ille minax.rigid9.iactās.truculentus.amar9.
Dū tumet indomitum.dū formidabile feruet.
Dum sese ostentat clypeo.dum territat auras.

Bellator turbidus.i.præcipitanter oia atque ex perturbatiõe faciens. Teneris armis.i. puerilibus quia ætas tenera est. Secutus me.scilicet spem maiora in dies exequendi. Pube virtutis.i.adolescentia sub virtutum exercitio educata. Tetendit in mea regna idest direxit. Animos florentes.idest animi actiones in ætate florida. Certa domus.nõ quod spes illuc vsque perueniat dicente apostolo: cum venerit quod perfectum est: euacuabitur quod ex parte est: sed quod in via sperãtes in patria collocãdi sunt Ad sublime. id est regna cælestia. Cæsa labe culparum.idest superata causa vitiorum Perstringẽs aera.idest leniterverberans. Tollũt animos in vota.i. erigunt se in spem Volentes ire simul.cum spe in cælum ascendente. Bella terrena. quæ in hac vita decertandum est cũ vitijs. Ad sua præmia. post victoriã de illis partam.

Expertus pueri quid possint ludicra parui.
Succubuit teneris bellator turbidus armis.
Me tunc ille puer virtutis pube secutus
Florentes animos sursuz ĩ mea regna tetẽdit.
Seruatur quia certa mihi dom⁹ omnipotẽtis
Sub pedib⁹ dñi.me que ad sublime vocãtem
Victores cæsa culparum labe capessunt.
Dixit.et auratis perstringens aera pennis
In coelum se virgo rapit.mirantur euntem
Virtutes.tollunt que animos in vota.volẽtes
Ire simul.ni bella duces terrena retardent.
Confligunt vitijs.seque ad sua præmia seruant.

Luxuriæ.et sobrietatis pugna.

Venerat occiduis mundi de finibus hostis
Luxuria extinctæ iamdudum prodiga famæ:
Delibuta comas:oculis vaga:languida voce:
Perdita delitijs.vitæ cui causa voluptas.
Elumbẽ mollire animũ.petulanter amoenas

Venerat. describit sobrietatis cum luxuria certamen accipiens luxuriam in propria significatiõe hoc est pro superfluitate in omni re cuius est immoderatus vsus.Cicero primo officiorum.Intelligimus quod sit turbe defluere luxuria. delicate ac molliter viuere. De finibus occiduis:de aphrica:an de hispania? sed a neutra mores corrupti venerunt in medium orbem.An de finibus occiduis. idest vergente mundi vespere vt canit hymnographus:in quos vt inquit apostolus seculorum fines deuenerunt.prima cor.x.Vnde paulo post vespertinus edit populus.idest in mundi vespere constitutus. Prodiga famæ.non curans de infamia quæ inde sequitur. Delibuta comas. scilicet vnguento pretioso. Oculis vaga.Persius:permisit sparsisse oculos. Languida voce.i.habens vocem effeminatam. Causa vitæ.quia nisi propter voluptates nollet viuere. Elumbem animum.id est euiratum.Persius.summa delumbe saliua.

Marcida.i.ex nimio cibo languens. Cenam peruigilem.idest que ab incipiente veſpere per totam noctem durauerat. Sub lucem.i.aduentante die. Lituos raucos.i.tubas bellicum canentes. Pocula tepentia.idest calefacientia potores. Greſſu lapſanti.idest paſſu titubante. Floribus.ſertis.que iam ex capitibus deciderant.Vergilius.ſerta procul tantum capiti delapſa iacebant. Venuſto curru.idest pulchro. Corda ſaucia. iam pridē a ſe vulnerata. Ales arūdo. idest ſagitta alaſ ex plumis habēs. Pulſa neruo. idest arcus chorda. Lācea ſtridula. idest cū ſtridore miſſa. Framea.idest enſe. Calathos.q̄bus flores cōportantur. Inimica per agmina.ſ. ſobrietatis. Illex idest luxuria illiciens ad ſe omnes. Eblanditis.i. blāditijs delinitis. Et male dulcis.ſ. in perniciem vtentium a luxuria oblatus. Domat. vincit. Ferratos toros. idest muſculos ⁊ neruos rigidos. vnde toroſa iuuenc⁹ dixit Perſius. Oblito robore. idest priſtino rigore. Gemmarum luce. quibus currus erat ornatus. Bracteolis.laminis aureis. Vergilius.vi.ene. Leni crepitabat bractea vento. Axem ex auro ſolido.Ouidius.ij.meta.aureus axis erat. Inhiāt idest quaſi hiantes admirantur. Vergilius.ij.georg.nec pulchros inhiant varia teſtudine poſtes. Defixis obtutibus.Vergilius pri.ene.obtutuq; manet defixus in vno. Et radiorum ſeriem.Ouidius ſecundo meta.radiorum argenteus ordo.

Haurire illecebras.⁊ fractos ſoluere ſenſus.
Et tunc peruigilem ructabat marcida coenā
Sub lucē:quia forte iacēs ad fercula raucos
Audierat lituos.atq; inde tepentia linquens
Pocula lapſanti per vina ⁊ balſama greſſu
Ebria calcatis ad bellum floribus ibat:
Nō tamē illa pedes:ſed curru inuecta venuſto
Saucia mirantum capiebat corda virorum.
O noua pugnādi ſpecies.non ales harūdo
Neruo pulſa fugit:nec ſtridula lācea torto
Emicat amento:framea nec dextra minatur:
Sed violas laſciua iacit:folijſq; roſarum
Dimicat:⁊ calathos iīmica per agmina fūdit.
Inde eblanditis virtutibus halitus illex
Inſpirat tenerum labefacta per oſſa venenū:
Et male dulcis odor domat ora ⁊ pectora ⁊ ar=(ma:
Ferratos q; toros oblito robore mulcet.
Deijciunt animos ceu victi:⁊ ſpicula ponunt
Turpiter heu dextris lāguētib⁹ obſtupefacti:
Dum currum varia gēmarum luce micātem
Mirantur:dum bracteolis crepitantia lora:
Et ſolido ex auro precioſi ponderis axem
Defixis inhiant obtutibus:⁊ radiorum

Flexura rotarū. idest curuatura vt Ouidius dicit. Aurea summę curuatura rotę. hęc a grecis canthus dicitur. Electri pallentis. est enim electrum in quo quinta pars argēti auro miscetur. Cuncta acies. scilicet virtutum desciscentium a sobrietate. In amorem deditionis. cupiens dedere se luxurię. Perfida. atq; ex perfidia transfuga. Fluentis idest fluxe et delicatę. Laxa lege. idest ampla & solutiora. Ganeorum. idest popinarum. siue cauponarum

Argēto albētē seriem: quam summa rotarum
Flexura electri pallentis continet orbe.
Et iam cuncta acies in deditionis amorem
Sponte sua versis transibat perfida signis
Luxuriæ seruire volens: dominæ que fluentis
Jura pati: & laxa ganeorum lege teneri.
Ingemuit tam triste nefas fortissima virtus
Sobrietas dextro socios decedere cornu:
Inuictā que manū quondā sine cæde perire.
Vexillū sublime crucis: quod i agmine primo
Dux bona prætulerat: de fixa cuspide sistit:
Instaurat que leuez dictis mordacibus alam
Extimulās animos: nūc ꝓbris: nūc ꝑce mixta.
Quis furor insanas agitat caligine mentes?
Quo ruitis? cui colla datis? quæ vīcula tādē?
Pro h pudor armigeris amor ē ꝑferre lacertis
Lilia luteolis interlucentia sertis:
Et ferrugineo vernantes flore coronas.
His placet assuetas bello iā tradere palmas
Nexibus? his rigidas nodis innectier vlnas?
Vt mitra cæsariem cohibens aurata virilem

Dextro cornu. i. quos ipsa in dextro pugnae cornu collocauerat. Perire sine cede. scilicet in hoc certamine. Pretulerat idest prę se tulerat Alam leuem. idest exercitum incōstantem. Instaurat. in meliorem partem reducens confirmat. Agitat caligine. idest perturbat atq; obcecat. Quo ruitis. q. d. in perniciem manifestariaz Cui colla datis? q. d. ignominiosę luxurię. Quę vincula? quasi dicat turpia et propter ignauiam recepta scilicet lilia pro vinculis. Luteolis sertis. idest coronis ex floribus pallidulis. Flore ferrugineo. ex purpura nigricante: qualis est color violaceus. Vergilius. ferrugine clarus ibera. His nexibus. scilicet florum. Vergilius innisciunt ipsis ex vincula sertis Innectier vlnas. idest habere vlnas innexas. & est synechdoche per verbum passiuum. vt Vergilius expleri mentem nequit. Mitra aurata. qđ ornamentum mollium virorum aut meretricum est. Vergilius. iiij. ęne. Meonia mentuz mitra. et Juuenalis. Ite quibus grata est picta lupa barbara mitra.

Croceo religamine.i.reticulo in quo inuoluuntur comę. Iuuenalis. sed nigrum flauo crinem abscondente galero. et illud reticulumque comis auratum ingentibus implet.

Signacula. ex chrismate caracteres. Unguentum regale.i.oleo quo reges inungebantur. Et chrisma perenne: quia caracter ille nunquam delebitur. Ut tener. sensus est. vt togam sine tunicam cādidam quam in baptismate accepimus: incedamus vestiti mollib' indumētis. Syrmate. veste caudata. nam syrma est vestis pars quę per terram trahitur.

Membris infractis. idest effoeminatis et mollibus. Fluitent. idest in sinus effundātur.

Tunicam imortalē. de qua in baptismate dicitur. accipe vestem candidam etc. Pectoribus lotis. aqua baptismatis mundatis. Ipsa renasci. vnde et regeneramur per illam.

Ite ad epulas. permissio est ironica. Cantharus ingens. Uas in sacris bacchi. Despuit. quod redundat effundit. idest dicit damna spumantia.

Combibat infusum croceo religamine nardum
Post inscripta oleo frontis signacula: postquę
Unguentum regale datū. post chrisma perenne.
Ut tener incessus vestigia syrmate verrat:
Serica que infractis fluitent vt pallia membris:
Post immortalem tunicam: quam pollice docto
Texuit alma fides dans impenetrabile tegmen
Pectoribus lotis: dederat quibus ipsa renasci.
Ite ad nocturnas epulas: vbi cantharus ingens
Despuit effusi spumantia damna falerni
Immēsam cyathis stillantibus vndā: vbi multo
Fulcra mero: veteri que toreumata rore rigantur.
Excidit ergo animis heremi sitis. excidit ille
Fons patribus de rupe datus: quē mystica virga
Elicuit scissi salientem e vertice saxi.
Angelicus ne cibus prima in tentoria nostris
Fluxit auis: quem nunc sero foelicior ęuo
Uespertinus edit populus de corpore christi.
His vos imbutos dapibus iā crapula turpis
Luxurię ad madidum rapit importuna lupanar.

Falerni effusi. scilicet in pateras. Fulcra rigantur. idest mensę. Toreumata. vasa celata siue sculpta. Rore veteri. idest vino. Eremi sitis. quando hebrei in deserto siti laborabant. et syllabam natura longam breuiauit in hac particula eremus.

Mystica virga. scilicet aaron et mosis. Elicuit. quasi per vim extraxit. et sumptum est ex exo. cap. x. sicut quod sequitur ex cap. x. Angelicus cibus. idest manna de coelo. Nostris auis. idest nostris patribus et maioribus. Populus vespertinus. idest christianus qui in mūdi vespere surrexit. De corpore christi. idest in corpore christi quem manna figurabat: de quo in psalmo. Panem angelorum manducauit homo. His dapibus. idest pane coelesti. Crapula turpis. ebrietas deformis. Lupanar madiduz. idest quo se ebrij conferunt.

mana
istud
mēn āgelo
rumādu
it homo

Quosq; viros ira fremens. idest persecutores nominis christiani. Idolaq;. idest deorū gentilium cultus. Cedere. idest vinci. Saltatrix ebria. idest luxuria. Memores vestri. idest virtutis pristinę. Vestra tribus. idest ex quo genere estis orti. Quę gloria. quia non oportet gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi. Quis deus et rex. quia solus rex regum et dominus dominantium. Germen iudę: ad illud referendum est q̄d ducit: quę sit vestra tribus. et est ordo gloria dauid celeberrima excitet vos germen. Ad dei genitricē. quia ab abraā per isaac. iacob. iudā et ceteros patriarchas propagata ē genealogia materna saluatoris. Longo sanguine. idest stemate nobili. hoc q̄ ē adoptati estis in familiam christi per baptismum. Excitet exēplis hortatur suos milites sobrietas ad pugnam capessendam contra luxuriā. et primo de dauid rege qui bellis gerendis omne prope tempus contriuit.

Quos q; viros non ira fremens, nō idolaq; bello
Cedere compulerant: saltatrix ebria flexit.
State p̄cor vestri memores: memores quoq; xp̄i.
Quæ sit vestra trib⁹: quæ gloria: quis de⁹: et rex:
Quis domin⁹: meminisse decet. vos nobile iudæ
Germen ad usq; dei genitricem: qua deus ipse
Natus homo procerum venistis sanguine longo.
Excitet egregias mentes celeberrima dauid
Gloria continuis bellorum exercita curis.
Excitet et samuel: spolium qui diuite ab hoste
Attrectare vetat. nec victum viuere regem
Incircumcisum patitur: ne præda superstes
Victorem placidum rediuiua in prælia poscat.
Parcere iam capto crimen putat ille tyranno.
At nobis contra vinci: et succumbere votum est.
Poeniteat: per siqua mouet reuerentia summi
Numinis: hoc tam dulce malum voluisse nefāda
Proditione sequi. si poenitet: haud nocet error.

Samuel. hoc ex primo regum libro cap. xv. sumptū est. vbi saul iussu samuelis profectus contra amalechitas illos vsq; ad internetionem cecidit. nisi quod pepercit illorum regi agag. et partem prędę seruauit cōtra preceptum dei. Regem victum. scilicet agag. Ne pręda superstes. idest aliquis qui ex ea pugna fuisset reliquus. Victorem placidum. idest saul. In pręlia rediuiua. idest quę inde post ea renascerentur. Iuuenalis. rediuiuus pullulet arca numus. idest renascens. Tyranno capto. quia nihilominus samuel iussit illum occidi. Contra. q̄ fecerunt dauid et samuel. Per si qua. per iurantis est. et est ordo. per reuerentiam summi numinis. idest dei. si qua reuerentia dei mouet vos. Sic Vergilius secūdo ęneidos. per si qua est quę restat adhuc mortalibus vsquā intemerata fides. Proditione. quia proditis deum verum sequentes dulce malum. idest luxuriam.

Poenituit ionathan.ex eodem primo regum libro cap.xiiij.quomodo in pugna contra philisteos Jonathan contra preceptum Saul patris quod non audierat gustauit mellis fauum. Male gustato.quia contra patris adiurationem. Regni voluptas.quia in eadem pugna agebatur de summa regni. Resoluit. idest violauit.Vergilius.iij. eneidos. quam te violem aut tua iura resoluam. Patrias secures.quia Saul iubebat filium ex lege occidi. Conspirare. sub audi mecum. Malesuada.idest que ad malum suadet Vergilius in.vi. Malesuada fames. Feruentibus quadrigis.idest equis ardore p citis i pugnã. Lignum venerabile idest adorandam crucem. Feroces.scilicet equi. Expansis cornibus. idest brachijs.duo eni brachia crux habet extenta. Fusi.equi consternati perterrefactiq3 obiectu crucis. Per prerupta. idest loca aspera et in precipicium posita. Auriga.que moderabatur currum luxurie. Reductis loris.quia frustra retinebat contrahebatq3 lora. Dominam excussam.scilicet ipsam luxuriam ex curru deiectam. Sufflamine lacero. idest machina qua decurrens rota ex nimio impetu retinetur. De parte rupis.idest partem rupis ad magnitudinem lapidis molaris. Vexillifer. idest sobrietati signum crucis pro vexillo ferenti. Hunc ictum.scilicet lapidis molaris.

Poenituit ionathã ieiunia sobria dulci
Conuiolasse fauo sumpto:mellisq3 sapore
Heu male gustato:regni dum blãda voluptas
Oblectat iuuenem:iurata q3 sacra resoluit.
Sed q̃a poenituit:nec sors lacrymabilis illa ẽ:
Nec tinxit patrias sententia seua secures.
En ego sobrietas(si conspirare paratis)
Pãdo viam cunctis virtutib9:vt male suada
Luxuries multo stipata satellite poenas
Cũ legione sua christo sub iudice pendat.
Sic effata crucem domini feruentibus offert
Obuia quadrigis.lignum venerabile in ipsos
Intentans frenos.quod vt expauere feroces
Cornib9 expãsis τ summa frõte coruscum:
Vertunt precipitẽ ceca formidine fusi
Per prerupta fugã.fertur resupina reductis
Nequicquã loris auriga.comasq3 madẽtes
Puluere foedat humi: tunc τ vertigo rotarum
Implicat excussam dominã.nã prona sub axe
Labitur:τ lacero tardat sufflamine currum.
Addit sobrietas vulnus letale iacenti
Cõijciẽs silicem rupis de parte molarẽ

Belli insigne. idest vexillum crucis. Casus fortuna. immo prouidentia quędam diuina. Spiramen oris. idest qua spiramus orc. Palato recauo. idest ipsius oris coelo concauo. Dentibus resolutis. idest dissipatis et confusis intra oris inanitatem. Gulam resectam. idest in gluuiem qua cibos glutimus ictu lapidis pertusam. Cum frustis. superabundat prępositio cum. Crudescit. idest ex cruditate redundat. Ossa colliquefacta. id ē fracta et cōminuta. Offas. frusta sanguinis ossium et carnis. Virgo. sobrietas. Propriuz. idest tuum. Hęc fercula. sensus est. oportet eos qui ętatem in delitijs cōsumpserunt exitꝰ vitę tristis sequatur. Aeui pręteriti sub luxibus. i. trans acti in voluptatibus. Gustus amare mortis. et quod idem est sapor vltimus. Asperat haustu horrifico. id est asperiores reddit et exacerbat. Illecebras. idest blanditias. Cęde ducis idest morte luxurię. Acies nugatrix. idest vana et nihil agens. Jocus. filius veneris. Et petulantia. quę ipsa in comitatu veneris siue luxurię est. Cymbala. instrumenta libidinis excitatiua. Vergilius. Cymbala cum crotalis pruriginis arma. Talibus armis. scilicet cymbalis. Meditantes vulnera. idest exercentes pręlia. Juuenalis. statua meditatur pręlia lusca. Sistro. tuba proprie in sacris isidis. Amor. et ipse veneris filiꝰ in comitatu quoq3 luxurię versatus. Tela lita veneno. i. sagittas Arcum et pharetram. quę sunt illius insignia. Ostentatrix. idest quę non ad veritatem sed ad ostentationem & ad id quod videtur ad pręsens viuit.

Hunc vexilliferę: quoniam sors obtulit: ictum
Spicula nulla manu. sed belli insigne gerēti
Casus agit saxum. medij spiramen vt oris
Frangeret. & recauo misceret labra palato.
Dētibꝰ introrsum resolutis. lingua resectā
Dilaniata gulam frustis cū sāguinis implet.
Insolitis dapibus crudescit guttur. & ossa
Colliq̄facta vorās reuomit. q̄s hauserat. offas.
Ebibe iā proprium post pocula multa cruorē.
Virgo ait icrepitans. sunt hęc tibi fercula tādē
Tristia pręteriti nimijs sub luxibus ęui.
Lasciuas vitę illecebras gustatus amarę
Mortis. & horrifico sapor vltimꝰ aspat haustu.
Cęde ducis dispersa fugit trepidāte pauore
Nugatrix acies. iocus. & petulātia primi
Cymbala proijciūt. bellū nā talibꝰ armis
Ludebāt resono meditātes vulnera sistro
Dat tergum fugitiuus amor. lita tela veneno.
Et lapsū ex humeris arcū. pharetrā q3 cadētē
Pallidus ipse metu sua post vestigia linquit.
Pompa ostentatrix vani splendoris inani

Exuitur peplo inani.idest veste qua prius videbatur sibi pudenda tegere.quę tamen in fine denudantur. Serta venustatis.i.veneris.sicut econtrario venus pro venustate. Aurum colli et verticis.i.monilia et discriminalia ex auro. Discordia.i. tumultus et trepidatio in castris.quia nihil est tam dissonum sunt vitia inter se. Per fruteta.i. per loca fruticosa ꝛ vepribus aspera. Pedibus attritis.cum antea non nisi mollia calcarent. Tolerare fugaz.i. fugę labores ꝛ difficultates. Perdurat. actiue.i. duras et tolerātes laboris reddit. Ad iter cruciabile.i. crucians actiue. Agmen fugax.i.exercitus luxurię fugitiuus. Damna iacēt.i.spolia sparguntur. Acus ermat.i. qua crines discriminantur. Flammeo luz. velamē quod nouis nuptis ante faciem prętenditur. Strophium quod tum capitis diadema significat.vt Vergili⁹ necte caput strophio tum fasciaz pectoralem.vt Catullus.non tereti strophio lactentes vincta papillas. Exuuijs. spolijs ex hostibus. Scandala.idest offendicula.sic enim scandalum gręce latine interprętatur. sunt enim omnia huiusmodi ornamenta occasiones quędam ad vitia. Fronte conniuente.idste saltem annuente.

Exuitur nudata peplo.discissa trahuntur
Serta venustatis.colli que ac verticis aurum
Soluitur.ꝛ gemmas discordia dissona turpat.
Non piget attritis pedibus per acuta fruteta
Ire voluptatem:quoniam vis maior acerbam
Compellit tolerare fugam.formido pericli
Perdurat teneras iter ad cruciabile plantas.
Qua se cūq fugax trepidis fert cursib⁹ agmē:
Damna iacēt.crinalis acus.redimicula. vitæ.
Fibula.flāmeolū.strophiū.diadema.monile.
His se sobrietas ꝛ totus sobrietatis
Abstinet exuuijs miles:damnata que castis
Scādala proculcat pedib⁹.nec fronte seueros
Cōniuente oculos prædarū ad gaudia flectit.

Auaritiæ ꝛ Largitatis pugna.

Fertur auaritia gremio præcincta capaci
Quicquid edax luxus ꝓciosum liquerat: vnca

Ertur auaricia.Certamen misericordię vel potius liberalitatis cum auaricia. et quia dixerat paulo ante post victoriam partam de luxuria campū relictum hostium exuuijs plenum.dicit nunc auarciam eo descendisse sinusq spolijs impleuisse. Pręcincta gremio.ita vt ex sinuosa veste amplū receptaculū faceret. Luxus edax.oia cōsumens.vt Vergili⁹.ignis edax.

et est ordo. Auaricia fertur corripuisse manu vnca. i. ad rapiendum digitos habens aduncos. Ad ludibria pulchra. i. ad dicta spolia homines ludentia. Inhians. more nimis cupientium. Infarcire. inculcare id quod alioqui iam plenum. s. loculos et crumenas. Distendere. implere atque infarcire. Vergilius. distendant vbera vacce. Fiscos. fiscinos siue fiscelas ex sparto: in quibus reponebantur pecunie ex ere presertim ex publicis vectigalibus. Iuuenalis. Et crata multus in arca fiscus. Tegit. proprium auaricie occultare diuitias. Oprimento. syncopam fecit pro operimento. Vngues ahenos. i. rigidos et duros acutosque ad rapiendum. Cura. quos habeat comites auaricia. Eumenides furie. quibus exagitatur. Monstri. i. auaricie. Nec minus. quid auaricia in bello cogat mortales facere. Crimina crassantia. idest seuientia. Campo. in quo pugnandum est. Nigro lacte. cum alioqui sit album. Germanus commilito. id est in eadem parte exercitus quod execrabilius est.

Corripuisse manu pulchra ad ludibria vasto
Ore inhians: auri que legens fragmenta caduci
Inter arenarum cumulos. nec sufficit amplos
Impleuisse sinus: iuuat infarcire crumenis
Turpe lucrum: et grauidos furtis distendere fiscos:
Quos leua coelante tegit: lateris que sinistri
Velat oprimento. velox nam dextera rapinas
Abradit: spoliis que vngues exercet ahenos.
Cura. fames. metus. anxietas. periuria. pallor.
Corruptela. dolus. commenta. insomnia. sordes.
Eumenides furiæ monstri comitatus agūtur.
Nec minus interea rabidorum more luporum
Crimina persultant toto crassantia campo
Matris Auaritiæ nigro de lacte creata.
Si fratris galeam fuluis radiare ceraunis
Germanus vidit commilito: non timet ensem
Exerere: atque caput sotio mucrone ferire
De consanguineo rapturus vertice gemmas.
Filius extinctum belli sub sorte cadauer
Aspexit si forte patris: fulgentia bullis
Cingula: et exuuias gaudet rapuisse cruentas.
Cognatam ciuilis agit discordia prædam:

Fuluis ceraunis. speciem pro genere. neque enim ceraunus lapis adeo est preciosus. Exercere. stringere in fratrem. Socio eiusdem partis fautor: quod vt diximus magis est impium. Sub sorte belli. idest fortuna que vt ait Cicero cum aliis in rebus plurimum dominetur. tum in bello precipue vires suas ostentat. Cingula fulgentia bullis. idest balthea. Vergilius. xii. eneidos. Baltheus et notis fulserunt cingula bullis. Ciuilis discordia. quia hec auaricie crimina in bellis maxime ciuilibus contingunt. Predam cognatam. idest ex spoliis cognatorum.

Propriis pignoribus.i.etiam propriis filiis. Suos natos.idem dicit sed aliis verbis. Victrix orbis.idest quæ totum orbem suis moribus infecerat. Talia funera.idest crimina. Vulneribus variis.quia alios alia via decipit. Unde subdit. Hunc lumine adempto.obcæcat enim illum vt nesciat distinguere turpe ab honesto. Effossis oculis.scilicet mentis. Offensacula.idest obiices quibus incurrat et in quos pedes impingat.

Baculo.q.d. si non oculis ducib' saltem baculo:ita q omni ope illuz destituit: ne possit cernere verum. Intuitu.idest videntem: faciẽs ea quæ videat vt appareant meliora appetibilioraq̃ q̃ sint. Excipitur telo. quasi ex insidiis. Vergili'. vi. æne. Aemulus exceptum triton. Incaut'. nihil tale timens. Sub occulto cordis. id sub corde occulto. Suspirat saucius. videns iam se sub auariciæ dominio: sed iam nõ posse redire in pristinam libertatez. Adactum. idest in intima pressuz.

Nec parcit propiis amor insatiatus habendi
Pignoribus:spoliat q suos fames impia natos.
Talia per populos edebat funera victrix
Orbis auaritia sternens centena virorum
Milia vulneribus variis.hunc lumine adempto
Effossis q oculis velut in caligine noctis
Cæcum errare sinit:perq; offensacula multa
Ire:nec oppositum baculo tentare periclum.
Porro alium capit intuitu:fallit que videntem
Insigne ostentans aliquid:quod dum petit ille:
Excipitur telo incautus:cordis que sub ipso
Saucius occulto ferrum suspirat adactum.
Multos præcipitans in aperta incendia cogit:
Nec patitur vitare focos:quibus æstuat aurum:
Quod petit arsurus pariter speculator auarus.
Omne hominum rapit illa genus:mortalia cũcta
Occupat interitu:neq; est violentius vllum
Terrarum vitium:quod tantis cladibus æuum
Mũdani inuoluat populi:damnet que gehẽnæ.
Quin ipsos tentare manu(si credere dignum est)
Ausa sacerdotes domini.qui prælia forte

In aperta incendia.idest in manifesta pericula. Quibus æstuat aurũ. idest ardet Speculator auarus.qui videt res preciosas incendio perire. Occupat interitu.idest interimit. Terrarum vitium.idest hominum in terra viuentium. Aeuum populi mundum.idest vitam hominum. Gehenne. morti eternæ. Sacerdotes domini. quos sacerdotes significet:non ausim dicere an heli cuius filios corrupit.nam de samuele achimalech abiathar sadoc non est dignum credere. Post iudã asmonai hoc est machabeũ:qd interp̃taɼ pugnator:oẽs auaricia,ppe subegit. Pro laude virtutum.non pro sua gloria. Classica.idest tubas ad prelium animantes. Et fors.forte fortuna.

Tinxisset ferruz.idest in sententiam suam illos traxisset. Ratio armipotens.immo quæ potentior est omnibus armis. Una comes fida.idest quæ sola semper comitata est

sacerdotes. Gentis leuitidis: idest sacerdotum qui erant de genere leui. a leuita nanqꝫ pro genere foeminino leuitis leuitidis dicimus. Ab incursu atrę hostis. idest inuasione turpis auaricię. Stant fortes animi. subaudi sacerdotum. In cute summa. quia vulnus non descendit ad viuum. Perstringens. leuiter tangens. Paucis. scilicet ex sacerdotibus: qui aliquando in paruis ab auaricia corrumpuntur. Lues improba. idest hominum pestis. Sua tela repelli. iddest repercuti ⁊ non admitti. Iugulis castis: idest non corruptis. Heroum. idest sacerdotum semideorum. de quibus scriptura dicit. ego dixi dñ estis. Vincimur. quia hoc genus hominum nõ possumus superare. Vim solitã qua ante hac omnes superabam⁹. Quę sueuerat idest consueuerat Ferrea natura dura ⁊ impenetrabilis. Cuius rigor. idest duricia. Sperneret ęra. idest pecunias. Nostro auro. quo omnes expugnare cõsueuimus. Neci dedimus. idest vsqꝫ ad internitionem profligauimus. Pectora tenera. quod in genere dixit ingenium omne neci dedimus: nunc per partes enumerat. Patuerunt. idest exposita et aperta fuerunt meis telis. Sola. quasi non et alia vitia plures demerserit in inferos. sed loquitur ex arrogantia quod prope sola. cum plures quam alia vitia in styga detruserit.

Ductores primã ante aciẽ pro laude gerebant
Virtutũ: magno que implebant classica flatu:
Et fors innocuo tinxisset sanguine ferrum:
Ni ratio armipotens gentis leuitidis vna
Sẽper fida comes clypeũ obiectasset: ⁊ atræ
Hostis ab incursu claros texisset alumnos.
Stant tuti rationis ope. stant turbine ab omni
Immunes fortes qꝫ animi. vix in cute summa
Perstringens paucos tenui de vulnere lædit
Cuspis auaritiæ. stupuit lues improba castis
Heroum iugulis longe sua tela repelli.
Ingemit: ⁊ dictis ardens furialibus infit.
Vincimur heu segnes: nec nostra potentia perfert
Vim solitam. languet violentia sæua nocendi:
Sueuerat inuictis quæ viribus omnia vbiqꝫ
Rũpere corda hominũ. nec enĩ tã ferrea quẽqꝫ
Formauit natura virum: cuius rigor æra
Sperneret: aut nostro foret ĩpenetrabilis auro.
Ingeniũ oẽ neci dedim⁹. tenera. aspera. dura.
Docta. indocta simul. bruta. ⁊ sapiẽtia. nec nõ
Casta. incasta meæ patuerunt pectora dextræ.

Styx.palus apud inferos.Dij cuius iurare timent et fallere numen. Auaris gurgiti bus.quia quę semel vorauit:nunq̄ remittit. Ditissima tartara.quippe in quę o͡mia ter minantur.vnde ꝛ Pluto deus inferorum dis hoc est diues appellatur. Debent nobis. quia ego illos transmisi illuc. Quod volunt secula.i.homines in hoc seculo quod mi scent atq̧ perturbant mentiendo.peierando.imponendo.decipiendoq̧ totum est auaritię opus. Quod mi scet.idem dicit. Qui fit.i.quomo do potest fieri hoc Gloria pollēs.i. qua ante hac ego pollebā. Deserit vires.s. meas pri stinas. Ludit la certos.i qb'nulle mihi sūt vires ad torquenda tela in christianos pręci pue. Effigies mo netę rutilantis.i. moneta aurea ha bens effigiem im pressam. Emble mata argēti.i.va sa argētea in qui bus sūt imagines cęlate.nā argumē tum cęlaturę dicit emblema. Hono re nigrāte.qa the sauri nō habētur in precio apud il los. Docta fasti dia.idest homines thesauros fastidientes. Scarioth.idest ex iuda scariothe. Conuiua dei.christi contubernalis. Fallit haud ignarum.i.cōscium coꝝ quę iudas subripiebat. In nostrum telum.cum acceperit triginta argenteos proditionis pręcium. Merca tus agrum.non ipse.sed illi quibus ipse pręcium restituit. Infamem agrum.idest testē infamis proditionis. De sanguine.idest de pręcio sanguinis christi. Luiturus.idest in pęnam soluturus Iugera.idest pręcium quo ager ille est emptus. Collo eliso.qa se suspendit laqueo. Viderat iericho.ex Iosue libro cap.vij. quomodo achan fuit lapi datus a populo propter furtum ex pręda hostili. Nostra manus.quia superaui achan. Victor.expugnata vrbe Iericho. Succubuit.victus a me.

Sola igitur rapui quicquid styx abdit auaris
Gurgitibus.nobis ditissima tartara debent
Quos retinēt pp̄los.quod voluūt scl'a: nr̄m ē.
Qd miscet mūd⁹ vesana negotia: nostrū est.
Qui fit:pręualidas quod pollens gloria vires
Deserit:ꝛ cassos ludit fortuna lacertos:
Sordet christicolis rutilantis fulua monetę
Effigies.sordent argenti emblemata:ꝛ omnis
Thesaurus nigrante oculis vilescit honore.
Quid sibi docta volunt fastidia:nōne triūphū
Egimus ex Scarioth:magn⁹ qui discipuloꝝ
Et cōuiua dei dum fallit foedere mensę
Haud quāq̄ ignarꝫ:dextrāq̧ parapside tingit:
Incidit in nostrū flammantē cupidine telum:
Infamē mercatus agrū de sanguine amici
Numinis eliso luiturus iugera collo.
Viderat ꝛ iericho ꝓpria inter funera quantum
Posset nostra manus:cū victor cōcidit achan
Cędibus insignis:murali ꝛ strage superbus
Succubuit capto victis ex hostibus auro:

Legens anathema insigne.i.furto surripiens pallium coccineum.ducentos siclos argẽti.&c.que erant domino consecranda.& separanda ab vsu profano. Fauillis vetitis.s.a iosue.cap.vi. Haurit.i.subripit achan. Iuda erat enim achan ex tribu iuda: qui numeratur in genealogia christi. Tali nepote.i.christo. Quis placet. pro quibus placet exemplum generis sumentes exemplũ a suis maioribus. Placeat forma.quam ex illis imitentur. Eadem poena.i.ęque peccãtes ęque puniantur. Populares iude. ex qua tribu fuit achan. Sacricole.i.aaron qui fuit ex tribu leui. Impar. scilicet ego. Nil refert. Vergi.ij.ęne. dolus an virt⁹ qs in hoste requirat? In habitum honestum.cũ in proprio nõ posset fallere. Virtus frugi.i.frugalitas. et totuz hoc sumptũ est ex Iuuenale. Fallit enim vitiũ specie virtutis et vmbra Nec dubie tanq̃ frugi laudatur auarus.Tanq̃ parcus homo & rerum tutela suarum. Tanquaz nil raptet.sed non satis est abstinere ab alieno.nisi etiã de proprio benefeceris. Ceu sedula.quasi diligens custos. Artis adumbrante.idest virtutis non verę.nam virtus et ars pro alterutro accipiuntur. Mendax bellona.idest auaricia bellum gerens cũ hominibus. Huius specie.aut frugalitatis aut parsimonię Non vt auara lues.i.pestilens auaricia. Sed virtus parca.i.parsimonia quę a liberalitate paululũ declinat ad auariciã. Pietatis tegmine.i.sub colore acquirẽdi filijs: in quos est patrũ pietas. Crines anguinos.quos auaricia q̃si furia hẽt. Furori.s.acqui

Dũ vetitis insigne legens anathema fauillis
Moesta ruinarum spolia insatiabilis haurit.
Non illum generosa tribus:non plebis auitæ
Iuuit iuda parẽs christo quãdoq̃ propinquo
Nobilis:& tali felix patriarcha nepote.
Quis placet exẽplũ generis:placeat q̃ forma.
Exitij sit poena eadem:quibus & gen⁹ vnũ est.
Quid moror aut iudæ poplares.aut poplares
Sacricolæ summi(summus nam fertur aarõ)
Fallere fraude aliqua martis cõgressib⁹ ĩpar.
Nil refert armis contingat palma dolisve.
Dixerat.& toruam faciem furialia que arma
Exuit:i q̃ habitum se se transformat honestũ.
Fit virtus specie vultu que & veste seuera:
Quã memorat frugi.parce cui viuere cordi ẽ:
Et seruare suum: tãquam nil raptet auare:
Artis ad vmbratæ meruit ceu sedula laudẽ.
Huius se specie mendax bellona coaptat:
Non vt auara lues:sed virtus parca putetur.
Necnon & tenero pietatis tegmine crines
Obtegit anguineos:vt cãdida palla latẽtẽ
Dissimulet rabiem:diro q̃ intenta furori

fendi. Quod rapere.i.rapinā. Clepere.i.furtū.nam clepo est furor. Jactat.i. fingit. Sub dulci nomine.i.honesto. Corda male credula.i.qd malū est credētia. Monstrū ferale.i.auaricia. Impia erynnis.i.furia hoc est auaricia. Arctat caput manicis. improprie pro vinculis posuit.potestq legi caput vt fugiamus improprietatē. Cōsensu faciles.i.consentientes se vinciri.quasi sit figura synechdoche quę nō cōsueuit fieri per verbum actiuum.sed meli⁹ est legas cōsensu facili. Mutabat.i.dubitabat Biformis portē ti.i.auaricię sub honesta specie ad malum suadētis. Loetū versatile.subaudi erat. qa dubitabat acies virtutū p qua parte occūberet. Lubricat visus idest huc atq illuc voluit oculos qd ipsum dubitātis est qd faciat. Miseratio quam auctor opponit auaricię. Auxilio socijs.i.in auxiliū socio℞. Postrema gradu.sed in hac pugna futura victrix. Triste.i.timendū ab hoste. Omnib⁹ ibat. nimirū quę oia pauperib⁹ bona sua elargita ē. Onus.diuitia℞ Multe fasce.i.onere. Vergili⁹.ego hoc te vasce leuabo. Libera.i.expedita τ exonerata. Benigne.i.largiter.sicut ecōtrario maligne.p anguste.Verg.vi.eñ.sub luce maligna. Bene pdiga.qa τ si pdigalitas vitiū est atq vituperabilis hęc tñ laudanda est. Loculos inanes.i. facta paup sed diues fide. Numerās summā ęternā.i.expectās qñ rē iā manib⁹ teneat. Foenore redituro.qa p simplis cētena reddētur. Fulmē inuicte virtutis.i.miseratiōis impe

Qd rape.τ clepere ē.auideq abscōdere parta:
Natorum curam dulci sub nomine iactat.
Talib⁹ illudēs male credula corda virorum
Fallit imaginib⁹.monstrum ferale sequuntur:
Dum credūt virtutis op⁹.caput ipia erinnys
Consensu faciles maniciscq tenacib⁹ arctat.
Attonitis ducibus perturbatis que maniplis
Nutabat virtutum acies errore biformis
Portēti:ignorans quid amicū credat in illo:
Quid ve hostile vocet letū versatile et anceps
Lubricat incertos dubia sub imagine visus.
Dum subito in medium frēdēs miseratio cāpū
Prosilit auxilio socijs:pugnam q capessit
Militię postrema gradu:sed sola duello
Impositura manū:nequid iam triste supersit.
Omne on⁹ ex humeris reiecerat: omnib⁹ ibat
Nudata exuuijs:multo τ se fasce leuarat:
Olim diuitijs grauib⁹ q oppressa talentis:
Libera nūc miserēdo inopū:qs larga benigne
Fouerat effūdens patriū bene prodiga cēsum.
Jam loculos ditata fide spectabat inanes:
Aeternā numerans redituro foenore summā.
Horruit inuictę virtutis fulmen:inopsq
Mentis auaritia stupefactis sēsibus hęsit

tum animiq; vigorē. Certa mori. pre desperatiōe vincēdi. Que via fraudis? q.d. null9 est relict9 locus dolo. At ipsa calcatrix mūdi. i. diuitiarum contēptrix. Spreto auro, quo so lo auaricia alios cōsueuit superare. Virtus fortissima. i. miseratio. Nodus vlnarū. com primens illā inter brachia. Exanguē gulā. i. mortuā. Vincla lacertorū. eadē vincula et cōprimebant lacertos et guttur sub mentū. et extingūt animā. Nullo vulnere sed tantū vin culorum cōpressione.

Certa mori. nā que fraudis via restat? vt ipsa
Calcatrix mundi mundanis victa fatiscat
Illecebris: spreto q; iterum sese implicet auro.
Inuadit trepidā virtus fortissima duris
Vlnarum nodis: eliso et gutture frangit
Exanguem siccam q; gulā. compressa ligantur
Vincla lacertorū sub mentū: et faucib9 arctis
Extorquent animā: nullo que vulnere rapta
Palpitat: atq; aditu spiraminis intercepto
Inclusam patitur venarum carcere mortem.
Illa reluctanti genibus q; et calcib9 instans
Perfodit et costas: atq; ilia rumpit anhela.
Mox spolia extincto de corpore dirripit: auri
Sordida frusta rudis: nec adhuc fornace recoctā
Materiem. cinctis etiam marsupia crebris
Exesa: et virides obducta erugine nummos
Dispergit seruata diu victrix: et egenis
Dissipat: ac tenues captiuo munere donat.
Tunc circūfusā vultu exultāte coronā
Respiciēs alacris media inter milia clamat.
Soluite procinctū iusti: et discedite ab armis.

Palpitat. per partes corporis tremit. Intercepto aditu. i. intercluso meatu spirandi. Carcere venarum que nō exhalauit aiam per fauces: sed intercluso spiramēto quasi in carcere extincta est. et loquitur de aia nō qua sentimus viuimus et intelligimus que īmortalis est: sed de anima quā spiramus et respiram9. Persius. pulmo anime prelarg9 anhelet. Reluctāti. s. auaricie. Perfodit. i. trāsuerberat. Ilia anhela. nā partes ille potissimū spiritu intendūtur et remittuntur. Sordida spolia. i. turpiter acquisita. Frusta auri rudis. idest non formati in nummos aureos. et est appositio ad id quod dixit spolia. Marsupia exesa. idest corrupta et nimia attritione consumpta. Crebris cinctis. idest crebra cinctura. nam ex eo erant attrita marsupia q crebro illa cingebat auaricia. Nummos virides. quia pecunie ex ere contrahunt eruginem quandam viridem. Diu seruata. ab auaricia. Dissipat. idest diuidit. Tennes. idest pauperes. Munere captiuo. idest quod ex hoste auaricia cepit. Coronam. i. milites suos in circuitu assistentem. Soluite procinctum. i. belli apparatum. vel potius procinctus dicebat: vt inquit Festus

cum exercitus cinctus erat ritu gabino confestim pugnaturus. Plinius li. viii. cornibus in procinctu ad dimicandū paratis. Ingluuie pereūte. i. voracitate pecuniarū in auaricia. Sūma quies. i. maxima tranquillitas animi. Sup. i. vltra. Simplex alimonia. quę sufficit intra naturę fines viuenti. Una vestis. ex euāgelico cōsilio. qui habet duas tunicas det vnā nō habēti. Recreet & ad id qđ dixit simplex alimonia refertur. Nō trahat extra. i. quisq̄ nō trāsgrediatur. Modū naturę expletū. i. finē cū natura habet quod satis est ad necessitates victus et vestitus. Perā ne tollito. Consilium quoq; euāgelicū. Tunicę alteri⁹. subaudi ab ea q̄ habes. Redeūt cum sole. qđ fit ꝓuidentia quadam diuina. Cras cogitet. i. de crastino solicita sit. Non anxia. i. sine cura. Credat se pascēdam. i. q̄ nō deficiet sibi cibus. Uolucres viles. i. parui precii. Subest fides. idest credūt. Modico asse. ad illud qđ euangelista dicit duo passeres asse veneunt. et ali⁹ quinq; passeres veneunt dipondio. Tu cura dei. i. cuius peculiarē curam habet deus. Facies christi. ad cuius similitudinem factus es. Uitę dator. & hoc de iure naturali. Quęrite ordo est. vos immemores corporis. i. nullā curam illius habentes. Quęrite pastum luciferum. i. cęlestem et spiritalem. Dogmate cęlesti. i. ex saluatoris nostri sententia qui ait. operamini cibum qui non perit. Multiplicans spem. quia omnis illius spes ex futuro sęculo pendet. Indiga membra. idest indigentia cibo potu et vestitu. His dictis. hemistochium est Uergilii ex sexto ęneidos. Metus et labor. &c.

Causa mali tanti iacet interfecta lucrandi
Ingluuie pereunte. licet requiescere sanctis.
Summa quies. nil velle: super q̄ꝫ postulat vsus
Debitus: & simplex alimonia: vestis & vna
Infirmos tegat: ac recreet mediocriter artus:
Expletū q̄ꝫ modū naturæ non trahat extra.
Ingressurus iter peram ne tollito: ne ve
De tunicæ alterius gestamine prouidus esto.
Nec te sollicitet res crastina: ne cibus aluo
Deffuerit. redeunt escæ cum sole diurnæ.
Nonne vides vt nulla auium cras cogitet: ac se
Pascendam præstante deo non anxia credat:
Confidunt volucres victum non defore viles:
Passeribus q̄ꝫ subest modico venalibus asse
Indubitata fides: dominum curare potentem
Ne pereant. tu cura dei facies quoq; christi
An dubitas ne te tuus vnquam deserat auctor?
Ne trepidate homines. vitæ dator est dator escæ.
Quærire luciferum coelesti dogmate pastum.
Qui spem multiplicans alit inuiolabilis æui
Corporis immemores. memor est: q̄ cōdidit illud:
Suppeditare cibos: atq; indiga membra fouere.

Hec in comitatu auaricie erant. Fraus iſiciatrix.i.negatrix ⁊ aduerſa. Fidei placide .i.que cōſiliat hoīes inter ſe vt placide viuant. Vertere ſolū.i.fugerūt.quanq̄ vertere ſolū propriū eſt fugere ob debita. Juuenalis.qui vertere ſolū baias ⁊ ad oſtia currūt. Pax. que ſecuta eſt poſt victoriā. Diſcinditur.i.diſſipatur. Exfibulat ilia.pro refibulat ⁊ reſoluit q̄ſi loricā. Veſtis defluit.qđ in pace fit.nā in pugna veſtes precincte ſunt. Vergili⁹

His dictis curæ emotæ.metus.⁊ labor.⁊ vis.
Et ſcelus.⁊ placidæ fidei fraus inficiatrix
Depulſæ vertere ſolum.pax inde fugatis
Hoſtibus alma abigit bellū.diſcindit omnis
Terror:⁊ auulſis exfibulat ilia zonis.
Veſtis ad vſq₃ pedes deſcēdens defluit imos.
Temperat ⁊ rapidū priuata modeſtia greſſuꝫ.
Cornicinū curua æra ſilent. placabilis implet
Vaginam gladius.ſedato ⁊ puluere campi
Suda redit facies.liquidæ ſine nube diei
Purpuream videas coeli clareſcere lucem.
Agmina caſta ſuper vultū ſenſere tonantis.
Arridere.hilares pulſo certamine turmæ.
Et Chriſtum gaudere ſuis victoribus arcem
Aetheris.ac portum famulis aperire ꝓfundū.
Dat ſignum felix concordia.reddere caſtris
Victrices aquilas:atq₃ in tentoria cogi.
Nunquā tāta fuit ſpecies:nec par Deus vlli
Militiæ:cum diſpoſitis bifida agmina lōge
Duceret ordinibus: peditū pſallente caterua.
Aſt alia de parte equitū reſonātibus hymnis.
Non aliter cecinit reſpectans victor hiantem

pri. ene. veſtis pedes defluxit ad imos. Priuata modeſtia.i.priuatam vitā agens.i. nō ductans exercituꝫ. Curua era. cornua erea. nam tuba recta eſt. Ouidius.nō tuba directi non eris cornua flexi. Placabilis. q̄ prius erat iratus. Implet vaginā.i.reponit. Suda facies.i. ſerena. Vergi.iiij. geor. ergo vbi ver nacte ſudū. Liquide diei.i.pure ⁊ defecate. Vultū tonantis.i.deum adeſſe. Turme arridere.ꝓ arridebāt inuicē. Et gaudere.ꝓ gaudebūt Aperire arcē et portū profunduꝫ. q̄a portus quo ꝓfundior eo ſecurior eſt.ponit autē portum pro regno coeleſti quo omnes tendimus. Dat ſignū.i.iubet canere receptui. Victrices aquilas.more romanoꝝ loquitur quoꝝ vexilla aquilas habebant. Cogi.i.plicata reponi. Tanta ſpecies.i.victorie pulchritudo. Nec par decus.i. equalis honore. Duceret.ſ.cōcordia. Bifida agmina.i.in duas partes diuiſa.ſ.peditū et equitū. Non aliter cecinit.Cōparatio eſt.ꝙ poſt victoriā partā de auaricia ſic cecinit dei laudes victor exercitus:quemadmodū iſrael cum vidit inſequentes egyptios in mari ſubmerſos.Exo.cap.xv.Tunc cecinit moſes ⁊ filij iſrael carmen hoc ⁊c. Hiantem rabiē

ponti.i.pontum in duas partes fissum. Littora vlteriora. quę erant ex aduerso littoribus ęgyptiorum. Mons aquę pendentis. Vergilius pri.ę. Insequitur cumulo prꝗruptus aquę mons. Per extima calcis.i.extra pedes hebręorum.nam extimus.a.um.ab extra deducitur in forma superlatiui. Nilicolas.i.ęgyptios. qui fere omnes habitāt iuxta nilum. Arenas vndas.cum apertum erat mare. Turba dei.israel. Plectro.quo tympana pulsantur.

Opus omnipotentis. hoc est ripas. Liquidas.i.puras ꝛ purgatas: ꝛ posuit ripas pro littoribus. Subsistente procella.i. pendenti procelloso mari facto hinc inde pariete. Crescere.i. in longum qua ituri erant aperiri. Globos.i. maris vndas globosas. Resultāt.i.resonant. Ventum erat.i.exercitus post victoriaꝫ venerat. Ad fauces.ad angustias.

Portę castrensis. portam pretoriam dicit. erat et decumana ꝛ principalis. Bifori cardine.quia valuę duę sunt ostiorum plerunꝗ.

Inopina tempestas.idest subita ꝛ nō pҿuisa. Astu.

Israel rabiem ponti post terga minacis.
Cum iam progrediens calcaret littora sicco
Vlteriora pede: stridens ꝗ per extima calcis
Mōs rueret pendētis aquæ: nigrosꝗ relapso
Gurgite nilicolas fundo deprenderet imo:
Ac refluente sinu iā redderet vnda natatum
Piscibus: ꝛ nudas præceps operiret arenas.
Pulsauit resono modulātia timpana plectro
Turba dei: celebrās mirū ac memorabile sæclis
Omnipotentis opus: liquidas inter freta ripas
Fluctibus incisis: ꝛ subsistente procella
Crescere: suspensos ꝗ globos potuisse teneri.
Sic expugnata viciorum gente: resultant
Mystica dulcimodis virtutū carmina psalmis.
Vētū erat ad fauces portæ castrēsis: vbi arctū
Liminis introitū bifori dāt cardine claustra:
Nascitur hic inopina mali lacrymabilis astu
Tempestas placidæ turbatrix inuida pacis:
Quæ tantū subita vexauit clade triumphum.

Concordiæ ꝛ Discordiæ pugna.

Inter confertos cuneos Cōcordia forte
Dum stipata pedē iā tutis moenibus infert:

i.astutu et dolo discordię. Inuida turbatrix.ea erat discordia quę inuidit paci quę secuta est victoriam superiorem.

Inter confertos. Inducit pugnā concordię cū discordia. Confertos cuneos.idest cōdensatos ordines militum. Concordia stipata.idest ab omni parte armatis circumdata. Moenibus.aut castrorum aut alicuius vrbis in qua triumphaturi erant.

Excipit occultum mucronem.i.vulnus accipit ab ictu. Vitij latitantis.idest discordie Texta squallentia.idest thoraces siue lorice in modum squamnarum contextae. Nam vt inquit Gellius libro secundo squallere dictum est a squamnarum crebritate asperitateq; que in serpentium pisciumq; corijs visuntur. Catenato sub tegmine.idest contexto cum flamine vt sic dixerim. Et respuerent.idest repellerent. Acumen vulneris.idest ensis siue teli. Hamnis rigidis.ex quibus lorica contexta erat. Sutis.idest contextis.

Excipit occultum vitij latitantis ab ictu
Mucronē leuo in latere: squallentia quāuis
Texta catenato ferri sub tegmine corpus
Ambirent: sutis & acumen vulneris hamis
Respuerent: rigidis nec fila tenacia nodis
Impactū sinerent penetrare in viscera telum.
Rara tamē chalybē tenui trāsmittere puncto
Cōmissura dedit: qua sese extrema politæ
Squama ligat tunicæ: sin⁹ & sibi cōserit oras.
Intulit hoc vulnus pugnatrix subdola victæ
Partis: & incautis victoribus insidiata est.
Nam pulsa culparū acie Discordia nostros
Intrarat cuneos: sociam mentita figuram.
Scissa ꝓcul palla: structū & serpēte flagellum
Multiplici media cāporum in strage iacebat
Ipsa redimitos olea frondente capillos
Ostentans festis respondit læta choreis:
Sed sicam sub veste tegit. te maxima virtus:
Te solam tanto in numero Concordia tristi
Fraude petens: Sed nō vitalia rumpere sacri

Vergilius.v.ene. Leuibus huic hamis cōsertam auroq; trilicem loricam. Fila tenacia. quibus hami lorice connectebāt per nodos. Telum impactum.i. viribus adactū & impulsum. Cōmissura rara. id ē qua parte lorice membra committuntur .i. coniunguntur. Transmittere chalybem .i. diloricare iuncturam illā. Sed puncto tenui.i.leui pūctura. Qua sese. exponit qua parte lorica admisit vulnus. Extrema squama.i. loriceora. Ligat sese tunice. armatura quoq; est tunicā. Iuuenalis tunicati fuscina gracchi. Sinus conserit oras.idest medium illud iungit extremitates. Pugnatrix subdola.scilicet discordia. Incautis.nihil tale cauentibus. Acie culparum.idest vitiorum. Sociam figuram.idest nobis amicam. Palla et flagellum. Vergilius sexto eneidos. discordia demens vipereum crinem vittis innexa cruentis et illud scissa discordia palla. Structum serpente multiplici. idest textum ex implicatis serpentibus. Ipsa letā.simulans se letam. Olea frondente.que in tutela pacis est atq; pacem petituri illam preferebant. Sicam. gladium. Petens te fraude tristi.ab effectu que tristiciam victoribus attulit.

Extima.exterior non interior. Summo tenus tactu.i.leuiter perstringens.Vergilius. summo tenus attigit ore. Latet hic.scilicet in castris pacificis. Vibrat ferrum.torquet iaculaturq;. Sedasse.i.pacasse et ad tranquillitatem reduxisse. Omne sanctum receptum.i.omnes virtutes a periculis liberatas et restitutas. Conuertere oculos.scilicet ad verba concordie. Index vulneris.appositiue.idest qui cruor signum erat vulneris.

Ferrata de veste idest lorica ferrea Hostem.s.discordiam. Pallor cõscius.i.ex conscientia sceleris pacti prouenïens. Dat signa reatus.pro culpe vt Iuniores accipiunt: cuz reatus sit ei⁹ qui postulatur coram iudice siue iuste siue iniuste. Manus deprensa.s.in crimine Pallor albus.idest ad albedinẽ vergens.hoc est ipa pallida tremit. Strictis mucronibus.i.euaginatis ensib⁹.Vergilius.stat ferri acies mucrone chorusco stricta pata neci. Et genus ⁊ nomẽ.quinq; sunt q̃ a discordia queruntur.genus.nomen.patria.religio.q̃s illaz misit.

Corporis est licitũ.summo ten⁹ extima tactu
Læsa cutis tenuem signauit sanguine riuum.
Exclamat virtus subito turbata:Quid hoc est:
Quæ manus hic inimica latet: q̃ pectora nr̃a
Vulnerat:⁊ ferrũ tanta inter gaudia vibrat:
Quid iuuat indomitos bello sedasse furores:
Et sanctum vitijs pereũtibus omne receptũ:
Si virt⁹ sub pace cadit:trepida agmina moe=
Cõuertere ocl'os.stillabat vulneris idex (stos
Ferrata de veste cruor.mox ⁊ pauor hostem
Cominus astantem prodit.nã pallor in ore
Conscius audacis facti dat signa reatus:
Et deprẽsa tremit lãguẽs man⁹: ⁊ color albẽs.
Circũstat propere strictis mucronibus omnis
Virtutũ legio:exquirens feruente tumultu
Et genus.⁊ nomen.patriã.sectãq; deumq;
Quem colat.⁊ iussu cuiatis venerit.illa
Exangui s turbante metu Discordia dicor.
Cognomẽto Hæresis.de⁹ ẽ mihi discolor inq̃t.
Nũc mior aut maior.mõ duplex ⁊ mõ simplex.
Cum placet aereus ⁊ de phantasmate visus:
Aut innata aĩa est.quoties volo ludere numẽ.
Præceptor belial mihi ẽ.dom⁹ ẽ plaga mũdi.

Ad que oĩa respondet. Cuiatis iussu.pro cuius deriuatiuũ pro primitiuo. Discordia dicor.ecce nomen. Heresis.ecce genus.nam cognomentũ cõmune est multorum. Deus discolor.i.varius. Nunc minor aut maior.vt arrian⁹ qui dixit filiũ minorẽ patre. Modo duplex.vt quidam grecorũ qui tertiã personã in diuinis excluserunt. Modo simplex. vt Manicheus qui vnã tantũ personã posuit sortitã per officia diuersa nomina. Aere⁹ ⁊ de phantasmate.hoc manicheus de christo dixit sumpsisse corpus phantasticũ. Aĩa innata.i.aĩa mundi vt Plato. Numẽ.i.verus deus.sed cum ludit non eũ re vera fatetur.

Fides quam a principio induximus cũ idolatria pugnantem. Regina virtutũ. quia est illarum fundamentũ. Pilo. telo romanorum proprio. cuius ferri acumine illius transfixit linguam. Carpitur. i. partes laceratur. Frustatim. i. per frusta. Cloacis immundis. quę sunt emunctoria per quę sordes vrbis expellũtur: partim ex latrinis partim aliarũ sordiũ colluuione. Columela. immũdis quęcunque vomit latrina cloacis. Monstris marinis. i. mari piscibus ad deuorãdam. sed appellat monstra: quia diuersarum formarũ cotidie in mari reperiuntur aquatilia. Foedis animalibus. carniuoris et feris. Heresis. nimis inconstanter: cũ prius primam breuiarit: hic eandẽ produxit. In cõmune. i. ad publicã omnium vtilitẽ. Trãquillę plebis. ordo est. cõtigit sensus pacificos plębis trãquillę frui hac statione. i. vigilia siue loco in castris vbi milites stant expediti. Foueri vallo. id est recreari intra castra vallo fossa propugnaculisque munita. Tribunal. idest suggestũ vnde cõcordia ad populum concionatura erat. Quẽ. s. locũ. Tumulus excitat in speculã. i. erigit in cacumen siue mõtis verticẽ: vnde speculari in oẽs partes quispiã posset. Vnde. i. ex quo specula. Visus liber. i. expeditus. Cõscendũt hũc apicẽ. i. hũc mõtis verticẽ. Iurate. cõiurate. Par sanctũ. quia ãbe inter se pares erãt sanctũ quoque et charũ sibi dixit: quia de duobus inter se certãtibus proprie dr. Hora. p. ser. rupili et psi par pugnat. Supeminet tribũnal. i. eminet sup tribunal

Non tulit vlterius capti blasphemia monstri
Virtutum Regina Fides. sed verba loquẽtis
Impedit: et vocis claudit spiramina pilo
Pollutam rigida transfigens cuspide linguã.
Carpitur innumeris feralis bestia dextris:
Fructatim sibi quisque rapit: quod spargat i auras:
Quod canibus donet: coruisque edacibus vltro
Offerat: immũdis coeno exhalante cloacis
Quod tradat: mõstris quod mãdet habere marinis.
Discissum foedis animalibus omne cadauer
Diuidit. hęresis ruptis perit horrida mẽbris.
Compositis igitur rerum morũque secundis
In cõmune bonis: tranquille plebis ad vnum
Contigit hac statione frui: valloque foueri
Pacificos sensus: et in ocia soluere curas.
Extruitur media castrorum sede tribunal
Edictiore loco: tumulus quẽ vertice acuto
Excitat in speculam: subiecta vnde omnia late
Liber inoffenso circumspicit aere visus.
Hũc sincera Fides simul et Cõcordia sacro
Foedere iuratę Christi sub amore sorores
Conscendũt apicem: mox et sublime tribunal:
Par sanctũ. charumque sibi supereminet ęquo
Iure potestatis. consistunt aggere summo

Conspicue.i.ab omnibus conspiciende. Frequentes.i.crebros et condensatos. Nulla latet.sensus est.vsqꝫ adeo omnes alacri animo cōcurrebant ad cōtionem: ꝙ nulla erat animi pars que non gestiret in leticiam. Iners.i.otiosa. Que intersepta.i.circumclusa. Vllo sinu corporis.i.que animi pars aliquando solet recipere se ad intima cogitandi aliquid aut contēplandi gratia. Tegat sese.i.in tanta celebritate recolligat sese. Per cōceptacula.i. per iteriores recessus.

Conspicue:populosqꝫ iubēt astare frequētes.
Concurrunt alacres castris ex omnibꝰ omnes.
Nulla latet pars mētis iners:q̄ corporis vllo
Intercepta sinu per conceptacula sese
Degeneri langore tegat.tentoria apertis
Cūcta patent velis.reserātur carbasa:nequis
Marceat obscuro stertēs habitator operto.
Auribus intentis expectat cōcio:quid nam
Victores post bella vocet:Cōcordia princeps
Quā velit atqꝫ Fides virtutibꝰ addere legē.
Erumpit primam in vocem Concordia tali
Alloquio cumulata quidem iā gloria vobis
O patris.o domini fidissima pignora Christi
Contigit.extincta est multo certamine seua
Barbaries:sanctae quae circūsepserat vrbis
Indigenas ferroqꝫ viros flāmaqꝫ premebat.
Publica sed requies priuatis rure foroqꝫ
Constat amicicijs.scissura domestica turbat
Rem popl'i:titubatqꝫ foris: qđ dissidet intus.
Ergo cauete viri:ne sit sentencia discors
Sensibus in vestris:ne secta exotica tectis
Nascatur conflata odijs:quia scissa volūtas
Confundit varijs arcana biformia fibris.

Langore degeneri.i.inertia. Velis.s.tentoriorū tabernaculorumqꝫ. Carbasa.i.vela ex carbaso qđ ē genus lini.⁊ dicit idē Ne quis marceat.in tāta solēnitate dormiat in loco abdito. Cōtio.i. q̄ venerūt ad contionē quasi concilium. Virtutibus.s.alijs atqꝫ illarū studiosis. Prima.i. prior q̄a de duobus loquitur. Gloria cumulata.i.cumulate parta. Pignora fidissima.idest filij. Barbaries.s.vitiorum barbarꝰ exercitus. Sancte vrbis . in qua boni habitant. Indigenas.s.i.incolas ibidem genitos. Publica requies sensus est ꝙ concordia publica constat ex amicitijs priuatis. Publica requies.i.ciuitatis tranquillitas. Rure ⁊ foro.i.intra vrbem:et extra vrbē. Scissura.i.discordia. Qđ dissidet intꝰ.i.in domibus p̄uatis discordat. Titubat foris.i.fluctuat in rep. Sensibꝰ in vr̄is.i.intra vos. Exotica.i.extranea ⁊ peregrina opinio. Cōflata odijs tectis.i.occultis inimicitijs. Nascat.⁊ qđ est cōsequēs inualescat. Volūtas scissa.i.nō vniformis sed discors. Arcana biformia.i.ambigua ⁊ incerta. Fibris varijs.i.intimis precordijs.

variātibus. Coniūgat amor.i.christi charitas cōciliet & cōsentire faciat. Qd viuimus .i.tota vita nra. Uno studio.quia idē velle & idē nolle ea est vera charitas. Atq3 homini. Similitudo est q quēadmodum christus mediator dei & hominū:cōciliauit nos patri ita spiritus debet cōciliare partes intra nos metipsos dissidentes. Mortale.i.genus humanū.vel potius naturā humanā quia subdit. Ne carnea distent spiritui.i.humanitas a diuinitate. Utrūq3.s.hūanitas vni modis cōpagib9.i.iūcturis vtraq3: vnum faciētibus. Pax est preciu3.i.merces siue premium. Belli exacti.i.finiti. Et pericli subeuitati. Sydera pace.q2 in coelo nulla est pturbatio s3 summa quies atq3 cōstantia. Terrea.i.hoies i terra habitantes. Consistunt pace.quēadmodum dissipant discordia. Sine pace.i. sine animi tranquillitate & odij vacuitate. Nō pbat. subaudi de9 Ex Mach.cap.v. Pectoris impacati.i.nō habētis pacē cu3 proximo. Antro.i.recessu cordis penetrali.

Qd sapimus:cōiungat amor.qd viuim9:vno
Cōspiret studio.nil dissociabile firmum est.
Ubiq3 homini atq3 deo mediū īteruenit iesus:
Qui sociat mortale patri:ne carnea distent
Spiritui æterno: sitq3 vt deus vnus vtrunq3.
Sic quicquid gerim9 mētisq3 & corporis actu:
Spiritus vnimodis texat compagib9 vnus.
Pax plenū virtutis op9. Pax summa labor3.
Pax belli exacti preciū est:preciūq3 pericli.
Sydera pace vigent.cōsistunt terrea pace.
Nil placitū sine pace deo.nō munus ad aram
Cum cupias offerre:probat:si turbida fratre3
Men s impacati sub pectoris oderit antro.
Nec si flāmiuomis christi p nomine martyr
Ignibus insilias seruans inamabile votum
Bile sub obliqua:preciosam prosit Jesu
Impēdisse animā:meriti quia clausula pax est.
Nō inflata tumet.nō inuidet æmula fratri.
Omnia perpetitur patiēs:atq3 omnia credit.
Nunq3 læsa dolet.cūcta offensacula donat.
Occasum lucis venia præcurrere gestit
Anxia:ne stabilē linquat sol conscius iram.

& accipit pacē p charitate.vñ subdit ex Epla ad corin.pri.ca.xiij. Ignib9 flāmiuomis.qd apls ait.si tradidero corp9 meū ita vt ardeā charitatē aūt nō habuero nihil mihi pdest. Seruās inamabile votū.i.nō habēs charitatē. Bile sub obliq.i.irat9 pximo. Prosit. iūge cū superiori.nec.nec,psit. Jesu.xpo vitā dedisse. Clausula.i.in qua includitur omnis christiana virtus:quæ sola meritoria est. Pax.pro charitate vt supra. Nō inflata. omnia hec ex apostolo vbi supra. Offensacula donat.i.remittit offensas. Anxia.i.sollicita. Precurrere occasum.i.antea q sol occidat.Ex apostolo Ephesi.iiij. Sol non occidat super iracundiam vestram. Sol conscius.idest tu sole teste nō relinquas iram.

Litare deo.i.adeo aliquid sacrificio impetrare.nam illud est litare. Liquido odore.alludit ad iudeorum holocausta ex quibus incensis ascendebat fumus ad dominũ quasi illum oblectaturus.Liquidum vero appellat odorem ex flammis resolutũ. Persius. Tot tibi cum inflammas iunicũ omenta liquescant. Ad donaria.loca in templo quo dona feruntur.Vergi.iij.geor.Imparibus ductos alta ad donaria currus. Columbis niueis. Ex euãgelio mat.c.x. Estote prudẽtes sicut serpẽtes.

Colubrũ plumatum.i. prudentiaꝫ serpẽtis. Tenera veste pennarũ.i.sub mollibꝰ plumis colũbarum.

Ingenio rimante internoscere.i.inquirente ad dignoscere. Mixtũ.idest quod se vult immiscere vt decipiat. Lupus ex eo quod scribitur Matthei.vij. attẽdite a falsis prophetis ꝛc. Ritꝰ agninos.cum rictus proprie sint ferarum et carniuororum animalium. Fotinus et arrius.isignes heretici. Discrimina nostra.quando paulo ante vulnerata sum. Dedit gemituꝫ.recordata vulneris a concordia accepti.

Quisꝙ litare Deo mactatis vult holocaustis:
Offerat in primis pacẽ.nulla hostia Christo
Dulcior.hoc solo sancta ad donaria vultum
Munere cõuertens liquido oblectatur odore.
Sed tamen et niueis tradit deus ipse columbis
Pennatum tenera plumarũ veste colubrum
Rimante ingenio docte internoscere;mixtum
Innocuis auibus.latet et lupus ore cruento
Lacteolam mentitus ouem sub vellere molli.
Cruda per agninos exercens funera rictus.
Hac sese occultantꝙ Fotinus ꝛ Arrius arte
Immanes feritate Lupi.discrimina prodũt
Nostra recẽsꝙ cruor q̃uis de corpore summo:
Quid possit furtiua manꝰ.gemitũ dedit om̃is
Virtutum populus casu concussus acerbo.
Tunc generosa Fides hæc subdidit.imo secũdis
In rebus cesset gemitus.Concordia læsa est:
Sed defensa Fide.quin ꝛ Cõcordia sospes
Germanam comitata fidẽ sua vulnera ridet.
Hæc m̃a sola salꝰ.nihil hac mihi triste recepta.
Unum opus egregium restat post bella labori
O proceres.regni qđ tandem pacifer hæres
Belligeri armatæ successor inermis et aulæ

Hęc subdidit.idest coepit loqui. In rebus secundis.idest pacificis. Defensa fide.quia illam tutata sum. Sua vulnera ridet.idest nihili facit me comite. Sola salus.quia hac sospite ego ero sospes. Hac recepta.idest a periculo liberata vt supra. Unum opus.scilicet cõstructio et dedicatio templi siue coelestis ierusalem:quę non ex lapidibus manu quadratis sed ex beatorum animis construenda est.

Quod scilicet opus hoc est templum.per quod significabatur templum hoc spirituale

Salomon pacifer. hoc enim solomon interpretatur. i. pacificus. Heres regis belligeri .i. dauid viri in bellis exercitatissimi vt in primo et .ij. regū legitur. Et successor inermis. idem dicit alijs verbis. Genitoris anheli. i. dauid in bellis defatigati. De sanguine calido. atq; ideo noluit deus vt ab eo templum edificaretur. vnde in primo paralipo. cap. xxviij. nō edificabis mihi domū eo q; sis bellator et sanguinē multū effuderis. Fūdatur fundari debet.

Instituit salomon: quoniā genitoris anheli
Fumarat calido regū de sanguine dextra.
Sanguine nam terso templū fundatur: et ara
Ponitur auratis christi domus ardua tectis.
Tunc hic ierusalem templo lustrata quieto
Suscepit iam diua deum. circūuaga postquā
Sedit marmoreis fundata altaribus arca.
Surgat et i nostris templū venerabile castris:
Omnipotens cuius sanctorū sancta reuisat.
Nam quid terrigenas ferro pepulisse phalāges
Culparum prodest: hominis si filius arce
Aetheris illapsus purgati corporis vrbem
Intret in ornatam. templi splendentis egenus.
Hactenus alternis sudatū est cominus armis.
Munia nunc agitet tacitae toga cādida pacis:
Atq; sacris sedē properet discincta iuuentus.
Haec vbi dicta dedit. gradibus regina superbis
Desiluit. tantiq; operis Cōcordia consors
Metatura nouum iacto fundamine templū.
Aurea planiciem spacijs percurrit arundo

Domus christi. i. familia christianorum. Jerusalē diua. i. caelestis quae terrenā designat. Templo quieto idest pacifico: quia ierusalē visio pacis interpretatur. Suscepit deum vt in ea hoc est animis fideliuz habitaret. Arca circūuaga. habitans ex philistinorū tabernaculis in domo obededō. quo ad templū est illi edificatum a salomone. ex libro. iij. Regū. cap. vi. vij. Sancta sanctorum sicut arca in templi sacrario fuit posita. Phalanges terrigēas culparum. i. vitiorum exercitum qui ex terra habet originem nihilq; sapit coeleste. Illapsus. idest descendens de coelo. Purgati corporis. quia non satis est animā a vitijs purgatam esse nisi etiam ornetur quasi sponsa sponso. Egenus templi. non quod eget deus tali templo iuxta illud Psal. xv. Bonorum meorum non eges. Sudatum est. elaborauimus in profligandis vitijs. Alternis. idest diuersarum partium. Toga. vestis cuius erat vsus tempore pacis. Munia et officia. Juuentus discincta. sicut econtrario in bello milites dicuntur praecincti et esse in praecinctu. Regina. scilicet fides. Metatura. graphice descriptura more eorum qui edificaturi sunt. Templum nouum. Juxta illud Apocalipsis. xxi. Jerusalem nouam descendentem de coelo. Arundo. haec metiendi templi ratio ex apocalipsi tota sumpta est.

Quadrent.i.in formam quadrati consentiat. Angulus impar.i.acutus aut obtusus hoc ē maior aut minor recto. Cōmissuris distātibus.i.in distantia commissurarum vbi duo latera in angulos coeūt. Mutilet normam.i.defraudet non consentiendo cum illa. est autem norma hispane el cartabon. Argutam autem vocat.i.ingeniosam quia deprehendit errata. Symmetra dissona.i.commensurationes discordantes. Aurore.clara est descriptio terrarū a quattuor mundi lateribus portarum. Saxū structile.idest quale aliorū ędificiorum. Sed gēma caua. vt ex foratura in ędificio possit colligari.

Vestibulū penetrabile.i.per quod introitus est ad tēpli penetralia.

Nomina bissena.i.duodecī apostolorum. Spirit⁹ his titulis. quid sibi velint nomia duodecim apostolorum ostendit dicens qd spiritus idest sensus spiritualis. Ambit.i.inquirit. Arcana.i.secreta quędam mystica. His titulis.scilicet duodecim nominum.

Dimēsis: quadrēt vt quattuor vndiq3 frontes.
Ne commissuris distātib⁹ āgulus impar
Argutā mutilet per dissona symmetra normā.
Aurorę de parte tribus plaga lucida portis
Illustrata patet. triplex aperitur ad austrum
Portarum numerus. tres occidualib⁹ offert
Janua trina fores. totiens aquilonis ad axem
Pāditur alta domus. nullū illic structile saxū:
Sed caua per solidū multo q3 forata dolatu
Gemma relucēti limē complectitur arcu.
Vestibulū q3 lapis penetrabile concipit vn⁹.
Portarum summis inscripta in postibus auro
Nomina apostolici fulgent bissena senatus.
Spirit⁹ his titulis arcana recondita mentis
Ambit: & electos vocat in pręcordia sēsus.
Quaq3 hois natura viget: quā3 corpore toto
Quadrua vis animat: trinis ingressib⁹ aram
Cordis adit. castis q3 colit sacraria votis.
Seu pueros sol pm⁹ agat: seu feruor ephebos
Incēdat nimi⁹: seu consumabilis ęui

Vocat in pręcordia.idest ad intimam cogitationem reducit. Sensus electos.idest exquisitos. Quaq3 hominis. Ordo est: spiritus adit aram cordis. qa sacrificium deo spiritus contribulatus et cor contritum. Trinis ingressibus. subaudi ab vnoquoq3 quattuor laterum vt ter quattuor reddant numerum apostolorum. Qua viget natura hominis. quia a corde est fons & origo totius vigoris. Quadrina vis. quę per quattuor templi latera designantur: sunt quattuor hominis ętates que quattuor quoq3 partibus diei aut anni coequantur. Prima pueritię a media nocte ad ortum solis. Secunda adolescentię ab ortu solis ad meridiem. Tertia ętatis perfectę. a meridie ad occasum. Quarta senectutis. ab occasu ad mediam noctem. Agat.idest regat. Ephebos.idest adolescentes. Aeui consumabili.idest ętatis consumate et perfecte.

Aetas boreę.i.senecta que respondet illi parti diei in qua sol ab occasu tendit ad septē-trionem.sed posuit anapestum pro spondeo in sexto loco. Ad pia sacra.quia ętas religi-oni vacare debet. Trinum.s.portarum. Ad quadrina compita.i.quattuor lateruʒ cō-cursus. Totidem gemmarum.de quibus in Apocalypsi cap.xxi. Animas colorum vi-uentes.i.colores viuos per quos aie designantur. Profundo liquido.i.fundamentis ⁊ medio diaphano ⁊ pellucenti. Interlitus auro.habet enim chrysolitus maculas aureas. vnde et nomen. Hinc inde itaqꝫ ipse erat medius. Distantes honores.i.pulchritudines.i.ex varietate colorum. Vergilius primo ęneidos. lętos oculis afflarat honores. Calcedon hebes.idest subobscurꝰ. Perfunditur.i.eiꝰ color excitatur. Lapis.scilicet cyaneus.hic est queʒ seculo nostro turchinum dicimus propter stagna cyanea que sunt in ponto siue in sicilia vnde dictꝰ lapis vt vult poeta. ostro àquoso.id purpura marina. Pingunt varietate.colorum.vt Vergilius.pingit vacinia caltha. Prata smaragdina. idest smaragdi colorem prata habētia tempore verno. Lux herbida.idest coloris herbacei lapis. Fluctus vagos.i. colores fluctuū marinoꝝ.qui virides sunt.Martialis.duasqꝫ similes fluctibus pares gemmas. de smaragdis loquitur. Chrysoprase.gemma viridis maculas habens aureas vnde nomen habet. Sydus.idest syderis splendorem.Columela sic dixit.terrestria sydera flores. Machina funalis. throclea ⁊ epagon dicitur a gręcis.
Vinclis grauibus.idest crassis et robustis funibus.

Perficiat lux plena viros:siue algida boreę
Aetas decrepitā vocet ad pia sacra senectā.
Occurrit trinum quadrina ad cōpita nomē:
Quod bene discipulis disponit rex duodenis.
Quin etiam totidē gemmarum insignia textis
Parietibꝰ distincta micāt:animasqꝫ colorū
Viuētes liquido lux euomit alta profundo.
Ingēs chrysolitus natiuo interlitus auro
Hinc sibi sapphyrū sociauerat inde beryllum:
Distātes que nitor mediꝰ variabat honores.
Hinc chalcedō hebes perfūditur ex hiacynthi
Lumine vicino.nam forte cyanea propter
Stagna lapis cohibēs ostro fulgebat aquoso.
Sardonychē pigūt amethystina.pigit hiaspis
Sardoniū iuxta appositū.pulcher qꝫ topazō.
Has inter species smaragdina gramine verno
Prata virēt.voluitqꝫ vagos lux herbida fluctꝰ.
Te quoqꝫ cōspicuū structura interserit ardens
Chrisoprase.⁊ sydus saxis stellantibus addit.
Stridebat grauidis funalis machina vinclis
Immēsas rapiēs alta ad fastigia gemmas.
At domus interior septē subnixa columnis

Crystalli algentis. quia crystallus est aqua congelata et lapis qui ex medijs niuibus eruitur. Rupe vitrea. i. niuibus ꝛ glacie congelata. Quarum edita. i. altitudinem columnarum hoc est culmen. Cęsus in conum. i. formatus in cacumen. quod a grę́cis epistylium hieronymus capitellum interpręetatur. Subductum capita. i. habentem capita subducta hoc est a parte inferiori excauata: et sinuosa. In speciem conche. hoc est striatę siue canaliculatę. petasum grę́ci vocãt partes quę ex colũnę epistylio propendẽt. Quē. scilicet. calculum albentem. Fides pararat. i. comparauit. hic est ille calcalus albus q̃ in euangelio dicitur pręciosa margarita: quam qui inuenit homo abijt ꝛ vendidit oĩa quę habuit ꝛ emit eam. per quã christus intelligitur. Hoc solio. i. templo in quo est solium. Tutãdi hominis. i. humanę reipub. cõseruãde Sceptrũ. insigne regiũ. Lignũ viuũ. semp virens Humor alat. per radices. Viret

Crystalli algentis vitrea de rupe recisis
Construitur: quarũ tegit edita calcul⁹ albens
In conũ cæsus capita: ꝛ sinuamina subter
Subductum cõchæ in speciẽ: qđ mille talẽtis
Margaritarum ingens opib⁹ ꝛ viribus arte
Adductis animosa fides mercata pararat.
Hoc residet solio pollens sepientia: ꝛ omne
Consilium regni celsa disponit ab aula:
Tutãdiqꝫ hominis leges sub corde retractat.
In manibus dominæ sceptrũ nõ arte politũ:
Sed lignũ viuũ est. viridi quod stirpe recisum
Quamuis nullus alat terreni cespitis humor:
Fronde tamẽ viret icolumi. tũc sãguine tictis
Intertexta rosis candentia lilia miscet
Nescia marcenti florem submittere collo.
Huius forma fuit sceptri gestamẽ aaron
Floriferum sicco. qđ germina cortice trudens
Explicuit tenerum spe pubescente decorem:
Inqꝫ nouos subito viruit virga arida foetus.
Reddimus æternas indulgentissime doctor

fronde. i. habet frondes virides. Miscet lilia. cum sceptri frondibus. Sanguine incolumi. i. vigente ꝛ non corrupto: vt rosę imitentur sanguinis viui colorem. Collo marcenti. i. languido quod fit cum lilia flaccescunt. Forma huius sceptri. i. virga aaron fuit similis huic sceptro. nã quemadmodũ legitur in libro numerorũ cap. xvij. Virga aaron floruit inter ceteras virgas filiorum israel. quę posita est in tabernaculo testimonij a mose.
Qđ. s. gestamen aaron. i. virga. Trudens. i. emittens. Germinauit inquit virga aarõ. et turgentibus gẽmis eruperant flores qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sũt.
Explicuit tenerũ decorẽ. idest sparsit flores teneros nimia pulchritudine. Spe pubescente. i. flore in quo est fructus spes germinante. In nouos foetus. s. amygdalinos.
Reddimus conclusio est operis conueniens principio. Indulgentissime. i. qui nos

mol͛liter et dedicate tractas. Reddimus grates.pro agimus atq; repetimus. Meritos honores.i.debitos. Nam cor.q.d.corde non possumus quia indigni igitur ore. Tu nos. sensus est.tu fecisti vt cognoscere possemus hanc compugnantiam anime secum: id quod intra nos metipsos sentimus. Ordo est.tu voluisti nos agnoscere. Pericula latebrosa.i. vnde imminet nobis periculum latens Operti corporei.i.quod occultum intra nos latet de quo psal. ab occultis meis munda me. Anime luctantis.i.secum compugnantis. Ancipites sensus. de quibus apostolus. Ro.vij. video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Crescere indole.i. vincere rationem.

Ad iuga deteriora.i. vinci et trahi sub iugum peccati.

Animam incaluisse deo cum superauit vitia. Tepefactum.ex ardore illo diuino remissum Cessisse.i. fuisse victum. Stomacho tetro.i.turpi sensu. hoc est male sentiendo. Ossibus.i.intra nos ipsis medullis. Non simplex: q2 ex altera parte rõnalis ex altera irrõnalis pugnat. Viscera.i.pars irrationalis q̄ corporis cõtagio tendit in malũ. Editus afflatu sereno.i. coelestem habens originẽ.

Grates christe tibi: meritosq; sacramus honores
Ore pio. nam cor vitiorum stercore fordet.
Tu nos corporei latebrosa pericula operti
Luctantis que animæ voluisti agnoscere casus.
Nouimus ancipites nebuloso in pectore sensus
Sudare alternis conflictibus: et variato
Pugnarum euentu nunc indole crescere dextrã:
Nunc inclinatis ceruicibus ad iuga vitæ
Deteriora trahi: sese que addicere noxis
Turpibus: et propriæ iacturam ferre salutis.
O quoties animam vitiorum peste repulsa
Sensimus incaluisse Deo: quoties tepefactum
Coeleste ingenium post gaudia candida tetro
Cessisse e stomacho. feruent bella horrida. feruẽt
Ossibus: atq; inclusa fremit discordibus armis
Non simplex natura hominis. nam viscera limo
Effigiata premunt animum. contra ille sereno
Editus afflatu nigrantis carcere cordis
Aestuat: et sordes arcta inter vincla recusat.
Spiritibus pugnant variis lux atq; tenebræ.
Distantes que animat duplex substantia vires:
Donec præsidio Christus Deus adsit: et omnes
Virtutum gemmas componat sede piata.

Lux et tenebre.i.ratio et appetitus. Duplex substantia. idem dicit. Distantes.i. diuersas atq; contrarias. Deus adsit: quia sine dei gratia ex tali pugna non possumus euadere victores. Sede piata.in regno celorum. Peccatũ regnauerat.s.in homine. Atria templi. vt deus in illo habitet. Spectamine morum.i.moribus spectatis hoc est virtutibus perfectis Sapientia de qua dicitur Prouer.ix.sapientia edificauit sibi domum.

Atq; vbi peccatum regnauerat: aurea templi
Atria constituens: texat spectamine morum
Ornamenta animæ: quibus oblectata decoro
Aeternum solio diues Sapientia regnet.

Oblectata. s. animæ ornamentis: vt cum illa ineat nuptias. Aeternũ regnet nomen pro aduerbio. Verg. vi. cũ sedet æternumq; sedebit.

Finis.

Aurelij Prudentij Clementis. V. C. Apotheosis

Hymnus de Trinitate.

EST tria summa deus. trinum specimen. vigor vnus.
Corde patris genita est sapientia: filius ipsa est.
Sanctus ab æterno subsistit spiritus ore.
Tempore nec senior pater est. nec numine maior.
Nam sapiens retro semper deus edidit ex se
Per quod semper erat gignenda ad sæcula verbum.
Edere sed verbum patris est. at cætera verbi
Adsumptũ gestare hominem. reparare peremptum.
Conciliare patri. dextraq; in sede locare.
Spiritus ista dei complet. deus ipse fideles
In populos charisma suum diffundere promptus
Et patris et Christi virtutem in corpora transfert.

Hymnus in infideles.

EST vera secta: te magister consulo:
Rectam ne seruamus fidem?
An viperina non cauemus dogmata:
Et nescientes labimur?
Arctam salutis vix viam discernere est
Inter reflexas semitas:

Tam multa surgunt perfidorum compita.
Tortis polita erroribus:
Obliqua sese conferunt diuortia
Hunc inde textis orbitis:
Quas siquis errans ac vagus sectabitur
Rectum relinquens tramitem:
Scrobis latentis pronus in foueam ruet:
Quam fodit hostilis manus.
Manus latronum: quæ viantes obsidet
Iter sequentes deuium.
Quid non libido mentis humanæ struat?
Quid non malorum pruriat?
Statum lacessunt omnipollentis dei
Calumniosis litibus.
Fidem minutis dissecant ambagibus:
Ut quisquis lingua est nequior.
Soluũt: ligant que questionum vincula
Per syllogismos plectiles.
Uæ captiosis sycophantarum strophis.
Uæ versipelli astutiæ.
Nodos tenaces recta rumpit regula
Infesta dissertantibus.
Idcirco mundi stulta delegit deus:
Ut concidant sophistica.
Deque imbecillis subiugauit fortia:
Simplex vt esset ⁊ credere.
Lapis ecce nostro fixus offensaculo est:
Impingat in quem vanitas:
Signum caventi: non caventi scandalum.
Hunc sternit: illum dirigit.
Dum plura tentat cæcus incerto gradu:
Incurrit id: quod obuium est.
Fax sola fidei est præferenda gressibus:
Ut recta sint vestigia.

Quos in tenebris hostis errantes tamen
Pulsat: trahitq;: & proterit:
Qui sparsa ad ipsum comeantum transitum
Frumenta sæuus deuorat.
Qui læta Christi culta fur interpolat
Addens auenas æmulas:
Quas de veneni lacte in herbam fertilem
Patitur colonus crescere:
Ne forte culmum fibra inani spiceum
Simul reuulsa internecet.
Expectat ergo dum dolosa & farrea
Feruens coquat maturitas:
Det ventilabro lecta quæque vt horreis:
Urat recrementum focis.
Refert sed ipsa nosse. quæ messem necant:
Zizaniorum semina.

Contra Heresem: quæ patrem passum affirmat.

PLurima sunt: sed pauca loquar: ne dira relatu
Dogmata catholicam maculent
male prodita linguam.
Ille patrem pellens solio detrudit in arctum
Corporis humani gestamen: nec pauet ipsum
Obiectare neci: duro que adfigere ligno.
Passibilis ue deus: cuius species & imago
Nulli visa vnquam: nec enim comprendier illa
Maiestas facilis sensuue oculisue manuue:
Joannis magni celebris sententia præsto est:
Haud vnquam testata deum potuisse videri.
Ille pater quem nulla acies violenta tuendo
Eminus ardentis penetrauit acumine visus:
Qui se formam hominis non induit: & deitatis
Immensum adsumpto nõ temperat ore modoue.

Aut euangelici pietas spernenda libelli
Jam blaspheme tibi est: aut nunquam visa beati
Vis intacta patris non admiscenda caducis.
Sed tamen et patris est specimē: quid cernere fas sit:
Humanis aliquando oculis concurrere promptū:
Quod q̄uis hebes intuitus speculamine glauco
Humentiq; acie potuit nebulosus adire.
Quisque hominum vidisse deuz memoratur: ab ipso
Infusum vidit natum. nam filius hoc est
Quod de patre micans se prestitit inspiciendum
Per species: quas possit homo comprendere visu.
Nam mera maiestas est infinita: nec intrat
Obtutus aliquos: ni se moderamine formet.
Hoc vidit princeps generosi seminis Abram
Jam tunc dignati terras inuiscere Christi
Hospes homo in triplicem numen radiasse figuram.
Hoc conluctantis tractarunt brachia Jacob.
Ipse dator legis diuinæ accedere coram
Jussus amicitiæ conlato qui stetit ore:
Comminus et sacris comunxit verba loquelis:
Carnis in effigie Christum se cernere sensit.
Sed maiora petens animum per vota tetendit
In concessa homini plusquam mortale laborans
Ipsum quantus erat sine corpore visere Christum.
Denique post multi sermonis mutua: postq;
Conspectum presentis heri: et consortia longa:
Quæso ait: vt liceat te nunc deus optime nosse.
Respondit dominus: mea non me cernere iussis
Posteriora dabo: quod apertius absque aliena
Quam sumat facie verbum non posse videri:
Posse tamen cum malit idem nunquam patre viso
Terrenis oculis habitu se ostendere nostro.
Sæpe et in angelicas vel mortales moderatum
Induci species queat. vt sub imagine cerni

Hoc verbum est. quod vibratū patris ore benigno
Sumpsit virgineo fragilem de corpore formam.
Inde figura hominis non dum sub carne Moysi
Obiecta effigiem nostri signauerat oris.
Quod quandoqꝫ deus verbi virtute coactum
Sumpturus corpus faciem referebat eandem.
Sed tamen ⁊ sentum visa est excita cremare
Flamma rubum. deus in spinis volitabat acutis
Vulnificasqꝫ comas. innoxius ignis agebat.
Esset vt exemplo deus inlapsurus in artus
Spiniferos sudibus. quos texunt crimina densis.
Et peccata malis hirsuta doloribus implent
Inculto nam stirpe frutex vitiosus iniquis
Luxuriam iurgis inhonesto effundere succo
Coeperat. ⁊ nodos per acumina crebra ligabat
Cernere erat steriles subito splendescere frondes.
Accensisqꝫ folijs magno impete late
Conlucere deum. nec spinea lædere texta
Lambere sanguineos fructus. et poma cruenta
Stringere mortiferi vitalia germina ligni.
Quandoquidem tristes purgātur sanguine culpæ.
Quem contorta rubus densis cruciatibus edit.
Ergo nihil visum nisi quod sub carne videndum
Lumen. imago dei. verbum deus. ⁊ deus ignis.
Qui sentum nostri peccamen corporis implet.
Nam lucis genitor verbi sator auctor. ⁊ ignis
Creditur extra oculos vt apostolus edocet author.
Qui negat intuitu fontem deitatis adiri.
Credite. nemo deum vidit. mihi credite. nemo.
Visibilis de fonte deus. non ipse dei fons
Visibilis cerni potis est. qui nascitur. at non
Innatus cerni potis est. lactet os patris illud.
Unde deus. qui visibilem se præstitit olim
Tale aliquid formans in sese. quale secuta est

Passio. quæ corpus sibi vendicat. ardua nam vis
Est impassibilis. quoniam natura superni
Ignis ad horrificas nescit descendere poenas.
Nec capit humanis angoribus excruciari
Pura. serena. micans. liquido præ libera motu.
Subdita nec cuiquam dominatrix vt pote rerum.
Cui non principium de tempore. sed super omne
Tempus. et ante diem maiestas cuz patre summo.
Immo animus patris. & ratio. & via consiliorum.
Quæ non facta manu. nec voce creata iubentis
Protulit imperium patrio ructata profundo.
Hanc igitur non flagra secant. non sputa saliuis
Aspergunt. alapis non vexat palma relisis.
Nec perfossa cruci clauorum vulnera figunt.
His affecta caro est hominis. quā foemina prægnās
Enixa est sub lege vteri. sine lege mariti.
Ille famem patitur. fel potat. et haurit acetum.
Ille pauet mortis faciem. tremit ille dolorem
Dicite sacrilegi doctores. quia patre summo
Desertum iacuisse thronum contenditis. illo
Tempore quo fragiles deus est in lapsus in artus.
Ergo pater passus? quid non malus audeat error?
Ipse puellari conceptus sanguine creuit.
Ipse verecundæ distendit virginis aluum.
Et iam falsiloqua est diuini pagina libri.
Que verbum in carnis loquitur fluxisse figuram.
At non qui verbi pater est caro factus habetur.
Fige gradum scriptura tuum. nil mobile. et anceps
Adfirmasse decet. pater est quem cernere nulli
Est licitum. pater est qui nunquam visus in orbe est.
Nec mundana inter radiauit lumina coram:
Verbum conspicuum misit. missum que recepit.
Cum voluit. verbo præstrinxit viscera puræ
Virginis. et verbo struxit puerilia membra.

Ipse quidem in terris virtute ꝛ numine præsens
Semper adest quocunq; loci. nec pars vacat vlla
Maiestate patris. nusquam est genitor deus absens
Per verbum. sed semper adest. atq; inde Philippo
Christus ait. tanto tecum iam tempore versor.
Et patrem te nosse negas. quem perspicis in me
Est inuisibilis donum patris edere natum
Visibilem. per quem valeat pater ipse videri.
Nec solis sanctorum oculis. sed lumine cassis.
Cæcorum cæcos loquor. atra secordia quorum
Corde tenebroso verum perpendere nescit.
Quem si perspicuum mortalibus inficiaris
Fare age. quem videar Babylonis ab arce tyranni
Innocuas inter flammas procul ex spaciantem
Calcantem rapidos inadustis fratribus ignes
Nempe ait. o proceres tres vasta incendia anhelis
Accepere viros fornacibus. additus vnus
Ecce vaporiferos ridens intersecat ignes
Filius ille dei est. fateor quem victus adoro
Irrisas remouere faces. tedasq; tepentes
Subtrahite. friget succensi sulphuris ardor.
Filius haud dubium est. ait hæc miracula rerum.
Quem video deus ipse. dei certissima proles
Imperat. immensis ardoribus. ꝛ domat iras
Insultans famulante rogo. piceos que furores
Comprimit. ꝛ rabiem flammarum algescere cogit
Barbaricos calida aura sinus non tangere iussa
Præterit. ꝛ tenues stridens transcurrit amictus
Ipse per Assyrias metuit vapor ire tiaras
Ne coma. fusa humeris fumo obsordescat amaro.
Hæc ait. ꝛ varios iubet obmutescere cantus
Organa. sambucas. citharas. calamosq;. tubasq;.
Stulta superstitio tacuit. vox festa quieuit.
Quæ male conspicuæ celebrabat imaginis aurum

Carmina sanctorum resonant iam sola virorum
Concentu triplici regem laudantia coeli
Qui mare. qui terras. qui lucida sydera fecit
Ignibus & medijs securos texit alumnos.
Semper in auxilium sermo patris omnipotentis
Descendit seruando homini. mortalia semper
Admiscenda sibi proprio curauit amore.
Ut socianda caro. dominoq; implenda perenni
Degenerem vitam. quæ tunc animalis agebat
Exemplo mutaret heri. similesq; per artus
Cernere consortem terreni adsuesceret oris.
Participemq; suum visu velut obside nosse.
Et consanguineo Paulatim accedere Christo.
Ergo animalis homo. quondam nunc spiritus illum
Transtulit ad superi naturam seminis. ipsum
Infundendo deum mortalia viuificantem.
Nunc noua materies solidata intercute flatu.
Materies. sed nostra tamen de virgine tracta
Exuit antiquæ corrupta exordia vitæ.
Immortale bonum proprio spiramine sumens.
Filius ille hominis. sed filius ille tonantis
Iam solum vultum patris aspicit. & videt ipsum.
Nemo patrem nouit. nisi filius. & cui monstrat
Filius. & nostri mediator. & omnipotentis.
Denique concludam breuis vt compendia summæ.
Non pater in carnem descendit. sed patris arcem
Sumpta caro ascendit. natus per vtrumq; cucurrit.

Contra Unionitas. i. Sabelianos hæreticos.

Cede profanator Christi: iam cede
Sabelli.
Depositorq; patris: nati que insane
negator.

Nonne patrem violas: dum natum scire recusas?
Quandoquidem non est genitor. nisi filius extet.
Nec vocitare patrem potis es: quem germine fraudas.
Sed fortasse velis patriæ pietatis honore
Despoliare deum contentus nomine nudo
Quod deus est. adimasq; decus patris: ⁊ generis vim:
Et quis in idolio recubans inter sacra mille:
Ridiculosq; deos venerans sale. cespite. ture
Non putat esse deum summum ⁊ super omnia solum:
Quamuis Saturnis. Junonibus. ⁊ Citheræis.
Portentisq; alijs fumantes consecret aras?
Attamen in coelum quoties suspexit: in vno
Constituit ius omne deo: cui seruiat ingens
Uirtutum ratio varijs instructa ministris.
Quæ gens tam stolida est animus? tam barbara linguis?
Quæ ve superstitio tam sordida? quæ caniformem
Latrantemq; throno coeli præponat Anubim.
Nemo Cloacinæ. aut Ciphonæ super astra deabus
Dat solium: quamuis solidam persoluat acerram:
Sacrilegisq; molam manibus rimetur ⁊ exta.
Consule barbati deliramenta Platonis:
Consule ⁊ hircosus Cynicus quod somniat: ⁊ quos
Texit Aristoteles torta vertigine neruos:
Hos omnes quamuis anceps labyrinthus ⁊ error
Circumflexus agat: quamuis promittere ⁊ ipsi
Gallinam soleant aut gallum: clinicus vt se
Dignetur præstare deus morientibus æquum:
Cum ventum tamen ad normam rationis ⁊ artis
Turbidulos sensus. ⁊ litigiosa fragosis
Argumenta modis concludunt numen in vnum:
Cuius ad arbitrium sphæra mobilis atq; rotunda
Uoluatur: seruentq; suos vaga sydera cursus.
Non recipit natura hominis: modo quadrupes ille
Non sit: ⁊ erecto spectet coelestia vultu:

Non recipit:neget vt regimen pollere supremum.
Istud ꝛ ipse Numæ tacitus sibi sensit aruspex.
Semifer ꝛ Scottus sentit cane milite peioꝛ.
Sed nos qui dominum libꝛis ꝛ coꝛpoꝛe iam bis
Uidimus:ante fide moꝛ carne ꝛ sanguine coꝛam.
Quinq; voluminibus vatum Cruce teste pꝛobatis:
Rimantes digitos costarum in vulnera cruda
Mersimus.ꝛ manuum visu dubitante lacunas
Scrutati æternum regem cognouimus Jesum.
Abiurare deo titulum nomenq; paternum
Credimus esse nefas:qui regem pꝛotulit ex se
Non regem populi Parthoꝛum aut Romulidarum:
Sed regem summæ ꝛ mediæ rationis ꝛ imæ.
Atq; ideo rerum dominum ꝛ super omnia regem
Carnis habet medium.summum patris.ꝛ stygis imum:
Defluit his gradibus:rursusq; reuoluitur in se.
Est deus.est ꝛ homo.fit moꝛtuus.ꝛ deus idem est.
Omnia percurrit naturæ munia pꝛonæ:
Ut cursum patris in gremium replicata repoꝛtet:
Moꝛtua quæ fuerant:ipsos quoq; subuehat artus.
Hæc foꝛe cum veterum cecinissent oꝛgana vatum:
Nos oculis.manibus.congressu.voce.loquela
Experti heroum tandem intelleximus oꝛsa
Priscoꝛum:ꝛ viso patefacta oꝛacula Christo.
Hæc est nostra salus.hinc viuimus.hinc animamur.
Hoc sequimur.nunquam detracto nomine nati
Appellare patrem.patris ꝛ sine nomine nunquam
Natum nosse deum.nunquam nisi sanctus ꝛ vnus
Spiritus intersit:natumq; patremq; vocare.
Sic tamen hæc constare tria:vt ne separe ductu
Tris faciam.tribus his subsistat sed deus vnus.
Nec pater ipse autem:qui filius.vt quia natum
Scimus ab innato:vere pater ꝛ sata vere
Sit soboles:nec sit genitoꝛ sibi filius ipse.

Siue pater natus fuerit. siue ipse repente:
Perquam ridiculum est ꝛ futile: natus vt ex se
Nascendi noua materies: ac se deus vltro
Ediderit: natumqꝫ sibi se fecerit ipsum.
Nil falsum aut mendax diuina vocabula fingunt.
Qui pater est: gignendo pater. tum filius ex hoc.
Filius authore vt genitus quod sit patre summo
Sum⁹ ꝛ ipse tamē. nec eñ minor aut patre dispar.
Unde in vtroqꝫ operis forma indiscreta: nisi omnē
Uim maiestatis patriæ generosus haberet
Filius: idqꝫ deus genitor quod filius esset.
Pergunt vlterius scrutantes. quid sit id ipsum
Gignere: si fas est humanos tendere sensus
Usqꝫ ad secretum: quod tempora cuncta diesqꝫ
Præuenit antiquos: et principium super ipsum
Eminet: ꝛ quodcūqꝫ potest homo quærere: trāsit.
Cum sit difficilis via noscere principiorum
Semina: cui dabitur mortali exquirere: quid nam
Ultra principium deus egerit: aut quo pacto
Ediderit verbum: quod principio caret omni.
Hoc solum scimus: quod traditur esse deum quod
Non genitus genitor generauerit: vnus ꝛ vnum.
Integer integrum. non coeptum sed tamen ortuꝫ:
Et conperpetuum retro patri: sed patre natum.
Sed nec decisus pater est: Ut pars patris esset
Filius: extendens nec se substantia tractum
Produxit: minuit ve aliquid de numine pleno:
Dum mutata nouum procudit portio natum.
Non conuertibilis: nec demutabilis vnquam
Est deus: aut gignendo aliquid sibi detrahit: atqꝫ
Totus et ex toto deus est de lumine lumen.
Quando autem lumen sine lumine: quando refulgens
Lux fulgore caret: quando est vt prodigus ignis
Ignem deminuat: quando pater et deus ꝛ lux

Non lucis deus ⁊ pater est: qui si pater olim
Non fuit: ⁊ serum genuit post tempora natum:
Fit nouus: inq; nouum ius proficit. absit vt vnquam
Plenus proficiat: qui non eget incremento.
Et deus. ⁊ genitor. lumenq;. ⁊ gloria semper
Ille fuit: nec post sibi contulit: vt pater esset.
Sic fit vt æternum credamus cum patre Christum
Illo authore satum: cui nullus præfuit author.
Hæc tu si dubitas nati mysteria Christi
Perdite: catholica non es de plebe: sed vnus
De grege turifero venerator deucalionum.
Deuotus cippo. ficulni stipitis vnctor.
Quin potius scrutare dei signacula in ipso
Fonte vetustatis. percurre scrinia primi
Scriptoris: quem non Bardus pater. aut auus augur.
Fabula nec veteris famæ. nec garrula nutrix.
Nec sago clangore loquax ⁊ stridula cornix
Rem docuere dei. sed coram proditus ipse:
Ipse deus trepidum mortalem mitis amico
Imbuit alloquio: seq; ac sua summa retexit.
Nimirum meminit scriptor doctissimus illo
Orbis principio non solum nec sine Christo
Informasse patrem facturæ plasma nouellæ.
Fecit ait condens hominem deus: ⁊ dedit olli
Ora dei: quidnam est aliud quam dicere solus
Non erat: atq; deo deus adsistebat agenti:
Cum dominus faceret domini sub imagine plasma:
Christus forma patris. nos Christi forma ⁊ imago
Condimur in faciem domini bonitate paterna
Venturo in nostram faciem post secula Christo.
Possum multa sacris exempla excerpere libris
Ni refugis: quæ te doceant non in patre solo
Vim maiestatis positam: sed cum patre Christum
Esse deum: velut ille ait genealogus idem.

A domino dn̄s flammas pluit in Sodomitas.
Quis dominus? de quo domino? si solus ab arce.
Syderea spectat pater: aut ardescit in iras?
Filius armatam domini patris ignibus iram
Spargebat dominus. sunt vnum fulmen vtraq;.

Aduersus Iudæos.

Aec si iudaicos sic intellecta rigassent
Auditus: stupidas vt possent tāgere fibras:
Audissent dominū virtutum: qui per eūtes
Venerat vt seruaret oues. s; ab aurib⁹ oīs
Fluxerat ornatus: caput & iam coctile Baal
Finxerat: auriculas que suo spoliarat honore.
Dux populi peccantis adest de monte corusci
Luminis: alloquio que dei tabulas que tremendo
Incisas digito cæca ad tentoria defert.
Sed cadit in faciem plebs non visura profundæ
Legis in effigie scriptum per ænigmata Christum
Infelix: quæ luce oculos præstricta pauentes
Texerit: & presso faciem velarit amictu.
At nos reiecto Christum velamine coram
Cernimus: atq; deum vultu speculamur aperto:
Nec sub lege graui depressa fronte iacemus:
Sed legis radium sublimi agnoscimus ore.
Heu frondosa prius ramis felicibus arbor:
Pinguibus heu quondam radix oleagina baccis:
Ecce tibi inserto reuirescit nunc oleastro
Truncus: & externi vestitur cortice libri.
Iam miserere tui. non se siluestris oliui
Surculus exultans alieno stipite iactat:
Sed monet vt generis ꝓprij memor: vnguine amaro
Contristare comas desuescas: stirpe nec imo
Inuides missis in celsa cacumina virgis.
Blasphemas dominum gēs ingratissima Christu;.

Pascha tuum dic dic cuius de sanguine festum
Tam solenne tibi est? quis tandem cæditur agnus?
Anniculus sacer ille tibi redeuntibus annis
Sed sacer in pecude stultum est sic credere sacrum
Sanguine balantis summos contingere postes
Lasciuire choris: simulaginis azimon esse
Cum fermentati turgescant crimine mores.
Non sapis imprudens nostrum te fingere pascha?
Legis & antiq3 præductis pingere sulcis
Omne sacramentum retinet: quod passio vera:
Passio quæ nostram defendit sanguine frontem:
Corporeamq3 domum signato conlinit ore.
Hanc fugit exclusis Aegyptia plaga flagellis.
Hæc regis Pharij regnum ferale resoluit.
Deq3 potestatis mundanæ grandine densa
Eripit Abraham cum stirpe & gente fideli.
Abrahæ genus est: verum cui sanguis in ore
Creditur: inscriptusq3 rubet cui visus in orbe
Haud dubitante fide. deus est deus ex patre verus.
Ille deum vidit: visum mox credidit: at tu
Posteritas carnis carnaliter omnia cernens
Carnis opus sub lege geris: quam spiritus implet
Interior. nec enim lex coelo carnea fluxit:
Quam tu carne colis. sed Christo fixa meamq3
Spem paritura vtero: quam spem nisi numinis almum
Lumen: & aduentum domini quem viderat Abræ
Prima fides: nostrisq3 pater promiserat olim
Perspiciendum oculis & legis voce probandum.
Nec solum legis: nanq3 iam littera Christum
Non habet: aut quæ non scriptorum armaria Christi
Laude referta nouis celebrant miracula libris?
Hebræus pangit stilus. Attica copia pangit.
Pangit: & Ausoniæ facundia tertia linguæ
Pilatus iubet ignorans sicriba tripictis

Digere versiculis. quæ sit suffixa potestas
Fronte crucis. titulus sit triplex triplice lingua.
Agnoscat iudæa legens. et Græcia norit.
Et venerata deum percenseat aurea Roma:
Quicquid in ære canore boãs tuba curua remugit.
Quicquid ab arcano vomit ingens spiritus haustu.
Quicquid casta chelys. quicquid testudo resultat.
Organa disparibus calamis quod cõsona miscent.
Aemula pastorum quod reddunt vocibus antra
Christũ cõcelebrat. Christũ sonat. omnia Christũ.
Muta etiam fidibus sanctis animata loquũtur:
O nomen prædulce mihi. lux. et decus. & spes.
Presidium que meũ. requies o certa laborum.
Blandus in ore sapor. flagrans odor. inrigu9 fons.
Castus amor. pulchra species. syncera voluptas.
Si gens surda negat sibi tot præconia de te
Tam multas rerum voces. clementaqꝫ tantæ
Nuntia letitiæ stolidas intrare per aures:
Audiat insanum bacchantis energia monstri
Quod rabidus clamat capta inter viscera dæmon:
Et credat miseranda suis. torquetur Apollo
Nomine percussus Christi: nec fulmina verbi
Ferre potest agitant miserum tot verbera linguæ:
Quot laudata dei resonant miracula Christi.
Intonat Antistes domini. fuge calide serpens.
Exue te membris. et spiras solue latentes
Mancipium Christi fur corruptissime vexas.
Desine. Christus adest humani corporis vltor.
Non licet vt spolium rapias: cui christus inhæsit.
Pulsus abi ventose loquitur. Christus iubet exi.
Has inter voces medias Cyllenius ardens
Eiulat: et notos suspirat Iupiter ignes.
Ecce Gerassenos legio ruit affera porcos:
Et post multiplices busti sub rupe catenas.

Poenarum gemitus longis grũnitibus edit.
Clamarat sed ab ore hominis cognoscimus Jesum
Nate Deo, nate sceptris ꝛ germine Dauid.
Quis sis, quid venias, qua nos virtute repellas
Nouimus, aduentusqꝫ tui terrore iacemus.
Hæc Judæa tuas vox non peruenit ad aures.
Peruenit mentem, sed non penetrauit egenam
Lucis ꝛ a primis foribus disclusa refugit.
Audit aduentum domini, quem solus iberi
Vesper habet roseus, ꝛ quem nouus excipit ortus
Laxauit Scythicas verbo penetrante pruinas
Vox euangelica, hircanas quoqꝫ feruida brumas
Soluit: vt exutus glacie iam mollior amnis
Caucasea de cote fluat Rodopeius hebrus.
Mansueuere Getæ, feritasqꝫ cruenta Geloni
Lacte mero sitiens exanguia pocula miscet
Libatura sacros Christi de sanguine potus.
Nouit ꝛ Atlantis pridem plaga perfida Mauri
Dedere crinitos ad Christi alteria reges.
Ex quo mortalem præstrinxit spiritus aluum
Spiritus ille dei, deus ꝛ se corpore matris
Induit: atqꝫ hominem de virginitate creauit.
Delphica damnatis tacuerunt sortibus antra.
Non tripodas Cortyna regit, non spumat anhelus
Fata Sibyllinis fanaticus edita libris.
Perdidit insanos mendax dodona vapores.
Mortua iam mutæ lugent oracula cumæ.
Nec responsa refert libycis in syrtibus Ammon
Ipsa suis Christum capitolia romula moerent
Principibus lucere deum: destructaqꝫ templa
Imperio cecidisse ducum, iam purpura supplex
Sternitur Aeneadæ rectoris ad atria Christi:
Vexillumqꝫ crucis summus dominator adorat.
Principibus tamen e cunctis non defuit vnus

Me puero: vt memini: ductor fortissimus armis.
Conditor ⁊ legum celeberrimus. ore manuq;
Consultor patriæ: sed non consultor habendæ
Relligionis. amans tercentum millia diuum.
Perfidus ille deo. quamuis non perfidus vrbi
Augustum caput ante pedes curuare Mineruæ
Fictilis: ⁊ soleas Junonis lambere plantis
Herculis aduolui: genua incuruare Dianæ.
Quin ⁊ Apollineo frontem submittere gypso:
Aut Pollucis equum suffire ardentibus extis
Forte litans Hecaten placabat sanguine multo.
Pontificum festis ferienda securibus illic
Agmina vaccarum steterant: vitulasq; reuincta
Fronte coronatas vmbrabat torta cupressus.
Jamq; insertato reserarat viscera cultro
Uittatus de more senex: manibusq; cruentis
Tractabat trepidas letali frigore fibras.
Postremosq; animæ pulsus in corde repenti
Callidus interpres numeris ⁊ fine notabat:
Cum subito exclamat media inter sacra sacerdos
Pallidus. en quid ago: maius rex optime maius
Numen nescio quod nostris interuenit aris:
Quam sufferre queant spumantia cimbia lacte
Cæsarum sanguis pecudum verbena coronæ
Accitas video longe dispergier vmbras
Territa Persephonæ vertit vestigia retro.
Extinctis facibus tracto fugitiua flagello.
Nil agit hircanum murmur. nil Thessala prosunt
Carmina. turbatos reuocat nulla hostia manes.
Nonne vides vt turibulis frigentibus ignis
Marceat: vt canis pigrescat pruna fauillis?
Ecce Palatinus pateram retinere minister
Non valet. elisa destillant balsama dextra.
Flamen ⁊ ipse suas miratur vertice laurus
Cedere: ⁊ incertum frustratur victima ferrum.

Nescio quis certe subrepsit christicolarum.
Hic iuuenum genus hoc hominū tremit. infula. ꝛ omne
Puluinar diuum. lotus procul absit ꝛ vnctus.
Pulchra reformatis redeat Proserpina sacris.
Dixit. ꝛ exanguis conlabitur. ac velut ipsum
Cerneret experto minitantē fulmine Christum:
Ipse quoqꝫ exanimis posito diademate princeps
Pallet: ꝛ astantes circunspicit. ecquis alumnus
Chrismatis inscripto signaret tempora ligno.
Qui Zoroastreos turbas ꝛ fronte susurros
Armigere cuneo puerorum flauicomantum
Purpurei custos lateris deprenditur vnus.
Nec negat: ꝛ gemino gemmata hastilia ferro
Proijcit: ac signum Christi se ferre fatetur.
Prosiluit pauidus deiecto Antistite princeps
Marmoreum fugiens nullo comitante sacellum.
Dum tremefacta cohors dominiqꝫ oblita supinas
Erigit ad coelum facies: atqꝫ inuocat Jesum:
Jam ne piget facti? iam poenitet? en tibi Christum
Infelix Judæa deum: qui sabbata soluens
Terrea: mortales æterna in sabbata sumpsit.
Gentibus emicuit. præfulsit regibus orbem.
Possidet imperij dominam: sibi cedere Romam
Compulit: ꝛ simulacra deum Tarpeia subegit.
Disce tuis miseranda malis: quo vindice tandem
Vana superstitio lex ꝛ carnaliter acta
Plectatur. cuius virtus te proterat vltrix.
Destructo ne iacent Salomonia saxa metallo
Aedificata manu. iacet illud nobile templum.
Cur iacet? artificis quia dextra solubilis illud
Cementum struxit. resolubile iure solutum est.
Et iacet: in nihilum qm̄ redit omne politum.
Quod fieri recipit: recipit quandoqꝫ perire.
Si nostrum contra quod sit. vis discere templum.
Est illud quod nemo opifex fabriliter aptans

Composuit. quod nulla abies pinus ve dolata
Texuit. exciso quod nunquam mormore creuit.
Cuius onus nullis fultum sublime columnis
Fornice curuato tenui super arce pependit:
Sed verbum factum domini. non voce sonora:
Sed verbo: quod semper erat: verbū caro factuȝ est.
Hoc templum æternū est. hoc finē non habet. hoc tu
Expugnare volens flagris Cruce felle petisti.
Destructum iacuit poenis vexantibus. esto
Matris enim ex vtero quod destrueretur: habebat.
Sed quod morte breui materna ex parte solutuȝ est:
Maiestate patris viuum lux tertia reddit.
Vidisti angelicis comitatum coetibus alte
Ire meum cuius feruor munimine templum
Illius æternæ suspendunt culmina portæ:
Ac per inaccessas scalarum gloria turres
Tollitur: et gradibus lucet via candida summis.
At tua congestæ tumulant holocausta ruinæ.
Quid mereare: Titus docuit. docuere rapinis
Pompeianæ acies: quibus extirpata per omnes
Terrarum pelagiqȝ plagas tua mēbra feruntur.
Exilijs vagus huc illuc fluitantibus errat
Iudæus: postquam patriæ de sede reuulsus
Supplicium pro cæde luit: Christiqȝ negati
Sanguine respersus commissa piacula soluit.
En quo priscorum virtus defluxit auorum.
Seruit ab antiquis delapsa fidelibus hæres
Nobilitas. sed iam non nobilis illa recentem
Suspectat captiua fidem. vis tanta nouellæ
Credulitatis in est. Christum confessa triumphat
Gens infusa prius. Christi sed victa negatrix
Subditur imperio dominos sortita fideles.

Contra homuncionitas.

Sunt: qui iudaico cognatum dogma furori
Instituunt media Christum ratione secuti
Hoc tantū: qđ verus homo est. at coelitus illum
Adfirmant non esse deum: pietate fatentur:
Maiestate negant. morum pro laude sacratum
Concelebrant. adimunt naturæ summa supernæ
Omne opus egregium: per quod solertia pollens
Emicat: ingenij est aut roboris. illud acuto
Corde viget: duris excellit viribus: istud
Mortale est: sed vtrumq̧ homini. nam cana senescūt
Ingenia: et validos consumunt sęcla lacertos.
Hæc nos in domini virtute et laude perenni
Non sequimur: sequimur nullo quod semine terræ
Germinat in mundum: quod non de labe virili
Sumit principium. tener illum seminat ignis:
Non caro. non sanguis patrius. nec foeda voluptas
Intactam thalami virtus diuina puellam
Syncero afflatu per viscera casta maritat.
Incomperta ortus nouitas iubet vt deus esse
Credatur. Christus sic conditus. innuba virgo
Nubit spiritui vitium nec sentit amoris.
Pubertas signata manet. grauis intus: & extra
Incolumis florens. de fertilitate pudica
Jam mater: sed virgo tamen: maris inscia mater.
Quid renuis? quid inane caput nō credule quassas?
Angelus hoc sancto pronunciat ore. placet ne
Credere? et angelicis aurem reserare loquelis?
Ipsa coruscantis monitum sacra virgo ministri
Credidit: atq̧ ideo concepit credula Christum.
Credentes nam Christus adit. dubitabile pectus
Sub titubante fide refugo contemnit honore.
Virginitas et prompta fides Christum bibit aluo
Cordis: et intactis condit paritura latebris.
Crede quod emissus solio patris angelus infit.

Uel si concretus liquidam de sidere vocem
Non capit auditus: mulier quid coniuge pregnans
Clamet anus credens: et tandem sobrius audi.
Mira fides. vtero interceptus anili
Uirgineum dominum materno ex ore salutat.
Primus et infantem non natus nunciat infans
Jam nostrum vagire sibi. nam pusio nondum
Norat: et orat deo reserabat garrula Christo.
Promite secretos. fastos date. pandite librum:
Euomuit spirante deo quem sanctus Esaias
Percēsere libet: calamiq͡ꝫ reuoluere sulcos:
Sydereis quos illa notis manus aurea duxit.
Jte hinc dum rutilos apices submissus adoro:
Dum lachrymās veneror. dumq͡ꝫ oscula dulcia figo.
Gaudia concipiūt lachrymas. dant gaudia fletum.
Aduenit promissa dies: quem dixerat iste
Adfore versiculus cum virgo puerpera teste
Haud dubie sponso: pacti cui cura pudoris
Edidit: Emanuelq͡ꝫ meum me cernere fecit.
Est ne deus iam noster homo? versatur et astat
Nobiscum. nomenq͡ꝫ probat. versumq͡ꝫ vetustis
Obscurum sęclis præsenti inluminat ore.
Est ne deus: cuius cunas veneratus eous
Lancibus auratis regalia fercula supplex
Uirginis ad gremium pannis puerilibus offert?
Quis tam pennatus: rapidoq͡ꝫ simillimus austro
Nuntius auroræ populos atq͡ꝫ vltima bactra
Attigit inluxisse diem lactantibus oris:
Qua tener innupto penderet ab vbere Christus.
Uidimus hunc aiunt puerum per sydera ferri:
Et super antiquos signorū ardescere tractus.
Diriguit trepidans Chaldæo in vertice pernox
Astrologus cessisse Anguem fugisse Leonem.
Contraxisse pedes lateris manco ordine Cancrum.

Cornibus infractis domitum mugire Iuuencum.
Sidus et Hyrcinum laceris marcescere villis.
Labitur hinc pulsus puer Hydrius. inde Sagittæ
Palantes Geminos fuga separat. improba Uirgo
Prodit amatores tacitos in fornice mundi.
Quinqꝫ alij horrificis pendent in nubibus ignes
Luciferum timuere nouum. rota lurida solis
Hæret et excidium sensit iam iamqꝫ futurum.
Seqꝫ die medio velandam tegmine glauco.
Splendoremqꝫ poli periturum nocte diurna
Orbe repentinis caput obnubente tenebris.
Hunc ego non cumulē myrrhæqꝫ et turis et auri
Muneribus. scio quem videā. quæ dona rependam.
Hunc ego non venerer: qui coelo visus humiqꝫ
Inuentus rex atqꝫ deus moderatur vtrumqꝫ
Naturæ specimen: tumuloqꝫ inferna refringens
Regna resurgentes secum iubet ire sepultos.
Coelum habitat. terris interuenit. abdita rumpit
Tartara. vera fides deus est: qui totus vbiqꝫ est.
Nunquid vana viros aut mēs aut lingua fefellit:
Nunquid fortuitis frustrantia dona dederunt
Casibus: aut cæco votum sub honore dicarunt:
Quæ porro causa aut ratio submittere colla
Ante pedes Mariæ: puerique crepundia parui:
Si tantum mortalis erat: nec summa potestas
Implebat teneros diuinis flatibus artus.
Sed iam tolle magnos. tus. aurum. myrrhea dona:
Quæ verum docuere deum: præsepia. pannos.
Matris adoratum gremium. face syderis ardens
Ipsa deum virtus factorum ⁊ mira loquantur:
Insanos video subito mitescere ventos:
Cum iubeat Christus. video luctantia magnis
Aequora turbinibus tranquillo marmore tendi
Imperio Christi. video calcatus eundem

Cum patitur gurges tergum solidante liquore
Ipse super fluidas plantis nitentibus vndas
Ambulat: ac presso firmat vestigia fluctu.
Increpat ipse notos: & flatibus otia mandat
Quis iubeat sæuis aquilonibus (ite. silete
Carceribus vestris. amploq; facessite ponto)
Sit nisi cœlipotens aquilonum conditor idem.
Languidus agnoscit boreas: atq; imbrifer eurus
Nimborum dominum tempestatumq; potentem:
Excitamq; hyemem verrunt ridente sereno.
Quis pelagi calcarit aquas? quis per vada glauca
Gressibus impressis spaciatus triuerit vdum
Non submersus iter sola pendulus & pede sicco
Aequoreæ nisi factor aquæ? qui spiritus olim
Ore superfusus patrio volitabat in vndis
Nondum discretis: nec certo littore clausis.
Sustinuit gressum domini famulus liquor: ac se
Mobilitate carens solidos substrinxit adusus.
Quid diuersa dei memorem facta inclyta Christi:
Altius inspecta quæ maiestate negantur?
Haud dubitans hominē tute ipse fatebere numen.
Inleuit cæcos oculos: & lumina limo
Reddidit. humectam sacro sputamine terram
Contrectans digitis luteum medicamen operta
Nox habuit. tenebras obducta vligo remouit.
Insuper ostendit quo nam caligo lauacro
Expurganda foret. varijs siloa refundit
Momentis latices: nec fluctum semper anhelat:
Sed vice distincta largos lacus accipit haustus.
Agmina languentum sitiunt spem fontis auari
Membrorum maculas puro abluitura natatu.
Certatim interea rorantí pumice raucas
Expectant scatebras: & sicco margine pendent.
Hoc limum iubet impositum de fonte lauari

Christus: & infusa vultum splendescere luce.
Norat enim limo sese informasse figuram
Ante tenebrosam: proprii medicamen & oris
Adiecisse nouo quem primum finxerat Adae.
Nam sine diuino domini perflamine summi
Arida terra fuit. nulli prius apta medelae.
Sed postquam liquidus coelestis spiritus ore
Virgineam respersit humum. medicabilis illa est.
Inde trahit succum. lentoque humore salutem
Inlinit. infunditque diem baptismate lota.
Caecus adest oculis iam Christi ex ore retectis.
Seque luto & nitidis lucem sumpsisse fluentis
Clamat. & authorem stupefacta per oppida mõstrat
Authorem lucis. largitoremque dierum
Non dedignatum medicae purgamina lymphae
Corpore sub proprio monstrare errantibus aegris.
Millibus ex multis paucissima quaeque retexam.
Summatim relegam totus quae non capit orbis.
Quinque in deserto panes iubet. & duo pisces
Adponi in pastum populis. qui forte magistrum
Non reuocante fame stipabant vndique septum.
Immemoresque cibi vicos. castella. macellum.
Oppida. mercatus. & conciliabula. & vrbes
Respuerant: largo contenti dogmate vesci.
Multa virum strato feruent conuiuia foeno.
Centenos simul accubitus iniecere sodales.
Seque per innumeras infundunt agmina mensas.
Pisciculis iam crede deum saturanda duobus.
Et paucis crescente cibo per fragmina crustis
Ambesis dapibus cumulatim aggesta redundant
Fercula. bissenos micarum molibus implent
Post coenam cophinos. crudus conuiua resudat
Congeriem ventris. gemit & sub fasce minister.
Quis cumulare potest epulas in grandia paruas?

Quis nisi. qui corpus. pastumq; et corporis omnem
Condens ex nihilo nulla existente creauit
Mundum materia: non sicut sculptor ab aeris
Rudere decoctam consuescit viuere massam.
Sed deus omnipotens orbem sine semine finxit
Nil erat omne quod est. nil id procedere et esse.
Atq; nouum fieri mox. et grandescere iussum est.
Paruum de nihilo primum fuit. addita paruo
Incrementa modis auxerunt omnia plenis.
Ergo ego cum videam manibus sic crescere Christi
Parua alimenta hominum: possum dubitare per ipsum
Exiguas rerum species elementaq; mundi
Ex nihilo primum modica. et mox grandia sensim
Creuisse ex modicis: quae consumata videmus.
Ac ne post hominum pastus calcata perirent:
Neue relicta lupis ait: aut vulpibus exiguisue
Muribus in praedam nullo custode iacerent.
Bis sex appositi cumulatim: qui bona Christi
Seruarent grauidis procul ostentata canistris.
Sed quid ego haec autem titubanti voce retexo:
Indignus qui sancta canam: procede sepulchro
Lazare: dic cuius vocem tellure sub ima
Audieris: quae vis penetrauerit intima leti.
Quod cum te Christus penitus nigrante profundo
Immersum vocat: vt redeas: ceu proximus audis.
Nec remoratus ades. quae tam vicina charybdis.
Regna tenebrarum tenui distantia fine
Coniungit superis: vbi tenara tristia vasto
In praeceps deiecta chao: latebrosus et ille
Amnis inexpletis voluens incendia ripis.
Ante fores tumuli. quas saxa immania duro
Obijce damnarant. scopulosis substructa cauatis
Stat dominus: nomenq; ciet frigentis amici.
Nec mora funereus reuolutis rupibus horror

Euomit exequias gradiente cadauere viuas.
Soluite iam lætæ redolentia vincla sorores.
Solus odor sparsi spiramen aromatis efflat.
Nec de corporeo nidorem sordida tabo
Aura refert oculos sanie stillante solutos.
Pristinus in speculum decor excitat: & putrefactas
Tincta rubore genas paulatim purpura vestit.
Quis potuit fluidis animam suffundere membris?
Nimirum qui membra dedit. qui fictilis vluæ
Perflauit venam madidam. cui tabida gleba
Traxit sanguineos infecto humore colores.
O mors auritis iam mitis legibus: o mors
Surda prius iam docta sequi quacunque iubetur.
Cui tantum de te licuit conuicta fatere
Esse deum: solus qui me tibi præripit Iesum.
Abde negatores Christi nemo inuidet. abde
Utere sorte tua blassemis nocte tenendis.
Perpetuam plebem iustorum capta resolue.
Qui norunt hominem atque deum sic dicere Christum
Ut verus summusque deus mortalia gestet
Ipse gerit: quod struxit opus. nec ferre pudescit
Factor: quod peperit. corpus loquor atque animæ vim.
Finxerat hoc digitis. animam sufflauerat ore.
Totum hominem deus adsumit: quia totus ab ipso est.
Et totum redimit. quem sumpserat. omne reducens
Quicquid homo est. istud tumulis: ast illud abysso.

De natura Animæ.

Occurrit dubitans hic dissertator: & illud
Obijcit: an ne fides capit. vt substantia flante
Inspirata deo cruciatum sentiat: vtque
Inferni petat ima poli: barathroque coquatur.
Crede animam non esse deum: sed crede creatis

Maiorem cunctis. ipsam quoq3 crede creatam.
Formata est namq3 ore dei: quæ non erat ante:
Sed formata habitu pulcherrima: pictaq3 rebus
Diuinis: et plena deo: similisq3 creanti:
Non tamen ipsa deus. quoniam generatio non est:
Sed factura dei est. solus de corde parentis
Filius emicuit. verus deus ille: sed istud
Conlatum est animæ subito: vt quæ non erat: esset.
Ille coeternus patris est: et semper in ipso.
Nec factus: sed natus habet quodcunq3 paternũ est.
Hæc similis velut vmbra dei est. sic ipse locutus
Factor vtroq3 hominem meditãs de figmine iunctũ
Aedificare sui similem: sed non habet vmbra
Quod corpus solidum: cuius imitatio in vmbra est.
Atq3 aliud verum est: aliud simulatio veri.
Est similis: sęclis quod non consumitur vllis.
Quod sapiens iustiq3 capax reginaq3 rerum
Imperat. ante vidit. perpendit. præcauet. infit.
Verborum morumq3 opifex instructaq3 mille
Artibus: et coelum sensu precurrere docta.
His animam similem sibi conditor effigiauit
Cætera dissimilem. quippe hanc cõprehendere promptum est:
Quem mod⁹ et species determinat. at deus ingens
Atq3 superfusus trans omnia nil habet in se
Extremum: vt claudi valeat: sensuve teneri.
Incomprensa manet virtus: cui linea desit
Vltima: quam spacium non mensurabile tendit.
Ergo animam factam magno et factore minorem
Maioremq3 alijs atq3 omnibus imperitantem
Corruptela putris nascentem turbida carnis
Concipit: ac membris tabentibus interfusam
Participat de fęce sua. fit mista deinde
Peccandi natura luto cum simplice flatu.
Sed fortasse animam domini quia fluxit ab ore

Compositam factamq; neges: velut ipsa dei pars.
Quod dictu scelus est: tetras trahat oblita culpas:
Et pessum damnata ruens chaos intret opertum.
Sit res illa dei non abnuo: pars tamen illa
Haudquaquaꝫ dicenda dei est: quæ tempore coepit.
Nec prior aut senior quam primum plasma putādest.
Tunc etenim factam vidit concordis amici
Intrauit germana domum: limiq; recentis
Hospita et ipsa recens fraterna sedit in aula.
Illa quidem flatus domini est: sed spiritus et vis
Non est plena dei. tanto moderamine missa:
Quantum flans voluit flandi seruare tenorem.
Est impossibile spectare profunda sabaoth:
Sed speculum deitatis homo est. in corpore discas
Rem non corpoream soleres interprete Christo:
Qui patrem proprium mortali in corpore monstrat.
Perspice quam varios fundamus ab ore vapores.
Spiramus quoties animæ sufflabilis auras.
Nunc flatum tepidum calor exhalatus anhelat
Rorantes nebulas vdis de faucibus efflans.
Cum libet in gelidum flabrali frigore ventum
Spiritus existit tenuis: ⁊ sibilat aer.
Adde et distinctum quem musica tibia flatum
Concipit aut ille est presso modulamine parcus.
Aut tumidum largo sublimat flamine bombum.
Aut raucos frangit modulos. aut lene susurrat.
Aut exile trahens sonitus producit acutos.
Aut murmur tenerum sublidit voce minuta.
Hæc cum te videas mortali in corpore posse:
Cur non æternum potuisse infundere credas
Qualem animā voluit: præscriptis quā quia cōdēs
Efflauit: fuditq; modis: sit facta necesse est.
Deniq; multa sapit: sed non sapit omnia nostræ
Vis animæ certum sapere ac prænoscere iussa.

Jam cui certus inest modus: et cui nosse negatũ est
Omnia factura est: nam condita et aucta probatur.
Collige de simili sit ne hæc factura, creauit
Nempe manus domini corpus mortale: lutumq;
Composuit digitis: nunquid manus articulatim
Est digesta dei: nunquid vola: nunquid et vngues
Claudere flexibiles: patulam seu tendere palmaz:
Ista figura manus nostræ est: quam non habet in se
Incircumscriptus dominus: sed tradita forma est.
Humanis quæ nota animis daret intellectum:
Ut per corpoream speciem plasmasse feratur
Corporis effigiem. sic est plasmata vicissim
Flatu incorporeo res flabilis oris: et esse
Fertur opus. tenuis per quod constructa refulsit.
Forma animæ: atq; rudi factam se munere sensit.
Si non est factura manus caro nostra: nec oris
Est factura anima flatu et spiramine coepta:
Inq; locum deducta aliquẽ. nanq; oẽ quod hora
Natalis profert: locus accipit. et locus vllus
Quod cohibere potest: modicũ est: nec in oia fusuz.
Et quod tam modicũ est: vt certa sede locetur:
Jam titubare potest. et quod titubauerit: intra
Naturam vitij est vitiosum deniq; triste
Recidit in poenam: deus hoc mihi credite non est.
Aut si maiestas anima est: ostendite quid sit:
Quod lapsã Christiq; inopem noua gratia mũdat.
Spiritus et sanctus baptismate iustificatam
Nobilitat: famulæq; decus quod defuit. addit.
Quod quia prestatur meritis: meritisq; negatur:
Absurde fertur deus aut pars esse dei. quæ
Diuinum summumq; bonum de fonte perenni
Nunc bibit obsequio: nũc culpa aut crimine perdit.
Et modo supplicium recepit. modo libera calcat.
Miraris peccare animam: quæ carne coactam
Sortita est hab... domum: cum peccet ꝛ ipse

Angelus:hospitium qui nescit adire caducum
Gratis tabifluæ.peccat:quia factus et ipse est
Non genitus:quocunqꝫ modo sit factus:id vnus
Scit factor dominus.factum mihi credere sat sit.
Solus labe caret peccati conditor orbis.
Ingenitus genitusqꝫ deu s pater et patre natus
Solus et exceptus tormentum admittere triste
Inuiolatus agit:nec quicquam sentit acerbi.
Exortem dic esse animam crucis atqꝫ doloris:
Si culpe immunem vacuamqꝫ crimine nosti.
Quæ peccare valet:valet et succumbere poenæ.
Ipsa quidem syncera fuit dum conditur olim.
Que conlata rudem fecit viuiscere limum:
Ut pote de liquido naturæ sem ine primos
Accipiens habitus superqꝫ expressa sereno.
Sed mox vt grauido iussa est innectier aruo:
Suauibus inlecebris nimium blandita refrixit:
Deqꝫ volutabris pretiosum polluit ignem:
Dum transgressa dei positum fas improba calcat.
Hæc prima est natura animæ:sic condita simplex
Decidit in vitium per sordida foedera carnis.
Exin tincta malo precamine principis Adæ
Infecit genus omne hominum:quod pululat inde:
Et tenet ingenitas animarum infantia in ortu
Primi hominis maculas:nec quisquā nascitur īsons.
Uitandus tamen error erit:ne traduce carnis
Transfundi in sobolem credatur fons animarum
Sanguinis:exemplo cui texta propagine vena est.
Non animas animæ pariunt:sed lege latenti
Fundit opus natura suum:quo paruula anhelent
Uascula:vitalisqꝫ adsit scintilla coactis.
Quæ quamuis infusa nouum penetret noua semper
Figmentum:vetus illa tamen de crimine auorum
Dicitur in luto:quoniam concreta veterno est.

Inde secunda redit generatio: & inde lauatur
Naturæ inluuies: iterumq; renascimur intus
Perfusi: vt veterem splendens anima exuat Adam.
Quæ quia materiam peccati ex fomite carnis
Consociata trahit: nec non simul ipsa sodali
Est incentiuum peccaminis: implicat ambas
Vindex poena reas peccantes mente sub vna:
Peccandiq; cremat socias cruciatibus æquis.
His crucibus Christus nos liberat incorruptæ
Matris & innocui gestator corporis vnus.
Naturam poenæ expositam: sed non vitiorum
Naturam expositam contactibus: induit Jesus.
Atq; ideo poenæ nil debuit intemeratus.
Fraude carens omni. culparum aspergine liber.
Quid Christi in membris peccati sæua satelles
Poena ageret? quid mors hominis sine crimine posset?
Nimirum cassis conatibus & sine neruis
Consideret sterilis peccati fomite nullo.
Mors alitur culpa. culpam qui non habet ipso
Pastus defectu mortem consumit inanem.
Sic mors in domini consumpta est corpore Christi.
Sic perijt solitum dum non habet arida pastum.
Suspice quapropter solum inculpabile numen
Virtutem patris & Christi: & iam desine nostræ
Inuidiam conflare animæ: quod sit deus: aut quod
Portio parua dei: cum Christo abscidere quicquã:
Et resecare deo partem: vel carpere tantum
Numen non liceat plenum sibi semper & in se.

Aduersus phantasmaticos. qui Christum negant verum hominis corpus habuisse.

EST operæpreciũ nebulosi dogmatis vmbram
Prodere: q̃ tenues atomi compage minuta

Instituunt. sed cassa cadit: ventoq[ue] liquescit
Assimilis: fluxu nec se sustentat inani.
Aerium Manicheus ait sine corpore vero
Peruolitasse deum mendax fantasma: causaq[ue]
Corporis effigiem nil contrectabile habentem.
Ac primum specta an deceat quicquã simulatum
Adsignare deo: cuius mera gloria falsi
Nil recipit membris hic se fallacibus aptans
Fingeret esse hominem ventos ac subdolus arte
Mentitus toties: cum diceret inueteratis
Do veniam morbis: simul et peccata remitto.
Filius est hominis: pestem qui pellere carnis
Et scelerum nexus laxare et soluere possit.
Surge valens. surge innocuus. iam tolle grabatum.
Filius hoc hominis iubeo. dignus ne videtur:
Qui testis sibi sit: seq[ue] ac sua carnea norit.
Quid cum discipulos hominis quid filius esset
Passurus fido iam praescius ore monebat?
Non ne fatebatur secum virtute paterna
Esse hominem verum? quod si non credo: fefellit.
Si natura dei quae sit Manichee haec requiris:
Omne quod est: verũ est: nam si mendosus ait quid
Nec deus est: mendum diuinus non capit vsus.
Obicis aeterno domino: quod lubricus ad nos
Venerit adsimulans aliud: quam verus habebat.
Obmutesce furor. linguam canis improbe morde
Ipse tuam. lacero consumens verba palato.
Latranti obsistit Matthaeus: rabiemq[ue] refellit:
Qui notat omne genus carnalis stirpis adusq[ue]
Corporeum Christum per sex septena virorum
Nomina descendens: et venam sanguinis alti
Ex atauis longo texens per stemmata filo.
Septimus hebdomadi venit super addere sextae
Hunc numerũ Christus: placidũ qui conficit annũ

Cuncta remittentem contractibus inlaqueata
Multimodis: hominem hominis de morte leuantē.
Imperfectus enim limus mortalis erat tunc.
Vir solus perfectus adest atq integer Jesus:
Cui nihil ex septem septenis defuit: ex quo
Perficeret mortale genus virtute perenni.
Hic ille est nobis: qui septima sabbata complet:
Ut caro nostra deo tandem sociata quiescat:
Quam bis terna malis vexabāt sabbata noxis.
Curramus nobis gradibus: tergumq sequamur:
Progeniem Christum inuenies de carne parentū
Effluxisse hominum: qui sit de semine Dauid
Stirpe recensita numerandus sanguinis hæres.
Quid cum sanctilogus reuoluto germine Lucas
Sursum versus ait seriem scandente nepotis
Corpore: perq atauos cursum relegente vetustos
Septenos decies conscendit Christus in ortus.
Et duo nam totidem doctores misit in orbem
Descensos nascendo gradus redeundo retexit
Actus adusq apicem terreni corporis adam.
Inde parens deitas recipit sua nostraq mistum:
Fitq dei summi per Christum filius adam.
Restat vt aeriam pingas ab origine gentem
Aerios proceres leui. Iudam. Simeonem.
Aerium Dauid magnorum corpora regum
Aeria. atq ipsam foecundæ virginis aluum
Aere fallaci: nebulisq et nube tumentem.
Vanescat sanguis perflabilis. ossa liquescant
Mollia. neruorum pereat textura volantum.
Omne quod est gestum: notus auferat irritus. auræ
Dispergant tenues. sit fabula quod sumus omnes.
Et quid agit Christus: si me non suscipit? aut quem
Liberat infirmum: si dedignatur adire
Carnis onus: manuumq horret monumēta suarum?

Indignum ne putat luteum consciscere corpus:
Qui non indignum quondam sibi credidit ipsum
Pertractare lutum: cum vas componeret aruo
Nondum visce reo: sed inertis glutine limi:
Impressoq; putres sub pollice duceret artus:
Tantus amor terræ: tanta est dilectio nostri.
Dignatur prepinguis humi comprehendere mollem
Diuinis glebam digitis: nec sordida censet
Hærentis massæ contagia. iusserat vt lux
Consieret: facta est: vt iusserat. omnia iussu
Imperitante nouas traxerunt edita formas.
Solus homo emeruit domini formabile dextra
Os capere: et flabro deitatis figmine nasci.
Quorsum igitur limo tanta indulgentia nostro
Contigit: vt domini manibus tractatus honora
Arte sacer fieret tactu iam nobilis ipso?
Decreuerat quoniam Christum deus incorrupto
Admiscere solo: sanctis quod fingere vellet
Dignum habuit digitis: et carum condere pignus.
Destituit natura quidem destructa coactæ
Telluris formam: mortiq; obnoxia cessit:
Sed natura dei nunquam soluenda caducam
Tellurem nostro vitiatam primitus vsu
Esse suam voluit. nec iam vitiabilis esset.
Christus nostra caro est. mihi soluitur. et mihi surgit.
Soluor morte mea. Christi virtute resurgo.
Cum moritur Christus: cum flebiliter tumulatur:
Me video. et tumulo cum iam remeabilis adstat:
Cerno deum. si membrorum phantasma meorum est:
Et fantasma dei est. mendax in vtroq; necesse est
Sit Christus specie: si Christus fallere nouit.
Si non verus homo est: quem mors hominē ꝓbat ipsa:
Nec verus deus est: operis quem gloria prodit
Esse deum. vel crede mori. vel ad esse refelle.

Et gemina verum Christum ratione negato.
Nam quid magnificum: si non est moꝛtuus Jesus.
Et redit illa dei iustus memoꝛabilis. est vt
Occisus redeat superis. surgatqꝫ sepultus.
Quisqꝫ deum Christum vult dicere: dicat eundem
Esse hominē: ne maiestas sua foꝛtia perdat.

De resurrectione carnis humanæ.

Nosco meū in Christo coꝛpus consurgere. quid me
Desperare iubes? veniam: quibus ille reuenit
Calcata de moꝛte vijs. quod credimus hoc est.
Et totus veniam. nec enim minoꝛ aut alius quam
Nunc sum. restituar. vultus. vigoꝛ ⁊ coloꝛ idem
Qui modo viuit: erit. nec me vel dente vel vngue
Fraudatum remouet patefacti fossa sepulchri.
Qui iubet vt redeam: non reddet debile quicquam.
Nam si debilitas redit: instauratio non est.
Quod casus rapuit quod moꝛbus. quod doloꝛ hausit.
Quod truncauit edax senium populante veterno:
Omne reuertenti reparata in membꝛa redibit.
Debet enim moꝛs victa fidem: ne fraude sepulchꝛi
Reddat curtum aliquid: quamuis iam curta voꝛauit
Coꝛpoꝛa debilitas. tamen ⁊ violentia moꝛbi
Virtus moꝛtis erat. reddet quod particulatim
Soꝛbuerat. quodcunqꝫ modo ne moꝛtuus omnis
Non redeat: si quid pleno de coꝛpoꝛe deſit.
Pellite coꝛde metum mea membꝛa ⁊ credite vosmet
Cum Christo reditur a deo. nam vos gerit ille:
Et secum reuocat. moꝛbos ridete minaces.
Inflictos casus contemnite. tetra sepulchꝛa
Despuite. ⁊ surgens quo Christus pꝛouocat: ite.

Finit Apothꝛeosis.

Aurelij Prudentij Clementis viri Consu
laris Amartigenia.

Ratres Ephebi fossor et pastor duo:
Quos foeminarum prima primos pcreat:
Sistunt ad aram de laborum fructibus
Deo sacranda munerum primordia
Hic terrientis: ille viuis fungitur.
Certante voto discrepantes immolant
Foetum bidentis alter: ast alter scrobis.
Deus minoris comprobauit hostiam.
Reiecit illam: quam parauit grandior.
Vox ecce summo missa per sultat throno.
Cain quiesce. namq; si recte offeras:
Oblata nec tu lege recte diuidas:
Peruersa nigram vota culpam traxerint.
Armat deinde parricidalem manum.
Frater probatæ sanctitatis æmulus
Germana curuo colla frangit sarculo.
Mundum recentem cæde tingit impia:
Sero expiandum iam senescentem sacro
Cruore Christi: quo perempto: concidit.
Mors prima coepit innocentis vulnere:
Cessit deinde vulnerato innoxio.
Per crimen orta: dissoluta est crimine.
Abel quod ante perculit: Christū dehinc.
Finita et ipsa est finis exortem petens
Ergo ex futuris prisca coepit fabula.
Factoq; primo res notata est vltima.
Ut ille mortis inchoator rusticus
Insulsa terræ deferens libamina:
Deumq; rerum mortuarum deputans
Rastris redacta digna sacris crederet:

Viuentis atrox æmulator hostiæ:
Agnosco nempe: quæ figura hæc denotet.
Quis fratricida. quis peremptor inuidus
Praue sacrorum disciplinam diuidat:
Mactare dum se vota censet rectius.
Martionarij forma corruptissimi
Docet duetas discrepare a spiritu
Contaminate dona carnis offerens:
Et segregatim numen æternum colens.
Qui si quiescat: nec monentem negligat:
Pacem quietam diligat germanitas
Unum atque viuum fassa viuorum deum.
Hic se caduco dedicans mysterio
Summam profanus diuidit substantiam:
Malum bonumque ceu deorum seperans
Regnum: duorum sceptra cõmittit: duo
Deum esse credens quem fatetur pessimum.
Cain cruentus. vnitatis inuidus.
Mundi colonus. immolator squallidus.
Cuius litamen sordet: et terram sapit.
Terram caduci corporis venam putrem
Humore denso conglobatam. et puluere
Natura cuius fraude floret fertili
Foecunda fundens noxiorum crimina.
Animæque vitam labe carnis enecat.
Caro in sororem tela mentem dirigit.
Mens illecebro ventilatur ebrio.
Ex quo furores succulentos colligit
Madens veneno corporis lymphatico.
Deum perennem findit in duos deos.
Audet secare nomen insecabile.
Cadet peremptor denegans vnum deum.
Cain triumphat morte fratris alitus.

Aduersus Marcionitas, qui duos deos esse affirmabant.

Quo te praecipitat rabies tua perfide Cain
Diuisor blaspheme dei? tibi conditor vnus
Non liquet: et bifidae caligant nubila lucis.
Insyncera acies duo per diuortia semper
Spargitur in geminis visum frustrata figuris.
Terrarum tibi forma duplex obludit: vt excors
Diuiduum regnare deum super ethera credas:
Bina boni atque mali glomerat discrimina sordens
Hic mundus: domino sed coelum obtemperat vni.
Non idcirco duos retinent coelestia reges:
Quod duo sunt opera humanas agitantia curas.
Exterior terrenus homo est: qui talia cernens
Conijcit esse duo variaruz numina rerum:
Dum putat esse deum: qui parua effinxerit olim:
Et qui recta itidem condens induxerit: ambos
Autumat esse deos natura dispare summos.
Quae tandem natura potest consistere duplex:
Aut regnare diu? quam fons diuisus ab arce
Seperat: alternaque apicum ditione recidit.
Aut vnus deus est: rerum cui summa potestas:
Aut quae iam duo sunt: minuuntur dispare summo.
Porro nihil summum: nisi plenis viribus vnum:
Distantes quoniam proprium dum quisque reuulso
Vindicat imperio: nec summa nec omnia possunt.
Jus varium non est plenum: quia non habet alter:
Quicquid dispar habet: cumulum discretio carpit.
Nos plenum sine parte deum testamur et vnum:
In quo Christus inest. idem quoque plenus et vnus.
Qui viget: ac viguit super omnia: quique vigebit
Participem nullum conlato foedere passus.
Summa potestatum. simplex dominatio rerum.
Virtutum sublime caput. fons vnicus orbis.

Naturalis apex. generisq; ⁊ originis author.
Ex quo cuncta fluunt ⁊ lux ⁊ tempora ⁊ anni
Et numerus. qui post aliquid dedit esse secundum.
Unus enim princeps numeri est: nec dinumerari
Tantum vnus potis est. sic cum pater: ac deus alter
Non sit: item Christus non sit genitore secundus.
Anterior numero est: cui filius vnicus vni est.
Ille deus meritoq; deus: quia primus ⁊ vnus
In virtute sua. primus tum primus in illo
Quem genuit. quid enim differt generatio simplex.
Unum semper erit gignens: atq; vnus ab vno
Ante chaos genitus. numeroq; ⁊ tempore liber.
Quis dixisse duos rem maiestate sub vna
Regnantem propriamq; sibi retroq; perennem
Ausit? ⁊ vnius naturæ excindere vires?
Nunquid adoptiuum genitor sibi sumpsit: vt alter
Externi generis numerum præstare duorum
Debeat: ⁊ geminum distans inducere numen?
Forma patris veri verus stat filius: ac se
Unum rite probat dum formam seruat eandem.
Non amor adscitus sociat: nec iungit vtrumq;
Coniurata fides: pietas sed certa: genusq;
Unum quod deus est: summā reuocatur ad vnam.
Hæc tibi Marcion via displicet: hanc tua damnat
Secta fidem dominis coelum partita duobus.
Quæ te confundunt nebulæ? quis somnus inerti
Incubat ingenio? cui per phantasmata duplex
Occurrit species biuio dispersa superno?
Si vim mentis hebes stupor obsidet: aspice saltem
Obuia terrenis oculis elementa: quibus se
Res occulta dei dignata est prodere signis.
Heresin hanc præsaga patris præuiderat olim
Maiesta s fore: quæ rectorem lucis ⁊ orbis
Scinderet in partes geminatum segrege regno.

Idcirco specimen posuit spectabile nostris
Exemplumqз oculis: ne quis duo numina credat.
Una per immensam coeli caueam reuolutos
Præbet flamma dies. texit sol vnicus annum.
Triplex ille tamen nullo discrimine trina
Subnixus ratione viget. splendet. volat. ardet.
Motu agitur. feruore cremat. tum lumine fulget.
Sunt tria nempe simul lux. & calor. & vegetamen.
Una eademqз tamen rota sideris indiscretis
Fungitur his: vno seruat tot munera ductu:
Et tribus vna subest mistum substantia rebus.
Non conferre deo velut æquiparabile quicquam
Ausim: nec domino famulum componere signum
Ex minimis: sed grande suum voluit pater ipse
Coniectare homines. quibus ardua visere non est.
Paruorum speculo non intellecta notamus.
Et datur occultum per proxima quærere verum.
Nemo duos soles nisi sub glaucomate vidit.
Aut si fusca polum suffudit palla serenum
Oppositus quoties radiorum spicula nimbus
Igne repercusso mentitus spargit in orbes.
Sunt animis etiam sua nubila crassus & aer.
Est glaucoma aciem quod tegmine vellet aquoso
Libera ne tetrum penetret meditatio coelum.
Neue deum rapidis comprendat sensibus vnum
Spargitur in bifidas malesana intentio luces.
Et duplices geminis authoribus extruit aras.
Si duo sunt igitur. cur non sint multa deorum
Millia? cur numero deitas contenta gemello est?
An non in populos dispersa examina diuum
Fundere erat melius: mundumqз implere capacem
Semideis passim nullo discrimine monstris?
Quis fera barbaries perituros mactat honores:
Dissona discretum retinent si numina coelum.

Conuenit τ nebulis. τ fontibus. τ reboanti
Oceano. τ siluis. τ collibus. τ speluncis.
Fluminibus. ventis. fornacibus. atq; metallis
Adsignare deos proprios. sua cuiq; iura.
Uel si gentiles fordet venerarier vmbras.
Et placet esse duos sceptris socialibus æquos.
Dic age quis terras ditionis sorte retentet?
Quis regat æquoreas æterna lege procellas?
Ede cohæredum distinctum ius dominorum.
¶ Unus ais tristi residet sublimis in arce.
Author nequitiæ. scelerum deus. asper. iniquus.
Qui quodcunq; malum vitioso feruet in orbe:
Seuit: τ anguineo medicans noua semina succo
Rerum principium mortis de fomite traxit.
Ipse opifex mundi terrã. mare. sydera fecit.
Condidit ipse hominem: lutulenta τ membra coegit
Effigians quod morbus edat. quod crimine multo
Sordeat. informi tumulus quod tabe resoluat.
¶ Ast alij pietatis amor. placidumq; medendi
Ingenium. recreans homines. mortalia seruans.
Testamenta duo fluxerunt principe vtroq;.
Tradidit iste nouum melior. vetus illud acerbus.
Hæc tua Marcion grauis. τ dialectica vox est.
Inimo hæc attoniti cerebri manifesta phrenesis.
¶ Nouimus esse patrem scelerum: sed nouimus ipsum:
Haud quaquam tamen esse deum. quin immo gehennæ
Mancipium: stygio qui sit damnandus auerno.
Marcionita deus. tristis. ferus. insidiator.
Uertice sublimis: cinctum cui nubibus atris
Anguiferum caput τ fumo stipatur. τ igni
Liuentes oculos subfundit felle perusto.
Inuidia impatiens iustorum gaudia ferre.
Hirsutos iuba densa humeros errantibus hydris
Obtegit: τ virides allambunt ora cerastæ.

Ipse manu laqueos per lubrica fila reflexos
In nodum reuocat: faciliq; ligamine tortas
Innectit pedicas: neruosq; in vincula tendit.
Ars olli captare feras: animalia bruta.
Inretit ore plagis retinacula. deniq; cæcis
Indeprehensa locis erranti opponere prædæ.
Hic ille est venator atrox: qui sede frequenti
Incautas animas non cessat plectere Nembrod.
Qui mundum curuis anfractibus & syluosis
Horrentem scopulis versuto circuit astu
Fraude alios. tectisq; dolis innectit adortus.
Porro giganteis alios luctando lacertis
Frangere funereos late exercere triumphos.
¶ Improba mors quid non mortalia pectora cogis?
Ipse suam (pudet heu contempto principe vitæ)
Perniciem veneratur homo. colit ipse cruentum
Carnificem: gladijq; aciem iugulandus adorat.
Intantum miseris peccati nectare captis
Dulce mori est. tanta in tenebris de peste voluptas.
Qui mala principio genuit: deus esse putatur.
Quiq; bona infecit vitijs: & candida nigris.
Par furor illorum: quos tradit fama dicatis
Consecrasse deas febrem scabiemq; sacellis.
Inuentor vitij non est deus. angelus illud
Degener infami conceptum mente creauit:
Qui prius Augustum radiabat sydus: & ingens
Ex nihilo splendor nutrito ardebat honore.
¶ Ex nihilo nam cuncta retro factumq; quod vsquã est.
At non ex nihilo deus & sapientia vera.
Spiritus & sanctus. res semper viua. nec vnquam
Coepta: sed aerios etiam molita ministros.
Horum de numero quidam pulcherrimus ore
Maiestate ferox: nimijs dum viribus auctus
Inflatur: dum grande tumens sese altius effert.

Ostentatq; suos licito iactantius ignes:
Persuasit proprijs genitum se viribus. ex se
Materiam sumpsisse sibi: qua primitus esse
Inciperet: nasciq; suum sine principe coeptum.
Hinc scola sub tacitā medicatur gignere sectam:
Que docet e tenebris subditū micuisse tyrannuz.
Qui velut æterna latitans sub nocte retrorsum
Vixerit: et tecto semper regnauerit æuo.
Aemulus: vt memorant: opera ad diuina repente
Corrumpenda. caput caligine protulit atra.
Hoc ratio sed nostra negat: cui non licet vnam
Infirmare fidem: sacro quæ tradita libro est.
Nil ait absq; deo factum: sed cuncta per ipsum:
Cuncta: nec est alius quisquā nisi factus ab ipso.
Sed factus de stirpe bonus bonitatis in vsum
Proditus et primo generis de fronte serenus.
Deterior mox sponte sua dum decolor illum
Inficit inuidia: stimulisq; instigat amaris:
Arsit enim scintilla odij de fomite zeli:
Et dolor ingenium subditus conflauit iniquum.
Viderat argillam simulacrum et structile flatu
Concaluisse dei: dominum quoq; conditione
Impositum: natura soli pelagiq; poliq;
Ut famulans homini locupletem fundere partū
Nosset: et effusum terreno adijcere regi.
Qui cunctū proprio regeret moderamine mundū.
Inflauit fermento animi stomachante tumorem
Bestia: deq; acidis vim traxit acerba medullis
Bestia. sorde carens cui tunc sapientia longi
Corporis enodem seruabat recta iuuentam.
Complicat ecce nouos sinuoso pectore nexus.
Inuoluit nitidam spiris torquentibus aluum.
Simplex lingua prius varia micat arte loquendi:
Et discissa dolis resonat sermone trisulco.

Hinc natale caput vitiorum: principe ab illo
Fluxit origo mali: qui se corrumpere primum
Mox hominem didicit nullo informante magistro.
Ultimus exitium subuerso præside mundus
Sortitur: mundiq; omnis labefacta supellex.
Non aliter quã cum incautum spoliare viantem
Forte latro adgressus prædæ prius immemor: ipsum
Ense ferit dominum pugnæ nodumq; moramq;:
Quo pereunte trahat captiuos victor amictus
Jam non obstanti locuples de corpore prædo.
Sic hominis subiecta domus ditissimus orbis
Scilicet in facilem domino peccante ruinam
Lapsus herile malum iam tunc vitiabilis hausit.
Tunc lolium. lappasq; leues per adultera culta
Ferre malignus ager glebis male pinguibus ausus
Triticeam vacuis segetem violauit auenis:
Tunc etiam innocuo vitulorum sanguine pasci:
Jamq; iugo edomitos rictu laniare iuuencos
Occiso pastore truces didicere Leones.
Necnon & querulis balatibus irritatus
Plenas nocte lupus studuit perrumpere caulas.
Omne animal diri callens solertia furti
Jmbuit: & tortos acuit fallacia sensus.
Quamuis maceries florentes ambiat hortos:
Sæpibus & densis vallentur vitea rura:
Aut populata rodit gemmantia germina bruchus:
Aut auibus discerpta feris lacerabitur vua.
Quid loquar herbarum fibras medicante veneno
Tinctas letiferi fudisse pericula succi.
Noxius in teneris sapor æstuat ecce frutetis:
Cum prius innocuas tulerit natura cicutas.
Roscidus & viridem qui vestit flos rhododaphnen
Pabula lasciuis dederit sincera capellis.
Ipsa quoq; oppositum distructo foedere certo

Transcendunt elementa modum: rapiuntq. ruuntq
Omnia lege ruptis quassantia viribus orbem.
Frangunt vmbriferos aquilonum prælia lucos.
Et cadit immodicis sylua extirpata procellis.
Parte alia violentus aquis torrentibus amnis
Transilit obiectas præscripta repagula ripas:
Et vagus euersis late dominatur in agris.
Nec tamen his tantam rabiem nascentibus ipse
Conditor instituit: sed laxa licentia rerum
Turbauit placidas rupto moderamine leges.
Nec mirum si membra orbis concussa rotantur:
Si vitijs agitata suis mundana laborat
Machina: si terras lues incentiua fatigat
Exemplum datura hominum quo cætera peccent.
Vita hominum cui quicquid agit vesania. terror
Suppeditant vt bella fremant. vt fluxa voluptas
Diffluat: impuro feruescat vt igne libido:
Sorbeat vt cumulos nummorum faucibus amplis
Gurges auaritiæ. finis quam nullus habendi
Temperat aggestis addentem vota talentis.
Auri namq fames parto fit maior ab auro.
Inde seges scelerum radix & sola malorum:
Dum scatebras fluuiorum omnes & operta metalla
Eliquat ornatus soluendi leno pudoris:
Dum venas squalentis humi scrutatur inepta
Ambitio scalpens naturæ occulta latentis:
Si quibus in foueis radiantes forte lapillos
Rimata inueniat: nec enim contenta decore
Ingenito externam mentitur foemina formam.
Ac velut artificis domini manus imperfectum
Os dederit: quod adhuc res exigat. aut hiacinthis
Pingere sculptilibus redimitæ frontis in arce:
Colla vel ignitis sincera incingere sertis.
Auribus aut grauidis virides suspendere baccas.

Nectitur et nitidis concharum calculus albens
Crinibus. aureolisque riget coma texta catenis.
Tædet sacrilegas matrum percurrere curas:
Muneribus dotata dei quæ plasmata fuco
Inficiunt. vt figmentis cutis inlita perdat
Quod fuerat falso non agnoscenda colore.
Hæc sexus malefortis agit: cui pectore in arcto
Mens fragilis facili vitiorum fluctuat æstu.
Quid? quod et ipse caput muliebris corporis et rex
Qui regit inualidam propria de carne resectam
Particulam: qui vas tenerum ditione gubernat:
Soluitur in luxum. cernas molloscere cultu
Heroas vetulos: opifex quibus aspera membra
Finxerat: et rigidos durauerat ossibus artus.
Sed pudet esse viros. quærunt vanissima quæque.
Quis niteant: genuina lues vt robora soluant.
Vellere non ouium: sed eoo ex orbe petitis
Ramorum spolijs fluitantes sumere amictus
Gaudent: et durum scutulis perfundere corpus.
Additur ars: vt fila herbis saturata recoctis
Inlaudant varias distincto stamine formas.
Vt quæque est lanugo feræ mollissima tactu
Pectitur. hunc videas lasciuas præpete cursu
Venantem tunicas: auium quoque versicolorum
Indumenta nouis texentem plumea telis.
Illum pigmentis redolentibus ex peregrino
Puluere foemineas spargentem turpiter auras.
Omnia luxus habet nostræ vegetamina vitæ:
Sensibus in quinque statuens quæ condidit author
Auribus, atque oculis, tum naribus, atque palato
Quæritur infectus vitiosis artibus vsus.
Ipse etiam toto pollet qui corpore tactus
Palpamen tenerum blandis ex fotibus ambit
Pro dolor ingenuas naturæ occumbere leges:
Captiuasque trahi regnante libidine dotes.

Peruersum ius omne viget: duz quicquid habēduz
Omnipotens dederat studia in contraria vertunt.
Idcirco ne rogo speculatrix pupula molli
Subdita palpebræ est: vt turpia semiuirorum
Membra theatrali spectet vertigine ferri
Incestans miseros foede oblectamine visus.
Aut ideo spirant: mediaqꝫ ex arce cerebri
Dimittunt geminas sociata foramina nares:
Ut bibat in lecebras male conciliata voluptas:
Quas pigmentato meretrix iacit improba crine?
Num propter lyricæ modulamina vana puellæ
Neruorumqꝫ sonos et conuiuæ recalentis
Carmen nequitiæ patulas deus addidit aures:
Perqꝫ cauernosos iussit penetrare meatus
Uocis iter? nunquid madido sapor inditus ori
Uiuit ob hanc causam: medicata vt fercula pigram
Ingluuiem vegetamqꝫ gulam ganeonis inescent?
Per varios gustus instructa vt prandia ducat
In noctem: lassetqꝫ grauem sua crapula ventrem?
Quid duruz. quid molle foret. q̄d lene. quid horrēs.
Quid calidum. gelidum ve deus cognoscere nosmet
Adtactum voluit palpandi interprete sensu.
At nos delicias plumarum et linea texta
Sternimus: atqꝫ cute fulcro attenuate polimus.
Foelix qui indultis potuit mediocriter vti
Muneribus: par cumqꝫ modum seruare fruendi.
Quem locuples mundi species ⁊ amoena vetustas
Et nitidis fallens circumflua copia rebus
Non capit vt puerum: nec inepto addicit amori.
Qui sub adumbrata dulcedine triste venenum
Deprendit latitare boni mendacis operta.
Sed fuit id quondam nobis sanctumqꝫ bonumqꝫ
Principio rerum Christus cum conderet orbem.
Uidit enim deus esse bonum: velut ipse Moyses

Historicus mundi nascentis testificatus.
Vidit ait deus esse bonum quodcunque creauit.
Hoc sequar. hoc stabili conceptum mente tenebo
Inspirante deo: quod sanctus vaticinator
Prodidit antiquæ recolens primordia lucis:
Esse bonum quicquid deus & sapientia fecit.
Conditor ergo boni pater est: & cum patre Christus.
Nam deus atque deus pater est. et filius vnum.
Quippe vnum natura facit. quæ constat vtrique
Vna voluntatis. iuris. virtutis. amoris.
Non tamen id circo duo numina: nec duo rerum
Artifices: quoniam generis dissensio nulla est:
Atque ideo nulla est operis distantia. nulla
Ingenij. peperit bona omnia conditor vnus.
Nil luteum de fonte fluit: nec turbidus humor
Nascitur. aut primæ violatur origine venæ:
Sed dum liuentes liquor incorruptus harenas
Prælambit: putrefacta inter contagia sordent.
Nunquid equus. ferrum. taurus. leo. funis. oliuum
Ipse vim sceleris cum formarentur: habebant?
Quod iugulatur homo non ferrum causa furoris.
Sed manus est nece cum vesania feruida circi
Authorem leuitatis habet rapidive fragoris
Mens vulgi rationis inops. non cursus equorum
Perfurit. infami studio perit vtile donum.
Sic Lacedæmonicas oleo maduisse palestras
Nouimus. et placidum seruire ad crimina succum.
Inde per aerium pendens audacia funem
Ardua securis scandit proscenia plantis.
Inde feras volucri temeraria corpora saltu
Transiliunt: mortisque inter discrimina ludunt.
Sanguinis humani spectacula publicus edit
Confessus: legesque iubent venale parari
Suppliciu*m*: quo membra hominu*m* discerpta crue*n*tis

Morsibus oblectent hilaram de funere plebem:
Mille alia stolidi bacchantis gaudia mundi
Percensere piget: quæ veri oblita tonantis
Humanum miseris voluunt erroribus æuum.
Nemo animum summi memorem genitoris in altum
Excitat: ad coelum mittit suspiria nemo:
Nec recolens apicem solij natalis ad ipsum
Respicit authorem: nec spem super aera librat:
Sed mentem grauidis contentam sternere curis
Indigno subdit domino: peritura͡qʒ pronus
Diligit: ⁊ curuo quærit terrestria sensu.
Hoc pulchrum quod terra parit. quod gloria confert
Lubrica. commendat quod perniciosa voluptas.
Quod velut excitus difflato puluere ventus
Præterit: exemplo tenuis quod transuolat vmbræ.
His ægras animas morborum pestibus vrget
Prædo potens: tacitis quem viribus interfusum
Corda bibunt hominum. ferit ille medullitus omnes
Nequitias: spargit͡qʒ suos per membra ministros.
Nan͡qʒ illic numerosa cohors sub principe tali
Militat. horrendis͡qʒ animas circumsedit armis
Ira. superstitio. moeror. discordia. luxus.
Sanguinis atra sitis. vini sitis. ⁊ sitis auri.
Liuor. adulterium. dolus. obtrectatio. furtum.
Informes horrent facies: halitu͡qʒ minaces.
Ambitio ventosa tumet. doctrina superbit.
Personat eloquium. nodos fraus addita nectit.
Inde Canina foro latrat facundia toto.
Hinc gerit Herculeam vilis sapientia clauam.
Ostentat͡qʒ suos vicatim gymnosophistas
Incerat lapides fumosos idololatrix
Relligio: ⁊ surdis pallens aduoluitur aris.
Heu quantis mortale genus premit improbus hostis
Armigeris. quanto ferrata satellite ductor:

Bella gerit. quanta victos ditione triumphat.
Surgit in auxilium Chananæus. atq; agmina denset
Casside terribili setarum ponderamento
Concutiens: dextramq; graui cum cuspide quassans.
Ast alia de parte furens exercitus ardet
Regis Amorrei. tum millia Gergesæorum
Effundunt aciem toto volitantia campo.
Eminus hi feriunt. confligunt comminus illi.
Ecce Gebusaicæ feruent ad prælia turmæ.
Aurea tela quibus de sanguine tincta draconis
Mortifero splendore micant. radiantq;. micantq;.
Nec non terrificas pilis armare cateruas
Tecethee iuuat. sed gens Ferezea sagittis
Insultat virtute pari. sed dispare ferro.
Postremum cuneum rex promouet Euueorum.
Squamosum thoraca gerens de pelle colubri.
His subnixa viris scelerum peruersa potestas
Edomat inualidas mentes. quæ simplicitate
Indociles. belliq; rudes sub foedere falso
Tristis amicitiæ primum socia agmina credunt.
Mammoneamq; fidem pacis sub amore sequuntur.
Mox faciles ad vincla rapi iuga dura volentes
Addictis subeunt ceruicibus. & nebulonum
Spirituum iussis seruire ferocibus aptant.
Ille superuacuis augens patrimonia fundis.
Finitimisq; inhians contempto limite agellis.
Ducitur innexus manicis. & mille cathenis
Ante triumphales currus post terga reuinctus.
Nec se barbaricis addictum sentit habenis.
Hic qui ventosæ scandit fastigia famæ.
Inflaturq; cauo pompæ popularis honore.
Qui summum. solidumq; bonum putat ambitionis
Crescere successu. præconum voce trementes
Examinare reos. miserorum in corpora fasces

Frangere terribiles. legum exercere secures
In laqueum iam colla dedit. iam compede dura
Nectitur. & pedibus seruilia vincula limat.
Credite captiui mortales: hostica quos iam
Damnatos cohibent ergastula: quos famulatu
Poenarum virtus non intellecta coercet:
Hæc illa est Babylon: hæc trāsmigratio nostræ
Gentis: & horribilis victoria principis Assur.
Carmine luctifico quam deflens Hieremias.
Orbatam proprijs vlulauit ciuibus vrbem.
Num latet. aut dubium est animas de semine Jacob
Exilium gentile pati: quas persica regna
Captiuas retinent: atq; in sua foedera cogunt?
Illic natali desuescunt viuere ritu.
Moribus & patrijs exutæ in barbara iura
Degenerant. linguamq; nouam: vestemq; sequuntur:
Deq; profanato discunt sordescere cultu:
Nutricemq; abolent petulanti e pectore Sion.
Jam patriæ meminisse piget. iam mystica frangunt
Organa. & externi laudant anathemata regni.
Nonne fuit melius sæuum Memphitidis aulæ
Imperium tolerasse patres: penitusq; sinistris
Adsedisse focis: positos Pharaonis iniqui
Sub pedibus limo: & paleis seruire paratos?
Carnis & immodicæ spurco ructamine crudos.
Quo tantum auxilij per prodigialia signa
Effudit dominus. populum dum forte rebellem
Seruat ope immerita. vinclis dum subdita colla
Soluit. & Aegyptum virga serpente coercet?
Quid iuuat equoreum pelago cedente profundum
Puluerea calcasse via: cum conscia ponti
Saxa sub ignota patuerunt prodita coelo?
Aruit & medio sitiens in gurgite limus?
Si victor virtute dei. mediasq; tenebras

Luce columnari scindens exercitus olim.
Perdidit inuenti vallē botryonis opimam:
Si nescit versare solum cui melle perenni
Gleba fluens niueos permiscet lactea riuos.
Si domitam hierico lituis atq3 ære canoro
Rursus in antiquos patitur consurgere muros:
Si riuis refiui iordanis pellitur. et iam
Deserit adscriptam dimensa in iugera sortem:
Deniq3 si strictam tantis sudoribus vrbem.
Et quæ nubigenas transcendunt culmina nimbos
Defensare nequit. si nescit. quis lapis ille est
Hostibus obsistens. et inexpugnabile turris
Præsidium. quē non fragor hosticus arietis. aut quē
Vis impacta quatit. non æris machina rostro
Arietat insiliens. nec ferrea verbera quassant:
Angulus hic portæ in capite est. hic cōtinet omnem
Saxorum seriam constructaq3 limina firmat.
Quam qui rite suis per propugnacula muris
Mouerit insertum seq3 ac sua moenia vallo
Præcingat triplici celsa stans eminus arce
Fretus amore petræ. castis ꝛ peruigil armis
Non illum regina Tyri. non accola magni
Eufratis Parthus rapiet. non decolor indus
Tempora pennatis redimitus nigra sagittis.
Quin si fulmineos cogens ad bella gigantas
Allophylus tua castra velit delere tyrannus.
Tutus eris. nec te firma statione mouebit
Ipse Charon mundi numen Marcionis ipse.
Qui regit aerio vanas sub sole tenebras.
Nam vanum quicquid sol aspicit. ex elementis
Cuncta solubilibus. fluxoq3 creamine constant.
Fallo. creaturam nisi doctor apostolus omnem
Subiectam vanis non sponte laboribus orsus
Periuro ingemuit miserans seruire latroni

Errat ait. qui luctamen cum sanguine nobis.
Et carne. et venis ferventibus. et vitioso
Felle putat. calidisq; animam peccare medullis.
Non mentē sua membra premūt nec terrea virtus
Oppugnat sensus liquidos. bello ve lacessit
Sed cum spiritibus tenebrosis nocte. dieq;
Congredimur. quorum dominatibus humidus iste.
Et pigris densus nebulis obtemperat aer.
Scilicet hoc medium. coelum inter. ⁊ infima terrę.
Quod pater et vacuo nubes suspendit hiatu
Frena potestatum variarum substinet ac sub.
Principe Belial rectoribus horret iniquis.
His conluctamur prędonibus. vt sacra nobis
Ore apostolici testis sententia prodit.
Nemo habitum naturę. aut inritamina peccans
Corporis accuset. facile est frenare rebelles
Affectus carnis. nimiosq; retundere pulsus
Materię fragilis. et viscera victa domare.
Quippe animus longe pręstantior. vt pote summo
Aethere demissus. subiectos. si velit artus
Imperio quassare graui. iussisq; seueris
Dedere regnanti domino. vis nulla resistit.
Maior inest. vis illa homini. quę flatile virus
Ingerit. ⁊ tenuem tenui ferit aere mentem.
Parthica non ęque ventos transcurrit harundo.
Cuius iter nullus potis est comprendere visus.
Prępes eni; volucris dū pennis transuolat auras.
Improuisa venit. nec stridor nuntiat ante.
Aduentum leti. quam pectoris abdita rumpat.
Securam rapiens medicato vulnere vitam.
Sed magis aligera est. magis et medicata sagitta.
Quam iacit vmbrosi dominatio lubrica mundi.
Eludens excussa oculos. calamiq; volantis
Prępete transcursu cordis penetralia figens.

Nec segnis natura animæ. vt tarda cauendi
Vulneris ignitum. quoniam deus indidit olli
Ingenium purum. sapiens. subtile. serenum.
Mobile. solicitum. velox. agitabile. acutum.
Factorem modo facta suum veneretur. et ipsi
Militet. ac victum proculcet sobria mundum
Nil de pestiferis opibus. aut falsificatis
Terrarum spolijs. stulto oblectamine libans
Nec sub fasce iacens alieno. ⁊ dedita regno.
Ne queat argutas hostis vitare sagittas.
Sed quid ego oẽ malũ mũdiq̃ hominũq̃ maligni
Hostis ad inuidiam detorqueo? cum mala nostra
Ex nostris concreta animis genus et caput ⁊ vim
Quid sint: quid valeant: sumant de corde parente?
Ille quidem fomes nostrorum ⁊ causa malorum est.
Sed tantum turbare potest aut fallere: quantum
Nos volumus. qui decrepito suggesta Leoni
Armamenta damus: friget fera futile frendens:
Humani generis ni per suffragia gliscat.
Gignimus omne malum proprio de corpore nostro.
Vt genuit Dauid alias pater optimus vnum
Crimen Abessalom tetrum pater ille: sed vnum
Innocuas inter soboles genuit patricidam:
Ausus in authorem generis qui stringere ferrum.
Ah pietas. signis contraria signa paternis
Egit: ⁊ vnius commisit sanguinis arma.
Nostra itidem diros vrente propagine natos
Pectora parturiunt: versis qui protinus in nos
Morsibus insuescunt gignentum viuere poenis.
Depopulantur enim nimium foecunda parentum
Viscera: et interitu genitalis stirpis aluntur.
Progeniem verum ille suam rex vt pote summus
Atq̃ dei vates pariturae et virginis author
Tristibus atq̃ pijs variauerat; vt Salomonis

Frater Abessalom misceret crimina iustis
Pignoribus: ducemq3 domum turbaret amaris.
Nos dignum Salomone nihil. nos degener implet
Solus Abessalom lacerans pia viscera ferro.
Si licet ex ethnicis quicquam præsumere: vel si
De physicis exempli aliquid: sic vipera (vt aiunt)
Dentibus emoritur fusæ per viscera prolis.
Mater morte sua non sexu fertilis aut de
Concubitu distenta vterum. sed cum calet igni
Percita foemineo moriturum obscoena maritum
Ore sitit patulo. caput inserit ille trilinguæ
Coniugis in fauces: atq3 oscula feruidus intrat
Insinuans oris coitu genitale venenum
Nupta voluptatis vi saucia mordicus haustum
Frangit amatoris blanda inter foedera guttur:
Infusasq3 bibit caro pereunte saliuas.
His pater inlecebris consumitur. at genitricem
Clausa necat soboles. nam postquam semine adulto
Incipiunt calidis corpuscula parua latebris
Serpere: motatumq3 vterum vibrata ferire.
Aestuat interno pietatis crimine mater:
Carnificemq3 gemit damnati conscia sexus
Progeniem septi rumpentem obstacula partus.
Nam quia nascendi nullus patet exitus: aluus
Foetibus in lucem nitentibus excruciata
Carpitur: atq3 viam lacerata per ilia pandit.
Tandem obitu altricis prodit grex ille dolorum
Ingressum vitæ vix eluctatus & ortum
Per scelus exculpens. lambunt natale cadauer
Reptantes catuli: proles dum nascitur orba.
Haud experta diem miseræ nisi posthuma matri.
Non dispar nostræ conceptus mentis abore
Vipereo infusum sic combibit illa venenum
Coniuge Beliadæ: sic oscula deuorat hausto:

Interiusq; rapit. sic felle libidinis ardens
Impletur vitijs periturо mista marito.
Tunc prægnans loetale genus concepta maligni
Fert opera ingenij de semine complicis hydri:
Quem poenis pensare prius sua facta necesse est
Corruptæ pro stupro animæ proq; orbe perempto.
Ipsam porro animam crudelia vulnera carpunt
Mille puerperijs: soboles dum parturit ex se
Contra naturam genitas: peccamina crebra
Scilicet & partos materno funere natos.
Hinc illa est domini iusta obiurgatio Christi:
Nonne pater dæmon vos increpo peccatores
Concubitu carnis semen sitiens iniquum
Vos genuit. sanctum lector percense volumen:
Quod loquor inuenies dominum dixisse profanis
Vera obiectantem mortalibus. ex patre nam vos
Esse meo genitos pietas ait ipsa probaret
Ac pietatis opus. pro cæca libido. quid hoc est?
Quod cum se thalamis desponsam mens bona iustis
Nouerit: inq; thronum regis nuptura vocetur:
Et regis semper iuuenis. senioq; repulso
Diuinum decus æterno seruantis in ore:
Malit adulterium: furuo & se munere vilem
Vendat nocticolæ spurcis complexibus indi
Aspernata dei fusam per virginis artus
Progeniem: dulcesq; vocans in fornice natos?
Sentio quam contra moueat pellacia litem:
Quod dente obnitens spinosa calumnia pugnet:
Nosq; lacessito vocet ad luctamina vero.
Si non vult deus esse malum: cur non vetat inquit.
Nil refert author fuerit factorq; malorum:
An ne opera in vitium sceleris pulcherrima verti
Cum possit prohibere: sinat: q; si velit omnes
Innocuos agere omnipotens. nec sancta voluntas

Degener ꝛ facto nec se manus inquinet vllo.
Condidit ergo malum dominus: quod spectat ab alto:
Et patitur: fieriꝗ probat: tanquam ipse crearit.
Ipse creauit enim: quod cum discludere possit:
Non abolet: longoꝗ sinit crassarier vsu.
Damna aures pater alme meas: ꝛ claude meatus
Obrutescentis capitis: ne peruia tales
Concipiat flexura sonos. est perdere tanti
Extinctum vitæ officium de parte cerebri:
Immunem modo sese anima expertemꝗ nefandi
Auditus felix stolida conseruet ab aure.
Quis ferat hæc iniecta deo conuitia? qui se
Diuinis meminit præcellere nobilitatum
Muneribus. multa vt taceam: vel sola benignum
Res probat esse deum: vetiti quod amore peremptos
Excitat e tumulis homines: regniꝗ per æuum
Particeps iubet esse sui. qui si foret autho:
Seruatorꝗ mali: nunquam post damna salutis
Peccantumꝗ obitus rediuiuam ferre medelam
Vellet: ꝛ amissos opere instaurare secundo.
Labi hominis: seruare dei est. meritis perit iste:
Ille abolet pereuntis opus: meritumꝗ resoluit.
Argumentum ingens: dominum qui talia præstet:
Nolle malum. nec quod post abluit: ante probare.
Inuito ne aliquis potis est peccare tonante?
Cui facile est in corde hominis componere sensus
Quos libeat: fibrasꝗ omnes animare pudicis
Pulsibus: ꝛ totum venis infundere honestum?
Nescis stulte tuæ vim libertatis ab ipso
Formatore datam. nescis ab origine quanta
Sit concessa tibi famulo super orbe potestas.
Et super ingenio proprio laxeꝗ soluto
Iure potestatis liceat cui velle. sequiꝗ
Quod placitum est: nulliꝗ animũ subiungere vinclo.

An cum te dominum cunctis quæcunq3 crearat:
Præficeret: mundumq3 tuis seruire iuberet
Imperijs. cumq3 arua. polum. mare. flumina. ventos
Dederit: arbitrium de te tibi credere auarus
Nollet vt indigno: libertatemq3 negaret:
Quale erat electus magni rex orbis vt esset:
Non rex ipse sui curto foedatus honore.
Nam quis honos domini est: cuius mens libera non est:
Una sed impositæ seruit sententia legi:
Quæ laus porro hominis: vel quod meritum sine certo
Inter vtramq3 viam discrimine viuere iuste:
Non fit sponte bonus: cui non est prompta potestas
Velle aliud: flexosq3 animi conuertere sensus.
At qui nec bonus est: nec conlaudabilis ille:
Qui non sponte bonus. quoniam probitate coacta
Gloria nulla venit: sordetq3 in gloria virtus.
Nec tamen est virtus: ni deteriora refutans
Emicet: ⁊ meliore viam petat indole rectam:
Vade ait ipse parens opifexq3 ⁊ conditor Adæ:
Vade homo adflatu nostri prænobilis oris
Insubiecte. potens. rerum arbiter. arbiter idem
Et iudex mentis propriæ. mihi subdere soli
Sponte tua: quo sit subiectio ⁊ ipsa soluto
Libera iudicio. non cogo: nec exigo per vim:
Sed moneo iniustum fugias: iustumq3 sequaris:
Lux comes est iusti: comes est mors horrida iniqui.
Elige rem vitæ. tua virtus temet in æuum
Prouehat. alternum tua damnet culpa vicissim:
Præstet ⁊ alterutram permissa licentia sortem.
Hac pietate vagus. ⁊ tanto munere abundans
Transit propositum fas: ⁊ loetalia prudens
Eligit atq3 volens: magis vtile dum sibi credit:
Quod prohibente deo persuasit callidus anguis.
Persuasit certe hortatu: non impulit acri

Imperio. hæc mulier rea criminis exprobranti
Respondit domino suadelis se male fabris
Illectam suasisse viro: vir et ipse libenter
Consensit. licuit ne hortantem spernere recti
Libertate animi? licuit. nanque et deus ante
Suaserat: vt meliora volens sequeretur. at ille
Spernens consilium sæuo plus credidit hosti.
Nunc inter vitæ dominum mortisque magistrum
Consistit medius. vocat hinc deus: inde tyrannus
Ambiguum atque suis se motibus alternantem
Accipe gestarum monumenta insignia rerum:
Prælusit quibus historia spectabile signum.
Loth fugiens Sodomis ardentibus omnia secum
Pignora cara domus properabat sede relicta
Nubibus vrbicremis subducere: sulphure cum iam
Nimboso ignitus coelum subtexeret aer:
Flagrantemque diem crepitans incenderet imber.
Angelus hanc hospes legem præscripserat ollis
Emissus virtute dei sub imagine dupla:
Omnis vt e portis iret domus atque in apertum
Dirigeret constans oculos: nec pone reflexo
Lumine regnantes per moenia cerneret ignes:
Nemo memor Sodomæ: quam mundi forma cremandi est:
Ut semel e muris gressum promouerit: ore
Post tergum verso respectet funera rerum.
Loth monitis sapiens obtemperat. at leuis vxor
Mobilitate animi torsit muliebre retrorsus
Ingenium: Sodomisque suis reuocabilis hæsit.
Traxerit Eua virum diræ ad consortia culpæ:
Hæc peccans sibi sola perit. solidata metallo
Diriguit fragilis: saxumque liquabile facta
Stat mulier: sicut steterat prius omnia seruans
Caute sigillati longum salis effigiata
Et decus, et cultum, frontemque, oculosque, comamque.

Et flexam in tergum faciem. paulumqȝ relata
Menta retro: antiquæ monumenta rigentia noxæ.
Liquitur illa quidem salsis sudoribus vda:
Sed nulla ex fluido plenæ dispendia formæ
Sentit deliquio: quantumqȝ armenta saporum
Adtenuant saxum: tantum lambentibus humor
Sufficit: attritamqȝ cutem per damna reformat.
Hoc meruit titulo peccatrix foemina sisti
Infirmum fluidumqȝ animum per lubrica soluens
Consilia ⁊ fragilis iussa ad coelestia voti
Propositum contra non commutabile seruat.
Loth ingressus iter nec moenia respicit alto
In cinerem conlapsa rogo populumqȝ perustum.
Et mores populi. tabularia. iura. forumqȝ.
Balnea. propolas. meritoria. templa. theatra.
Et circum cum plebe sua. madidasqȝ popinas.
Quicquid agunt homines. Sodomorum incendia iustis
Ignibus inuoluunt: ⁊ Christo iudice damnant.
Hæc fugisse semel satis est. non respicit vltra
Loth noster: fragilis sed coniunx respicit: ⁊ quæ
Fugerat inuerso mutabilis ore reuisit:
Atqȝ inter patrias perstat durata fauillas.
En tibi signatum libertatis documentum:
Quod voluit nos scire deus. quodcunqȝ sequendum est
Sub nostra ditione situm: passimqȝ remissum
Alterutrum calcare viam. duo cedere iussi
De sodomis: alter se præripit: altera mussat.
Ille gradum celerat fugiens: contra illa renutat.
Liber vtriqȝ animus: sed dispar vtriqȝ voluntas.
Diuidit huc illuc rapiens sua quenqȝ libido.
Talem multa sacris speciem notat orbita libris.
Aspice Ruth gentis moabitidis: ⁊ simul Orfam.
Illa socrum Noemi fido comitatur amore:
Deserit hæc. atqui thalamis. ⁊ lege iugali

Exutæ. hebreisq; thoris. sacrisq; vacantes.
Jure fruebantur proprio. sed pristinus Orfæ
Fanorum ritus præputia barbara suasit
Malle: & semiferi stirpem nutrire Goliæ.
Ruth dum per stipulas agresti amburitur estu:
Fulcra Booz meruit: castoq; adscita cubili
Christigenam foecunda domum dauidica regna
Edidit: atq; deo mortales miscuit ortus.
Sæpe egomet memini fratres geminos ad hiulcum
Peruenisse simul biuium nutante iuuenta:
Et dubitasse diu bifido sub tramite: quod nam
Esset iter melius. cum dextrum spinea sylua
Sentibus arctaret: scopulosaq; semita longe
Duceret aerium cliuoso margine callem.
At leuum nemus vmbriferum per amoena vireta
Ditibus ornaret pomis: & leue iacentem
Planicies daret ampla viam. squalentibus vnum
Contentum spinis reptasse per ardua saxa:
Porro alium campo sese indulsisse sinistro.
Illum syderibus caput immiscere propinquis:
Hunc in coenosas subito cecidisse paludes.
Omnibus vna subest natura: sed exitus omnis
Non vnus peragit placitorum segrege forma.
Haud secus. ac si olim per sudum lactea forma
Lapsa columbarum nubes descendit in aruum
Ruris frugiferi: laqueos vbi callidus auceps
Prætendit: lentoq; inleuit vimina visco:
Sparsit et insidias siliquis vel farre doloso.
Inliciunt alias fallantia grana: gulamq;
Innectunt auidam tortæ retinacula setæ:
Molle vel implicitas gluten circunligat alas:
Ast aliæ quas nullus amor prolectat edendi:
Gressibus innocuis sterili spatiantur in herba:
Suspectamq; cauent oculos conuertere ad escam.

Mox vbi iam coelo reuolandum: pars petit æthram
Libera sydeream plaudens super aera pennis:
Pars captiua iacet. laceris et saucia plumis
Pugnat humi: et volucres nequiquã suspicit auras
Sic animas coeli de fontibus vnicolores
Infundit natura solo: sed suauibus istic
Deuinctæ inlecebris retinentur: ⁊ æthera paucæ
Conscendunt reduces. multas viscosus inescat
Pastus et ad superas percurrere non sinit auras.
Prescius inde pater liuentia tartara plumbo
Incendit liquido: piceasqꝫ bitumine fossas
Infernalis aquæ furuo suffodit auerno:
Et flegethonteo sub gurgite sanxit edaces
Perpetuis scelerum poenis inolescere vermes.
Norat enim flatu ex proprio vegetamen inesse
Corporibus nostris: animamqꝫ ex ore perenni
Formatam non posse mori. non posse vicissim
Pollutam virtus rursum ad conuexa reuerti
Mersandam penitus puteo feruentis abyssi.
Vermibus. ⁊ flammis. et discruciatibus æuum
Immortale dedit. senio ne poena periret
Non pereunte anima carpunt tormenta. fouentqꝫ
Materiem sine fine datam. mors deserit ipsa
Aeternos gemitus: et flentes viuere cogit.
At diuersa procul regionibus in paradisi
Præmia constituit maiestas gnara futuri
Spiritibus puris ⁊ ab omni labe remotis.
Quiqꝫ Gomorræas non respexere ruinas:
Auersis sed rite oculis post terga tenebras
Liquerunt miseri properanda pericula mundi.
Ac primum facili referuntur ad astra volatu:
Unde fluens anima structum vegetauerat Adam.
Nam quia naturam tenuem decliuia vitæ
Pondera non reprimunt: nec tardat ferrea compes:

Concretum celeri relegens secat aera lapsu.
Exuperatq; polum feruens scintilla remensum
Carcereos exosa situs: quibus hæserat exul.
Tunc post liminio redeuntem suscipit alto.
Cana fides gremio: tenerisq; oblectat alumnam
Delitijs multos post diuersoria carnis
Ore renarrantem querulo: quos passa labores.
Illic purpureo latus exporrecta cubili
Floribus aeternis spirantes libat odores:
Ambrosium q; bibit roseo de stamine rorem.
Ditibus et longo fumantibus interuallo
Fluminaq; et tutos coeli sitientibus imbres
Implorata negat digitum insertare palato:
Flammarumq; apices humenti extinguere tactu.
Nec mirere locis longe distantibus inter
Damnatas iustasq; animas concurrere visus
Conspicuos: meritasq; vices per magna notari
Interualla: polus medio quæ diuidit orbe.
Errat quisque animas nostrorum sine oculorum.
Aestimat inuolui: vitreo quos lucida palla
Obice: quis speculum concreta coagula texunt:
Impediuntq; vagas obducto humore fenestras.
Num ne animarum oculis denso vegetamine guttæ
Voluuntur teretes: aut palpebralius extra
Horrescunt setis: cilio ve vmbrante teguntur?
Illis viua acies. nec pupula parua. sed ignis
Traiector nebulæ: vasti et penetrator operti est.
Nil ferrugineum solidum ve tuentibus obstat.
Nocturnæ cædunt nebulæ. nigrantia cedunt
Nubila. patenti cedit teres area mundi.
Nec tantum aerios visu transmittit hiatus
Spiritus: oppositos sed transit lumine montes.
Oceani fines. atq; vltima littora Thules
Trans adijt: volucresq; oculos in tartara mittit.

Nostris nempe omnes pereunt sub nocte colores
Uisibus: & cæco delentur tempore formæ.
Nunquid & exuti membris ac viscere perdunt
Agnitione notas rerum: vel gressibus errant?
Una animam semper facies habet. & color vnus
Aeris. vt cuiq; est meritorum summa sinistri
Seu dextri alternas nec commutabile tempus
Conuertit. variatq; vices. longum atq; perenne est:
Quicquid id est. vnus voluit sua secula cursus.
Expertus dubitas animas percurrere visu.
Abdita corporeis oculis cum sæpe quietis
More soporatis cernat mens viua remotos:
Distantesq; locos aciem per rura. per astra.
Per Maria intendens. nec enim se segregat ipsa
Ante obitum viuis ex artubus: aut fugit exul
Sanguinis & carnis penetralia. seq; medulis
Exuit: abductam ve abiit de pectore vitam:
Uiscerea sed sede manens speculatur acutis
Omnia luminibus. & qua circuntulit acrem
Naturæ leuis intuitum nullo obice rerum
Disclusa ante oculos subiectum prospicit orbem:
Atq; orbis sub mole situm sordens elementum.
Ob iacet interea tellus: nec visibus obstat:
Quin si stelligerum vultus conuertat ad axem:
Nil intercurrens obtutibus impedit ignem
Peruigilis animæ: quamuis densata grauentur
Nubila: & opposito nigrescat vellere coelum.
Sic arcana videt tacitis cooperta futuris
Corporeus Joannes adhuc nec carne solutus:
Munere sed somni paulisper carne sequestra
Liber ad intuitum sensuq; oculisq; peragrans
Ordine dispositos venturis solibus annos.
Procinctum videt angelicum: iam iamq; cremandi
Orbis in excidium raucos & percipit aure

Mugitus grauium mundi sub fine tubarum:
Hæc ille ante obitum membrorum carcere septus
Secedente anima non discedente videbat.
Nonne magis flatus sine corpore cuncta notabit
Corporis inuolucris tumulo frigente repostis
Certa fides rapidos subterna nocte caminos.
Qui pollutam animam per secula longa perenni
Igne coquunt oculis longum per inanē remotis
Pauperis expositos: nec secius aurea dona
Iustorum dirimente chao. rutilasq; coronas
Eminus ostendit poenarum carcere mersis.
Hinc paradisicolæ post vlcera dira beato
Proditur infoelix vlulans in peste reatus
Spiritus: inq; vicem meritorum mutua cernunt.
O dee cunctiparens animæ dator: o dee Christe:
Cuius ab ore deus subsistit spiritus vnus:
Te moderante regor: te vitam principe duco.
Iudice te pallens trepido. te iudice eodem
Spem capio fore quicquid ago veniabile apud te.
Quam libet indignum venia faciamq;: loquarq;:
Confiteor. dimitte libens: & parce fatenti.
Omne malum merui: sed tu bonus arbiter aufer
Quod merui. meliora fauens largire precanti
Dona animæ quandoq; meæ: cum corporis huius
Liquerit hospicium neruis. cute. sanguine. felle.
Ossibus extructum: corrupta quod incola luxu
Heu nimium complexa fouet: cum flebilis hora
Clauserit hos orbes: et conclamata iacebit
Materies: oculisq; suis mens nuda fruetur:
Ne cernat truculentum aliquem de gente latronum
Immitem. rabidum. vultuq; & voce minaci
Terribilem: qui me maculosum aspergine morum
In preceps vt prædo trahat: nigrisq; ruentem
Immergat specubus cuncta exacturus adusq;

Quadrantem minimum damnosæ debita vitæ.
Multa in Thesauris patris est habitatio Christe
Disparibus discreta locis. non posco beata
In regione domum. sint illic casta virorum
Agmina puluereum quæ dedignantia censū
Diuitias petiere tuas. sit flore perenni
Candida virginitas animum castrata recisum.
At mihi tartarei satis est si nulla ministri
Occurrat facies: nec flamina gehennæ
Deuoret hanc animam mersam fornacibus imis.
Esto cauernoso: quia sic pro labe necesse est
Corporea: tristis me sorbeat ignis auerno:
Saltem mitificos incendia lenta vapores
Exhalent: æstuq; calor languente tepescat.
Lux immensa alios et tempora vincta coronis
Glorificent: me poena leuis clementer adurat.

Finit Amartigenia.

Aurelij Prudentij Clementis. V. C. Contra Symmachum liber primus

Paulus præco Dei qui fera gentium
Primus corda sacro perdomuit stilo:
Christum per populos ritibus asperis
Immanes placido dogmate seminans
In mansueta suas vt cærimonias
Gens pagana deo sperneret agnito:
Actus turbinibus forte nigerrimis
Hibernum pelagus iam rate debili:
Et vim nauifragi pertulerat noti.
Sed cum cerulei prælia gurgitis

Iussisset domini dextra quiescere:
Ad portum fluitans cumba relabitur:
Exponitq; solo littoris vuidi
Contractos pluuio frigore remiges.
Tunc de littoreis sepibus algidi
Arentum propere brachia palmitum
Conuectant: rapidos vnde focos struant.
Fascem quisq; suum congerit ignibus
Expectans calidi luxuriam rogi.
Paulus dum fragiles cogere surculos:
Et densare foci congeriem studet:
Incautam cumulis inseruit manum.
Torpebat glacie pigra vbi vipera
Sarmentis laqueos corporis implicans.
Quæ postquam intepuit fomite fumeo:
Laxauitq; ferox colla rigentia:
Iam flecti facilis rettulit ad manum
Vibrato capite spicula dentium
Hærentem digiti vulnere mordicus.
Pendentemq; gerens Paulus inhorruit.
Exclamant alij: quod cute liuida
Virus mortiferum serpere crederent.
At non intrepidum terret Apostolum
Tristis tam subiti forma periculi.
Attollens oculos sydera suspicit
Christum sub tacito pectore murmurans.
Excussumq; procul decutit aspidem.
Abiectus coluber verberat aera.
Atq; oris patuli soluit acumina.
Mox omnis sanies deserit & dolor
Ceu nullo laceram vulnere dexteram.
Siccatusq; perit vipereus liquor.
Hydrum præcipitem dum rotat impetus:
Arsurum medijs intulit ignibus.

Sic nunc post hyemem vimqꝫ trucis freti
Quo iactata ratis tunc sapientia est:
Cum sub sacricolis territa regibus
Vix panso poterat currere carbaso:
Afflictosqꝫ suos turbine seculi
Vectarat rabidis fluctibus innatans:
Morsum vulnificum lex pia pertulit.
Occultabat enim se prius abditum
Virus: nec grauidum protulerat caput.
Contentum inuolucris atqꝫ cubilibus.
Subter quo premeret clausa silentia.
Sed dum forte latens impietae riget:
Dextram iustitiæ pigra momorderat
Succensi stomacho fellis inæstuans.
Heu quam catholicam nil prope profuit
Pupem nasse sacri remigio stili:
Quem Paulus varijs gentibus edidit.
Vix portu placido tuta quieuerat
Victrix: edomitis mille furoribus:
Vix adstricta suis iam retinaculis
Vectores stabili condiderat solo:
Erupit subito triste periculum.
Nam dum præcalidos igniculos sibi
Soluendis adolent et senio et gelu:
Dum virgas steriles atqꝫ superfluas
Flammis de fidei palmite concremant.
Ut concreta vagis vinea crinibus
Siluosi inluuiem poneret idoli:
Palpauit nimius perniciem tepor.
Spes insueta subit serpere flexibus.
Et vibrare sagax eloquij caput.
Sed dextra impatiens vulneris inritos
Oris rhetorici depulit halitus:
Effusum ingenij virus inaniter

Liber primus.

Summa Christicolis in cute substitit.
Saluator generis Romulei precor:
Qui cunctis veniam das pereuntibus:
Qui nullum statuis non operis tui
Mortalem: facili quem releues manu:
Huius si potis est iam miserescito
Praeruptam in foueam praecipitis viri.
Spirat sacrilegis flatibus inscius:
Erroresque suos indocilis fouet.
Obtestor iubeas: ne citus impetus
Arsurum medijs inferat ignibus.

Finit praefatio.

Credebam vitijs aegram gentilibus vrbem
Iam satis antiqui pepulisse pericula morbi:
Nec quicquam restare mali: postquam medicina
Principis immodicos sedarat in arce dolores.
Sed quoniam renouata lues turbare salutem
Tentat Romulidū: patris īploranda medela est:
Ne sinat antiquo Romam squallere veterno:
Ne ve togas procerū fumoque & sanguine tingui.
Inclytus ergo parens patriae moderator & orbis.
Nil egit prohibenda: vagas ne pristinus error
Crederet esse deum nigrante sub aere formas:
Aut elementorum natura (quae patris ars est
Omnigeni) summa pro maiestate sacraret
Vir solus: cui cura fuit: ne publica morum
Plaga cicatricem summa leuiter cute clausam
Duceret: et latebram tabentis vulneris alte
Impressam: penitasque putri de pure per esam
Iuncta superficies medico fallente foueret.
Sed studuit quo pars hominis generosior intus
Viueret: atque animam letali peste piatam
Posset ab interno tutam seruare veneno.

Illa tyrannorum fuerat medicina videre:
Qui status ante oculos præsentibus ac perituris
Competeret rebus: nec curam adhibere futuris.
Heu male de populo meriti: male patribus ipsis
Blanditi: quos præcipites in tartara mergi
Cum Joue fuerunt: multa & cum plebe deorum.
Ast hic imperium protendit latius æuo
Posteriore suis cupiens sancire salutem.
Nimirum pulchre quidem doctissimus: esset
Publica res inquit tunc fortunata satis: si
Vel reges saperent: vel regnarent sapientes.
Est ne ille e numero paucorum: qui diadema
Sortiti ætheriæ coluerũt dogma sophiæ:
Contigit ecce hominum generi. gentiqꝫ togatæ
Dux sapiens. felix. nostræ res publica Romæ
Justitia regnante viget. parete magistro
Scepta gubernanti. monet vt deterrimus error:
Ut que superstitio veterum procul absit auorum.
Nec putet esse deum. nisi qui super omnia summ⁹
Emineat: magniqꝫ immensa creauerit orbis.

De Saturno.

Num melius Saturnus auos rexisse latinos
Creditur: edictis qui talibus informauit
Agrestes animos: et barbara corda virorum:
Sum deus. aduenio fugiens. prebete latebras.
Occultate semen nati feritate tyranni
Deiectum solio: placet hic fugitiuus et exul
Ut lateam: genti atqꝫ loco latium dabo nomen.
Uitibus incuruum (si qua est ea cura) putandis
Procudam chalybem. nec non et moenia vestri
Fluminis in ripa statuam Saturnia vobis.
Uos nemus appositasqꝫ meo sub honore sacrãtes:
Sum quia nam coelo genitus: celebrabitis aras.
Inde deos: quorum patria spectata sepulchra

Scimus: in aere hebetes informauere minores:
Aduena quos profugus gignens et equina libido
Intulit Italiae. thuscis nanque ille puellis
Primus adhinniuit simulato numine moechus.

De Joue.

¶ Mox patre deterior siluosi habitator olympi
Juppiter incoestas spurcauit labe Lacaenas.
Nunc boue subuectam rapiens ad crimen amatam.
Nunc tenera pluma leuior: blandosque susurros
In morem recinens suaue immorientis oloris.
Capta quibus volucrem virguncula ferret amorem.
Nunc foribus surdis sera quas vel pessulus arctis
Firmarat cuneis per tectum diues amator
Imbricibus ruptis vndantis desuper auri
Infundens pluuiam gremio excipientis amicae.
Armigero modo sordidulam curante rapinam
Compressu immundo miserum cupiens catamytum:
Pellice iam puero magis indignante sorore.
Haec causa est et origo mali: quod secla vetusto
Hospite regnante crudus stupor aurea finxit.
Quodque nouo ingenio versutus iuppiter astus
Multiplices variosque dolos texebat: vt illum
Vertere cum vellet pellem faciemque: putarent
Esse bouem. praedari aquilam. confingere cygnum.
Et nummos fieri: et gremium penetrare puellae.
Nam quid rusticitas non crederet indomitorum
Stulta virum. pecudes. interitusque ferinos
Dedere sueta: animum diuae rationis egenum
In quancunque fidem nebulonis callida traxit
Nequitia. infelix facilem gens praebuit aurem.

De Mercurio.

¶ Successit Jouis imperio corruptior aetas:
Quae docuit rigidos vitijs seruire colonos.
Expertes furandi homines hac imbuit arte

Mercurius Maia genitus: nunc magnus habetur
Ille deus. cuius dedit experientia fures.
Necnon thessalicæ doctissimus ille magiæ
Traditur. extinctas sumptæ moderamine virgæ
In lucem reuocasse animas: cocytia loeti
Iura resignasse sursum reuolantibus vmbris:
Ast alias damnasse neci: penitusqꝫ latenti
Immersisse chao. facit hoc ad vtrumqꝫ peritus
Ut fuerit: geminoqꝫ amarit crimine vitam.
Murmure nam magico tenues excire figuras:
Atqꝫ sepulchrales scite incantare fauillas:
Uita itidem spoliare alios ars noxia nouit.
Artificem scelerum simplex mirata vetustas
Supra hominem coluit simulans per nubila ferri:
Aligerisqꝫ leues pedibus transcurrere ventos.

De Priapo.

¶ Ecce deum innumero formatus ⁊ æneus adstat
Graius homo: augustaqꝫ Numæ præfulget in arce.
Strenuus exculti dominus quondam fuit agri:
Hortorumqꝫ opibus memorabilis. hic tamen idem
Scortator nimius: multaqꝫ libidine suetus
Rusticolas vexare lupas: interqꝫ salicta
Et densas sepes obscoena cubilia inire.
Indomitum intendens animum semperqꝫ paratum
Ad facinus: nunquam calidis dabat ocia venis.
Hic deus e patrio prænobilis Hellesponto
Uenit aduisqꝫ italos sacris cum turpibus hortos.
Sinum lactis ⁊ hæc votorum liba quotannis
Accipit: ac ruris seruat vineta sabini:
Turpiter adfixo pudeat quem visere ramo.

De Hercule.

¶ Herculeus mollis pueri famosus amore
Ardor: ⁊ in transtris iactate ferbuit Argus:
Nec maris erubuit nemeæa pelle fouere

Concubitus: et Hylan pereuntem quærere coelebs.
Hunc salius: cantuq; domus pinaria templum
Collis Auentini conuexa in sede frequentat.
Thebanus iuuenis superatis fit deus indis.
Successu dum victor ouans lasciuit: et aurum
Captiuæ gentis reuehit: spolijsq; superbus
Diffluit in luxum cum semiuiro comitatu:
Atq; auidus vini multo se proluit haustu
Gemmantis pateræ spumis multoq; falerno
Perfundens bijugum rorantia terga ferarum.
His nunc pro meritis Baccho caper omnibus aris
Cæditur. & virides discindunt ore chelydros
Qui Bromium placare volunt: quod & ebria iam tunc
Ante oculos regis satyrorum insania fecit:
Et fecisse reor stimulis furialibus ipsas
Mænadas inflammante mero in scelus omne rotatas.
Hoc circum saltante choro tumulentus adulter
Inuenit expositum secreti in littoris acta
Corporis egregij scortum: quod perfidus illis
Liquerat incoesto iuuenis satiatus amore.
Hanc iubet assumptam feruens post vina Nexæram
Secum in delitijs fluitantis stare triumphi:
Regalemq; decus capitis gestare coronam.
Mox Ariadnæus stellis coelestibus ignis
Additur: hoc pretium noctis persoluit honore
Liber: vt ætherium meretrix illuminet axem.
Tantum posse omnes illo sub tempore reges.
Indocilis fatui ducebat ineptia vulgi:
Ut transire suis cum sordibus induperator
Posset in æternum coeli super ardua regnum.
Regia tunc omnis vim maiestatis & omnis
Parua licet coeli imperium retinere potestas
Credita. thure etiam ducibus paruoq; sacello
Impertitus honos: quē dum metus. aut amor. aut spēs

Accumulant longum miseris processit in æuum
Mos patrius. coepit falsæ pietatis imago
Ire per ignaros nebuloso errore nepotes.
Tunc quia quæ viuis veneratio regibus ante
Contigerat functis: eadem iam munere lucis
Cessit: & ad nigras altaria transtulit vrnas.
Inde puellarum ludibria. pignora. partus.
Et furtiuus amor iuuenum: & deprehensa iugalis
Corruptela tori: quoniam regalibus aula
Feruere tunc vitijs solita est: nec perdita luxu
Diuorum soboles sancti meminisse pudoris.
Atque vt Roma tuos coelesti ex sede parentes:
Quis te semideam iactant authoribus ortam:
Perstringam breuiter Gradiuum vel Citheream:
Ille sacerdotem violat. contra illa marito
Succumbit Phrygio. coitus fuit impar vtrique.
Nec terrestre deam decuit mortale subire
Coniugium: nec coelicolam descendere Ephoebum
Virginis ad vitium: furtiuoque igne calere.
Sed Venus augusto de sanguine foemina vili
Priuatoque viro vetitum per dedecus hæsit.
Et si Rhea sacram lasciui Martis amore
Lusa pudicitiam fluuiali ammisit in vlua:
Crediderim generosæ aliquem stirpis: sed eundem
Moribus infamem compressa virgine per vim
Si dixisse deum: ne stuprum numinis vllus
Obicere auderet turpi miseræque puellæ.
Hæc Italos induxit auos vel fama vel error:
Martia romuleo celebrarent vt sacra campo:
Vtque palatinis capitolia condita saxis
Signarent titulo proaui Iouis: atque pelasgæ
Palladis: & Libyca Iunonem ex arce vocarent
Cognatos de Marte deos: Veneris quoque nudum
Accirent proceres hericino e vertice signum:

Utq3 deum mater Phrygia veheretur ab ida.
Bacchica de viridi peterentur vt orgia Naxo.
Facta est terrigenæ domus vnica maiestatis.
Et tot templa deo Romæ: quod in vrbe sepulchra
Heroum numerari licet. quos fabula manes
Nobilitet noster populus veneratus adorat
Hos habuere deos Anc⁹. Numitor. Numa. Tull⁹.
Talia pergameas fugerunt numina flammas.
Sic vesta est. sic Palladium. sic vmbra penatum.
Talis et antiquum terra asseruauit asylum.
¶ Ut semel obsedit gentilis pectora patrum
Uana superstitio: non interrupta cucurrit
Aetatũ per mille gradus. tener horruit hæres:
Et colui: quicquid sibimet venerabile cani
Monstrarant ataui. puerorum infantia primo
Errorem cum lacte bibit. gustauerat inter
Uagitus de farre molæ. saxa inlita ceris
Uiderat: vnguentoq3 lares humescere nigros.
Formatũ fortunæ habitum cum diuite cornu:
Sacratum que domi lapidez consistere paruus
Spectarat: matremq3 illic pallere precantem.
Mox humeris positus nutricis triuit et ipse
Impressis silicem labris. puerilia vota
Fudit. opesq3 sibi cæca de rupe poposcit.
Persuasumq3 habuit: qđ quis velit inde petendum.
Non qui oculos animũq3 leuans rationis ad arcem
Retulit: insulsum tenuit sed credulus vsum
Priuatos celebrans agnorum sanguine diuos.
Iamq3 domo egrediẽs vt publica festa diesq3
Et ludos stupuit: celsa et capitolia vidit:
Laurigerosq3 deũ templis astare ministros
At sacram resonare viam mugitibus ante
Delubrum Romæ: colitur nam sanguine et ipsa
More deæ: nomenq3 loci ceu numẽ habetur.

Atqꝫ vrbis: Venerisqꝫ pari se culmine tollunt
Templa: simul geminis adolentur thura deabus.
Vera ratus: quæcunqꝫ senatu authore probentur.
Contulit ad simulacra fidem: dominosqꝫ putauit
Aetheris: horrifico qui stant ex ordine vultu.
Illic. Alcides spoliatis gradibus hospes
Arcadiæ fuluo ære riget: gemini quoqꝫ fratres
Corrupta de matre nothi ledeia proles.
Nocturniqꝫ equites celsæ duo numina Romæ
Impendent retinente solo: magniqꝫ triumphi
Nuntia suffuso figunt vestigia plumbo.
Assistunt etiam priscorum insignia regum
Vir italus. Janusqꝫ bifrons. genitorqꝫ Sabinus.
Saturnusqꝫ senex. maculoso ꝛ corpore Picus
Coniugis epotum sparsus per membra venenum.
Omnibus ante pedes posita est sua cuiqꝫ vetusta
Arula. Jano etiam celebri de mense litatur
Auspicijs epulisqꝫ sacris. quas inueterato
Heu sub honore miseri agitant. ꝛ gaudia ducunt
Festa calendarum. sic obseruantia creuit
Ex atauis quondam male coepta. deinde secutis
Tradita temporibus serisqꝫ nepotibus aucta
Traxerunt longam corda inconsulta catenam.
Mosqꝫ tenebrosus vitiosa in sæcula fluxit.
¶ Hunc morem veterum docili iam ætate secuta
Posteritas. mense. atqꝫ adytis. ꝛ flamine. ꝛ aris
Augustum coluit. vitulo placauit ꝛ agno.
Strata ad puluinar iacuit. responsa poposcit.
Testantur tituli. produnt consulta senatus.
Cæsareum Jouis ad speciem statuentia templum.
Adiacere sacrum: fieret quo Liuia Juno
Non minus infamis thalami sortita cubile:
Quam cum fraterno caluit Saturnia lecto.
Nondum maternam partu vacuauerat aluum:

Conceptamq́ viri sobolem paritura gerebat
Pronuba iam grauidæ fulcrum ⁊ geniale parantur.
Iam sponsus saliente vtero nubentis amicos
Aduocat. haud sterilē certus fore iam sibi pactam.
Vitricus ante venit tardum præferuidus ortum
Priuigni nondum geniti. mox editur inter
Fescennina nouo proles aliena marito:
Idq́ deum sortes ⁊ Apollinis antra dederunt
Consilium: nunquam melius nam cederet tædas
Responsum est: quā cū prægnans noua nupta iugatur.
Hanc tibi Roma deam titulis ⁊ honore sacratam
Perpetuo flores inter veneresq́ creasti.
Nec mirum. quis enim sapiens dubitauerat illas
Mortali de stirpe satas vixisse: ⁊ easdem
Laude venustatis claras in amoribus vsq́
Ad famæ excidium formæ nituisse decore?
Quid loquar Antinoum coelesti sede locatum?
Illum delitias nunc diui principis: illum
Purpureo in gremio spoliatum sorte virili?
Adrianiq́ dei Ganymedem non erat os dis
Pergere: sed medio recubantem cum Ioue fulcro.
Nectaris ambrosij sacrum portare lyæum:
Cuiq́ suo in templis vota exaudire marito.
Ergo his auspicibus Traianus. Nerua. Seuerus.
Et Titus. ⁊ fortes gesserunt bella Nerones:
Quos terrena viros illustres gloria fecit:
Et virtus fragilis prouexit in ardua famæ
Adscitæ terris sub relligione iacentes.
Quam pudet hoc illis persuasum talibus: vt se
Romanasq́ acies censerent Martis amore
Posse regi: dum se Paphiæ male blandus adulter
Venditat: æneadasq́ suos successibus auget.
Felices si cuncta deo sua prospera Christo
Principe disposita scissent: qui currere regna

Certis ducta modis: Romanorumqꝫ triumphis
Crescere: ⁊ impletis voluit se infundere seclis.
Sed caligantes falso animas ⁊ luce carentes
In Iouis Augustiqꝫ adytis templisqꝫ duarum
Iunonum Martisqꝫ etiam Venerisqꝫ sacellis
Mactatas tetro læti immersere baratro.
Suppremum regimen crassis in partibus orbem
Esse rati: mersoqꝫ poli consistere fundo.
Quicquid humus. pelagus. coelū mirabile gignunt:
Id duxere deos. colles. freta. flumina. flammas.
Hæc sibi per varias formant elementa figuras.
Constituere patres hominumqꝫ vocabula mutis
Scripserunt statuis: vel Neptunum vocitantes
Oceanum: vel cyaneas caua flumina nymphas:
Vel siluam dryadas: vel deuia rura napæas.
Ipse ignis nostrum factus qui seruit ad vsum.
Vulcanus perhibetur: qui virtute superna
Fingitur: ac delubra deus ⁊ nomine ⁊ ore
Assimilatus habet: necnon regnare caminis
Fertur: ⁊ æoliæ summus faber esse vel ætnæ.
Est qui conspicuis superos quæsiuit in astris
Ausus habere deum solem: cui tramite certo
Conditio imposita est vigilem tolerare laborem
Visibus obiectum mortalibus: orbe rotundo
Precipitem: teretiqꝫ globo perinane volantem.
Et quod nemo negat mundo coeloqꝫ minorem.
Area maior enim. quam qui percurrit in illa.
Et longe campi spatium diffusius. in quo
Emicat. ac volucri feruens rota voluitur axe.
Quamuis nonnullis placeat terram breuiore
Dicere circuitu: quam sit pulcherrimus ille
Circulus ⁊ flammas immensi syderis vltra
Telluris normam porrecto extendere gyro.
Num ne etiam coeli minor ⁊ contractior orbis:

Cuius planiciem longo transmittere tractu
Circinus excurrens meta interiore laborat:
Ille deus verus. quo non est grandior vlla
Materies: qui fine caret: qui præsidet omni
Naturæ: qui cuncta simul concludit: et implet.
Solem certa tenet regia. plaga certa coercet.
Temporibus varijs distinguitur. aut subdit ortu.
Aut ruit occasu. latet. aut sub nocte recurrēs
Non torquere facem potis est ad signa trionum:
Orbe nec obliquo portas aquilonis adire:
Nec solitum conuersus iter reuocare retrorsum.
Hic erit ergo deus prescriptis lege sub vna
Deditus officijs? Libertas latior ipsi
Concessa est homini: formam cui flectere vitæ:
Atqꝫ voluntatis licitum est seu tramite dextro
Scandere: seu leuo malit decurrere campo.
Sumere seu requiem: seu continuare laborem:
Seu parere deo: siue in contraria verti.
Ista ministranti regimen solenne dierum
Haud quaquam soli datur a factore potestas:
Sed famulus subiectus ait. quodcūqꝫ necesse est.
Hoc sydus currū. rapidas q̄ agitare quadrigas
Commenti et radios capitis. et verbere dextræ.
Et frenos. falerasqꝫ ⁊ equorum pectora anhela
Aeris inaurata. vel marmoris. aut orichalci
Iusserunt nitido fulgere polita metallo.
Post trabeas et eburnā aquilam sellamqꝫ curulē
Cernuaqꝫ ora senex barbatus. ⁊ oscula figit
Cruribus aeripedum si fas est credere equoruꝫ:
Immotasqꝫ rotas et flecti nescia lora
Aut ornat redimita rosis. aut ture vaporat.
Hoc tamē vtcunqꝫ est tolerabile. quid? qđ ⁊ istos
Dant tibi Roma deos inferni gurgitis vmbræ.
Eumenidum domina stygio caput exerit antro

Rapta ad tartarei thalamum Proserpina regis:
Et si quando suos dignatur adire quirites.
Placatur vaccae sterilis ceruice resecta:
Et regnare simul coeloqꝫ ereboqꝫ putatur.
Nunc bigas frenare boues: nunc saeua sororum
Agmina vipereo superis immittere flagro:
Nunc etiam volucres caprearum in terga sagittas
Spargere: terqꝫ suas eadem variare figuras.
Deniqꝫ cum luna est: sublustri splendet amictu.
Cum succincta iacit calamos: latonia virgo est.
Cum subnixa sedet solio: plutonia coniunx
Imperitat furijs: et dicta iura Megaerae.
Si verum quaeris. triuiae sub nomine daemon
Tartareus colitur: qui te modo raptat ad aethram:
Sydereoqꝫ deum venerandum suadet in astro.
Per siluas modo mortiferi discurrere mundi:
Erroresqꝫ sequi subigit: nemorumqꝫ putare
Esse deam: quae corda hominum pauitantia figat:
Quaeqꝫ feras perimat letali vulnere mentes.
Depressos modo subter humum formidine sensus
Obruit: implorent vt numina lucis egena:
Seqꝫ potestati committant noctis opertae.
¶ Respice terrifici scelerata sacraria Ditis:
Cui cadit infausta fusus gradiator harena
Heu male lustratae phlegethontia victima Romae.
Nam quid vesani sibi vult ars impia ludi?
Quid mores iuuenũ? quid sanguine pasta voluptas?
Quid puluis caueae semper funebris? et illa
Amphitheatralis spectacula tristia pompae?
Nempe Charon iugulis miserorum se duce dignas
Accipit inferias placatus crimine sacro.
Hae sunt delitiae Iouis infernalis in istis
Arbiter obscuro placidus requiescit auerno.
Non ne pudet regem populis sceptrisqꝫ potentem

Talia pro patriæ censere litanda salute?
Religionis opem subternis poscere ab antris?
Euocat heu poenis tenebrosa ex sede ministrum
Interritus? speciosa hominum cui funera soluat.
Incessum arguere taurica sacra solemus.
Funditur humanus latiali in munere sanguis:
Consessusqꝫ ille spectantum soluit ad aram
Plutonis fera vota sui. quid sanctius ara:
Quæ bibit egestum per mystica tela cruorem?
An ne fides dubia est tibi sub caligine cæca
Esse deum? quem tu tacitis rimeris in vmbris.
Ecce deos manes cur inficiaris haberi:
Ipsa patrum monumēta probant. dis manibus illic
Marmora secta lego. quacunqꝫ latina vetustos
Custodit cineres: densisqꝫ salaria bustis.
¶ Dic quibus hic scribis titulū: nisi quod trucis orci
Imperium veræ ceu maiestatis adoras?
En quibus implicita squallebat regia summi
Imperij tractis maiorum ab origine sacris.
Cum princeps gemini bis victor cęde tyranni
Pulchra triumphali respexit moenia vultu:
Nubibus obsessam nigrantibus aspicit vrbem.
Noctis adumbratæ caligine turbidus aer
Arcebat liquidum septena ex arce serenum.
Ingemuit miserans: ꝛ sic ait. exue tristes
Fida parens habitus. equidē prædiuite cultu
Illustrata cluis: spolijsqꝫ insigne superbis
Attollis caput. ꝛ multo circumfluis auro.
Sed nebulis propter volitantibus obsitus alti
Verticis horret apex. ipsas quoqꝫ liuida gemmas
Lux hebetat. spissusqꝫ dies et fumus ob ora
Suffusus rutilum frondis diadema retundit.
Obscuras video tibi circumferrier vmbras:
Gentuleasqꝫ animas. et nigra idola volare.

Censeo sublimem tollas super aera vultum:
Sub pedibusqꝫ tuis nimbosa elementa relinquas.
Omne quod ex mundo est: tibi subiacet. hoc deus ipse
Constituit: cuius nutu dominaris: et orbi
Imperitas: et cuncta potens mortalia calcas.
Non decet: vt submissa oculos regina caducum
Contemplere solum: maiestatemqꝫ requiras
Circa humiles reruꝫ partes: quibus ipsa superstas.
Non patiar veteres teneas vt me duce nugas:
Ut cariosorum venereris monstra deorum.
Si lapis est: senio dissoluitur: aut crepat ictu
Percussus tenui. mollis si brattea gypsum
Texerit: infido rarescit glutine sensim.
Si formam statuæ laminis commisit ahenis
Lima terens: aut in partem caua membra grauata
Pondere curuantur: scraba aut erugo peresam
Conficit effigiem: crebroqꝫ foramine rumpit.
Nec tibi terra deus coeli. nec sit deus astrum.
Nec deus oceanus. nec vis quæ subter operta est
Infernis triste ob meritum damnata tenebris.
Sed nec virtutes deus hominum aut animarum.
Spirituum ve vage tenui. sub imagine formæ.
Absit vt vmbra deus tibi sit genus ve locus ve.
Aut deus aerias volitans phantasma per auras.
Sint hæc barbaricis gentilia numina pagis:
Quos penes oē sacruꝫ est: quicq̄d formido tremēdū
Suaserit: horrificos quos prodigialia cogunt
Credere. monstra deos: quos sanguinolentus edēdi
Mos iuuat: vt pinguis luco lanietur in alto
Uictima visceribus multa inter vina vorandis.
At te: quæ domitis leges ac iura dedisti
Gentibus instituens. magnus qua tenditur orbis:
Armorum morumqꝫ feros mansuescere ritus:
Indignum ac miserum est in relligione tenenda
Id sapere: inmanes populi de more ferino

Quod sapiunt: nullaq; rudes ratione sequuntur.
Seu vos procinctus maneat: seu pace quietas
Dictemus leges: seu debellata duorum
Colla tyrannorum media calcemus in vrbe:
Agnoscas Regina libens mea signa necesse est:
In quibus effigies crucis: aut gemmata refulget:
Aut longis solido ex auro præfertur in hastis.

De Potentia Crucis.

Hoc signo inuictus transmissis alpibus vltro
Seruitium soluit miserabile Constantinus.
Cum te pestifera premeret Maxentius aula:
Lugebas longo damnatos carcere centum
Ut scis ipsa patres. aut sponsus foedera pactæ
Intercepta gemens diroq; satellite rapta.
Immersus tenebris dura inter vincla luebat.
Aut si nupta torum regis conscendere iussa
Coeperat impurum domini oblectare furorem:
Morte maritalis dabat indignatio poenas.
Plena puellarum. patrumq; ergastula sæui
Principis abducta genitor si virgine mussans
Tristius ingemuit: non ille impune dolorem
Prodidit: aut confessa nimis suspiria traxit.
Uim libertatis niniam patriumq; dolorem
Testis christicolæ ducis aduentantis ad vrbem
Miluius exceptum tyberina in stagna tyrannum
Præcipitans. qua nam victricia viderit arma
Maiestate regi: quod signum dextera vindex
Prætulerit: quæ tali radiarint stemmate pila:
Christus purpureum gemmanti textus in auro
Signabat labarum. clypeorum insignia Christus
Scripserat. ardebat summis crux addita cristis.
Ipse senatorum meminit clarissimus ordo:
Qui tunc concreto processit crine catenis
Squallens carcereis: aut nexus compede vasta:

Complexusq; pedes victoris ad inclyta flendo
Procubuit vexilla iacens. tunc ille senatus
Militiæ vltricis titulum Christiq; vetendum
Nomen adorauit: quod collucebat in armis.
¶ Ergo caue egregium caput orbis inania posthac
Prodigia: et esse deos solito tibi fingere cultu:
Atq; experta dei virtutem spernere veri.
Deponat iam festa velim puerilia. ritus
Ridiculos. tantoq; indigna sacraria regno.
Marmora tabenti respergine tincta lauare
O proceres liceat statuas consistere puras
Artificum magnorũ opera. hæc pulcherrima nostræ
Ornamenta fuant patriæ: nec decolor vsus
In vitium versæ monumenta coinquinet artis.
Talibus edictis vrbs informata refugit
Errores veteres: et turbida ab ore vieto
Nubila discussit iam nobilitate parata
Aeternas tentare vias: Christumq; vocante
Magnanimo doctore sequi: et spem mittere in æuuz.
¶ Tunc primum senio docilis sua secula Roma
Erubuit. pudet exacti iam temporis. odit
Præteritos foedis cum relligionibus annos.
Mox vbi continguos fossis muralibus agros
Sanguinis iustorum innocuo maduisse recordans
Inuidiosa videt tumulorum millia circum:
Tristis iudicij mage poenitet: ac dictionis
Effrenis. nimiæq; sacris pro turpibus iræ
Compensare cupit teterrima vulnera læsæ
Iustitiæ sero obsequio veniaq; petenda:
Ne tanto imperio maneat pietate repulsa
Crimen sæuitiæ monstrata piacula quærit:
Inq; fidem Christi pleno transfertur amore.
Laurea victoris Marij minus vtilis vrbi
Cum traheret Numida populo plaudẽte Iugurtaz:

Nec tantum Arpinas consul tibi Roma medelæ
Contingit extincto iusta inter vincla Cethego:
Quantum præcipuus nostro sub tempore princeps
Præscripsit: tribuitque boni. multos Catilinas
Ille domo pepulit non sæua incendia tectis
Aut sicas patribus: sed tartara nigra animabus:
Internoque hominum statui tormenta parantes.
Errabant hostes per templa. per atria passim.
Romanumque forum. et capitolia celsa tenebant.
Qui coniuratas ipsa ad vitalia plebis
Moliti insidias intus serpente veneno
Consuerant tacitis pestem miscere medullis.
Ergo triumphator latitanti ex hoste togatus
Clara trophæa refert sine sanguine: remque Quirini
Adsuescit supero pollere in sęcula regno.
Denique nec metas statuit. nec tempora ponit.
Imperium sine fine docet: ne Romula virtus
Iam sit anus. norit ne gloria parta senectam.

Romanorum Senatū conuersum ad Christum.

Exultare patres videas pulcherrima mundi
Lumina: conciliumque senum gestire Catonum:
Candidiore toga niueum pietatis amictum
Sumere: et exuuias deponere pontificales.
Iamque ruit paucis tarpeia in rupe retectis
Ad sincera virum penetralia Nazareorum:
Atque ad apostolicos euandria curia fontes
Anniadum soboles et pignora clara proborum.
Fertur enim ante alios generosus Anitius vrbis
Illustrasse caput. sic se Roma inclyta iactat.
Quin et Olibriaci generisque et nominis hæres
Adiectus fastis palmata insignis abolla
Martyris ante fores Bruti submittere fasces
Ambit: et Ausoniam Christo inclinare securem.
Non Paulinorum. non Bassorum dubitauit

Prompta fides dare se Christo: stirpem qꝫ superbaꝫ
Gentis patriciæ futuro attollere sęclo.
Jam quid plebicolas percurrã carmine gracchos
Jure potestatis fultos et in arce senatus
Præcipuos: simulacra deum iussisse reuelli?
Cumqꝫ suis pariter lictoribus omnipotenti
Suppliciter Christo se congregasse regendos?
Sexcentas numerare domos de sanguine prisco
Nobilium licet ad Christi signacula versas
Turpis ab idoli vasto emersisse profundo.
Si persona aliqua est: aut si status vrbis in his est:
Si formam patriæ facit excellentior ordo:
Hi faciunt. iuncta est quoties sententia plebis:
Atqꝫ vnum sapiunt plures simul ac potiores.
Respice ad illustrem lux est vbi publica: cellam:
Vix pauca inuenies gentilibus obsita nugis
Ingenia obstrictos ægre retinentia cultus:
Et quibus exactas placeat seruare tenebras:
Splendentemqꝫ die medio nec cernere solem.
Plebem Romanam in Christum credidisse:
Post hic ad populũ cõuerte oculos. quis in vrbe est:
Qui Jouis infectam sanie non despuat aram?
Omnis qui celsa scandit coenacula vulgus:
Quiqꝫ terit silicem varijs discursibus atram:
Et quem panis alit gradibus dispensus ab altis:
Aut vaticano tumulum sub monte frequentat:
Quo cinis ille latet genitoris amabilis obses:
Coetibus aut magnis Laterani accurrit ad ædes:
Unde sacrum referat regali chrismate signum.
Et dubitamus adhuc Romam tibi Christe dicatã
In leges transisse tuas omniqꝫ volentem
Cum populo et summis cum ciuibus ardua magni
Jam super astra poli terrenum extendere regnum:
Nec moueor: quid pars hominũ rarissima clausos

Non aperit sub luce oculos et gressibus errat.
Quamuis illustres meritis et sanguine clari
Præmia virtutum titulis et honoribus aucti
Ardua rettulerint: faustorumq; arce potiti
Annales proprio signarint nomine chartas:
Atq; inter veteres cera numerentur et aere.
Attamen in paucis iam deficiente caterua
Nec persona sita est patriæ: nec curia constat.
Et quodcunq; fouent studij priuata voluntas.
Ac iam rara tenet: ac publica vota reclamant
Dissensu celebri trepidum damnantia murmur.
Sic consulta patrum subsistere conscriptorum
Non aliter licitum prisco sub tempore: quam si
Trecentum sensisse senes legerentur in vnum.
Seruemus leges patrias. infirma minoris
Vox cedat numeri: paruaq; in parte silescat.
Aspice quam plena subsellia nostra Senatu
Discernant: infame Jouis puluinar et omne
Idolum longe purgata ex vrbe fugandum.
Qua vocat egregij sententia principis: illuc
Libera tum pedibus tum corde frequentia transit.
Nec locus inuidiæ est. nullum vis aspera terret
Ante oculos. sic velle patet. cunctiq; probatu
Non iussu sola capiti ratione sequuntur.
Deniq; pro meritis terrestribus æqua rependens
Munera sacricolis: summos impertit honores
Dux bonus: et certare sinit cum laude suorum.
Nec pago implicitos per debita culmina mundi
Ire viros prohibet: quoniam coelestia nunquam
Terrenis solitum per iter gradientibus obstant.
Ipse magistratum tibi consulis: ipse tribunal
Contulit: auratumq; togæ donauit amictum.
Cuius relligio tibi displicet o pereuntum
Assertor regum: solus qui restituendos

Vulcani Martisq; dolos Venerisq; perosas.
Saturniq; senis lapides. phoebiq; furores.
Iliacæ matris megalesia. bacchica Nisi.
Isidis amissum semper plangentis Osirim.
Mimica ridendaq; suis solennia caluis.
Et quascunq; solent capitolia claudere laruas.
O linguam miro verborum fonte fluentem:
Romani decus eloquij: cui cedat et ipse
Tullius. has fundit diues facundia gemmas?
Os dignum æterno tinctum quod fulgeat auro:
Si mallet laudare deum: cui sordida monstra
Prætulit: et liquidam temerauit crimine vocem.
Haud aliter quam cum rastris quis tentat eburnis
Coenosum versare solum: limoq; madentes
Excolere aureolis si forte ligonibus vluas:
Splendorem dentis nitidi scrobis inquinat atra
Et preciosa acies. squallenti sordet in aruo.
Non vereor ne me nimium confidere quisquam
Arguat: ingenijq; putet luctamen inire.
Sum memor ipse mei satis: et friuola noui.
Non ausim conferre pedem. nec spicula tantæ
Indocilis fandi coniecta lacessere linguæ.
Illæsus manet liber excellensq; volumen.
Obtineat partam dicendi fulmine famam:
Sed liceat. tectum seruare a vulnere pectus:
Oppositaq; volans iaculum depellere parma.
Nam si nostra fides sæclo iam tuto quieto
Viribus infestis hostiliq; arte petita est:
Cur mi fas non sit lateris sinuamine flexi
Ludere ventosas iactu pereunte sagittas?
Sed iam tempus iter longi cohibere libelli:
Ne tractum sine fine ferat fastidia carmen.

Finit liber primus cōtra Symmacum.

Au. P. V. C. contra Symmacum:
Liber secundus.

Ymon quem vocitãt petrum:
Sũmus discipulus dei
Lucis forte subexitu
Cum vesper crocens rubet:
Curuam vulserat ancoram
Captans flamina linteis:
Et transnare volens fretum
Nox ventum mouet obuium
Fundo: qui misceat mare:
Jactatam quatiat ratem.
Clamor nauticus æthera
Plangens atq; vlulans ferit
Cum stridore rudentium.
Nec quicquam suberat spei
Mergendis prope naufragis:
Cum christũ procul aspicit
Pallens turba periculis
Calcantem pedibus mare:
Ac si per solidam viam
Siccum littus obambulet.
Hæc miracula cæteri
Vectores pauidi stupent:
Solus non trepidus petrus
Agno scit dominum poli
Terræq; et maris inuii:
Cuius omnipotentiæ est
Plantis æquora subdere.
Tendit suppliciter manus.
Notum subsidium rogat.
Ast ille placidus annuens
Puppi vt desiliat iubet.
Jussis obsequitur Petrus.
Sed vestigia fluctibus
Summis tinguere coeperat.
Et lapsante gradu pedes
Pessum mergere lubricos
Mortalem deus increpat:
Qui sit non stabili fide:
Nec calcare fluentia:
Nec christum valeat sequi.
Tum dextra famulum leuat:
Sistitq;: et docet ingredi
Tergum per tumidum freti.
Sic me tuta silentia
Egressum dubijs loquax
Infert lingua periculis.
Non vt discipulum petrum
Fidentem merito et fide:
Sed quẽ culpa frequẽs leuẽ
Voluat per freta naufragum.
Sum plane temerarius:
Qui noctis mihi conscius
Quam vitæ in tenebris ago
Puppem credere fluctibus
Tanti non timeam viri.
Quo nunc nemo disertior
Exultat. fremit. intonat.
Ventisq; eloquij tumet.
Cui versare facillimum est
Tractandæ indocilem ratiõe

Ni tu christe potens manum
Dextro numine porrigas.
Facundi oris vt impetus
Non me fluctibus obruat:
Sed sensim gradiens vadis
Insistam fluitantibus.

Finit Præfatio.

HActenus et veterum cunabula prima deorum
Et causas: quis error hebes conflatus in orbe est:
Diximus: et nostro Romam iam credere Christo.
Nunc obiecta legam. nunc dictis dicta refellam.
Unde igitur coepisse ferunt: aut ex quibus orsum:
Quo mage sancta ducum corda illice flecteret arte.

Symmachus.

QUis ita familiaris est barbaris: vt aram Victoriæ non quærat? cauti in posterum simus: et talium rerum ostēta vitemus. reddatur saltem nomini honor: qui numini denegatus est. multa Victoriæ debet æternitas vestra: et adhuc plura debebit. Auersentur hanc potestatem: quibus nihil profuit. Vos amicum triumphis patrocinium nolite desere re. Cunctis potentia ista votiua est. Nemo colendam neget: quā profitetur optandam

Prudentius.

ARmorum dominos venerantes flore iuuentæ
Inter castra patris genitos sub imagine auita
Eductos exempla domi congesta tenentes
Orator catus instigat: ceu classica belli
Clangeret: exacuitque animos: et talia iactat.
Si vobis vel parta viri Victoria cordi est:
Vel parienda dehinc: templum dea virgo sacratum
Obtineat vobis regnantibus. et quis magnus

Hostibus hanc sancte vestro negat esse colendam
Imperio: cui semper adest: quod laudibus implet?
Hæc vbi dicta dedit. reddunt placidissima fratrum
Ora ducum. scimus quam sit victoria dulcis
Fortibus ausoniæ vir facundissime linguæ:
Sed qui illa modis qua sit ratione vocanda:
Nouimus. hac primum pueros pater imbuit arte.
Hanc genitore suo didicit puer ipse magistro.
Non aris. non farre. sale victoria felix
Exorata venit. labor impiger. aspera virtus.
Vis animi excellens. ardor. violentia. cura.
Hanc tribuunt durum tractendis robur in armis.
Quæ si defuerint bellantibus: aurea quamuis
Marmoreo in templo rutilas Victoria pennas
Explicet: et multis surgat formata metallis:
Non aderit: versisqꝫ offensa videbitur hastis.
Quid miles proprijs diffisus viribus aptas
Irrita foemineæ tibimet solatia formæ?
Nunquam pennigeram legio ferrata puellam
Vidit anhelantem: regeret que tela virorum.
Vincendi quæris dominam? sua dextera cuiqꝫ est
Et deus omnipotens: non pexo crine virago
Nec nudo suspensa pede strophioqꝫ recincta.
Nec tumidas fluitante sinu vestita papillas.
At vos pictorum docuit manus assimilatis
Iure poetarum numen componere monstris:
Aut lepida ex vestro sumpsit pictura sacello:
Quod varijs imitata notis ceraqꝫ liquenti
Duceret in faciem socijqꝫ poematis arte:
Aucta coloratis auderet ludere fucis.
Sic vnum sectantur iter: sic inania rerum
Somnia concipiunt ⁊ Homerus ⁊ acer Apelles
Et Numa: cognatumqꝫ volunt pigmenta camenæ.
Idola conflauit fallendi trina potestas.

Hæc si non ita sunt: edatur cur sacra vobis
Ex tabulis certisque poetica fabula præstat:
Cur berecynthiacus perdit truncata sacerdos
Inguina: cum pulcher sese castrauerit Atys?
Cur etiam templo triuiæ lucisque sacratis
Cornipedes arcentur equi: cum phedra pudicum
Raptarit iuuenem volucri per littora curru?
Idque etiam paries tibi versicolorus adumbret?
Desine si pudor est gentilis ineptia tandem
Res incorporeas simulatis fingere membris.
Desine terga hominis plumis obducere frustra.
Fertur auis mulier: magnusque eadem dea vultur.
Vis decorare tuum ditissima Roma Senatum?
Suspende exuuias armis et sanguine captas:
Congere cæsorum victrix diademata regum.
Frange repulsorum foeda ornamenta deorum.
Tunc tibi non terris tantum Victoria parta:
Sed super astra etiam media seruabitur æde.
Talia principibus dicta in te fantibus: ille
Prosequitur: magnisque tubam concentibus inflat.
Allegat morem veterum. nil dulcius esse
Adfirmat solitis: populosque hominesque teneri
Lege sua: sicut variæ nascentibus inquit
Contingunt pueris animæ: sic vrbibus adfert
Hora dies que suus cum primum moenia surgunt
Aut fatum aut ingenium: cuius moderamine regnent.
Addit et arcanum rerum veri que latebras
Prosperitate aliqua deprendi posse secundis
Per documenta bonis: si sint felicia: quæ quis
Experiendo probet cessisse parentibus omne
Idolum semper feliciter et pede dextro.
Enumerat longi vim temporis. excitat ipsam
Crinibus albentem niueis et fronte vieta
Ore reposcentem querulo sua numina Romam.

Libera sum. liceat proprio mihi viuere more.
Et quis erit: qui mille meos reprehenderit annos?
Uno omnes sub sole siti. vegetamur eodem
Aere. communis cunctis viuentibus aura.
Sed qui sit: qualisq; deus: diuersa secuti
Quærimus. atq; vijs longe distantibus vnum
Imus ad occultum. proprius genti cuiq; est mos.
Per quod iter properans eat ad tam grande profundum.
His tam magnificis tantaq; fluentibus arte
Respondit vel sola fides doctissima primum
Pandere vestibulum veræ ad penetralia sectæ.
Nam cum diuinis agimus de rebus: et illum
Qui vel principio caruit: vel fine carebit:
Quiq; chao anterior fuerit: mundumq; crearit:
Coniectare animo contendimus. exigua est vis
Humani ingenij: tantoq; angusta labori.
Quippe minor natura aciem si intendere tentet
Acrius: ac penetrare dei secreta supremi:
Quis dubitet victo fragilem lassescere visum:
Uimq; fatigatæ mentis sub pectore paruo
Turbari: inualidisq; hebetem succumbere curis?
Sed facilis fidei via prouocat omnipotentem
Credere: qui bona non tantum præsentia donat.
Sed ventura etiam; longisq; interminа seclis
Promittit. nec totus eam resolutus inane
In nihilum: peream q; breuem post luminis visum:
Muneris authorem ipso de munere pendas.
Aeterna æternus tribuit. mortalia confert
Mortalis. diuina deus: peritura caducus.
Omnia quæ tempus peragit: quæq; exitus aufert:
Uilia sunt breuitate sui. nec digna perenni
Largitore: cui propria est opulentia: nunquam
Desinere: idq; homini dare quod non desinat vnquã.
Nam si corruptum corrumpendumve deus quid

Præstat: habetq3 nihil: quod sit preciosius istis:
Pauper & infirmus & summo indignus honore
Et non omnipotens: sed inanis numinis vmbra est.
Hac ratione fides sapienter conijcit: immo
Non dubitat verum esse deum. qui quod sumus: & quod
Viuimus: illæsum semper fore si mereamur:
Nos sperare iubet. coelestia si placet inquit
Scandere: terrenas animo depellite curas.
Nam quantum subiecta situ tellus iacet infra:
Diuiditurq3 ab humo conuexi regia coeli:
Tantum vestra meis distant mundana futuris.
Dira bonis. scelerata pijs. tenebrosa serenis.
Quicquid obire potest fugiatis censeo. quicquid
Naturæ ratione capit vitium: atq3 senescit.
Pro nihilo in nihilum quia sunt reditura putetis.
Cuncta quidem quæ gignit humus: quæ continet ipsa:
Principio institui. nitidoq3 insignia mundo
Ornamenta dedi. speciosaq3 semina finxi.
Sed tamen esse modum volui: parcisq3 fruenda
Moribus indulsi. quantum moribundus & ægri
Corporis: ac vitæ volucris sibi posceret vsus:
Non vt captus homo studijs & inaniter ardens
Duceret omne bonum positum in dulcedine rerum
Et specie tenui: quas currere tempore iussi:
Atq3 æuum statui: sub quo generosa probarem
Pectora: ne torpens & non exercita virtus
Robur eneruatum gereret sine laude palæstræ.
Eneruare suum corrupta per ocia robur
Posset: & in nullo luctamine pigra iaceret.
Illecebrosus enim sapor est & pestifer horum
Quæ dum prætereunt miro oblectamine mentes
Implicitas vinctasq3 tenent. Vincenda voluptas.
Elaqueanda animi constantia: ne retinaclis
Mollibus ac lentis nexa & captiua prematur.

¶ Nitendum summis conatibus inter acerba.
Sectandum virtutis iter: ne suauia fluxæ
Conditionis amet: nimium ne congerat aurum.
Ne varios lapidum cupide spectare colores
Ambitiosa velit. ne se popularibus auris
Ostentet. pulchroq inflata tumescat honore.
Ne natale solum. patrij ne iugera ruris
Tendat. et externos animum diffundat in agros.
Et ne corporeis addicat sensibus omne
Quod vult: aut quod agit. ne præferat vtile iusto.
Spemq in me omnem statuat. nunquam peritura
Quæ dedero: sunt. æternum mea dona manebunt.
¶ Hæc igitur spondente deo: quis fortis et acer
Virtutisq capax breue quidq perēnibus in se
Prætulerit? vel quis sapiens potiora putarit
Gaudia membrorum: quam viuæ præmia mentis?
Non ne hominem ac pecudem distantia separat vna:
Qđ bona quadrupedū ante oculos sita sūt? ego cōtra
Spero: quod extra aciem longum seruatur in æuum.
Nam si tota mihi cum corpore vita peribit:
Nec poterit superesse meum post funera quicquam:
Quis mihi regnator coeli? quis conditor orbis?
Quis deus? aut quæ iam merito metuēda potestas?
Ibo per impuros feruente libidine luxus.
Incestabo toros. sacrum calcabo pudorem.
Inficiabor habens aliquod sine teste propinqui
Depositum. tenues auidus spoliabo clientes.
Longæuam perimam magico cantamine matrem.
Tardat anus dominum dilata morte secundum.
Nec formido malum. falluntur publica iura.
Lex armata sedet: sed nescit crimen opertum.
Aut si res pateat: iudex corrumpitur auro.
Rara reos iusta percellit poena securi.
Sed quid ego hæc meditor. reuocat de⁹ ecce seuera

Maiestate minax. negat interitura meorum
Per mortem momenta operum. non occidit inquit
Interior qui sperat homo. luet ille perenne
Supplicium: quod subiectos male rexerit artus.
Nec mihi difficile est liquidam circundare flammis
Naturam: quamuis perflabilis illa feratur
More noti. capiam tamen: & tormenta adhibebo
Ipse incorporeus ac spirituum sator vnus.
Quin & corporibus parili consortia poena
Decernam: possum quoniam renouare fauillas
Antiquam in faciem. nec desperanda potestas.
Qui potui formare. nouum reparabo peremptum.
Non desunt exempla meæ virtutis. in ipsis
Seminibus natura docet reuirescere cuncta
Post obitum. siccantur enim pereunte vigore:
Quo vixere prius. tunc sicca & mortua sulcis
Aut foueis mandata latent & more sepulchri
Obruta de tumulis rediuiuo germine surgunt.
Nunquid nosse potes vel coniectare: quis istud
Tam solers opifex struat: aut quæ vis agat intus?
Ne vos o miseri physicorum dogmata fallant.
En ego gignendi dominus ac restituendi
Quod periit: fluxitque: potens siccissima quæque
In veteres formas aut flores aut fronde reduco.
Idque ipsum quandoque homini facturus: inani
Surgat vt ex cinere: structura que pristina constet.
Quæ mihi pro meritis vel per tormenta rependat
Crimina: vel summæ virtutis in arce coruscit.
Non peritura dehinc quacunque in sorte manebit.
Interea dum mista viget substantia in vnum:
Sit memor authoris proprij. veneretur. & oret
Artificem submissa suum. Non condidit alter
Halantis animæ figmentum: & corporis alter:
Nec bona præsentis vitæ numerosa gubernant

Numina. non alius segetes ꝛ spicea farra
Suppeditat deus: haud alius dat musta racemis:
Purpureumq́ꝫ graui fundit de palmite succum.
Ipse ego sum virides oleas pinguescere baccis
Qui facio: graia quas Pallade fingitis ortas.
Et qui lucinas tribuo nascentibus horas.
Duplex lege mea per mutua foedera sexus
Gignere amat sobolem: generisq́ꝫ propagine gaudet:
Quem vos lasciuis violatis amoribus ignem.
Et stupra vestra deæ Ueneris prætexitis vmbra.
Unus ego elementa rego. nec mole laboris
Ut miser infirmusue aliquis fragilisue fatigor.
¶ Lux immensa mihi est: ꝛ non resolubilis ætas.
Sensibus ꝛ vestris haud intellecta vetustas.
Inde ministeriis ad tot moderamina mundi
Non egeo. nec participes sociosue requiro.
Porro autem angelicas legiones: quas mea fecit
Dextera: nosse meum est. ꝛ quæ natura creatis
Subsistat: qualesq́ꝫ mihi seruentur ad vsus:
¶ Tu me præterito meditaris numina mille:
Quæ simules parere meis virtutibus. vt me
Per varias partes minuas. cui nulla recidi
Pars aut forma potest: quia sum substantia simplex.
Nec pars esse queo. solis diuisio rebus
Compositis factisq́ꝫ subest. me nemo creauit:
Ut scindi valeam. cunctorum conditor vnus
Crede quod ex nihilo formaui. pars mea non est.
Quare age mortalis soli mihi construe templum.
Neq́ꝫ vnum venerare deum. cementa remitto.
Et que saxa Paros secat. ꝛ quæ punica rupes.
Quæ maculosa tenet Synna. ꝛ viridis Lacedemō.
Natiuum nemo scopuli mihi dedicet ostrum.
Templum mentis amo: non marmoris. aurea in illo
Fundamenta manent. fidei structura niuali

Consurgit pietate nitens. tegit ardua culmen
Justicia. interius spargit sola picta rubenti
Flore pudicitiæ pudor almus: et atria seruat.
Hæc domus apta mihi ē. hæc me pulcherrima sedes
Accipit. æterno coelestiqꝫ hospite digna.
Nec nouus hic locus est: fluxit mea gloria in artus
Ut lux vera dei. deus illustrauit alumnam
Materiem. corpusqꝫ parans habitabile fecit
Ipse sibi: placito vt posset requiescere templo.
Condideram perfectum hominē spectare superna:
Mandaram totis conuersum sensibus in me
Recto habitu celsoqꝫ situ et sublime tuentem.
Sed despexit humum: seqꝫ inclinauit ad orbis
Diuitias: pepulitqꝫ meum de pectore numen.
Restituendus erat mihimet. summissus in illum
Spiritus ipse meus descendit: et edita limo
Uiscera diuinis virtutibus informauit.
Jamqꝫ hominem adsūptum summus deus in deitatē
Transtulit: ac nostro docuit recalescere cultu.
Scire velim præcepta patris: quibus auribus hæc tu
Accipias italæ censor doctissime gentis.
An veterum tantum morem ratione relicta
Eligis: et dici id patitur sapientis acumen
Ingeniumqꝫ viri. potior mihi pristinus est mos:
Quam via iusticiæ. pietas quam prodita coelo.
Quamqꝫ fides veri. rectæ quam regula sectæ.

Symmachus.

SUus cuiqꝫ mos: suus cuiqꝫ ritus est. Jā si lōga ætas authoritatē religionibus faciat: seruāda est tot siculis fides. Et sequendi sunt nobis parentes: qui fœliciter secuti sunt suos.

Prudentius.

SJ quicquid rudibus mundi nascentis in annis
Mos habuit: sācte colere ac seruare necesse est.

Omne reuoluamus sua per vestigia sæclum
Usqꝫ ad principium: placeat damnare gradatim
Quicquid posterius successor repperit vsus:
Orbe nouo nulli subigebant arua coloni.
Quid sibi aratra volunt? quid cura superflua rastri?
Ilignis melius saturatur glandibus aluus.
Primi homines cuneis scindebant fissile lignum:
Decoquat in massam feruens strictura secures
Rursus: et ad proprium restillet vena metallum.
Induuias cæsæ pecudes et frigida paruas
Præbebat spelunca domos: redeamus ad antra
Pellibus insutis. hirtos sumamus amictus.
Immanes quondam populi feritate subacta
Edomiti iam triste fremant: iterumqꝫ ferinos
In mores redeant: atqꝫ ad sua prisca recurrant.
Præcipitet scythia iuuenis pietate vietum
Uotiuo de ponte patrem. sic mos fuit olim.
Cædibus infantum fument saturnia sacra:
Flebilibusqꝫ truces resonent vagitibus aræ.
Ipsa casas fragili texat gens romula culmo.
Sic tradunt habitasse Remum. regalia foeno
Fulcra supersternant: aut pelle libystidis vrsæ
Compositam chlamydem villosam corpore gestent.
Talia Trinacrius ductor vel Thuscus habebant.
Roma antiqua sibi non constat versa per æuum.
Et mutata sacris. ornatu. legibus. armis.
Multa colit: quæ non coluit sub rege Quirino.
Instituit quædam melius. nonnulla refugit:
Et morem variare suum non destitit. ⁊ quæ
Pridem condiderat iura: in contraria vertit.
Quid mihi tu ritus solitos romane Senator
Obiectas? cum scita patrum populiqꝫ frequenter
Instabilis placiti sentencia flexa nouarit?
Nunc etiam quoties solitis decedere prodest:

Preteritosq; habitus cultu damnare recenti.
Gaudemus compertũ aliquid. tandemq; retectum
Quod latuit. tardis semper processibus aucta
Crescit vita hominis: et longo proficit vsu.
Sic æui mortalis habet se mobilis ordo.
Sic variat natura vices. infantia repit.
Infirmus titubat pueri gressusq; animusq;.
Sanguine præcalido feruet neruosa iuuenta.
Mox stabilita venit maturi roboris ætas
Ultima. consilijs: melior: sed viribus ægra.
Corpore succumbit mentem purgata senectus.
His genus humanum per dissona tempora duxit
Curriculis æuum mutabile. sic hebes inter
Primitias versumq; solo titubauit: ꝛ instar
Quadrupedis pueri lactantia viscera traxit.
Mox tenerum docili ingenio iamq; artibus aptus
Noscendis varia rerum nouitate politum est.
Inde tumens vitijs calidos adoleuit in annos:
Donec decocto solidaret robore vires.
Tempus adest: vt iam sapiat diuina serenæ
Mentis consilio viuacius abdita solers
Quærere: et æternæ tandem inuigilare saluti.
Quanquam si tantum studium est: et cura vetusti
Moris: et a prisco placet haud discedere ritu.
Extat in antiquis exemplum nobile libris
Iam tunc diluuij sub tempore prius vni
Inseruisse deo gentem: quæ prima recentes
Incoluit terrae: vacuoq; habitauit in orbe.
Unde genus nostræ ducit porrecta propago
Stirpis: et indigenæ pietatis iura reformat.
Sed quia Romanis loquimus de cultibus: ipsum
Sanguinis hectorei populum probo tempore longo
Non multos coluisse deos: rarisq; sacellis
Contentum paucas posuisse in collibus aras.

Innumeros post inde deos virtute subactis
Urbibus et claris peperit sibi Roma triumphis.
Inter fumantes templorum armata ruinas
Dextera victoris simulachra hostilia cepit:
Et captiua domum venerans ceu numina vexit.
Hoc signum rapuit bimaris de strage Corinthi.
Illud ab incensis in prædam sumpsit Athenis.
Quasdam victa dedit capitis Cleopatra canini
Effigies. quasdam domitis Ammonis harenis.
Syrtica cornutas facies habuere trophæa.
Roma triumphantis quoties ducis inclyta currum
Plausibus excepit: toties altaria diuum
Addidit: et spolijs sibimet noua numina fecit.
Numina: quæ patrijs cum moenibus eruta: nullum
Præsidium potuere suis afferre sacellis.
Cernis vt antiqui semper vestigia moris
Gressibus incertis varie titubasse probentur:
Adsciscendo deos maioribus incompertos:
Seqz peregrina sub relligione dicasse:
Nec ritus seruasse suos? quodcunqz sacrorum est:
Exulat: æternumqz inimicam venit in vrbem.
Frustra igitur solitis praua obseruatio inhæres.
Non est mos patrius: quez diligis improba. non est:
Sed solers orator ait fataliter vrbem
Sortitam quo nam genio proprium exigat æuum.
Cunctis nam populis. seu moenibus inditur inquit
Aut fatum aut Genius nostrarum more animarum:
Quæ sub disparili subeunt noua corpora sorte.

Symmachus.

Varios custodes vrbibus mens diuinæ distribuit. vt animæ nascentibus: Ita populis fatales Genij induntur.

IAm primum qui sit Genius: vel qui status illi
Competat: ignoro. et quid possit: et vnde oriatur
Spiritus informis sine corpore. forma ne: an vlla
Sit species. et quid sapiat. quæ munera curet.
Contra animas hominum venis vitalibus intus
Sic interfusas intelligo: sanguis vt ex his
Accipiat motumque leuem tenerumque vaporem:
Unde pererratis viget: et præcordia membris
Frigida succendat. riget arida. dura relaxet.
Sic hominis vitam sibi temperat: atque gubernat
Uiuida mens: quam tu ficto componere tentas
Membrorum genio: quod nusquam est: nec fuit vnquam.
Quin et corporibus versat mens viua regendis
Summum consilium: fida vt tutacula nudis
Inualidisque paret metuenda pericula vitet.
Utile prospiciat. varias agitetur ad artes.
Consulte cui se domino submittat et orbis
Quem putat authorem. quæ rerum summa sequatur
At tuus hic vrbis Genius dicas volo: quando
Coepit adhuc paruæ primum se infundere Romæ.
Fluxit ab vberibus nemorosa in valle lupinis:
Infantesque aluit dum nascitur ipse geme los?
An cum vulturibus volitans ignora per auras
Umbra repentinam traxit de nube figuram?
Culminibus summis sedet? an penetralia seruat?
Instituit mores: et iura forensia condit?
An castrorum etiam infossis interuenit? acres
Cogit ad arma viros. lituis ciet. vrget in hostem?
Quæ quis non videat sapientum digna cachinno?
Fingamus tamen esse aliquam: quæ talia curet:
Umbram siue animam: per quam res publica fatum
Hauserit: et calidis animetur tota medullis:
Cur non hæc eadem de relligione colenda

Consultat: cur non prospectat libera coelum?
Cur tibi praescriptum non commutabile fatum
Ut captiua putat genesis: cur vincula fingit?
Cur iam nolle licet: quod tunc voluisse licebat:
Erroresque abolere suos: ac flectere sensus?
Sic septingentis errauit circiter annis
Lubricaque et semper dubitans: quae forma placeret
Imperij: et quae regnandi foret aequa potestas.
Regius extortam iam tunc habuit status vrbem.
Non sine grandaeuis curarum in parte locatis.
Mox proceres de stirpe senum tractasse videmus
Clauum consilij. plebeias inde cateruas
Collatas patribus mistum ditionibus aequis
Imperitasse diu: belloque et pace regendis.
Consule nobilitas viguit. plebs fisa tribuno est.
Displicet hic subito status: et bisquina creantur
Summorum procerum fastigia: quos duodeni
Circunstant faces simul: et sua quemque securis.
Rursus se geminis reddit ductoribus omnis
Publica res: et consulibus dat condere fastos.
Ultima sanguineus turbauit saecla triumuir.
Fluctibus his olim fatum. Geniusve. animusve
Publicus errauit. tandem deprendere rectum
Doctus iter caput Augustum diademate cinxit
Appellans patrem patriae populi atque Senatus
Rectorem. qui militiae sit ductor. et idem
Dictator. censorque bonus. morumque magister.
Tutor opum. vindex scelerum. largitor honorum.
Quod si tot rerum gradibus toties variatis
Consilijs: aegre tandem peruenit ad illud
Quod probet: ac sancto reuerentia publica seruet
Foedere: quid dubitat diuina agnoscere iura
Ignorata prius sibimet. tandemque retecta?
Gratemur. iam non dubitat. nam subdita christo

Seruit Roma deo cultus exosa priores.
Romam dico viros: quos mentē credimus vrbis
Non Genium: cuius frustra simulatur imago.
Quanq3 cur Genium Romæ mihi fugitis vnum:
Cum portis. domibus. thermis. stabulis soleatis
Adsignare suos genios? perq3 omnia membra
Urbis perq3 locos geniorum millia multa
Fingere: ne propria vacet angulus vllus ab vmbra.
Restat vt et fatum similis clementia cunctis
Aedibus imponat: paries vt quisq3 sub astro
Fundatus structusq3 suo qua sorte maneret:
Quando autem rueret primis acceperit horis.
Adscribunt saxis lachesis male fortia fila.
Rectorumq3 trabes fusis pendere rotatis
Credunt. atq3 ipsis tribuunt decreta tigillis.
Ceu distet: cuius stelle sit fraxinus ortu
Eruta: quæ summum conscenderet ardua culmen.
Deniq3 nulla hominum res est: nulla actio mundi:
Cui non fatalem memorent incumbere sortem.
Quæ quia constituunt: dicant cur condita sit lex
Bis sex in tabulis? aut cur rubrica minetur:
Quæ prohibet peccare reos: quos ferrea fata
Cogunt ad facinus. & in ineuitabile mergunt?
Quin & velle adigunt prauum insinuantia votū:
Ne liceat miseris vetitum commitere nolle.
Cedite si pudor est: gladiumq3 retundite vestrū.
Aspera nil meritos poenis plectencia iura:
Antrum carcereum disoluite: corpora sub quo
Agminis innocui fato peccante tenetis.
Nemo nocens: si fata regunt: quod viuitur. ac fit.
Immo nocens: quicūq3 volēs quod nō licet: audet.
Alterutrum quia velle suum est. nec fata reatum
Imponunt homini. sed fit reus ipse suapte
Arbitrio: placitumq3 nefas. & facta rependit

Impia suppliciis et merito non sorte peremptus.
Quis putat esse fato locum. sciat omnipotentem
Nosse deum nulli vetitum fatalibus astris.
Nec præscripto aliquo pellit pia vota mathesis.
Spirat enim maiora animus: seq3 altius effert
Syderibus: transit que vias et nubila fati:
Et momenta premit pedibus: quæcunq3 putantur
Figere propositam natali tempore sortem.
Huc ades omne hominū genus. huc concurrite & vrbes:
Lux immensa vocat. factorem noscite vestrum.
Libera secta paret. nil sunt fatalia. vel si
Sunt aliqua: opposito vanescunt irrita Christo.

Symmachus.

ACcedit vtilitas: quæ maxime homini deos adserit. Nam cum ratio omnis in operto sit: vnde rectius quam memoria atq3 documentis rerum secundarum cognitio venit numinum?

Prudentius.

SEd multa duxere dei per prospera Romam:
Quos coluit ob meritum magis donata triūphis.
Ergo age bellatrix quæ vis subiecerit ede
Europam Lybiamq3 tibi. dic nomina diuum.
Juppiter vt Crethæ domineris. Pallas vt Argis.
Cynthius vt Delphis: tribuerunt omine dextro
Isis Nilicolas. Rhodios Venus alma reliquit.
Venatrix Ephesum virgo. Mars dedidit Hebrum.
Destituit Thebas Bromius. concessit et ipsa
Juno suos phrygiis seruire nepotibus Aphros:
Et quam subiectis dominam dea gentibus esse:
Si qua fata sinant: iam tum tenditq3 fouetq3:
Jussit Romuleis addictā viuere frenis.
Perfidia ne deum indigenum cecidere tot vrbes?
Destructæq3 iacent ipsis prodentibus arx?
O pietas, o sancta fides. traduxit alumnos

Maiestas infida locos:et creditur istis
Numinibus:quæ transfugio meruere sacrati:
An voluit seruare suos:luctataq multum
Relligio infoestas tentauit pellere turmas
Romanis obnisa globis:sed fortior illam
Virtus luctifico camporum in puluere fregit.
Immo ita est:armis et viribus indiga veri
Victa superstitio est:et inanem gloria fugit.
Sed nec difficilis fuit:aut satis ardua genti
Natæ ad procinctus victoria frangere inertes:
Molliaq omni genum colla inclinare deorum.
Tunc cum dictæis bellum Corybantibus asper
Samnitis:Marsusq3 leui sudore gerebant
Tum mastigophoris:oleoq et gymnadis arte
Vnctis pugilibus miles pugnabat Etruscus.
Nec petaso insignis poterat lacedæmone capta
Mercurius seruare suas de clade palæstras.
Appenninicolam peditem Cybeleius hostis
Congressu excipiens Asiam defendere et Idam
Qui potuit cogente acies in prælia gallo:
Idalias nisi forte rosas:laurum cytharoedi
Vatis:siluicolæ calamos arcumq puellæ
Dedere seruitio:calcataq sacra domare
Difficilis operis fuit:immensiq laboris.
Fluctibus actiacis signum symphonia belli
Aegypto dederat.clangebat buccina contra.
Institerant tenues cymbæ fragilesq faseli.
Inter turritas menphitica rostra liburnas
Nil potuit Serapis deus et latrator Anubis.
Stirpis iuleæ ductore exercitus ardens
Præualuit:gelido quē miserat Alcidus axe.
Non armata Venus.non tunc clypeata minerua
Venere auxilio.non diuum degener ordo
Et patria extorris Romanis adfuit armis

Victus et ipse prius. inimica nec agmina iuuit.
Si tamen antiquum norat retinere dolorem.
Sed dicis legisse deos: vbi sanctior vsus
Templorum cultu celebri sine fine maneret:
Aeneadumqꝫ vltro victicia signa virorum
Regis amore Numæ nullo cogente secutos.
Num Diomedis item tentoria et acris Vlixi
Castra volens Pallas cæsis custodibus arcis
Legit: vbi humenti sudaret moesta sigillo:
Aut quoties doctor macedum fortissimus altos
Templorum cineres victis cumulauit Amyclis:
Optarunt prædis domini se numina capta
Misceri: assyriæqꝫ vehi Babylonis ad arcem:
Non fero Romanum nomen sudataqꝫ bella.
Et titulos tanto quæsitos sanguine carpi:
Detrahit inuictis legionibus et sua Romæ
Præmia diminuit: qui quicquid fortiter actum est
Adscribit Veneri palmam: victoribus aufert.
Frustra igitur currus summo miramur in arcu
Quadriiugos: stantesqꝫ duces in curribus altis
Fabricios. Curios. hinc Drusos. inde Camillos.
Sub pedibusqꝫ ducum captiuos poplite flexo
Ad iuga depressos: manibusqꝫ in terga retortis:
Et suspensa graui telorum fragmina trunco:
Si Brēnū. Antiochū. Persen. Pyrrhū. Mitridatē
Flora. Matuta. Ceres. ⁊ Laurentina subegit.
His tamen auspicibus successus dextra dederunt.
Omina lætificos: ⁊ foelix adfuit ales.
Quid sibi vult virtus? quid gloria? si coruinum
Coruus Apollineus penna vel gutture iuuit?
Sed tamen hic coruus cur defuit exitiali
Forte die: infaustas tegerent cum funera canas?
Oppeteretqꝫ super congesta cadauera consul?
Cur Cremeræ in campis cornice vel oscine parra.

Nemo deum monuit perituros Marte sinistro
Tercentum Fabios vix stirpe superstite in vno?
Nulla ne tristificis tritonia noctua Carris
Aduolitans præsto esse deam prænuncia Crasso
Prodidit? aut Paphiam niueæ vexere columbæ?
Cuius mauratum tremeret gens Persica lembum.
Sed video quæ te moueant exempla vetustæ
Virtutis. dicis domitum terraqꝫ mariqꝫ
Orbem. res lætas et prospera queqꝫ retexis.
Mille triumphorum memoras ex ordine pompas.
Ductaqꝫ per mediam spoliorum fercula Romam.
Vis dicam quæ causa tuos Romane labores
In tantum extulerit? quis gloria fortibus aucta
Sic cluat: impositis vt mundum frenet habenis?
Discordes linguis populos et dissona cultu
Regna volens sociare deus subiungier vni
Imperio quicquid tractabile moribus esset:
Concordiqꝫ iugo retinacula mollia ferre
Constituit: quo corda hominum coniuncta teneret
Relligionis amor. nec enim fit copula Christo
Digna: nisi implicitas societ mens vnica gentes.
Sola deum nouit concordia. sola benignum
Rite colit tranquilla patrem. placidissimus illum
Foederis humani consensus prosperat orbi.
Seditione fugat. sæuis exasperat armis.
Munere pacis alit. retinet pietate quieta
Omnibus in terris: quas continet occidualis
Oceanus. roseoqꝫ aurora inluminat ortu.
Miscebat Bellona furens mortalia cuncta.
Armabatqꝫ feras in vulnera mutua dextras.
Hanc frenaturus rabiem deus vndiqꝫ gentes
Inclinare caput docuit sub legibus hisdem:
Romanosqꝫ omnes fieri quos Rhenus. et Ister.
Quos Tagus aurifluus. quos magnus inundat iberus.

Corniger Hesperidum quos interlabitur: et quos
Ganges alit. tepidicque lauant septem ostia Nili.
Ius fecit commune pares: et nomine eodem
Nexuit: et domitos fraterna in vincla redegit.
Viuitur omnigenis in partibus haud secus: ac si
Ciues congenitos concludat moenibus vnis
Urbs patria: atque omnes lare conciliemur auito.
Distantes regione plagae diuisaque ponto
Littora conueniunt nunc per vadimonia ad vnum
Et commune forum. nunc per commercia et artes
Ad coetum celebrem: nunc per genialia fulcra
Externi ad ius connubij. nam sanguine misto
Texitur alternis ex gentibus vna propago.
Hoc actum est tantis successibus atque triumphis
Romani imperij. Christo iam tunc venienti
Crede parata via est. quam dudum publica nostrae
Pacis amicitia struxit moderamine romae.
Nam locus esse deo quis posset in orbe feroci
Rectoribusque hominum discordibus: et sua iura
Dissimili ratione tuentibus: vt fuit olim?
Sic incompositos humano in pectore sensus
Disiunctasque animi turbato foedere partes
Nec liquida inuisit sapientia nec deus intrat.
At si mentis apex regnandi iure potitus
Pugnacis stomachi pulsus fibras que rebelles
Frenet: et omne iecur ratione coerceat vna:
Fit stabilis vitae status: et sentencia certa
Haurit corde deum: domino et subiungitur vni.
Una ades omnipotens concordibus influx terris.
Iam mundus te Christe capit. quem congrege nexu
Pax et Roma tenent. capita haec et culmina rerum
Esse iubes. nec Roma tibi sine pace probatur.
Et pax vt placeat: facit excellentia Romae:
Quae motus varios simul et ditione coercet:

Et terrore premit. nec enim spoliata prioris
Robore virtutis senuit: nec sæcula sensit:
Nec tremulis cum bella vocant: capit arma lacertis.
Nec tam degeneri venerandis supplicat ore
Principibus: quam vult prænobilis ille senator
Orandi arte potens: et callida fingere doctus:
Mentitumq; grauis personæ inducere pondus:
Ut tragicus cantor ligno tegit ora cauato:
Grande aliquod cuius per hiatum crimen anhelet.

Symmachus.

ROmam nunc putemus adsistere: atq; his vobiscum agere sermonibus. Optimi principes patres patriæ Reueremini annos meos: in quos me pius ritus adduxit. Utar coerimonijs auitis. neq; enim poenitet. viuam more meo: quia libera sum. Hic cultus in leges meas orbẽ redegit. Hæc sacra Hannibalem a moenibus: a capitolio Senonas repulerunt.

Prudentius.

SI vocem simulare licet: nempe aptior ista
Uox Romæ est: quam nunc eius sub nomine promam:
Quæ quia turpe putat templorum flere repulsam:
Aegidaq; in dubijs pro se pugnasse periclis
Dicere: seq; grauem senio inclinante fateri:
Ductores complexa suos sic læta profatur.
O clari saluete duces. generosa propago
Principis inuicti: sub quo senium omne renascens
Deposui: vidiq; meam flauescere rursus
Canitiem. nam cum mortalia cuncta vetustas
Imminuat: mihi longa dies aliud parit æuum:
Quæ viuendo diu didici contemnere finem.
Nunc nunc iusta meis reuerentia competit annis.
Nunc merito dicor venerabilis: et caput orbis:
Cum galeam sub fronde oleæ cristasq; rubentes
Concutio viridi velans fera cingula serto

Atq armata deum sine crimine cædis adoro.
Crimen enim piget heu crimen persuaserat atrox
Juppiter: vt sacro iustorum sanguine tincta
Assuetum belli scelerarem in funere ferrum.
Illius instinctu primus Nero matre perempta
Sanguinem apostolicum bibit: ac me strage piorum
Polluit: & proprium facinus mihi sæuus iussit.
Post hunc & Decius iugulis bacchatus apertis
Insanam pauit rabiem. mox hæc sitis arsit
Multorum similis per vulnera tristia flagrans
Extrahere insignes animas: ac ludere poenis:
Undantesq meum in gremium diffundere mortes.
Et sub iure fori non noxia colla secare.
Hac me labe ream modo tempora vestra piarunt.
Viuo pie vobis authoribus. impia pridem
Arte iouis fateor: quid enim non ille cruentum
Tradidit: aut quid mite sibi placidumue poposcit?
Qui dum præmetuit cultus inolescere Christi:
Sæuiit: ac miserum foedauit sanguine seclum.
Et sunt qui vobis bella exprobare sinistra
Non dubitent: postquam templorū spreuimus aras:
Affirmentq libyn collinæ a cardine portæ
Hannibalem iouis imperio Martisq repulsum?
Victores Senonas Capitoli ex arce fugatos
Cum super excelso pugnarent numina saxo?
Qui mihi præteritam cladem veteresq dolores
Inculcant. iterum videant me tempore vestro
Jam nil tale pati. nullus mea barbarus hostis
Cuspide claustra quatit. non armis. veste. comisq
Ignotus capta passim vagus errat in vrbe
Transalpina meam rapiens in vincula pubem.
Tentauit Geticus nuper delere tyrannus
Italiam patrio veniens iuratus ab istro
Has arces æquare solo, tecta aurea flammis

Soluere. mastrucis proceres vestire togatos.
Iamq; ruens Venetos turmis protriuerat agros:
Et Ligurum vastarat opes ⁊ amoena profundi
Rura padi: thuscumq; solum victo amne premebat.
Depulit hos equitum nimbus. non peruigil anser
Proditor oculti tenebrosa nocte pericli:
Sed vis cruda virum. perfractaq; congredientum
Pectora: nec trepidans animus succumbere leto
Pro patria: ⁊ pulchram per vulnera quærere laudē.
Nunquid ⁊ ille dies Ioue contulit auspice tantum
Virtutis precium? dux agminis imperijq;.
Christipotens nobis iuuenis fuit ⁊ comes eius:
Atq; parens Stilico. deus vnus Christus vtriq;.
Huius adoratis altaribus ⁊ cruci fronti
Inscripta cecinere tube. prima hasta dracones
Præcurrit. quæ Christi apicem sublimior effert.
Illic terdenis gens exitiabilis annis
Pannoniæ poenas tandem deleta pependit.
Corpora famosis olim ditata rapinis
In cumulos congesta iacent. mirabere seris
Posteritas seclis inhumata cadauera late:
Quæ pollentinos texerunt ossibus agros.
Si potui manibus gallorum excisa leuare
De cinerum squallore caput: ⁊ redeunte Camillo
Signa renitendi fumans si fronte recepi:
Si potui miseras sertis redimire ruinas:
Et male pendentes lauro præcingere turres.
Quo te suscipiam gremio fortissime princeps?
Quos spargam flores? quibus insertabo coronis
Atria? quæ festis suspendam pallia portis?
Immunis tanti belli ac te stante sub armis
Libera: ⁊ auretenus geticos experta tumultus.
Scande triumphalem currum: spolijsq; receptis
Huc Christo comitante veni. dat vincula demam

Captiuis gregibus. manicas deponite longo
Tritas seruitio matrum iuuenumqꝫ cateruæ.
Dediscat seruire senex laris exul auiti.
Discat et ad patrium limen genitrice reuersa
Ingenuum se nosse puer. timor omnis abesto.
Vicimus. exultare libet. quid tale repulso
Poenorum quondam duce contingit? ille petitæ
Postqꝫ pertulerat tremefacta repagula portæ.
Baianis resolutus aquis: durissima luxu
Robora destituit: ferrumqꝫ libidine fregit.
At noster Stilico congressum comminus ipsa
Ex acie ferrata virum dare terga coegit.
Hic Christus nobis deus adfuit: et mera virtus.
Illic lasciuum Campania fertilis hostem
Deliciæ vicere tuæ. non Juppiter acrem
Protexit Fabium: sed vicit amoena Tarentus:
Quæ dedit illecebris domitum calcare tyrannum.
His ego pro meritis quæ præmia digna rependam
Non habeo. membra statuis effingere vile est:
Virtutem nil vile decet. nam vile quod ætas
Eripit. æra cadunt. aut fuluum defluit aurum.
Aut candor perit argenti: si defuit vsus.
Et fuscata situ corrumpit vena colorem.
Viua tibi princeps debetur gloria. viuum
Virtutis precium decus immortale secuto.
Regnator mundi Christo sociabere in æuum:
Quo ductore meum trahis ad coelestia regnum.
Nil te permoueat magni vox rhetoris oro:
Qui sub legati specie sacra mortua plorans
Ingenij telis et fandi viribus audet
Heu nostram tentare fidem. nec te videt: ac me
Deuotos Auguste deo: cui sordida templa
Clausimus: et madidas sanie deiecimus aras.
Vnus nostra regat: seruetqꝫ palatia Christus:

Nequis Romuleas dæmon iam nouerit arces:
Sed soli pacis domino mea seruiat aula.
Sic affata pios Roma exorauit alumnos
Spernere legatum non admittenda petentem:
Legatum Jouis ex adytis ab aruspice missum.
At non a patria patriæ. nam gloria Christus.
Persistit tamen affirmans iter esse viandi
Multifidum variumq;: deus cum quæritur vnus:
Hinc alios. ast inde alios properare seorsum
Quemq; per anfractus proprios: sed competa eodē
Fine coarctari: simul et concurrere in vnum.
Quinetiam coelum. atq; solē. ventos. mare. nubes
Omnibus in commune dari: vel qui colimus te
Christe: vel extra litant sculptis qui tabida saxis.

Symmachus.

AEquum est: quicquid omnes colunt vnū putari. Eadem spectamus astra: cōmune coelū est. idē nos mundus inuoluit. Quid interest qua quisq; prudentia verū requirat? vno itinere non potest peruenir i ad tam grande secretum.

Prudentius.

NOn nego commune cunctis viuentibus ipsum
Aeris. astrorum. pelagi. telluris. et imbris.
Immo etiam iniustus pariter iustusq; sub vno
Aere habitant. vnas capit impius: et pius auras.
Castus. et incoestus. meritrix et nupta. nec alter
Ore sacerdotis: quem Mirmillonis anhelat
Spiritus: ærio vitam qui temperat haustu.
Nubes verna pluit zephyro impellente sed æque
Furis et innocui foecundat rura coloni.
Gurgitis æstiui sic pura fluenta viator:
Ut latro fessus adit. sic piratis mare seruit
Ut mercatori. nec fluctus secius hosti
Obsequitur: quā cum dominæ fert transtra carinæ.

Ergo capax vtriusque rei natura creandis
Se præbet populis. nec habet discernere dispar
Viuentum meritum. quos tantum pascere iussa est.
Seruit enim mundus: non iudicat. hoc sibi summus
Naturæ dominus præscripta in tempora seruat.
Nunc adsunt homini data munera legibus hisdem
Quis concessa semel. fons liquitur. amnis inundat:
Veliuolum ratibus mare finditur. influit imber.
Aura volat tenuis. vegetatur mobilis aer.
Et res naturæ fit publica promptaqꝫ cunctis:
Dum seruant elementa suum famulantia cursum.
Sic probus atque reus capitalis criminis hisdem
Sideribus facilisque poli bonitate fruuntur.
Viuere commune est: sed non commune mereri.
¶ Denique romanus. daca. Sarmata. Vādalus. Hunnꝰ.
Getulus. garamas. Alemannus. Saxo. Galaulas
Vna omnes gradiuntur humo. coelū omnibus vnū est.
Vnus ⁊ oceanus. nostrum qui continet orbem.
Addo aliūd. nostros potant animalia fontes.
Ipso rore mihi seges est: quo gramen onagris.
Sordida sus nostro amne natat. nostra intrat ⁊ ipsos
Aura canes: animatqꝫ leui fera corpora flatu.
Sed tantum distat romana ⁊ barbara: quantum
Quadrupedes bipedi abiunctæ: mutæ ve loquenti.
Quantum etiam qui rite dei præcepta sequuntur
Cultibus a stolidis: ⁊ eorum erroribus absunt.
Non facit ergo pares in relligione tenenda
Aeris ⁊ coeli communio. corpora tantum
Gignit. alit. reparat. recidiuaqꝫ semina seruat.
Nec refert cuius generis: cuius ve figuræ:
Aut cuius meriti: modo sint vt corpora terra
Aedita terrenis quibus est vigor ex elementis:
Artificis quia patris opus discrimine nullo
Influit in medium: nec auaro munere currit

Ante datum: quã primus homo sordesceret Adam.
Nec vitio vtentum restrictum deficit. aut se
Subtrahit indignis: nec foeda et turpia vitat.
Haud aliter solis radius cum luminat omnes
Diffuso splendore locos: ferit aurea tecta:
Sed ferit et nigro sordentia culmina fumo.
Intrat marmoribus capitolia clara: sed intrat
Carceris et rimas: et tetra foramina clausi
Stercoris: et spurcam redolent in fornice cellam.
Sed non illud erunt obscura ergastula: quod sunt
Regia gemmato laquearia fulua metallo.
Nempe magis non illud erunt: q̃ numen in vrnis
Querunt ac tumulis: et laruas sanguine placant.
Quod sunt qui summum coeli dominũ venerantur:
Iustitiamq̃ litant. et templum pectoris ornant.
Secretum sed grande nequit rationis opertæ
Quæri aliter. quam si sparsis via multiplicetur
Tramitibus: et centenos terat orbita calles
Quæsitura deum variata indage latentem.
Longe aliud verum est. nam multa ambago viarum
Anfractus dubios habet: et perplexius errat.
Sola errare caret simplex via nescia flecti
In diuerticulum: biuijs nec pluribus anceps.
Non tamen inficior duplex occurrere nobis
Semper iter geminis mortalia partibus ire:
Cum dubitant: quo nam ferat ignorantia gressum.
Altera multifida est: at simplex altera & vna.
Vna deum sequitur: diuos colit altera plures.
Et tot sunt eius diuortia: quot templorum
Signa: quot aerijs volitant phantasmata monstris.
Aut hos thyrsigeri rapit ad dyonysia Bacchi
Illicit aut alios ad saturnalia festa.
Aut docet occultus quæ sacra diespiter infans
Inter tinnitus solui sibi poscat ahenos.
Iamq̃ lupercales ferulæ, nudiq̃ petuntur

Discursus iuuenum: megalesus hinc spado diris
Incensus furijs cæca ad responsa vocatur.
Sunt qui quadriuijs breuioribus ire parati
Vilia niliacis venerantur holuscula in hortis:
Porrum et sepe deos imponere nubibus ausi:
Alliaqꝫ et Serapin coeli super astra locare.
Isis enim. et Serapis. ⁊ grandi simia cauda.
Et crocodilus: idē quod Iuno. Lauena. Priapus.
Hos tu nide deos colis: et tu tybris adoras.
Vna superstitio est: quamuis non concolor error.
Hinc alia exoritur tenebrosis tecta fruteris
Semita: quam pecudes et muta animalia carpunt.
Quæqꝫ latent siluis: operitur nescia coeli
Mens hominum sæuo viuens captiua tyranno.
Hæc putat esse deum nullum. namqꝫ omnia verti
Casibus: et nullo sub præside secla rotari.
Hoc iter haud quaquam magno discrimine distat
Hisce vijs: quas vos teritis: qui numina multa
Et portenta deum summum numerosa putatis.
Simplicis ergo viæ dux est deus. ille per vnam
Ire iubet mortale genus: quam dirigit ipse
Sublimem dextro celsa ad fastigia cliuo.
Prima viæ facies inculta. subhorrida. tristis.
Difficilis. sed fine sui pulcherrima ⁊ amplis
Prædita diuitijs ⁊ abundans luce perenni:
Et quæ præteritos possit pensare labores.
Multiplici dæmon sed adest qui morte sinister
Centifidum confundit iter. trahit inde sophistas
Barbatos. trahit hinc opibus vel honore parentes.
Illicit et volucrum linguis: et aruspice fallit.
Instigat bacchantis anus ambage Sibyllæ.
In magicas artes trahit. inuoluitqꝫ mathesin.
Omine sollicitat. capit augure. territat extis.
Cernis vt vna via est multis anfractibus errans

Talem passa ducem: qui non sinat ire salutis
Ad dominum: sed mortis iter per deuia monstrat:
Deuia picta bonis breuibus: sed fine sub ipso
Tristia: et in subitam præceps immersa charybdim.
Ite procul gentes. consortia nulla viarum
Sunt vobis cum plebe dei. discedite longe:
Et vestrum penetrate chaos: quo vos vocat ille
Præuius infernæ perplexa per auia noctis.
At nobis vitæ dominum quærentibus vnum
Lux iter est. et clara dies. et gratia simplex.
Spē sequimur. gradimurq́ fide. fruimurq́ futuris:
Ad quæ non veniunt præsentis gaudia vitæ.
Nec currunt pariter capta et capienda voluptas.

Symmachus.

Quanto commodo ærarij vestri vestaliū virginū prærogatiua detracta est. sub largissimis Imperatorib9 denegat: quod parcissimi præstiterunt. honor solus est in illo velut stipendio castitatis: vt vittæ earum capiti decus faciūt. ita insigne ducitur sacerdotij vacare muneribus. Nemo me putet tueri solam causam religionum. Ex eiusmodi facinoribus orta sunt cuncta humani generis incommoda. honorauerat lex parētum vestales virgines: ac ministros deorū victu modico. iustisq́ preuilegijs stetit muneris huius integritas vsq́ ad degeneres trapezetas. qui ad mercedem vilium baiulorum sacræ castitatis salimenta verterūt. Secuta est hoc fames publica: et spem prouinciarum omnium messis ægra decepit. nō sunt hæc vitia terrarū. nihil imputemus austris. nec rubigo segetibus obfuit. nec auena fruges necauit. sacrilegio annus exaruit. necesse enim fuit perire omnibus: quod religionibus negabatur. Quid tale proaui pertulerunt: cum religionum ministros honor publicus pasceret:

Prudentius.

VLtima legati defleta dolore querela est:
Palladijs quod farra focis: vel quod stipis ipsis
Uirginibus castisq; toris alimenta negentur.
Uestales solitis fraudentur sumptibus ignes.
Hinc ait et steriles frugescere rarius agros:
Et tristem sæuire famem: totumq; per orbem
Mortales pallere inopes ac panis egenos.
¶ Quæ tanta extiterit præsenti tempore tamq;
Mouerit ira penu pro virginis vlciscendo.
Non memini. nec tale aliquid vel fama susurrat.
Audio per pharios Nilum discurrere campos
More suo: viridisq; sata stagnare Canopi.
Aut veniat sicco qui flumine nuntius affert
Jeiunam squallere siti sub puluere Memphim:
Nec Pelusiacæ limum sudare paludis.
Num fons arcano naturæ tectus operto
Aruit? & tenuem vix stillat vena liquorem?
Num refugus nostras odit perstringere ripas
Amnis: & exustos cursum deflectit ad indos:
Num tractu in medio bibulus vorat alueus vndam
Fluminis: & subito stagna absorbentur hiatu:
Ne sulcos operire vadis. ne ve arida possint
Aegipti per plana trahi? glebasq; rigentes
Jnfusis ad pingue lutum mollire fluentis:
Unde seges late crinitis fluctuet agris:
Densius & grauidis se vestiat æquor aristis?
Respice num Libyci desistat ruris arator.
Frumentis onerare rates: & ad hostia tybris
Mittere triticeos in pastum plebis aceruos.
Numne leontini sulcator soluere campi
Cesset frugiferas Lilibæo ex littore cymbas:
Nec det vela fretis: Romana nec horrea rumpat
Sardorum congesta vehens granaria classis.

Ergo pyris mensas siluestribus implet arator
Poenus: et auulsas siculus depascitur herbas.
Iamque Remi populo quernas Sardinia glandes
Subpeditat. iam corna cibus lapidosa quiritum.
Quis venit esuriens magni ad spectacula circi?
Quae regio gradibus vacuis ieiunia dira
Sustinet? aut quae ianiculi mola mota quiescit?
Quantos quaeque ferat fructus prouincia. quamque
Ubere foecundo large fluat orbis opimus
Indicio est annona: tuae quae publica plebi
Roma datur: tantaeque manus longa otia pascit.
Sit fortasse aliquis Paulo infoecundior annus.
Nil mirum. nec in orbe nouo didicere priores.
Perpessi plerunque famem: si tabidus aer
Siccauit tenues ardenti sydere nubes.
Nec vernas infudit aquas creberrimus imber
Fruge noua: et viridis si messis adulta priusquã
Conceptas tenero solidaret lacte medullas:
Afflatum calido succum contraxit ab euro:
Ieiunosque tulit calamos: atque irrita vota
Agricolae sterilis stipularum silua fefellit.
His (ni fallor) ager viciis corruptas et ante
Subiacuit: quam Palladiũ. quam Vesta. penates
Sub lare pergameo seruarent igne reposto.
Quam priami genitor conductis moenia fabris
Extrueret. quam virgo suas fundaret Athenas
Pallas. in his quo nam vestalis origo fauillae
Urbibus vt memorant primo de fomite sũpta est:
Sacraruntque focos. aut Phryx. aut Graius alumnos.
Antiquis elementa labant erroribus: ac de
Legitimo discussa modo plerunque feruntur
In casus alios: quam lex habet: aut iter anni.
Nunc consumit edax segetem rubigo maligni
Aeris ex vitio. nunc culpam vere tepenti

Post zephyros gelidi glacies aquilonis inurit.
Ambustumque caput culmi fuligine tinguit.
Seminis aut teneri turgens dum germinat herba.
Continuis nimiisque parit constricta pruinis:
Nec potis est tenuem telluri adfigere fibram.
Mox eiecta solo glacie sidente superfit:
Nudaque subducto radix auellitur aruo.
Ancipites tribuli subeunt: et carduus horrens.
Hos fert sicca sitis. hunc ebrius educat humor.
Temperies effusa minus vel plus agit istos
Terrarum morbos: et mundum vulnerat ægrum.
Non aliter nostri corruptus corporis vsus
In vitium plerunque cadit: nec in ordine recto
Perstat: et excessu moderaminis adficit artus.
Unus enim status est mundique et corporis huius:
Quod gerimus. natura eadem sustentat vtrunque.
Edita de nihilo crescunt: nihilumque futura.
Aut titubant morbis. aut tempore victa senescunt.
Nec natura caret vitio: cui terminus instat.
Semper crede polus variis prouentibus annos
Texuit. hos multa ditauit fruge fluentes.
Quosdam infelices astris damnauit iniquis
Spe cassa et sterili curam frustratus agrestem.
Sed si vestalis vlciscitur ista puellas
Pestis: ab infido quæ gignitur improba mundo:
Cur non christicolum tantum populatur agellos:
Per quos virginibus vestris stata dona negantur?
Utimur et ruris reditu et ratione colendi.
Exercere manum non poenitet. et lapis illic
Si stetit antiquus. quem cingere sueuerat error
Fasceolis: vel gallinæ pulmone rogare
Frangitur. et nullis violatur terminus extis.
Et quæ fumificas arbor vittata lucernas
Seruabat: cadit vltrici succisa bipenni.

Nec tamen idcirco minor est aut fructus agelli.
Aut tempestatis clementia læta serenæ
Temperat aut pluuius qui culta noualia ventus.
Sed nec magno opus est frugi viuentibus. & cum
Maxima prouenuunt. non amplo in gaudia sensu
Soluimur: inq; luctum studio exultamus auro.
Nam quibus æternum spes informatur in æuum:
Omne bonum tenue est: quod præsens ingerit ætas.
O felix nimium sapiens & rusticus idem:
Qui terras animumq; colens impendit vtrisque
Curam peruigilem. quales quos imbuit author
Christus: & adsumptis dedit hæc præcepta colonis.
Semina cum sulcis committitis: arua cauete
Dura lapillorum aciem: ne decidat illic.
Quod seritur: primo quoniam præfertile germen
Luxuriat: succo mox deficiente sub æstu
Syderis igniferi sitiens torretur: & aret.
Ne ve in spinosos incurrant semina vepres:
Aspera nam segetem surgentem vincula texunt:
Ac fragiles calamos nodis rubus arctat acutis.
Et ne iacta viæ spargantur in aggere grana:
Hæc auibus quia nuda patent: passimq; vorantur.
Immundisq; iacent foeda ad ludibria coruis.
His deus agricolam confirmat legibus. ille
Jus coeleste patris non summa intelligit aure:
Sed simul & cordis segetem disponit & agri:
Ne minus interno niteant præcordia cultu:
Quam cum læta suas ostentant iugera messes.
Extirpamus enim sentos de pectore vepres:
Ne vitiosa necent germen vitale flagella.
Ne frugem segetemq; animæ spinosa malorum
Impediat sentis scelerum peccamine crebro.
Glarea ne tenuis ieiunis siccet harenis
Marcentem sub corde fidem. ne pectoris æstus

Flagret. et affectis vrat carismata venis.
Denique ne iecoris detrita in parte relinquat
Vilis cura deum. ne spem qua vescimus intus
Deserat: obscoenisq; auibus permittat edendum:
Et proiecta fides hosti sit præda volucri.
Talis nostrorum solertia centuplicatos
Agrorum rediget fructus: quibus acrius instat.
Nec metuit: ne congestum populetur aceruum
Gurgulio: vel nigra cauis formica recondat.
Sunt et virginibus pulcherrima præmia nostris.
Et pudor. et sancto tectus velamine vultus.
Et priuatus honos. nec nota et publica forma.
Et raræ tenuesq; epulæ. et mens sobria semper.
Lexq; pudicitiæ cum fine peracta.
Hinc decies seni rediguntur in horrea fructus.
Horrea nocturno nunquam obnoxia furi.
Nam coelum fur nullus adit. coelestia nunquam
Fraude resignantur. fraus terris voluitur imis.
Quæ nunc vestalis sit virginitatis honestas:
Discutiam. qua lege regat decus omne pudoris.
Ac primum paruæ teneris capiuntur in annis
Ante voluntatis propriæ: quam libera secta
Laude pudicitiæ feruens et amore deorum
Justa maritandi condemnat vincula sexus.
Captiuus pudor ingratis addicitur aris.
Nec contēpta perit miseris: sed adempta voluptas.
Corporis intacti mens non intacta tenetur.
Nec requies datur vlla toris: quibus innuba cæcum
Vulnus. et amissas suspirat foemina tedas.
Tum quia non totum spes salua interficit ignem.
Nam resides quandoq; faces adolere licebit.
Festaq; decrepitis obtendere flammea canis
Tempore præscripto membra intemerata requirens.
Tandem virgineam fastidit Vesta senectam.

Dum thalamis habilis timuit vigor. inrita nullus
Foecundauit amor: materno viscera partu.
Nubit anus veterana sacro perfuncta labore:
Desertisq3 focis: quibus est famulata iuuentas.
Transfert emeritas ad fulcra iugalia rugas:
Discit et in gelido noua nupta tepescere lecto.
Interea dum torta vagos ligat infula crines:
Fatalesq3 adolet prunas innupta sacerdos:
Fertur per medias vt publica pompa plateas
Pilento residens molli: seq3 ore retecto
Imputat attonitæ virgo spectabilis vrbi.
Inde ad concessum caueæ pudor almus et expers
Sanguinis it pietas hominum visura cruentos
Spectatura sacris oculis. sed et illa verendis
Uittarum insignis phaleris: fruiturq3 lanistis
O tenerum mitemq3 animum. consurgit ad ictus.
Et quoties victor ferrum iugulo inserit: illa
Delitias ait esse suas: pectusq3 iacentis
Uirgo molesta iubet conuersa pollice rumpi:
Ne lateat pars vlla animæ vitalibus imis
Altius impressa: dum palpitat ense secutor
Hoc illud meritum est. quod continuate feruntur
Excubias latij pro maiestate palatij:
Quod redimunt vitam populi procerumq3 salutem.
Perfundũt quia colla comis bene. vel bene cingunt
Tempora tæniolis. et litia criminibus addunt.
Et quia subter humum luctales testibus vmbris
In flammaz iugulant pecudes: et murmura miscẽt.
An quoniam podij meliore in parte sedentes
Spectant æratam faciem? quam crebra tridente
Impacto quatiant hastilia saucius et quam
Uulneribus patulis partem perfundat harenæ:
Cum fugit: et quanto vestigia sanguine signet.
Congressus mortesq3. et vulnera vendita pastu.

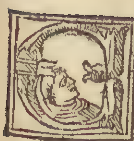
Quod genus vt sceleris iam nesciat aurea roma:
Te precor ausonij dux Augustissime regni.
Et tam triste sacrum iubeas: vt cætera tolli.
Perspice. non ne vacat meriti locus iste paterni.
Quem tibi supplendum deus & genitoris amica
Seruabit pietas. solus ne præmia tantæ
Virtutis caperet: partem tibi nate reseruo.
Dixit. & integrum decus intactumque reliquit.
Arripe dilatam tua dux in tempora famam.
Quodque patri superest: successor laudis habeto.
Ille vrbem vetuit taurorum sanguine tingui:
Tu mortes miserorum hominum prohibeto litari.
Nullus in vrbe cadat: cuius sit poena voluptas.
Nec sua virginitas oblectat cædibus hora.
Iam solis contenta feris infamis harena.
Nulla cruentatis homicidia ludat in armis.
Sit deuota deo. sit tanto principe digna
Et virtute potens & criminis inscia roma:
Quemque ducem belli sequitur: pietate sequatur.

Finit contra Symmachum.

Dittochaeum.

Aurelij Prudentij Clementis viri Consul. Dittocheum.

De Adam et Eua.

Eua columba fuit tum candida: nigra deinde
Facta per anguinũ malesuada fraude venenũ.
Tinxit et innocuũ maculis sordẽtibus Adam.
Dat nudis ficulna draco mox tegmina victor.

De Abel et Cain.

Fratrum sacra deus nutu testante duorum
Aestimat accipiens viua: et terrena refutans:
Rusticus inuidia pastorem sternit. in Abel
Forma animae exprimitur. caro nostra in munere Cain.

De Noe & diluuio

Nuntia diluuij iam decrescentis ad arcam
Ore columba refert ramum viridantis oliuae.
Coruus enim ingluuie per foeda cadauera captus
Haeserat. illa datae reuehit noua gaudia pacis.

De Abraham et hospicio.

Hospitium hoc domini est. ilex vbi frondea mambrae.
Armentale senis protexit culmen. in ista
Risit Sarra casa sobolis sibi gaudia sera
Ferri: et decrepitum sic credere posse maritum.

Abraham agrum emisse.

Abraham mercatus agrum. cui conderet ossa
Coniugis: in terris quoniam peregrina moratur
Iustitia atq; fides. hoc illud millibus emptum
Spelaeum sanctae requies vbi parta fauillae est.

Pharao somnium vidisse.

Bis septem spicae vaccae totidem Pharaoni
Per somnum visae portendunt dispare forma
Vberis atq; famis duo per septennia tempus
Instare. hoc soluit Patriarcha interprete Christo.

Joseph a fratribus venditur.

Venditus insidijs fratrum puer. ipse vicissim
Cratera in farris sacco clam precipit abdi.
Ut que reos furti ioseph tenet: auctio fallax
Proditur agnoscunt fratrem. veniaque pudescunt.

Mosem Rubum vidisse ardentem.

Sentibus inuolitans deus igneus ore corusco
Compellat iuuenem pecoris tunc forte magistrū.
Ille capit iussus virgam. fit vipera virga.
Soluit vincla pedū properat Pharaonis ad arcē.

Pharaonem in mari summersum.

Tutus agit vir iustus iter vel per mare magnum.
Ecce dei famulis scissim freta rubra dehiscunt.
Cum peccadores rapidos eadem freta mergant:
Obruitur Pharao. patuit via libera Mosi.

Mosi legem datam.

Fumat montis apex diuinis ignibus: in quo
Scripta decem verbis saxorum pagina Mosi
Traditur. ille suos suscepta lege reuisit.
Forma sed his vituli solus deus. et deus aurum.

Manna in desertum datum.

Panibus angelicis albent tentoria patrum.
Certa fides facti. tenet vrceus aureus exin
Seruatum Manna. ingratis venit altera nubes.
Atque auidos carnis saturat congesta coturnix.

Serpens aeneus in remo.

Aspide sicca malo via deferuebat Fremi.
Iamque venenati per liuida vulnera morsus
Carpebant populum: sed prudens aere politum
Dux cruce suspendit. qui virus temperet anguis.

Moses aquas amaras per lignum in dul-
cedinem vertit.

Aspera gustatu populo sitiente lacuna
Tristificos latices stagnanti felle tenebat.

Dittochæum.

Moses sanctus ait: lignū date: gurgitem in istum
Conicite: in dulcem vertentur amara saporem.

De.xii.fontibus.et.lxx.palmis.

Deuenere viri Mosi duce: sex vbi fontes:
Et sex forte alij vitreo de rore rigabant.
Septenas decies palmas. qui mysticus olim
Lucus apostolicum numerum libris quoqꝫ pixit.

Filij Israel Jordanem transeunt. et
ex eo lapides colligunt.

In fontem refluo Jordanis gurgite fertur
Dum calcanda dei populis vada sicca relinquit.
Testes bisseni lapides: quos flumine in ipso
Constituere patres in formam discipulorum.

Raab in Hierico speculatores recepit.

Procubuit Hierico. sola astant atria Raab
Hospita sanctorum meretrix. tanta est fidei vis
Incolumi secura domo spectabile coccum
Ignibus aduersis in signum sanguinis offert.

Samson.

Inuictum virtute comæ Leo frangere Samson
Aggreditur. necat ille feram. sed ab ore Leonis
Mella fluunt: maxilla asinæ fontem vomit vltro.
Stultitia exundat lymphis. dulcedine virtus.

De Samson.

Tercentum vulpes Samson capit. ignibus armat.
Pone faces caudis circunligat. in sata mittit
Allophylū: segetesqꝫ cremat. nunc heresis ignes
Callida: quæ vulpes vitiorum spargit in agros.

Dauid pastor ouiū in Regem euadit.

Dauid paruus erat fratrum vltimus: et modo Jesse
Cura gregis citharā formans ad ouile paternuꝫ.
Inde ad delicias regis. mox horrida bella
Conserit: et funda sternit stridente Goliam.

Dauid rex vngitur.

Regia mirifici fulgent insignia Dauid.
Sceptrũ.oleuz.cornu.diadema.& purpura.& ara.
Omnia cõueniunt Christo.chlamys atq corona.
Virga potestatis.cornu crucis.altar.oliuum.

Salomon templũ edificat.et Regina Austri munera adfert.

Aedificat templum sapientia per Salomonis
Obsequium.Regina austri graue congerit aurũ.
Tempus adest quo templũ hois sub pectore Xp̃s
Aedificet:quod graia colant:quod barbara ditet.

De fillijs prophetarum ligna cędentibus.

Forte prophetarum nati dum ligna recidunt:
Fluminis in ripa cecidit discussa bipennis.
Gurgite submersuz est ferrum.sed mox leue lignũ
Iniectum stagnis ferrum reuocabile fecit.

De Captiuitate Hebręorum.

Gens hebręorum peccamine capta frequenti
Fleuerat exilium dirę Babylonis ad amnes.
Tum patrios cantare modos pręcepta recusat:
Organaq in ramis salicis suspendis amare.

De Ezechia rege.

Hic bonus Ezechias meruit ter quinq per annos
Pręscriptum proferre diem:legemq obeundi
Tendere quot gradib⁹:quos vespera texerat umbra
Lumine perfusis docuit sol versus in ortum.

Aduentus domini.

Aduentante deo descendit nuncius alto
Gabriel patris ex solio.sedemq repente
Intrat virgineam:sanctus te spiritus inquit
Impleuit Maria.Christum paries sacra virgo.

Bethlem caput orbis.

Sancta Bethlem caput est orbis:q̃ protulit Jesum.
Orbis principium.caput ipsum principiorum.
Vrbs hoiem Christuz genuit.qui Christ⁹ agebat

Dittochæum.

Ante deus. quam sol fieret. quam lucifer esset.

Magi dona ferunt.

Hic preciosa Magi sub Virginis vbere Christo
Dona ferunt puero myrrhæq3. et thuris. et auri.
Miratur genitrix tot casti ventris honores.
Seq3 deum genuisse. hominē. regemq3 supremū.

Nunciatur pastoribus natum christum.

Peruigiles pastorum oculos vis luminis implet
Angelici natum celebrans de virgine Christum.
Inueniunt tectum pannis præsepe. iacenti
Cuna erat. exultant alacres. et numen adorant.

Occiduntur infantes in Bethlem.

Impius innumeris infantū cædibus hostis
Perfurit Herodes: dum Christū quærit in illis.
Fumant lacteolo paruorum sanguine cunæ.
Vulneribusq3 madent calidis pia pectora matrū.

Christus in Jordane baptizatur.

Perfundit fluuio pastus Baptista locustis.
Siluarumq3 fauis et amictu veste cameli.
Tinxerat et Christum. sed spiritus æthere missus
Testatur tinctum: qui tinctis crimina donet.

Pinna templi.

Excidio templi veteris stat pinna superstes.
Structus enim lapide ex illo manet angulus vsq3
In seclum secli: quem sprerunt edificantes.
Nunc caput est templi. ⁊ lapidū compago nouorꝫ.

Ex aqua vinum.

Foedera coniugij celebrabant auspice coetu
Forte Galilæi. iam deerant vina ministris.
Christus vasa iubet properāter aquaria lymphis
Impleri: inde meri veteris defunditur vnda.

Piscina Siloa.

Morborum medicina latet: quam spiritus oris
Eructat varijs fusam ratione latenti.

Siloam vocitant. sputis vbi conlita cæci
Lumina Saluator iussit de fonte lauari.

Passio Joannis.

Præmia saltatrix poscit funebria virgo
Joannis caput: abscisum quod lance reportet.
Incoestæ ad gremium matris fert regia donum
Psaltria respersis manibus de sanguine iusto.

Per mare ambulasse Christum.

It mare per medium dominus: fluctusqꝫ liquentes
Calce terens iubet instabili descendere cymba
Discipulum. sed mortalis trepidatio plantas
Mergit. at ille manum tegit. et vestigia firmat.

Dæmonium missum in porcos.

Vincla sepulchrali sub carcere ferrea dæmon
Fregerat. erumpit. pedibusqꝫ aduoluitur Jesu.
Ast hominem dominus sibi vendicat: et iubet hostem
Porcorum raptare greges. ac per freta mergi.

Quinqꝫ panes et duos pisces.

Quinqꝫ deus panes fregit pisceſqꝫ gemellos.
His hominum large saturauit millia quinqꝫ.
Implentur nimio micarum fragmine corbes
Bisseni: æternæ tanta est opulentia mensæ.

Lazarus suscitatus a mortuis.

Conscius insignis facti locus in Bethania
Vidit ab inferna te Lazare sede reuersum.
Apparet scissum fractis foribus monumentum:
Vnde putrescentis redierunt membra sepulti.

Ager acheldemach.

Campus acheldemach sceleris mercede nefandi
Venditus exequias recipit tumulosus humandas.
Sanguinis hoc preciū est Christi. Judæ man⁹ arctat
Infelix collum laqueus pro crimine tanto.

Domus Caiphæ.

Dittochæum.

Impia blasphemi cecidit domus ecce Caiphæ:
In qua pulsata est alapis facies sacra Christi.
Hic peccatoris manet exitus. obruta quorum
Vita ruinosis tumulis sine fine iacebit.

Colūna ad quā flagellatus est Christus.

Vinctus in his dominus stetit ædibus: atq3 columnæ
Adnexus tergum dedit vt seruile flagellis.
Prestat adhuc: templumq3 gerit veneranda columna:
Nosq3 docet cunctis immunes viuere flagris.

Passio saluatoris.

Transiectus per vtrunq3 latus laticem atq3 cruorem
Christus agit. victoria. sanguis. lympha. lauacrum.
Tunc duo discordant crucibus hinc inde latrones
Contiguis. negat ille deum: fert iste coronam.

Mons oliuetum.

Montis oliuiferi Christus de vertice sursum
Ad patrem rediit signans vestigia pacis.
Frondibus æternis præpinguis liquitur humor.
Qui probat infusum terris de chrismate donum.

Passio Stephani.

Primus init Stephanus mercedem sanguinis imbri
Afflictus lapidum. Christum tamen ille cruentus
Inter saxa rogat: ne sit lapidatio fraudi
Hostibus. o prime pietas miranda coronæ.

Porta Speciosa.

Porta manet templi: Speciosam quam vocitarunt
Egregium Salomonis opus. sed maius in illa
Christi opus emicuit. nam claudus surgere iussus
Ore Petri: stupuit laxatos currere gressus.

Visio Petri.

Somniat illapsum petrus alto ex æthere discum
Confertum omnigenis animalibus. ille recusat
Mandere. sed dominus iubet omnia munda putare.
Surgit: et immundas vocat ad mysteria gentes.

Prudetij dittochæum.

Uas electionis.

Hic lupus ante rapax vestitur vellere molli.
Saulus qui fuerat: fit adempto lumine Paulus.
Mox recipit visum. fit apostolus ac populorum
Doctor ꝛ ore potens coruos mutare columbis.

Apocalypsis Joannis.

Bis duodena senum sedes pateris cytharisqꝫ
Totqꝫ coronarum fulgens insignibus agnum
Cæde cruentatum laudat. qui euoluere librū:
Et septem potuit signacula pandere solus.

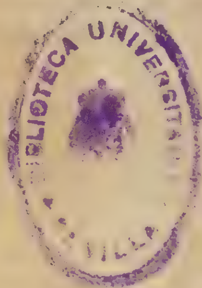
Ode in qua poeta de se loquitur.

CUius. fidelis. innocens. pudicus
Dona conscientiæ
Quibus beata mēs abūdat intus:
Alter ꝛ pecuniam
Recidit: vnde victitant egeni.
Nos citos iambos
Sacramus ꝛ rotatiles Trochæos
Sanctitatis indigi
Nec ad leuamen pauperum potentes.
Approbat tamen deus
Pedestre carmē: ꝛ benignus audit.
Multa diuitis domo
Sita est per omnes angulos supellex.
Fulget aureus scyphus.
Nec ære desit expolita peluis.
Est et olla fictilis.
Grauisqꝫ ꝛ ampla argentea est paropsis.
Sunt eburna quæpiam.
Non nulla quercu sunt cauata ꝛ vlmo.
Omne vas fit vtile:
Quod est ad vsum congruens herilem.

Instruunt enim domum,
Ut empta magno sic parata ligno.
Me paterno in atrio.
Ut obsoletum vasculum caducis
Christus aptat vsibus:
Sinitqz parte in anguli manere
Munus ecce fictile.
Inimus intra , egiam salutis.
Attamen vel infimam
Deo obsequelam prestitisse prodest.
Quicquid illud accidit:
Iuuabit ore personasse Christum.
Finis.

Fuit impressum presens opus in Ciuitate Lucronij per Arnaldumguillermũ de Brocario . et finitur die secunda mẽsis Septẽbris Anno a natiuitate Christi Millesimo quingentesimo duodecimo.

bartolome sanchez:

suma de los libros [illegible] de mi [illegible]

se ve rimbert[illegible]

Primo.

1 caleri

2 quintiliano

~~opera ciceronis~~ [illegible]

3 gramatica tome linacri

4 aurelij prudentij.

5 lucanus

6 ~~virgilio.~~

7 marcialis epigrama

8 ~~[illegible]~~

latet aquis in herva 9 dictionarium poetarum.

10 epistole ciceronis

11 ~~sententie~~ ciceronis

12 terentius.

13 sintaxis cum comento

14 pertenice marciana.

15 ~~colloquia de vives~~

16 ~~[illegible]~~ [illegible]

17 ~~fabulas de ysop~~

18. ~~[illegible] oratius flaccus~~

29 opera ciceronis cum 11. libros [illegible]

~~30 [illegible]~~ [illegible]

dicimus quod recte scribendi est sciencia et hoc
modo debet esse grafice scribere scilicet etiam optimam orto
grafiam ~~quidam alius [illegible] diffinivit difinicione~~ ortografiam
~~m~~ et scribendo bene quam quam sin formize depi
ctas in tabela presumus inteligere aliquem librum
quod apertissime michi sic diffinivit difinicione orto
grafia est sciencia docens quibus literis quelibet dictio
scribenda sit et vos fratres charissime obtestor
ut ad hanc difinicionem aures benevolas concedere
velletis

amemus virtutes ut erit nobis preclara

m. senor D. quos quam amata sit aciperimus multi gaudium

D

bastarum sit [illegible]

R. Iurenem est incidere [illegible] libertis

n nigi t

res est magnam admodum ad omnes diciplinas specialiter lingua latinam vel quaquiqz alienes tantu

mr dit ciceltre in oratione ad marcellum balbum usus asidius et unum et cidem nos stingenimus artem sempeximm

cit res est magni

sa virtutis famam [illegible]

virtutis preclara ab omnibus diligitur | incidi [illegible]

virtus ab omnibus diligitur cara multum

amemus virtutes ut nobis [illegible]

mi nunquam omnibus virtus laudata crescit.

ut virtus in nobis crescat amare multus debemus.

amemus virtutes ut erit nobis preclara

quos quam amata sit hac eripimus multum

[illegible] ut multi gaudium aci [illegible]

[illegible] gaudium [illegible] [illegible]

dicas mi domine ut [illegible]

dicas mi domina ut [illegible]

pater te apelo [illegible]

PRUDENTII
CUM COMENT
NEBRISSENS